

Tisza-tó Fejlesztési Korlátolt Felelősségű Társaság
5350 Tiszafüred, Kertész u. 2/d.

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program 2014-2020

TERVEZET
Egyeztetési változat

Munkatársak:

Lipcsey György Imre

Molnár Anita

Szabó Lajos

Bencze Gábor

Kiss György Csaba

Mester Ferenc

Lektorálta:

Fejes Lőrinc

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program 2014-2020

STRATÉGIAI ÉS OPERATÍV PROGRAM

Készítette a

a

megbízásából

Tartalomjegyzék

BEVEZETÉS.....	6
A program célja	6
A program időtávja.....	9
A program hazai szakpolitikai keretei	9
A program európai szakpolitikai keretei	11
A Program funkciója	16
TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS.....	17
A Tisza-tó kialakulása, hol tartunk most? Környezeti áttekintés.	17
A Tisza-tó kialakulása	17
Tisza szabályozása – vízlépcsők a Tiszán	17
A Tisza-tó létesítése – jelenlegi állapotának kialakulása	19
Tervek és a valóság a tó fejlődésében.....	21
Várható és szükségszerű fenntartási tevékenység, illetve fejlesztések a Tisza-tavon	22
A területhasználathoz illeszkedő tervezés, fejlesztés története, jelene, jövője:.....	23
A területi tervezés története.....	23
A területi tervezés jelene	24
A területi tervezés jövője, azzal szembeni elvárások	25
A TISZA-TÓ TÉRSÉG JELENLEGI HELYZETÉNEK ÉRTÉKELESE	28
A településrendszer, lakossági adatok.....	35
A környezeti állapot és infrastrukturális ellátottság	53
A környezeti állapot	53
Az infrastrukturális ellátottság	57
Tisza-tó térséghez tartozó úthálózat Jász-Nagykun-Szolnok Megyében	70
Gazdasági helyzetkép	77
Területfejlesztési intézményrendszer	86
KÖZÖSSÉGI HASZNÁLATOK	88
Különleges feltételek.....	137
Tisza II. vlp. üzemeltetése, fenntartása és karbantartása.....	145
Kiskörei Vízlépcső üzemeltetése, fenntartása és karbantartása.....	145

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

Tisza-tó műszaki létesítményeinek üzemeltetése, fenntartása és karbantartása.....	146
CÉLPIRAMIS	156
JÖVŐKÉP	157
SWOT-ANALÍZIS	159
A Tisza-tó térségének stratégiai fejlesztési irányai:	164
1. JÓ KÖRNYEZETI ÉS ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT FENNTARTÁSA ÉS FEJLESZTÉSE	164
2. TÉRSÉGI ÉS TELEPÜLÉSI INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE.....	211
3. GAZDASÁGI SZERKEZET MEGÚJÍTÁSA.....	237
4. HUMÁNERŐFORRÁS FEJLESZTÉS.....	253
5. TURIZMUSFEJLESZTÉS.....	263
6. TÉRSÉG-MARKETING ÉS INTÉZMÉNYFEJLESZTÉS	301
IRODALOMJEGYZÉK	320
FÜGGELÉK	321
1. sz. függelék: Tisza-tó térség és kiemelt üdülőkörzet településsoros lehatárolása	322
2. sz. függelék: térképi kimutatások, lehatárolások.....	324
3. sz. függelék: Területi jellemzők táblázatos összefoglalása.....	333
4. sz. függelék: egyeztetési eljárás összefoglaló táblázata.....	343
5. sz. függelék: CÉLPIRAMIS	347
6. sz. függelék: Szervi és egyéb vélemények, észrevételek, nyilatkozatok, javaslatok.....	350
7. sz. függelék: A Partnerségi Terv alapján lefolytatott térségi szakmai egyeztetési fórumokon elhangzott javaslatok kivonata:	387
8. sz. függelék: Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat véleménye	393
9. sz. függelék: partnerségi TERV	394
10. sz. függelék: Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program projekt javaslatok	408

BEVEZETÉS

A kiemelt térségi tervezés jogszabályi alapjai

A térségi tervezési feladatait a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény, továbbá a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet, valamint a 2014-2020 közötti európai uniós fejlesztési források felhasználásának tervezésével és intézményrendszerének kialakításával összefüggő aktuális feladatokról szóló 1600/2012. (XII. 17.) Korm. határozat jelenti, valamint a 2014-2020 közötti források területi koordinációjának kereteiről szóló 1115/2013. (III.8.) számú határozat jelöli ki. A 2014-2020-as európai uniós tervezési időszakra való felkészülésben fontos szerepe van a megfelelő módon előkészített, megalapozott területi terveknek. A területi tervek szolgálnak ugyanis alapul a 2014-2020-as uniós költségvetési időszakban a Közösségi Stratégiai Keret alá tartozó alapokból finanszírozandó operatív programok tervezéséhez annak érdekében, hogy az uniós finanszírozású ágazati és területi operatív programokban a területi fejlesztési igények is megjelenítésre kerülhessenek.

A program célja

A 2005-ös (2014. I. 3-ig hatályos, az Országos Területfejlesztési Koncepcióról szóló 97/2005. /XII.25./ OGY határozat) Országos Területfejlesztési Koncepció a Tisza-térséget — a Tisza-mentét, a Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztése, valamint a Tisza-tó üdülőkörzet által érintett területeket országos jelentőségű, kiemelt integrált fejlesztési térségként és tématerületként jelölte meg, a 2014. január 4-ől hatályos (új OTK) a Nemzeti Fejlesztés 2030 – **Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció**ról szóló 1/2014. (I. 3.) OGY határozat pedig a fejlesztési irányok között említi a Tisza-tó térséget, Tisza-völgyét, Tisza-mentét.

A 2005 OTK óta eltelt időben születtek területfejlesztéssel és azok egyes szegmenseivel foglalkozó tanulmányok (Tisza-tó Térség Területfejlesztési koncepció - 2005, Tisza-tó Turizmusfejlesztési Stratégia - 2008), azonban ezek elkészültük után nem kerültek beépítésre a hazai fejlesztéspolitika által meghatározott finanszírozási rendszerbe. Így azok mentén nem

valósulhattak meg az integrált területfejlesztést elősegítő, egymásra épülő fejlesztések.

A Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács 2010 novemberében elfogadta a **Tisza-tavi Kódexet**, majd 2011 januárjában a Tisza-tó, mint kiemelt üdülőkörzet területfejlesztési programjának alapdokumentumát, amellyel a 2011. január 14-én kihirdetett Új Széchenyi Terv (ÚSZT) Pályázati Kézikönyvének Nemzeti Programjai között a Tisza-tó térségének fejlesztése is szerepel.

Ezen Nemzeti Programon belül lehetőség van a Tisza-tó Térség Területfejlesztési Programot elkészíteni, amely a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium támogatásával, a Tisza-tó Fejlesztési Kft. közreműködésével készül. A **program készítésének célja** a hatályos területfejlesztési koncepció alapján a helyzetértékelés, a született koncepciók felülvizsgálata, a Tisza-tó Térség 2014-2020 közötti stratégiai fejlesztési irányainak meghatározása, a 2014-2020 között megvalósítható projektjavaslatok összegyűjtése, a megvalósítás módszerének meghatározása, a területfejlesztési program Kormány általi elfogadását követően a fejlesztések megvalósítása. Átfogó célja, hogy a térség nagy részén érvényesülő kedvezőtlen folyamatokat megfordítva, a fenntarthatóságot, az életképes agrár- és élelmiszertermelést és a vidéki élet értékeit középpontba állító jövőkép alapján kijelölje a területfejlesztés célkitűzéseit, alapelveit, valamint az azok elérését biztosító programok és intézkedések végrehajtási kereteit. A térség egészének megújítását tűzi ki célul, ezért a természeti értékek és a környezet védelmére, a természeti erőforrások fenntartható hasznosítására alapozva határozza meg a térség fejlesztésére vonatkozó tennivalókat.

Legfontosabb területei a **foglalkoztatás növekedése, a kiegyensúlyozott és sokszínű gazdaság és a helyi gazdaság helyreállítása által, a térségi infrastruktúra állapotának megőrzése és fejlesztése, turizmusfejlesztés, valamint a vidék helyi közösségeinek megerősödése, a népesedési mutatók javulása.**

A Program készítésénél az alábbi elkészült (térségi) tervezési anyagokat vettük figyelembe, használtuk fel a munkához:

- Tisza-tó Térség Területfejlesztési koncepciója (2005)
- Tisza-tó Turizmusfejlesztési Stratégia (2008)
- Tisza-tavi Kódex (2010)
- Tisza-tó Térségfejlesztési Stratégiája (2013)

Mindegyik, a terület tervezésével foglalkozó anyag, valamint a jelen tervezési munkaanyag készítésében közreműködött a Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács.

Továbbá:

- a 2014-20-ra készülő operatív programok egyeztetési változatai, mely meghatározza a jövőben rendelkezésre álló finanszírozási források kereteit, illetve a jövőben támogatható tevékenységeket. Fontos kiemelni, hogy a programok tartalma, forráskerete változhat a közeljövőben.
- Egyéb szakmai, főként országos szintű stratégiák, pl. Nemzeti Közlekedési Stratégia, Nemzeti Energetikai Stratégia, Nemzeti Vidékfejlesztési Stratégia, Nemzeti Turisztikai Stratégia, Regionális Innovációs Szakosodási Stratégia, stb.

Jelen dokumentum egy egyeztetési változatnak tekinthető, annak tartalma az egyeztetések eredményeként fog véglegesedni. Az egyeztetések célja, hogy meghatározásra kerüljenek azok a konkrét fejlesztések, melyek a térségben 2014-20 között döntően központi, forrásból megvalósulhatnak. A program társadalmi egyeztetése kapcsán egyeztetéseket szükséges folytatni annak részletes tartalmáról.

A Program elkészítésének célja a Tisza-tó és ezen belül a turizmus fejlődését szolgáló alapidokumentum elkészítése. A Program a 2014-2020-as időszakra koncentrál, ugyanis a kormány 2011-ben határozott a Tisza-tó Kiemelt Nemzeti Programról, mint kiemelt jelentőségű térségfejlesztési programról a 2011-2014-es időszakra vonatkozóan. A cél, hogy ehhez kapcsolódóan, a Tisza-tóra, mint térségre vonatkozóan, a jövőbeni konkrét célokat és feladatokat jelöljük ki. Ezek a célok és feladatok szervesen kapcsolódnak a jelenlegi EU tervezési ciklus alapelveihez.

A stratégiához kapcsolódóan szöveges ajánlások készülnek a Tisza-tó Törvény előkészítéséhez, amelynek célja:

Figyelemmel arra, hogy a Tisza-tó Kiemelt Üdülőkörzet területén a táji, természeti és települési környezet minőségének védelme a megelőzés elvének érvényesítésével olyan véges és nehezen megújuló környezeti értékek megóvását szolgálja, amelyek a jelentős gazdasági potenciált képviselő üdülés és idegenforgalom minőségi fejlesztéséhez is szükségesek - a térség kiegyensúlyozottabb területi fejlődése érdekében a területhasználat módjáról és

szabályairól, valamint az előírások érvényesítésének garanciáiról szóló jogszabály megalkotása. A törvény célja a Tisza-tó kiemelt üdülőkörzet területén az érintett önkormányzatok, szakmai, gazdasági és társadalmi szervezetek egyetértésével a területrendezés, térségfejlesztés alapvető feladatainak és szabályainak megállapítása.

A Program konkrét, hatásait tekintve mérhető célja végső soron az, hogy:

- konkrét projektjavaslatokból 2020-ig megvalósítható fejlesztési csomagot állítson össze, megjelölje a kapcsolódó finanszírozási módokat
- elfogadásával a javasolt projektcsomag megvalósításának szükségességére, annak módjára kormányzati determináció szülessen.

Fentiek elérése érdekében át kell tekinteni a hazai tervezési dokumentumokat, széles körben felmérést kell végezni a szükséges térségi fejlesztésekről és javaslatot kell tenni előbbiekkal összhangban arra, hogy milyen összetételű fejlesztési csomag valósuljon meg 2014-2020 között a Tisza-tó térségében.

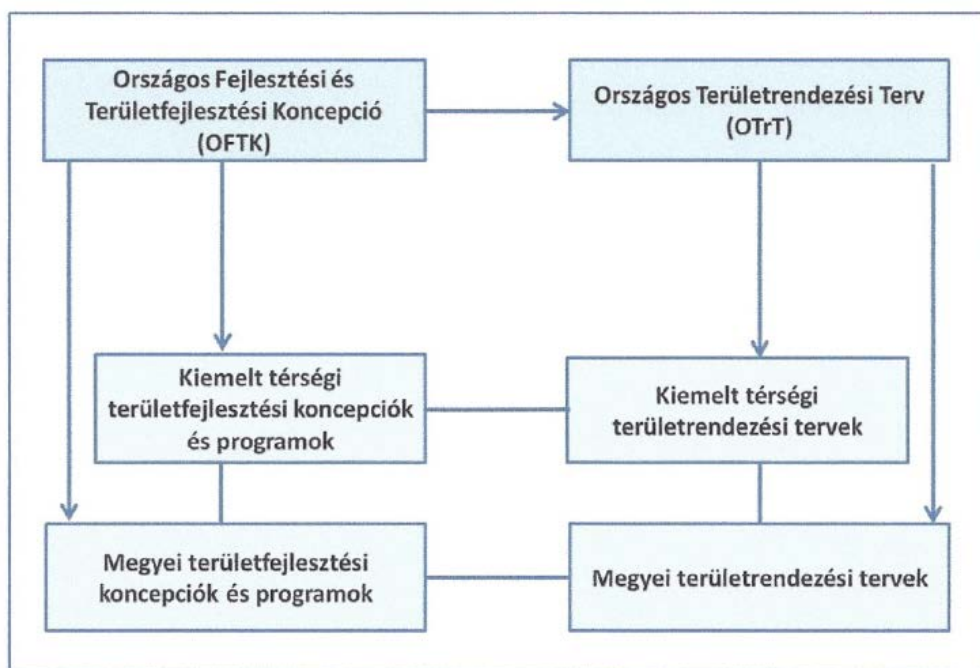
A program időtávja

A Program 2020-ig terjedő időtávja az Európai Unió Európa 2020 Stratégiájához és a kapcsolódó, 2014-2020 közötti programfinanszírozási időszakhoz illeszkedik. A Program intézkedései így összességükben azt célozzák, hogy 2020-ig a térség társadalmi és gazdasági folyamataiban, az érintettek számára is érezhető javulás következzen be.

A Program igazodik a finanszírozási feltételekhez, melyek keretét a jövőben is várhatóan az EU által társfinanszírozott operatív programok adják. Ezért a stratégiai program jelenlegi tervezete az alábbi dokumentumok alapján készült el:

A program hazai szakpolitikai keretei

A program hazai szakpolitikai kereteit meghatározza az elfogadott Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció. Ezen belül a területi tervezés az alábbi ábrával szemléltethető:

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió és a területi tervek kapcsolatrendszere
1. ábra Forrás: NGM-NTH.

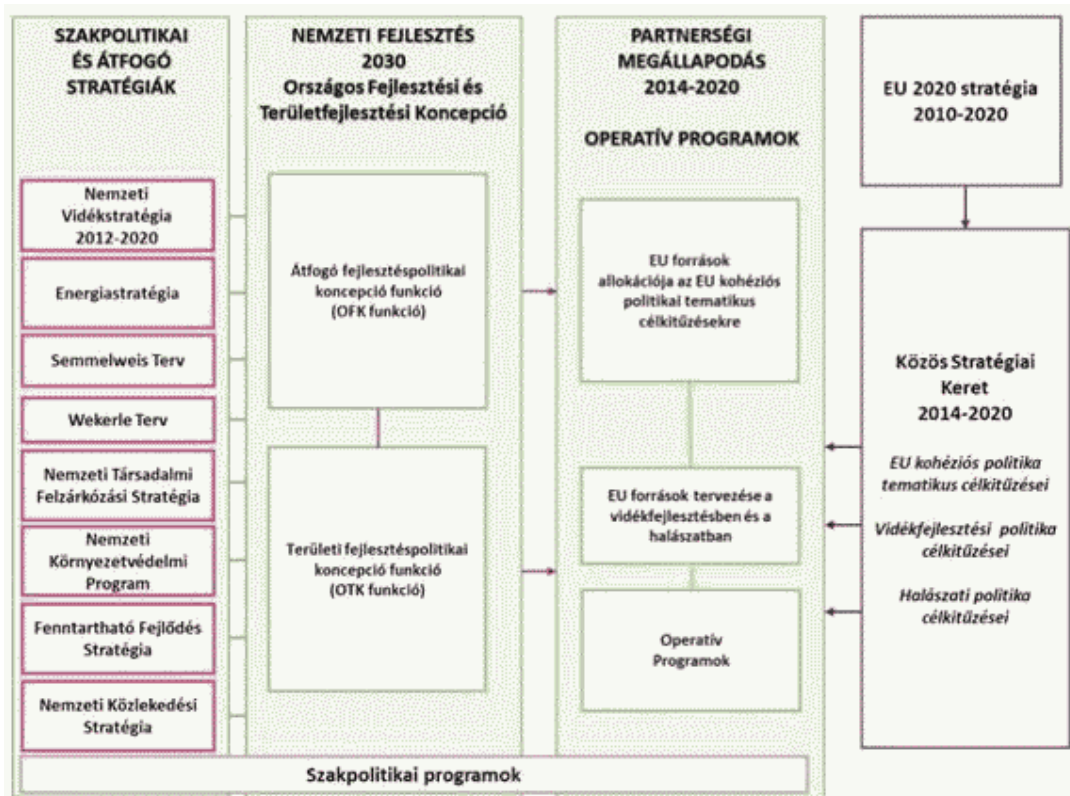
Területi szemléletet a tervezésben:

A területiség a fejlődés és a versenyképesség lényeges eleme. Az EU intelligens, fenntartható és befogadó növekedése nem csupán a GDP növelését tartja szem előtt. Magába foglalja a területi, társadalmi, környezeti és kulturális megközelítéseket is. A gazdasági növekedés részben az adott terület térbeli szerveződésétől függ. Ezt a térbeli szerveződést pedig nagyszámú politika alakítja a kormányzás különböző szintjein. Hatnak a területi szerveződésre továbbá a társadalmi folyamatok, a műszaki fejlődés és a piaci erők is. Ezeknek a makro ("mainstream") gazdaságpolitikáknak, ágazati politikáknak azonban lehetnek olyan nem kívánt területi hatásai, amelyek eltorzíthatják a területi fejlődést. Az olyan politikák, amelyek szemmel tartják a területi összefüggéseket, nemcsak csökkentik ezeket a hatásokat, hanem, hozzáadott értékük van, abban az értelemben, hogy integrálják ezeknek az ágazatközi politikáknak a gazdasági, szociális és környezeti hatásait.

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) jelenlegi változata a területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény alapján orientálja a

területi terveket, így a kiemelt térségi és megyei területfejlesztési koncepciók, programok céljait az OFTK céljaival összhangban kell megfogalmazni.

A program európai szakpolitikai keretei

2. ábra.: Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció kapcsolódása az uniós programozáshoz, forrás: OFTK

A Lisszaboni Stratégiát váltó **Európa 2020** az Európai Unió 10 évre szóló növekedési stratégiája, amely az uniós növekedési modell hiányosságait hivatott megszüntetni, hívó szavai az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés feltételeinek megteremtése. **Az Unió öt olyan, az évtized végére ténylegesen elérendő célkitűzést fogalmazott meg, amelyek a foglalkoztatásra, az oktatásra, a kutatásra és innovációra, a társadalmi befogadásra és a szegénység enyhítésére, valamint az éghajlatváltozás elleni küzdelemre és az energiaügyre irányulnak.** Az Európa 2020 megvalósítói az Unió és a tagállami hatóságok, így közösen kell a kereteket megteremteni az uniós szintű szakpolitikai iránymutatások, ország specifikus ajánlások, elvégzendő tagállami reformok alapján a stratégia prioritásainak (innováció, digitális gazdaság, foglalkoztatás, ifjúság,

iparpolitika, szegénység elleni küzdelem, erőforrás-hatékonyság) sikeres végrehajtásáért. **A közösségi források szétosztása és a nemzeti programnak megalkotása egyaránt a fentieknek rendelődnek alá.**

Az Európa 2020 stratégiának területi szempontból kulcselemei a városok, és a városias térségek Európa globális kihívásokra adott válaszaik között az egyik legígéretesebb a területi kohézió erősítése, a területi együttműködések fokozása.

A magyar EU elnökség alatt, 2011 első felében elfogadott területpolitikai alapidokumentum, az Európai Unió **Területi Agendája 2020 (TA 2020) a területi szempontok érvényesítését** kulcstényezőként fogalmazza meg. Meghatározza az **EU fejlesztésének területi prioritásait**, az ezek érvényesítéséhez szükséges intézkedéseket. A TA 2020 tekinthető az Európa területi kohézióját elősegítő legfontosabb szakpolitikai keretdokumentumnak. **Stratégiai iránymutatásul szolgál a területfejlesztés számára.** A területi prioritások között térségünk szempontjából relevánsan a következőket említi:

- kiegyensúlyozott területi fejlődés elősegítése;
- az integrált fejlesztés ösztönzése a városokban, a vidéki és sajátos adottságú régiókban;
- a régiók erős helyi gazdaságokon nyugvó globális versenyképességének biztosítása;
- a területi összeköttetés javítása az egyének, a közösségek és a vállalkozások érdekében;
- a régiók ökológiai, táji és kulturális értékeinek kezelése és összekapcsolása.

A kohéziós politika az EU elsődleges keretrendszere, amelynek célja az unió belső társadalmi-gazdasági és területi egyenlőtlenségeinek csökkentésén, a fejlődés kiegyenlítésén túl az EU versenyképességének növelése. Ezáltal az EU képes a területi fejlődés kapcsán felmerülő kihívásokat kezelni, ugyanakkor segít a területi potenciál helyi, regionális, nemzeti és transznacionális szinten történő kiaknázásában. Kapcsolódva az Európa 2020 stratégiához **a következő 2014-2020-as tervezési ciklusban a kohéziós politikát közös programozási eszközként az ún. Közös Stratégiai Keret határozza meg.** Ennek célja, hogy 11 tematikus célkitűzésen keresztül **stratégiai iránymutatást** adjon

2014-2020-ra vonatkozóan:

1. a kutatás, a technológiai fejlesztés és innováció erősítése;
2. az információs és kommunikációs technológiák hozzáférhetőségének, használatának és minőségének javítása;
3. a KKV-k, a mezőgazdasági és a halászati ágazatok versenyképességének javítása;
4. az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban;
5. az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázat-megelőzés és -kezelés ügyének támogatása;
6. a környezetvédelem és az erőforrás-hatékonyság előmozdítása;
7. a fenntartható közlekedés előmozdítása és kapacitáshiányok megszüntetése a főbb hálózati infrastruktúrákban;
8. a foglalkoztatás előmozdítása és a munkaerő mobilitásának támogatása;
9. a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem;
10. beruházások az oktatás, készségfejlesztés és élethosszig tartó tanulás területén;
11. az intézményi kapacitás javítása és hatékony közigazgatás.

Magyarország számára európai uniós tagállamként a **Közös Agrárpolitika (KAP)** 2013 utáni reformja alapvetően meghatározza a hazai agrár- és vidékstratégia mozgásterét. Az Európai Bizottság a Közös Agrárpolitika 2013 utáni jövőjéről három fő célt fogalmazott meg a többfunkciós európai agrármodell jegyében:

1. **Életképes élelmiszertermelés:** a mezőgazdasági jövedelmeket és a szektor versenyképességét- a történelmileg meghatározott hátrányokat szem előtt tartva- javítani kell.
2. **Természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás:** a termőföldek hasznosítása során ösztönözni és ellentételezni kell a mezőgazdaságban és az erdőgazdálkodásban a közjavak előállítását, az innovációnak a "zöld növekedést" kell szolgálnia, alkalmazkodni kell a klímaváltozás következményeihez.
3. **Kiegyensúlyozott területi fejlődés:** maradjanak fenn a vidéki közösségek és legyenek vidéki munkahelyek, színesebbé kell tenni a helyi gazdaságot és

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

jövedelemforrásokat, meg kell őrizni a változatos gazdálkodási szerkezetet és erősíteni kell a helyi piacokat.

Az Európai Bizottság a KAP 2013 utáni jövőjéhez tíz kulcselemet fogalmazott meg:

- célzottabb termelői jövedelemtámogatás a növekedés és a munkahelyteremtés fellendítésére;
- reagálóképesebb és az újfajta gazdasági kihívásokkal (áringadozás) való szembenézésre alkalmasabb válságkezelési eszközök;
- "zöld" kifizetések a hosszú távú termelékenység és az ökoszisztémák megóvása érdekében;
- további agrárkutatói és -innovációs beruházások;
- versenyképesebb és kiegyensúlyozottabb élelmiszerlánc kialakítása;
- az agrár-környezetvédelmi kezdeményezések ösztönzése;
- a fiatal gazdálkodók induló tevékenységének megkönnyítése;
- a vidéki munkahelyteremtés és vállalkozó szellem serkentése;
- a veszélyeztetett térségek fokozottabb figyelembevétele;
- a KAP egyszerűbbé és hatékonyabbá tétele.

A hazai tervezésben a térség szempontjából alapvetően meghatározó tényezők:

megyei területfejlesztési tervezés

ágazati operatív programok tervezése (különösen GINOP, KEHOP, VP, TOP, EFOP)

A megyei önkormányzatok területfejlesztési tervezési munkájuk során megtették javaslataikat a Tisza-tó térségére vonatkozóan, a Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács tárgyalta azokat. Tanácsi határozatok számai: 10/2013. (V. 7.), 11/2013. (V. 7.), 12/2013. (V. 7.), 16/2013. (VIII. 16.), 6/2014. (III. 6.).

A megyei önkormányzatok területfejlesztési tervezése során elkészült tervek áttekintett változatai:

- Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Fejlesztési Program, Stratégiai részprogram, Egyeztetési változat

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

- Hajdú-Bihar Megye Operatív Programja, 2014-2020, – TERVEZET –
- HEVES MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAMJA (2014-2020), 2013. november 29.
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Koncepció, 2014–2020

A Program funkciója

A fenti szakpolitikai keretekbe illeszkedő Program funkciója javaslattétel konkrét fejlesztési elképzelésekre, amelyek megvalósítása során alapvetően figyelembe vételre kerül a táj, a természeti értékek és erőforrások védelme és fenntartható használata, a környezet minőségének javítása, megélhetés, kedvező életfeltételek és életminőség biztosítása a térség lakosai számára.

A Program funkciójából adódóan először **történeti áttekintést nyújt**, amely kiterjed a térség környezeti történetére és legalább ilyen fontossággal a térség fejlesztésében eddig történt intézményi beavatkozásokat is ismerteti (a program készítésének egyik alapfeladata a 2005-ben készült Tisza-tó Térség területfejlesztési koncepciójának felülvizsgálata, az abban szereplő megállapítások aktualizálása, valamint az abban szereplő időszzerű elképzelések továbbvitele), kitérve a jelenkor adta szükségleteknek megfelelő tervezési módszerre.

Ezt követően meghatározza a jövőbeni fejlesztési irányokat, majd végül összhangban a hazai tervezési dokumentumokkal megállapítja a jövőbeni konkrét, térségi hatású, alapvető fejlesztési javaslatokat.

A 9. sz. függelékben található Partnerségi Terv szerint készült a Tisza-tó Térségi Fejlesztési tanács részére jóváhagyandó anyag, amely a szükséges kiegészítések megtételét követően megküldésre kerül a tervezésbe bevonandó szervezetek részére és meghirdetésre kerül.

TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS

A Tisza-tó kialakulása, hol tartunk most? Környezeti áttekintés.

Program készítésénél elsődleges szempont, hogy a terület kellően bemutatásra kerüljön, annak kialakulása és a kialakulás óta lejátszódott folyamatok determinálják a jövőt és a tervezést. Ennek megfelelően ebben a fejezetben a Tisza-tó kialakulásával és az azóta lejátszódott folyamatokkal foglalkozunk. Ezen folyamatok megértése, tisztázása nagyban segíti a tervezést.

A Tisza-tó kialakulása

Tisza szabályozása – vízlépcsők a Tiszán

A Tisza a Duna vízrendszerének legjelentősebb mellékfolyója, a Kárpátokkal és az Alpokkal övezett, mintegy 300 ezer km² területű Közép-Duna medence keleti felének vízrendszerét fogja össze és vezeti a Dunába. Vízigyűjtő területe 157.200 km².

Az emberek a szabályozások előtt együtt éltek a folyóval. Megtanulták az árvizeket a maguk hasznára fordítani, és virágzott az ártéri gazdálkodás az Alföldön. A halban gazdag folyó mindenkit ellátott és áradáskor a magával hozott iszap a földek termőképességét növelte – de tudnunk kell, hogy ez időben az Alföld lakossága mindössze 300 ezer főre volt tehető.

A gazdaság fejlődésével és az emberek igényeinek növekedésével azonban már nem volt megengedhető a Tisza szeszélyessége. A Közép-Tiszán az árvízvédelmi töltések kiépítése és fejlesztése általában a nagyobb, illetve katasztrofális árvizeket követő időszakokhoz köthetők. Évszázadon át a magyar történelem és a műszaki fejlődés sok jeles személye, köztük Vay Miklós, Lányi Sámuel, Vásárhelyi Pál, Széchenyi István, Pietro Paleocapa foglalkoztak a folyó szabályozásával. Ennek eredményeként, a folyó kanyarulatainak átvágásával gyorsabb lett a lefolyás (Tiszafüred–Csongrád közötti szakaszon viszonylag rövid átmetszések vannak, amelyek többsége 1853-66 között készült). A Közép-Tisza vidék – a rendszeres szabályozás

keretében épült – elsőrendű árvédelmi töltése 1847–1851 között valósult meg.

A századforduló után kezdődött meg a kisvízi szabályozás. A gázlók rendezéséhez részben kotorták a medret, részben iszapoltató rőzseművekkel alakították ki. A kisvízi meder vonalában a domború oldalon rőzsésátorból hosszanti sátorosorokkal, a magasabb részen rőzsösövénnnyel kötötték be a túlszélesedett parthoz. A kirekesztett mederrész rövid idő alatt hatásosan feliszapolódott, a kisvízi meder pedig kedvezően alakult, mélyült. Csongrád-Szolnok között 21 átmenetben 31 km hosszra terjedtek ki a szabályozások. Szolnok-Tiszafüred között a kisvízi szabályozás hossza 18 gázlóban 16 km volt.

A Tisza alföldi szakaszán 1879-ig végül összesen 112 átvágás készült el, amely egy "új" Tiszát eredményezett. A folyó teljes hossza 1419 km-ről 962 km-re (38 %-kal) csökkent. Az „eredeti” - XIX. századi - elképzelések szerint a Tisza-szabályozási munkálatokat mintegy tíz év alatt gondolták befejezni; de még ma is tartanak. A XX. században is folytatódtak a munkálatok a mederben is (rengeteg kőszórás, kotrás, újabb átvágások, rakpartok újjáépítése, töltésmagasítások stb.).

A Tisza völgyét időjárási szélsőségek, aszályos és csapadékos (belvizes) időszakok váltakozásai jellemzik, melyek egyre szélsőségesebbé válnak. A múlt századi szabályozásokat követően, már a XIX-XX. század fordulóján megkezdődött a vízpótlás műveinek építése (Gyula 1896, Bökény 1906).

Az 1930-as évek közepén nagy károkat okozó aszályok hatására 1937-ben született meg az „Öntözési Törvény”. Ebben már egy újabb, az eddigiektől merőben eltérő Tisza-szabályozás koncepciója jelenik meg. Már nem a víz lefolyását gyorsítják, hanem a vizek visszatartása, a hasznosítható vízkészletek bővítése válik a fő célá. Eddig három vízlépcső épült a Tiszán: Magyarországon Tiszalök (1954), majd Kisköre (1973); Jugoszláviában Törökbecse (1977), de a magyarországi szakaszon lehetőség volna még 3 vízlépcső építésére: Csongrádnál, illetve Dombrád és Vásárosnamény térségében.

A Kiskörei vízlépcső a Tisza 404 folyamkilométer (rövidítve: fkm) szelvényében, jobb parti átvágásban épült meg. A Tisza-tó pedig Kisköre-Tiszabábolna között a meglévő, de

megerősített árvízvédelmi gátak között jött létre. A Kisköre-Tiszalök közötti folyószakasz és a Kisköre-Tiszaábolna közötti hullámtér lehetséges hasznos térfogata 400 millió m³ (a Balaton víztérfogatának ötöde), a tó felülete 127 km² (a Velencei-tó vízfelületének ötszöröse). Közvetlen hatása van Jász-Nagykun-Szolnok, Heves, Borsod-Abaúj-Zemplén és Hajdú-Bihar megyék vízgazdálkodására, az Alföld mintegy kétharmadát, ezen belül az egész Tiszántúl vízgazdálkodását nagymértékben befolyásolja, a vízátervezés révén a Körös-völgy vízhiányát is csökkenti. Növeli a hasznosítható vízkészletet, hozzájárul a növekvő mezőgazdasági és ipari vízigények gravitációs úton való kielégítéséhez, megoldja a halastavak és ipari üzemek vízellátását, évi 39 -122 millió kWh közötti megújuló - „zöld” - villamos energia termelését teszi lehetővé. A duzzasztás spontán hatása a tározó kialakult 104 km² vízfelülete üdülési és sportolási lehetőséget teremt. Kiemelkedő jelentőségű a sport és kedvtelési célú horgász turizmus területén.

A Kiskörei Vízlépcső és tározója - a Tisza-tó - immár egy évszázados folyamat eredménye, a vízlépcsők (Békésszentandrás, Tiszalök, Békés, Körösladány) és a vízátervező - (Keleti, Nyugati, Nagykunsági, Jászsági) - főcsatornákkal, a ma is fejlődő Tisza – Körös völgyi Együttműködő Vízgazdálkodási Rendszer legnagyobb és meghatározó létesítménye.

Jelentősége a klímaváltozás, az időjárási szélsőségek gyakoriságának a növekedés miatt mára szinte felbecsülhetetlenül magasra értékelődött (a vízkészletek visszatartása, víztartalék képzése és az Alföld vízhiányos területeire, elsősorban a Nagykunságba, a Körösök völgyébe és a Jászságba történő gravitációs vízátervezés lehetőségének a biztosítása).

A Tisza-tó létesítése – jelenlegi állapotának kialakulása

A Tisza egységes lépcsőzésének a gondolata (általános terve) a két világháború közötti időszakban fogalmazódott meg, benne a Kiskörei Vízlépcső létesítése is. A tényleges megvalósulása azonban jóval később kezdődött, akkori nevén még Tisza II. vízlépcső (Kiskörei vízlépcső) beruházásának előkészítéséről és megkezdéséről az úgynevezett „második ötéves népgazdasági fejlesztési tervről” szóló 1961. évi II. törvény 63. § rendelkezett. A beruházás programja 1964-ben készült el.

A vízlépcső és tározótér építése 1968-ban kezdődött és két üteme valósult meg:

- Első ütemben a Vízlépcső és létesítményeinek, valamint a duzzasztással érintett szakaszok folyószabályozási művei készültek el, és 1973 áprilisában helyezték üzembe.
- Az ezt követő 5 éves időszakban a tározótér építési és rendezési munkáira került sor.

A tározótér üzembe helyezésére és II. ütemű feltöltése 1978 tavaszán történt meg.

1978–1984 közötti időszakban ez a duzzasztási szint határozta meg az üzemrendet.

1984 után a vízigények és a vízbázis - víztartalék - képzés kielégítésére a duzzasztási szint 25 cm-es emelésére került sor, amely jelenleg is érvényben van.

Ennek hatására jelenleg mintegy 148–165 millió m³ közötti vízmennyiség áll rendelkezésre, melynek mintegy 75%-a hasznosítható. Ez a tározó hasznos kapacitása, a fennmaradó mintegy 25%-a, az ún. holt-térfogat. A Kiskörei Vízlépcső által felduzzasztott víz azonban nem csak a Tisza-tó területén tartja vissza a vizeket, hanem a Tiszabábolna – Tiszalök közötti folyószakaszon további, mintegy 100 millió m³-t jelent, azaz összesen 250 – 260 millió m³ hasznos térfogatot eredményez.

A Tisza-tó teljes területe 127,7 km², melyből vízfelület 104,4 km², szárazulatok és védelmi jellegű létesítmények területe 23,3 km².

A Tisza-tó meghatározó jellegzetessége, hogy nevével ellentétben nem tó, hanem a Tiszát és hullámtereit – a 403,2 – 440,0 fkm közötti szakaszán – egyesítő, átfolyásos jellegű síkvidéki víztározó. Változatos, többféle víztípust is magában foglaló vízrendszer. A tározó víztípusai közül talán a tavon belüli „rég” főmeder őrizte meg legjobban eredeti jellegét: változatos medrű, szeszélyes vízjárású folyó, de több méterrel magasabb vízszinttel, és jelentősen lelassult lefolyással. Ennek hatására viszont több szakaszon is kialakultak a természetes tiszai vízjárásra nem jellemző növényi társulások.

A tározóteret és a folyót az övzátonyokból kialakult erdős szigetek, máshol nádasok választják el egymástól, de vannak helyek, ahol a víztükör egybefüggő. A mederviszonyok mutatják, hol folyik a Tisza, és hol kezdődik a sekély tározótér. A tározótér medre a régi terepviszonyoknak megfelelően patakmedrekkel, holtágakkal, kubikgödrökkel tarkított, egyenetlen vízmélységű terület. Vize alapvetően sekély, gyorsan felmelegedő, többségében a folyóra jellemző tulajdonságokat mutat, de az áramlási holtterekben állóvíz jelleg alakult ki. Ezek az állóvíz jellegű terek mutatnak tavi vonásokat.

Tervek és a valóság a tó fejlődésében

A tervezett duzzasztási szintek és a tervezett tározó víztérfogatának ismertetése:

A fejlesztési elképzelések három duzzasztási ütemmel számoltak, továbbá egy negyedik, már a tervezés idején is „távlati”-nak nevezett ütemmel. Ezekből az I. és a II. ütem valósult meg eddig.

A folyó medrében ma látható főműtárgy – a vízlépcső – üzembe helyezése után az I. ütemű duzzasztási ütemben, a víz mederben való duzzasztására volt „mindössze” lehetőség, azaz a víz szintje mindenütt a partok között maradt, nem lépett ki a hullámtérre. A duzzasztási szint 86,82 mBf. (a Kisköre - felső vízmércén mért 550 cm-es vízállás), a tározott hasznos víztérfogat 24 millió m³ volt.

1978-ig megtörtént a védelmi rendszerek (töltések, szivárgók stb.) kiépítése és a tározótér előkészítése az elöntésre, ekkor kerülhetett sor a II. ütemű duzzasztási szint beállítására, amely 88,32 mBf. (a Kisköre - felső vízmércén mért 700 cm-es vízállás) vízszintnek felelt meg. Az így kialakult vízfelület már kirajzolta a ma is látható Tisza-tavat. A tározott víz térfogata 96 - 116 millió m³ volt. 1984-ben az üzemeltető javaslatára került sor az emelt szintű, 725 cm-es duzzasztási szint beállítására, amely +25 cm-es emelést, azaz 88,57 mBf. duzzasztási szintet jelentett. Ez a mai, üzemelési szabályzatban rögzített, engedélyezett szint. A tározott víz térfogata 250 – 260 millió m³ volt. Ez a duzzasztási szint van érvényben jelenleg is.

A tervezett III. ütemű duzzasztási szint a jelenlegihez képest 1 m 25 cm emeléssel valósulna meg 89,82 mBf. szinten (a Kisköre - felső vízmércén mért 850 cm-es vízállás). Ekkor a tóban tározott víztömeg 300 millió m^3 lenne. A IV. ütemű - távlati - duzzasztás bevezetésére a Csongrádi Vízlépcső megépítését követően került volna sor.

A Tisza-tó „életében” nagy jelentőségű esemény volt 1993-ban, a 2048/1993. (XI. 18.) évi Kormány határozat megjelenése. Ezt az tette szükségessé, hogy a parthasználatok (parthasználók) joggal igényelték, hogy hosszabb távon is előre láthassák a tó vízszintjének (a duzzasztási szintnek) az alakulását, hiszen a műszaki létesítményeket (kikötők, strandok partvédőművei stb.) a vízszinthez igazodva kell kiépíteni. A határozat 1993-tól kezdődően 20 éves időszakra, azaz 2013-ig a jelenlegi, 725 ± 5 cm nyári üzemszint tartását írta elő. Ennek a moratóriumnak a vízgazdálkodási, természetvédelmi és gazdasági felülvizsgálata a következő 2 év feladata lesz. Számos előtanulmányra már eddig is sor került, amelyekben - figyelembe véve a jelenleg kialakult infrastruktúrák helyzetét - csak korlátozott, kismértékű vízszintemelési lehetőségeit vizsgálták. Különböző mértékű vízszintemelések műszaki, természeti és gazdálkodási-hasznosítási hatásainak vizsgálatait komplexen kell végezni és a bekövetkező hatásokat együttesen kell értékelni. Ezek az emelési szintek a +10 cm és +50 cm között kerülnek vizsgálatra és minden érintett számára még elviselhető lehető legmagasabb nyári duzzasztási vízszintet kívánják meghatározni. Ezzel egyidőben javasoljuk ezt a vizsgálatot kiterjeszteni a téli vízszintek felülvizsgálatára is, azaz a teljes üzemrendre, valamennyi duzzasztási szint esetére.

Ennek a vizsgálatnak, de magának a gyakorlati végrehajtásnak is az érintettek együttműködési megállapodásával és közös anyagi hozzájárulásával kell megtörténnie.

Várható és szükségszerű fenntartási tevékenység, illetve fejlesztések a Tisza-tavon

A Tisza-tó vízügyi kezelésének (fenntartások és fejlesztések) iránya a jelenlegi állásfoglalások szerint elsősorban a tározó jelenlegi állapotának, működőképességének, valamint használati értékének, fő funkciójának (vízkészlet biztosítás) megőrzésére irányul. Ez elsősorban a káros folyamatok kezelésére korlátozódik, amelyek főbb feladatai:

- a káros mértékű vízi növény fedettség csökkentése, a nyílt és fedett vízfelületek

arányának még elviselhető szinten tartása,

- hullámverés elleni védelem (mind alapvédelem, mind nagyvízvédelem) vonatkozásában, annak fenntartása,
- az öblítő rendszerek zavartalan működésének biztosítása (a belső áramlási viszonyok) fenntartása,
- a kis vízterek közötti közvetlen kapcsolatok, vándorlási útvonalak és megfelelő telelő helyek kialakítása a kisvizes időszakban – tervezetten, kiválasztott vízterek zártan maradása mellett,
- jelentős természeti értékeket képviselő holt terek, holt ágak megőrzése, eutrofizációs folyamatok mérséklése,
- a védelmi és üzemi rendszerek zavartalan és biztonságos működtetése.

A Tisza-tó kialakítása óta eltelt három évtized alatt számos, beavatkozást igénylő folyamat játszódott le a térségben. A kiskörei létesítmény a duzzasztással és 127 km²-nyi vízfelület kialakításával olyan mértékű táji és településszerkezeti átalakulásokat vont maga után, amelyek átértékelték a térség addigi területhasználatát és jellegét.

A területhasználathoz illeszkedő tervezés, fejlesztés története, jelene, jövője:

A terület rövid történeti bemutatását követően az ahhoz kapcsolódó területi tervezés történetét és jelenlegi helyzetét értékelve kijelenthető, hogy az alapvető elképzelések helyesen látták meg a területi tervezés szükségességét a térségben. Azonban a szabályozások átfedéseket tartalmaznak, a tervezett koncepciók megvalósításának felelősségi köre nem volt tisztázva. A jövőben koncentráltabb tervezés, megvalósítás szükséges a térségben.

A területi tervezés története

A térség fejlesztésével foglalkozó különböző tanulmányok, tervek sokasága nem is annyira szándékukban, mint inkább a létesítmény prioritásainak folyamatos átértékelése következtében mára sokat veszítettek aktualitásukból. A korábbi elsődleges cél, a térség vízellátása és az energiatermelés lassan hátrébb szorult, a turizmus és természetvédelem

pedig egyre fontosabb szerephez jutott. A folyamat végül odavezetett, hogy a Tisza-tó térséget "Kiemelt Üdülőkörzet"-té nyilvánították. Ezzel megteremtődött az a stabil alap, amelyre már lehet komplex célok mentén felépített integrált térségfejlesztési programot építeni.

A Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács 2003 áprilisában alakult meg azzal a céllal, hogy a térség társadalmi-gazdasági erőforrásainak aktivizálásával elősegítse a Tisza-tó közvetlen és tágabb környezetébe tartozó települések társadalmi-gazdasági felzárkóztatását, az életkörülmények javítását, a térségi szereplők hatékony együttműködésének megalapozását, a fejlesztések összehangolását.

Tervezési területként – mivel a Tisza-tó kiemelt üdülőkörzet településsoros lehatárolása Kormányrendelettel nem történt meg – megfelelő előkészítés és egyeztetés után a Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács 2004. augusztus 5-i ülésén az érintett négy megyéből összesen **73** településből álló térséget fogadott el.

A hatályos a Regionális Idegenforgalmi Bizottságok, valamint a Regionális Idegenforgalmi Bizottságok munkaszervezeteinek feladatairól szóló 28/1998. (V. 13.) IKIM rendelet a Tiszatavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság illetékességi területét 68 településben jelöli meg.

A térség jelenleg is kiemelt térségként szerepel a területfejlesztési intézményrendszerben.

A területi tervezés jelene

További előkészítést követően a Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács **2012. október 29-ei** alapító okirata módosításával elfogadta a térség újbóli lehatárolását, valamint a jelen stratégiai dokumentum egyik javaslatként is képviseli az aktuális település lehatárolás átvezetését a kapcsolódó jogszabályokon, szabályozókon. Ennek megfelelően a Tisza-tó Térség település lehatárolása az alábbiakban ismertetett település lehatárolásnak megfelelően történjen meg (szükséges a jelenlegi lehatárolások szintetizálása) és a készülő Tisza-tó törvény rendelkezzen róla:

Mezőkövesdi kistérség: Négyes, Borsodivánka (Borsod-Abaúj-Zemplén megye)

Mezőcsáti kistérség: Ároktő, Tiszabábolna, Tiszadorogma, Tiszavalk, Mezőcsát (Borsod-Abaúj-Zemplén megye)

Hevesi kistérség: Heves, Kisköre, Kömlő, Pély, Tarnaszentmiklós, Tenk, Tiszanána (Heves megye)

Füzesabonyi kistérség: Poroszló, Sarud, Újlőrincfalva (Heves megye)

Tiszafüredi kistérség: Abádszalók, Kunhegyes, Nagyiván, Tiszabura, Tiszaderzs, Tiszafüred, Tiszaigar, Tiszaörs, Tiszaroff, Tiszaszentimre, Tiszaszőlős, Tomajmonostora, Tiszagyenda (Jász-Nagykun-Szolnok megye)

Szolnoki kistérség: Kőtelek, Nagykörű, Tiszasüly (Jász-Nagykun-Szolnok megye)

Balmazújvárosi kistérség: Egyek, Tiszacsege, Hortobágy (Hajdú-Bihar megye)

Polgári kistérség: Folyás, Polgár, Újszentmargita (Hajdú-Bihar megye)

Karcagi kistérség: Karcag, Kunmadaras, Berekfürdő (Jász-Nagykun-Szolnok megye)

A Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács a 24/2013. (XI. 21.) sz. határozatával támogatta, hogy az illetékességi területe kiterjedjen Tiszabő településre is **(Törökszentmiklósi kistérség)**. Így **összesen 43 településen illetékes a Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács.**

Így a tervezési terület 3245,48 km² kiterjedésű, 121.358-an lakják és a négy megyéből 10 statisztikai kistérséget érint részben vagy egészben.

A korábbi, 2005-ös Területfejlesztési koncepcióhoz képest tehát jelentős változás a településszám, érintett kistérségek száma és a lakosság számát érintő változás. Míg a korábbi tervezési anyagban 226.000 lakosra és 11 kistérségre történt a tervezés, addig a jelenlegi tervezési terület legmarkánsabban jellemző változása a lakosság szám körülbelül felére csökkenése.

A racionalizált tervezési terület meghatározás és a csökkent lakosságszám, a tervezési környezet (új EU tervezési időszak, valamint területi tervezési lehetőség változásai) felelveti új stratégiai fejlesztési irányok meghatározását.

A területi tervezés jövője, azzal szembeni elvárások

A program kidolgozásánál döntő súllyal esik latba továbbá a területen élő érdekeltek igénye és elvárása saját jövőjét illetően. Ennek megismeréséhez és érvényesítéséhez a prioritások meghatározása előtt helyszíni konzultációk során egyaránt megtörtént az

elvárások és javaslatok gyűjtése, kiértékelése és stratégiába illesztése.

A térség fejlesztése területi fejlesztési feladat, ahol a fejlesztések jelentős részét a Tisza-tó és a hozzá kapcsolódó különféle táji, térszerkezeti, társadalmi és gazdasági rendszerek kölcsönhatásán keresztül lehet megvalósítani.

Cél, hogy a Tisza-tó térségfejlesztési stratégia fejlesztési irányai és céljai harmonizáljanak azokkal a korábban készült országos és térségi jelentőségű tervdokumentumokkal, melyek a Tisza-tó térségét részben vagy egészben érintik, ill. lefedik (legfontosabbak ezek közül az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció, az Országos Területrendezési Terv, a Tisza-tavi Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési terve, a Tisza-tó Turizmusának Középtávú Fejlesztési Programja, az érintett tervezési-statisztikai régiók és megyék területfejlesztési koncepciói, a Regionális Idegenforgalmi Bizottság és a Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács különböző dokumentumai.

Alapkövetelmény továbbá, hogy a térségre készülő program kapcsolódjon a Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztése (a továbbiakban: VTT), valamint Víz Keretirányelv keretén belül kidolgozásra kerülő különféle dokumentumokhoz, a vonatkozó megyei térségfejlesztési elképzelésekhez.

Továbbá elvárás, hogy a Tisza-tó térségfejlesztési stratégia prioritásaiban igazodjon a készülő 2014-2020-as EU/hazai fejlesztési programokhoz (Operatív Programjaihoz).

A különböző típusú fejlesztési irányok megvalósítása csak akkor éri el a kívánt hatást, ha azok rendszerbe integráltak, egymással összehangoltan és egymásra épülve kerülnek megvalósításra.

Ennek érdekében a stratégiai irányok lefektetésekor mindenképpen meg kell határozni azt a módszert, amely alkalmazása illeszkedik az EU és a hazai fejlesztéspolitikai irányokhoz.

A 2007-2013 közötti EU tervezési időszak lezárásakor az egyik legfontosabb megállapítás az, hogy az Operatív Program (OP) struktúra és ehhez kapcsolódó pályázati rendszer alkalmatlan volt arra, hogy egy-egy térséget integrált területfejlesztés eszközeivel kezelten ellásson, az annak minden hozadékát élvezze. Az akkori OP-k, ágazati OP-k, még a Regionális Fejlesztés OP is csak ágazati fejlesztések gyűjtőhelye, az átgondolt

térségfejlesztési lehetőségek nélkül.

Akadtak kezdeményezések a területi programokra (LEADER, IVS, stb.), azonban ezek sem váltották be a hozzájuk fűzött reményeket, alapvetően intézményrendszeri fejletlenségüknek köszönhetően.

Megállapítható, hogy a Tisza-tó Térség és ahhoz társadalmi, gazdasági szempontból hasonló térségek összehangolt fejlesztése nem valósult meg, nem valósulhatott meg az előző rendszerben kialakított fejlesztéspolitikai elképzelésekkel.

Fontos elvárás a 43 település részéről, hogy a fejlesztések minden kistérségben egységesen valósuljanak meg. Az egyeztetések egyik legfontosabb hozadéka az volt, hogy pl. ne csak a Tiszafüredi térségben történjenek fejlesztések, hanem a Borsodi részen is.

A területfejlesztési programmal szemben elvárás, hogy a Tisza-tó térsége fejlesztéséhez gyakorlatilag hozzájáruljon, olyan program kialakításával, amelyben konkrét projektjavaslatok fogalmazódnak meg, valamint a program készítése során a megvalósításához szükséges felelősségi kör is megfogalmazódjon annak érdekében, hogy a térség szereplői 2020-ra érezhető javulást tapasztaljanak mindennapjaikban. Ezt hivatott a program 2 része, az operatív program szolgálni.

A TISZA-TÓ TÉRSÉG JELENLEGI HELYZETÉNEK ÉRTÉKELÉSE

A Tisza-tó térség négy megye határánál, az Alföld és az Északi-középhegység találkozásánál helyezkedik el. Fekvéséből adódóan a táj nagyon változatos, itt az alföldi, dombvidéki, és ártéri jellegű tájrészek egyaránt megtalálhatóak. A térség vázát a Tisza-folyó, ill. a Tisza-tó alkotja, melyre szerveződik a térség. A Tisza-folyóra, mint meghatározó térszerkezeti elemre fűződnek fel a Hortobágy és a Borsodi Mezőség országos jelentőségű ökológiai rendszerei, amelyek északi irányban a középhegység táji adottságaival, élővilágával, délen pedig a Nagykunság mozaikos tájszerkezetével sajátos ökológiai rendszert alkotnak.

A térség tájszerkezetének, vízügyi, környezet- és természetvédelmi szempontból kiemelten fontos jellemzője a középhegység lábától a Tiszáig tartó lejtés. Ennek következtében a felső, intenzíven használt agrárterületek és a Budapest-Kassa útvonal mentén kialakult agglomeráció területén keletkező szennyezések a felszíni és a felszín alatti vizeket, a tározótér vízbázisát veszélyeztetik.

Földrajzi, valamint társadalmi-gazdasági helyzetét tekintve a Tisza-tavi térség, illetve az itt található települések távolabb esnek a regionális központi, gazdaságilag fejlettebb területeitől. Ennek következtében a térség országos összehasonlításban társadalmi, gazdasági szempontból elmaradott területnek számít.

Ennek a történelmileg kialakult, többszörösen hátrányos helyzetnek a legfőbb összetevői:

- a társadalmi és gazdasági szempontból perifériális helyzet,
- a térségi, települési közlekedési kapcsolatok állapota,
- a térség gazdasági szerkezetének jellege,
- alacsony vállalkozási hajlandóság,
- meglévő intézményrendszeri struktúrához kapcsolódó hiányosságok.

A hátrányos helyzetből való kiemelkedés leginkább meghatározó eleme a Tisza és a Tisza-tó, illetve az ezekhez való fokozatos visszafordulás lehet. A tó mostanra

felértékelődött, **ökológiai jelentősége** és turisztikai szerepe megkívánja a közelmúltig meghatározó gazdasági szerkezet fokozatos, irányított átalakítását, valamint a térség turisztikai szolgáltatásainak továbbfejlesztését. A gazdasági szerkezet átalakításánál az **ipari** és **mezőgazdasági** termelés újszerű formáira is szükség van ahhoz, hogy a térség fejlődési pályára álljon. A hagyományos termelési formák mellett a középtávú cél mindenképpen az kell, hogy legyen, hogy a helyben megtalálható értékek használatával történjen meg a gazdaság fejlesztése. A **minőségi turizmus** (és annak a környezeti alkalmasságot figyelembe vevő egyes ágazatai) gazdasági jelentősége, munkahelyteremtő képessége a térség szempontjából különleges fontosságú lehet. Azonban a turizmusra építeni önmagában nem lehet, ahhoz szükséges a megfelelő **infrastrukturális ellátottság** elérése és a gazdaság többi elemének turizmusra is építő megerősítése. Mindezek megvalósulását jelentősen befolyásolja a térség **emberi erőforrás** állapota.

A fejlődést azonban a jelenlegi állapotok nagymértékben determinálják, azt számtalan probléma nehezíti, ill. hátráltatja, melyek feloldására a hosszú távú területfejlesztési koncepciónak választ kell adnia. Ezek összefoglalása a következő: a minőségi turizmus alapjait megteremtő, azt továbbfejlesztő térségi gondolkodás, koncepció nélkül azonban nem várható számottevő fejlődés.

A kistérségek korrigált humán fejlettségi indexe és annak komponensei 2008-ban

Kistérség	Egy lakosra jutó jövedelem, Ft	Egy lakosra jutó jövedelem logaritmus	Születéskor várható élettartam, év	A diplomások aránya a 25 évnél idősebb népesség körében, %	A 7 éves és idősebb népesség által átlagosan elvégzett osztályszám	KHFI	Kvintilis
Budapest	1 166 921	6,07	75,67	23,84	10,89	0,667	1
Budaörsi	1 216 946	6,09	75,30	22,29	10,42	0,657	1
Szentendrei	1 054 331	6,02	75,99	20,80	10,28	0,638	1
Székesfehérvári	1 072 938	6,03	75,38	16,87	10,14	0,612	1
Veszprémi	1 004 685	6,00	75,57	17,90	10,25	0,611	1
Dunakeszi	1 084 534	6,04	75,50	15,77	10,07	0,610	1
Pilisvörösvári	1 067 524	6,03	74,37	18,00	10,03	0,601	1
Győri	1 029 425	6,01	75,00	15,91	10,15	0,596	1
Szegedi	847 591	5,93	75,79	18,05	10,35	0,591	2
Érdi	1 042 187	6,02	75,09	14,08	9,94	0,589	2
Egri	948 903	5,98	74,84	17,43	10,12	0,589	2
Szombathelyi	964 815	5,98	74,97	14,83	10,05	0,580	2
Pécsi	883 749	5,95	74,65	17,25	10,26	0,576	2
Balatonfüredi	829 144	5,92	76,41	13,64	9,95	0,574	2
Gödöllői	968 361	5,99	74,52	14,49	9,86	0,571	2
Gárdonyi	899 171	5,95	76,23	11,58	9,51	0,570	2

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

Debreceni	881 868	5,95	73,72	18,84	10,33	0,569	2
Zalaegerszegi	897 947	5,95	75,31	12,83	9,80	0,564	2
Balatonalmádi	835 333	5,92	75,98	12,79	9,81	0,564	2
Tatai	1 032 600	6,01	73,74	13,16	9,78	0,562	2
Szolnoki	882 337	5,95	74,64	14,02	9,78	0,557	2
Dunaújvárosi	1 068 838	6,03	73,94	10,55	9,64	0,556	2
Nyíregyházai	809 432	5,91	74,69	15,75	9,90	0,554	2
Sopron-Fertődi	795 545	5,90	75,67	12,13	9,77	0,548	2
Esztergomi	950 735	5,98	74,00	12,00	9,72	0,548	2
Békéscsabai	808 332	5,91	75,07	13,10	9,86	0,547	2
Nagykanizsai	835 274	5,92	75,53	10,55	9,52	0,544	2
Siófoki	779 968	5,89	75,52	11,57	9,70	0,540	2
Váci	882 697	5,95	73,87	12,49	9,79	0,538	2
Paksi	933 677	5,97	74,51	9,42	9,11	0,537	2
Keszthelyi	729 148	5,86	74,92	14,18	9,79	0,534	3
Komáromi	975 517	5,99	73,90	8,64	9,45	0,532	3
Szekszárdi	788 043	5,90	74,80	11,62	9,38	0,529	3
Kaposvári	743 578	5,87	74,69	13,24	9,70	0,528	3

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

Kistérség	Egy lakosra jutó jövedelem, Ft	Egy lakosra jutó jövedelem logaritmus	Születéskor várható élettartam, év	A diplomások aránya a 25 évnél idősebb népesség körében, %	A 7 éves és idősebb népesség által átlagosan elvégzett osztályszám	KHFI	Kvintilis
Hévízi	691 623	5,84	76,48	9,89	9,55	0,528	3
Tiszaújvárosi	929 039	5,97	73,56	10,43	9,38	0,528	3
Kecskeméti	805 084	5,91	74,15	12,73	9,47	0,528	3
Veresegyházi	943 961	5,97	73,12	10,80	9,42	0,526	3
Sárvári	840 150	5,92	75,01	7,71	9,34	0,522	3
Zirci	758 755	5,88	76,22	7,38	8,98	0,522	3
Miskolci	777 373	5,89	73,11	13,83	9,88	0,515	3
Mosonmagyaróvári	797 367	5,90	74,61	8,51	9,46	0,513	3
Móri	929 027	5,97	73,70	7,06	9,18	0,513	3
Gyöngyösi	831 491	5,92	73,57	10,02	9,46	0,511	3
Gyulai	723 524	5,86	74,53	11,12	9,49	0,511	3
Körmendi	872 905	5,94	73,53	8,58	9,32	0,509	3
Ráckevei	823 904	5,92	73,74	9,25	9,46	0,508	3
Hajdúszoboszlói	710 234	5,85	75,31	8,74	9,12	0,506	3
Tatabányai	901 501	5,95	72,27	10,43	9,57	0,506	3
Kőszegi	766 059	5,88	73,48	11,30	9,44	0,503	3
Balassagyarmati	741 587	5,87	74,36	8,41	9,20	0,497	3
Tapolcai	685 198	5,84	74,68	9,48	9,34	0,496	3
Hatvani	788 674	5,90	73,80	7,37	9,19	0,492	3
Csornai	763 126	5,88	74,40	6,40	9,17	0,492	3
Pécsváradi	630 610	5,80	76,58	5,43	8,92	0,491	3
Balatonföldvári	664 942	5,82	74,89	8,65	9,32	0,491	3
Rétság	734 062	5,87	74,82	6,28	8,95	0,491	3
Cellőmölki	741 840	5,87	74,55	6,46	9,12	0,490	3
Hódmezővásárhelyi	678 204	5,83	74,12	10,06	9,42	0,490	3
Kapuvár-Beledi	715 714	5,85	74,80	6,43	9,19	0,489	3
Lenti	693 212	5,84	75,15	6,47	9,00	0,488	3
Szobi	731 621	5,86	74,29	7,03	9,01	0,486	3
Pápai	704 761	5,85	74,13	8,37	9,20	0,486	3
Várpalotai	808 530	5,91	73,07	7,32	9,32	0,485	3
Aszódi	756 376	5,88	73,99	6,77	8,99	0,485	3
Ercsi	829 032	5,92	72,56	8,49	9,03	0,485	3
Szentgotthárdi	813 026	5,91	72,89	7,53	9,26	0,484	3
Ajkai	753 874	5,88	73,98	6,57	9,10	0,484	3
Hajdúböszörményi	596 786	5,78	76,13	6,99	8,83	0,483	3
Bicskei	796 107	5,90	72,83	7,91	8,89	0,479	3
Oroszlányi	927 422	5,97	71,43	7,18	9,22	0,479	3

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

Kistérség	Egy lakosra jutó jövedelem, Ft	Egy lakosra jutó jövedelem logaritmus	Születéskor várható élettartam, év	A diplomások aránya a 25 évnél idősebb népesség körében, %	A 7 éves és idősebb népesség által átlagosan elvégzett osztályszám	KHFI	Kvintilis
Téti	780 056	5,89	74,04	4,57	8,89	0,479	3
Salgótarjáni	695 650	5,84	72,85	10,89	9,37	0,478	3
Fonyódi	639 330	5,81	73,81	10,09	9,49	0,477	3
Monori	800 707	5,90	72,74	6,87	9,12	0,476	3
Komlói	631 064	5,80	75,15	5,99	9,15	0,474	3
Gyáli	766 974	5,88	73,07	5,94	9,03	0,469	3
Orosházai	662 578	5,82	73,94	6,97	9,11	0,467	3
Bonyhádi	646 748	5,81	74,22	6,92	9,03	0,467	3
Csongrádi	611 282	5,79	73,99	9,19	9,12	0,466	3
Csepregi	748 876	5,87	72,85	6,28	9,10	0,465	3
Kiskunfélegyházi	649 800	5,81	73,71	7,64	9,05	0,463	3
Szarvasi	654 527	5,82	73,31	8,31	9,17	0,462	3
Dorogi	861 827	5,94	71,13	6,75	9,18	0,462	3
Pannonhalmi	778 651	5,89	72,22	6,53	9,02	0,461	3
Szentesi	678 710	5,83	72,82	8,17	9,16	0,459	4
Kalocsai	596 691	5,78	74,23	7,55	9,00	0,458	4
Mezőkövesdi	670 896	5,83	73,24	7,09	8,99	0,458	4
Kiskunhalasi	637 515	5,80	73,25	8,55	8,98	0,457	4
Polgári	637 772	5,80	74,38	5,31	8,55	0,456	4
Ceglédi	651 002	5,81	73,34	7,21	9,00	0,455	4
Dabasi	669 837	5,83	73,49	6,00	8,69	0,454	4
Sátoraljaújhelyi	646 571	5,81	72,33	9,80	9,35	0,454	4
Bajai	587 261	5,77	73,29	9,71	9,23	0,453	4
Pásztói	643 008	5,81	73,82	5,78	8,77	0,452	4
Vasvári	640 465	5,81	73,95	4,88	8,74	0,449	4
Kazincbarcikai	710 172	5,85	71,82	7,75	9,14	0,449	4
Jászberényi	684 093	5,84	72,23	7,68	8,92	0,447	4
Kisbéri	807 355	5,91	71,45	5,15	8,83	0,447	4
Bátonyterenyi	595 285	5,77	73,92	5,61	8,81	0,442	4
Dombóvári	616 723	5,79	72,86	7,37	9,07	0,442	4
Adonyi	789 332	5,90	71,44	4,85	8,75	0,442	4
Mohácsi	628 478	5,80	72,81	6,92	9,03	0,441	4
Kiskőrösi	506 950	5,70	75,18	6,21	8,76	0,441	4
Sárospataki	636 983	5,80	71,82	9,41	9,04	0,440	4
Siklósi	568 431	5,75	74,12	5,37	8,77	0,437	4
Karcagi	583 094	5,77	73,08	7,18	8,69	0,433	4
Mezőtúri	595 913	5,78	72,77	7,03	8,97	0,433	4

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

Kistérség	Egy lakosra jutó jövedelem, Ft	Egy lakosra jutó jövedelem logaritmusa	Születéskor várható élettartam, év	A diplomások aránya a 25 évnél idősebb népesség körében, %	A 7 éves és idősebb népesség által átlagosan elvégzett osztályszám	KHFI	Kvintilis
Kisvárdai	587 338	5,77	72,50	7,47	8,78	0,428	4
Zalaszentgróti	598 470	5,78	72,74	5,71	8,86	0,426	4
Békési	582 163	5,77	72,70	6,62	8,85	0,426	4
Makói	575 178	5,76	72,79	6,27	8,95	0,424	4
Nagykátai	639 123	5,81	72,35	4,75	8,72	0,424	4
Őriszentpéteri	649 311	5,81	71,98	5,37	8,75	0,424	4
Balmazújvárosi	507 121	5,71	74,77	4,49	8,35	0,423	4
Sárbogárdi	652 707	5,81	71,82	5,65	8,57	0,422	4
Tiszavasvári	540 378	5,73	73,16	6,54	8,52	0,419	4
Tamási	540 010	5,73	73,25	5,99	8,58	0,418	4
Kunszentmiklósi	608 937	5,78	72,26	5,39	8,60	0,418	4
Mórahalmi	496 291	5,70	74,45	4,44	8,67	0,418	4
Abai	662 574	5,82	71,92	3,91	8,42	0,417	4
Kiskunmajsai	575 626	5,76	72,55	5,61	8,58	0,415	4
Kunszentmártoni	528 182	5,72	73,38	5,41	8,59	0,414	4
Nagyatádi	574 522	5,76	71,80	7,04	8,77	0,411	4
Sümegei	604 871	5,78	71,80	5,35	8,75	0,411	4
Letenyei	597 612	5,78	72,45	4,03	8,46	0,411	4
Pacsa	569 128	5,76	72,84	4,20	8,43	0,410	4
Sásdi	504 834	5,70	73,74	4,81	8,50	0,410	4
Záhonyi	559 361	5,75	72,24	5,95	8,54	0,408	4
Zalakarosi	518 720	5,71	73,29	4,71	8,23	0,405	4
Szentlőrinci	631 434	5,80	70,81	5,73	8,76	0,404	4
Kadarkúti	508 393	5,71	73,05	5,46	8,50	0,403	4
Nagykállói	474 859	5,68	73,93	4,92	8,35	0,403	4
Marcali	561 738	5,75	71,63	6,55	8,69	0,403	4
Püspökladányi	556 431	5,75	72,11	5,33	8,48	0,401	4
Tabi	581 302	5,76	71,59	5,31	8,69	0,401	4
Bácsalmási	464 178	5,67	73,82	5,24	8,46	0,400	4
Berettyóújfalui	507 296	5,71	72,69	5,92	8,47	0,400	4
Szerencsi	546 289	5,74	71,83	6,17	8,61	0,400	4
Pétervásárai	533 717	5,73	72,31	5,15	8,67	0,399	4
Tiszafüredi	545 377	5,74	71,90	5,98	8,43	0,398	4
Jánoshalmi	476 525	5,68	73,24	5,42	8,52	0,397	4
Füzesabonyi	575 789	5,76	71,18	5,44	8,71	0,395	4
Törökszentmiklósi	561 258	5,75	71,19	5,80	8,62	0,392	4
Barcsi	545 466	5,74	71,10	6,55	8,67	0,390	5

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

Kistérség	Egy lakosra jutó jövedelem, Ft	Egy lakosra jutó jövedelem logaritmus	Születéskor várható élettartam, év	A diplomások aránya a 25 évnél idősebb népesség körében, %	A 7 éves és idősebb népesség által átlagosan elvégzett osztályszám	KHFI	Kvintilis
Szigetvári	553 531	5,74	71,16	5,52	8,74	0,389	5
Bélapátfalvai	557 091	5,75	71,34	4,71	8,50	0,387	5
Mezőcsáti	507 601	5,71	72,54	4,13	8,16	0,387	5
Lengyeltóti	468 917	5,67	72,85	5,21	8,31	0,386	5
Enyingi	619 877	5,79	70,25	4,56	8,47	0,385	5
Nyírbátori	480 510	5,68	72,33	5,91	8,23	0,385	5
Mezőkovácsházai	512 691	5,71	71,38	5,87	8,85	0,384	5
Kisteleki	457 457	5,66	72,98	4,51	8,50	0,382	5
Tokaji	559 176	5,75	70,06	7,22	8,79	0,382	5
Ibrány-Nagyhalászi	461 137	5,66	73,08	4,26	8,20	0,382	5
Derecske-Létavérségi	453 922	5,66	72,81	4,76	8,25	0,378	5
Szeghalomi	575 739	5,76	70,54	4,48	8,42	0,378	5
Csengeri	434 052	5,64	73,23	4,64	8,30	0,378	5
Hevesi	497 873	5,70	71,82	5,03	8,20	0,378	5
Szécsényi	516 198	5,71	71,42	4,82	8,43	0,377	5
Csurgói	537 273	5,73	70,65	5,64	8,63	0,377	5
Fehérgyarmati	455 945	5,66	72,11	5,87	8,34	0,374	5
Vásárosnaményi	479 194	5,68	71,44	6,18	8,51	0,374	5
Hajdúhadházi	472 941	5,67	72,17	3,81	8,16	0,369	5
Edelényi	487 041	5,69	71,31	5,14	8,20	0,367	5
Mátészalkai	480 725	5,68	70,73	6,92	8,48	0,367	5
Encsi	457 368	5,66	71,32	5,70	8,23	0,361	5
Szikszói	493 624	5,69	70,68	5,06	8,27	0,360	5
Abauj-Hegyközi	448 013	5,65	71,29	4,72	8,15	0,352	5
Ózdi	504 972	5,70	69,39	6,13	8,69	0,351	5
Baktalórántházai	423 783	5,63	71,61	4,32	8,23	0,348	5
Sellyei	493 226	5,69	69,94	3,92	8,22	0,343	5
Sarkadi	436 285	5,64	70,84	4,07	8,30	0,340	5
Bodroghközi	379 394	5,58	70,65	3,40	7,94	0,311	5

A Tisza-tó térség által érintett térségek kiemelve:

Mezőkövesdi	670 896	5,83	73,24	7,09	8,99	0,458	4
Mezőcsáti	507 601	5,71	72,54	4,13	8,16	0,387	5
Hevesi	497 873	5,70	71,82	5,03	8,20	0,378	5
Füzesabonyi	575 789	5,76	71,18	5,44	8,71	0,395	4
Tiszafüredi	545 377	5,74	71,90	5,98	8,43	0,398	4
Szolnoki	882 337	5,95	74,64	14,02	9,78	0,557	2
Balmazújvárosi	507 121	5,71	74,77	4,49	8,35	0,423	4
Polgári	637 772	5,80	74,38	5,31	8,55	0,456	4
Karcagi	583 094	5,77	73,08	7,18	8,69	0,433	4

A településrendszer, lakossági adatok

A **településrendszert** a községek és nagyközségek (33) magas aránya (79%) jellemzi, szemben a térségben található kilenc várossal (21%). Azonban ezen városok közül csak Heves, Karcag és Tiszafüred, amely valóban városias jegyeket öltött az elmúlt években. A három kisváros sem igazán multi funkciós település, a regionális központi települések ellátják ezt a szerepet.

A térség területe az aktuális lehatárolás (Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, 2012.) szerint:

3. ábra a Tisza-tó térség területe
(Tiszabóval 35,04 km² területével kiegészülve)

Összesen: **3280,52 km²**

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

A települések jellemzőit az alábbi táblázatok mutatják be:

A térség népessége, változások:

		Időszak								változás 2005- 2012		
Mutatók		Település	2005. év	2006. év	2007. év	2008. év	2009. év	2010. év	2011. év	2012. év	átlag település	átlag megye
Lakónépesség száma az év végén (a népszámlálás végleges adataiból továbbvezetett adat) (fő)	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	Ároktő	1181	1174	1165	1128	1075	1073	1127	1122	95%	92%
		Borsodivánka	758	767	780	753	754	737	756	732	97%	
		Mezőcsát	6489	6394	6305	6214	6083	5993	6043	6036	93%	
		Négyes	261	259	259	259	255	242	259	251	96%	
		Tiszabábolna	451	424	405	393	378	374	382	379	84%	
		Tiszadorogma	429	428	408	389	376	365	385	382	89%	
		Tiszavalk	346	340	338	322	312	304	311	314	91%	
	Heves megye	Heves	11231	11137	10959	10804	10595	10533	10938	10864	97%	94%
		Kisköre	3028	3015	2964	2892	2818	2721	2939	2936	97%	
		Kömlőd	1943	1936	1870	1820	1811	1769	1903	1927	99%	
		Pély	1554	1525	1493	1434	1413	1344	1376	1345	87%	
		Poroszló	2954	2888	2842	2773	2742	2707	2985	2958	100%	
		Sarud	1285	1242	1241	1183	1184	1175	1227	1198	93%	
		Tamaszentmiklós	935	937	920	901	870	834	905	894	96%	
		Tenk	1222	1221	1200	1189	1167	1159	1222	1225	100%	
		Tiszanána	2515	2515	2475	2425	2390	2317	2538	2508	100%	
		Újlőrincfalva	313	297	276	271	260	248	215	214	68%	
	Hajdú-Bihar megye	Egyek	5388	5356	5213	5071	5013	4952	5164	5128	95%	93%
		Folyás	384	362	368	352	345	342	345	317	82%	
		Hortobágy	1627	1621	1594	1553	1522	1495	1506	1498	92%	
		Polgár	8492	8371	8202	8133	8068	7933	8153	8062	95%	
		Tiszacsege	4852	4822	4741	4705	4599	4497	4792	4754	98%	
		Újszentmargita	1530	1473	1452	1442	1423	1398	1505	1486	97%	
	Jász-Nagykun-Szolnok megye	Abádszalók	4512	4471	4389	4276	4141	4034	4354	4328	96%	98%
		Berekfürdő	943	967	961	956	990	973	1002	1008	107%	
		Karcag	21819	21439	21128	20872	20527	20298	20772	20523	94%	
		Kőtelek	1717	1649	1645	1631	1597	1583	1676	1640	96%	
		Kunhegyes	8298	8178	7977	7866	7705	7582	7859	7748	93%	
		Kunmadaras	5722	5641	5565	5507	5456	5424	5567	5559	97%	
		Nagyiván	1214	1217	1197	1168	1175	1166	1231	1219	100%	
		Nagykőrű	1724	1720	1667	1636	1640	1632	1626	1624	94%	
		Tiszabő	1979	2000	1985	1936	1957	1874	2041	2095	125%	
		Tiszabura	2848	2773	2750	2801	2844	2889	2938	2933	103%	
		Tiszaderzs	1217	1211	1165	1101	1057	1071	1117	1099	91%	
		Tiszafüred	11525	11518	11347	11136	10970	10805	11626	11616	101%	
		Tiszagyenda	1036	1038	1005	1001	989	965	1024	1020	98%	
		Tiszaigar	886	859	818	817	819	809	849	843	95%	

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

	Tiszaörs	1389	1368	1329	1291	1282	1238	1376	1387	100%
	Tiszaroff	1785	1761	1739	1674	1624	1564	1611	1571	88%
	Tiszasüly	1609	1565	1517	1470	1439	1376	1482	1476	92%
	Tiszaszentimre	2264	2252	2195	2140	2141	2121	2199	2183	96%
	Tiszaszőlős	1895	1913	1966	1949	1946	1934	1563	1548	92%
	Tomajmonostora	711	723	712	680	686	721	728	739	104%
	Tisza-tó térsége	134261	132767	130527	128314	126438	124571	129617	128689	96%

1. sz. táblázat A Tisza-tó térség népessége

A **Tisza-tó térség népessége** a 2012 év végi adatok szerint **128.689 fő**, ez a 2005-ös adat 96%-a.

A csökkenést negatív természetes szaporodás és vándorlási veszteség okozta. A térségre általában jellemző a fiatal korosztálynál magasabb időskorú arány.

A terület településeinek kapcsolati rendszereit nagymértékben meghatározza a Tisza-tó, mint térség szervező elem. Maga a tó a térszerkezetben rövid múltra tekint vissza. A tó létrejötte által generált adottságok új folyamatokat indítottak el a településrendszerben. A korábban létrejött településközi kapcsolatok mellett újabb közlekedési kapcsolatok épülhettek ki, a Tisza-tó így belső közlekedési kapcsolati lehetőségeit tekintve is homogén térszerkezetre váltott, az addigi körülményesebb, ezáltal alacsonyabb együttműködést kínáló átkelési helyek adta lehetőségekhez képest. A tó létrejötte erősítette a belső kapcsolatok fejlődésének lehetőségét. 14 települést, köztük a helyi vonzások központokat érint **Világörökségi helyszín**, ez a települések harmada, az összes területe fele érintett Világörökségi szempontból. Fontos megjegyezni, hogy a főbb ipari termelési kapacitások és a mezőgazdasági művelésű területek nagytöbbsége is ugyanezekhez a településekhez rendelhetők. A stratégiai irányok meghatározásánál mindenképpen figyelembe kell venni a terület illetén jellegét.

A Világörökségi helyszínt a Hortobágyi Nemzeti Park Tisza-tó térségét érintő védett területei alkotják, a Puszta kategóriában. Fontos megállapítani, hogy a jövőben konkrétan a tó területe is kerüljön Világörökségi védelem alá, ne kizárólag a tavat övező puszták legyenek azok.

A térségben **5 kistérségi székhely** található, Mezöcsát, Heves, Polgár, Karcag, Tiszafüred. A térségen belül igazi multifunkciós központok Karcag és Tiszafüred kivételével nem alakultak ki, ezért a Tisza-tó térségének települései az elérhetőségi lehetőségek, ill. a korábban kialakult mentén a tágabb körzetben elhelyezkedő, sokoldalú és fejlett funkciókkal rendelkező magasabb szintű vonzások központokhoz húznak (Eger, Miskolc, Debrecen, Szolnok).

A belső vonzásközpontok (városok) közül a tó közvetlen közelében sincs igazán jelentős központi funkcióval bíró település. **Tiszafüred**, mint szóba jöhető város még nem képes teljes értékű vonzásközpontként funkcionálni. A város a Tisza-tó fővárosa címet viseli, amelyhez a jövőben mindenképpen ki kell építeni azt a rangot, amely egy ilyen cím viseléséhez méltó.

A tó keleti és nyugati részén fekvő települések közötti kapcsolat – ami egyben a tágabb térség kapcsolati lehetőségeit is jelenti – az átkelési pontokon keresztül bonyolódik. Ezek a tó északi részén a Poroszló–Tiszafüred, ill. déli részén a Kisköre–Abádszalók kapcsolat. A kialakult kapcsolatoknak köszönhetően alapvetően a Tisza-tó térsége társadalmi, gazdasági hatásait ezek a település párok alakítják, hol erősebben, hol visszafogottabb fejlődési léptékkel. Alapvetően az utóbbi 8 évet ebből a szempontból a stagnálás, vagy visszaesés jellemezte. Fontos ezen településpárok stratégiai megerősítése annak érdekében, hogy a tó közvetlen környezetében is kialakuljanak vonzásközpontok.

A Tisza-tó területétől távolabb eső településeknél a kialakult vonzásközpontok megtartották ezen szerepüket, azokban enyhe előrelépés is tapasztalható (Kunhegyes, Karcag, Heves).

A Tisza-tó környéki települések arculatát, de településközi kapcsolatainak intenzitását és alapvetően a térség település szerkezetét is egyre inkább meghatározza a fejlődő turizmus. A turizmus szervezéséhez szükséges együttműködés nem igazán jellemző a Tisza-tó térség gazdasági, társadalmi rendszereiben, annak előremozdítása szükséges olyan koordinátori szerep **kialakításával**, amely térségi hatáskörű és horizontális célokkal rendelkezik.

A települések lakónépesség-nagyságkategóriái:

500 fő alatti lakosságszám:

Négyes, Tiszabábolna, Tiszadorogma, Tiszavalk, Újlőrincfalva, Folyás. Ezek a települések alapvetően a tó északi, „felső” szakaszára tehetők, természeti értékeik jelentősek, közülük csak kettő nem része a Hortobágyi Nemzeti Parknak. Közlekedési kapcsolataik gyengén kiépítettek, általában jellemző a népesség dinamikusabb fogyása (a népességük a 2005 évi létszámnak 82,5%-a átlagban), azonban Tiszavalk és Négyes a Tisza-tó közelségének (így élhetőbb terület) köszönhetően népessége alacsonyabb mértékben csökkent (a 2005-ös népességszám 90%-a) a

többi hasonló lakosság számú településhez képest.

500-2000 fő közötti lakosság szám:

Ároktő, Borsodivánka, Kömlő, Pély, Sarud, Tarnaszentmiklós, Tenk, Hortobágy, Újszentmargita, Berekfürdő, Kőtelek, Nagyiván, Nagykőrű, Tiszabő, Tiszaderzs, Tiszagyenda, Tiszaigar, Tiszaörs, Tiszaroff, Tiszasüly, Tiszaszőlős, Tomajmonostora települések (22 település, a teljes településszám 50%-a) tartoznak ebbe a kategóriába. Népességük csökkenése jelentősen enyhébb (népességük átlaga 92%-a a 2005-ös népességszámnak), mint a kisebb településeké.

2000-5000 fő közötti lakosság szám:

Kisköre, Poroszló, Tiszanána, Egyek, Tiszacsege, Abádszalók, Tiszabura, Tiszaszentimre települések tartoznak ebbe a kategóriába. Népességük csökkenése megegyezik az 500-2000 lakosság számú települések népesség fogyásával (népességük átlaga 92%-a a 2005-ös népességszámnak). Megyei eltérések jelentősek, míg a Heves megyei települések fogyása jelentősebb, addig ez a Jász-Nagykun-Szolnok megyei településeknél nem annyira erős.

5000-10000 fő közötti lakosság szám:

Mezőcsát, Polgár, Kunhegyes, Kunmadaras települések tartoznak ebbe a kategóriába, népességük átlaga szintén 92%-a 2005-ös szintnek, azonban a megyei eltérések itt már nem mutatkoznak.

10000-20000 fő közötti lakosság szám:

Heves, Karcag, Tiszafüred tartoznak ebbe a kategóriába, népességük átlaga 93%-a 2005-ös szintnek, amely a legjobb a térségben, a megyei különbségek teljesen eltűntek, városias jellegük és infrastrukturális helyzetük javít a népességfogyás mértékén.

Összefoglalóan megállapítható, hogy **a kistelepülések népességfogyása jelentősebb**, mint a kisvárosoké. A dél-hevesi és dél-borsodi települések népességfogyása a legjelentősebb. A hajdú-bihari, valamint jász-nagykun-szolnoki települések népességfogyása átlag alatti, egyes településeknél (Tiszaszőlős, Tiszabura, Tiszabő, Berekfürdő) népességnövekedés figyelhető meg.

Országos népesség adatok:

A népesség száma országosan 2005-ben 10.097.549, míg 2012-ben 9.931.925, a jelenlegi népesség a 2005-ös adat 98,4%-a. Megállapítható, hogy az országos változáshoz képest erősebb mértékben

csökken a térség lakónépessége.

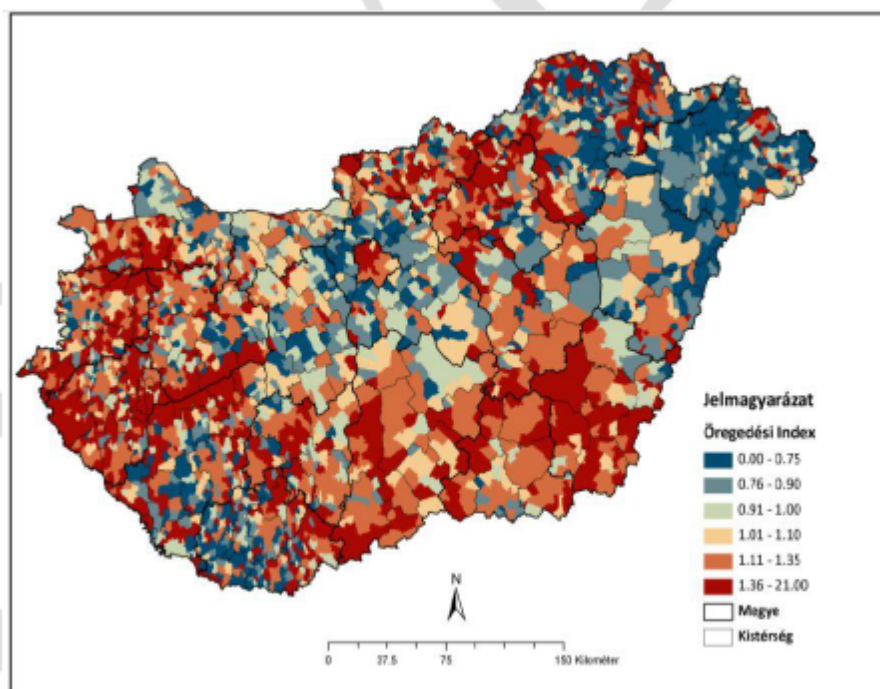
A térségben élők *egészségi állapotát* meghatározó természeti, környezeti viszonyok ideálisak, a gazdasági-társadalmi környezet viszont nem. Az élve születések számában további romlás figyelhető meg, a 2005-ös 1382-höz képest 2011-ben 1155 születés történt, amely ezer lakosra vetítve 9,54, ami az országos átlagot azonban 5%-kal meghaladja. Azonban a kevésbé romló tendenciát ellensúlyozza az a tény, hogy a halálozások száma is az országos átlaghoz képest 5%-kal magasabb. A házasságkötések számában némi javulás mutatható ki, ugyanis az ezer lakosra jutó házasságkötések száma (2,8) magasabb, mint az ezer lakosra jutó válások száma (2,1). Azonban a térségben így is megfigyelhető a magyar társadalom egészére jellemző magas válási arány. A 2011-es 339 házasságkötés mellett 254 válást is regisztráltak.

Amennyiben az odavándorlás és elvándorlás adatait tekintjük, akkor megfigyelhető, hogy a 2005-ös adatokhoz képest némi javulás tapasztalható. Az odavándorlások száma 2005-höz (5902) képest magasabb 2011-ben (6005), az elvándorlások száma 2005-höz (6855) képest alacsonyabb 2011-ben (6640).

A születéskor várható élettartam az országos átlagtól elmarad, különösen kedvezőtlenek az itt élő férfiak életésélyei.

A kedvezőtlen demográfiai feltételek hatásaként – a jövőben a folyamat felgyorsulásával kell számolni. A lakosságszám csökkenése mellett az életkor szerinti összetétel deformálódik azaz a lakosság strukturális jellemzői romlanak. Az előregezés, a születések számának csökkenése, kedvezőtlen folyamatok felgyorsulásához vezethetnek. A társadalmon belül nő a halmazottan hátrányos helyzetű roma etnikum aránya is.

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program
Öregedési index településenként, 2010

Forrás: KSH, Nemzeti Vidékstratégia

Lakónépesség-szám változás (2000-2011)

Tisza-tó térség	2000		2011		Tényleges szaporodás, ill. fogyás 2000-2011	Tényleges szaporodás, ill. fogyás az 2000. évi lakónépesség %-ában
	Lakónépesség (fő)					
	fő	%	fő	%		
Borsod-Abaúj-Zemplén megyei rész	10684	6,43	9671 8961	6,30	-1013	-9,48
Hajdú-Bihar megyei rész	23867	14,37	22057	14,37	-1810	-7,58
Heves megyei rész	52432	31,55	48771	31,77	-3661	-6,98
Jász-Nagykun-Szolnok megyei rész	79175	47,65	72992	47,56	-6183	-7,80
Térség összesen	166158	100,00	153491	100,00	-12667	-7,62

Öregségi index (2011)

Tisza-tó térség	Lakónépes		Öregségi index
	0-14 éves	65-X éves	
Borsod-Abaúj-Zemplén megyei rész	1499	2187	1,46
Hajdú-Bihar megyei rész	3434	4987	1,46
Heves megyei rész	4553	5881	1,30
Jász-Nagykun-Szolnok megyei rész	11182	16259	1,46
Térség összesen	20668	29314	1,42

Forrás: KSH évkönyvek 2011

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

A népesség *iskolázottsági szintjére* jellemző, hogy a középfokú és diplomás végzettségűek aránya alacsonyabb, az alapfokú végzettségűeké pedig magasabb az országos átlagnál. Ez a fejlődés szempontjából kedvezőtlen adottság, hiszen a strukturális átalakulás egyik záloga a megfelelő számú és képzettségű vállalkozói és munkavállalói réteg. Valamint az elvándorlásban érintettek azok a magasabb végzettségűek, akik más településen, térségben találnak munkát.

A térségben a lakosság jelentős része *munkanélküli*. A száz munkaképes korú lakosra jutó regisztrált munkanélküliek száma 2003-ban 5,1 és 9,8 fő körüli volt az egyes kistérségekben. 2011-ben a térségben ez 11,3 fő volt. A munkanélküliségre általában jellemző, hogy az utóbbi időszakban tovább nőttek a településkategóriák között korábban is jelentős különbségek, így az 500 főnél kisebb településeken az országos átlag (5,5%) több mint másfélszerese (8,8%), az 500-2000 fős lakosságú településeken majdnem kétszerese (10,4%) a munkanélküliek aránya.

A térség lakosságának *jövedelmi mutatója* az egy főre jutó személyi jövedelemadó-alap nagysága alapján 2002-ben átlagosan 300 ezer forint körül volt. Ezzel a mutatóval az érintett kistérségek a tiszaujvárosi és a szolnoki kivételével országos összehasonlításban is a legrosszabbak között vannak. Az ezer lakosra jutó adózók száma tekintetében megállapíthatjuk, hogy az országos átlagnál kicsivel el van maradva a térség. Az országos átlag 439, míg a kistérségi átlag 413. A legmagasabb mutatóval a Szolnoki kistérség rendelkezik 461-gyel, míg a legalacsonyabb a Hevesi 366-tal.

A települések között előfordulnak szélsőséges különbségek. Pl.: Tiszafüred 469, Tiszabő 144.

A személyi jövedelemadó egy állandó lakosra országosan átlag 106.000 Ft. A kistérségi átlag 71.000 Ft. Ezzel a térség jelentősen el van maradva az országos átlagtól. A legmagasabb értékkel a Szolnoki kistérség rendelkezik 119.000 Ft-tal, a legalacsonyabbal a Mezőcsáti 55.000 Ft-tal. Ebből megállapítható, hogy a kistérségek közötti különbség bizonyos esetekben nagy mértékben tér el. Több kistérség is 50-60 ezres átlaggal rendelkezik.

A települések tekintetében is vannak nagy eltérések. Pl.: Tiszafüred 87.000 Ft, Tiszabő 6.000 Ft, míg a megyeszékhely Szolnok 144.000 Ft. A szolnoki kistérség magas mutatója a megyeszékhely értékével magyarázható, ami egyébként nem tartozik a Tisza-tó térségébe. Így nem is vehető figyelembe mint térséget javító adat.

A lakosság életminőségét alapvetően meghatározza a települési **humán szolgáltatások és**

lakáskomfort színvonala.

A térség **egészségügyi ellátása** az országos átlagnak megfelelő, az ellátórendszer kétpólusú, alapellátásból és szakellátásból (járóbeteg és fekvőbeteg) áll. A térségben az egy háziorvosra jutó lakos szám 2005-ben 2029, 2011-ben 1811. Az egy házi gyermekorvosra jutó lakos szám 2005-ben 7759, 2011-ben 7138. Ezek az országos átlagnál kedvezőbb mutatók. Meg kell jegyezni, hogy a mutatók nem azért csökkentek, mert romlott az egészségügyi ellátás, hanem azért mert csökkent a lakosság száma 10.553 fővel.

A térségben egy kórház működik: Karcagon. Az összesen működő kórházi ágyak száma 2005-ben 588, 2011-ben 552, tehát 6 év alatt 36-tal lett kevesebb.

A gyógyszerterek száma 2005-ben 30, 2011-ben 36, tehát 6-tal több mint 6 éve. 2005-ben 4397 emberre jutott egy gyógyszerter, 2011-ben ez a szám 3371.

Az ügyeleti orvosi és gyógyszerteri ellátás azonban nem kielégítő, e szolgáltatásokra jellemző a túlzott igénybevétel. A járóbeteg szakellátás minősége és leterheltsége (vizsgálati esetszám) nagyon nagy területi szóródást mutat, amit a szakrendelést folytató egészségügyi intézmények egyenlőtlen elhelyezkedése miatti jelentős eljutási különbség okoz. A járóbeteg ellátásban és szakrendelésben pontszerűen fejlődések mutatkoznak, egy-egy terület, település vonatkozásában, azonban a szélesebb társadalmi rétegek szempontjából az elérés nem javult.

Általános jelenség, hogy a rendelőintézetek épületállománya elavult, többsége felújításra szorult és a műszerezettség is sok helyen nem megfelelő.

Egészségügyi, szociális ellátás

Az egészségügyi ellátást a 43 településen összesen 78 háziorvos és gyermekorvos biztosította 2012. december 31-én. Ezen belül 63 háziorvos praktizált a településeken, emellett 15 gyermekorvos is biztosította az egészségügyi ellátást. Az általános tendencia, ahol nincs gyermekorvos, ott a háziorvos látja el ezt a feladatot is. Azonban 43 település közül tizenegyben sem háziorvos, sem gyermekorvos nem rendelt 2012-ben (Ároktő, Négyes, Tiszadorogma, Tiszavalk, Pély, Tenk, Újlőrincfalva, Folyás, Tiszaderzs, Tiszabő, Tiszaörs). Ami azt jelentette, hogy ezek a települések orvosi ellátás nélkül voltak. (Tiszaszőlösön és Pélyen 2005-ben még volt háziorvos, 2006-ban azonban már nem, 2008-tól folyamatosan van háziorvos Tiszaszőlösön, Pélyen 2009-től nincs háziorvos.) Ezzel szemben az elmúlt évben Tiszacsegén két, Tiszafüreden

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

pedig egy háziorvossal több rendel, de Négyes, Tiszadorogma, Tiszavalk, Újlőrincfalva településeknek 2000-től 2012 egyáltalán nem volt háziorvosa). A legjobb helyzetben a nagyobb városok Mezőcsát, Heves, Polgár, Karcag, Kunhegyes, Tiszafüred voltak, ahol 3-6 háziorvos rendel. Országos adatok szerint 2000-ben 5159 háziorvos volt, 2007-ben 4969, 2012-ben 4903 vagyis megállapítható, hogy 12 év alatt 5 %-kal kevesebb házi orvos praktizál az országban. Térségi szinten 2001-ben a 43 településen 70 háziorvos volt, 2012-ben 63 rendelt, amely szám a közte lévő évek alatt kis mértékben változott, de a tendencia hasonló volt, ugyan nem állandó és nem folyamatos az eltérés, némi ingadozás is tapasztalható, viszont ha a 11 éves intervallum két pólusát vizsgáljuk 10 %-kal kevesebb orvos praktizált 2012-ben, mint 2001-ben.

év	2000	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Házi orvosok száma	5159	5133	5125	5106	5046	5018	5002	4969	5001	4971	4926	4926	4903

Házi orvosok száma országos szinten 2000-2012 között (Forrás: Központi Statisztikai Hivatal):

	Heves megyei rész	Jász-Nagykun-Szolnok megyei rész	Hajdú-Bihar megyei rész	Borsod-Abaúj-Zemplén megyei rész	Térség összesen
Házi orvosok száma (fő)	14	33	13	5	65
Működő házi gyermekorvosok száma	2	9	3	1	15
A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (szolgálat)	2	10	3	2	17
A háziorvosi ellátásban a megjelentek és a meglátogatottak száma összesen (eset)	201827	494573	151867	69265	917532
Összes működő kórházi ágyak száma (db)	0	552	0	0	552
Megjelenési esetek száma a járóbeteg szakellátásban (székhely szerinti adat (eset)	10791	362770	36215	21629	431405

	Működő házi orvosok száma 12.31-én (fő)			Működő házi gyermekorvosok száma 12.31-én (fő)		
	2001.	2006.	2012.	2001.	2006.	2012.
	év	év	év	év	év	év
Országos adat:	5133	5002	4903	1580	1557	1512

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

Ároktő		1				
Borsodivánka	1	1	1			
Mezőcsát	3	3	3	2	2	1
Négyes						
Tiszaabólina	1	1	1			
Tiszadorogma						
Tiszavalk						
Heves	4	5	5	2	2	2
Kisköre	2	2	2			
Kömlő	1		1			
Pély	1					
Poroszló	2	2	1			
Sarud	1	1	1			
Tarnaszentmiklós	1	1	1			
Tenk	1	1				
Tiszanána	2	1	2			
Újlőrincfalva						
Egyek	3	3	3			
Folyás						
Hortobágy	2	2	2			
Polgár	4	4	4	2	2	2
Tiszacsege	2	3	3	1	1	1
Újszentmargita	1	1	1			
Abádszalók	2	2	1	1	1	1
Berekfürdő	1	1	1			
Karcag	9	9	9	5	5	4
Kőtelek	1	1	1			
Kunhegyes	4	4	4	1	1	1
Kunmadaras	3	2	1	1	1	1
Nagyiván	1	1	1			
Nagykőrű	1		1			
Tiszaabő	1					
Tiszaaura	1	1	1	1		
Tiszaderzs	1	1				
Tiszafüred	6	6	5	3	2	2
Tiszagyenda	1	1	1			
Tiszaigar	1	1	1			
Tiszaörs	1	1				
Tiszaroff	1	1	1			
Tiszasüly	1	1	1			
Tiszaszentimre	1	1	1			
Tiszaszőlős			1			
Tomajmonostora	1	1	1			

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

Összesen:	70	67	63	19	17	15
-----------	----	----	----	----	----	----

43 településen összesen 28 gyógyszerértár működött 2006-ban, 2012-ben 29 (jelenleg Karcagon hat, Tiszafüreden négy gyógyszerértár található.)

Gyógyszerértárok száma (humán) (db) (Forrás: KSH):

	2000. év	2001. év	2002. év	2003. év	2004. év	2005. év	2006. év	2007. év	2008. év	2009. év	2010. év	2011. év	2012. év
Országos adat	1992	2001	2009	2002	2008	1996	2009	2113	2351	2412	2541	2506	2398
Ároktő	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Borsodivánka	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Mezőcsát	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Négyes													
Tiszabábolna													
Tiszadorogma													
Tiszavalk													
Heves	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	4	3
Kisköre	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Kömlő	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Pély													
Poroszló	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Sarud	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
Tarnaszentmiklós													
Tenk													
Tiszanána	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Újlőrincfalva													
Egyek	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Folyás													
Hortobágy	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Polgár	2	2	2	2	2	2	1	1	2	2	2	2	2
Tiszacsege	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Újszentmargita													
Abádszalók	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Berekfürdő													
Karcag	4	4	4	4	4	4	4	5	5	6	6	7	6
Kőtelek													
Kunhegyes	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
Kunmadaras	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

Nagyiván													
Nagykörű													
Tiszabő													
Tiszabura	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Tiszaderzs													
Tiszafüred	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	4	4
Tiszagyenda													
Tiszaigar													
Tiszaörs	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Tiszaroff	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Tisasüly													
Tiszaszentimre													
Tiszaszőlős													
Tomajmonostora													
	29	29	29	29	29	29	28	29	30	31	32	35	29

A 43 település közül 2 városban található kórház, kórházi ágy, így az egészségügyi alapellátásnál magasabb színvonalat igénylő beavatkozásokra Karcagon és Kunhegyesen van lehetőség:

Összes működő kórházi ágyak száma (db) (Forrás: KSH):

	2000. év	2001. év	2002. év	2003. év	2004. év	2005. év	2006. év	2007. év	2008. év	2009. év	2010. év	2011. év	2012. év
Karcag	659	613	577	556	556	556	577	520	520	520	520	520	451
Kunhegyes	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32

2005-ban 19545 fő öregségi nyugdíjban, elő-, bányász- és korengedményes nyugdíjban részesülő személy, közülök 8251 fő férfi, és 11294 fő nő élt a 43 településen, aki nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesült. A nyugdíjasok 58 %-a a gyengébbik nemhez, 42 %-a az erősebbik nemhez tartozott. Számuk öt év alatt 2,6%-kal csökkent. A nők nagyobb arányban részesülnek nyugdíjból, nyugdíjszerű ellátásból, mint a férfiak a településeken. 2005-höz képest valamennyi településen csökkent mind a férfiak, mind a nők száma, néhány kivételtől eltekintve.

Terület - T-Star 2012 TA	Öregségi nyugdíjban, elő-, bányász- és korengedményes nyugdíjban részesülő férfiak száma (fő)						Öregségi nyugdíjban, elő-, bányász- és korengedményes nyugdíjban részesülő nők száma (fő)					
	2005. év	2006. év	2007. év	2008. év	2009. év	2010. év	2005. év	2006. év	2007. év	2008. év	2009. év	2010. év

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

Országos adat:												
	635140	639147	654018	661580	666097	673069	1032824	1046871	1074128	1081837	1066121	1043301
Ároktő	64	64	64	66	70	67	97	94	94	90	90	93
Borsodivánka	39	42	42	36	36	35	97	98	97	100	94	92
Mezőcsát	346	341	350	347	349	339	476	476	485	489	485	488
Négyes	24	23	18	20	20	19	47	44	42	43	40	39
Tiszabábolna	54	48	43	43	37	38	84	77	75	70	68	60
Tiszadorogma	19	19	16	16	14	15	58	56	54	48	49	47
Tiszavalk	26	24	23	22	20	20	51	48	50	48	47	42
Heves	674	673	694	693	698	700	1125	1139	1167	1175	1163	1151
Kisköre	183	188	189	188	190	185	230	235	241	238	236	230
Kömlő	105	104	99	92	89	79	137	139	138	127	131	123
Pély	101	95	93	94	100	99	147	138	131	125	128	122
Poroszló	179	172	161	165	164	148	270	265	271	267	261	250
Sarud	93	92	91	89	88	82	117	123	127	116	113	116
Tamaszentmária	30	25	26	24	20	19	54	50	50	48	45	41
Tenk	73	71	68	67	66	59	83	86	90	87	85	84
Tiszanána	185	174	178	174	175	175	235	231	237	236	227	213
Újlőrincfalva	12	6	5	4	5	9	17	16	17	17	16	14
Egyek	303	300	299	296	304	307	391	390	399	395	378	379
Folyás	32	33	33	34	33	33	19	19	19	18	17	19
Hortobágy	97	100	103	102	102	103	153	154	165	170	175	171
Polgár	624	623	619	604	591	598	833	822	853	850	845	812
Tiszacsege	318	312	297	288	283	276	333	330	337	330	323	326
Újszentmargita	132	124	129	131	125	117	126	120	124	122	124	128
Abádszalók	305	298	279	280	270	263	351	347	347	351	345	342
Berekfürdő	68	74	78	82	83	86	94	97	103	105	107	104
Karcag	1322	1296	1323	1327	1312	1331	1880	1912	1945	1969	1937	1907
Kőtelek	135	128	121	117	112	111	203	200	201	201	191	183
Kunhegyes	508	507	503	489	496	498	716	710	721	738	711	692
Kunmadaras	263	248	247	245	247	257	351	353	357	348	344	343
Nagyiván	78	74	73	73	80	78	103	99	104	104	102	98
Nagykőrű	127	118	115	114	114	116	157	159	168	171	172	169
Tiszabő	48	46	43	39	35	35	34	31	29	24	23	21
Tiszabura	106	106	103	110	102	98	134	131	137	136	132	124
Tiszaderzs	84	91	85	86	74	70	92	86	84	82	79	77
Tiszafüred	706	708	715	721	750	764	1103	1112	1151	1134	1106	1085
Tiszagyenda	75	73	72	69	72	71	91	87	83	82	82	81
Tiszaigar	70	61	64	62	61	65	52	53	54	56	58	53
Tiszaörs	90	85	85	82	85	80	101	98	96	92	92	92
Tiszaroff	127	124	126	126	128	123	160	163	166	169	169	163
Tiszasüly	130	127	128	122	118	118	174	171	170	174	171	169
Tiszaszentimre	156	150	145	143	147	156	175	176	187	186	181	178
Tiszaszőlős	91	87	89	87	87	88	93	93	97	96	90	91
Tomajmonostora	49	44	39	37	37	33	50	49	47	45	47	47
Összesen	8251	8098	8073	8006	7989	7963	11294	11277	11510	11472	11279	11059

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

A **szociális ellátás** szerepe elsősorban korrekciós jellegű, legfontosabb feladata a szélsőséges jövedelmi egyenlőtlenségek, az átmeneti krízishelyzetek és a tartós, visszafordíthatatlan válsághelyzetek intézményes kezelése. A kiemelt szociális gondoskodást igénylő népességcsoportok körét az időskorúak, a munkanélküliek, a halmozottan hátrányos helyzetű családok és a hozzájuk tartozó fiatalok alkotják. Az eddigi beavatkozások nem változtattak alapvetően a helyzeten, jelenleg is a 2005-ös állapotok jellemzőek, amelyben elmozdulás figyelhető meg, az az, hogy a fenti ellátásokat iskolába járáshoz, munkavégzéshez, stb. kötik, így ezek a kritériumok valamelyest javítanak az általános társadalmi körülményeken.

Azonban a továbblépés, az áttörés nem a jelenlegi rendszer finomításával érhető el, hanem olyan gazdasági, humán erőforrás beavatkozással, amely alapjaiban változtatja meg a szociálisan ellátottak lehetőségeit és amelyek végig is vihetők a nem kis ellenállással bíró társadalmi rétegeken. A térségben megfelelő számú alsó- és középfokú oktatási intézmény található, az általános iskolák, középiskolák és szakiskolák viszonylag széles skálája területileg egyenletesen oszlik el. Az oktatásban szerezhető szakmák és meglévő tanfolyamoknak a felülvizsgálata szükséges, tekintettel a térségi adottságokra és a jövőbeni térségfejlesztési lehetőségekre. Felsőfokú intézmény a tervezési területen nem található.

2006-ban a 43 településen összesen 4924 óvodába beíratott gyermek volt, ami a rendelkezésünkre álló legkorábbi, 2001-es adatokhoz képest 463 gyerekekkel kevesebb (5387 fő), 2012-ben pedig 798 gyermekkel kevesebben iratkoztak (4589 fő) be 2001-hez képest. A 43 település közül (ahol van óvoda) 28-ban csökkent, kilencben pedig nőtt a beíratott óvodás gyermekek száma, miközben Borsodivánka, Tiszabábolna, Tiszavalk, Újlőrincfalva, Négyes 2012-ben nem volt óvodába beíratott gyermek. A többi településen az óvodás gyermekek száma 25 - Tiszadorogma - 391 - Heves - fő - közötti volt, illetve Karcagon 723 gyermek iratkozott óvodába. A 2001 és 2006 közötti időszakban Tiszafüred településen csökkent a legnagyobb mértékben a három-hat évesek száma, több mint 151-el. Emellett Karcagon 855-ről 723-ra csökkent az óvodába beíratott gyermekek száma.

Általános iskola nappali tagozatán a 43 településen összesen 11578 fő tanult 2012-ban. Számuk és arányuk 2001-hez képest 3644-gyel, illetve 24 %-kal csökkent. Számottevően 2006-hoz képest Tomajmonostorán nőtt a tanulói létszám (a településre busszal szállítják a környező településekről a diákokat a felújított iskolába). Hat településen - Poroszló, Tenk, Újszentmargita, Nagyiván, Tiszagyenda, Tomajmonostora - nőtt 2006 és 2012 között az általános iskolai tanulók létszáma.

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

Ezzel szemben 32 településen csökkent a tanulók száma, Négyes, Tiszavalk, Tiszadorogma, Folyás, Újlőrincfalva településeken a statisztikák szerint megszűnt az általános iskolai oktatás, 2012-ben már nem regisztráltak általános iskolai tanulót. Ezenkívül Kunhegyesen jelentős mértékben mérséklődött az általános iskolai tanulók létszáma, 2006-2012 között 61 %-kal, 948 fővel lett kevesebb.

A 43 település közül Mezőcsát, Heves, Polgár, Karcag, Kunhegyes, Tiszafüred városokban működik gimnázium, a tanulók létszáma 2006-ban 1991 fő volt, 2012-ben 1770 fő, amely 221 fővel kevesebb. A teljes középiskolások (gimnázium és szakközépiskola egyben) száma 2006-tól 2012-ig 593 fővel csökkent a 43 településen (3506-ról 2913-ra), Hevesen 230 fővel.

A nappali tagozaton oktatásban részesülők száma, fő (Forrás: Központi Statisztikai Hivatal)

település	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (fő)			Általános iskolában tanuló első évfolyamosok száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai előkészítő osztályok tanulóival együtt) (fő)			Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (fő)			Középiskolai tanulók száma a nappali oktatásban (a hat- és nyolcévfolyamos gimnáziumok adataival együtt) (fő)			Gimnáziumi tanulók száma a nappali oktatásban (a hat- és nyolcévfolyamos gimnáziumok adataival együtt) (fő)			Szakközépiskolai tanulók száma a nappali oktatásban (szakmai képzéssel együtt) (fő)		
	2001. év	2006. év	2012. év	2001. év	2006. év	2012. év	2001. év	2006. év	2012. év	2001. év	2006. év	2012. év	2001. év	2006. év	2012. év	2001. év	2006. év	2012. év
Ároktő	51	45	39	26	26	16	139	135	120									
Borsodivánka	19	30		11			131	62	55									
Mezőcsát	282	265	207	82	99	90	749	721	690	355	398	273	250	251	199	105	147	74
Négyes																		
Tiszabólna	20				15	12	33	60	34									
Tiszadorogma	14	17	25	6			37											
Tiszavalk																		
Heves	434	389	391	160	138	122	1435	1229	991	602	713	483	447	483	384	155	230	99
Kisköre	159	125	109	41	36	32	317	323	304									
Kömlőd	84	75	79	31	28	37	193	242	240									
Pély	72	60	43	28	20	19	175	183	169									
Poroszló	131	108	110	41	29	25	320	269	273									
Sarud	58	61	50	25	18	13	149	140	52									
Tamaszentmiklós	43	37	40	9	11	11	38	40	39									
Tenk	58	50	42	22	23	21	160	160	167									
Tiszanána	93	103	109	52	37	27	308	264	177									
Újlőrincfalva																		
Egyek	187	193	217	82	64	70	551	446	401									
Folyás		14																
Hortobágy	45	51	53	23	15	14	187	145	134									
Polgár	315	300	252	105	84	86	863	775	621	296	296	253	144	176	199	152	120	54
Tiszacsege	182	180	167	58	59	58	563	522	430									
Újszentmargita	71	57	64	19	21	21	201	162	167									
Abádszalók	182	177	138	64	49	47	519	459	420									
Berekfürdő	39	30	39	20	13	12	179	132	127									
Karcag	855	836	723	274	260	234	2478	2140	1909	807	1007	965	404	476	472	403	531	493
Kőtelek	82	61	71	19	28	16	207	154	111									
Kunhegyes	324	251	249	117	145	69	1031	1546	598	304	344	165	89	192	90	215	152	75

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

Tiszai és Tiszai Környezeti Program																		
Kunmadaras	278	273	251	80	60	64	650	607	500									
Nagyiván	48	44	48	21	15	10	108	119	125									
Nagykörű	75	67	64	20	22	21	199	172	169									
Tiszabő	120	125	153	70	42	43	340	358	327									
Tiszabura	103	138	120	67	53	47	371	418	354									
Tiszaderzs	46	49	36	21	12	7	136	114	31									
Tiszafüred	493	340	342	156	130	132	1432	1043	1030	825	748	774	432	413	426	393	335	348
Tiszagyenda	39	31	35	12	10	12	100	87	116									
Tiszaigar	40	32	31	16	9	5	96	88	24									
Tiszaörs	36	48	38	18	15	9	136	97	40									
Tiszaroff	77	72	67	20	22	18	145	150	134									
Tiszaszűlly	92	37	39	18	13	9	191	158	97									
Tiszaszentimre	115	68	64	29	21	16	254	223	129									
Tiszaszőlős		55	44		17	18		141	115									
Tomajmonostora	25	30	40	12	8	10	101	91	158									
Összesen:	5387	4924	4589	1875	1667	1473	15222	14175	11578	3189	3506	2913	1766	1991	1770	1423	1515	1143

A kulturális intézmények közül a települési könyvtárak szinte valamennyi településen elérhetők, a művelődési, közösségi házak kiépültsége jelentősen változott az elmúlt években, az intézmények műszaki felújítása sok helyen megtörtént és egyre több település él a rendezvényszervezés és programszervezés lehetőségével ezekben az intézményekben. A kulturális rendezvények száma a 2005-ös számokhoz képest jelentősen nőtt. Állandó színházzal a térség nem rendelkezik.

A kulturális élet bemutatására három jelzőszámon keresztül teszünk kísérletet. Az első a települési könyvtárak számát tartalmazza. Ennek alapján Négyesen és Tiszavalkon nem működött települési könyvtár, miközben a többi településen legalább egy (Tiszafüreden kettő). 2001-ben a 41 településen összesen 41 könyvtár várta az olvasni és művelődni vágyókat, 2006-ban eggyel több, míg 2012-ben kettővel kevesebb.

2006-ban 2334 kulturális rendezvényre került sor a 43 településen, de 2012-ben csak 932 esemény volt. A Tisza-tó egyik legnagyobb fesztiválja hosszú évek óta a Tiszafüreden megrendezésre kerülő Halas Napok, emellett Tisza-tavi Hal- és Pusztai Ételek Fesztiváljára, Tiszavirág Ünnepre és Szabadtéri Sütő és Főző Versenyre is sor került, és ezek a kulturális események minden évben várják az érdeklődőket. A kulturális rendezvények elsősorban a Tisza-tó nyújtotta természeti környezeti adottságokat használják ki, így a fesztiválok széles skálájával találkozhatunk, a kamaszfesztiváltól a nótaesten át a sörfesztiválig. A legtöbb kulturális rendezvényt Karcagon, Kunhegyesen, Tiszadorogmán, Polgáron, Tiszafüreden, és Tiszaszőlösön rendezték 2006-ban, 2012-ben Heves, Polgár, Kunhegyes jeleskedett a rendezvények terén. A 43 település közül csupán egyben, Tiszaroffon, Tiszagyenda, Nagykörűn, Berekfüdőn, Folyáson nem találkozhatunk a statisztikák között kulturális rendezvénnyel.

A 2334 kulturális rendezvényen összesen 432399 ember vett részt 2006-ban, 2012-ben pedig 932 rendezvényre 158343-en voltak kíváncsiak. Legtöbbjük, Karcag, Hortobágy, Polgár, Tiszafüred és

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

Abádszalók kulturális rendezvényeit látogatta meg 2006-ban. Országosan több mint 103 ezer kulturális rendezvényt tartottak 2006-ban, ahol kétfélmillió 300 ezren vettek részt.

Kultúra összehasonlítás (Forrás: Központi Statisztikai Hivatal):

	Könyvtárak száma (db)			Kulturális rendezvények száma (db)			Muzeális intézmények száma (db)			Kulturális rendezvényeken részt vevők száma (fő)		
	2001. év	2006. év	2012. év	2001. év	2006. év	2012. év	2001. év	2006. év	2012. év	2001. év	2006. év	2012. év
Ároktő	1	1			4						100	
Borsodivánka	1	1	1		4						326	
Mezőcsát	1	1	1		61	24			1		13536	7085
Négyes			1		6						555	
Tiszabábolna	1	1	1		28						200	
Tiszadorogma	1	1	1		374						2750	
Tiszavalk			1		2						605	
Heves	1	1	1		165	148		2	2		25300	33207
Kisköre	1	1	1		30			1	1		15300	
Kömlő	1	1	1		27	4					2940	420
Pály	1	1	1		22	48					1150	2200
Poroszló	1	1	1		13	27					4500	11300
Sarud	1	1	1		19	3					1788	340
Tamaszentmiklós	1	1	1			2						250
Tenk	1	1	1		3	2					330	550
Tiszanána	1	1	1		9	30					580	1570
Újlőrincfalva	1	1	1		21	12					1130	334
Egyek	1	1	1		29				1		3090	
Folyás	1	1	1									
Hortobágy					8			1			72500	
Polgár	1	1	1		97	120					40543	26485
Tiszacsege	1	1	1		45	16		1	1		6780	2770
Újszentmargita	1	1	1		23	49					5100	9499
Abádszalók	1	1	1		54						31250	
Berekfürdő		1										
Karcag	1	1	1		734	35		2	2		119874	10070
Kőtelek	1	1	1			4						600
Kunhegyes	1	1	1		104	162					13840	25365
Kunmadaras	1	1	1		38	63					4410	5510
Nagyiván	1	1	1		12						1930	
Nagykőrű	1	1							1			
Tiszabő	1	1			8						1586	
Tiszabura	1	1	1		10						4350	
Tiszaderzs	1	1	1		3	24					165	2120
Tiszafüred	3	2	2		89	67		2	2		35172	8881

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

Tiszaagyenda	1	1	1									
Tiszaigar	1	1	1		31						2601	
Tiszaörs	1	1	1		62	46					6535	6512
Tiszaroff	1	1	1									
Tiszasüly	1	1			29						1970	
Tiszaszentimre	1	1	1		49						4148	
Tiszaszőlős		1	1		115	46					4475	3275
Tomajmonostora	1	1	1		6						990	
Összesen	40	41	38		2334	932			9	11	432399	158343

A kulturális örökség értékeinek védelme országos és helyi szinten egyaránt általában anyagi nehézségekbe ütközik. Számos településen már felmérésre kerültek a védendő épített környezeti emlékek – rendszerint kúriák, tájházak, szülőházak – megtartásuk és funkcióval való felruházásuk a turisztikai kínálati elemek bővítése szempontjából is kívánatos lenne. A térségben még sok településen él a népművészet, a hagyományos kézműipar (kosárfonás, gyékényszövés, fazekasság, hímzés, kerámiafestés). Ápolása, tovább örökítése csak abban az esetben biztosított, ha arra szolgáló épületek helyet adnak a tevékenységnek és egyéni, vagy közösségi kezdeményezés felvállalja ezek szervezését rendezvények, vásárok, kiállítások formájában.

A térségfejlesztésbe bekapcsolható *civil szervezetek* száma és aktivitása, olykor ezek együttesen is, nőtt a 2005-ös évhez képest, azonban még számos településről hiányoznak. A civil szerveződések a hagyományörzés, faluszépítés és -védelem, sport és iskola támogatások, környezet- és természetvédelem, valamint a roma közösség képviselői terén alakulnak ki a leggyakrabban, formájukat tekintve jellemzően alapítványokként, egyesületekként. Közöttük azonban ma még sem térségi kapcsolat, sem hálózatba szerveződés nincs.

A lakások *komfortosságában* folyamatos javulás tapasztalható, de területi összehasonlításban a Tisza-tó térsége még nem rendelkezik olyan jó komfortossági mutatókkal, mint amely a Balatont jellemzi.

A környezeti állapot és infrastrukturális ellátottság

A környezeti állapot

A **környezeti állapot és a természeti értékek** megóvása és javítása a térség fejlődésének egyik záloga. A környezeti állapot alakulásában az elmúlt években általában javulás tapasztalható, köszönhetően az államilag is támogatott környezetvédelmi intézkedéseknek, települési

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

infrastrukturális beruházásoknak, a szigorodó környezeti követelményrendszer általános hatásainak, az ipari szektor átstrukturálódásának, és a környezetkímélőbb technológiák és rendszerek elterjedésének. A térség kismértékben vagy közepesen terhelt területek közé tartozik.

Területileg a szennyezések eloszlása nem egyenletes. Általánosan igaz, hogy a Tisza felé haladva a szennyezőanyagok kibocsátása csökken, a természeti értékek és védett területek aránya pedig növekszik. A környezeti állapot általában stagnálást, vagy javulást mutat, részleteiben még sok területen feszültségekkel terhes, amelyet megfelelő szabályzók beépítésével és szemléletformálással lehet elősegíteni.

A levegőszennyezés nem jelentős az új lehatárolású térségben. A legtöbb légszennyező pontforrást Karcagon (60 db) Tiszafüreden (36 db) és Hevesen (22) találunk. A többi településen nincs, vagy jelentéktelen számú pontforrás működik, ill. van nyilvántartva. (Közép-Tisza-vidéki KTVF, 2012) A közlekedésből származó emisszió a főutakon (31., 33., 34. sz.) jelentősebb. Elsősorban az M3-as autópálya Debrecen/Nyíregyháza ill. Miskolc irányába történt továbbépítése miatt a térségben csökkent a települési átmenő forgalom, a ráhordó valamelyest nőtt, ezért a porszennyezés e helyeken magas, egyébként átlagos. Említésre méltó a mezőgazdasági munkák közben jelentkező időszakos porkibocsátás, valamint a Tisza-tavi Regionális Hulladékkezelő telephez kapcsolható gépjármű forgalom levegőterhelése. A szállópor deflációs hatások miatti terjedését a nagyon alacsony (5-6%-os) erdősültség is nagyban segíti.

A településen jelentkező **zaj és rezgés** okozója elsődlegesen a közúti teherforgalom. A szűk belterületi utak, az éles kanyarok, a hidak és átereszek teherbírása, valamint a burkolat sok helyen nem alkalmas a 10 t tengelyterhelés közeli gépjárművek rendszeres forgalmának lebonyolítására. 2014. évben várhatóan megvalósul – több éves tervezést követően – a 31. és 33. sz. főközlekedési utak 11,5 t-s tengelyterhelésre alkalmas átépítése, mely az új szerkezetű útpályán túl több szakaszon nyomvonal korrekciót is tartalmaz, több kanyarívet enyhébbé téve, amely hatások összessége a zaj okozta környezetterhelés csökkentését hozza magával.

A Tisza folyó **vízminősége** jellemzően „jó-tűrhető”. Probléma a Felső-Tisza-vidéki szilárd hulladékok okozta vízszennyezés, amely árvíz esetén bekerül a medencékbe.

A korábbi, általánosan jellemző - Tisza-tó vizének elhanyagolt állapota, elmaradt kotrása, a halállomány csökkenése – problémák megoldódni látszódnak, hiszen 2012. január 1-jétől a Tisza-tavi Sporthorgász Nonprofit Kft. a halászati jogok gyakorlója és felelősségteljes munkájával a halállomány gyarapodását is elérte. A vizek elhanyagolt állapota és a mederkotrások pedig éppen a

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

helyzetértékelés készítésekor látszódnak megoldódni, köszönhetően a komplex Tisza-tó vízügyi projektnek, amely régen várt beavatkozást tesz lehetővé a Tisza-tó infrastrukturális állapotában.

A Tisza-tó felső (Tiszavalki és részben Poroszlói) sekélyvizű öblözeteinek jelentős részét hinarasok (sulyom, érdes tócsagaz) borítják. A víztér jellegéből adódó szúnyoginvázió környezetkímélő visszaszorítása nem problémamentes, a hatékony fellépéshez az érintett önkormányzatok nem rendelkeznek elegendő saját erővel. A térséget érintő folyók, patakok, öntözőcsatornák, szivárgók esetenként szennyezettek, de az itt található közel 20 holtág állapota sem mindig kielégítő. Az utóbbi években köszönhetően a felelős önkormányzati irányításnak köszönhetően megszorodtak a csapadékvíz-elvezetési és szennyvízelvezetési beruházások, amelyek javították a térség környezeti állapotát.

A térségben a *tiszai vízkészletre* alapozott öntözőrendszerek jelentős tartalékokkal rendelkeznek, ami akár a mezőgazdaság fejlesztése szempontjából is hasznos lehet.

Ugyancsak gazdag a terület termálvízben. A készletgazdálkodás fontos szempontja, hogy az igények kielégítése a környezet károsítása nélkül és a készletek hosszú távú megőrzésével párhuzamosan valósuljon meg. Például a tiszafüredi termál és strandfürdőben 1959-től hasznosítják az alsópannon rétegekből felszínre hozott 47 °C-os termál-, ill. gyógyvizet. A víz kémiai összetételének és hőhatásának köszönhetően alkalmas idült mozgásszervi, reumatológiai és porckorong-kopásos, nőgyógyászati, izombénulással és -sorvadással járó ideggyógyászati betegségek kezelésére is. 2001 nyarán "Országos jelentőségű gyógyfürdő" minősítést kapott. A termálfürdő szolgáltatásaira az utóbbi időben – a strand- és fedett medence korszerűsítése, valamint egy új élménymedence megépítése ellenére – sok panasz érkezett a vendégek részéről. Poroszlón gyógyfürdő hiányában az egészségturizmus nem jellemző.

A *növénytakaró* a tiszántúli flórajáráshoz tartozik, a térségben az erdősültség azonban alacsony, növelése kívánatos. A jellemzően mezőgazdasági területek legnagyobb részén szántóföldi művelés folyik, de terjed a már egyre több helyen jelenlévő pusztai és ártéri tájgazdálkodás is. Jó példaként szolgál a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területrendezési Terv (MTrT), amely hosszútávú törekvése az erdősültség növelése, az Országos Területrendezési Tervvel (OTrT) összhangban.

A térség gazdag **ásványi nyersanyagokban** (kavics, homok, agyag), számos megkutatott lelőhely, ill. működő bánya található a térségben. Több érvényes kőolaj- és földgáz kutatási területtel is rendelkezik. A gazdaságosan kitermelhető ásványi nyersanyagok helyi építőipari –

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

infrastrukturális beruházások, energia előállítás, lakásépítés, VTT kapcsán jelentkező feladatok – felhasználása térségi érdek és a fenntartható gazdálkodás egyik eleme.

Az élővilág sokszínűsége, az ökoszisztémák változatossága, a természetközeli területek egyed- és fajtagazdagsága alapján a Tisza-tó térsége Magyarország, de Európa többi országaihoz viszonyítva is a **természeti értékekben** gazdag területek közé tartozik.

A Tisza-tavi térség területének 1/3-a védett, amely országosan is magas arány. Az országos jelentőségű védett természeti területek között nemzeti parkok, tájvédelmi körzetek és természetvédelmi területek egyaránt találhatók. A védett természeti területek még további bővítése tervezett.

A Natura 2000 területek kijelölése megtörtént a 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet kihirdetésével.

A térségben madárvédelem és természet-megőrzés szempontjából kijelölt területek nagy számban és jelentős kiterjedéssel fordulnak elő.

A *Tisza* a Kárpát-medencén belül kiemelten fontos és összetett ökológiai szerepet tölt be. Ennek egyik fontos gyűjtőpontja, stratégiai gócpontja a Tisza-tó térsége, ahol a vízi és a szárazföldi ökoszisztémák találkoznak egy regenerálódásnak indult, stabilizálódó környezetben. Az itt található természeti értékek következtében a terület ökológiai rendszerének, hálózatának kiépítése, fenntartása kiemelten fontos feladat. A Tisza-tó látogatása ezért a nemzeti park által kijelölt ösvényeken szakavatott vezetéssel lehetséges.

A Tisza szabályozása után az Alföld mocsaras, vízjárta területei átalakultak, a térségben szabadon csapongó Tisza kiszorult e tájról. A területen megrekedt vizek, majd az első világháború alatt épített halastavak továbbra is képesek voltak biztosítani Európa legfontosabb madárvonulási centrumának a fennmaradását. A Hortobágyi Nemzeti Park területéből a vizes élőhelyek zömét a nemzetközi vízimadár-védelem, a Ramsari Egyezmény nemzetközi rangú vizes élőhelynek jelölte ki, amely a Poroszlói-medence hozzácsatolásával további mintegy 3648 ha-ral bővült.

A Tisza-tavi települések villamosenergia-ellátása biztosított. A villamosenergiát fogyasztó háztartások száma 2012-ben 60019..

A gázszolgáltatás az utóbbi években dinamikusan fejlődött. A gázvezetékek kiépítése a kilencvenes évek közepén kezdődött el a térségben, jelenleg 42 Tisza-tavi település rendelkezik vezetékes földgázzal.

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

Az infrastrukturális ellátottság

A villamosenergia ellátás a településeken megfelelő, vezetékes gázellátás a 43 településből 42 településen van (Tiszabő kivételével).

A lakások komfortossága a rendszerváltás óta jelentős mértékben javult. A lakások közüzemi szolgáltatásokkal való ellátottsága nem marad el az ország más részeitől. A 43 településen legkorábban az ivóvizet és a villanyt vezették be, ezt követte később a gázvezeték és a szennyvízcsatorna szélesebb körben való kiépítése.

Közüemi ivóvízvezeték-hálózat A 43 településen 2000-ban 63380,7 km, 2006-ban 66061,9 km, 2012-ben 66649,4 km ivóvízhálózat volt.

Ivóvízhálózati adatok (forrás: KSH):

Település	Lakás- állomány	Közüemi ivóvízveze- ték- hálózatba bekapcsolt lakások száma (db)	Lakás- állomány	Közüemi ivóvízveze- ték- hálózatba bekapcsolt lakások száma (db)	Közüemi ivóvízvezeték-hálózat hossza (km)		
Év	2006	2006	2012	2012	2000	2006	2012
Ároktő	529	408	479	415	15,4	15,4	15,4
Borsodivánka	240	239	250	233	6,1	6,1	6,1
Mezőcsát	2488	1845	2437	1912	41,1	46,7	40,5
Négyes	218	218	223	220	6,7	6,7	6,7
Tiszabábolna	264	264	270	270	7,8	7,8	7,8
Tiszadorogma	256	250	246	246	6,4	6,4	6,4
Tiszavalk	179	179	176	176	5	5	5
Heves	4170	3815	4144	3864	64,9	65,2	65,6
Kisköre	1226	1226	1271	1186	25,7	37,1	29,5
Kömlő	679	602	673	608	11,6	11,9	11,9
Pély	669	575	662	565	14,4	14,1	14,1
Poroszló	1350	1350	1349	1349	16,5	16,5	31,2
Sarud	552	552	575	575	16	16,1	16,1
Tarnaszentmiklós	447	303	419	307	14,6	14,6	15,5
Tenk	448	418	468	437	11,7	14,4	14,4
Tiszanána	1014	1004	1041	1013	18,7	18,7	18,9
Újlőrincfalva	149	146	124	124	2,6	2,6	2,6
Egyek	2397	2123	2299	2158	41,6	39,2	39,8

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

Folyás	153	132	148	138	5,5	4,9	4,9
Hortobágy	651	495	626	536	16,4	16,7	22,1
Polgár	3351	3270	3396	3309	50,6	50,6	50,6
Tizacsege	2093	2088	2091	2091	49,2	49,2	48,9
Újszentmargita	646	547	642	555	12	13,9	13,9
Abádszalók	2082	2082	2041	2041	40	48,1	48,1
Berekfürdő	461	461	520	520	19,9	21,8	21,8
Karcag	8176	7377	8205	8021	130,9	128,6	126,3
Kőtelek	846	808	814	814	18,2	18,4	18,2
Kunhegyes	3396	3335	3350	3301	66,4	66,4	66,4
Kunmadaras	2081	2081	2077	2077	34,7	31,9	31,9
Nagyiván	516	516	505	498	12,8	13	8,2
Nagykörű	917	834	905	870	17,4	17,4	17,4
Tizabő	572	564	457	457	13,8	13,8	13,8
Tizabura	831	676	850	707	21,2	21,3	22,6
Tizaderzs	641	641	632	632	20,3	20,3	20,3
Tizafüred	5165	5160	5238	5238	100,1	95,8	95,8
Tizagyenda	542	445	520	520	16,5	13,5	13,5
Tizsaigar	410	407	381	381	23,5	23,5	23,5
Tizsaörs	672	672	674	674	18,7	18,7	18,7
Tizaroff	976	976	837	813	23	23	22,3
Tizasüly	789	728	755	697	18,2	18,7	18,6
Tizaszentimre	1036	980	1006	988	18,4	21,4	15,9
Tizaszőlős	733	696	706	692		16,9	16,9
Tomajmonostora	360	331	349	320	21,4	9	9
Összesen	55371	51819	54831	52548	63380,7	66061,9	66649,4

2006-ban tizennégy település - Négyes, Tizabábolna, Tizavalk, Kisköre, Poroszló, Sarud, Újlőrincfalva, Abádszalók, Berekfürdő, Kunmadaras, Nagyiván, Tizaderzs, Tizsaörs, Tizaroff - valamennyi lakásában megtalálható volt a közüemi ivóvízvezeték. Ezzel szemben Ároktón a lakások 77%-a, Tizaburán 81%-a, Pélyen pedig a 86%-a, Újszentmargitán 84 %-a, Hortobágyon 76 %-a volt csupán bekapcsolva az ivóvízhálózatba. Ezenkívül a többi településen a lakások kisebb része nem rendelkezett ilyen jellegű közszolgáltatással. (Borsodivánkán például egy lakás nem volt rákapcsolva a közüemi ivóvízvezeték-hálózatra, Tizafüreden öt lakás.) 2012-ben pedig Tizabábolna, Tizadorogma, Tizavalk, Poroszló, Sarud, Újlőrincfalva, Tizacsege, Abádszalók, Berekfürdő, Kunmadaras, Nagyiván, Tizabő, Tizaderzs, Tizafüred, Tizagyenda, Tizsaigar, Tizsaörs települések teljes lakásállománya volt rácsatlakozva az ivóvízhálózatra.

A közüemi ivóvízellátásba bekapcsolt lakások aránya térségi szinten 90% felett van, mely azonban még növelendő. A szolgáltatott ivóvíz mennyisége megfelelő, a vízminőséggel azonban

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

minden megyei részterületen vannak problémák. Az ammónium, vas, mangán- és arzéntartalom – több esetben ezek kombinációja – sok településen meghaladja az ivóvíz minőségi követelményeiről szóló jogszabályban rögzített határértékeket.

Települések	Lakás-állomány		A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatban (közcsatornában) elvezetett összes szennyvíz mennyisége (1000 m3)		A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba (közcsatornahálózatba) bekapcsolt lakások száma (db)		Az év folyamán a közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba (közcsatornahálózatba) bekapcsolt lakások száma (db)		Az év folyamán újonnan fektetett közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózat (közcsatornahálózat) hossza (km)		A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózat (közcsatornahálózat) hossza (km)	
	2006. év	2012. év	2006. év	2012. év	2006. év	2012. év	2006. év	2012. év	2006. év	2012. év	2006. év	2012. év
Ároktő	529	479										
Borsodivánka	240	250	27,8	26,1	184	197					9	5,4
Mezőcsát	2488	2437	112,6	102,2	1467	1595	34	28			52,1	43,6
Négyes	218	223	5,2	5,9	166	166	6				11,6	5,7
Tiszabólina	264	270	8,5	10,2	217	244	4	3			10,1	5,3
Tiszadorogma	256	246	7,8	11,2	153	180	3	19			9,4	7
Tiszavalk	179	176	9,1	8,5	141	145	2	2			10,3	4,6
Heves	4170	4144	362,7	315,1	3356	3365	262	98	16,3		45,4	43,2
Kisköre	1226	1271	73,6	70,3	982	1002	22	20			21,5	31,8
Kömlőd	679	673										
Pély	669	662										
Poroszló	1350	1349	82,5	97	896	1218	148	50			32	34,7
Sarud	552	575	56	35,2	552	438		20			16,2	16,7
Tamaszentmiklós	447	419										
Tenk	448	468		22		243						8
Tiszanána	1014	1041	137,2	42,4	726	735	5				26,2	23,3
Újlőrincfalva	149	124	7,5	5,8	98	90	10	7			4,8	7,8
Egyek	2397	2299	86,2	103,5	1111	1244	28	39			25,9	26,1
Folyás	153	148										
Hortobágy	651	626	68,5	39,1	318	418	4				8,9	9,2
Polgár	3351	3396	274	294,5	1916	2387	46	190			35	35
Tiszacsege	2093	2091	157	76,4	957	1228	10				35,6	42,5
Újszentmargita	646	642	27,4	35,7	412	431	8	1			11,2	11,2
Abádszalók	2082	2041	74,6	77,6	926	1052	280	2			41,6	41,6
Berekfürdő	461	520	150,2	188,7	438	520	213	10	10	0,4	21,3	21,7
Karcag	8176	8205	1249	571,4	4225	5505	244	11	2,4		83,6	84,6
Kőtelek	846	814	50	52,2	581	715	18	22	0,2		25,3	25,3
Kunhegyes	3396	3350	47,6	84,9	508	823	122	142	7,4		16,2	16,2
Kunmadaras	2081	2077	28,6	56,8	122	124	4		0,2		10,5	10,5
Nagyiván	516	505										
Nagykőrű	917	905	45	71,9	499	769	15	19			15,2	15,2
Tiszabő	572	457										
Tiszabura	831	850										
Tiszaderzs	641	632										
Tiszafüred	5165	5238	501,3	571,2	4306	4702	349	7	2,5		120,8	120,7
Tiszagyenda	542	520		14		240		1				13,5
Tiszaigar	410	381										
Tiszaörs	672	674										

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

Tiszaroff	976	837		32,7		559		2				20,1
Tisasüly	789	755	40	41,8	348	595	9	32			20,6	20,6
Tiszaszentimre	1036	1006										
Tiszaszőlős	733	706	34,9	37,8	444	489	18	38			15,1	15,1
Tomajmonostora	360	349										
Összesen	55371	54831	3724,8	3102,1	26049	31419	1864	763	39	0,4	735,4	766,2

A *közüzemű szennyvíz* csatorna kiépítése az 1990-es évek közepén kezdődött el. A szűkebb tiszai települések közül 1996-ban három településen, Abádszalókon, Kiskörén és Tiszafüreden volt ilyen jellegű közszolgáltatás. Az akkori, 68 kilométer hosszúságú szennyvízcsatorna-hálózat 2006-ra 411 kilométerre bővült, vagyis a hatszorosára nőtt. (1996-ban az országos szennyvízcsatorna-hálózat 0,4%-a volt ezen a 21 településen, 2006-ra pedig közel 1,1%-a.) A 43 település közül 12 településen (Ároktő, Pély, Kömlő, Tarnaszentmiklós, Folyás, Nagyiván, Tiszabő, Tiszabura, Tiszaderzs, Tiszaigar, Tiszaörs, Tiszaszentimre) nincs kiépített közüzemi szennyvízhálózat. 2006-ban a közcsatornába bekapcsolt lakások aránya 44 és 100% közötti volt. Egyetlen településen, Sarudon állt elő az a helyzet, hogy valamennyi lakás közcsatornával ellátott. Ezzel szemben Abádszalókon és Tisasülyön ennek a mutatónak az értéke egyaránt 44%-ot tett ki 2006-ban, vagyis a lakások fele sem rendelkezett közcsatornával. A többi településen a lakások 17-54%-a van híján ennek a közüzemű szolgáltatásnak.

A térségben a közcsatornahálózatra kötött lakások aránya az összes lakásból átlagosan csak 35%, a közműolló nyílása tehát nagy. Jelentős az elmaradás a szennyvízhálózat kiépítettségében és a rákötésekben. Jellemző a telkeken belüli szennyvízgyűjtés, ennek azonban csak kis része kerül szippantással a megfelelő tisztítóhelyekre. Sokat javított a helyzeten a talajterhelési díj kivetése, mely évről-évre nagyobb terhet jelentett a közszolgáltatást kiépített hálózat esetében is mellőző háztartások számára, így ösztönzi a közcsatornára történő rákötést.

Szennyvízhálózati adatok (forrás: KSH):

	Lakás-állomány		A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatban (közcsatornában) elvezetett összes szennyvíz mennyisége (1000 m3)		A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba (közcsatornahálózatba) bekapcsolt lakások száma (db)		Az év folyamán a közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba (közcsatornahálózatba) bekapcsolt lakások száma (db)		Az év folyamán újonnan fektetett közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózat (közcsatornahálózat) hossza (km)		A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózat (közcsatornahálózat) hossza (km)	
	2006. év	2012. év	2006. év	2012. év	2006. év	2012. év	2006. év	2012. év	2006. év	2012. év	2006. év	2012. év
Települések												

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

Ároktő	529	479										
Borsodivánka	240	250	27,8	26,1	184	197					9	5,4
Mezőcsát	2488	2437	112,6	102,2	1467	1595	34	28			52,1	43,6
Négyes	218	223	5,2	5,9	166	166	6				11,6	5,7
Tiszabábolna	264	270	8,5	10,2	217	244	4	3			10,1	5,3
Tiszadorogma	256	246	7,8	11,2	153	180	3	19			9,4	7
Tiszavalk	179	176	9,1	8,5	141	145	2	2			10,3	4,6
Heves	4170	4144	362,7	315,1	3356	3365	262	98	16,3		45,4	43,2
Kisköre	1226	1271	73,6	70,3	982	1002	22	20			21,5	31,8
Kömlőd	679	673										
Pály	669	662										
Poroszló	1350	1349	82,5	97	896	1218	148	50			32	34,7
Sarud	552	575	56	35,2	552	438		20			16,2	16,7
Tamaszentmiklós	447	419										
Tenk	448	468		22		243						8
Tiszanána	1014	1041	137,2	42,4	726	735	5				26,2	23,3
Újlőrincfalva	149	124	7,5	5,8	98	90	10	7			4,8	7,8
Egyek	2397	2299	86,2	103,5	1111	1244	28	39			25,9	26,1
Folyás	153	148										
Hortobágy	651	626	68,5	39,1	318	418	4				8,9	9,2
Polgár	3351	3396	274	294,5	1916	2387	46	190			35	35
Tiszacsege	2093	2091	157	76,4	957	1228	10				35,6	42,5
Újszentmargita	646	642	27,4	35,7	412	431	8	1			11,2	11,2
Abádszalók	2082	2041	74,6	77,6	926	1052	280	2			41,6	41,6
Berekfürdő	461	520	150,2	188,7	438	520	213	10	10	0,4	21,3	21,7
Karcag	8176	8205	1249	571,4	4225	5505	244	11	2,4		83,6	84,6
Kőtelek	846	814	50	52,2	581	715	18	22	0,2		25,3	25,3
Kunhegyes	3396	3350	47,6	84,9	508	823	122	142	7,4		16,2	16,2
Kunmadaras	2081	2077	28,6	56,8	122	124	4		0,2		10,5	10,5
Nagyiván	516	505										
Nagykőrű	917	905	45	71,9	499	769	15	19			15,2	15,2
Tiszabő	572	457										
Tiszabura	831	850										
Tiszaderzs	641	632										
Tiszafüred	5165	5238	501,3	571,2	4306	4702	349	7	2,5		120,8	120,7
Tiszagyenda	542	520		14		240		1				13,5
Tiszaigar	410	381										
Tiszaörs	672	674										
Tiszaroff	976	837		32,7		559		2				20,1
Tisasüly	789	755	40	41,8	348	595	9	32			20,6	20,6
Tiszaszentimre	1036	1006										
Tiszaszőlős	733	706	34,9	37,8	444	489	18	38			15,1	15,1
Tomajmonostora	360	349										
Összesen	55371	54831	3724,8	3102,1	26049	31419	1864	763	39	0,4	735,4	766,2

60696 db. háztartási villamosenergia-fogyasztót tartanak nyilván a 43 településen 2006-ban, 2012-ben pedig 60019-et. Az összes település rendelkezik ezzel a közüzemi szolgáltatással, és már 1985-ben is magas ellátottsági szint jellemezte ezt a környéket. A közben eltelt idő alatt 13%-kal nőtt a települések háztartási villamosenergia-fogyasztóinak a száma. 7 településen emelkedett a fogyasztók száma 2000-2012 között (Borsodivánka, Mezőcsát, Poroszló, Tenk, Újlőrincfalva,

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

Berekfürdő, Nagykörű), leginkább Nagykörűn, miközben 36 településen visszaesett, legnagyobb mértékben Egyeken, Tiszafüreden és Kunhegyesen.

Villamosenergia-fogyasztás (forrás: KSH):

Település	Háztartási villamosenergia fogyasztók száma (db)			
Év	2000	2006	2012	
Ároktő	619	554	566	-53
Borsodivánka	257	383	381	124
Mezőcsát	2719	2647	2766	47
Négyes	239	217	221	-18
Tiszabábolna	351	331	347	-4
Tiszadorogma	297	267	284	-13
Tiszavalk	184	184	180	-4
Heves	4404	4181	4348	-56
Kisköre	1513	1201	1202	-311
Kömlő	688	412	439	-249
Pély	689	482	500	-189
Poroszló	1606	1658	1630	24
Sarud	1025	1052	843	-182
Tarnaszentmiklós	447	414	444	-3
Tenk	436	462	472	36
Tiszanána	1265	1007	1089	-176
Újlőrincfalva	179	168	187	8
Egyek	2911	2373	2231	-680
Folyás	162	160	145	-17
Hortobágy	759	651	633	-126
Polgár	4122	3830	3728	-394
Tiszacsege	2767	2834	2763	-4
Újszentmargita	684	652	628	-56
Abádszalók	2633	2649	2612	-21
Berekfürdő	979	1138	1159	180
Karcag	9394	8992	8979	-415
Kőtelek	952	888	863	-89
Kunhegyes	3928	3467	3355	-573
Kunmadaras	2319	2170	2108	-211
Nagyiván	549	509	491	-58
Nagykörű	774	1043	1046	272
Tiszabő	657	528	444	-213
Tiszabura	755	823	734	-21
Tiszaderzs	694	705	680	-14
Tiszafüred	6292	5742	5792	-500

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

Tiszagyenda	578	544	516	-62
Tiszaigar	431	415	403	-28
Tiszaörs	870	866	849	-21
Tiszaroff	1132	1073	1033	-99
Tisasüly	865	905	852	-13
Tiszaszentimre	1111	1036	1017	-94
Tiszaszőlős	(Tiszafüredhez tartozott)	733	716	-17 (6 év)
Tomajmonostora	379	350	343	-36
Összesen	63615	60696	60019	-3596

2000-ben 32094 db. háztartás *gázfogyasztót* tartanak nyilván a 43 településen, 2006-ban 39299 db.-ot, 2012-ben pedig 39848-at. Gyakorlatilag az összes település rendelkezik a gáz közüzemi szolgáltatással Tiszabő település kivételével. Minden településen emelkedett a háztartási gázfogyasztók száma a 12 év alatt, van ahol nagyobb mértékben, pl. Mezőcsát, Ároktő, Sarud, Tenk, a Hajdú megyei települések közül Egyeken, Polgáron, Tiszacsegén, Jász-Nagykun-Szolnok megyében Abádszalókon. Összesen mintegy 24 %-kal nőtt a háztartási gázfogyasztás 2000-2012 között a Tisza-tó térségben. A lefektetett gázcsőhálózat hossza számottevően nem változott, hiszen a 90'-es években ez megtörtént, Tisasüly, Tiszaroffon, Nagykörűn, Tiszagyendán, Berekfürdön nagyobb mértékben, illetve volt ahol kis mértékben csökkent a hossz (Tiszabábolna, Tiszadorogma, Újszentmargita, Kunhegyes, Tiszafüred, Tiszaigar, Tiszaszentimre).

Gázfogyasztás (forrás: KSH):

	A háztartási gázfogyasztókból a fűtési fogyasztók száma (db)			Háztartási gázfogyasztók száma (db)			Az összes szolgáltatott vezetékes gáz mennyisége (átszámítás nélkül) (1000 m3)			Az összes gázcsőhálózat hossza (km)			Összes gázfogyasztók száma (db)		
	Időszak			Időszak			Időszak			Időszak			Időszak		
Települések	2000. év	2006. év	2012. év	2000. év	2006. év	2012. év	2000. év	2006. év	2012. év	2000. év	2006. év	2012. év	2000. év	2006. év	2012. év
Ároktő	150	237	245	150	239	245	190	282	190,3	14,4	14,9	15	160	256	262
Borsodivánka	197	209	207	197	209	207	286	559	422,8	10,7	11,3	12,1	210	227	233
Mezőcsát	912	1302	1428	912	1306	1431	2237	3027	1963	93,6	96	106,9	967	1383	1533
Négyes	141	161	156	141	162	156	140	152	105,2	9,7	9,8	9,8	145	166	160
Tiszabábolna	210	247	247	210	248	247	196	240	148,1	8,1	7,8	7,9	221	264	269
Tiszadorogma	112	144	147	112	145	147	137	230	112	7,5	7,4	7,4	121	157	161
Tiszavalk	126	148	146	126	149	146	166	190	106,4	9,5	9,6	9,6	134	159	157
Heves	3142	3452	3409	3147	3479	3409	7331	8340	5045	81	85	85,4	3343	3756	3717
Kisköre	815	1006	1026	815	1029	1026	1384	1554	964,9	39,7	40,1	40,4	876	1101	1101
Kömlő	345	474	447	345	479	447	617	812	408,4	21,3	23	23,4	368	505	476
Pély	303	365	366	303	372	366	540	725	377,3	18,1	18,7	18,8	325	399	394
Poroszló	897	1158	1191	897	1184	1191	1418	1894	1304	56,8	57,2	57,4	938	1244	1254
Sarud	383	487	507	383	507	507	495	680	433,9	24,3	25,6	25,8	401	525	525

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

Tarnaszentmiklós	212	243	245	212	249	245	303	392	205,2	15,8	15,9	16,2	223	266	262
Tenk	288	375	390	288	382	390	542	808	500,2	16,6	17	17,2	300	398	405
Tiszanána	635	778	778	635	800	778	970	1294	761,6	44,3	44,5	44,5	674	841	818
Újlőrincfalva	95	105	105	95	108	105	94	141	65,6	8,9	8,8	8,9	101	114	113
Egyek	1323	1595	1604	1323	1606	1604	2627	3579	1804	55,9	58	58,4	1387	1698	1704
Folyás	70	81	84	70	85	84	81	123	73,8	8,6	8,6	8,6	73	93	90
Hortobágy	371	380	382	371	380	382	1873	1427	868,8	29,6	29	29,3	402	414	419
Polgár	2315	2639	2669	2351	2699	2710	4557	5371	3507	63,4	75	77,1	2534	2895	2928
Tiszacsege	1084	1410	1476	1084	1433	1476	2246	2794	1789	54,3	57,3	57,6	1140	1512	1549
Újszentmargita	325	368	366	325	368	367	1465	571	401,8	23,9	19,5	19,6	346	395	399
Abádszalók	933	1396	1456	933	1412	1456	1567	2479	1511	61,6	63,8	64,5	995	1525	1577
Berekfürdő	498	674	731	498	685	731	2519	1147	737,4	11,8	24,7	25,3	556	758	806
Karcag	5747	6471	6570	5747	6471	6570	14646	16578	12327	116,4	127,5	129,6	6209	7049	7156
Kőtelek	381	468	493	381	468	493	144	675	347,5	27,5	33,8	29,4	410	494	529
Kunhegyes	2156	2401	2423	2156	2401	2423	4542	4949	3775	85	78,3	78,6	2283	2568	2598
Kunmadaras	1316	1466	1449	1316	1466	1449	2058	2499	1699	43,8	45,5	47,6	1412	1575	1556
Nagyiván	256	310	315	256	310	315	418	551	436,9	20,6	21,2	21,3	272	333	337
Nagykörű	308	440	467	308	440	467	143	659	393,8	21,9	22,8	32,1	327	464	494
Tiszabő															
Tiszabura	240	339	317	240	349	340	419	596	459	18,5	29,7	29,7	260	383	375
Tiszaderzs	280	358	368	280	359	368	337	480	319,6	24,5	25,1	25,1	297	382	392
Tiszafüred	3690	4270	4436	3690	4270	4436	7159	9384	6768	148,9	131,8	132,9	3914	4564	4779
Tiszagyenda	149	237	253	149	249	253	261	400	223,8	10,2	28,1	28,1	164	275	279
Tiszaigar	191	249	245	191	250	245	256	377	251,1	16,7	15,5	15,6	205	265	265
Tiszaörs	274	377	394	274	382	394	466	709	533,8	23,5	24,6	24,6	289	411	421
Tiszaroff	302	478	505	302	484	505	463	720	480,4	19,2	31	31,1	328	522	548
Tiszasüly	234	356	366	234	356	366	88	523	315,5	18,1	26,3	27,4	247	368	382
Tiszaszentimre	492	664	690	492	664	690	899	1056	948,6	44,8	42,3	42,4	521	707	731
Tiszaszőlős (2000-ben még Tiszafüredhez tartozott)		467	487		474	487		696	467,1		26	26		493	510
Tomajmonostora	155	191	194	155	191	194	215	262	153,1	10,1	12	12	166	205	211
Összesen	32053	38976	39780	32094	39299	39848	66495	79925	53705	1439	1550	1581	34244	42109	42875

A települési *szilárd hulladékok gyűjtése és elszállítása* általában megoldott, a rendszeres szállítás a legtöbb településen csak a belterületre korlátozódik. Külterületi ingatlanokon a közszolgáltatóval kötött egyedi szerződés alapján a közszolgáltató, de jellemzően inkább az ingatlan használó szervezésében és fuvarszervezőjével történik a hulladék beszállítása a hulladékkezelő telepre. 2006-ban a 43 településről 2012-es adatok szerint 35851,5 tonna hulladékot szállítottak el, ebből a lakosságtól 28030,5 tonnát, 2012-ben összesen 30856 tonna, a lakosságtól pedig 28423,6 tonnát. A 43 település lakásállományából 2006-ban 4938 lakás, 2012-ben 10704 lakás nem vett részt a hulladékgyűjtésben.

A térség 43 települése közül csak Abádszalók, Karcag, Kunhegyes, Poroszló, Tiszafüred városok vesznek részt a szelektív hulladékgyűjtésbe, ahonnan ekkor összesen 334,8 tonna hulladékot szállítottak el.

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

Hulladékszállítás (forrás: KSH):

Települések	Összes elszállított települési szilárd hulladék (tonna)		A lakosságtól elszállított települési szilárd hulladék (tonna)		Rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások száma (db)		Lakás-állomány		H. gyűjtésbe be nem vont lakások	
	2006. év	2012. év	2006. év	2012. év	2006. év	2012. év	2006. év	2012. év	2006. év	2012. év
Ároktő	177	127,2	177	109,1	528	479	529	479	-1	0
Borsodivánka	161,2	140,8	156,2	89,4	240	241	240	250	0	-9
Mezőcsát	1298,9	1211,5	1298,9	1025,8	2481	2437	2488	2437	-7	0
Négyes	89,1	61,2	81,1	58,3	217	217	218	223	-1	-6
Tiszabábolna	126,6	103,9	124,6	89,4	264	270	264	270	0	0
Tiszadorogma	86	111,4	86	105,7	256	246	256	246	0	0
Tiszavalk	296,2	67,4	296,2	51,4	179	176	179	176	0	0
Heves	8385,2	3980,4	2177	3527,8	3628	3658	4170	4144	-542	-486
Kisköre	450,7	799,9	435	737,3	600	949	1226	1271	-626	-322
Kömlő	315,2	440,3	305	409,3	589	516	679	673	-90	-157
Pély	348,5	291,8	340	266,8	561	522	669	662	-108	-140
Poroszló	417,9	791,7	405,6	697,3	1300	971	1350	1349	-50	-378
Sarud	151,3	243,4	150,8	238,1	550	356	552	575	-2	-219
Tamaszentmiklós	174,8	124,3	170	110,8	328	276	447	419	-119	-143
Tenk	257,4	275,1	251	259,2	418	417	448	468	-30	-51
Tiszanána	453,2	699,1	440	620,2	823	757	1014	1041	-191	-284
Újlőrincfalva	122,5	53,2	122,3	50,8	149	74	149	124	0	-50
Egyek	78	1092,3	76,4	1082,3	2033	1875	2397	2299	-364	-424
Folyás	87	75,1	87	72,8	149	148	153	148	-4	0
Hortobágy	356,4	340,7	356,4	330,2	646	626	651	626	-5	0
Polgár	2388	1819,5	2335	1759,8	3351	3366	3351	3396	0	-30
Tiszacsege	446,2	975,3	436	969,9	2093	1587	2093	2091	0	-504
Újszentmargita	280,5	320,7	280,5	310,7	646	642	646	642	0	0
Abádszalók	586,5	1014,2	568,9	984	2082	1318	2082	2041	0	-723
Berekfürdő	524	394,9	333	374,5	461	478	461	520	0	-42
Karcag	9861,9	5851,7	9502,7	5512,8	7265	6409	8176	8205	-911	-1796
Kőtelek	246,6	116,3	246,6	112,6	815	814	846	814	-31	0
Kunhegyes	1885,8	1623,6	1246,3	1340	2598	2268	3396	3350	-798	-1082
Kunmadaras	555	814,1	445	725,1	2081	1500	2081	2077	0	-577
Nagyiván	59,8	179,4	58,9	177	441	384	516	505	-75	-121
Nagykőrű	375,8	152,1	375,8	152,1	864	905	917	905	-53	0
Tiszabő	345	235	345	228	572	382	572	457	0	-75
Tiszabura	384	499,2	384	498,7	680	709	831	850	-151	-141
Tiszaderzs	112,8	199,9	111,1	197,3	551	354	641	632	-90	-278
Tiszafüred	3094,4	3620,2	2971,5	3275,1	5100	4072	5165	5238	-65	-1166
Tiszagyenda	84,7	182,4	84,3	179,9	420	343	542	520	-122	-177
Tiszaigar	122,5	254,6	122,1	157,8	380	284	410	381	-30	-97
Tiszaörs	92,8	257,7	90,9	248,2	672	469	672	674	0	-205
Tiszaroff	148,2	431,3	146	422,5	876	589	976	837	-100	-248
Tiszasüly	85,4	68,1	76,9	61,3	748	550	789	755	-41	-205

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

Tiszaszentimre	180,9	411,6	178,6	408,4	888	734	1036	1006	-148	-272
Tiszaszőlős	99,3	298	96,8	294,4	635	492	733	706	-98	-214
Tomajmonostora	58,3	105,5	58,1	101,5	275	267	360	349	-85	-82
Összesen	35851,5	30856	28030,5	28423,6	50433	44127	55371	54831	-4938	-10704

A hírközlés terén a vonalas telefonhálózat kiépítettnek tekinthető ill. az igények kielégíthetők, de az ellátottság az országos átlaghoz képest egy kissé elmarad. Az internet csatlakozási pontok rendelkezésre állnak a térségben, azonban a használatot ill. a gyors adatátvitelt az optikai kábelek kiépítésének hiánya gátolja (igaz, az elmúlt néhány évben ebben történt előrelépés). A térségi posták és bankfiókok területi elhelyezkedése kedvezőtlen, hiszen a tó környékén üdülési szezonban gondot okoz a pénzfelvétel, vagy az egyéb ügyintézés. Az infokommunikációs infrastruktúra megfelelő szintű kiépítése elengedhetetlen feltétele a térség fejlődésének.

A 43 térségi településen 2006-ban 36 *postahivatal* üzemelt, 2012 már csak 29. (Tizenöt településen: Négyes, Tiszabábolna, Tiszadorogma, Tiszavalk, Kömlő, Pély, Újlőrincfalva, Folyás, Tiszabő, Tiszabura, Tiszaderzs, Tiszagyenda, Tiszaörs, Tiszaszentimre, Tiszaszőlős nem működött postahivatal.) Magyarországon 2275 postahivatal tartottak nyilván 2006-ban, 2012-ben 2103 posta működött. Tiszafüreden 2005-ben két postahivatal működött, 2006-ban és 2012-ben is azonban már csak egy.

33 276 *távbeszélő-fővonal* (ISDN-vonalakkal együtt) található a 43 térségi településen 2006-ban, míg 2012-ben 27 701 vonal volt. A legtöbb távbeszélő-fővonalat Karcagon és Tiszafüreden tartották nyilván, Karcagon 5715-öt, Tiszafüreden 3827-et 2006-ban.

(Magyarországon közel 3,4 millió vezetékes fővonal található, aminek száma 2003 óta 6,7%-kal csökkent.)

2010-11-ben megkezdődött az optikai telekommunikációs gerinchálózat kiépítése Tiszafüreden, mára egyre több lakás rendelkezik ilyen rákötéssel, ami a legkorszerűbb távbeszélő hálózat mellett a szélessávú internetezés, és a televíziózás lehetőségeit is növeli.

Hírközlés (forrás: KSH):

Települések	Egyéni analóg távbeszélő fővonalak száma (lakásfővonal) (db)			Üzleti analóg távbeszélő fővonalak száma (közületi fővonal) (db)			Távbeszélő fővonalak száma (ISDN vonalakkal együtt) (db)			Postahivatalok száma (db)			Kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások száma (db)		
	2000. év	2006. év	2012. év	2000. év	2006. év	2012. év	2000. év	2006. év	2012. év	2000. év	2006. év	2012. év	2000. év	2006. év	2012. év

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

Ároktő	286	205	177	14	15	8	nincs adat	230	201	nincs adat	1	1			57
Borsodivánka	180	149	133	15	47	45		226	203			1			8
Mezőcsát	1377	1086	927	87	58	58		1307	1098		1	1	400	489	337
Négyes	125	89	72	9	6	4		98	79						
Tiszaabólina	161	133	85	12	9	7		149	97						3
Tiszadorogma	125	98	96	6	6	3		113	106						
Tiszavalk	115	92	91	5	5	5		102	99						
Heves	2986	2605	2496	279	315	318		3356	3078		1	1	2000	1222	1108
Kisköre	759	564	490	66	39	23		697	585		1	1			114
Kömlő	409	308	255	20	14	9		349	281		1				89
Pély	419	336	239	19	9	11		381	279		1				
Poroszló	838	675	594	45	35	30		799	704		1	1		212	80
Sarud	468	344	247	28	21	12		392	275		1	1			
Tamaszentmiklós	244	185	134	21	14	10		217	155		1	1			
Tenk	298	260	272	12	7	7		300	303		1	1	78	85	18
Tiszanána	600	469	407	31	21	10		536	440		1	1	120	319	292
Újlőrincfalva	82	55	37	2	2	1		64	41						
Egyek	1284	1003	770	75	59	42		1126	851		1	1			14
Folyás	101	65	36	10	7	2		77	43						22
Hortobágy	415	321	327	111	56	46		466	435		1	1	210	195	73
Polgár	2179	1695	1478	187	159	153		2032	1796		1	1		967	997
Tiszacsege	1365	1112	858	76	53	51	nincs adat	1234	969	nincs adat	1	1	608	350	448
Újszentmargita	345	261	203	23	27	24		291	229		1	1		333	481
Abádszalók	1232	901	563	86	45	46		1031	664		1	1			221
Berekfürdő	398	328	265	41	32	20		430	326		1	1		284	95
Karcag	5208	4328	3838	538	445	323		5715	4952		1	2	1500	3443	2808
Kőtelek	421	388	324	39	26	10		437	345		1	1			183
Kunhegyes	2216	1741	1340	161	174	157		2104	1644		1	1	137	165	493
Kunmadaras	1095	866	775	89	55	45		1001	887		1	1			52
Nagyiván	349	300	211	21	68	69		394	306		1	1			
Nagykőrű	502	433	302	32	31	30		513	368		1	1			4
Tiszaó	173	126	66	18	15	9		161	97		1				11
Tiszaúra	409	291	180	35	34	16		338	207		1				
Tiszaderzs	356	278	178	21	15	11		309	202		1				
Tiszaüred	3744	3129	2530	355	254	190		3827	3030		1	1	1846	1662	2001
Tiszaúgyenda	258	225	148	16	15	16		253	175		1				
Tiszaúgar	195	189	128	20	14	13		224	162		1	1			
Tiszaörs	367	298	263	30	24	14		352	306		1				14
Tiszaórf	529	408	313	29	25	24		462	357		1	1			
Tiszaúly	406	324	296	36	25	20		383	339		1	1			237
Tiszaszentimre	619	532	463	48	48	46		640	541		1				34
Tiszaszólós			273			6			302		1				
Tomajmonostora	170	140	125	16	13	14		160	144		1	1			10
Összesen	33808	27335	23005	2784	2342	1958		33276	27701		36	29	6899	9726	10304

A térségi kapcsolatokat alapvetően meghatározó **közlekedési hálózatok** és létesítmények tekintetében elmondható, hogy azok kiépítettsége és rendszere jelenleg még kevésbé támogatja azt a funkciót és szerepkört, melyet a Tisza-tó a négy megye határterületén kialakított kiemelt térség középpontjában betölt, ill. távlatban egyre karakteresebben be kíván tölteni.

Külső és belső térszerkezeti kapcsolatok szempontjából a Tisza-tó térsége közlekedési hálózatok

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

kiépítettsége alapján országos összehasonlításban jelenleg a kevésbé feltárt területek közé tartozik.

Közúthálózatot tekintve a transzeurópai hálózatok (M3, M4) hazai szakaszainak kiépítésével és az országos gyorsforgalmi utak (M8, M47) megvalósításával a Tisza-tó területének elérhetősége és tökevonzó képessége jelentősen javulhat (mint ahogyan az M3 esetében ez már tapasztalható).

A térség közvetlen elérését biztosító főúthálózatot korrekciókkal, rehabilitációval kell fejleszteni, melyet a nagyarányú – főként átmenő teher – forgalom, valamint a megyeszékhelyek és kistérség-központok rossz elérhetőségi lehetőségei is indokolnak. A felsőbbrendű úthálózathoz jól kiépített mellékúthálózat szükséges, amely a jelenleginél jobb minőségű. A mellékutaknak nagy szerepe van az egyes kistérségek és települések térségen belüli munkamegosztásában, valamint a part menti települések elérhetőségében.

A Magyar Közút Nonprofit Zrt. tájékoztatása szerint a Hajdú-Bihar megyében az elmúlt években az alábbi utak tekintetében történt felújítás:

"33. sz. Füzesabony-Debrecen II. r. főút 59+352 - 79+016 km sz. közötti szakasz

Az utolsó felújítás 15 évvel ezelőtt történt (kivéve Hortobágy település átkelési szakasz), az újabb felújítás 5-6 év múlva válik szükségessé.

35. sz. Nyékládháza-Debrecen II. r. főút 22+885 -33+494 km sz. közötti szakasz

Az utolsó felújítás több mint 10 évvel ezelőtt történt, az újabb felújítás 6-8 év múlva válik szükségessé.

36. sz. Polgár-Nyíregyháza II. r. főút 0+000 -4+740 km sz. közötti szakasz

Az utolsó felújítás több mint 10 éve történt, az út műszaki állapota alapján szükséges a felújítás.

3322 j. Hortobágy-Telekháza ök. út 0+000 - 10+285 km sz. közötti szakasz Az út felújítása a műszaki állapot alapján szükséges.

3315 j. Tiszafüred-Polgár ök. út 0+531 -45+619 km sz. közötti szakasz

Tiszacsege belterületi szakaszán 2009-ben, néhány rövidebb szakaszon 2003-ban történt felújítás. A további útszakaszok vonatkozásában a burkolat állapota alapján a felújítás indokolt.

3316 j. Tiszacsege-Debrecen ök. út. 0+000 -6+055 km sz. közötti szakasz

Ezen az útszakaszon felújítás nem történt, az út műszaki állapota alapján a felújítás szükséges.

3307 j. Nyékládháza-Tiszacsege ök. út 34+693 - 38+815 km sz. közötti szakasz

Ezen az útszakaszon felújítás nem történt, az út műszaki állapota alapján a felújítás szükséges.

3501 j. Polgár-Hajdúnánás ök. út 0+000 - 10+720 km sz. közötti szakasz

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

Ezen az útszakaszon 2004 ill. 2009-ben történt felújítás ezért jelen állapotában az útszakasz nem igényel újabb felújítást.

3324 j. Polgár-Görbeháza ök. út 0+000 - 6+086 km sz. között szakasz

Az út felújítása 2004-ben megtörtént , azonban a forgalmi igénybevétel miatt várhatóan 5-6 éven belül újabb felújításra lesz szükség.

A felújítási feladatok közül a legszükségesebb a főúti felújítások elvégzése majd ezt követően a 3315 j. ök. út felújítása."

A Magyar Közút Nonprofit Zrt. tájékoztatása szerint a Heves megyében az elmúlt években az alábbi utak tekintetében történt felújítás:

"Heves megyében a Tisza-tó térségében található utak jellemzően a 31. számú, Budapest-Jászberény-Dormánd II. rendű főút és a 33. számú, Füzesabony-Debrecen II. rendű főút valamint a Tisza-tó határolta háromszögben találhatóak. Ezen kívül a Tisza-tó megközelítését még segíti a 3208. jelű Kápolna-Tenk összekötő út is, amelyről könnyebben megközelíthető az M3 autópálya.

Az érintett úthálózat teljes hossza hozzávetőlegesen 175 km, a megye úthálózatának 15%-a.

Ebből 2009-ben felújításra került a 3209. jelű Heves-Pusztataksony összekötő valamint 3213. jelű Kisköre-Poroszló összekötő utak egy-egy szakasza összesen 18 km hosszban.

A 2012. évben 32111. jelű Pély bekötőúton több nagyfelületű burkolatjavítás történt 1,5 km hosszban, mely a 2013. évben folytatódott.

2013-ban az "Útfelújítási Munkák az Észak-Magyarországi Régióban, Heves 1" program keretein belül felújításra került a 3208. jelű Kápolna-Tenk összekötő út 3 km-es szakasza.

A 2014. évben az "Útfelújítási Munkák az Észak-Magyarországi Régióban, Heves 3" program keretein belül 32113. jelű Átány bekötőút 5 km-es szakasza kerül felújításra, valamint a 31. számú, Budapest-Jászberény-Dormánd és a 33. számú, Füzesabony-Debrecen II. rendű főutak teljes Heves megyei szakaszai 11,5 tonnás burkolat megerősítést kapnak.

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

Heves megyében a Tisza-tó térségben található mintegy 175 km hosszú úthálózatból, az elmúlt 4 évben 22 km út újult meg, és várhatóan a 2014. év folyamán további 60 km út kerül felújításra.

Sajnos az Országos Közúti Adatbank adatai alapján a fennmaradó úthálózat minősége jellemzően rossz."

A Magyar Közút Nonprofit Zrt. tájékoztatása szerint a Jász-Nagykun-Szolnok megyében az elmúlt években az alábbi utak tekintetében történt felújítás:

A Tisza-tó térségéhez tartozó - legújabb lehatárolt 43 települést érintő - fő- és mellékúthálózat 2007- 2013 tervezési időszak alatti Regionális Operatív Program keretében megvalósult útfelújítások:

- 3216 j. Fegyvernek-Tiszafüred ök. út 32+760- 34+560 szelvény között
- 3219 j. Tiszaszentimre- Kunmadaras ök. út 1+000- 3+000 illetve az 5+000- 6+800 km. szelvény között
- 3217 j. Kunhegyes-Tiszaszőlős ök. út 16+920- 19+000 illetve a 19+000- 21+000 km. szelvény között
- 3221 j. Kunhegyes-Abádszalók ök. út 0+820- 6+120 illetve a 6+104- 11+499 szelvény km. között

A 2014- 2020 tervezési időszak alatt előirányzott felújítások:

- 3216 j. Fegyvernek- Tiszafüred ök. út 15+000- 21+ 190, 21+ 191- 32+760 illetve 34+560- 46+850 km. szelvény között
- 3209 j. Heves-Pusztataskony ök. út 27+418- 30+828 km. szelvény között
- 3222 j. Tiszagyenda- Kunhegyes ök. út 0+000- 0+515 illetve 1+400- 10+784 km. szelvény között
- 3224 j. Szolnok- Tiszasüly ök. 0+000- 5+000 km. szelvény között

A középtávú beavatkozási terv szerint felújításra, korszerűsítésre kerülő hidak:

- 3222 j. út 7+ 155 km. szelvény Tiszagyenda Nagykunsági Főcsatorna- híd
- 3216 j. út 36+726 km. szelvény Abádszalóki Nagykunsági Főcsatorna- híd
- 33 sz. főút 34+685 km. szelvény Tiszafüredi Holt- Tisza- híd

Összességében elmondható, hogy a Tisza-tó térséghez tartozó települések mellék- és főúthálózat kopórétég felújítására 15- 35 éve nem volt lehetőségünk.

Tisza-tó térséghez tartozó úthálózat Jász-Nagykun-Szolnok Megyében

út	út megnevezése	Kezdőszelv. km + m formában	Végyszelv. km + m formában	Részszakasz hossza
----	-------------------	-----------------------------------	----------------------------------	-----------------------

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

Ut (KSZAM)				
33	Füzesabony-Debrecen másodrendű főút	33 + 078	59 + 352	26 434,0 m
34	Tiszafüred-Fegyvernek másodrendű főút	0+000	53 + 698	53 205,0 m
3209	Heves-Pusztataskony összekötő út	26 + 237	30 + 828	4 226,0 m
3216	Feavvernek-Tiszafüred összekötő út	0+000	63 + 611	63 424,0 m
3217	Kunhegyes-Tiszaszőlős összekötő út	0+000	22 + 027	21 932,0 m
3218	Tiszaderzs-Tiszaszentimre összekötő út	0+000	7 + 638	7 597,0 m
3219	Tiszaszentimre-Kunmadaras összekötő út	0+000	6 + 907	6 910,0 m
3221	Kunhegyes-Abádszalók összekötő út	0+000	11 + 507	11 480,0 m
3222	Tiszaagyenda-Kunhegyes összekötő út	0+000	10 + 784	10 720,0 m
3223	Nagykőrös-Fegyvernek összekötő út	0+000	11 + 237	11 085,0 m
3224	Szolnok-Tiszasüly összekötő út	18 + 287	37 + 650	19 213,0 m
3234	Tiszasüly-Tiszaroff összekötő út	0+000	3 + 1610	4 610,0 m
3315	Tiszafüred-Polgár összekötő út	0+000	0 + 531	531,0 m
3401	Karcag-Kunmadaras összekötő út	0+000	18 + 238	18 467,0 m
3402	Tiszaörs-Nagyiván-Kócsújfalu összekötő út	0+000	17 + 477	17 470,0 m
3403	Kunhegyes-Karcag összekötő út	0+000	19 + 150	19 097,0 m
3404	Bánhalma-Kenderes összekötő út	0+000	9 + 289	9 289,0 m
4206	Karcag- Füzesgyarmat összekötő út	0+000	2 + 816	2 816,0 m
32122	Tiszaörs bekötő út	0+000	2 + 979	2 965,0 m
32322	Abádszalók állomáshoz vezető út	0+000	0 + 280	280,0 m
34101	Tiszaörs bekötő út	0+000	9 + 959	9 924,0 m
34106	Berekfürdő bekötő út	0+000	2 + 066	2 066,0 m
34107	Tiszaörsfürdő bekötő út	0+000	1 + 341	1 343,0 m
Összesen:				325 084,0 m

Itt is megemlítenéd, hogy a 2013 tavaszán a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő (NIF) Zrt. közbeszerzést írt ki a 33-as főút Heves és Jász-Nagykun-Szolnok megyei szakaszának 11,5 tonnás tengelyterhelésre történő burkolaterősítési kivitelezési munkáira is, eredményes pályázat esetén a munkálatok 2014 évben elkezdődnek és várhatóan 2015 év végére befejeződnek. A Füzesabony-Tiszafüred (34-es út csomópont) nyomvonalon, 37,7 kilométer hosszan megerősítik a burkolatot, emellett korszerűsítik a tiszafüredi Tisza-hidat, és belterületi csomópontot építenek Tiszafüreden (a projekt kerékpárút fejlesztést is tartalmaz, lásd alább a *kerékpáros nyomvonalak* alfejezetnél).

A vasúti hálózat sűrűsége a térségben és környezetében az európai átlagnál kedvezőbb, de a vasúti létesítmények és szerelvények minősége, műszaki állapota nem megfelelő, a mellékvonalak gazdaságtalan üzemeltetése miatt azokat a megszüntetés fenyegeti. Az elmúlt cca. 8 éves időszakban a kihasználatlanság miatt egyes szárnyvonalak meg is szűntek (pl. Karcag-Tiszafüred), majd azokon újra indították a vasúti közlekedést, igaz, jelentősen lecsökkentett járatszámmal. Mindemellett kedvező feltételekkel rendelkezik a vasúti tömegközlekedés abban a tekintetben, hogy a települések mintegy 40%-a be van kötve a menetrend szerinti, rendszeres vasúti közlekedésbe.

Fejlesztéseket indít/indított a MÁV Zrt.

A MÁV Zrt. a Tisza-tavat érintő Debrecen – Füzesabony, Kál–Kápolna – Kisújszállás és Karcag – Tiszafüred vonalakon nem tervez jelentősebb fejlesztést, támogatja azonban a helyi intermodalitás megvalósítására vonatkozó térségi kezdeményezéseket.

A térség tömegközlekedésében az autóbuszos közlekedés szerepe a jelentősebb, amely kielégíti az igényeket, azonban a térség (menetrendszerinti autóbusz) közlekedési helyzetét az alábbi tényezők színvonalemelésével lehetne javítani:

- Kisköre Tisza híd önálló vasúti híddá történő átépítésével párhuzamosan, önálló 2x1 forgalmi sáv, kerékpár úttal, gyalogjáróval ellátott közúti híd építése,
- megfelelő minőségű (szélesség, teherbírás, optikai megvezetés) útburkolatok,
- megálló, végállomások fordulóhelyek autóbusz és utas infrastruktúrájának javítása, újak létesítése
- regionális és országos autóbuszjáratok által nyújtott eljutási lehetőségek ütemes menetrendi kínálta (megrendelői kompetencia),
- autóbusz-állomány átlagéletkorának csökkentése (finanszírozási kérdés, országos)
- Utazási komfort javítása (helyfoglalás, dinamikus utas tájékoztatás, ülőhelykínálat, poggyász elhelyezés).

A *hajózás* fejlesztése az egyedülállóan természetes állapotú Tiszán a jelenlegi állapot megtartásával javasolható. A Tisza-tavon a kézzel és a motorral hajtott vízi járművek, illetve a vitorlázás egymással összehangolt feltételeit biztosítani szükséges.

Kerékpáros nyomvonalak jelenleg főleg a jelentős gépjármű forgalmú főutak belterületi szakaszai mentén találhatók önállóan kiépítve, így elsősorban belterületi forgalmi igényt elégítenek ki. A turisztikai célú kerékpározás az utóbbi időben fellendülőben van, melynek oka a természeti helyekre irányuló kirándulás növekvő népszerűsége. Nyaranta autóval járható a Tisza-tó, ill. a Tisza gátja Poroszlótól Tiszafüredig, amely kiegészítésekkel alkalmas lehet a Tisza-tó körüli kerékpáros nyomvonal kialakítására. Ez a Tisza-tó körüli kerékpárút magában foglalja az EuroVelo 11. sz. útvonalának (Zemplén–Bodrog–Tisza menti kerékpárút) egy részét is. A környékhez kapcsolódhatnak sugárirányú kerékpáros nyomvonalak és a területet érintő egyéb kerékpáros nyomvonalak is. (Ezek kiépítése a kerékpáros turizmust segítő egyéb létesítményekkel-pihenőhelyek, kerékpárkölszövő, szerviz, kerékpártárolók-együtt kívánatos.) Jelenleg közbeszerzési eljárás alatt van - a fent említett 33. sz. főút közútfejlesztéssel egyidejűleg - a Tiszafüred és Poroszló között mintegy

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

10 kilométeres kerékpárút kiépítése is (33. sz. főúttal párhuzamosan épülne), ezzel együtt a Tisza-hídon is biztosítani fogják a kerékpáros közlekedést. A beruházás által a Tisza-tó teljes egészében körbejárhatóvá válik kerékpárral. (A projekt második ütemeként 2016-ban a Tisza-füred-Hortobágy szakaszt is átadhatják. A két beruházás együttes hatásaként a kerékpáros turisták jelenleg 20 ezer körülire becsült száma 40 ezerre nőhet a térségben.)

A Tisza-tó térségében jelenleg nincs működő *repülőtér*, az OTTrT szerint a kunmadarasi repülőtér kereskedelmi (nemzetközi) repülőtérre fejleszthető. A térség közelében, annak légi közlekedésében szerepet játszhat még a debreceni, a nyíregyházi, a szolnoki és a mezőkövesdi repülőtér is.

A 43 kiemelt tóparti településen 2006-ban 27685 (2000-ben 18877) személygépkocsit tartottak nyilván, 2012-ben 27868 db. volt a térségben, ami 46,65 67%-os növekedést jelent 2000-hez képest. Az országban 2000-ben 2364706, 2006-ban 2953737, míg 2012-ben 2986028 db. gépkocsit tartottak nyilván, vagy a 2006-tól számottevően nem emelkedett a gépkocsik száma sem országosan, sem a térségben.

2012-ben a legtöbb személygépkocsi, 2946 Hevesen, 4553 Karcagon, 3023 Tiszafüreden volt. A 43 település közül a legkevesebb személygépkocsi Tiszabábolnán, Folyáson, (100 alatt). 2000 és 2006 között a 43 tóparti település mindegyikén kisebb vagy nagyobb mértékben, de bővült a személygépkocsi-állomány nagysága.

2006-ban a közlekedési járművek közel 145,257 kilométer állami közutat használhattak a 43 településen. A települések közül Tiszabábolnán és Újlőrincfalván az egy kilométert sem érte el az állami közutak hossza. Ezzel szemben Tiszafüreden és Egyeken tíz, illetve kilenc kilométert tettek ki ezek az utak.

Közlekedés: (forrás: KSH):

Települések	Állami közutak hossza (km)			Személygépkocsik száma az üzemeltető lakhelye szerint (db)			Magyarországon első alkalommal forgalomba helyezett személygépkocsik száma (db)			Benzinüzemű személygépkocsik száma (db)			Gázolajüzemű személygépkocsik száma (db)			Egyéb üzemű személygépkocsik száma (db)		
	2000. év	2006. év	2012. év	2000. év	2006. év	2012. év	2000. év	2006. év	2012. év	2000. év	2006. év	2012. év	2000. év	2006. év	2012. év	2000. év	2006. év	2012. év
Országos adat		31058,118	31692,212	2364706	2953737	2986028	149137	203082	106671		2451316	2279364		495499	683257		6922	23407
Ároktő	nincs adat	3,176	3,202	153	237	245	2	14	3	nincs adat	183	178	nincs adat	52	67	nincs adat	2	
Borsodivánka		1,986	1,766	91	128	136	5	8	11		112	102		15	33		1	1
Mezőcsát		6,533	6,466	887	1443	1366	29	71	21		1197	1071		244	290		2	5
Négyes		1,374	1,383	42	68	62		6	1		55	50		12	11		1	1
Tiszabábolna		0,472	0,567	61	69	80		4	2		59	63		10	17			
Tiszadorogma		1,515	1,573	57	84	101	4	1	5		63	73		21	28			

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

Tiszavalk	1,528	1,563	43	83	92		3	1	70	76	13	16			
Heves	11,25	11,285	2207	3053	2946	89	152	52	2558	2309	489	625		6	12
Kisköre	3,662	3,634	385	566	526	21	24	7	425	393	140	133		1	
Kömlöd	4,308	4,309	188	264	242	3	14	6	232	199	28	41		4	2
Pély	2,679	2,66	171	252	228	4	5	1	230	204	22	24			
Poroszló	5,024	5,096	515	701	732	15	26	18	615	588	85	144		1	
Sarud	2,585	2,578	161	228	245	4	11	6	199	196	29	48			1
Tamaszentmiklós	2,194	2,302	103	170	158	1	6	3	125	115	44	42		1	1
Tenk	2,29	2,283	164	268	299	5	5	3	210	218	58	79			2
Tiszanána	3,974	3,979	285	485	427	8	20	3	414	353	69	71		2	3
Újlőrincfalva	0,937	0,937	36	75	77	2	6	2	60	65	14	10		1	2
Egyek	9,119	9,18	705	1042	1004	12	59	26	861	759	176	235		5	10
Folyás	0,183		44	71	56	1	4	1	61	46	10	9			1
Hortobágy	1,629	1,354	339	372	379	15	28	11	318	278	53	98		1	3
Polgár	4,294	4,184	1424	1973	1968	67	148	33	1700	1574	269	387		4	7
Tiszacsege	7,353	7,378	600	951	951	6	59	17	800	738	148	206		3	7
Újszentmargita	3,846	3,417	190	287	296	5	18	2	235	226	52	67			3
Abádszalók	2,02	2,056	507	865	885	23	58	17	722	705	142	176		1	4
Berekfürdő		1,289	156	243	290	5	13	7	212	232	31	57			1
Karcag	11,962	11,338	3185	4579	4553	123	320	85	3910	3688	665	831		4	34
Kőtelek	2,923	3,155	256	316	279	4	15	2	280	234	36	45			
Kunhegyes	6,648	7,024	1115	1584	1677	39	85	30	1412	1387	172	272			18
Kunmadaras	4,449	4,42	565	874	856	15	38	11	756	699	116	155		2	2
Nagyiván	1,812	1,749	175	265	256	7	23	3	232	208	33	45			3
Nagykőrű	2,692	2,08	243	361	361	4	14	2	303	275	57	84		1	2
Tiszaod	1,833	1,783	124	149	165		11		129	135	20	30			
Tiszabura	2,75	2,947	194	314	371	7	16	2	267	309	47	60			2
Tiszaderzs	2,636	3,052	131	212	202	2	11	6	168	155	43	47		1	
Tiszafüred	9,872	6,981	2140	2941	3023	102	219	81	2498	2343	437	654		6	26
Tiszagyenda	1,165	1,183	126	171	259	4	8	8	150	168	21	90			1
Tiszaigar	0,523	1,552	90	159	160	4	11	7	137	134	22	25			1
Tiszaórs	2,616	2,558	203	293	302	5	12	3	253	242	39	54		1	6
Tiszaroff	3,204	3,062	226	343	353	11	17	3	294	301	49	47			5
Tiszaszűly	2,861	2,897	207	296	276	5	22	3	264	227	31	49		1	
Tiszaszentimre	2,372	2,34	313	521	535	8	23	11	418	401	102	130		1	4
Tiszaszőlős		2,936		219	314		21	3	182	250	37	63			1
Tomajmonostora	1,008	1,22	70	110	135	1	4	2	97	116	13	19			
Összesen	145,257	146,718	18877	27685	27868	667	1633	521	23466	22083	4166	5614		53	171

A **térségi vízgazdálkodásban** az ár- és belvízvédelemre (területi vízrendezés és vízkárelhárítás) helyeződik a fő hangsúly. A térség **árvízvédelmé**t a Tisza viszonylag jó minőségű gátjai biztosítják, melyeknél helyenként – Tisza-tótól délre – magassági és keresztmetszeti hiányok jelentkeznek. A hullámtereken folyó mezőgazdasági termelés védelmére épített nyári gátak és a sűrű, gondozatlan növényborítottság sok helyütt akadályozzák a lefolyást. A Tisza-tóban és az alatta lévő részekben a folyó vízszállító képessége lecsökken, hordaléképítése jelentőssé válik. A kanyarok kialakulása a túlfejlődéshez, lefűződéséhez vezethet – Tiszaroff, Tiszabura –, amely beavatkozást igényel. A töltések hullámverés elleni védelmében fontos szerepet játszó védőerdőfasorok helyenként hiányosak, s megoldásra vár az Abádszalóki-öböl hullámverés elleni védelme is. Az árvízvédelem és a hullámtéri földhasználat megvalósítása elsősorban a VTT-vel összhangban várható. A tervezési területet négy árapasztó tározó érinti. Jelenleg a Kiskörei- vízlépcső több funkciós folyami műtárgyként funkcionál.

A térség nagy része közepesen *belvízveszélyes*. A belvízvédelem kiterjedt védművekkel (csatornák, szivattyútelepek, műtárgyak) rendelkezik. A kiépítettség – különösen főművek és közcélú művek vonatkozásában – általában megfelelő, az önkormányzati művek tekintetében többé-kevésbé megfelelő. Nem mondható el a megfelelő kiépítettség a földhasználói tulajdonú művekről. A birtokelaprózdás folytán a tulajdonviszonyok, kezelői jogok áttekinthetetlenné váltak, s ez a funkcionális fenntartásban jelentős gondot okoz. A karbantartási és felújítási munkák a legtöbb helyen elmaradtak a társulati kezelésekben lévő belvízcsatornáknál, a bizonytalan állami támogatás miatt. Több helyen – elsősorban a külterületi belvízelvezető rendszeren – a vízkormányzás alapvető műtárgyai is hiányoznak, a megépültek az évek során eltűntek.

A Tisza-völgy belvízvédelmi koncepciója az integrált belvízgazdálkodást tűzi ki célul, melynek egyik alappillére az élet és vagyonvédelem, másik a mezőgazdasági területeken - főként aszálykárokat mérséklő - fenntartható vízgazdálkodás megteremtése.

Sok településen megoldandó probléma a belterületi *vízrendezés*, kiegészítve a belvízgazdálkodás feladataival. A belterületi vízelvezető csatornák állandó karbantartásra szorulnak, s az összegyűlt csapadékvíz külterületi továbbvezetését is meg kell oldani.

Az alap infrastrukturális ellátásnál legnagyobb gond a ***térség szennyvízkezelése***, mert jelentős elmaradások vannak a szennyvízhálózat kiépítettségében (lakáсарány 35%, településarány 24%) és a rákötésekben, valamint a tisztító kapacitásban és azok fokozataiban. A térség településeinek döntő hányadán van szennyvíztisztító telep, de leginkább a Szolnok megyei kistérségeken hiányzik még. E közműellátottsági hiány felszámolása az egyik legsürgetőbb problémája a térségnek, mely a gazdasági fejlődésre is nagyon komolyan kihat.

A szippantott szennyvíz kezelése is problémás, mert nagy hányaduk tisztítatlanul, nem engedéllyel rendelkező leürítő pontokra, gyakran szikkasztó gödrökbe, szántó- és legelőterületekre kerül. Ez különösen veszélyes a felszín alatti víz szempontjából a fokozottan érzékeny vízbázisokra és az egyéb érzékeny környezetű területekre. Mindenütt, de a fokozottan érzékeny és érzékeny vízbázisra épített környezetben ösztönözni kell a házi szennyvíz-előtisztítók kiépítését és használatát, valamint az ártalmatlanított szennyvíz felhasználását.

A **térségi hulladékgazdálkodásban** a kommunális szilárd hulladék jogszabályi előírásoknak megfelelő színvonalú lerakással történő ártalmatlanítása többnyire megoldódott a Tisza-tavi Regionális Hulladékkezelő Központ használatba vételével, de a hulladékgazdálkodás további erőteljes fejlesztésére van szükség, figyelemmel az új hulladékgazdálkodási törvény hatályba lépését követő szabályozásra, valamint az Európai Unió VII. környezetvédelmi akcióprogramjára, mely 2020-ra a lerakással, ill. égetéssel történő hulladék ártalmatlanítás teljes megszüntetését célozza meg. Az mindenképpen biztató, hogy a térséghez tartozó összes település része valamelyik hulladékgazdálkodási rendszernek, és mindenütt vannak csomagolási hulladékaromok elkülönített gyűjtésére kialakított gyűjtőszigetek is.

A települési szilárd hulladékok elszállítása tehát a települések belterületén megoldott. A régebbi települési hulladéklerakók műszaki állapota nem felel meg a jogszabályi előírásoknak, ezért környezetvédelmi felülvizsgálatukat követő bezárásuk nagyrészt megtörtént. Jelenleg folyó projekt a települési hulladéklerakók rekultivációja és a volt lerakók területének tájba illesztése. Ez a projekt a Tisza-tavi Regionális Hulladékkezelő Központot igénybe vevő települések tekintetében várhatóan 2014. évben befejeződik, a Karcagi Hulladékgazdálkodási Rendszerben pedig befejeződött.

További probléma a hulladékok minimális újrahasznosítási aránya is. A települések mindegyikén szelektíven gyűjtött a csomagolási hulladék, de a lakosság környezettudatos magatartását e területen jelentősen segíteni szükséges, hiszen a teljes csomagolási hulladék töredéke kerül csak a szelektív gyűjtőedényzetekbe. A folyamatosan növekvő mennyiségű hulladék kezelése döntően a végleges lerakással történő ártalmatlanítást foglalja magában. A térségben ISPA pályázatokból sikeresen megvalósult a korszerű, komplex hulladékkezelő rendszer, mely a szelektíven gyűjtött csomagolási hulladék újrahasznosítása mellett a térségben keletkező zöldhulladék komposztálását is elvégzi. A regionális hulladékkezelő központok általában, több mint 100 ezer lakos kommunális hulladékát kezelik.

A szelektív hulladékgyűjtés a Tisza-tó térség minden településén kialakított, fontos megemlíteni a legnagyobb lakos-egyenértéket jelentő Karcagot és vonzáskörzetét, ahol a műanyag csomagolási hulladék újrahasznosítására egy innovációs és újrahasznosító üzem is épül.

A kommunális eredetű kiemelt hulladékaromok és veszélyes hulladékok közül jelentős az, akkumulátor és elektronikai hulladékok, az ipariak közül a savak, lúgok, szennyvíziszap és az állati eredetű szövetek (belsősegek), valamint az autógumi mennyisége jelentős. Az EU normák és az új hazai jogszabályok előírásainak kielégítése érdekében a gyűjtést körzeti gyűjtő-átrakó telepek létesítésével célszerű megoldani, mert az előrejelzések szerint a

kommunális eredetű veszélyes hulladékok mennyisége gyors ütemben fog növekedni.

Az inert hulladékok elhelyezése sem megoldott a térségben. Az ipari építési-bontási törmelék egy része visszaáramlik a gyártásba, de a lakossági eredetű építési-bontási hulladék legtöbbször illegálisan vályoggyödrökbe kerül és hasznosítás nélkül ott is marad, ráadásul ezen illegális lerakók felszámolása jelentős többletterhet jelent az ingatlan tulajdonosai - elsősorban az önkormányzatok - számára.

A meglévő települési szilárd hulladéklerakók rekultivációját korábban a 2000. évi XLIII. törvény, ma a 2012. évi CLXXXV. törvény és annak végrehajtási jogszabályai határozzák meg. A Tisza-tó térségben nagy kockázati besorolást 34, közepes kockázati besorolást 28, kis kockázati besorolást pedig 15 lerakó kapott. A rekultivációt a tervezett ISPA projektek jórészt tartalmazzák. Több helyen történik illegális hulladék lerakás, melyet szintén fel kell számoltatni. Az illegális lerakókkal szembeni harc jelenleg megnyerhetetlennek látszik. Gyökeres változást a hulladékgazdálkodási szemlélet megváltozásától remélhetünk. A profitorientált hulladékkezelő vállalkozásokat át kell alakítani nonprofit szervezetekké (ez részben már megtörtént) és a hasznosítható hulladékokért fizetni kell a hulladék tulajdonosa részére. Csak ettől várhatunk igazán felelős magatartást a lakosságtól és a hulladék termelőktől.

A **térségi energiahálózat** – villamos, szénhidrogén – kiépítettsége megfelelő, biztonságosan kiszolgálja a felhasználókat. Földgázellátás tekintetében az Ukrajna felől érkező nagynyomású vezetékről átvitt állomásain keresztül több irányba indulnak vezetékek, közöttük jelentős a tranzit szerepű is. A megnövekedett gazdasági- lakossági igények a térségben egyes helyeken a tároló és szállítóképességek bővítését indokolják.

A térségben a *megújuló energiaforrások* közül a geotermikus és a vízenergia hasznosítása az elsődleges. A térség termáladottságai kiválóak, mivel egy termálgerincen húzódik. Az idegenforgalmi hasznosítás mellett a mezőgazdasági és a lakossági távhőszolgáltatás fokozottabb igénybevétele is perspektivikus. Potenciális lehetőségek és lezárt kutak majd minden településen rendelkezésre állnak. Az egyéb szóba jöhető energiaforrások közül a nap, szél és biomassza (energiafű, energiaerdő, biometán) kiaknázása az Alföld természeti adottságai alapján megalapozottnak tekinthető (a térségben több önkormányzat alakított ki egyes intézményeiben biomassza kazán fűtést, és az energiafű termelésre is van példa).

Gazdasági helyzetkép

A **térség gazdasága** a szerkezetváltás megkezdése óta eltelt másfél évtized folyamán

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

gazdasági zártságát, elérhetőségét és munkaerőforrását egyaránt tekintve az ország súlyos helyzetű térségei közé került, mely területek a területfejlesztési politika részéről sürgős beavatkozást igényelnek.

Mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások a Tisza-tó térségében (2011)

Megyerész/Megnevezés	Heves megye	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	Hajdú-Bihar megye	Jász-Nagykun-Szolnok megye	Tisza-tó térsége összesen
1000 lakosra jutó kereskedelmi egységek száma	7	5	5	6	6
1000 lakosra jutó mezőgazdasági szövetkezetek és vállalkozások száma	6	4	7	5	5
1000 lakosra jutó működő mezőgazdasági szövetkezetek száma	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3
1000 lakosra jutó működő vállalkozások száma a mezőgazdaság, vadgazdálkodás, erdőgazdálkodás, halászat nemzetgazdasági ágakban	5	3	6	6	5

Forrás: KSH, 2012

A birtokszerkezetre a felaprózódott, kisebb táblaméretek jellemzőek, változatos kultúrák termesztésével. Egyre csökken a szőlő-gyümölcs termesztés, emelkedik a halgazdálkodásra hasznosított terület aránya.

Az ágazatban jelenleg is zajlik az új birtokviszonyok kialakulási folyamata, ennek megfelelően változik a területhasználat jellege. A piaci követelmények hatására több vonatkozásban egyre korszerűbbé válik a termelés.

A Tisza-tó környezetében nagyrészt az alacsonyabb termőképességű, elsősorban természetvédelmi funkciójú területek dominálnak. A térségre a kiterjedt rétek, legelők, valamint halastavak jelenléte, a pusztai táj- és tanyás gazdálkodás jellemző. A VTT (Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztése) terület- és vidékfejlesztési, környezetgazdálkodási koncepciója az árvízvédelmi biztonság megteremtésén túl új típusú táj-, föld- és vízhasználat váltást is előkészít. A hatályos területfejlesztési koncepció készítése óta eltelt időszakban azonban a VTT-ből inkább az ár- és belvízvédelmi, vízgazdálkodási jellegű fejlesztések valósultak meg.

Az 1998-2002 közötti időszakban egy viszonylag szárazabb évtized után egymást követték a

rendkívüli árvizek, amelyek több szelvényben évente újraírták a maximális vízszintek magasságát. 1998. november és 2001. márciusa között alig 28 hónap alatt négy, egyes jellemzőiben joggal rendkívülinek minősíthető árhullám vonult le a Tisza völgyében. A magas tiszai árvizek jelentős belvízi elöntésekkel és a kisvízfolyások rendkívüli árvizeinek sorozatával párosultak. 2001 márciusában, mikor a jobbparti töltés Tarpa és Tivadar között átszakadt, a beregi öblözet szinte minden településéről ki kellett a lakosságot menteni. A sorozatos tiszai árvizek rámutattak arra, hogy árvízvédelmi rendszerünk nem rendelkezik a kor elvárásának elegendő tartalékokkal, miközben az árvízcsúcsok ugrásszerű emelkedése megkérdőjelezi a jelenleg érvényben lévő árvízi biztonságra történő kiépítés mértékét.

A VTT koncepcióját a Kormány a 1022/2003. (III. 27.) számú „A Duna és a Tisza árvízvédelmi műveinek felülvizsgált fejlesztési feladatairól, valamint a Tisza-völgy árvízi biztonságának növelésére vonatkozó koncepcióról (a Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése)” címmel fogadta el. A 1107/2003. (XI. 5.) számú, „a Tisza-völgy árvízi biztonságának növelését, valamint az érintett térség terület- és vidékfejlesztését szolgáló programról” című határozat megteremtette a VTT I. ütemének megvalósításához szükséges anyagi feltételeket is. A tervezett beavatkozások megvalósíthatósági tanulmányterv 2003. szeptemberében készült el. A tervezési folyamat környezetvédelmi és vidékfejlesztési szempontból egyértelműen fejlődő pályát írt le.

Az első ütemben azoknak az árvízi tározóknak a megvalósítását tűzték ki célul, amelyek hatékonyak árvízvédelmi szempontból, a társadalmi elfogadottságuk kedvező, és esetükben nem merültek fel kizáró környezeti, természet-, táj- és örökségvédelmi tényezők. Az ilyen szempontok alapján kiválasztott hullámtéri beavatkozások és tározók megvalósításával, a teljes költségigény mintegy 35 %-ának a felhasználásával a Tisza legkritikusabb szakaszain várhatóan 60 %-os árvízcsúcs-csökkentési hatékonyság érhető el.

A Vásárhelyi Terv továbbfejlesztése - az eredeti célkitűzések szerint - a Tisza-völgy árvízvédelmi biztonságának megteremtését szolgálja. A tervezés előrehaladtával az eredeti cél mellett új törekvésként jelentek meg, hogy a fejlesztések járuljanak hozzá egyúttal a Tisza-mente komplex fejlesztésének igényeinek megvalósításához. Legalább is olyan mértékben, hogy a tervezett beruházások vegyék figyelembe és a térség természetvédelmi, tájgazdálkodási törekvéseit.

1. Tiszaroffi tározó

2005. szeptember-2009. június 30.

A projekt bruttó összköltsége: 5,8 Mrd Ft. (7,6 Mrd Ft. a teljes összeg az infrastrukturális beruházásokkal együtt: csatornázás, útfelújítás az érintett településeken stb.)

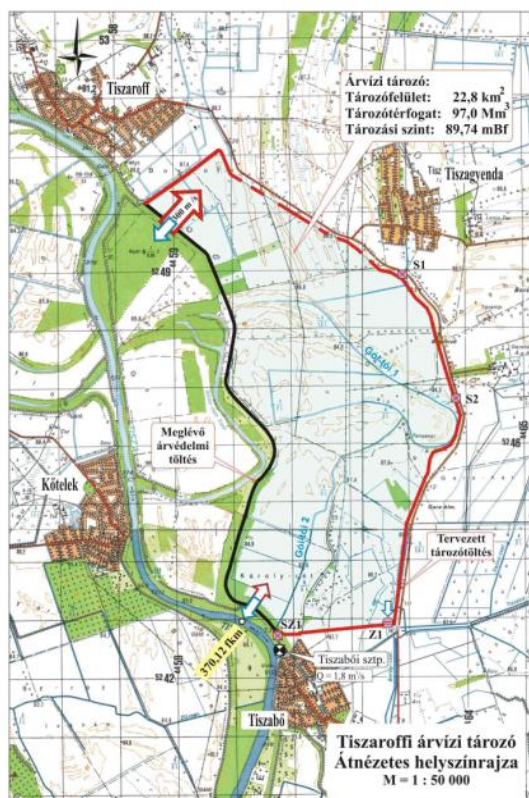
A tározó a KÖTIVIZIG működési területén, a 2.82. számú ártéri öblözetben a Tisza bal partján található. Határait nyugatról a Tisza bal parti töltése, a többi irányban pedig új töltések és kisereszt magaspartok alkotják.

A területen három önkormányzat érintett: Tiszaroff, Tiszagyenda és Tiszabő.

Az árvízszintek magasságának csökkentését szolgáló, töltésekkel körülhatárolt, szabályozható töltő és ürítő műtárgyakkal rendelkező tározó a Közép-Tisza vidékén. A tározó elsődlegesen az árhullámoknak a Mértékadó árvízszintek alatt való tartásához járul hozzá, másodlagosan és további fejlesztéseket követően lehetőséget is teremt a természeti adottságokhoz jobban alkalmazkodó tájgazdálkodásra.

A projekt létesítményei a terveknek megfelelően elkészültek, üzemeltetésre alkalmasak.

A 2010. évi árvízhelyzet alapján a tározó 2010. június 10-én megnyitásra került mintegy 60%-os feltöltési szintig.

2. Hanyi - Tisasülyi tározó

(KEOP-2.1.1/2F-2008-0002)

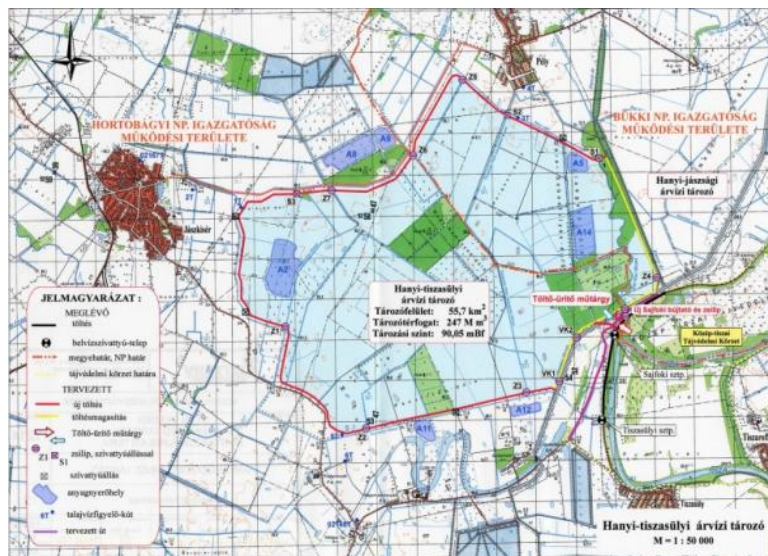
Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

2008. szeptember-2012. július.

A Projekt bruttó összköltsége: 18.858.044.495 Ft

A finanszírozás formája: Kohéziós Alapból és hazai központi költségvetési előirányzatból vissza nem térítendő támogatás formájában történő finanszírozás.

A támogatás mértéke: a Projekt elszámolható összköltségének 100 %-a, de legfeljebb 18.858.044.495 Ft.

Az árvízi tározónak kijelölt terület a 2.37 számú Laskó-Tisza-Zagyva-Tarna közti ártéri öblözet része. Délen a Tisasülyi-főcsatorna, délkeleten a Jászsági-főcsatorna, keleten a Hanyi-éri-főcsatorna, észak felől a Pélyi-csatorna, illetve a Pély-Jászkisér összekötő közút, nyugat felől pedig a Jászkiséri-csatorna határolja. A területen három önkormányzat érintett: Jászkisér, Tisasüly és Pély.

Az árvízszintek magasságának csökkentését szolgáló, töltésekkel körülhatárolt, szabályozható töltő és ürítő műtárgyakkal rendelkező tározó a Közép-Tisza vidékén. A tározó elsődlegesen az árhullámoknak a Mértékadó árvízszintek alatt való tartásához járul hozzá, másodlagosan lehetőséget teremt a természeti adottságokhoz jobban alkalmazkodó tájgazdálkodásra.

3. Nagykunsági tározó

(KEOP-2.1.1/2F-2008-0001)

2008. augusztus-2012. november.

A Projekt bruttó összköltsége: 11.228.533.089 Ft

A finanszírozás formája: Kohéziós Alapból és hazai központi költségvetési előirányzatból

viszsa nem térítendő támogatás formájában történő finanszírozás.

A támogatás mértéke: a Projekt elszámolható összköltségének 100 %-a, de legfeljebb 11.228.533.089 Ft.

A tározó a Tisza bal partján a Tisza mai folyásától kissé távolabb a Nagyunsági-főcsatorna mentén a Fegyvernek-Mesterszállási ártéri öblözetben a Tiszabura-Abádszalók közút, illetve Tiszagyenda-Kunhegyes alsóbbrendű bekötőút közötti részén helyezkedik el. A vizsgálati terület 5 település (Tiszabura, Tiszaroff, Tiszagyenda, Abádszalók, Kunhegyes) külterületéhez tartozik, amelyek a Tiszafüredi kistérség részét képezik.

Az árvízszintek magasságának csökkentését szolgáló, töltésekkel körülhatárolt, szabályozható töltő és ürítő műtárgyakkal rendelkező tározó létesítése a Közép-Tisza vidékén. A tározó elsődlegesen: az árhullámoknak a Mértékadó árvízszintek alatt való tartásához járul hozzá, másodlagosan: lehetőséget teremt a természeti adottságokhoz jobban alkalmazkodó tájgazdálkodásra.

További fejlesztések:

Több kapcsolódó vízügyi témájú projekt indult a közelmúltban a Tisza-tó térségben, a Közép-Tisza vidéki Vízügyi Igazgatóság égisze alatt:

„Védett területek átjárhatóságának biztosítása” KEOP-3.1.2/2F-09-2009-/0009 projekt 2011-ben 106 000 233 Ft-os támogatással valósult meg (100 százalékos támogatási intenzitású fejlesztés), melynek kedvezményezettje a Közép-Tisza vidéki Vízügyi Igazgatóság volt. A Tisza-tó (Kiskörei-tározó) Tiszavalki-medencéjének vízminőségi- környezetvédelmi és természetvédelmi fejlesztési feladatait valósította meg. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósult meg.

Másik projekt a **„Komplex Tisza-tó Projekt”** (KEOP-2.2..1/2F/09-2011-0001), amely során iszapkotrási és műtárgy-felújítási munkálatokkal évtizedekre megteremti a korszerű vízgazdálkodás feltételeit a térségben. A beruházásnak köszönhetően egy minőségileg jobb Tisza-tó szolgálja az itt élőket, a pihenésre kikapcsolódásra vágyókat.

Folyamatban van a hallépcső építése a kiskörei vízlépcsőnél, a fő és a hullámtéri duzzasztómű között – méreteit tekintve Magyarországon egyedülálló – hallépcső épül, amelynek révén biztosítható a folyóban és a tóban otthonra lelt vízi állatvilág „közlekedése”, fel és leúszása, azaz az alvízi és felvízi életterek ökológiai kapcsolata. A kivitelezés befejezésének várható időpontja 2014. december. Ezután a monitoring időszak következik, melyben azt vizsgálják meg, hogy az építményt mennyire veszik igénybe a halak. Az elmúlt évtizedekben elhasználódott vízmennyiségi és vízminőségi problémákat a vízgazdálkodási rendszer idézte elő. Az Alföld vízgazdálkodásában kiemelt szerepet betöltő tározó és kapcsolódó létesítményei olyan beavatkozásokat igényelnek, melyek fenntartják a megfelelő vízkapacitást, vízminőséget, gazdasági hasznosíthatóságot, és megóvják a rendkívüli adottságokkal rendelkező ökológiai állapotot. A tó hosszú távú természeti egyensúlyának fenntartása érdekében ezért elengedhetetlen az öblítőcsatornák feltöltődött szakaszainak kotrása, a szabályozó műtárgyak rekonstrukciója. A tó fennállásnak legnagyobb beruházása kezdődött el 2012. év végén: az öt megyére kiterjedő 6,6 milliárd összköltségű az Európai Unió és a Magyar Állam támogatását élvező beruházás során a Tisza-tóhoz kapcsolódó vízterek természeti állapotba hozása a tározó kapacitásának növelése valósul meg.

Árutermelésre alkalmas, intenzív gazdálkodással hasznosított területek általában a térség külső peremgyűrűjén helyezkednek el, melyek egy része a kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetébe tartozik.

Az *ipar* jelenléte és dinamikája meghatározó szerepet játszik a vidéken belüli fejlesztési lehetőségek alakulásában. A Tisza-tó térségében az iparban lezajló folyamatok az általános regionális fejlődési trendeken belül a lefelé nivelláláshoz vezettek. A térség jelentős ipari

potenciállal - Karcagtól eltekintve - nem rendelkezik, de egyes ipari tevékenységek néhány településen meghatározóak. Tiszafüreden a területi lehetőség áll rendelkezésre a betelepülő ipar részére, itt a meglévő ipari területek népszerűsítése, ajánlása, közvetítése fontos feladat a jövőben. Egyes településeken máig megmaradt a hagyományos kosárfonás és gyékényfonás. Ezek a tevékenységek fontos elemek lehetnek az egyedi termékkínálat megjelenítésében.

Tiszafüreden nagy múltra tekint vissza a nehéz és könnyűipar, a településen élők és térsége felnőtt korú munkaképes lakosságának zöme ezen üzemekben dolgozott egészen 1990-ig. A rendszerváltáskor az ipar, illetve a szolgáltató szektor részesedése volt a legnagyobb a foglalkoztatási szerkezetben. 851 fő a mezőgazdaság területén, 2631 fő az ipar-építőipar, 2513 fő pedig a szolgáltatások terén talált állást magának. Ez az arány nagyjából megfelelt az akkori országos átlagnak. Az aktív keresők közül 5521 fő talált magának munkát Tiszafüreden, míg kb. 500 fő már ekkor is eljárt a városból másfelé dolgozni. Kisebb mértékben a város munkaerő-vonzási központ volt a környező települések számára, ezt jelzi, hogy 558 fő járt be dolgozni a környező településekről.

Az ipari üzemek azonban nem éltek túl a bekövetkezett szerkezetváltást, ezzel több ezer jól képzett szakember vált munkanélkülivé. Tiszafüreden az iparban foglalkoztatottak száma a gyárbezárások miatt 1200 fő körülire csökkent. A mezőgazdaságban és a szolgáltató szektorban dolgozók száma is jelentősen visszaesett. 1993-ban a nyilvántartott álláskeresők száma 1294 fő volt. Ez a teljes népesség 9,2%-át foglalta magába. A legtöbb nyilvántartott álláskereső 1999-ben volt, 1379 fő, ami a lakosság 9,6 %-át jelentette. 2008-ban a regisztrált munkanélküliek száma 762 fő volt, ez 6,8%-át tette ki a lakosságnak. 2008-ban végzettség alapján Tiszafüreden a szakmunkás. A településre jellemző, hogy a képzettebb, fiatal korosztály nagy része elvándorol a településről a kedvezőtlen munkaerő-piaci helyzet miatt. A gazdaság szolgáltató szektor javára történő átrendeződése figyelhető meg. A barnamezős területté érett iparterületen kisebb gazdasági társaságok tevékenykedtek a rendszerváltást követően, azonban ezek csak kis létszámot foglalkoztattak, és helyzetük bizonytalan volt, és rövid ideig működtek. 2013-ban egy helyi befektető által - kormányzati támogatottsággal - a volt ipartelep üres üzemeiben ipari park létesítése kezdődött meg, mellyel lehetőség nyílt az elhalt iparágak újraélesztésére, és új iparágak telepítésére a térség számára.

A *tercier és kvaterner szektor* kiépültségében, működési színvonalában nagy különbségek tapasztalhatók mind területi mind finanszírozási szempontból. A kvaterner szektor megerősítése egy térség fejlődése szempontjából elengedhetetlen, azonban az elmúlt

időszakban ez fejlődött legkevésbé, annak ellenére, hogy az ennek alapjait meghatározó erőforrások máig mindig jelen vannak a térségben. A magasabb népességkoncentrációjú központi települések (városok) üzleti alapon működtetett szolgáltatásai nagyobb hatékonysággal, ezáltal jobb minőséggel rendelkeznek, azonban ezek a szolgáltatások színvonala messze elmarad a hasonló szolgáltatásokat nyújtó, fejlettebb magyarországi térségek szolgáltatás színvonalától.

A térség gazdaságának megerősödését az átfogó fejlesztés szolgálhatja, melyben korszerű vállalkozások, tudásigényes ágazatok megtelepedése az ehhez szükséges technikai és szervezeti háttér működése a feltétel. A térségben kiemelten fontos az életképes ipari területek fenntartása és fejlesztése, a hozzájuk kapcsolódó korszerű logisztika létrehozása. A korszerű ipari üzemek megjelenése hozzásegíthet az innovatív vállalkozói kultúra és tőke megtelepedéséhez. A folyamatot nagyban befolyásolja az úthálózat, az infokommunikációs infrastruktúra, az üzleti szolgáltatások kiépítési üteme.

A *turizmus* az utóbbi évtizedben a Tisza-tó környezetének fontos gazdasági tevékenységévé vált. A térség több olyan adottsággal is rendelkezik, melyek a turisztikai kereslet legújabb irányzataihoz kapcsolódnak. A fő vonzerők között a Tisza-tóra épülő horgászati, fürdőzési, és vízi sportolási lehetőségek, a tiszai evezés, a kerékpározás, valamint a Hortobágyi Nemzeti Park Tiszavalki medencéjének (ún. „madárrezervátumának”) látogathatósága emelhető ki. A térség termálfürdői gyógy- és wellness szolgáltatásokkal, valamint az egyes települések rendezvényei számítanak még jelentősebb vonzerőnek. A térségben meglévő turisztikai termékek versenyképességét negatívan befolyásolja a környezeti kultúra alacsony színvonala, a természeti értékek nem megfelelő védelme, a kedvezőtlen infrastrukturális feltételek, a szállás és vendéglátás helyenkénti kezdetlegessége, és az egymást segítő turisztikai termékek hiánya, összehangolt marketingje. A rövid szezon miatt a beruházások megtérülése hosszú, a kialakított árak sokszor nincsenek arányban a szolgáltatások minőségével.

Az ágazat fejlődésének középpontjában a meglévő vonzerőkre építve, a tapasztalható hiányosságok kiküszöbölésével **elsősorban** az ökoturizmus, horgász- és falusi turizmus, kerékpáros turizmus, vízi turizmus és kisebb mértékben a kulturális turizmus állhat. **Másodsorban** a termálturizmusra, - és lovas turizmusra, a vadász- és, a gasztronómiai turizmusra lehet építeni. A kínálatba területileg a Tisza-tó közvetlen környékén túl a tágabb térség is sikeresen bevonható.

A 2012. évi 180 ezer belföldi vendégéjszaka 2,2 százalékos növekedése várható a 2013 évben. A prognózist az idén kezdődő, illetve megvalósuló beruházások pozitív hatására, valamint a közelmúltban létesült látványosságok vonzerejére alapozzák. A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) adatai szerint 2012-ben az első 11 hónapban 3 százalékkal több vendég fordult meg a régióban, mint 2011 azonos időszakában, a vendégéjszakák száma 4 százalékkal nőtt, a szállásdíj bevételek 13 százalékkal emelkedtek. Ami a megoszlást illeti: a külföldiek számának minimális csökkenése mellett a belföldi látogatók érdeklődése dinamikusan erősödött a Tisza-tó és környéke iránt. A pozitív statisztikákhoz a diákcsoportok gyarapodó száma és a horgászturizmus érezhető fellendülése is hozzájárult. 2012-ben kiemelkedően, 18 százalékkal nőtt a májusi vendégforgalom, ami a jó idő és az ideális vízszint mellett annak is köszönhető, hogy a régió több, a közelmúltban átadott létesítményében, például a Tisza-tavi tanösvényen és a Robin Kalandszigeten, ekkor indult a szezon. Ugyancsak fellendítette a 2012 májusi forgalmat Európa legnagyobb édesvízi akváriuma, a poroszlói Ökocentrum átadása. Itt a 2012 év végéig több mint 150 000 látogató fordult meg.

Területfejlesztési intézményrendszer

A térség különböző szintű **területfejlesztési intézményrendszere** kiépültnek tekinthető, bár továbbra is központilag vezérelt és mozaikos felépítésű. Az érdekképviselő és érdekérvényesítés szintjei erősítendők.

Hiányoznak, vagy nem meghatározó jelenlétűek az előkészítésben és a döntések orientálásában a *szakmai szervezetek*. Mivel szerepük a területfejlesztésben nélkülözhetetlen, működési és érdekérvényesítési lehetőségeiket meg kell teremteni.

A vizsgálatok által feltárt összefüggések alapján nem elégséges és összehangolt a *térségi szemlélet és identitástudat*, ezek hiányában pedig a fejlesztési dokumentumok gyakorlati érvényesítésének lehetősége is jelentősen gyengül.

A térség fejlesztéséhez, ill. rendezéséhez szükséges *konceptiók, programok és tervek* országos, ágazati és területi szinten összességében rendelkezésre állnak. Ezek komplexitása azonban nem mindenhol biztosított, időben és térben nem alkotnak rendszert és ismertségük, megismerhetőségük sem optimális.

A Tisza-tó térsége **területi versenyképesség** szempontjából nincs kedvező helyzetben. A

térséget a területi versenyképességhez szükséges munkaerőforrás, termelékenység, *üzleti infrastruktúra*, közlekedési infrastruktúra, gazdasági nyitottság, működő tőke, piacnagyság (népességszám) szempontjából átlagos vagy alacsony versenyképességű kistérségek alkotják.

A turizmust a kedvező tendenciák és lehetőségek ellenére is a nagyobb forgalom – szerényebb gazdasági haszon jellemzi.

A **fejlesztési koncepció megvalósítása** csak akkor lesz eredményes, ha abban a helyi vállalkozások mellett kül- és belföldi (állami) tőke is nagyobb arányban részt vállal. Erre most lehetőség mutatkozik az új EU fejlesztéspolitikai elképzelések egy Tisza-tó Területfejlesztési Programba építésével, azaz az integrált területi beruházási program megalkotásával. A Tisza-mente integrált fejlesztésével megvalósításában várhatóan találkozunk a parlamenti, kormányzati és Uniós támogatás ötvöződve a helyi kedvezményezésekkel.

KÖZÖSSÉGI HASZNÁLATOK

Használatokról akkor beszélünk, ha valamilyen társadalmi igény kielégítését biztosító szolgáltatás történik. Ez lehet hivatásos jellegű vagy közösségi célú szolgáltatás.

A hivatásos jellegű szolgáltatás (használat) a létesítmény funkcionális feladatok ellátását, valamint a közösségi célú szolgáltatások (használat) alapfeltételeinek biztosítását szolgálja. A hivatásos szolgáltatás alapja maga a duzzasztás biztosítása, magának a tónak, a vízbázisnak a létrehozása és fenntartása. Közvetlenül erre az infrastruktúrára települ rá a tóra jellemző, rendkívül gazdag természeti környezet, amely biztosítja annak használati értékét, azaz vonzóvá teszi a társadalom számára. Hasonló jellegű használat a vízierő hasznosítás, azaz az energiatermelés. Ugyanakkor megjelennek olyan szolgáltatások is, amelyek közvetlen haszonvételezéssel nem járnak, de szolgálják az élet és vagyonvédelmet, a térség, valamint a közösségi használatokat igénybe vevők biztonságát.

A Kódex elsősorban a közösségi használatok szabálygyűjteménye, ezért a fejezet első részében ilyen típusú használatok szabályozása kerül ismertetésre. A hivatásos használatokat a fejezet második része tartalmazza. A közösségi használatok közé kerülnek besorolásra a szabadidős, valamint a sport és kedvtelési célú használatok, a közlekedés vonatkozásában a nem hivatásosan végzett feladatok, valamint kategóriába nem sorolható igények kielégítésére szolgáló tevékenységek.

SZABADIDŐS –, SPORT- ÉS KEDVTELESI CÉLÚ HASZNÁLATOK

A Tisza-tó a Tisza folyó medréből és duzzasztott hullámteréből, valamint az ár- és belvízvédelmi létesítményeiből áll. A tavat egyértelműen lehatárolják a két partján elhelyezkedő árvízvédelmi fővédvonalak, illetve a belvízvédelmi létesítményekhez tartozó szivárgó csatorna. A létesítmény közösségi célú használata – hasznosítása során megkülönböztetünk parti, vagy szárazulati és víztér, vízfelület használatokat. Alapvetően ezek a használatok élesen nem különülnek el, hanem egymásra épülve, kiegészítik egymást.

A part fogalma alatt értjük magának a tónak a lehatároló területét, de van magának a folyónak is egy természetes parti sávja, melyet övzátonynak, vagy galériának nevezünk. Ez a parti sáv a hozzá kapcsolódó szárazulatokkal együtt alkotják a tó szigetvilágának a zömét. Természetesen a tározóban található olyan szárazulatok, melyek a tó partjával vannak közvetlen kapcsolatban, ezek félsziget jellegűek, de a szigeteken belül ezek nem kerültek

megkülönböztetésre. Hasznosítások vonatkozásában ezek a félsziget jellegű szigetek előnyösebb helyzetben vannak, mint a belső szárazulatok, mivel külkapcsolatuk (közlekedés, infrastruktúrák) megoldható.

Tisza-tó és az őt körülvevő külső területek kapcsolata a tóparti létesítményein keresztül történik, ezért fontos szerepet töltenek be a közösségi használatokban. Műszaki kialakításuk a Tisza-tó mentén, a területi adottságoknak megfelelően eltérhet, de közel azonos felépítésű.

A Tisza tó partjának kialakítása (a tározótér felől nézve a következő sorrendben):

- a tó partvonala (partéle) a víztér és a védelmi létesítmények határvonala. Általában az árvízvédelmi fővédvonallal párhuzamosan halad, kivételt képeznek a félszigetes szakaszok ahol eltávolodik a töltéstől.
- partvédelmi mű (hullámverés elleni védelem) a partvonal rögzítését szolgáló műszaki létesítmény, minimális távolsága az árvízvédelmi töltés lábától 20,0 m. Ezen belül helyezkedik el a hullámtörőmű, a biológiai védelem, valamint a töltés 10 m-es védősávja.
- tározó (árvízvédelmi) töltés: a térség árvízvédelmi biztonságát szavatoló mű, melyre szigorú előírások és jogszabályok vonatkoznak, kizárólagosan az árvizek elleni védelmet szolgálja. Korlátozott közlekedési célú használaton kívül más célra nem, vagy csak korlátozásokkal vehető igénybe. Igénybe vétele, keresztezése illetve megközelítése csak az előírások szerint, engedéllyel történhet. A töltés részét képezi a mindkét oldali 10-10 m-es szabadon tartandó védősáv.
- szivárgó és párologtató erdősáv: a tározótérből elszivárgó vizek csökkentését szolgáló létesítmény, amely a szivárgó csatornarendszerrel, a tározóval határos területek védelmét szolgálja. A párologtató erdősáv jóléti erdőnek minősül, beépíthetősége, használata csak ennek figyelembe vételével történhet.
- szivárgó csatorna: a szivárgó csatorna a tározó védelmi rendszerének része, amely a tározótérből elszivárgó vizeket felfogja és az automatikus működtetésű szivattyútelepek segítségével, visszaemeli a tározótérbe.
- A szivárgó csatorna 6 m-es fenntartó sávja, amely az időszakosan szükséges, a lefolyási akadályok megszüntetését szolgáló kotrási munkák során kikerülő anyag elhelyezésére szolgál.

A tározótér belső felépítése áll – használati szempontok szerint – a főmederből, nyílt vízfelületekből, szárazulatokból (melyek a szigeteket, övzátonyokat is tartalmazzák) és

átmeneti lápos, tocsogós területekből, valamint az üzemviteli és védelmi jellegű létesítményekből. Használatukat a jelenleg érvényben lévő 2048/1993. Korm. határozatban foglalt valamint a természetvédelmi besorolásuk és az árvízvédelmi biztonságot érintő előírások szabályozzák. Ezek a területek – a vízborítás okozta eltérések kivételével – közel azonosak a folyó további szakaszival ezért itt, a folyók és azok partjaira, valamint a hullámterekre vonatkozó jogszabályokat is alkalmazni kell.

A Tisza-tó valamennyi létesítménye kizárólagos állami tulajdonban van és a tározó védelmi rendszerét képezik. Nem tartoznak ide azok az idegenérdekeltségű kieső területrészek, amelyek a tározótér működtetését érdemben nem érintik, ezért használati szabályozásuk egyedileg csak az adott létesítményre, területre vonatkozik. A használati és hasznosítási lehetőségeket a parti területek eredeti – előbb felsorolt – funkciói határozzák meg, az egyéb használatok, hasznosítások szabályozását ezeknek alá kell rendelni és a főfunkciók korlátozása nélkül, lehet végezni.

Tó használat általános szabályozása

A fentiek alapján a Tisza-tavon való használat (tartózkodás) során valamennyi idevonatkozó jogszabályt be kell tartani. A part és vízfelület általános használatára vonatkozó alapelv, hogy a használatot úgy kell végezni, hogy az, másokat tevékenységük gyakorlásában ne akadályozza, ne tegye azt lehetetlenné. A jogszabályi korlátozások tekintetében figyelembe kell venni azt a tényt, amely már a gyakorlatban is bizonyítást nyert, hogy egyes területekre bevezetett korlátozások a még megmaradó „szabad” területek használati terhelését aránytalanul megnövelik. Tehát ahol nem indokolt, vagy ésszerű szabályozással megoldható a célok elérése, ott ne kerüljön bevetésre a teljes tiltás. A területek használatát valamilyen szinten korlátozó szabályozások az összterület kétharmadát meghaladó mértékben érintik a Tisza-tavat.

Jelen kódex igyekszik valamennyi érintett fél (résztevő) érdekeit figyelembe venni és az felmerülő jogos igények összehangolásával egy integrált használatot létrehozni.

Part- és vízfelület használat általános szabályai

Állami üzemeltetési feltételek biztosítása

Árvízvédelmi létesítményekre vonatkozó előírások

Az árvízvédelmi feladatok ellátása a vízgazdálkodásról szóló törvényben meghatározottak alapján a fővédvonal és tartozékainak, belvízvédelmi művek és tartozékainak, valamint a hullámterek (tározótér) ellenőrzése, felügyelete és védelmi funkciójának fenntartása. Mivel ezek a létesítmények közvetlen hatással vannak a térség árvízvédelmi biztonságára, ezért az itt történő használatokat kiemelten kell kezelni.

Hatásterülete: az árvízvédelmi töltés teste és a kétoldali 10,0 m-es védősávja, a hullámverés elleni védelem biztonsági és karbantartási sávja, a szivárgó csatorna és a kétoldali 6-6 m-es karbantartási sávja, a hullámverés elleni védmű, a párologtató és szivárgó sáv, valamint a folyó medre és fenntartási sávja és a tározótér műszaki létesítményei.

Hasznosíthatósága: külső igénybevételek lehetőségei - valamennyi kapcsolat teremtő (közlekedés) tevékenységre igénybe vehető, amely a létesítményben, vagy annak tartozékaiban kárt nem okoz, vagy nem jár annak olyan mértékű átalakításával, amely veszélyezteti annak eredeti funkcióját.

Használati korlátozások: az adott területen létesítmény, fa, bokor, cserje nem helyezhető el még ideiglenes jelleggel sem. Védekezést nem akadályozó, funkcionálisan a töltés tartozékaként létesítmények (rézsű, lépcső, lejáró rámpa, burkolat, közvilágítás, viharjelzés, irányfény stb.) engedéllyel elhelyezhetők. Létesítmény keresztezése a kiadott rendeletekben foglaltak szerint történhet. Az adott terület feletti rendelkezési jog, kizárólagosan fővédvonal esetében, még korlátozottan sem adható át.

A hullámterek előírásai: a hullámtéren csak olyan létesítmény helyezhető el, vagy beavatkozás végezhető, amely nem akadályozza az árvizek és a jég zavartalan levonulását. Létesítmény csak a mértékadó árvízszint felett ideiglenes jelleggel helyezhető el.

Folyó és tószabályozási előírások:

A folyó és duzzasztott terének ellenőrzési, felügyeleti és fenntartási feladatainak ellátását biztosító területek elsősorban a vízfelület károkozás nélküli megközelítését és munkaterét szolgálják. Kiemelten kezelendők a kotrási anyag elhelyezését, valamint a kikötést és kompolást szolgáló területek.

Hatásterülete: a vízszéltől számított átlag 10-20 m széles parti sáv és ennek megközelítését szolgáló utak, lejárók területei.

Használata: olyan tevékenység folytatható, vagy olyan létesítmény helyezhető el rajta, amely szükség, vagy igénybevétel esetén megszüntethető, illetve károkozás nélkül eltávolítható, de vonalasan nem haladja meg a parton mért 300 m-t. Egyes létesítmények (sólya, móló stb.) esetében, amelyek elhelyezése csak így valósítható meg ez alól felmentvény adható. Átjárók, belső területeket megközelítő utak esetén még ideiglenesen sem vehetők igénybe.

Használati korlátozások: a terület feletti rendelkezési jog, korlátozásokkal és kötelezettségekkel átadható. Az adott területen végzendő vízminőség-védelmi kárelhárítás operatív tevékenységnek végrehajtását külön rendelet tartalmazza.

Üzemelési és karbantartási feladatok ellátása: a vízügyi igazgatóságok működési és egyéb szabályzataiban, valamint a létesítményekre vonatkozó üzemelési utasításokban és üzemelési vízjogi engedélyekben foglaltak szerint történik.

Használati korlátozások: amennyiben az érintett üzemelési feladatok ellátása más egyéb hasznosításokat is érint, azt úgy kell végezni, hogy másokat a lehető legkisebb mértékben akadályozzon. Akadályozás esetén az érintettek részére jelzéssel, illetve előzetes tájékoztatással (az önkormányzatok segítségével) kell élni, melyet az érintettek kötelesek figyelembe venni, szükség esetén elősegíteni azt. Ha szükséges, a zavartalan üzemelés fenntartása érdekében a kezelők kötelezéssel is élhetnek.

Kivételek: az előzetesen ismert esetekben ezt a másik használó tudomására kell hozni és számára döntési lehetőséget kell biztosítani. Utólagosan kívánt módosítást ebben az esetben nem lehet elfogadni. Rendkívüli esemény bekövetkezése esetén, vagy annak megelőzése érdekében ezt figyelmen kívül kell hagyni.

Az árvízvédelmi létesítmények területei igénybevételének műszaki feltételei

A tározó területén tervezett létesítmények padlósíntjét a Mértékadó Árvízszint (MÁSZ), vagy a Legnagyobb Vízzint (LNV) közül a magasabbik vízszint felett kell kialakítani. A tározó védtöltései egyúttal elsőrendű árvízvédelmi fővédvonal töltésként is funkcionálnak, ezért hasznos keresztmetszetét és védképességét semmilyen körülmények között nem lehet csökkenteni. A töltést érintő bármely beavatkozás elbírálásának ez az alapelve.

Beavatkozásokat csak jóváhagyott műszaki terv, terület igénybevételi, területhasználati engedély, valamint jogerős építési – létesítési – engedély, továbbá a szükséges egyéb engedélyek és bejelentések birtokában lehet megkezdeni és végezni. A töltés és szivárgó között burkolt felületek tervezése esetén csak olyan burkolatokat lehet tervezni, amelyek esetében a felszíni beszivárgás, illetve a csapadékvíz elvezetése biztosított.

A töltés közelében szivárgást gátló alapozási módot (pl.: sávalap) alkalmazni tilos. Az alapozási módot a helyi adottságok figyelembe vételével úgy kell megtervezni, hogy az árvízvédelmi biztonságot és a védelmi rendszer elemeinek működését ne veszélyeztesse. Az alapozási tervek készítése előtt talajmechanikai vizsgálatot kell végezni.

A töltés rézsűjét gépjármű közlekedésre, vagy parkírozásra igénybe venni nem lehet. Amennyiben a töltéskoronát a tervezett létesítmények megközelítő útjának kívánják használni, annak burkolását, vagy a jelenlegi burkolat megerősítését be kell tervezni.

Tényleges munkavégzéshez töltésmegbontási engedély szükséges, melyet a területileg illetékes vízügyi igazgatóság árvízvédelmi és folyószabályozási osztálya ad ki.

Munkavégzésre március 15. - november 15. között árvízmentes és fagymentes időszakban kerülhet sor. A kivitelezés után megvalósulási tervdokumentációt kell készíteni és megküldeni az engedélyezőnek.

A szakhatósági hozzájárulás az engedélyest nem jogosítja fel az árvízvédelmi töltésen gépjárművel történő közlekedésre, arra külön közlekedési engedélyt kell váltani. Amennyiben az adott használatra igénybevett terület a töltés és a szivárgó közötti sávban fekszik, a létesítmény elhelyezésekor a területen meglévő erdőterületek maximum 20 százalékkal csökkenhetnek. De ez nem mentesít az idevonatkozó erdészeti jogszabályok alól.

Közműkeresztezések

A közműveket a MÁSZ felett kell elhelyezni úgy, hogy a MÁSZ + 0,1 m fektetési mélység és a minimum 80 cm földtakarás biztosított legyen. A burkolt töltéskoronák alatt - kizárólag a burkolat alatt -, mivel a tározótöltéseknél alkalmazott MÁSZ + 1,50 m biztonság lehetővé teszi, a keresztezések védőcsövét fúrással kell elhelyezni. A fúrás során vízöblítéses technológiát alkalmazni tilos. A keresztezéseket a korona alatt minden esetben védőcsőbe kell helyezni.

A bal parti tározótöltés mentett oldali koronaél alatt 0,8-1,2 m mélységben hírközlő kábel húzódik, a munkavégzés megkezdése előtt a kábel kitűzését a KÖTIVIZIG Műszaki Biztonsági Szolgálatától meg kell rendelni. A kábel környezetében csak kézi földmunka végezhető. A kábel bármely kivitelezéssel összefüggő sérüléséért a kivitelező teljes anyagi felelősséggel tartozik. Az elektromos kábelre hasított PVC védőcsövet kell a keresztezés helyén elhelyezni. A terület előntése esetén a vezeték teljes feszültség mentesítését a mentett oldalon elhelyezett kapcsoló berendezéssel biztosítani kell.

Nyomóvezeték keresztezés kialakítása csak jóváhagyott engedélyes terv alapján történhet. A vezeték töltésbe kerülő, valamint a hozzá kapcsolódó 5-5 m-es szakaszát védőcsőben kell elhelyezni. A védőcső két végét az üzemi nyomásnak megfelelő mértékben le kell zárni. A vezeték leosztása esetén azon szakaszai, amelyek az árvízvédelmi töltéssel párhuzamosan haladnak, annak töltéslábát 10 m-en belül nem közelíthetik meg. A hullámtér előntése esetén a vezetéknek mentett oldalról kizárhatónak kell lennie.

Légvezetékes keresztezést csak indokolt esetben lehet létesíteni, aminek során be kell tartani az alábbiakat: a vezetékek tartóoszlopát az árvízvédelmi töltés védősávján kívül kell elhelyezni. A vezeték legalsó belógása a töltéskorona közepén 8,00 méter + vezeték védőtávolsága lehet.

Kerékpárutak

A Tisza-tó 33. számú főközlekedési út alatti árvízvédelmi fővédvonalai, valamint a főút, illetve a tavat keresztező vasútvonal feletti részen a bal parti töltés kiépített Tiszadobig, a jobb parti töltés szakaszosan van burkolattal ellátva, de ez a szakasz is murvás stabilizálással ellátott. A töltésen megvalósult kerékpárút az EuroVelo 11 rendszer része.

Létesítendő kerékpárutak megvalósításával kapcsolatban elvárt követelmények:

A létesítendő kerékpárút szélessége és szerkezete elégítse ki az árvízvédelmi töltésen az üzemi közlekedés igényeit. A burkolatot közepesen nehéz tehergépjárműre kell méretezni. A tervezett kerékpárút 3,0 méter széles legyen, egyoldali (mentett oldal felé) padka oldalesése: 5 % (rézsűk felé), a mentett oldali padkát stabilizálni kell.

Szakszerű víztelenítéssel biztosítható a gáttest talajának viszonylag nagy teherbírása. Az út alépitményének víztelenítését a mentett oldal felé 10,0 méterenként vízkivezető bordákkal kell megoldani. Az útkorona legalacsonyabb szintje a Mértékadó Árvízszint + 1,50 m magasságon kerülhet kialakításra. (A szokásos MÁSZ + 1,00 m megnövelését az érintett töltésszakasz tározótöltés jellege indokolja.)

A Tisza bal parti töltés mentett oldali korona élében vízügyi hírközlő kábel húzódik, melynek közelében csak kézi földmunka végezhető. A kábelt a rámpákon kiépített burkolatok, sárrázók, sorompóknál lévő szélesítések alatt -feltárás után - 1,0-1,0 méterre túlnyúló hasított védőcsőbe ($\varnothing$ 105 mm PVC) kell helyezni és egy darab tartalékcsövet is el kell helyezni. A mentett oldali korona élben elhelyezett kábelszerelő aknák fedlapjai nem teherviselők, így azokat az út nem érintheti, valamint az építés során is védeni kell őket. Amennyiben a burkolat megépítése után az aknák nem nyúlnak a burkolat szintje fölé minimum 10 cm-rel, akkor szakfelügyelet mellett meg kell azokat emelni. A víz elvezetéséről mindkét esetben gondoskodni kell. A kábeljelző kövek épségét meg kell őrizni. A kivitelezési munkálatok megkezdése előtt a Tisza bal parti töltésben haladó hírközlő kábel kitűzését és a szakfelügyeletet meg kell rendelni a KÖTIVIZIG Műszaki Biztonsági Szolgálatától.

A Tisza jobb parti töltésben jelenleg nem húzódik kábel, azonban annak burkolatbontás nélküli fektetési lehetőségének biztosítására a rámpák és a sorompók elkerülő szakaszai alatt kettő darab $\varnothing$ 105 mm PVC védőcső elhelyezése szükséges.

Az árvízvédelmi töltést keresztező, illetve a csatlakozó rámpáknál minimum 20 méter burkolat kiépítése szükséges. Azon rámpáknál, ahol a töltést keresztező teherforgalomra lehet számítani, sárrázót is kell építeni, valamint a keresztezésszelvényét meg kell erősíteni nehéz gépjárművek forgalmára számítva.

A kerékpárút árvízvédekezés alatti használatára a burkolaton minimum 1500 méterenként, illetve iránytöréseknél 6,0 méter széles kitérő létesítése szükséges. A töltéseken meglévő kiszélesítések ilyen célra felhasználhatók, illetve felhasználandók. A kerékpárút használatát árvíz elleni védekezés időszakában szüneteltetni, illetve korlátozni kell az illetékes vízügyi igazgatóság kiadott előírásainak megfelelően.

A kerékpárutat a KRESZ 40. ábrájának megfelelően "mindkét irányból behajtani tilos", alatta kiegészítő táblán "kivéve VIZIG engedéllyel", közlekedési táblákkal az illetéktelen forgalomtól védeni kell.

A Tisza-tó komplex hasznosítása a közösségi használatokban szükségessé teszi a kerékpárút elsődlegessége mellett a korábbi funkciók megtartását is biztosítani. A kerékpárutak kiépítésével megszüntetésre került a közigazgatások közötti átmenő forgalom fenntartása, amely eddig is illegálisan, de akadálymentesen történt. 2009. április 1-jétől a kikötők, a szabadvízi strandok és a horgászhelyek – az érintett települések közigazgatási határain elhelyezett sorompók között, az adott település felől – a KÖTIVIZIG engedélyével gépjárművel megközelíthetők. A kerékpáros forgalom minden esetben elsőbbséget élvez! A települések közötti átmenő forgalom továbbra sem megengedett.

Javaslat:

A Tisza-tó idegenforgalmára való tekintettel a végleges megoldást a kerékpáros és védekezési célú közlekedés, valamint a közösségi célú gépjármű forgalom szétválasztása jelentheti a távlati fejlesztési tervekben már jelzett módon, egy külső Tisza-tavi körút (közút) megépítésével.

A jelenlegi helyzet, mint eltűrt állapot ideiglenesen jelent csak megoldást, melyhez a közlekedési jogszabályokban a nyílt kerékpárutakra vonatkozó közlekedési rendet a Tisza-tavi részen javasolt módosítani, illetve kiegészíteni.

Sátorozás, kempingezés

Sátorozni csak az erre a célra kijelölt állandó és ideiglenes helyen, a hatósági és az üzemeltetői előírások betartásával, és az üzemeltető engedélyével lehet.

Nem minősül sátorozásnak az időjárás elleni védelem céljából – a horgászat időtartamára – ideiglenesen kifeszített sátor, fólia, stb., amennyiben az nem jár a természeti környezetbe történő beavatkozással és környezeti károkozással (például: tűzrakó hely kialakítása, tűzgyújtás, a terület leirtása, fakivágások, gépjármű parkolóhely kiépítése, stb.).

Sátorhely-kijelölés, üzemeltetés:

A lehetséges sátorozó helyek kijelölése, megjelölése (sorszámozása), paramétereinek meghatározása (hány m², hány fő vagy sátor helyezhető el, árkategóriai besorolás), és működtetési feltételeinek meghatározása az önkormányzatok és a VIZIG-ek együttes joga illetve hatásköre. A nomád táborhelyek, illetve sátorozó helyek kijelölésére az önkormányzatok és az érintett szervezetek (horgászati hasznosító, idegenforgalmi szervezetek, stb.) közösen tesznek javaslatot a területkezelőknek (VIZIG, HNPI). A benyújtott javaslat alapján az érintettek előzetesen egyeztetik a létesítésre javasolt helyeket és kialakításokat. Ennek alapján az önkormányzatok megindítják az engedélyezési eljárásokat. Javasolt egyszerre több helyszint is kijelölni és az előzetes hozzájárulásokat beszerezni.

Eljárási rend:

Terület feletti rendelkezési jog megszerzése, a tervezett terület használat jogi rendezése (elvi szintű)

Létesítési engedélyezési eljárás:

- Eljáró (engedélyező) hatóság a területileg illetékes önkormányzat építésügyi hatósága
- Közreműködő hatóságok
 - közegészségügyi hatóságok
 - Vízügyi hatóság
 - Élet és vagyonvédelmi szervezetek (rendőrség, tűzoltók, mentők).

Létesítés: (A beruházó /létesítő/, üzemeltető ismeretében történik.)

- Terület használati megállapodás a terület kezelőjével, azaz a területileg érintett VIZIG-gel.
- Megvalósítás (a táborhely gyakorlati kialakítása)
- Üzemelési rend elkészítése

Üzembehelyezési eljárás:

- Közreműködő szervezetek: (lásd. Mint az engedélyezési eljárásban résztvevők)

A kezelő VIZIGEK, illetve a természetvédelmi kezelő HNPI csak a hozzájárulásukat, illetve a jogszerű terület használat feltételeit biztosítják, az üzemeltetésben nem kívánnak részt venni.

Azokat a sátorozó helyeket, amelyeket az önkormányzatok nem kívánnak üzemeltetni, azt az érintettek bevonásával, vállalkozásba lehet adni, hirdetmény útján. Ehhez vállalkozói csomagokat (sorszámok és hozzátartozó paraméterek összessége) kell kialakítani, minimális

sátorozó hely műszaki, közegészségügyi, vízügyi követelmények előírásaival. Ahol biztosított a megközelíthetőség (vízen, szárazon), a rendszeres ellenőrzés és az előírtak betartása (létszám, időtartam, tevékenység stb.), a terület megközelítéséhez a gátközlekedési engedélyek megváltatása, az idegenforgalmi adó beszedése és elszámolás az illetékesek felé.

A sátorhely kialakításának előírásai:

Állandó jelleggel lehet sátorozni ott ahol:

- a vízen és szárazon való közlekedési kapcsolat megoldott,
- a sáortábor kerítéssel körülvéve,
- világítási, főzési, parkolási és a higiénés feltételek biztosítottak, a hulladékok tárolása, elszállítása megoldott,
- az ott tartózkodás ellenőrzési feltételei adottak,
- hírközlési eszköz biztosított,
- üzemeltetési engedélyek rendelkezésre állnak.

Ideiglenes sátorozás akkor engedélyezhető, amennyiben táborozásra alkalmas balesetmentes hely, rendelkezésre áll, illetve a táborhely közelében:

- megfelelő parkolóhely biztosítva van, ennek hiányában a töltéskoronán lehet parkolni, károkozás és a forgalom zavarása nélkül.
- van illemhely.

A sátorozó helyek kialakítására előírt követelmények, hogy a sátorozó terület minimálisan 100 m legyen, melyen maximálisan 5 fő helyezhető el. 10 fő befogadásáig 1 illemhely elegendő. Sáortábor kialakításánál a WC csoportot 50 m-en belül és OTÉK által előírt számban, férőhelyhez viszonyítva kell kialakítani, ürgeödrök, szennyvíztárolók szigorúan vízzáró formában készülhetnek. Biztosítani kell az ivóvíz minőségű vizet, valamint kézmosási lehetőséget. Kézmosásból származó szennyezett vizet zárt tározóba (ürgeödörbe) kell vezetni. A sátorozó helyek kialakítása során figyelembe kell venni a jobb parton kiépített szennyvízelvezetés lehetőségeit. Hullámtérben kialakított sátorozó helyeken a konténeres megoldás lehetséges, vagy a vízpartra telepített tanyahajókon lehet ezt a szolgáltatást elvégezni.

A szemégyűjtés zsákos edényzetes formában megoldható. Hulladék kiszállítása, szippantások elvégzése a sátorozó hely fenntartójának kötelessége.

A kijelölhető sátorozó helyek:

A sátorozó helyek (táborhelyek is a továbbiakban) kijelölésének lehetősége a területkezelőké az önkormányzatok egyetértésével.

Lehetséges sátorozó helyek a KÖTIVIZIG területén:

(1994 júniusában a helymeghatározás megtörtént)

Tisza bal part (duzzasztómű-Tiszafüred)

Hullámtéri duzzasztómű - Nagykunsági főcsatorna torkolati zsilip között (141+500 - 144+500 tkm. 3000 m).

IV.sz. öblítő csatorna szabályzó műtárgy (Abádszalóki öböl) felvizi csatornájától (A/4-es sziget) északra. Tisza folyó 409,6 - 410,1 fkm. 500 m.

Tiszaderzsi hajóállomás környezete (157+200 tkm).

Tiszaszőlősi gátórháztól (10.09/4.) délre. (Tisza 419,0-420,0 fkm, 1000 m.)

Tiszaörvény alatti parti sáv. (Tisza 425,0-425,8 fkm. 800 m).

Tisza jobb part (Laskó patak torkolatától a Vízlépcsőig)

Sarudi strand környezete (148+600 - 149+100 tkm).

Tiszanánai szivornyás vízkivétel. (142+800 - 143+500 tkm, 700 m)

Kiskörei vízi-bázis környezete. (135+600 - 136+000 tkm, 400 m)

Tisza folyó partszakaszai

Kisköre-Tiszanána között

Tisza bal part 405+409,1 fkm. (A/1., A/3. szigetek)

Tisza jobb part 405,5 - 408,8 fkm. (parti sávban)

Aranyosi sziget (N/3) északi oldala

Tiszaszőlős térsége

Tisza bal part 419,0 - 421,1 fkm

Tiszaörvény térsége

Tisza bal part 425,0 - 426,2 fkm.

Tiszafüredi Tisza-híd térsége

Tisza jobb part 428,0 - 429,5 fkm.

Tisza bal part 428,0 - 430,0 fkm.

Tiszavalk térsége

Tisza jobb part 14+275 - 14+430 tkm. (Tiszavalki kikötő területén)

Lehetséges sátorozó helyek az ÉVIZIG területén:

Tisza jobb part (Laskó patak torkolatától - Tiszavalkig) A tó mentén a sátorozásra alkalmas

helyeket az igazgatóság már korábban kijelölte. Ezek a helyek a következők:

Újlőrincfalva 1/1 gátórház

Sóháti csatorna

Poroszlói csónakkikötő

Négyesi bekötőút

Tiszavalki kikötő

A sátorozó helyek helyét és működését az önkormányzatok helyi rendeletben kell, hogy szabályozzák. Csak az így rögzített sátorozó helyek, nomád táborok minősülhetnek legálisnak, illetve engedélyezettnek, de ennek meg kell teremteni a jogszabályi, illetve törvényi hátterét is.

A sátorozás feltételei és lehetőségei:

Üdülési céllal az Abádszalókon, Tiszafüreden, Kiskörén, Sarudon és Poroszlón található kempingeket célszerű felkeresni. A túrázva üdülőnek javasolhatóak a sáortáborok is, mint Abádszalók-Erzsébet liget, Tiszaderzs, Sarud, Tiszanána, melyek már a feltételrendszer alá tartoznak.

A vízi túrázóknál elfogadott gyakorlat, hogy a vízi part éltől számított 50 m-en belül a parti kezelő engedélyével egy éjszakát eltölthetnek sátorban. A Tisza-tó mentén már kellő számban és közelségben található valamilyen szinten kiépített sátorozó hely, így az ezen kívül eső területeken a területkezelők nem járulnak hozzá a sátorozáshoz.

Horgász a horgászhelyen nem sátorozhat csak az üzemeltetővel rendelkező sátorozó helyeken, kivéve, ha a kettő egybeesik. A strandok területén - amennyiben a feltételek adottak - az üzemeltető dönthet a sátorozás lehetőségéről.

A feladatainak ellátásához szükséges üzemi területek arra alkalmas részein a kezelő vízügyi igazgatóság engedélyezhet sátorozást (gátórház, védelmi központ, szivattyútelep és környéke, Kisköre körgát stb.).

Szolgálati vagy kutatási céllal esetenként az arra illetékesek (KÖVIZIG, HNPI) engedélyezhetnek korlátozott mértékű és időtartamú sátorozást.

A sátorozás igénybevételénél is be kell tartani a más tevékenységekre vonatkozó feltételrendszert.

Javaslat:

A Tisza mentén a vízi túrázás soktízezres évi részvevőjével már rég meghaladta azt a kritikus tömeget, amely még spontán szerveződhet, illetve amelyet a természeti környezet még képes

elviselni. E turista tömeg tájhasználatának az egységes szabályozása tovább már nem halogatható. A tó körüli horgászvilág erőteljes növekedése is felveti ennek a kérdésnek a megfelelő rendezését. A folyó mentén kialakult vadkempingek, táborhelyek terhelést jelentenek, környezeti károkat eredményezve a térségben.

A „vízi túrázás” a legismertebb, legelterjedtebb és az egyik legkedveltebb idegenforgalmi attrakció a Tisza mentén, ezért felmerül az igény ezen turisztikai ág továbbfejlesztésére, háttérbázisának a megteremtésére és kiépítésére a területen szükséges szervezett hálózatok kialakításával.

Egyik megoldás lehet a kijelölt, megfelelően kialakított pihenőhelyek, nomád táborok kialakítása. Ezek a táborok a térségben a települések külterületén, elsősorban a hullámtérben helyezkednének el, olyan környezetben mely kiváló adottságokat nyújt, mind a vízitúrázó-horgászok, mind a falubeli strandolók számára.

A folyón létesítendő nomád táborok és a területek rendezése a településen lakók számára is létkérdés, de elsődlegesen a környezet, valamint a térségbe érkező vizitúrázók érdekeit szolgálja. Ezzel ugyanis megteremtődnek a lehetőségei egy addig szabályozatlan turisztikai ág megfelelő irányba terelésének. Ez a kapcsolódási forma a Tisza-tó sajátos helyzetéből adódóan olyan lehetőségeket rejt magában, melyek megfelelően menedzselve gazdaságos üzletággá is fejleszthetők.

Nomád táborok kialakításakor törekedni kell, hogy minél szervezettebben illeszkedjen a térség turisztikai kínálatába, kiegészítsék a térség nyújtotta idegenforgalmi lehetőségeket, egyidejűleg csökkentve a táj és természet használatából következő pusztítást.

A fejlesztéssel megoldandó problémák:

WC építmények és zuhanyfülkék kialakítása, szeméttárolás és szelektív szemetgyűjtés (környezetvédelemre való nevelés), vízvételi helyek, ivóvíz biztosítása, táborhelyek jelzése, biztonságos tűzrakó helyek kialakítása, közbiztonság.

A fentiekből adódóan létrehozható a következő szempontok alapján egy olyan egységes nomád turizmus, mely az alábbi elvekre épül:

- a természet szeretete és tisztelete.
- a nomád életmód életérzésének, szabadságának kipróbálása szervezett keretek között.
- a környezetvédelemre való nevelés.
- a páratlan természeti kincs felfedezése különféle vízi eszközökről (kenu, csónak stb.).

Megvalósítás:

Ki kellene jelölni a Tisza-tó három pontján olyan nomád központokat, amelyek kiinduló pontjai lehetnek a vízi-barangolásnak. Ezek a kiindulópontok az ország minden részéből érkezőket képesek fogadni. Innen csónakok, vagy kenuk bérlésével megfelelő élelmiszerhálózat biztosításával indíthatók a különböző időtartamú túrák, melyek célja lehet a "madárrezervátumok" megtekintése, horgászás, különleges növényvilág megtekintése, vízi vadászat.

A nomád táborhelyek kialakítandók:

Tiszavalk (kikötő), Tiszaszőlős (parti rész), Sarud (Nagyfordító és környéke), Tiszaszőlős (Aranyosi sziget), Abádszalók (Abádi-holt-Tisza szakasz), Tiszasüly (Saj-fok), Tiszaroff (komp), Tiszabura (Pusztataskony) és emellett bázisként Poroszló, Kisköre és Tiszafüred.

*/Megjegyzés: az aláhúzott települések a Tisza folyó Kisköre alatti szakaszán helyezkednek el. /
E helyeken mozgó tutaj építményeken lehet kialakítani a nomád táborok kikötő helyeit, amelyek*

- téli időszakban bevontathatók, karbantarthatók,*
- évenként más-más helyszínre helyezhetők igény szerint*
- egyetlen motoros hajóval feltölthetők, üríthetők, kiszolgálhatók*
- környezetvédelmi példát adnak.*

A tervezett javaslat előkészítése során fokozatosan vizsgálni kell működtetés-üzemeltetés infrastrukturális hátterét, valamint a közbiztonság, valamint az élet és vagyonvédelem területén meglévő feltételeket és az ezekkel kapcsolatosan felmerülő problémákat.

A Tisza-tavi Kódex kidolgozásához összeállított kérdőívet kitöltők közül kilencen jelezték, hogy terveznek új sátorozó helyeket létrehozni, míg 19 válaszadó ítélte úgy, hogy a szivárgó csatornán belül korlátozni szükséges a kempingek számát. (7.sz. melléklet)

A javaslat a „NOMÁD TÁBOROK kialakítására”, a Tisza-tó középtávú fejlesztési programja alapján a Magyar Turizmus Zrt. által kidolgoztatott projektszintű programok felhasználásával került összeállításra.

Szabadvízi fürdőzés, strandok (a kijelölés hatósági, működtetési feltételei, stb.)

Általános előírások

Fürödni csak kiépített szabadvízi strandokon lehet, mivel a tó más területein nincsenek meg a fürdőzés feltételei. A műtárgyak védőtávolságán belül fürödni életveszélyes és tilos. A fürdőzésre alkalmas területeket úgy kell kijelölni, hogy az kielégítse az MI-10/ 425-82.

előírásait. Ennek értelmében a medret a téli vízszintnél meg kell vizsgálni és a megfelelő állapot érdekében a szükséges intézkedéseket, meg kell tenni.

A tározó töltésének igénybevétele a szabadvízi fürdőzés céljaira a földmű szempontjából azzal jár, hogy a víz felőli töltésrézsű árvízi és duzzasztott vízszint melletti hullámvédelmét szolgáló telepített gyeptakaró vagy a más típusú hullámvédelem pusztul, a töltésláb elmosódik. A VIZIG által alapfeladatként épített és telepített hullámverés elleni védművek és burkolatok minősége általában kedvezőtlen a fürdőzők számára. Más megoldás keresése indokolt. Az uralkodó szelek kitettségeinek különbségéből következően a szabadvízi strandok helyzete egymáshoz képest hullámverésre különböző. A hullámverés elleni védművek önhatalmú megbontása, átalakítása nem engedélyezett.

A gyeptakaró és a hullámvédelem megóvását biztosítani kell, illetve feladatát teljesítő más megoldást kell alkalmazni, melyet a hatósági engedélyben is rögzíteni kell. A VIZIG-ek a szabadvízi strandok területét az önkormányzatok használatába megállapodás alapján adják, melyben rögzítik a jogokat és kötelezettségeket.

Fürdésnek minősül a Hajózási Szabályzat szerint vízi járműnek nem tekinthető úszóeszköz (játékcsónak, felfújható eszközök, stb.) vízen történő használata is.

Fürdőzők közelében - azokra veszélyt jelentő- úszóeszközöket használni csak úgy szabad, hogy azok a fürdőzőket ne veszélyeztessék. Ezen területen üzemeltethetők a vízi biciklik, vízi traktorok. Pályáik a strandok területén kerülnek kijelölésre, de a fürdőhelytől elkülönítetten, ugyanazon méretű és színű bójákkal és elhelyezési sűrűséggel, lehatárolva. Az így lehatárolásra kerülő területek előírásai megegyeznek a fürdésre kijelölt területek előírásaival. Ez nem helyettesíti a hatósági engedélyeket.

Az előzőek alapján a vízi bicikli, vízi traktor és nem gépi erővel működtetett strand eszközöket külön vízfelületen kell üzemeltetni. Ezen eszközök használata a fürdőhelyen kívül, vagy annak egy részén kijelölt, a térképen feltüntetett vízfelületeken a javasolt. Ezen vízfelületeken a gépi meghajtású csónakok, kishajók közlekedését meg kell tiltani.

A vízi-, vagy strandeszköz kölcsönzés engedélyezési eljárása a fürdőhely kijelölési eljárás keretében történik, engedély nélküli kölcsönzői tevékenység esetén, a fürdőhely üzemeltetője ellen hatósági eljárás kezdeményezhető!

A kijelölt terület használata során a pálya kijelöléséért, a szabályszerű használatáért, valamint az élet és vagyonbiztonságért a pálya üzemeltetője a felelős. A kijelölt strand területén belül vízi járművek közlekedése tilos, ott kikötő és telephely sem létesíthető.

Amennyiben a vízterületen fürdőzésen kívül más tevékenységet is kívánnak folytatni, úgy vízfelület rendezési tervet kell készíteni. A jelenleg üzemelő szabadvízi strandok esetében

rendezési és engedélyes tervek készültek. A fenti előírások megléte után lehet kezdeményezni a strand kijelölését.

Szabad-strandokkal kapcsolatos árvízvédelmi előírások

A töltés és a szivárgó közötti terület, mint az árvízvédelmi töltés szerves része elsősorban védelmi funkciót lát el. Ennek alapján a létesítmények elhelyezése ideiglenes jelleggel engedélyezhető. A töltésen való átjárásra rézsülépcsőket kell betervezni.

A strandok területének elkerítése, kapuk elhelyezése és lezárása csak megkerülő út kijelölése (helyszíni kijelölés is) és elkészülte után lehetséges. Az árvízvédelmi töltés érintett szakaszát a strand kezelője csak a strand üzemeltetésének idejére zárhatja le, amennyiben a lezárás időtartamára biztosítja a lezárt töltés szakaszra történő szolgálati célú bejutás feltételeit a mű kezelőjének. Ennek módját a VIZIG részére benyújtott és jóváhagyott dokumentációban kell rögzíteni. A VIZIG szolgálati úton lévő járművei részére folyamatosan biztosítani kell az átjárást. Árvízvédekezés időszakában a töltésen elhelyezett kapukat nyitva kell tartani.

A strandidőszak végét követően, de legkésőbb szeptember hó 1-ig a gátkoronát fel kell szabadítani és a kapukat el kell távolítani. Amennyiben a strand üzemeltetője ezt nem kívánja végrehajtani, úgy az előírtak szerint kell eljárni. Felhívjuk a figyelmet, hogy az árvízvédelmi fővédvonalak nem képezik a területhasználatokra vonatkozó megállapodások részét. A strand vagyonvédelmének ezen időszakban történő biztosítása a működtető feladata. A gáton való közlekedés szabályai tiltják 3500 kg-nál nagyobb összsúlyú járművek közlekedését, ugyanis a burkolatok ennek figyelembe vételével készültek el. A fentiek alapján a vendéglátó létesítmények kiszolgálását más módon kell megoldani.

A napozó teraszok engedélyezhető de azon létesítményt, fát és egyéb növényzetet elhelyezni, illetve telepíteni nem lehet. Használata csak a strand üzemelése alatt és csak az eredeti célnak megfelelő használattal történhet. Az engedélyezett használat napozási-pihenési funkció, más egyéb célra történő felhasználás esetén a létesítményeket meg kell szüntetni és az eredeti állapotot, helyre kell állítani. Az érintett szakasz töltésének és biológiai védelmének karbantartásáról az engedélyes köteles gondoskodni.

A vízi-sportszer kölcsönzői tevékenységet május 30-tól szeptember 15-ig, a megfelelő külső körülmények figyelembe vételével lehet folytatni. Téli tárolásra a parti sávot nem lehet igénybe venni. Vízi-motor (jet-ski) üzemeltetéséhez és pályájának kijelöléséhez és üzemeltetéséhez a Csongrád megyei Közlekedési Hatóság engedélye szükséges.

Strandok létesítésének hatósági előírásai

A strandok létesítése és üzemeltetése során be kell tartani a természetes fürdővizek minőségi követelményeiről, valamint a természetes fürdőhelyek kijelöléséről és üzemeltetéséről szóló 78/2008. (IV. 3.) Korm. rendeletet, valamint a belügyminiszter, 46/2001. (XII. 27.) BM rendeletét a szabad vízben való tartózkodás alapvető szabályairól valamint MI-10 425-82. számú műszaki irányelvek előírásait és az érintett terület tulajdon jogi helyzetét.

A fürdőhely kijelölése: A vízparti terület tulajdonosának kérelmére a közegészségügyi hatóság kistérségi intézet fürdőhely kijelölési eljárást folytat le, melynek keretében dönt az üzemeltetni kívánt fürdőhely kijelöléséről. A kérelmet a fürdőhely üzemeltetésének tervezett megindítása előtt legalább 30 nappal kell benyújtani a kistérségi intézetnek. A fürdőhely kijelölésének nem szükséges feltétele a napi átlagban legalább 100 fő fürdőzőszám várható teljesülése bármely fürdésre kedvező időszakban. A kijelölés folyóvízen a fürdési idény végéig, állóvízen visszavonásig hatályos.

A fürdőhely kijelölését megelőzően az közegészségügyi hatóság kistérségi intézete helyszíni szemlét tart a szakhatóságok, a fürdőhely fekvése szerint illetékes települési önkormányzat jegyzője (a továbbiakban: jegyző) és a fürdőhely kijelölését kérelmező részvételével. A szakhatóságok az állásfoglalásukat a helyszíni szemle keretében vagy az azt követő 10 munkanapon belül adják meg. A helyszíni szemle során vizsgálni kell a fürdővíz és a hozzá tartozó terület alkalmasságát, beleértve a fürdővíz korábbi minősítések szerinti, illetve új fürdővíz esetén legalább a minőségét, és annak megfelelése esetén meg kell állapítani:

- a fürdővíz, illetve fürdőhely határait, valamint a megjelölésükre szolgáló eszközök számát és elhelyezésük módját,
- a minőségellenőrzés céljára szolgáló, a mintavételi pontot,
- a mély víz megjelölésére szolgáló eszközök számát,
- azt a vízállástartományt, amelynél a fürdőhely üzemeltethető.

A kistérségi intézet a fürdővíz használatát akkor engedélyezi, illetve a fürdőhelyet akkor jelöli ki, ha a fürdővíz minősége legalább „tűrhető”. Fürdőhelyet a kistérségi intézet akkor jelöl ki, ha ezen túlmenően a fürdőhely az üzemeltetésre vonatkozó közegészségügyi előírásoknak megfelel. A fürdőhelyek üzemeltetésére vonatkozó részletes szabályokat a rendelet 7. melléklete tartalmazza, amely alapján kell elkészíteni az üzemeltetési szabályzatot. Az üzemeltetési szabályzatnak a fürdőhely szakszerű és biztonságos üzemeltetésével kapcsolatos részletes műszaki, technológiai, biztonságtechnikai, környezetvédelmi és egészségügyi előírásokat kell tartalmaznia.

A védőterületen az ott keletkezett szennyvizet kizárólag közcsatornára kötött vagy zárt rendszerű szennyvízgyűjtőben szabad elhelyezni. A védőterületen előforduló szennyeződés vagy annak veszélye esetén az üzemeltető haladéktalanul bejelentést tesz a területileg illetékes vízügyi hatóságnál, amely erről haladéktalanul tájékoztatja a kistérségi intézetet.

A kijelölt fürdőhely üzemeltetője mentőőrt és figyelő szolgálatot köteles alkalmazni valamennyi előzőekben felsorolt strandon, melyet a jegyző rendel el a bizottság javaslata alapján. A mentőőrnek ezen paragrafus előírásainak megfelelően kell feladatát ellátnia. A mentőőrt a HSZ. előírásainak megfelelő mentőcsónakkal kell ellátni és arra 40x40 cm nagyságú fehér alapú, 30x30 cm hosszú, 10 cm széles vörös kereszttel ellátott zászlót kell felszerelni.

A fürdőhely megjelölésére a parton 60x30 cm méretű, fehér alapú, hullámzó kék vízben fekete felsőtestet ábrázoló táblával, a vízben 50 m-ként vörös-fehér függőleges csíkokkal ellátott, min. 50x50 cm, henger alakú bójákkal kell elhelyezni. A bójákat a vízállás 10 cm-es változása esetén át kell helyezni. A táblán kék mezőben fehér színű nyíllal és a távolság (méter, kilométer) feltüntetésével kell a fürdőhely hosszát jelölni. A 120 cm-nél mélyebb víz határát "120 cm" folyókon „mély víz” feliratú táblával kell megjelölni, min. 100 m-enként. A jelzőeszközökről, valamint azok elhelyezéséről és karbantartásáról a fürdőhely üzemeltetője köteles gondoskodni.

Tekintettel arra, hogy az érintett fürdőhelyek közvetlen környezetében a fürdőzőkre közvetlen veszélyt jelentő tevékenységeket is folytatnak, a fürdőhely határán mind a parton, mind a vízben jól látható helyen el kell helyezni a fürdési tilalmat jelző táblákat is. A fürdési tilalmat 60 x 30 cm-es méretű fehér alapú, kék hullámzó vízben fekete felsőtestet ábrázoló és átlósan 3 cm. széles piros csíkkal áthúzott táblával kell jelölni. A táblán kék mezőben fehér színű nyíllal és a távolság (méter, kilométer) feltüntetésével kell jelölni a tiltott terület hosszát.

A strandok üzemeltetés feltételei

Feltételek:

- létszámmal arányos kiszolgáló és parti létesítmények megléte.
- a fürdőhely kijelölésével kapcsolatos táblák, jelzések megléte.
- ellenőrzött és megfelelő vízminőség folyamatos ellenőrzése.
- higiéniai és mentési feltételek biztosítása.
- hatósági engedélyek és felelős üzemeltető megléte.

- a kommunális és veszélyes hulladékok elhelyezése, gyűjtése és elszállításának megoldása.
- partrongálás veszélye és a vízszennyezés valószínűségének minimalizálása.

A strand területén belül csak a kölcsönzői tevékenységgel összefüggő és az üzemelés, mentés ellátása érdekében szükséges járművek tartózkodhatnak. Ezen járművek listáját a strand kijelölési jegyzőkönyvében fel kell tüntetni.

Előírt jelzések a Tisza-tavi fürdőhelyekre

Abádszalóki fürdőhely:

Abádszalóki szabadvízi strand helykijelölése: a Tisza folyó balpart 147+007-147+900 tkm közötti szakaszon, melyből fürdőhely a 147+252-147+652 tkm. közötti szakasz.

2 db fürdőhely jelző tábla kihelyezése a parton, a 147+ 252 és a 147+652 tkm. szelvényben a part éltől számított 10 m-ben.

2 db fürdési tilalmat jelző tábla kihelyezése a parton a 147+ 252 és a 147+652 tkm. szelvényben a part éltől számított 10 m-ben.

11 db bója a mellékelt térképen feltüntetett nyomvonalon

4 db "120 cm" tábla a 120 cm-es vízmélységnél azonos távolsággal.

Kiskörei fürdőhely:

Kiskörei szabadvízi strand helykijelölése: a Tisza folyó jobb part 135+448-135+858 tkm közötti szakaszon, melyből fürdőhely a 135+480-135+828 tkm. közötti szakasz.

2 db fürdőhely jelző tábla kihelyezése a parton, a 135+ 480 és a 135+828 tkm. szelvényben a part éltől számított 10 m-ben.

2 db fürdési tilalmat jelző tábla kihelyezése a parton a 135+ 480 és a 135+828 tkm. szelvényben a vízőldali töltéslábtól számított 10 m-ben.

10 db bója a mellékelt térképen feltüntetett nyomvonalon

4 db "120 cm" tábla a 120 cm-es vízmélységnél azonos távolsággal.

Tiszanána-Dinnyésháti fürdőhely:

Tiszanána – Dinnyésháti szabad vízi strand helykijelölése: a Tisza folyó jobb part 139+085 – 140+085 tkm közötti szakaszon, melyből fürdőhely a teljes szakasz.

2 db fürdőhely jelzőtábla kihelyezése a parton, a 139+085 és a 140+085 tkm. szelvényben a vízőldali töltéslábtól számított 10 m-ben.

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

10 db bója a kihelyezése a strand vízfelületén, valamint az átfolyó műtárgy előtt.

3 db "120 cm" tábla a 120 cm-es vízmélységnél azonos távolsággal.

Sarudi fürdőhely:

Sarudi szabad vízi strand helykijelölése: a Tisza folyó jobb part 148+800-149+080 tkm közötti szakaszon, melyből fürdőhely a 148+800-149+080 tkm. közötti szakasz.

2 db fürdőhely jelzőtábla kihelyezése a parton, a 148+800 és a 149+080 tkm. szelvényben a vízoldali töltéslábtól számított 10 m-ben.

2 db fürdési tilalmat jelző tábla kihelyezése a parton a 148+800 és a 149+080 tkm szelvényben a vízoldali töltéslábtól számított 10 m-ben.

10 db bója a mellékelt térképen feltüntetett nyomvonalon

3 db "120 cm" tábla a 120 cm-es vízmélységnél azonos távolsággal.

Poroszlói fürdőhely:

Poroszlói szabad vízi strand helykijelölése: a Tisza folyó jobb part 6+150-6+600 tkm közötti szakaszon, melyből fürdőhely a 6+300 és a 6+600 tkm. közötti szakasz.

2 db fürdőhely jelző tábla kihelyezése a parton, a 6+300 és a 6+600 tkm. szelvényben a vízoldali töltéslábtól számított 10 m-ben.

1 db fürdési tilalmat jelző tábla kihelyezése a parton a 6+600 tkm. szelvényben a vízoldali töltéslábtól számított 10 m-ben.

12 db bója a mellékelt térképen feltüntetett nyomvonalon

4 db "120 cm" tábla a 120 cm-es vízmélységnél azonos távolsággal.

Tiszafüredi fürdőhely:

Tiszafüredi szabad vízi strand helykijelölése: a Tisza folyó balpart 170+950-171+500 tkm. közötti szakaszon, melyből fürdőhely a 171+350 tkm. és a holtág partján folyás irányban mért 300 m közötti szakasz.

2 db fürdőhely jelző tábla kihelyezése a parton, a 171+350 tkm. szelvényben és a HT. parton folyás irányba mért 300 m-re a part élben.

1 db fürdési tilalmat jelző tábla kihelyezése a parton a 171+350 tkm. szelvényben a vízoldali töltéslábtól számított 10 m-ben.

12 db. bója a mellékelt térképen feltüntetett nyomvonalon

4 db "120 cm" tábla a 120 cm-es vízmélységnél azonos távolsággal.

Javaslat:

A szabadvízi strandok üzemeléséhez a vállalkozóval kötendő szerződés kötelező eleme legyen, a felelősségbiztosítás is.

Kiemelten kezelendő az életvédelem, ennek érdekében valamennyi kijelölt szabadvízi strandon mentőőrök alkalmazása szükséges, a jogszabályban megfogalmazottakon túl.

Vízi és ökoturizmus

Vízitourizmus:

A vízi turizmusnak két változata ismert a Tisza-tavon. Az egyik a Tisza folyóhoz kötődik, Tisza túra néven ismert. Ezen túrán a résztvevők kajakokkal és kenukkal közlekednek, általában egy-két nap alatt áthaladnak a Tisza tározói szakaszán, így a vendégek csak a táborozás megközelítéséhez használják a tározó öblítő csatornáit, víztereit. A sátorozásra vonatkozó előírások betartásával szabadon áthaladhatnak a tározón, a zsilipelés időpontját célszerű egyeztetni a tömeges igény miatt, de a hajózsilip közlekedési üzemrendjét a hajósoknak szóló hirdetmény is tartalmazza. Ez a túrázási mód az utóbbi tíz évben jelentősen visszaszorult, mert a Tisza túrák résztvevőinek nagyon kis hányada jut el a Tokaj alatti szakaszokra.

A vízi túrázók másik csoportjába a tározó mentén tartózkodók, üdülők tartoznak. Ebben az esetben már változatosabb az eszközhasználat, mert a vízi sporteszközökön túl használják a csónakokat, valamint a kishajókat is. Ez a célcsoport a tó belső területein tesz rövidebb-hosszabb túrákat saját helyismeret, térkép, vagy túravezető segítségével. A tó területén a vízi túrázás a természetvédelmi szabályozásból eredő hármass tagozódás figyelembevételével történhet.

A vízi túrázás szabályozása és marketingje során a következő útvonalakat kell előnyben részesíteni:

TISZAVALKI-MEDENCE

Poroszló–Eger-patak–Nyárad-ér (Tiszavalk)–IX. sz. öblítőcsatorna–Tisza 436–432 fkm–X. sz. öblítőcsatorna–Füredi-Holt-Tisza–Tiszafüred, 17 km

A poroszlói közúti hídtól a Nyárad-ér IX. sz. öblítőcsatornáig tartó szakasz csak kézi erővel vagy elektromos motorral hajtott vízi járművel járható. Ugyanitt a túraútvonal mellett időszaki korlátozás van érvényben, arról febr. 1.–jún. 15. között nem szabad letérni.

TISZAFÜREDI-ÖBLÖZET

Tiszafüred–X. sz. öblítőcsatorna–Tisza 432–430 fkm–Füredi öblítőcsatorna Füred–Füredi-Holt-Tisza–Tiszafüred, 6 km

ÖBLÍTŐCSATORNÁN POROSZLÓTÓL TISZAFÜREDIG

Poroszló–Kis-Tisza–Tisza–Füredi öblítőcsatorna–Füredi-Holt-Tisza–Tiszafüred, 9 km

TISZAFÜRED–TISZAÖRVÉNY

Tiszafüred–Füredi-Holt-Tisza–Füredi öblítőcsatorna–Tisza 430–426 fkm–Tiszaörvény–VIII. sz. öblítőcsatorna–Örvényi-morotva–Füredi-Holt-Tisza–Tiszafüred, 9 km

TISZAÖRVÉNYTŐL POROSZLÓIG

Tiszaörvény–Tisza 426–425 fkm–VI. sz. öblítőcsatorna–Oldalcsatorna–Szilas-fok–Csapói-Holt-Tisza–Kis-Tisza–Poroszló, 9 km

SARUDI-MEDENCE

Sarud–V. sz. öblítőcsatorna–Tisza 418–412 fkm (Tiszaderzs)–Kis-Tisza–Sarud, 16 km

POROSZLÓI-MEDENCE

Sarud–Kis-Tisza–Balázs-fok–Fűzfás-morotva–(Óhalászi-Holt-Tisza)–VI. sz. öblítőcsatorna–Szilas-fok–Csapói-Holt-Tisza–Kis-Tisza–Sarud, 17 km

SARUDRÓL ABÁDSZALÓKRA

Sarud–Kis-Tisza–Tisza 412–410 fkm–IV. sz. öblítőcsatorna–Bere-felső-Holt-Tisza–Abádszalók, 11 km

ABÁDSZALÓKI-MEDENCE

Abádszalók–Bere-felső-Holt-Tisza–IV. sz. öblítőcsatorna–Tisza 409–407 fkm (Tiszanána-Dinnyéshát)–II. sz. öblítőcsatorna–Bere-alsó-Holt-Tisza–Abádszalók, 10 km

KISKÖRÉRŐL ABÁDSZALÓKRA

Kisköre–Tisza 404–405 fkm–I. sz. öblítőcsatorna–Bere-alsó-Holt-Tisza–Abádszalók, 6 km

A Tisza-tó vadvíz országát legtöbbször csónakból fedezik fel. A csónakközlekedésre a vízi közlekedés szabályai az irányadóak.

Javaslat:

A Magyar Turizmus Zrt. által elkészített Tiszai Víziturizmus Fejlesztési Program Tisza-tóra vonatkozó fejezetei szerint szükséges a fejlesztéseket megvalósítani. Fontos az egyes alágazatok szereplői közötti összhang folyamatos biztosítása.

Ökoturizmus:

A Tisza-tavi turisztikai kínálatából kiemelkedik az ökoturizmus, amely az elmúlt években a térség egyik vezető vonzereje lett. Egyes, elsősorban a Tisza-tó mentén elhelyezkedő településeken megközelítő jelentősége van a vízi és vízparti aktív turizmusnak. A Tisza-tó tágabb környezetében további, inkább csak regionális jelentőségű vonzerők (a gyógy- és

termálturizmus, a falusi, kulturális turizmus, hivatásturizmus) is fellelhetők, igaz mozaikosan. A Tisza-tavi régióban a helyi jelentőségű, kínálatot színesítő vonzerők (lovasturizmus, vadászturizmus, gasztroturizmus, örökségturizmus) önmagukban nem meghatározóak, azonban jól kiegészíthetik a Tóhoz kötődő vezető terméket, az ökoturizmust. Az ökoturizmus jelentős része jelenleg a világörökség részét képező, nemzetközi érdeklődésre számot tartó "Madárrezervátumra" épül, amely a Hortobágyi Nemzeti Park része. Ez a turisztikai kínálat teszi egyedivé a Tisza-tavat. A "Madárrezervátum" elnevezés nem bejegyzett földrajzi név, ezért mindenképpen indokolt a Tisza-tó védett terület részének vagy ezen, vagy valamely szélesebb körű természeti értékeket megjelenítő néven történő hivatalos elnevezése.

A Tisza-tavi régió legfontosabb elsődleges kínálata tehát a természeti értékeket, élőhelyeket, a flórát és faunát részletesen és szemléletesen bemutató ökoturizmus. Ezt a célt szolgálják a kikötők, a Tisza-tavi Túraközpont Hálózat, valamint a tanösvények, bemutatóhelyek.

A kikötők egyedi arculattal, sajátos szolgáltatásokkal a tó arculatformáló elemei, melyek további fejlesztése során meg kell tartani a természet közeli, családias jelleget, s tovább kell erősíteni a szolgáltatást nyújtó személyzet szakmai ismereteit, elhivatottságát.

A Túraközpont Hálózat bejegyzett védett név, mely a Tisza-tó természeti értékeinek bemutatását garantált szolgáltatások keretében végző turisztikai vállalkozások összefogásából jött létre. A rendszer nyitott, ahhoz valamennyi, a kézikönyvben leírtakat teljesítő szolgáltató csatlakozhat.

Az ökoturizmus fejlesztés a Tisza-tavi Ökocentrum és az emellett kialakított bemutatóhelyek és tanösvények hálózata, amelyek a régió összes élőhely típusát képesek bemutatni. A fejlesztések nem zavarhatják a természeti rendszerek működését. A tanösvények létesítése során a természetvédelmi jogszabályokban foglaltak az irányadók.

A fejlesztésnek korlátot szab a terület terhelhetősége, a fenntartható fejlődés elveinek betartása. A természeti rendszereket használó turisztikai formákkal egyetlen terület sem terhelhető a végtelenségig, és a terhelés növekedése során egyre inkább előtérbe kell hogy kerüljenek, azok a használati formák, amelyek segítenek a terhelés káros hatásainak a mérséklésében, és a jelenlegi természeti állapot megőrzésében, esetleg javításában.

Jó adottságokkal rendelkeznek ökoturisztikai szempontokat figyelembe véve a Tiszafüred-Örvényi térség, a Sarudi-, Poroszlói- és a Tiszavalki-medence folyóparti övzátonyai, melynek folyamatosságát a szabályozó műtárgyak átjárhatósága biztosítja.

Tisza-tavi Ökocentrum – Poroszló

A Tisza-tó turizmusában és természeti értékeinek bemutatásában új fejezetet nyitott a Tisza-tavi Ökocentrum megvalósítása, melyben kapcsolódik egymáshoz a turizmus és a természetvédelem. A létesítmény a térség központi vendégfogadó bázisa és a bemutatóhelyek láncolatának kiemelkedő tagja lett egyben.

Az Ökocentrumhoz kapcsolódóan érdemes lesz létrehozni egy olyan szakmai szervezetet, mely tömöríti magában a meghatározó ökoturisztikai szolgáltatások, attrakciók képviselőit, a térség természetvédelmi és turisztikai szakembereit. Ennek a szervezetnek lehet feladata az ökoturisztikai bemutatás „újrhangolása”, a szolgáltatás struktúra jövedelmezőségének optimalizálása, a vendégbarát működés végiggondolása.

Az érkező vendégek minél szélesebb körű tájékoztatása érdekében szükséges egy olyan központ kialakítása, ahol minden információhoz és tájékoztatáshoz hozzájuthat, valamint a bemutatóhelyek és kiállítások segítségével áttekinthető képet kaphat a térség természeti és ökológiai adottságairól.

Tanösvények a Tisza-tavon

A Tisza-tó ökoturisztikai arculatának az erősítésében elvitathatatlan szerepet játszik két bemutatóhely, egy építése folyamatban van.

Az ökoturizmus különleges attrakciója a 2005-ben épült Tisza-tavi Vízi Sétány és Tanösvény, amely a Poroszlói-medencében található. A Vízi Sétány Poroszló mellett a tó belső területén a partvonaltól mintegy 500 m-re található és a Poroszlói szabadvízi strand melletti lekötő helyről a tó első menetrend szerinti hajójáratával közelíthető meg. A víz fölött cölöpökre épített 1500 m hosszú palló-úton kényelmes sétával fedezhetők fel a Tisza-tó természeti értékei. Az útvonal felfűz két madárvártát, egy pihenőszigetet és egy 10 m magas megfigyelőtornyot a Kis-Tisza partján, melyről megfigyelhető a Poroszlói-medence vízi világa is. A Vízi Sétány természeti értékeinek megismerését információs táblák és képzett túravezetők segítik.

Tiszaörvény térségében található a Tiszavirág Ártéri sétaút, amelyet 2007-ben létesítettek. A Szabics-kikötővel szembeni szigeten fekvő 1500 m hosszú tanösvény a kérész (Tiszavirág) érdekes életszakaszait mutatja be egy erdei sétaúton elhelyezett információs táblarendszer segítségével. Továbbá a régmúlt ártéri települések mesterségeit eleveníti fel és testközelből prezentálja a gyékényfonás, vesszőfonás, teknővájás munkafázisait, illetve a régi halászeszközöket. A hajdani kubikos élet is megelevenedik a sétaúton a folyamszabályozási és árvízvédelmi munkákat bemutató eszköztárral. Két madármegfigyelő torony mellett

egy álcázott madárles és sok mesterségesen kialakított madárfészkelőhely biztosítja a természet megismerését.

Tiszafüreden, a Holt-Tiszán, a Császlód szigeten egy ártéri kalandpark épült. A kalandpark hiánypótló szerepet tölt be a térségben. A közel 20 hektáros terület ugyanis a természetbarátoknak, a Tisza-tó élővilága iránt érdeklődőknek, s az aktív pihenés kedvelőinek, a sportolni, mozogni vágyóknak is tartalmas kikapcsolódást kínál. Szintén a Tisza-tó flóráját és faunáját bemutatását, felfedezését segíti a szigetet körülölelő tornapálya és tanösvény, valamint a fák lombkorona szintjére épített magaslati kötélpályás tanösvény is. A kialakított tanösvények és túraútvonalak hossza 3800 méter.

Tiszafüreden, a szabadstrandtól északra elhelyezkedő félszigeten 2010 novemberében átadták a Morotva kerékpáros pihenőparkot, melyet az Észak-alföldi Operatív Program keretében valósítottak meg, csaknem 240 millió forintból. A pihenőparkban kerékpártárolók, főzőhelyek, játszótér, és kilátó került kialakításra. A félsziget energiaellátását napkollektorok biztosítják, a hulladék tárolására pedig szelektív hulladékgyűjtő szigeteket helyeztek ki. Az új park alkalmas a szabadtéri rendezvények befogadására, a kiépített horgász helyek pedig a kulturált horgászatot szolgálják.

Megfelelő természetvédelmi kezelői és turisztikai szakmai kontroll mellett további tematikus bemutatóhelyek létesítése indokolt. Cél, hogy a tó és térsége természeti értékeinek bemutatása hálózatba rendezett attrakciók segítségével történjen, s a kiépítéssel és a vendégforgalom koncentrálásával a védett természeti területek jelentős részének terhelése csökkenjen.

Javaslat:

A Tisza-tavi Kódex kidolgozásához összeállított kérdőívet kitöltők közül a többségnek az a véleménye, hogy a Tisza-tónál a tanösvények számát nem szükséges korlátozni.

A fejlesztés iránya a Tisza-tavi Ökocentrum mellett kialakított bemutatóhelyek és tanösvények hálózata, amelyek a régió összes élőhely típusát képesek bemutatni. A fejlesztések nem zavarhatják a természeti rendszerek működését. A tanösvények létesítése során a természetvédelmi jogszabályokban foglaltak az irányadók.

Jó adottságokkal rendelkezik ökoturisztikai szempontokat figyelembe véve a Tiszafüred-Örvényi térség, a Sarudi-, Poroszlói- és a Tiszavalki-medence folyóparti övzátonyai, melynek folyamatoságát a szabályozó műtárgyak átjárhatósága biztosítja.

A fejlesztések során monitoringozni kell a területek eltartóképességét.

Sporthorgászat

Általános előírások

Az 1997. évi XLI. törvény a halászatról és horgászatról (a továbbiakban halászati) 3.§. (1) pontja értelmében Tisza-tavon az államot illeti a halászati jog, melyet a miniszter (jelenleg vidékfejlesztési) gyakorol. Az államot megillető halászati jog haszonbérbe adása alapján a halászati jogot 2010. január 1-től a Tisza-tavi Sporthorgász, Természetvédelmi és Környezetvédelmi Közhasznú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság, mint a Tisza-tó halászati hasznosítója gyakorolja. A Sporthorgász Kft. jogosult és köteles a halászati hasznosítás körébe tartozó valamennyi feladat elvégzésére.

A halászati és horgászati (a továbbiakban csak a horgászati megjelölést használjuk - mert jelenleg a Tisza-tóra ez jellemző - de értjük alatta a lehetséges halászatot is) tevékenység gyakorlásával, elsősorban a fent említett két törvény és végrehajtási rendeleteinek előírásai az iránymutatóak, de meghatározó még a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény is.

A szivárgó csatorna külső karbantartó sávja mentén húzódó kisajátítási határtól (kincstári vagy határa) kezdődően a horgászvíz (horgászhely) megközelítéséig és az ott végzett tevékenység (sporthorgászat, halászat) vízügyi kezelésű, de kincstári vagyonghoz tartozó állami tulajdonú föld-, vízterületen történik. A *halászati törvény* 6. – 7 §.-ai értelmében a halászati hatóság a vízügyi, környezetvédelmi és természetvédelmi terület esetén a természetvédelmi hatóság hozzájárulásával nyilvánítja halászati vízterületté a vizet.

A horgászat a Tisza-tó kiemelt jelentőségű, integrált hasznosítása, ami valamennyi jogos igény kölcsönös figyelembevételével, egyeztetetten végezhető. A Tisza-tó minden létesítményének meghatározott funkciója van, és csak megfelelő műszaki állapotban tud megfelelni a társadalom elvárásainak. A létesítmény állaga a használat során folyamatosan romlik – a közlekedés által (a föld anyagú töltések feltörnek - kopnak, a nedvest összevágják - növelve beázás alapján a fellazulást -, rontva a használhatóságot, gyeptakaróban taposási kár keletkezik stb.) – ezért ennek állagmegóvására fokozottan kell figyelni és az adott lehetőségeken belül, elvégezni. Ennek nem érvényesülése valamennyi hasznosítást veszélyeztet és a pontban leírtakat is oka fogyottá teheti.

A horgászhely kialakítás a biológiai - és hullámverés elleni védelmet károsíthatja a töltés előterében (nád, fűz irtás, kőmű átrendezés stb.), biológiai szükségletek elvégzése és a visszamaradó hulladék, kihat a vízminőségre, környezet állapotra is.

A halászati törvény 15. §-ban megfogalmazottak csak a halászati hasznosító szolgalmi jogára terjednek ki, tehát a horgászra nem. Ennek alapján a halászati hasznosítót halászati szolgalmi jog illeti meg a Tisza-tavon. A halászatra jogosult külön jogszabályokban (kincstári, vízgazdálkodási, környezeti, természetvédelmi, erdészeti stb.) meghatározott korlátozások

betartásával juthat a vízhez, valamint a horgászati tevékenység időtartamára fogási eszközt elhelyezhessen, illetve használjon, a vízen halászati tevékenységet folytasson és a fogási zsákmányt elszállítsa. Ezen tevékenységével okozott kárért, kártérítési kötelezettség terheli.

A tározó töltéseinek közlekedési rendje több szintű tárgyalás (MOHOSZ, VKKI, KÖVIZIG-ek, helyi horgászegyesületek, önkormányzatok) alapján, valamint az érintett közlekedési hatóságok előírásainak figyelembe vételével alakult ki. Funkcióját tekintve elsősorban üzemi, védelmi út, továbbá – a fejlesztések révén egyes szakaszai – útengedéllyel rendelkező nyílt kerékpárútnak minősül. Tekintettel arra, hogy már a létesítések sem egységesek (meglévő úthálózat, fejlesztések, pályázatok), ezért van ilyen megosztott és eltérő úthasználat is. A pályázati kötelezettségek (utánkövetés) elévülésével, amely az elkövetkező években (2013-ig) esedékes, további összehangolásra kerülhet sor. Az Igazgatóságok tiltják a gépjárművek számára a közútként történő használatot, részükre csak megközelítő használat lehetséges.

A három érintett vízügyi igazgatóság a Tisza-tó Kisköre-Tiszaábolna közötti bal és jobb parti töltésszakaszra egységes közlekedési (tartózkodási) engedély kiadását tervezi 2011 januártól.

Az egységes közlekedési engedély nem érvényes az ezen kívül eső töltés szakaszokra, valamint nem mentesít, az egyes szakaszokra vonatkozó korlátozások, tiltások alól.

Ennek birtokában és az abban foglaltak betartásával lehet csak járművel a tározótöltéseken gépjárművel közlekedni, illetve tartózkodni.

Tételes előírások a horgászokra (halászati hasznosítóra)

A vízterületen horgászatot folytató személyek a vízügyi szolgálatnak, vagy más arra illetékes ellenőrzést végzőnek kötelesek felmutatni a gátközlekedési engedélyüket, ha a horgászhelyet vízügyi kezelésű területen gépjárművel közelítették meg.

A parti nádsávot, valamint fűzsávot (biológiai védelem) a partvédő kőművet megbontani, megrongálni, - a partvédő mű mögötti (feltöltött) terület védelmét biztosító növényzetet eltávolítani, irtani, gyéríteni tilos. Cél, hogy az új horgászhelyek szabályozott módon kerüljenek kialakításra és csak olyan helyen, ahol a hely jól megközelíthető, a létesítés nem jár a környezetének rombolásával. Az ilyen helyek kijelölése a halászati hasznosító feladata, melyet köteles előzetesen az önkormányzattal és a vízügyi kezelővel egyeztetni. Az esetleges viták elkerülése érdekében javasolt ezen helyek leltárának elkészítése, majd ezt követően a megjelölése, számozással történő ellátása, azonosítása. A kialakítás mikéntjét az üzemelővel történő megegyezésben foglaltak szerint kell végrehajtani.

A tározón, szivárgó csatornában, öntöző főcsatornában elhelyezett vízszint-szabályozási vagy

egyéb célt szolgáló műtárgyakat és a védőtöltésen lévő sorompókat nem kezelhetik.

Egyes műtárgyaknál halrácsok, vagy bármilyen egyéb nem vízszabályozási célú létesítmény (például: csónak átemelő) csak a kezelő engedélyével és előírásainak megtartásával helyezhetők el. Ezek rendszeres karbantartásáról, biztonságos üzemeléséről, tisztításáról az elhelyező köteles gondoskodni. A kialakított létesítmények vízfolyási (áramlási) akadályt nem képezhetnek az üzemszerű működést nem akadályozhatják.

A Tisza-tó vízminőségéért (átfolyásos jellegéből adódóan) a kezelő vízügyi szervezet felelősséget nem tud vállalni. A kezelő a tudomásra jutott vízminőség romlásról viszont a hasznosítót tájékoztatja. A horgász a vízminőséget károsan befolyásoló anyagot nem juttathat a vízbe (pl. beetetés alkalmával). A vízpartot szennyezni nem szabad a környezet megóvására és a természetvédelmére kiemelt figyelmet kell fordítani. Az ott tartózkodása során keletkező hulladékot köteles a tározóból magával vinnie, valamint köteles a tartózkodási környezetében, mások által ott hagyott hulladékot összegyűjteni és elszállítani. Halászati (horgászati) tevékenységet úgy kell végezni, hogy az a vízterület megközelítését, az esetleges kárelhárítást és karbantartási tevékenységet ne akadályozza. A halászati hasznosító a tevékenységéből és a törvényi előírások megszegéséből a vízgazdálkodási létesítményekben és a tározó területén okozott károkat köteles megtéríteni.

Halpusztulás esetén a halászati hasznosító köteles az elhullott egyedeket összegyűjteni - és az egészségügyi előírásoknak megfelelő ártalmatlanításáról gondoskodni (az 1995. évi LVII. törvény 19. §-ban foglaltak alapján). Célszerű a haltelepítés és az esetleges halmentés, szelektív halászás helyét és időpontját a nyilvánosság elé tárni (társadalmi kontrol).

A hasznosítónak ajánlatos figyelemmel kísérni - és tájékozódni a Tisza-tó üzemrendjéről - és a vízszintváltozáshoz, jégviszonyokhoz kapcsolódó halvédelemről gondoskodni. Az üzemeltető pedig figyelembe veszi mindazon biológiai értékek összességét, amelyek veszélyeztetve vannak a tározó vízszintcsökkentése következtében és a műszaki lehetőségek keretén belül, valamint az ésszerű kockázat fenntartásával végzi tevékenységét.

Az élet és vagyon védelem érdekében az árvízi előírások elsődlegessége, valamint a természeti folyamatok alakulása miatt a Kiskörei-tározóban csak részlegesen teljesíthetők az 1997. évi XLI. törvény 16.§. (1) és (4) bekezdésében foglaltak (nyolc napos előértesítés, stabil vízszinttartás ívási időszakban). Amennyiben a hidrológiai előrejelzések bizonyossá teszik az árhullám kialakulását, az Igazgatóság megteszi a médiákban a kötelező tájékoztatását.

A halászati hasznosító a halgazdálkodási tervében, a Kiskörei-tározó és vízlépcső vízjogi üzemeltetési engedélyében előírt hidraulikus üzemrendjéhez célszerű, hogy igazodjon,

üzemtervét ennek figyelembevételével készítse el!

A hasznosító által szükségesnek ítélt halvándorlási útvonalak és halvermelő helyek karbantartása a KÖTIVIZIG-gel és HNPI-vel történt egyeztetés után végezhető, új létesítmény a törvényi előírások szerint létesíthető. Halastavakra jellemző, intenzív haltermelés nem folytatható. A Tisza-tóban elsősorban őshonos halfajok telepítése a kívánatos (HNPI előírása).

Horgászat elől elzárt területek:

A Téli kikötő, amely nem tartozik a horgászati hasznosításra meghatározott területhez, üzemi terület.

A Tisza-tavi vízepítési műtárgyak, elsősorban vízkivételi művek, öblítő csatorna szabályozó műtárgyainak 50 m-es körzetében, a Kiskörei Vízlépcső üzemi területén, illetve a műtárgy 300 m-es környezetében, a Nagykunsági és a Jászsági főcsatorna 100 m-es környezetében tilos tartózkodni, illetve kikötni, vagy valamilyen nem üzemelési célú tevékenységet végezni. Ez nem érinti a műtárgyakon történő átközlekedést.

Továbbá tilos a horgászatra, halászatra jogosult (jogosultak) által kibocsátott területi engedélyen feltüntetett helyeken. (Megjegyzés: a területi engedélyen konkrétan kell megjelölni a horgászat elől tiltott területeket!)

Egyéb követelmények, előírások:

Az öblítő csatornáknak és azok partjainál a horgászat, a közlekedést nem veszélyeztetheti és a közlekedés az indokltnál nem nagyobb mértékű horgásztzavarását tudomásul veszi. Vízi járműveket, csónakokat csak a Központi Közlekedési Hatóság által engedélyezett kikötőkben lehet tartósan elhelyezni és tárolni. A nem így tárolt csónakok tulajdonosai szankcionálásra számíthatnak (bírság, elszállítás stb.). A Tisza-tavon magán célú úszóművek elhelyezése csak a csónakkikötőkben engedélyezhető.

A tározó többcélú használatából, az azon átfolyó Tisza folyó által keltett vízszint-ingadozás miatt a cölöpökön nyugvó horgászállás, vagy stég a tározótéren belül nem létesíthető.

Horgász helyen - a Tisza-tavon és partja mentén - a vadkempingezés tiltott, kivéve, ha az kijelölt, és üzemeltetővel rendelkező sátorozó helyen van, vagy az időjárás (eső, nap) elleni ideiglenes védelmet biztosítja. Ezt meghaladó mértékű helykialakítás (étkezőhelyek, hálósátrak, tűzrakó helyek kiépítése), vagy a horgászattal nem összefüggő eszközök kihelyezése (hűtőszekrény, gáztűzhely, bútorzatok, stb.) vadkempingezésnek minősül és tilos.

A halászati hasznosító jogosult és köteles a Tisza-tó halállományát, életközösségét, valamint élőhelyét védeni, a hal természetes táplálékszerzését és szaporodását - ideértve áradás - apadás esetén a halivadék mentését is - elősegíteni. Ha a halászati vízterületen, vagy annak meghatározott részén a halállomány vagy élőhelyének védelme indokolja, a halászati hatóság a külön jogszabályban meghatározott feltételek szerint:

- az előírt halászati tilalmi időt - legfeljebb tizenöt nappal - meghosszabbíthatja;
- korlátozhatja vagy megtilthatja egy vagy több halfaj halászását, horgászását;
- az előírt halászati tilalmi időt - legfeljebb tizenöt nappal - megrövidítheti, illetőleg a rendeletben előírt halászati méretkorlátozás alól meghatározott időtartamra felmentést engedélyezhet. (Hhtv.39. §)

Amennyiben a hal szaporodása, telelése és a halivadék nevelése indokolja, a halászati hasznosító - a halászati hatóságnál - kezdeményezheti a Tisza-tó meghatározott részeinek kíméleti területté nyilvánítását. A kíméleti területté nyilvánításról a halászati törvény 42 § rendelkezik. Ehhez szükséges a vízügyi hatóság szakhatósági hozzájárulása, védett természeti területen a természetvédelmi hatóság szakhatósági hozzájárulása is. A kíméleti területen meghatározott időtartamra tiltva lehet a halászat, a horgászat, a vadászat, a csónakázás, a fürdőzés, a vízi sportok üzése, továbbá minden olyan tevékenység végzése, amely a hal szaporodását és fejlődését zavarhatja. Ezt megfelelően közhírré kell tenni (sajtó, jól látható területi jelölés stb.).

A vízi közlekedés rendjéről szóló 39/2003. (VI. 13.) GKM rendelet (továbbiakban HSz) II. rész 7. fejezete határozza meg az egyes vízterületeken betartandó különös szabályokat. A Tisza folyóra érvényes különös szabályokat a 7.7 ponton belüli cikkek, azon belül a Tisza-tóra vonatkozó szabályokat a 7.73 cikk határozza meg. Tekintettel arra, hogy kíméleti terület nem csak a Tisza-tó tófelületén, hanem a Tisza folyón is megtalálható, a közlekedés csak részben – mindössze sebességhatározással – korlátozható. Tekintettel arra, hogy a korlátozásra időszakosan van szükség a táblák kihelyezése nem megfelelő mód. Erre megoldást jelentene HSz 7.34. cikkében a Szentendrei-Duna-ágon meghatározott időszakos korlátozáshoz hasonlóan – a kíméleti időszakhoz igazodó – és a HSz-ben új cikkben meghatározott közlekedési korlátozás meghatározása az alábbiak szerint:

7.73-bis cikk - Közlekedési korlátozás a Tisza-tavon:

„A Tisza-tónak a Tisza eredeti medrében a ... fkm és ... fkm közötti szakaszán ... dátum... és ... dátum ... közötti időben úszólétesítménnyel vesztegelni, vagy kikötni tilos, illetve az úszólétesítmény köteles a hajózó út közepén haladni és sebességüket oly mértékben csökkenteni, hogy a partot károsító hullámozást és szivóhatást ne keltsen (kíméletes hajózás).”

A halászati törvény 13 § (3) pontja értelmében a halászati jog gyakorlására kötött szerződés azonnali hatállyal akkor is felmondható, ha a halászati hasznosító a természetvédelem, vagy/és a vízgazdálkodás érdekeit súlyosan veszélyezteti.

Javaslat:

A Tisza-tó Kisköre - Tiszabábolna közötti bal és jobb parti töltésszakaszra egységes közlekedési (tartózkodási) engedély kiadása szükséges a három érintett vízügyi igazgatóság részéről.

3.1.4.3 Természetvédelem, vízminőség-védelem és halászat kapcsolatai

A Tisza-tó területe 127 km², melyből vízfelület 104 km², a szárazulat (sziget, félsziget) 23 km²; az 1990-es állapot szerint a 104 km² vízfelületből a nyílt vízfelület közelítően 73 km² és a vízi növényzettel benőtt 31 km² volt.

Hosszútávon ezt az arányt a vízminőség-védelem érdekében célszerű fenntartani (70 % nyíltvíz, 30 % vízi növényzettel benőtt terület). A benőtt terület évente változik, jelenleg már a 45-55 %-os borítottságú, amit 30 %-ra szükséges visszaszorítani. A vízi növényzettel benőtt terület gyakorlatilag holt terület (egyes ívásra alkalmas területek kivételével) a halászati hasznosító és vízi-közlekedő számára. Az évenként pusztuló növényzet mértéken felüli mennyisége - biológiai terhelése - rontja a vízminőséget, oxigénelvonása halpusztulást okozhat. Ugyanakkor értékes terület a természetvédelem számára, úgyis mint növényvilág, de úgyis mint a fészkelő madarak előtt védőzónát (kívánatos a 150-250 m szélesség) képező természetes megközelítési akadály.

A halászati és természetvédelmi érdekek figyelembevételével a Valki-medencében az Eger-patak - Nyárad-ér - IX. sz. öblítő csatorna - Tisza folyó és a tározótöltés közti területen a horgászati igények kielégítését kell előnyben részesíteni, míg a többi térségben a kisszerszámos halászatot kell visszaállítani, aminek lényegesen kisebb a területzavarási hatása. A halászat visszaállításával a terület is védettebb lesz, egyben Poroszló halász dinasztiáinak kívánsága is kielégül és a tevékenység bemutatása idegenforgalmi jelentőségű is lehet.

A 33. sz. főközlekedési út alatti védett és nem védett területeken a mellékelt Rsz. 5.sz. helyszínrajzon nyíltvízként ábrázolt területek adják meg a horgászható vízfelületeket.

A kotrások tervezésénél a vízminőségi igényeken túl a halászati érdekre is figyelemmel folytatatólagos vízfolyási összeköttetésre van szükség a Nagy- Morotva - Aponyháti (XI) csatorna, valamint a Nyárad-ér – Szartos közötti szakaszon, a Dühöslapos – Eger-patak

között, valamint a VI-os öblítő csatorna – Fűzfás morotva között. Ezzel (a vízminőségen túl) a természetvédelmi érdekek sérülése nélkül javulnának a halak vándorlási, áttelelési feltételei. Fontos feladat a jelenleg üzemelő öblítő rendszerek iszaptalanító kotrásai is, valamint a meglévő holtágak, morotvák rekultivációja.

A halászati jog bérbeadásánál a fentiek érvényre juttatása indokolt.

Javaslat:

A horgászati vizeken történő korlátozások helyszínen történő kijelölése mind a horgászati hasznosító, mind a korlátozást elrendelő közös érdeke. Ezért a tájékoztatási rendszer létesítése és fenntartása mindkettőjük közös feladatát képezi. A rendszer létesítésére tervet kell készíteni, melyet az érvényben lévő jogszabályok szerint a közigazgatásilag illetékes önkormányzattal engedélyeztetni kell, valamint a terület kezelőjének hozzájárulását is be kell szerezni.

Legfontosabb cél a fogási lehetőségek javítása, a jó fogási lehetőségek biztosítása. Ennek érdekében elsődleges feladat a halállomány közvetlen és közvetett növelése. Vizsgálni kell a vízterületek horgászeltartó képességét.

A Tisza-tavi Kódex kidolgozásához összeállított kérdőívet kitöltők közül a horgászhelyek számának korlátozását a többség nem tartja indokoltnak.

Vadászat

Általános fogalmak, előírások

A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadásatról az 1996. évi LV. törvény és végrehajtási utasításai (módosítás) az irányadóak (továbbiakban: vadászati törvény). A törvény hatálya nem terjed ki a természetes élő környezetben vadon élő, nem vadászható állatfajra, valamint arra a vadra, amelyet nem a vadászati jog hasznosítása érdekében tartanak bekerített helyen. A vadászati jog, a vad, valamint élőhelyének védelmével és a vadgazdálkodással kapcsolatos, továbbá a vadászterületen szabadon élő vadnak az arra jogosult által történő elejtésére, elfogására, a hullott agancs, valamint vadászható szárnyas vad tojásának gyűjtése, továbbá az elhullott vad tetemének a törvény szerinti elsajátítására való kötelezettségek és jogosultságok összessége.

A vadászati törvény 3. §.(1) A vadászati jog - mint vagyoni értékű jog - a földtulajdonjog elválaszthatatlan részeként a vadászterületnek minősülő terület tulajdonosát illeti meg. (2) Amennyiben vízfelület is része a vadászterületnek, a vadászati jog a meder tulajdonjogának elválaszthatatlan része. 11.§. (1) A Magyar Állam önálló vadászati jogát nyilvánosan

meghirdetett pályázat útján haszonbérbe adással, vagy vagyongazdálkodási szerződéssel, hasznosítja. Van lehetőség a (3) utolsó mondat alapján: A tulajdonosi jogokat gyakorló szerv e jog gyakorlását az állami tulajdonban lévő és kincstári vagyon részét képező termőföld, illetve erdő esetében a kincstári vagyon kezelőjére átruházhatja.

A Hortobágyi Nemzeti Parknak a Tisza-tóra eső részein (korábban, helytelenül: Tisza-füredi Madárrezervátum) 1973 óta a vízi vad vadászata tilos. Mivel a terület a Ramsari konvenció értelmében is védett, fontos feladat a vonuló madárvilág nyugalmanak biztosítása. Az egyéb vadfajok vadászatát a védetté nyilvánító határozat nem tiltotta meg. A HNPI vadászati szabályzata ezekre a vadászható vadfajokra rövidebb vadász szezont állapít meg, a természetvédelmi szempontoknak megfelelően. A természetvédelmi jogszabály ugyanakkor lehetővé teszi, hogy természetvédelmi érdekből részleges, vagy teljes tilalmat rendeljen el a hatóság. Természetvédelmi szempontból a vadászati jelenléte nem kívánatos, hiszen óriási pusztítást tud okozni a madártelepeken, ezért vadászatát a természetvédelem nem korlátozza. A tározó nem védett részein a vadászat nem esik korlátozás alá. Ezeken a részeken intenzív vízi vad (vadréce, lúd) vadászat folyik. Ezeknek a vadászatoknak a sikerességét jelentősen csökkenti a megtelepedésre alkalmas élőhelyek nagy kiterjedése, ami az eloszlást kedvezőtlené teszi. Sajnos ezek a vadászatok erősen zavarják a védett fajokat is. A vadászatot a tározón kívüli táplálkozó területekre kellene korlátozni.

Tételes előírások a vadászati hasznosításra

A vadászati tevékenység a természetvédelmi célokkal összhangban végezhető, intenzív vadgazdálkodás nem indokolt. Cél: állományszabályozás - és fenntartás. 2003-tól kívánatos a vízi vad vadászatának az egész területre kiterjedő tilalma.

Nagyvad vadászat csak lestről végezhető. A magaslesek ("mobil" és fix) helyének kijelölése és pontos térképi (számozott) regisztrációja mindig a természetvédelmi (HNPI) és tározó (KÖTIVIZIG) örökkel közös bejárás alapján történjen. A már meglévő élő fákra elhelyezett magaslesek folyamatosan le kell bontani és az így keletkezett hulladékot el kell szállítani.

A vaddisznóbefogókat a természetvédelmi és területkezelőkkel előzőleg egyeztetett helyen és számban, közös területbejárást követően lehet kihelyezni. Vadföldek létesítése a területkezelőkkel (természetvédelmi és vízügyi) egyeztetve, helyszíni bejárást követően engedélyezhető. Fő szempontok: 1-2 ha-nál nagyobb vadföldek létesítése nem megengedhető. Szántás ezeken a területen csak végső megoldásként alkalmazható (gyalogakác visszaszorítása kívánatos). Vadföldeken vethető takarmánynövények: lucerna, vörös here, csicsóka.

A vadgazdálkodással kapcsolatban számításba jövő munkálatok - les építés, befogók kihelyezése, útjavítás, vadföldi munkák, kaszálás, cserje irtás, nyiladékvágás- csak szeptember 1. - március 15-ig végezhetők. A fokozott kíméletet igénylő területrészek - az életközösségek zavartalanságának biztosítása érdekében - közlekedés csak gyalogosan és a legszükségesebb mértékig engedélyezhető. Ezeken a területeken a vadbefogás is tiltandó.

A Hordódi-Holt-Tisza, Kerek-tó, - Háromágú-holtágak területén egész évben tilos a vadászat, ezeket vadkamraként kell nyilvánítani. Az északi oldalon február 01-től június 30-ig minden vadászati tevékenység tilos. Ugyanígy a motorcsonakkal történő közlekedés egész évben tilos. Tájidegen vadfaj betelepítése nem megengedett.

A dúvad-állomány gyérítését megfelelő időben a vadgazdálkodó köteles elvégezni. Pézsmapocok irtása csak befogóval történjen, ügyelve arra, hogy a csapda méretei ne tegyék lehetővé a vidra számára a bejutást. Fokozottan védett madárfaj fészkelése esetén bármely les használata megtiltható, illetve korlátozható.

Minden esztendőben a Tisza-tó déli részén a vadászatra jogosult a vízi vad vadászatának időpontjait köteles a HNPI felé időben jelezni, biztosítva ezzel a természetvédelmi örök terítékellenőrzésének lehetőségét.

Fontos és szükséges kezelési szempont, hogy a HNPI természetvédelmi területkezelői, a KÖTIVIZIG mint a kincstári vagyon kezelője, és a vadászatra jogosult szakemberei közös területbejárásokat szervezzenek mind a vadászható vadfajok, mind a védett természeti értékek védelme, óvása, megőrzése érdekében.

Javaslat:

Vadászturizmus fejlesztése esetén fontos a háttérszolgáltatások minőségének javítása, a meglévő vendégkör megtartása. A kapacitásbővítés előtt folyamatosan monitoringozni kell a vadállományt.

Vízi sportolás (zárt vízi-sportpályák, vízi-sportversenyek, téli sportok stb.)

Vonatkozó jogszabályok:

50/2002. (XII. 29.) GKM rendelet a kikötő, komp- és révátkelőhely, továbbá más hajózási létesítmény létesítéséről, használatbavételéről, üzemben tartásáról és megszüntetéséről.

Vízisport versenyek

Állandó és verseny jellegű vízi sportpálya kitűzésére és üzemeltetésére lehetőség van a Tisza-tó területén. Az 1980-as évek első felében volt igény a Tiszafüredi Holt-Tisza északi ágában

kajak-kenu pályára; kotrás és egy-két éves kitűzés és használat után megszűnt. A kiskörei szabadvízi strand fölötti kajak-kenu pálya tanulmányterv szintjéig jutott el. Távúszó versenyhez, szörfözéshez, vitorlázáshoz, jet-ski versenyekhez egyedi és eseti pályák lettek kijelölve és kitűzve. A továbbiakban sincs akadálya, hogy a verseny szervezője-bonyolítója vagy a pálya létesítője-üzemeltetője kérelmezze az engedélyezést a Tiszai Vízügyi Rendőrkapitányságon, Szolnokon. Lásd még az előző pontokat.

Zárt vízisport-pályák

Zárt vízisport-pályák kijelölése és létesítése:

Zárt vízi sportpályák (jet-ski pálya) kijelölése és üzemeltetésének engedélyezése a hajózási hatóság hatáskörébe tartozik. A pályát létesíteni és üzemeltetni kívánó személy írásbeli és helyszínrajzi melléklettel ellátott kérelmét a fenti címre kell beküldenie. A javasolt a kérelemhez csatolni az alábbi engedélyeket, vagy hozzájárulásokat.

- az érintett önkormányzat hozzájárulását az ott végzendő tevékenységhez,
- a vízfelület kezelőjének, valamint a parti terület eredeti tulajdonosának, vagy kezelőjének hozzájárulását, ill. a terület feletti rendelkezési jog megszerzését bizonyító okiratot, melyet a valós tulajdonos, vagy kezelő is elismert.

Az engedélyezéshez szükséges szakhatósági hozzájárulások és engedélyek beszerzése az engedélyt kérő feladata. Az ügyben eljáró vízügyi hatóság, mint szakhatóság a hozzájárulását közvetlenül küldi meg az engedélyező hatóságnak, az ügyfél egyidejű értesítése mellett. A létesítési engedély birtokában lehet megkezdeni a pálya kialakítását az alábbiakban foglaltak szerint:

a.) A pálya helyének első engedélyezett kitűzését a KÖTIVIZIG területileg illetékes szakaszmérnökségétől kell megrendelni, melyet a szakaszmérnökség, vagy a kitűző szolgálat 15 napon belül elvégez és a kitűzési pontokat az engedélyes részére átadja megőrzésre. Az alappontok megsemmisülése, vagy elmozdítása utáni helyreállítás, csak ismételt megrendelésre történik. Amennyiben a pálya pontjainak elmozdítása olyan mértékű (± 5 m), hogy az más vízfelület-használókat veszélyeztet, a pálya használatát be kell szüntetni. Az engedélyes, aki az eredetileg kitűzöttől eltérő pályán üzemeltet szabálysértést követ el.

b) A pálya lehatárolását az alábbi előírások betartásával kell elvégezni:

A pálya határait 10 m-ként 40 x 25 cm méretű A1 jelzését mutató és felúszókkal ellátott kötéllel egymáshoz kapcsolt műanyag bójákkal kell megjelölni. A pálya part felőli határa a mindenkori vízszélvtől min. 20 m-re kerüljön kijelölésre. A part és a pálya part felőli határa között, a pálya megközelítése céljára, legalább 10 m széles bejáró utat kell kijelölni. A bejáró

utat, mindkét oldalán 10 m-ként, a fenti méretű sárga színű műanyag bójákkal kell megjelölni.

A pályát megközelíteni és elhagyni csak ezen az útvonalon a lehető legkisebb biztonságos sebességgel haladó vízi-eszközzel lehet.

Közvetlen parti területtel nem rendelkező pályák esetében, a zárt pálya biztonsági sávjának határán elhelyezett úszóműről történhet az indítás, ill. a fogadás. Az úszómű és a part közötti szakaszon a HSZ. előírásainak megfelelően kell közlekedni.

A pálya felügyeletét az úszóműről kell ellátni és itt kell tartani az üzemelés alatt a mentőjárművet is. A felügyeletet csak a megfelelő gyakorlattal és képesítéssel rendelkező személy láthatja el.

c.) A pályák minimális mérete: 50 x 80 m, melyet 20m-es védőtávolságnak kell körülvennie. A védősávon belül tartózkodni, közlekedni csak akkor lehet, ha a pályán nem tartózkodik vízi-eszköz, vagy azt az áthaladási időtartamra leállítják. Az eljáró hatóság ennél kisebb méretű pályákra nem ad ki engedélyt. A pályák kijelölése nem jogosítja fel az üzemeltetőt annak használatba vételére!

Zárt pályák üzemeltetése:

Használatba vétel: a pályák használatba vételét a helyszíni üzembevételi eljárás során engedélyezi a hajózási hatóság, az engedélyezési eljárásban résztvevő szakhatóságokkal egyetemben.

A helyszíni szemle alapján készült jegyzőkönyvben kerül rögzítésre, hogy a pálya megfelel-e a követelményeknek, vagy ismételt eljárásra utasítja a bizottság. Csak az előírásokat teljes mértékben kielégítő pályák beüzemelése engedélyezett. A pályán észlelt hiányok pótlása csak ismételt üzembevételi eljárás keretében kerül elfogadásra.

Egy hatóságilag kijelölt és zártnak minősített pályán csak egy engedélyes üzemeltethet, ezért egy pályának évenként, csak egy alkalommal történik a helykijelölése. Amennyiben a pályát más is igénybe veszi, azt a vízi rendészet felé azonnal jelezni kell, amely a szükséges intézkedéseket megteszi.

A helyszíni szemlékre javasolt időpont, május 2-a és 15-e közötti, árvízmentes időszak. Az ismételt eljárást a Felügyelet az eredeti határidőt követő 15 napon belül tűzi ki. A helyszíni szemle során a Hajózási Hatóság előírásainak megfelelően valamennyi személyi, műszaki, biztonságtechnikai és balesetvédelmi feltétel megléte ellenőrzésre kerül.

Üzemelés: A pálya üzemeltetése csak a jegyzőkönyvben rögzített üzemeltető(k) állandó felügyelete mellett történhet. A felügyeletet csak a megfelelő gyakorlattal és képesítéssel

rendelkező személy láthat el. A felügyelettel megbízott személy köteles folyamatosan figyelemmel kísérni a pályán közlekedőket, az élet és vagyonbiztonság megóvása érdekében a szükséges intézkedéseket megtenni (vészeleállítás, mentés, stb.).

Az üzemeltetésről folyamatosan üzemelési naplót kell vezetni, melyet az üzembe helyezés napján kell megnyitni, a törzsadatokat és üzemeltetett járművek feltüntetésével. A naplóban rögzíteni kell az üzemeltetésért felelős személy és a felügyelettel megbízott személyek adatait (név, születési idő és hely, anyja neve, személyigazolvány száma, hajóvezetői engedély száma, lakcíme). Naponta kell vezetni a felügyeletet ellátó felelős személy szolgálati idejét, az esetleges váltásokat, az igénybevevők személyi adatait, az oktatás tényét, valamint az esetlegesen bekövetkezett rendkívüli eseményeket (azok résztvevőinek és a tanúinak adataival). A napló megsemmisülése, vagy elvesztése a hajónaplóval egyenértékű büntetőjogi felelősségre vonást von maga után. A naplót a helyszínen kell tartani és azt az ellenőrző rendőri szerveknek betekintésre át kell adni.

Általános üzemelési szabályok: A pályát csak megfelelő időjárási és látási viszonyok esetén, napkeltétől napnyugtáig lehet üzemeltetni. A látási viszonyoknál figyelembe kell venni, az ún. arany-híd hatást. A pályát, ill. a szolgáltatást olyan személy nem veheti igénybe, aki előzőleg szeszes italt fogyasztott, vagy annak hatása alatt áll, szellemileg, vagy fizikailag nem megfelelő állapotban van.

Közlekedőket kötelező kioktatni a pályán érvényes közlekedési szabályokra, az élet és vagyonbiztonság megőrzésére.

A jet-ski-vel közlekedő személy köteles mentőmellényt és megfelelő szilárdságú bukósisakot viselni. A sisaknak felúszónak kell lennie!

A pályán max. két jármű tartózkodhat egy időben, ezek közlekedését az üzemeltetőnek folyamatosan figyelemmel kell kísérnie és szükség esetén azonnal, be kell avatkoznia. A pályán üzemelő jet-ski-eket távirányítású vészeleállítóval kell felszerelni.

A pálya üzemelési ideje alatt az engedélyes a HSZ. előírásainak megfelelő, mentésre alkalmas vízi járművet köteles a helyszínen tartani, melynek rendelkeznie kell a HSZ. 17. melléklet 2. pontjában előírt felszereléssel.

Zártpályák kijelölésére javasolt vízfelületek (igény esetén):

Abádszalóki szabadvíz strand előtti vízfelületen:

A strand előtti területén három zárt pálya engedélyezhető!

Helye: Tisza folyó bal part 146+931 tkm.-147+031 tkm. /100-100 m/

147+051 tkm. -147+101 tkm./50-100 m/

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

147+801 tkm. -147+851 tkm./50-100 m/

A pályák mellett 20 m széles biztonsági sávot kell hagyni, melyet csak az előírt korlátozásokkal, lehet igénybe venni.

Kiskörei strand:

A strand területén két zárt pálya engedélyezett!

Helye: Tisza folyó jobb part 135+260 tkm.-135+430 tkm./100-170 m./

Tisza folyó jobb part 135+848 tkm.-135+998 tkm./100-150 m./

Sarudi strand:

A strand területén zárt pálya nem engedélyezett!

A szabadvíz strand melletti belső területen két zárt pálya engedélyezett!

Helye: Tisza folyó jobb part 148+570 tkm.-148+620 tkm./50-150 m./

(a parttól 300 m-re)

148+720 tkm.-148+770 tkm./50-150 m./

(a parttól 260 m-re)

Poroszlói strand:

A strand területén egy zárt pálya engedélyezett!

Helye: Tisza folyó jobb part 6+690 tkm.-6+890 tkm./50-200 m./ (a parttól 100 m-re)

Kijelölt (nem zárt) pályák:

A tevékenység szüneteltetése időszakában szabad terület.

- Vízisí pályák, melyek kijelölése igény esetén kérelemre történik, a HSZ. és a Központi Közlekedési Hatóság rendelkezései szerint.
- Vízre(ről) le(föl)szálló sárkányrepülő pálya, mely a Légi Rendészeti Igazgatóság, Hajózási hatóság és a Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség, valamint Vízügyi Hatóság előírásai szerint jelölhető ki.

Javaslat:

A Tisza-tavi Kódex kidolgozásához összeállított kérdőívet kitöltők közül a legtöbben a vízi sportpályák számának korlátozása mellett foglaltak állást. A Tisza-tó terhelhetőségének figyelembevételével a különböző hasznosítások közül is a legtöbben a vízi sport pályák számát korlátoznák. (7.sz.melléklet)

A fejezetben szereplő jet-ski pályák közül az elmúlt időszakban csak az Abádszalóki-öbölben kerültek kijelölésre és üzemeltetésre, egyéb helyszíneken (Sarud, Kisköre), mint fejlesztési lehetőséget javasoljuk fenntartani.

A jelenleg érvényben lévő jogszabályok megfelelnek a gyakorlati követelményeknek, ezért

ezen felülvizsgálata és módosítása nem szükséges.

Egyéb vízfelület használatok

Vonatkozó jogszabályok:

147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet a vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó általános szabályokról.

Víziállás

A tározó területén víziállás (cölöpállás) telepítése általában nem engedélyezett, azonban egyedi elbírálástól a KÖTIVIZIG az alábbi esetekben nem zárkozik el:

- A telepítés csak olyan kijelölt csónakkikötők, kikötők esetében jöhet szóba, melyek nem közvetlenül az élő folyó partján vannak.
- Az engedélyezési kérelemhez a kérelmezőnek csatolni kell nyilatkozatát arról, hogy mindennemű kártérítési igényéről lemond a létesítményben jég, illetve vízjárás okozta kár esetén.
- A létesítményt méretezni kell felúszásra, azaz annak MÁSZ vízszintnél helyén kell maradnia.

Javaslat:

Felül kell vizsgálni annak lehetőségét, hogy a hullámverés elleni biológiai védelem megóvása érdekében a kiépített horgászhelyek esetében, a parti sávban horgászati céllal kialakíthatók legyenek, előírt méretű és kialakítású víziállások.

Sólyapálya

Vonatkozó jogszabályok:

50/2002. (XII. 29.) GKM rendelet a kikötő, komp- és révátkelőhely, továbbá más hajózási létesítmény létesítéséről, használatbavételéről, üzemben tartásáról és megszüntetéséről.

A sólyapálya vízjogi engedély köteles létesítmény. Az engedélyes tervdokumentációt a 18/1996. KHVM rendelet előírásai alapján kell benyújtani. A pálya vízbe nyúló részének látható kijelöléséről - vezetőoszlopok elhelyezésével - gondoskodni kell. A pálya végét legalább 15 cm-re kiemelt lezáró-foggal kell lezárni, a gépjárművek vízbecsúszásának megakadályozására. Amennyiben lehetőség van rá, az élő folyó mentén tervezett sólyapályákat célszerű a folyásiránnyal párhuzamosan, lefelé irányozva tervezni.

Veszteglés (állóhajók)

Vonatkozó jogszabályok:

A HSz, illetve a vízi közlekedésről szóló 2000. évi XLII. törvény (továbbiakban Vktv) konkrétan nem határozza meg a tárolás, illetve a veszteglés fogalmát, azonban a HSz I. rész 7. fejezetében részletesen foglalkozik a veszteglés szabályaival. A 7.02 cikk taxatívén határozza meg azokat a helyeket, melyeken a hajó, az úszóanyagok köteléke és az úszómű – mely kategóriákba a csónak nem sorolható bele – nem vesztegelhet.

A Vktv. alapján veszteglőhely az úszólétesítmények rendeltetésszerű üzemeltetés közbeni, átmeneti tartózkodására kijelölt vízterület és csatlakozó partszakasz. Tekintettel arra, hogy a veszteglőhely mindössze átmeneti, üzemeltetés közbeni tartózkodásra szolgál – a járművek folyamatos tárolása nem tekinthető veszteglésnek.

50/2002. (XII. 29.) GKM rendelet a kikötő, komp- és révátkelőhely, továbbá más hajózási létesítmény létesítéséről, használatbavételéről, üzemben tartásáról és megszüntetéséről.
39/2003. (VI. 13.) GKM rendelet a vízi közlekedés rendjéről.

A hajó tartós veszteglésének engedélyezése a hajózási hatóság hatáskörébe tartozik. A gyeptakaróban keletkezett károkat a bérlőnek kell helyreállítani. A hajón fel kell tüntetni az engedélyes nevét, lakcímét. A hajó üzemeltetése során fokozott gondot kell fordítani az erős hullámverésre. A rögzítő horgonyokat a Hajózási Szabályzat előírásainak megfelelően kell rögzíteni, az ebből, valamint hullámverésből keletkezett károkért a KÖTIVIZIG felelősséget nem vállal. Az üzemelés során bekövetkező balesetekért vagy okozott károkért mindennemű felelősség az engedélyest terheli. A tartós veszteglés esetén a parti terület kezelőjével területhasználati megállapodást kell kötni, melyben meg kell határozni a terület pontos helyét, az igénybe vehető terület nagyságát, a végezhető tevékenységeket, a környezetvédelmi jogszabályok betartására vonatkozó kötelezettségeket.

Javaslat:

Kijelölt veszteglő helyek, elsősorban a főmederben lehetnek, ezek működési feltételeinek kidolgozása, valamint a jogi háttér megteremtése indokolt.

Téli jeges időszak tóhasználatára vonatkozó szabályok

A Tisza-tavon belső területeinek jeges időszakban történő használata során be kell tartani a 46/2001. (XII. 27.) BM rendeletet a szabad vízen való tartózkodás alapvető szabályairól.

A Tisza-tó esetében a folyómeder maga a főmeder, minden, ezen kívül eső terület a folyó hullámtere, nem minősül folyóvíznek.

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

Kiemelten veszélyes vízfolyások a téli, kisvizes időszakban is üzemelő öblítő rendszerelemek.

- Kis-Tisza teljes hosszában
- IX. számú öblítő csatorna – Nyárad-ér – Eger-patak teljes hosszában
- Laskó patak bevető szakasza

Javaslat:

46/2001. (XII. 27.) BM rendelet a szabad vízen való tartózkodás alapvető szabályairól rendelet módosítása javasolt a Tisza-tó esetében.

KÖZLEKEDÉS

Közúti és tóparti közlekedés (közlekedés – megközelítés – parkolás), különös tekintettel a töltés koronán történő közlekedésre: gyalogos, kerékpáros, gépjárművel történő közlekedés, egyéb szolgálati és hatósági közlekedés

Közlekedés

A közlekedés igénye gépkocsival és motorkerékpárral a tározó töltésein folyamatosan jelentkezik. A tározó vize csak a töltés keresztezésével illetve a töltésen való mozgással érhető el, melynek általában használatos eszköze a gépjármű, de az utóbbi időben egyre gyakrabban és egyre nagyobb számban jelenik meg a kerékpáros forgalom. A töltés tározó körüli elhelyezkedésén túl azért is keresett, mivel annak karbantartottsága, kiemelt voltából származó gyors vízmentesülése, száradása jobb használhatósági lehetőséget biztosít a töltésekhez vezető földutaknál. A tározó mentén tiltott a települések közötti átmenő forgalom és a parkírozás jelenlegi gyakorlata is jobb megoldást, illetve szabályozást kíván. Mivel a tározó töltéseinek rézsűhajlása 1:4-es, a rézsűn is könnyen mozognak gépkocsival, melyek jelentős károkat okoznak esős időben a töltés biológiai védelmében.

A töltésen sorompók vannak elhelyezve (a rézsűn kerékvetők), szivárgó csatornák átereszei felett is, a KRESZ formai előírásai szerinti táblákkal jelölve. A korábbi időszakban a szivattyútelepekig kis teherbírású általában 3 m szélességű, burkolt útszakaszok épültek, melyek a kerékpárutak fejlesztésének köszönhetően mára már Kisköre – Tiszafüred, illetve Kisköre – Poroszló 33. számú főút között folyamatosak. A földművek koronaszélessége 6 m, 2 km-enkénti anyagtároló helyeken a koronaszélesség 50 m hosszban, 10 m, a mentett oldal felé szélesítve – ún. kitérők – épültek.

A töltésen való közlekedés gépkocsival korlátozás nélkül nem biztonságos, mivel az árvédelmi töltés nem felel meg a közutak aléptípmény és vonalvezetési előírásainak. Az ívek sugara kicsiny, a töltéskorona és a burkolatok építési lehetőségei a kétirányú forgalomhoz keskenyek. A földtöltés koronájának porossága és időszakos felázottsága nehezíti, meg is akadályozza a közlekedést. A tározó töltéseinek nem tartozéka a parkoló hely.

Az illetékes vízügyi szerv engedélye (hozzájárulása) nélkül tilos az árvízvédelmi töltésen járművel közlekedni. Ajánlott maximális sebesség 40 km/óra. A Kiskörei Vízlépcső üzemi hídja szolgálati célból vagy engedéllyel vehető igénybe közlekedésre, melyet a vízlépcső biztonsági szolgálata valamennyi alkalommal ellenőriz. A Jászsági és Nagykunsági főcsatornák beeresztő zsilipjén és 50 m-es körzetében megállni tilos.

A vízügyi igazgatóságok a saját működési területükre, de a Tisza-tó területére a három igazgatóság (ÉVIZIG, KÖTIVIZIG, TIVIZIG) összevontan ad ki napi, havi és éves gátközlekedési engedélyeket, melyek az igazgatóságok központjaiban, szakaszmérnökségeiken, gátórházaiban, horgász egyesületeknél és néhány más forgalmazónál vásárolhatók meg.

A VIZIG engedély hátoldalán található rövid tájékoztatóban ismerhetik meg a töltésen való közlekedés legfontosabb előírásait:

TÁJÉKOZTATÓ

“A védtöltésen közlekedő, tartózkodó engedélyes kötelességei, tájékoztató:

1. Esős időben, burkolat nélküli, felázott töltésen közlekedni tilos! Tilos a gátsorompók önhatalmú felnyitása, vagy a sorompó töltésrészün történő megkerülése! Tilos a töltésrészün, előtereken közlekedni, parkolni, sátorozni! A töltéskoronán megállni, várakozni a vízdoldali koronaélben, a töltéskorona burkolat igénybevétele nélkül a padkán engedélyezett. Vízkár elleni védekezéskor a töltésen csak a védelmi feladatokat ellátók közlekedhetnek!
2. Az engedély a csónakkikötők, szabadvízi strandok és horgászhelyek megközelítésére szolgál. A közlekedési engedély személy-és áruforgalom lebonyolítását szolgáló átmenő célú közlekedésre nem érvényes, ilyen célú közlekedésre az árvízvédelmi töltéskorona igénybevétele tilos! A gátsorompóval, tiltótáblával, vagy egyéb módon lezárt védtöltésre, az engedély kiadásának dátumától, érvényességi idejétől függetlenül az engedély területi hatálya érvényét veszti.
3. Az Igazgatóság jogosult arra, hogy év közben külön bejelentés nélkül a töltések védképességének megőrzése, karbantartási munka, vagy egyéb indokkal a töltésen történő közlekedést korlátozza, megtiltsa.
4. A töltésen való közlekedés során a KRESZ szabályait be kell tartani! A közlekedés fokozott óvatosságot igényel. Mindenkor számítani kell a töltésen lévő bukkánókra, a porképződés miatt korlátozott látási viszonyokra. Az árvízvédelmi töltésen való közlekedés esetében a megengedett legnagyobb sebesség 40 km/h. Az engedélyes csak saját felelősségére közlekedhet a töltésen. Esetleges balesetért, járműben keletkezett kárért, vagy személyi sérülésért az igazgatóság semminemű felelősséget nem vállal. A töltésen közlekedő kerékpárosok részére a gépkocsival elsőbbséget kell biztosítani!
5. Az engedélyes a közlekedésével okozott kárt (árvízvédelmi töltésben és annak tartozékaiban stb.) köteles megtéríteni. Amennyiben károkozása súlyosabb, vagy az a védműként szolgáló állami tulajdonnak szándékos cselekménnyel történő rongálása, akkor

ez szabálysértési, illetve büntető eljárást, valamint az engedély visszavonását vonja maga után.

6. Az engedélyes köteles engedélyét a töltésen történő közlekedéskor, parkoláskor magánál tartani, és az őrszemélyzet, vagy az arra illetékes ellenőrzést végző kérésére felmutatni. Abban az esetben, ha ennek nem tud eleget tenni a helyszínen, akkor tevékenysége engedély nélküli közlekedésnek minősül!

7. Amennyiben az engedélyes az engedélyben meghatározott előírásokat nem tartja be, akkor az őrszemélyzet vagy az ellenőrzésre jogosult, az engedélyt bevonhatja, kezdeményezheti a szabálysértési eljárás megindítását, valamint a közlekedési engedély újbóli kiadásának, vásárlásának letiltását.

8. Az engedély visszavonása, továbbá az 1-3. pontokban leírtak esetén, az engedély ára nem igényelhető vissza.

9. Hatósági jelzés (forgalmi rendszám) viselésére kötelezett gépjárművel engedély nélkül a védtöltésen közlekedni, tartózkodni szigorúan tilos!"

A gyalogos és lovas forgalom előtt több változat is lehetséges, gátkorona, mentett oldali töltésláb, véderdőben vagy szivárgón kívül vezetett út, pihenőhelyekkel. Kérdésként vetődik fel, hogy a strandokon áthaladjon-e a kerékpárút -, mert ha igen, akkor a strand alakítandó így - vagy megkerülő szakaszok épüljenek. Ez utóbbit használhatnák a gyalogos, lovas és egyéb arra igényt tartók is, melynek költsége a strandot terheli.

Mivel nincs a tó körül kiépített közúthálózat, lejárórampák és őrzött parkolóhelyek, ezek hiányában és a közbiztonsági helyzet miatt a gépkocsi tulajdonosok (horgászok, csónakosok, vadkempingezők) a töltéskoronán, és részsükön közlekednek, gépkocsijukkal a vízparton követlen felügyeletük alatt parkolnak. A tó körüli közlekedési úthálózat kiépüléséig a jelenlegi helyzet, mely balesetveszélyes, és ezzel a kezelő KÖVIZIGEK-nek folyamatos károkozást, indokolatlan költségtöbbletet okozva, fennmarad.

Az országos kerékpár-túraút hálózat kiépítése folyamatban van, és a Tisza-tó körüli töltések koronáját is tervbe vette, úgy gyalogos, mint kerékpár és lovas túrákhoz. Ez azonban, csak kompromisszumokkal egyeztethető össze a gépjárműforgalom jelenlegi helyzetével, tekintettel arra, hogy a töltés gépjármű forgalom előli lezárása, hátrányosan érint több, olyan idegenforgalom szempontjából meghatározó közösségi használatot, mint a horgász turizmus, vagy egyes kikötők, szabadvízi strandok üzemeltetése.

Javaslat:

Javasolt a kerékpáros turizmus infrastruktúrájának (kiszolgáló elemeinek) tovább fejlesztése, amely szoros kapcsolatban kell, hogy legyen a parti horgászat, vagy a nomád táborozás kiszolgáló létesítményeivel. Jó adottság az un. kitérőkben eső beállók, pihenő helyek, szemétgyűjtők, valamint WC-k, illemhelyek létesítése, működtetése. Természetesen hivatásos, vagy vállalkozó területkezelők közreműködésével.

Parkolás

Gépjárművel parkolni csak az arra kijelölt helyeken szabad. Amennyiben ilyen létesítmény az adott területen nincs kialakítva, akkor a töltéskorona vízoldali padkán kell parkírozni úgy, hogy az másokat közlekedésükben ne akadályozzon. Tározótéren belüli gépjármű közlekedés, parkolás csak a hivatásos használatokat végző szervezetek részére engedélyezhető, minden egyéb esetben tiltott.

Csónakkikötőkben a kikötői rendben rögzítettek szerinti előírások az irányadók. Ennek hiányában a csónak vízre tétel, vagy kiemelés (ha van sólyapálya), illetve ha gépjármű-közlekedésre kiépített, a ki- és berakodás időtartamára tartózkodhat gépjármű.

Gépjármű parkoló állandó jelleggel csak a Tisza-tó védelmi rendszerén (szivárgó csatorna) kívül létesíthető, (azon belül a műszaki követelmények a létesítését nagyban drágítják). Azon szakaszokon ahol a töltés és a szivárgó közötti sáv széles (> 100 m) és a létesítés nem jár a környezet károsításával, ott parkolók létesíthetők a szivárgó csatornán belül is. A hullámtérben ideiglenes és szezonális parkolók, általában szolgáltatásokhoz kötötten létesíthetők (csónak- kishajó tárolás, sátorozás stb.); a létesítés feltételei:

- Burkolt úthoz való csatlakozás lehetősége, minimálisan 60 cm-rel magasabb terepszint a nyári maximális duzzasztási szint felett.
- Természetes esés a vízgyűjtő felé, vagy mesterséges csapadékvíz elvezetés.
- Minimálisan elégséges szilárd burkolatú feltáró útrendszer a gépjárművek minden körülmények közti kiközlekedéséhez. A fás növényzet meghagyásával, csak aljnövényzet tisztítással (irtással) kialakítható parkolóhely úgy, hogy minimum 10 m széles erdősáv a töltés előterében, a 10 m-es védősáv mellett, megmaradjon hullámvédelmi, illetve hullámtörő sávként.
- Célszerű, ha van elektromos energiavételezési lehetőség.
- Gépjárműmosás, szervizelés (olajcsere) nem engedélyezett!
- Hulladékgyűjtés és elszállítás biztosított legyen.

– Zárt tartályú WC és az őrzéshez szolgálati helyiség rendelkezésre álljon. Illeszkedjék az ott végzett szolgáltatáshoz.

Létesítési kérelmet az illetékes vízügyi igazgatósághoz kell benyújtani, mely tartalmazzon részletes műszaki leírást, általános és részletes helyszínrajzot, közmű csatlakozási lehetőségeket. Szükséges még környezetvédelmi szakvélemény és a területkezelővel kötött megállapodás megkötése. Amennyiben ez már megtörtént más jellegű használatra, akkor ennek az engedélynek a kiterjesztése erre a tevékenységre is.

Üzemelés:

Az üzemeltető az üzemelési engedélyben foglaltak szerint saját felelősségére üzemelteti a gépjárműparkolót. A parkolóban csak gátközlekedési engedéllyel rendelkező gépjármű parkolhat.

Vízi közlekedés: hajózás (hajóút, vízút, kikötő, személyhajó kikötő (hajóállomás), kishajózás (sport és kedvtelési célú kishajó kikötő), egyéb vízi-közlekedés (csónak, vízi sporteszközök, úszóművek, stb.)

Általános kérdések

A Tisza-tó a Kiskörei duzzasztómű működésének következtében a folyó medrében és a kétoldali hullámtéren alakult ki. Ezért a vízszinteket a duzzasztómű - téli-nyári üzemeltetése, valamint a folyó vízhozamai határozzák meg. A duzzasztómű hatására a Tisza folyó a Kiskörei és Tiszaöki vízlépcsők közötti szakaszon - jégmentes időszakokban - folyamatosan hajózható (Tisza-tavon belüli Tisza folyó szakasz és az azon belül kijelölt hajóút a 403-440 fkm között).

A Tisza folyó - jelenleg nemzetközileg igénybe vehető hajóút. A hajózási, vízi sportolási lehetőségeket részleteiben elsősorban a hivatkozott mellékletek, helyszínrajzok és táblázatok tartalmazzák, ezen túlmenően: Kíváncsok, hogy a főmederben és az engedélyezett területeken - a horgászok, pihenők és természetfigyelőkre tekintettel - a motoros vízi járművek a 30 km/ó sebességet ne lépjék túl. Kivételt képeznek azok a vízi sportolásra, vagy szolgáltatásra kijelölt vízfelületek, amelyek ilyen igény kielégítését is szolgálják (pl. az Abádszalóki öböl, illetve a Sarudi medence egyes részei, valamint a főmeder kijelölésre kerülő szakaszai). A tó belső területén kishajó közlekedési lehetőség nyílik, a megfelelő feltételek a létesítőt terhelik. A 17/2002 (III. 7.) KöViM rendelet értelmében a Tisza folyó nemzetközileg igénybe vehető víziút. A Tisza-tónak csak a Tisza-tavon belüli Tisza folyó szakasz és az azon belül kijelölt hajóút a 403-440 fkm között. A tározó teljes vízfelületén lehet hajózni az egyéb

jogszabályoknak megfelelően.

A Tisza folyó medrében a 2000. évi XLII. törvény alapján (a vízi közlekedésről) került kijelölésre a hajóút, melynek részét képezi a Kiskörei Vízlépcső hajózsilipje. Hajóút kitűzését a vízügyi hatóságok, a Nemzeti Közlekedési Hatóság jóváhagyása alapján, kitűzési terv alapján végzik és tarják fenn.

Hajóút: a vízi útnak a nagyhajók közlekedésére kijelölt és kitűzött, ennek hiányában a nagyhajók által az adott vízállásnál rendszeresen használt része, továbbá a veszteglőhely vízterülete, valamint a kikötőhöz tartozó vízterület;.

Ezen vízfelületek közlekedési rendjének szabályozása az érvényben lévő jogszabályok alapján történik. Ezekben történő változtatásokat egyszerűsítetten a Nemzeti Közlekedési Hatóság bevonásával lehet eszközölni, mivel a NKH KH Stratégiai és Módszertani Főigazgatóságnak van hatásköre hajósoknak szóló hirdetményben a térségek közlekedési rendjét meghatározni.

A vízi közlekedés rendje

A Tisza-tó a Tisza folyónak a 404 és 440 folyamkilométer közé eső szakaszából és annak duzzasztott teréből alakult ki. Szigetekkel, csatornákkal, vízfolyásokkal, holtágakkal szabdalt, szeszélyesen változó mélységű vízterület. A tározótér vízi közlekedés tekintetében csak megfelelő gyakorlattal és helyismerttel rendelkezők számára tekinthető biztonságos vízi útnak. Ezek hiányában veszélyes vízfelület.

A terület jelentős hányada áll természetvédelmi oltalom alatt. A védelem alatt álló területeken a vízi közlekedést is érintő korlátozások, tiltások vannak életben. A Tisza-tó és az élő folyó szoros kapcsolatban van, mivel a mindenkori vízhozam és vízminőség alapvetően befolyásolja a tó állapotát, a vízi közlekedés lehetőségeit.

Árvízmentes időszakban a Tisza-tó vízszintje április-október hónapok között állandónak tekinthető, míg november-március közötti időszakban csökkentett, úgynevezett téli vízszintet állítanak be a duzzasztóműnél. Vízi közlekedés szempontjából az utóbbi azt jelenti, hogy a nyáron vízi járművel megközelíthető belső vízterekre már nem mindenütt lehet bejutni a kis vízmélység miatt.

Az élő folyót a Tisza-tó belső vízterületeivel összekötő - közlekedési célokat is szolgáló - úgynevezett öblítő csatornák folyóparti szakaszán zsilipek épül(nek)tek. Csónakkal és kishajóval árvízmentes időszakban a vízszint változás figyelembevételével zavartalanul lehet

közlekedni, azonban árhullám és vízminőségi kárelhárítás esetén a zsilipeket lezárják. A vízügyi szolgálat a lezárást megelőzően idejében tájékoztatja az érdekelteket (rádió vízállásjelentés). A kellő helyismerettel nem rendelkezőknek ajánlatos napnyugta előtt, illetve ködképződés kezdetekor az élő folyóra kijutni.

A parttal rendelkező öblítő csatornákon a megengedett maximális menetsebesség 10 km/h.

Parttal rendelkező öblítő csatornák (és egyéb vízfolyások)

- IV-es (teljes hosszában) és mellékága IV-1-es (0 – 300 m-es szelvénye között) számú öblítő csatorna
- Kis-Tisza (teljes hosszban)
- V-ös számú öblítő csatorna (0 – 1+300 m-es szelvénye között)
- VI-os (0 – 1+650 m-es szelvénye között) és mellékága VI-1-es számú öblítő csatorna (0 – 500 m-es szelvénye között)
- VIII-as számú öblítő csatorna (teljes hosszban)
- Kisfüredi-fok (0 – 1+250 m-es szelvénye között)
- X-es számú öblítő csatorna (teljes hosszban)
- IX-es számú öblítő csatorna (0 – 3+200 m-es szelvénye között, teljes hosszban)
- Kiemelten kezelendő vízfolyások:
- Aponyháti csatorna (teljes hosszban veszélyes vízfelület) ahol javasolt az 5 km/h alatti sebesség.

A Tisza-tó területén kiépített és térképen azonosítható, számozott jelzőtáblák hálózata segíti elő a tájékozódást, melyből azonban mára már igen kevés található meg a tározón belül, jelenleg jobban segíti a tájékozódást a 2005-ben a Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács által kezdeményezett Információs táblarendszer kialakítása, amelyeken útirány, helymeghatározó, tiltó és bója táblák kerültek kihelyezésre. A táblák karbantartásáról az Igazgatóságunk gondoskodik. Kíváncsok, hogy fokozatosan kiépüljön az irányfény-rendszer, amely rossz látási viszonyok esetén útbaigazítja a vízi járműveket.

A partvonal mentén kiépített kishajó kikötők tartós tárolás lehetőségét biztosítanak a csónakok részére. Ezek használata volna kíváncsok a tározói rend fenntartása érdekében. A vízügyi igazgatóságok és a horgászszövetségek által esetenként kijelölhetők olyan partszakaszok, ahol időszakosan csónakot ki lehet kötni és saját felelősségre tárolni, amennyiben az adott csónak lekötő helynek van kezelője és érvényes területhasználati engedélye. Részletes információkkal a helyi horgászegyesületek szolgálnak.

A vízi közlekedésben be kell tartani a természetvédelmi előírásokat.

Közlekedési korlátozások a Tisza-tavon (lásd: 30/2003. (III. 18.) Korm. rendelet a vízi közlekedés egyes belvízi utakon környezetvédelmi okokból való korlátozásáról és a korlátozás alá eső területeken kiadható üzemeltetési engedélyről):

A Hortobágyi Nemzeti Parknak a Tisza-tóra eső területrészein a vízi közlekedés 4 kW-nál nagyobb teljesítményű belső égésű motorral hajtott kishajóval és csónakkal - a (3) és (4) – ben foglalt kivételekkel - tilos. Tilos belső égésű motor használata az Óhalászi-holtág, a Porong tava, az Ispán tava, a Hód, a Gaznyilas és a Partos fenék elnevezésű területeken.

Az előző bekezdésben meghatározott korlátozások nem terjednek ki: a Tisza fő medrére, a tiszavalki kikötőből a IX. öblítő csatornán keresztül a Tisza fő medrébe vezető útvonalra, a Tiszafüredi-Holt-Tiszától a X. öblítő csatornán keresztül a Tisza fő medrébe vezető útvonalra, a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság által kijelölt túraútvonalakra.

A megjelölt túraútvonalakon belső égésű motorral hajtott kishajó és csónak csak a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság által kiadott ökotúra-vezetői jogosítvány birtokában kaphat - legfeljebb 15 kW teljesítményig - üzemeltetési engedélyt. Az ökotúra-vezetői jogosítvány a hajózási hatóság által kiadott üzemeltetési engedéllyel együtt jogosít a megjelölt túraútvonalakon való közlekedésre.

Ajánlások

A Tisza-tó változó vízmélysége, a vízfelszín alatti esetleges akadályok (tuskó, uszadék, hordalékkúp, stb.) miatt minden vízi járművel közlekedő számára ajánlatos az adott vízfelület megismerése, melyet az ott lévő kikötők személyzetétől lehet megszerezni. Ezen túlmenően felhívjuk a figyelmet a körütekintő, óvatos közlekedésre és a megfelelő sebességtartomány kiválasztására.

A belső, nagykiterjedésű és változatos növényzettel benőtt vízterületen nem könnyű a tájékozódás, ezért ajánlatos túravezető igénybevétele, térkép használata. A túravezetőkrol az utazási irodák és a helyi horgászegyesületek adnak felvilágosítást.

Az élő folyó egyes szakaszain és a tó belső, nagykiterjedésű vízfelületein erős szél, illetve vihar esetén méteres nagyságú hullámozás alakulhat ki. Ilyen körülmények között nem tanácsos vízre szállni. Az időjárás kedvezőtlen változása esetén legjobb mielőbb megfelelő védett helyet keresni és kikötni. A vízi jármű terhelésénél feltétlenül figyelembe kell venni az előírt szabad oldalmagasságot.

Téli, jeges időszakban a Tisza-tó belső, lefagyott víz területeit, holt-ágakat számos gyalogos - elsősorban horgász, vadász - keresi fel. A jégen járni rendkívül veszélyes, ezért még megfelelőnek ítélt jégvastagság esetén is ajánlatos csoportosan közlekedni, helyismerettel rendelkező kíséző, túravezető igénybevétele. Feltétlen javasoljuk, hogy vigyenek

magukkal mentéshez szükséges eszközöket (kötél, csáklya, stb.).

A Tisza-tó teljes vízterületén, a természetvédelmi előírások figyelembevételével mellett valamennyi vízi járművet használó saját felelősségére közlekedik, kivéve a kijelölt pályákat, ahol az üzemeltető felelőssége is fennáll. A vezetői engedélyhez kötött vízi járműveknek a Tisza folyó főmedrét, mint megfelelő vízi utat ajánljuk.

Szörfözésre és svertes vitorlás hajók részére az Abádszalóki-öböl és a Sarudi medence vízterülete a legmegfelelőbb, tőkesúlyos vitorlás hajók használatát a Tisza-tavon nem ajánljuk.

Úgy az élő Tiszán, mint az öblözetekben a vízi közlekedésben résztvevőktől - elsősorban a motorcsónakkal járóktól - azt kérjük, hogy a csónakos horgászok és evezősök biztonsága, nyugalma és zavartalan kikapcsolódása érdekében a haladási sebesség megválasztásánál törekedjenek a minél kisebb hullámkeltésre. A közlekedésre alkalmas vízterek egyes részein sebesség korlátozás van érvényben.

A nem beépített csónakmotort ajánlatos megfelelő módon (kötéllel) biztosítani, hogy ne essen bele a vízbe.

A Tisza-tó vízterületén történő közlekedés valamennyi következménye a résztvevőket terheli, mivel a tározótér ilyen jellegű használatára való kiépítése nem történt meg. Ez a tervekben sem került beállításra, mivel a távlati duzzasztási szintek ezt nem teszik szükségessé.

Különleges feltételek

A 33-as főközlekedési út Poroszlót Tiszafüreddel összekötő szakaszától a Tisza 440 km-éig a folyótól keletre és nyugatra eső védtöltések közötti területen - a Tisza és a IX-es öblítőcsatorna kivételével - tilos a robbanómotorral hajtott vízi járművel való közlekedés. A kijelölt tilalmi (rezervátum) területen fekvő Kerek-tó, Hordódi Holt-Tisza, Háromágú vízrészekre egész évben tilos a belépés, ott-tartózkodás, következésképpen a horgászat és a halászat is. A Nyárád-ér, Eger-patak vonala, az 57, 58, 59-es alappontok által meghatározott vonal, illetve a 33-as főút, a Tisza és a IX-es öblítő csatorna által határolt területre február 1-től június 15-ig tilos a belépés, az ott-tartózkodás és a horgászat. A közlekedés június 15-től csak robbanómotor nélkül hajtott (elektromos vagy evezős) csónakkal engedélyezett.

A kijelölt szabadvízi strandokon kívül eső vízterületen a fürdőzés veszélyes és nem engedélyezett. A vízi járművek a bójákkal jelzett strandterületen belül nem közlekedhetnek.

Vízi túrázók, vízi járművel érkező horgászok az engedélyezett éjszakai szállás (tartózkodás) céljából igénybevett part menti területen gondoskodni kötelesek a környezet- és vízminőség-védelmi előírások betartásáról (hulladéktárolás, higiénés feltételek stb.). Tilos a vizet és

vízpartot szennyezni, a partvédelmi műveket és növényzetet (füzes, nádas stb.) rongálni.

Bár a vízközlekedés szabályainak betartását a vízi rendészeti szervek rendszeresen ellenőrzik, a vízügyi, természetvédelmi és társadalmi szervek képviselői pedig lehetőségeikhez mérten közreműködnek ebben a feladatban, elsősorban a Tisza-tóra látogató hazai és külföldi vendégek együttműködésére és támogatására számítunk. Közös érdek, hogy e szép tájon minden vizet és természetet szerető ember megtalálja a kedvtelését biztosító lehetőségeket úgy, hogy mások biztonságát és nyugalma a legkevésbé zavarja.

Különös figyelemmel ajánlott megközelíteni az öblítő csatornák szabályozó műtárgyait, mivel a szelvénycsökkenésből sebességnövekedés és pár deciméteres rövidtávú szintkülönbség (vízugrás) is előadódhat. Az áthaladás során fokozott figyelem, felkészülés, kellő teljesítményű motor és manőverezési gyakorlat szükséges. A szabályozó műtárgyak védőtávolsága 50 m, de az alvízi szakaszon javasolt ennél nagyobb, 100 m-es védőtávolság biztosítása, az elsodródás miatt.

A Jászsági, Nagykunsági főcsatorna beeresztő (torkolati) zsilipjét a vízzállításoktól függően - csatornába irányuló áramlás - kellő távolságban kell elkerülni (Jászsági Főcsatorna vízkivételi műtárgyánál 50 m, a Nagykunsági Főcsatorna vízkivételi műtárgyánál (egyéb hatások miatt, pl. szélhatás) 100 m).

A szivattyútelepeknél szívó (Tiszaörvényi-öntözővízkivétel) vagy be- illetve feláramló örvénnyel kell számolni.

A Kiskörei Vízlépcső felvizeinek 200 m-en belül, az életvédelmi bójasoron belül eső része fokozottan veszélyes.

Ezt a meglévő veszélyforrást tovább növeli:

- a duzzasztómű felső vízátbocsátási helyzetben történő működtetése,
- a jelentős mértékben megnövekedő vízhozamok (áradás) esetében a sebességnövekedése és sodorvonal áthelyeződése,
- a kisvízes időszakban a naponta ismétlődő jelenség, a vízi erőmű csúcsra járatása is.

Kikötők, csónakkikötők vízügyi előírásai

Kikötő csak ott létesíthető, ahol a működés feltételei biztosítottak, vagy kialakíthatók. A jelenleg már üzemelő kikötők esetében ennek a feltételnek a biztosítását záros határidőn belül meg kell teremteni. Azon létesítmények esetében, ahol ezek a feltételek nem teljesülnek, ott üzemeltetési korlátozások bevezetése szükséges.

A kikötők létesítésének kijelölése, illetve a meglévők esetében a fejlesztési igények elbírálása során figyelembe kell venni, illetve meg kell akadályozni, hogy a további közösségi

hasznosítások (használatok), illetve part megközelítési lehetőségek ellehetetlenüljenek.

A kikötőket létesítés előtt minősíteni kell, amiben a hajózási hatóság az illetékes. Amennyiben a kikötő, csónakkikötő létesítéséhez vízjogi engedélyes létesítményt terveznek, akkor a vízjogi engedélyezést a kikötő engedélyezése előtt le kell bonyolítani. A kikötő engedélyező hatósága a hajózási hatóság.

A töltés töltéslábtól számított 10-10 méteres védősávján belül beavatkozás csak külön engedéllyel végezhető, kivétel a közlekedési sáv, melyet az üzemeltető - bérleti szerződésben szabályozott módon - karbantartási kötelezettség mellett igénybe vehet. A töltésen való közlekedésre az igazgatóságtól külön engedélyt kell kérni.

Ha az igénybevett partszakasz partrendezést igényel, a feltöltést megfelelő tömörítéssel és a víz felé egyirányú eséssel kell kialakítani. A felületet rendezni és füvesíteni kell. Fasor az árvízvédelmi fővédvonal töltéslábatól 10 m-en belül nem kerülhet.

Az adott szakasz használatát, illetve a kikötő üzemeltetését az elrendelt árvíz-védekezési időszakra fel kell függeszteni vagy felszólításra szüneteltetni.

A kiszolgáló épületet lehetőség szerint a 10 m-es biztonsági sávon kívül kell kialakítani. Az épület csak ideiglenes jellegű lehet. Amennyiben nem mobil, úgy padlószintjét a mértékadó árvízszint felett kell kialakítani. Az alapozási tervet előzetesen egyeztetni kell. Elektromos energia hálózat és vezetékes ivóvízhálózat közműterv alapján építhető ki.

A csónakkikötő a hajózási hatóság engedélye alapján tehető teleltetésre alkalmassá.

400 m-t meghaladó parthasználat esetén, az üzemeltetőnek biztosítani kell a kikötő területén a part megközelíthetőséget, illetve alkalomszerű használatot.

Úszómű elhelyezés

Csak a kijelölt csónakkikötők, illetve szabadvízi strandok ilyen célra kijelölt területén van lehetőség úszóművek elhelyezésére. Egyedi elbírálás alapján, de csak gazdasági és közösségi célú úszóművek egyéb erre a célra kijelölt területeken is elhelyezhetők. Az úszómű engedélyezése a hajózási hatóság hatáskörébe tartozik. A terület használati jogának megszerzése, illetve igazolása feltétele az engedély megadásának.

Az úszóművet június 1. - október 15. között lehet kihelyezni, október 15-e után azt téli tárolásra alkalmas helyre kell szállítani. Az árvízvédelmi töltés részüje erre nem használható.

Az úszóművet a parthoz két ponton drótkötéllel és támrudakkal rögzíteni kell, valamint a bejáróhidat csuklósan kell kialakítani, hogy az úszómű az esetleges vízszintváltozásokat követni tudja.

Az úszóművek helyének pontos kijelölését a Kiskörei Szakaszmérnökség végzi az érvényes

hatósági engedély birtokában.

A felhagyott, határidőre el nem távolított, partrongáló úszóművet a KÖTIVIZIG a tulajdonos költségén elszállítja. Az üzemelés során bekövetkező balesetekért, valamint az úszómű, vagy annak használata által okozott károkért mindennemű felelősség az engedélyest terheli.

Az úszóművön fel kell tüntetni az engedélyes nevét, lakcímét, az engedély számát, mely alapján az ellenőrzésre jogosultak azonosítani tudják az üzemelés jogszerűségét. Amennyiben felépítményes úszóművet helyez el, azt a Hajózási Szabályzat szerint kell kialakítani. Az úszóműhöz kapcsolódó parti területen még ideiglenes létesítmény sem helyezhető el. Az úszóműhöz kapcsolódó parti területet lekeríteni tilos.

Lehorgonyzott úszótalp kihelyezése után a horgonyok helyét meg kell jelölni bójával.

Egyéb előírások nyílt vízfelületen történő kihelyezéshez:

- Nyílt vízfelületen csak sport, vagy idegenforgalmi közösségi célú használatot kielégítő, jelzésekkel és azonosítással ellátott úszómű helyezhető ki.
- A kihelyezés és a tartós veszteglés alapvető feltétele, hogy csak arra alkalmas, nagy vízfelületre helyezhető ki úgy, hogy az másokat ne zavarjon a tó használatában.
- Kihelyezésének időtartama: 06.15. - 09.15., partéltől mért minimum 300 m-re.
- Az úszómű engedélyezése a Nemzeti Közlekedési Hatóság hatáskörébe tartozik.
- Az üzemeltetés során be kell tartani a Hajózási Szabályzat előírásait.
- Az úszómű biztonságos és balesetmentes üzemeltetéséért az engedélyes a felelős.

Kikötők létesítése, üzemeltetése

A Tisza tó területén (is) a kikötőkről az 50/2002. (XII. 29.) GKM rendelet a kikötő, komp- és révátkelőhely, továbbá más hajózási létesítmény létesítéséről, használatbavételéről, üzemben tartásáról és megszüntetéséről rendelkezik.

A létesítés feltételei:

Létesítést kérelmező szervezet, magán vagy jogi személy.

Engedélyezési terv.

Jogerős terület felhasználási engedély.

Szakhatósági engedélyek és hozzájárulások, közműnyilatkozatok.

A kikötő kiépítése szerint lehet:

a.) medencés kikötő;

b.) nyíltvízi kikötő;

– nyíltvízi hajó kikötő;

- nyíltvízi komp-, révkikötő;
- nyíltvízi hajórakodó (célfuvarozásra szolgáló, időszakosan üzemeltetett hajókikötő);
- szükségkikötő (jégveszély ellen menedéket nyújtó természetes öblözet).

Rendeltetés szerint:

a.) közforgalmú kikötő

b.) üzemi kikötő

Mindkettő típus lehet:

- kereskedelmi kikötő
- komp-, révkikötő
- téli kikötő (kishajók teleltetése céljából)
- sport és kedvtelési célú kikötő

Létesítéssel kapcsolatos eljárási rend:

Létesítési kérelemhez csatolni kell az engedélyezési tervdokumentációt, melynek tartalmi követelményei:

A kikötő létesítésének célja.

- A kikötő vízterületére vonatkozó legkisebb és legnagyobb hajózási vízszint, mértékadó vízszint, (a jeges időszak tartósságára vonatkozó adatokat, továbbá az uralkodó széljárás meghatározását.)
- A kikötő vízfelületének, valamint a hozzákapcsolódó vízi út 5-5 km hosszú szakaszának hossz- és keresztmetszvényét.
- A kikötőt használó hajók főbb típusait és méreteit.
- A kikötő várható forgalmát, vízi útra terhelő hatását.
- A kikötő kapcsolatát a hajóúttal, közúti és vasúti forgalommal.
- A kikötő hajózási és egyéb létesítményeinek berendezéseinek műszaki terveit és leírását.

Hajózási létesítmények:

- hajózást szolgáló műtárgyak: (kikötőbak, kikötőhorog, kikötőkarika, hídfészek, támaszfenyő fészek, hágcsó, lépcső, terelőkorlát, sorompó);
- kikötőponton, állóhajó, kikötőtutaj, rendezőhajó, (bejáróhíd, járópalló korláttal);
- vízi mentőeszközök és berendezések (életvédelmi bójasor);
- parton és vízen elhelyezett hajózási jelzőeszközök és berendezések;
- hajózási hírközlő berendezések;
- medencés kikötők belső hajóútja;

- hajó fordítóhely.

Vízi létesítmények (A vízjogi engedély köteles létesítményekre az ide vonatkozó előírások szerint kell eljárni, tehát valamennyi a víz áramlását, levonulását befolyásoló létesítmény esetében be kell szerezni.):

- partbiztosítás, partburkolat, partvédőmű;
- árvízvédelmi mű;
- hullámtörő, hullámvédő művek;
- kikötőpartfal, kikötőmóló, lejárórampa;
- kikötőmedence;
- bejárati csatorna, meder (megközelítő vízi út);
- meder, vagy rézsűlépcső

Parti területen való közlekedés célját szolgáló létesítmények:

- út, átjáró rampa, járda, térburkolat;
- parkoló és várakozó helyek.

Szociális és egészségügyi létesítmények:

- eső, szél ellen védő váróhelyiség, beálló;
- WC;
- hulladékgyűjtő ládák;
- környezetvédelmi tároló hely(tartály) (használt olaj és zsírszármazékok, stb. részére);
- ivóvízellátás.

Kiszolgáló létesítmények:

- szerszámos raktár;
- felügyeleti helyiség;
- ellátó létesítmények (büfé, élelmiszer, stb. üzletek, vendéglátó egységek);
- kiszolgáló létesítmények (üzemanyag vételezési hely, elsősegélynyújtó hely stb.).

Kikötői közművek:

- villamos elosztó, erőátviteli és világítási létesítmények;
- vízellátó (ivó és használati) hely, szennyvíz elhelyezési létesítmények;
- hírközlő és tűzvédelmi berendezések.

A létesítmény átnézeti helyszínrajza.

Az engedélyezési eljárásban közreműködő szakhatóságok:

- vízi közlekedésrendészet

- tűzvédelem
- népegészségügyi és tisztiorvosi szolgálat
- polgári védelem
- vízügy
- területrendezés és fejlesztés, környezetvédelem
- eseti szakhatóságok (természet és tájvédelem)
- települési önkormányzat

A Tisza-tavon (Kiskörei-tározóban) meglévő és létesíthető kishajó kikötők:

A létesítési engedély birtokában lehet megkezdeni a kikötői létesítmények kialakítását az előírásoknak megfelelően. A kikötő használatba vételét is kérvényezni kell, a használatbavételi engedély birtokában történhet az üzemelés. A használatbavételi engedély részét képezi a terület feletti rendelkezési megállapodás is. A bérleti megállapodásban kell rögzíteni a bérlő és terület tulajdonos (kezelő) fenntartási kötelezettség megosztását, az üzemeltető jogait és kötelmeit. Korlátozott számban, a csónakkikötőkben az úszóművek telepítési helyeit is biztosítani kell. A csónakkikötő helyek jelenleg általában 400 - 600 m hosszúak és a nagymérvű területkárosítás miatt, üzemeltető hiányában nem bővíthetők.

1. Kiskörei kikötő	Kisköre, Tisza jp 134,670 – 134,800 tkm és 135,030 – 135,200 tkm
2. Dinnyésháti kikötő	Tiszanána-Dinnyéshát, Tisza jp 139+485-139+683 (409 fkm)
3. Tündérrózsa kikötő	Sarud, Tisza jp, 148+207 – 148+627 tkm
4. Neptun kikötő	Újlőrincfalva, Tisza jp 0,400 – 0,600 tkm
5. Csicsman kikötő	Poroszló, Tisza jp, 5+950-6+150 tkm,
6. Delfin kikötő	Poroszló, Tisza jp, 6+150-6+350 tkm
7. Poroszló Tisza-tavi Ököcentrum kikötője	Poroszló, Tisza jp, 6+995 tkm
8. Füzfa	Poroszló, Tisza, jp, 7+600-7+980 tkm
9. Nonstop kikötő	Poroszló, Tisza jp, 429,730 – 430,400 fkm
10. Szalók Hajó Klub	Abádszalók, Tisza bp, Attila öböl 145+895 – 146+650 tkm
11. Szalók Yacht Klub	Abádszalók, Tisza bp, Attila öböl 146+650 – 147+000 tkm
12. Wiking Csónak és kishajókikötő	Abádszalók, Tisza bp. 148+860-149+200 tkm
13. Tiszaderzsi kikötő	Tiszaderzs, Tisza bp, 414, fkm
14. Tiszaszőlősi kikötő	Tiszaszőlős, Tisza bp, 163+820-164+120 tkm
15. Katamarán kikötő	Tiszaszőlős, Tisza bp, 422,230 – 422,330 fkm
16. Szabics kikötő	Tiszafüred – Örvény, Tisza bp, 167+560 – 168+430 tkm
17. Kormorán kikötő	Tiszafüred – Örvény, Tisza bp, 168+520-168+870 tkm
18. Tisza-tó Horgászegyesület kikötő	Tiszafüred-Örvény Tisza bp, 168+870-169+020 tkm

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

19. Albatrosz kikötő	Tiszafüred, Tisza bp, 170+700 –170+950 tkm
20. Horgászcentrum-kikötő	Tiszafüred, Tisza bp. 171+680 - 171+780
21. Városi kikötő	Tiszafüred, Tisza bp 171+950-172+080 tkm

Javaslatok:

Javasolt megteremteni a terv és engedélyezési szinten elkészült Kisköre – Abádszalók közötti hajóút létesítésének és üzemeltetésének anyagi fedezetét.

A Tisza-tó idegenforgalmi attrakcióinak bővítését elősegítő személyhajó állomások létesítését: Kisköre – Abádszalók – Tiszanána – Tiszaderzs – Tiszafüred-Tiszaörvény – Tiszabábolna térségében.

Meg kell vizsgálni annak lehetőségét, hogy komplex nagyhajó kikötő létesüljön Kisköre, Tiszaderzs és Tiszafüred térségében.

HIVATÁSOS TEVÉKENYSÉGEK

A Kiskörei Vízlépcső és a Tisza-tó fenntartása – üzemeltetése

Tisza II. vlp. üzemeltetése, fenntartása és karbantartása

Kiskörei Vízlépcső és kapcsolódó létesítményeinek üzemeltetése, fenntartása és karbantartása /Főmű működtetése/

Kiskörei Vízlépcső üzemeltetése, fenntartása és karbantartása

A kezelő és egyben üzemeltető a Kiskörei Vízlépcső működtetését és karbantartását a jelenleg érvényben lévő ideiglenes Karbantartási és Üzemelési szabályzatban, valamint az időközben bekövetkezett módosítások és az érvényben lévő vízjogi üzemeltetési engedélyben, foglaltak szerint végzi. Karbantartási feladatai a duzzasztómű, hajó- és halzsilip, valamint a hullámtéri duzzasztómű folyamatos revíziója, előre meghatározott évenkénti ciklusban kerül végrehajtásra. Minden évben másik szegmens tábla, majd ezt követően a hajózsilip és a hullámtéri duzzasztómű teljes revíziója történik.

Kapcsolódó létesítményeinek üzemeltetése, fenntartása és karbantartása:

Évenkénti ismétlődő munkák: a hajóút biztosítása a duzzasztómű térségében, azaz a tavaszi árvizek okozta feliszapolódások eltávolítása a hajóútból, az üzemi terület, belső közlekedési utak és park fenntartása. Folyamatosan kerül sor a mű létesítményellenőrzésére. Eseti munkák során kerül sor a betonszerkezetek, üzemi lekötőhely és menedék kikötő, al- és felvízi burkolatok, üzemi épületek, raktárak, műhelyek karbantartására.

A fenntartási munkák végrehajtása, a hajózsilip revíziójának, a hajóút biztosítását szolgáló kotrási munkák és az üzemi híd burkolat karbantartási munkáinak kivételével, nem jelent akadályoztatást a Tisza-tavi közösségi használatokban.

A hajózsilip alvízi kotrása éves, felvízi kotrása kétéves gyakorisággal történik május – július

hónapban, mintegy 40 – 60 nap időtartamban. Mind a kotrási időszak, mint a kotrás időtartama vízjárás és a felrakódott iszapmennyiség függvényében változhat. A munka végzése a Nemzeti Közlekedési Hatóság engedélye alapján, a jogszabályban meghatározott rend szerint történik, melyet a hatóság hirdetményben tesz közzé. A közösségi használat akadályoztatása a zsilipelés időszakos megszüntetésében, illetve időbeni korlátozásában nyilvánul meg.

Tisza-tó műszaki létesítményeinek üzemeltetése, fenntartása és karbantartása

Védelmi létesítményeinek üzemeltetése, fenntartása és karbantartása

Árvízvédelmi létesítmények üzemeltetése, fenntartása és karbantartása

Árvízvédelmi töltések karbantartási feladatai elsősorban állagmegóvásának és védbiztonság fenntartása céljából történik. A fenntartás keretében történik a gyepfelületek (töltés biológiai védelme), töltéskorona burkolatok és árvízvédelmi műtárgyak karbantartása. Töltéstartozékok (szelvénykövek, gátkapuk, sorompók) karbantartása, pótlása, valamint a közlekedési jelzések, illetve tájékoztató táblák karbantartása.

Védő- és megfigyelő 10 m-es parti sávok (amelyekre külön jogszabályi előírások is vonatkoznak, valamint karbantartási kötelezettsége van a vagyonkezelőnek), valamint a szivárogtató és párologtató sávok karbantartása keretében kerül végrehajtásra az előterek kaszálása - gaztalanítása, erdőfelületek ápolása és erdészeti kezelése.

Hullámverés elleni védelem karbantartása:

A partvédelmi munkák egy – egy kisebb szakaszra koncentrálnak és csak kismértékben az adott partszakaszon jelentenek akadályoztatásokat. Bár ezek a munkák az elmúlt időszakban már voltak konfliktus helyzetek előidézői. Időtartama hosszúságtól függően 2 – 4 hónap/km-re tehető, figyelembe véve a feltöltés kiszáradását.

Belvízvédelmi létesítmények üzemeltetése, fenntartása és karbantartása

A tározótérből az altalajon keresztül kiszivárgó vizek káros hatásainak mérséklésére szolgál, de belvizes időszakokban elősegíti a külső (tározón kívül eső) területek vízmentesítési munkáit is. Ide tartozó munkák keretében kerül sor a nyílt és zárt szivárgó csatornák (amelyek a Tisza-tó árvízvédelmi művei alatt átszivárgó vizet gyűjti össze, valamint egyes belvízcsatornák befogadjaként is üzemel), megcsapoló kutak, valamint a belvízátemelő telepek és csatorna műtárgyak karbantartására.

Amennyiben a fenntartási sávok rendelkezésre állnak a munkákhoz, abban az esetben a

közösségi használatokban nem jelent akadályoztatást.

Vízminőség-védelmi célú létesítmények üzemeltetése, fenntartása és karbantartása

Belsőáramlási viszonyok fenntartása, frissítő víz és vízpótlás biztosítása a természetes medreken és mesterséges csatornákon, azaz öblítő rendszereken keresztül biztosított a főmedren kívüli tározótérben. Az állandó jellegű, de kismértékű feliszapolódás folyamatosan jelen van ezekben, a rendszerekben, de problémát a Tisza folyó árhullámai által szállított és a középvíz hordalékmennyiséget nagyságrendekkel meghaladó feliszapoló hatás jelenti. Ezen rendszerek fenntartása iszaptalanító kotrásokkal biztosítható, melyet az üzemeltető pénzügyi lehetőségei szerint végez. A csökkenő lehetőségek elsősorban a torkolati kotrások elvégzésére elegendő. Ez a tevékenység elsősorban a vízi közlekedés résztvevőit akadályozza, mivel az adott vízfolyáson a kotrás idejére az átmenő forgalom lezárásra kerül, illetve a munkaterületen közlekedni és más egyéb tevékenységet, végezni nem lehet. A torkolati kotrások egy kotrási helyen való végzése, az elvégzendő munka nagyságától függően 3 – 7 napot vesz igénybe. Egy teljes öblítő csatorna rekonstrukciója 3 – 5 hónapra tehető. Ezek a munkák jelentős része csak nyári duzzasztási szintnél végezhető.

A vízgazdálkodási igények kielégítését szolgáló kotrási feladatok végrehajtása a kezelő feladata. Ettől eltérő igények kielégítését szolgáló beavatkozások a használatot terhelik.

Öblítő csatornák szabályozó műtárgyainak üzemeltetése a szabályozó műtárgyak üzemelési szabályzatában foglaltak szerint történik. Védelmi jellegű műtárgyak, amelyek a főmederben érkező szennyeződések (ide értendő a hordalékban feldúsult víz is) szélső tározóterekbe történő kijutását akadályozzák meg. A védelmi időszakon kívül pedig fenntartják a szélterületeken a vízpótlást, illetve a frissítő vizek bejutását.

Karbantartásuk az üzembiztonság megőrzésének érdekében történik szükség szerint. Jellemző tekintve a műtárgy állékonyságát biztosító beavatkozások keretében kerül sor a beton szerkezetek, valamint az elő és utófenék burkolatok karbantartására, pótlására. A működtetési feltételek fenntartása a gépészeti szerkezetek karbantartására irányul. A munkák a közösségi használatokat jelentősen akadályozzák, 1 – 5 hetes lezárás történik. Ezt meghaladó beavatkozások a műtárgy rekonstrukciók, melyek évet meghaladó lezárást jelenthetnek – bizonyos – esetekben. Tekintettel arra, hogy ezek a műtárgyak jelentősebb felújítás nélkül üzemeltek az elmúlt 20 évben, rendkívüli körülmények között, az elkövetkező években ilyen jellegű munkákra fel kell készülni.

Tározótérnek és létesítményeinek üzemeltetése, fenntartása és karbantartása

Vízi növényzet káros mértékű terjedésének szabályozása a vízgazdálkodási igények mértékéig a kezelő feladata. Ezt a kritériumot a kezelő éves szinten, a rendelkezésre álló források mértékéig, teljesíti. Az ezt meghaladó mértékű szabályozás már az épített környezetnek és használati értékeinek megőrzési feladata, melyből a létesítmény valamennyi haszon élvezőjének részt kell vállalnia. A kiírt pályázati lehetőségek nem, vagy csak korlátozottan biztosítanak ilyen jellegű beavatkozásokra lehetőséget.

Az elmúlt évek során a rendelkezésre álló keretek, csak kismértékű beavatkozásokat tettek lehetővé, melyek elsősorban a közlekedési útvonalak és kiemelt jelentőségű területek mentesítését biztosították. Tovább nehezíti a feladat hatékony végrehajtását azon – EU-ra jellemző módon – környezetvédelmi rendelkezés, amely kivonta a forgalomból az itt jól és szabályozott keretek között alkalmazható vegyszert is. Ennek alapján, mivel a mechanikus mentesítés hatékonysága jóval elmarad a vegyszeres kezeléssel szemben, ennek az intézkedésnek a hatásait előre nem lehet meghatározni. A mechanikus vízi növényzetszabályozási feladatok végzése akadályoztatást a közösségi használatokra nem jelentenek.

Erdészeti tevékenységek elsősorban a szárazulatok erdősült területeinek az ápolására, gyérítésére, aljnövényzetének kezelésére irányulnak. Nagy jelentőséggel bír az erők kezelésében a letermeléssel érintett területeken, az ún. lakossági kitermelés és terület tisztítási feladatok végzése.

A tározón belüli szárazulatok hullámtéri gazdálkodásába be kell vonni a területileg illetékes önkormányzatokat. A jelenlegi helyzetben csak így valósítható meg a belső területek karbantartottságának szinten tartása, emelése.

Hajóút üzemeltetése és fenntartása

Hajóút kitűzési feladatok végrehajtása állami feladat, melyet a vízügyi kezelő folyamatosan végez. Ennek keretében kerülnek kihelyezésre az igazgatóság Hajóút Kitűzési Tervében leírtak szerinti úszó és parti jelek. Az egyes használatok igényét szolgáló jelzéseket a létesítmény üzemeltetője engedélyezteteti és helyezi ki, valamint üzemelteti. A hajóúton csak a Nemzeti Közlekedési Hatóság által engedélyezett jel kerülhet kihelyezésre, melyhez a terület kezelőjének előzetes hozzájárulása szükséges. A kitűzési jelek jogszerű meglétét és láthatóságát a Vízirendészeti Rendőrkapitányság ellenőrzi és a hiányosságok észlelésekor a szükséges intézkedéseket, az üzemeltető felé megteszi.

Hajóútfenntartás keretében történik a biztonságos hajózhatóság műszaki feltételeinek biztosítása. Elsősorban a vízi közlekedésre veszélyt jelentő hajózási akadályok eltávolítása, a hajóút besorolási osztályára jellemző paraméterek helyreállítása. Ezen munkák csak a Tisza folyó hajóútnak kijelölt részére vonatkoznak, nem a vízi útra. Ezért a vízi útnak a hajóúton kívüli részére, valamint a part menti hajózásnál bekövetkező balesetekre az állam felelősséget nem vállal.

Vízbázis – vízkivételek (vízhasználatok, vízigények, ökológiai, mezőgazdasági, ipari stb.)

Vízhasznosítás, vízszolgáltatás

A Kiskörei Vízlépcső – az 1960-as évek végén kezdődő – építési munkáival párhuzamosan megindult a tározóhoz kapcsolódó Nagykinsági és Jászsági öntözőrendszer tervezésének előkészítése is. A kivitelezési munkák 1967-ben kezdődtek, és 1978-ban fejeződtek be.

A Tisza II. öntöző nagyműtárgyai 1978-ban kezdték meg a vízszállítást, a mezőgazdasági vízszolgáltatás az öntöző- és rizstelepek, a halastavak gravitációs vízellátását. A Körös-völgybe történő vízleadás is elsősorban a mezőgazdasági vízellátás érdekeit szolgálta, amely napjainkra már kibővül természetvédelmi célok kielégítésével.

A Nagykinsági öntözőrendszer tervezett hatásterülete eredetileg 217.000 ha volt, amelyet az érintett területen lévő – a Tiszából, a Hármaskörös-ből, és a Hortobágy-Berettyóból szivattyús vízkivétellel működő – kisebb öntözőrendszerek átkapcsolásával és új öntözőfűrtök megépítésével kívántak kialakítani. A főcsatornák üzembe helyezése óta eltelt idő alatt a gazdaságosnak ítélt átkapcsolások lezajlottak, az „új” öntözőfűrtök, öntözőtelepek és ellátó csatornák kiépültek. A Nagykinsági öntözőrendszer bruttó hatásterülete jelenlegi kiépítettségében 122.435 ha.

A Jászsági öntözőrendszer hatásterületén berendezett öntöző telepek nagysága közel 60 ezer ha, valamint több halastó is kiépült. Eredeti tervekben ennek kétszerese szerepelt, de a mezőgazdaság átalakulása folytán ez az igény az öntözött területek nagyságát tekintve jelentősen lecsökkent.

A Tisza-tavat a főcsatornák torkolati nagy műtárgyai érintik elsősorban. Mindkét rendszer elektrohidraulikus távvezérléssel történik. A műtárgyak üzemelése és karbantartása az érvényes vízjogi üzemelési engedélyben, valamint az üzemelési szabályzatban foglaltak szerint történik. A művek tenyészidőszakos vízszolgáltatást biztosítanak. Karbantartásuk nem jelent akadályt a közösségi használatokban, mivel az, zárt üzemi területen történik. Kivételt

képez a műtárgyakon való átközlekedés, melyek üzemén kívül helyezéséről az üzemeltető tájékoztatja az érintetteket.

A Jászsági főcsatorna esetében kell számolni vízi közlekedési korlátozásokkal, mivel a főcsatorna bevezető csatornája az árhullámok okozta feliszapoló hatások miatt feltöltődik. Ennek gyakorisága vízjárástól függő. A kotrási munkák 2 – 4 hét időtartamot vesznek igénybe.

Vízszolgáltatás tekintetében jelentős a tiszafüredi öntözőrendszer, amely mintegy 11 ezer ha öntözését tette lehetővé, mintegy 123 km hosszú csatornahálózattal. Vízkivételi műve az 1940-ben épült Tiszaörvényi vízkivételi mű. A szivattyútelep a fővédvonal mentett oldalán helyezkedik el, fenntartási munkái nem akadályozzák a közösségi használatokat.

A Tisza-tó körül további három szivornyás vízkivétel került kiépítésre, kettő a jobb parton Tiszanána – Sarud térségében, egy pedig a bal parton, a Cseröközi holtágnál.

Energiatermelés

A Tisza Tiszalök és Kisköre közötti szakaszának megújuló vízenergiáját a Kiskörei Vízerőmű hasznosítja, melyből környezetbarát módon állít elő villamos energiát. A termelt villamos energia mennyiségét döntően a Tisza folyó vízjárása és a Kiskörei Vízlépcsőnél a felvíz és az alvíz között kialakuló szintkülönbség (esés = felvízszint – alvízszint) határozza meg. Természetesen nagyon fontos az energiatermelő berendezések rendelkezésre állása is.

A termelt villamos energia 22 kV-os, illetve 132 kV-os feszültség szinten kerül betáplálásra az országos hálózatba.

A vízerőművet a Tiszavíz Vízerőmű Kft. működteti.

A Kiskörei Vízerőmű engedélyköteles tevékenységét a Magyar Energia Hivatal „Kiserőművi Összevont Engedélye” alapján végzi, a VET és a hozzá kapcsolódó jogszabályok előírásai betartásával. A vízerőmű rendelkezik Vízjogi Üzemeltetési Engedéllyel, mely a hidrológiai paraméterek alapján határozza meg, szabályozza működését.

A villamos energia termelését négy, egyenként 7 MW-os csőturбина-generátor egység biztosítja, melynek együttes kapacitása 28 MW.

A turbinák névleges víznyelése 6,27 m névleges vízszint különbségnél egyenként 140 m³/sec, együttesen 560 m³/sec.

A vízerőmű üzemrendje az esés függvényében (86,20 mAf-nél nagyobb duzzasztási szint esetén):

a.) Energiatermelés 2,0-10,5 m-es üzemi eséstartományban történik.

A vízerőmű energiatermelési feladatát, az érkező vízhozamok alapján, kétféle üzemmóddal teljesíti:

- az üzemelő turbinák összvíznyelése feletti érkező vízhozamok esetében folyamatos üzemeléssel (alapüzem),

az üzemelő turbinák összvíznyelése alatti érkező vízhozamok esetében változó terhelésű üzemeléssel (energiatermelés esetében a Kiskörei Vízlépcsőnél már nem jellemző csúcsüzem, amely esetenként 1-1,5 m vízszintemelő hatást fejtene ki az alvízi oldalra). Az erőmű az üzemelés szempontjából az egyenletes vízátbocsájtásra törekszik, hogy az alvízen a vízszintemelő hatást kiküszöbölje.

b.) Duzzasztás nélküli helyzetben, vagy 2,0 m alatti eséstartományban a vízerőmű energiatermelő berendezései nem üzemelnek (állnak).

c.) Indokolt esetben (külön vízügyi igény esetén) 1,0 m-nél kisebb esésnél (energiatermelés nélkül) lehetséges árapasztó üzemmódban a vízlevezetésbe való besegítés.

Az energia termelés folyamán a turbinák gerebrácsain fennakadó uszadék eltávolításával a vízerőmű hozzájárul a folyó uszadéktól való megtisztításához. A vízerőmű előtti felvízi öblözet kezelése vízügyi feladat, az itt összegyűlő uszadék eltávolításával a vízügyi szervezet járul hozzá a folyó uszadékterhelésének csökkentéséhez.

A vízerőmű fenntartási, felújítási munkái lezárt üzemi területen történnek, melyek a közösségi használatokat nem érintik.

Természetvédelem

A természetvédelmi kezelő a védett területeken a jogszabályokban előírtak szerint végzi feladatait. A Natura 2000 hatásterületén a környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőségek gyakorolják a hatósági jogköröket. A természetvédelmi kezelő jelentősen hozzájárul a természeti értékek védelméhez, bemutatásához, Tisza-tavi ökotúra útvonalak létesítéséhez, kijelöléséhez.

A Tisza-tó országos jelentőségű védett területeinek (Hortobágyi Nemzeti Park része), illetve az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területeknek (NATURA 2000) természetvédelmi kezelője (Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság) a vonatkozó jogszabályokban előírtak szerint végzi feladatait. A védett területen a hatósági, szakhatósági jogköröket az illetékes környezetvédelmi és természetvédelmi felügyelőség, valamint vízügyi hatóság gyakorolja (Közép-Tisza-vidéki ~).

A természetvédelmi kezelő – a működését szabályzó jogszabályban foglaltaknak megfelelően – jelentősen hozzájárul a természeti értékek bemutatásához, a szemléletformáláshoz. E tevékenysége keretében tanösvényt létesít és működtet, konzultációs jelleggel segítséget nyújt

a Tisza-tavi ökotúra útvonalak kijelöléséhez, létesítéséhez, gondoskodik a túravezetők megfelelő szakmai felkészültségéről (túravezető képzés, vizsgáztatás).

Halgazdálkodás

A tavon gazdálkodó szervezetek feladatai elsősorban a tiszai halállomány fenntartására és védelmére irányulnak. Ezek közül kiemelt szerepe van az ivadéktelepítésnek, halórzésnek, valamint a téli halvédelmi munkáknak. Ezek elsősorban a zárvány területen rekedt halállományok lehalászása és megfelelő telelő helyre történő elszállítása, valamint a telelőhelyek lékelése, védelme.

A halgazdálkodó kiemelt feladata az ívó területek létesítése, karbantartása, védelme, melynek hatékonyabbá tétele az itt élők, itt gazdálkodók közös érdeke. Ennek érdekében hasonlóan a további vízszintszabályozásokhoz el kell készíteni egy – vizsgálatokon és elemzéseken alapuló – előkészítő anyagot, amely alapján a vízjogi üzemelési engedély módosítása kezdeményezhető.

A horgászati hasznosítók jelentős munkával végzik azokat a vízminőség és környezetvédelmi feladatokat, amely egy esetleges hal, vagy kagylópusztulás bekövetkezésekor szükségesek. A korábbi években több alkalommal is hozzájárultak, illetve közreműködtek a vízi növényzetszabályozási és kotrási munkálatokban. Munkájuk révén jelentősen hozzájárulnak a közösségi használatok színvonalának emeléséhez.

Vadgazdálkodás

A Tisza-tó felső részén, a szárazulatokban gazdagabb részeken folytat a vadászati hasznosító jelentősebb vadgazdálkodás. Tevékenysége elsősorban a vadvédelemre irányul.

Idegenforgalom

A Tisza-tó közösségi célú hasznosításában fontos szerepet tölt be az idegenforgalom. A kezelők, üzemeltetők a jogszabályoknak, engedélyeknek, szabályzatoknak és az üzemelési előírásoknak megfelelően végzik feladatukat, de fontos hogy az itt élők igényeinek, elvárásainak is megfeleljen a Tisza-tó integrált hasznosítása. Az itt működő önkormányzatokkal, vállalkozásokkal, az érintett hatóságokkal, valamint az idelátogató vendégkörrel való kapcsolattartás, illetve különböző szintű érdekérvényesítés során meghatározó szerepet töltenek be a térségben működő idegenforgalmi szervezetek, mint Tourinform irodák és a Magyar Turizmus Zrt. Tisza-tavi Regionális Marketing Igazgatósága. Vízhez, parthoz kapcsolható turisztikai igénybevételek:

- tanösvények működtetése.

- csónaktúrák szervezése, Tisza-tó bemutatása.
- strandok üzemeltetése, vízi sport tevékenységek.
- horgászat.
- kerékpáros turizmus.
- lovasturizmus.
- vendéglátóhelyek működtetése.

Különleges helyzetek

Viharjelzés, irányfény

A többször módosított 46/2001. (XII. 27) BM rendelet alapján a Balatonon, a Velencei-tavon, a Tisza-tavon és a Fertő tavon minden év április elsejétől október harmincegyedikéig vihar-előrejelző és viharjelző szolgálat működik.

A Tározó használata során felmerült a viharjelzés szükségessége, ennek alapján a 90-es évek végén három viharjelző került kialakításra, KIB-MOHOSZ-VIZIG összefogással.. A Tisza-tavon az Abádszalóki strandon, valamint Sarudon már működik a viharjelző állomás. Ezzel már 5 helyről figyelmeztetik a vízen közlekedőket az időjárás változásáról (Poroszló, Újlőrincfalva, Sarud, Abádszalók, Nagykunsági főcsatorna).

A Poroszlói-medencében, 1990-ben létesültek, az egyik jelző (külső) a kikötőkhöz vezető rampa (6+100 tkm) és a fővédvonal keresztezésében, a töltés vízőldali korona élében, a másik (belső) a VI-os számú öblítő csatorna tározói végénél. Ezek a viharjelzésen kívül, mint irányfények is funkcionáltak a vízi közlekedők számára. Az üzemeltetését a szezonra a MOHOSZ vállalta fel. Jelenleg a külső elbontásra került a belső pedig nem üzemel és erősen megrongálódott.

Abádszalókon a szabadvízi strand területén és a strand üzemeltetésében működik a nyári fürdési szezonban viharjelző, mely működése alatt szintén irányfény funkciót is biztosít.

Jelenlegi helyzet ismertetése:

2009 novemberében készült el a poroszlói viharjelző állomás korszerűsítése, amelynek a keretében a poroszlói csónakkikötőben az új 16 m magas oszlopra szerelt viharjelző működik. A fejlesztést a Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács kezdeményezte és koordinálta.

A szabadvízen való tartózkodás alapvető szabályairól szóló rendelet szerint a viharjelzés

minden év április 1. és október 31. között működik. Az I. fokú viharjelzés- percenként 45 felvillanó fényjelzés - az elővigyázatosság betartására figyelmeztet. II. fokú viharjelzés - percenként 90 felvillanó fényjelzés - a fenyegető veszélyre figyelmeztet, ebben az esetben tilos fürödni.

Szintén 2009. évben készült el az Abádszalóki-öbölben az új, a poroszlóihoz hasonló viharjelző a Nagykunsági főcsatorna műtárgyánál. A jelzőberendezések üzembe helyezésre kerültek.

A Tisza tavi viharjelzés jogszabályi háttérének rendezése folyamatban van. Az üzemeltetési feladatokat a jövőben a katasztrófavédelem szervezete látja el. Az ilyen jellegű jelzőberendezések elhelyezése a biztonságot nyújtó kikötőkben javasolt.

Javaslat:

A Tisza-tavi Viharjelző Rendszer fejlesztésének területén infrastrukturális szempontból a következő lépések szükségesek a jövőben:

1. végleges központi vezérlés kialakítása
2. további (legalább három) viharjelző állomás létesítése:
 - Abádszalók-Strand
 - Sarud
 - Ráboly Gátőrház
 - a Tiszafüred térségében található öblítőcsatornához kapcsolódóan (hosszabb távú elképzelés)

Társadalmi és hivatásos vízi mentő szolgálat

A vízi mentő szolgálatot működését tekintve két szakterületre kell kialakítani, egyik mentőőri szolgálat, amely elsősorban a szabadvízi strandokon lát el szolgálatot, a használat időtartamára, valamint a nagyobb felszereltséggel és szakmai felkészültséggel bíró vízi mentőszolgálat, amely egy nagyobb vízfelületen működik. A jelenlegi helyzetben ennek a feladatnak az ellátására a kikötőkben adottak a műszaki és a humán (szakmai) feltételek.

Mentőőri szolgálat:

A szabadvízi strandok üzemeltetőinek, melyek döntő többségében önkormányzatok, kell erről gondoskodni. A Tisza-tó jellegét tekintve javasoljuk előírni már a létesítés során, hogy a kijelölt szabadvízi strandokon a fürdőzők számától függetlenül biztosított legyen a mentőőr.

Mentőörként csak olyan fizikailag megfelelő, nagykorú személyt szabad alkalmazni, aki megfelelő szintű úszótudással rendelkezik, jártas a vízből történő mentésben, az

elsősegélynyújtásban, az evezésben (motorcsónak vezetésben), valamint a megfelelő szintű kommunikációban és konfliktuskezelésben. A mentőőr közvetlen szolgálatba lépés előtt és szolgálati ideje alatt szesziesített nem fogyaszthat.

A mentőőrt el kell látni a hajózási szabályzat előírásainak megfelelő mentőcsónakkal és arra 40x40 cm nagyságú, fehér alapú, 30x30 cm hosszú, 10 cm széles vörös kereszttel ellátott zászlót kell felszerelni. A hatékony működés feltétele, hogy a szolgálattevőnek kerüljön kialakításra egy olyan felszerelt bázishely, melyről a felügyelt terület és annak környezete jól áttekinthető legyen. A bázis kijelölése során biztosított legyen a gépkocsival történő megközelíthetőség és a hírközlési eszközök megléte.

Vízi mentőszolgálat:

Vízi mentő szolgálatok működtetésére elsősorban a nagy kiterjedésű vízfelületekkel rendelkező és nagy látogatottságú medencék, öblök esetében van szükség. Ezek a vízfelületek az Abádszalóki-öböl, a Sarudi-, Poroszlói-medencék területei. De hasonló a helyzet a Tiszavalki-medence ÉNY-i vízfelületén is, de itt a látogatottság mértéke jóval kisebb. De a különböző közlekedési és látogathatósági korlátozások, valamint a kiszolgáló jellegű infrastruktúrák hiányosságai miatt, egy vízi baleset bekövetkezése valószínűsíthetően súlyos következményekkel járhat. A tározó töltés mentett oldalán, az erre a célra alkalmas létesítmény rendezett körülmények közötti elhelyezése a célszerű.

Javaslat:

Az élet és vagyonvédelem helyzetének javítására, valamint a vízi balesetek megelőzésére vonatkozó szabályozási javaslat kidolgozása, az érintett hatóságok, kezelők bevonásával. A javaslatnak ki kell térnie ezeknek, a tevékenységeknek a finanszírozási kérdéseire is.

Az itt közlekedők számára hely és szakaszismeret megszerzése és bővítése (aktualizálása) fontos feladat, melynek eléréséhez erősíteni kell a kikötők státuszát és azok jogszabályi lehetőségeken belüli kötelező használatát. Kikötőkben javasolt egy információs táblarendszer kialakítása és működtetése.

Továbbá szükséges a kijelölt kishajózásra alkalmas vízfelületek kitűzése (kijelölése), melynek alapfeltétele ezen nyomvonalak és környezetük előzetes kialakítása és akadálymentesítése. A jelenlegi kiépítettség mellett kitűzés a medencékben nem lehetséges.

CÉLPIRAMIS

A célrendszer nem véletlenül piramis alakú. Formája és belső dinamizmusa, a célok hierarchikus, minden szempontból összefüggő jellege miatt nevezzük célpiramisnak. A célpiramis alapját, a konkrét célok szintjét a belső és külső erőforrások számbavétele után elemzéssel alakítjuk ki. A konkrét célok képezik a célpiramis alapját. Ebből is következően konkrét célból van a legtöbb. Jövőképre viszont minden fejlesztési folyamatban szükségünk van, mert a hosszabb távú cél (a jövőkép) meghatározása befolyásolja a közeljövő céljait és konkrét cselekvési terét, feladatait, vagyis a megvalósítás projektjeit is.

A koncepció az Európai Unióban alkalmazott, a hazai területfejlesztési politika gyakorlatának is megfelelő legfontosabb alapelveket követi. Jelen célpiramis felállításának célja, hogy a térségfejlesztési stratégiát, azt intézkedés szintig bemutassa. Jelen program célrendszere tükrözi az eddigi egyeztetéseket, talán nagyobb számban sorol fel egy-egy tématerülethez célokat, mint a szakirodalom, azonban ennek indokoltsága eldönthető, valamint a készülő Tisza-tó Területfejlesztési Program készítése során módosítható.

A célpiramis további elemei egy területfejlesztési programban kell, hogy meg legyenek jelölve. Így a célpiramis a térségfejlesztési program esetén rendszerbe állítva tartalmazza a

- jövőképet,
- átfogó célokat,
- prioritásokat,
- specifikus célokat
- intézkedéseket.

A jövőkép egy hosszú távú ideális állapotot vázol fel, amely teljesíthető elvárásként jelenik meg. A jövőkép elérése érdekében a Tisza-tó térségében három átfogó cél megfogalmazására került sor.

A átfogó célok eléréséhez kerültek kialakításra a prioritások. A Tisza-tó térségére megfogalmazott öt prioritás tovább bontható specifikus célokra, melyek megvalósításához intézkedések tartoznak.

A tervezés további szakaszában (programozás) a prioritások és az intézkedések egységes tartalmi és formai követelmények szerint kerülnek majd kibontásra. Fentiek alapján a Tisza-tó Térségfejlesztési Stratégiájának célpiramisa csatoltan, az 5. sz. függelékben tanulmányozható

JÖVŐKÉP

A Tisza-tó térségének jövőképe az, hogy hosszú távon, a környezeti adottságokra épülő térségi integrált fejlesztéssel, ezen belül hangsúlyosan a turizmus fejlesztésével a természet közeli központjaként ismert és a térség érdekeltjeinek hosszú távú megélhetést biztosító kiemelt üdülőkörzet legyen.

A Tisza-tó térség jövőképe megvalósításához mindennek előtt a fenntartható turizmust kell a térségben hosszú távon kialakítani, amely nem éli fel a természeti és kulturális környezetét, hanem bemutatásuk által is képes hozzájárulni megőrzésükhöz, a társadalmi és gazdasági fejlődéshez. Mindezzel a lakosságnak biztos megélhetést, a vállalkozások számára pedig biztos alapon nyugvó fejlődési lehetőségeket kínál.

Cél a jelenleg még egysíkú és esetleges turizmus átalakítása, kiszélesítése és biztos alapokra való helyezése. Ehhez olyan kínálat szükséges, amely a térség változatos vonzerőire alapozva integrálja a turisztikai termékkínálatot és szolgáltatásokat biztosít. Ezek megvalósításán keresztül érhető el a hosszú távon biztos megélhetést és a lakosság helyben maradását szolgáló turizmus megerősítése és kiszélesítése.

A lakosság jövőbeni megélhetését azonban nem lehet kizárólagosan csak a turizmusra alapozni, ezért a gazdaság más ágazatainak fejlesztése is szükséges a megfelelő foglalkoztatási és jövedelmi szint elérése érdekében.

A térség fejlesztése tehát összetett feladat, ahol a fejlesztések jelentős részét a Tisza-tó és a hozzá kapcsolódó különféle táji, térszerkezeti, társadalmi és gazdasági rendszerek kölcsönhatásán keresztül lehet megvalósítani. A komplex területfejlesztési koncepció jövőképének az a kulcseleme, miszerint a különböző típusú fejlesztési irányok megvalósítása csak akkor éri el a kívánt hatást, ha azok rendszerbe integráltan, egymással összehangoltan és egymásra épülve kerülnek megvalósításra.

A Tisza-tó térségében hosszú távon a fejlesztés meghatározó területei, átfogó célok a következők:

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

- A jó környezeti állapot fenntartása és javítása a természeti adottságokkal történő ésszerű gazdálkodással, a környezet és természet védelmével és fenntartható használatának folytatásával.
- A települési térségi infrastrukturális rendszerek megfelelő állapotba fejlesztése, a kialakított rendszer folyamatos karbantartása.
- A térség ökológiai rendszerhez igazodó, egyedi, versenyképes gazdasági és turisztikai struktúrák kialakítása.
- A térség kitörési esélyeit javító külső és belső közlekedési kapcsolatok javítása.
- A kialakuló tájegységhez kapcsolódó identitástudat összetartozás, egybetartozás kialakítása a fejlesztési feladatok összekapcsolása, közös megvalósítása, a Tisza-tó térség különböző táji, térségi és települési relációiban a kohézió erősítése.

SWOT-ANALÍZIS

A SWOT-analízis a területfejlesztési koncepciót tartalmi követelmények szerint felépített szerkezetén belül a helyzetértékelést összekapcsolja a célok és prioritások rendszerével. Emellett súlyozza a helyzetelemzés megállapításait, így adott térség – jelen esetben a Tisza-tó térség – leírásához komplex és összefoglalt vizsgálati szintézisként is szolgál.

A Tisza-tó térség SWOT elemzésének eredményei – amelyre a területfejlesztési koncepció célpiramisa épül – a tervezők, a térség szereplőinek, illetve az egyeztetési eljárásban résztvevők összehangolt véleménye alapján a következő:

ERŐSSÉGEK

- a Tisza-tó előnye a többi turisztikai célpont között, hogy versenyképesek az árak
- előnyös földrajzi fekvés (Északi-középhegység és az Alföld, valamint a Tisza középső szakasza), a táj szépsége, egyedisége (HNP, Bükk, Mátra közelsége)
- a természetvédelmi oltalom alatt álló területek jelentős száma, régiós elterjedtsége
- a védett területek jelentős ökoturisztikai bázisai, nagy kiterjedésű védett természeti területek (Hortobágyi NP, Hevesi Füves Puszták TK, Borsodi Mezőség TK, Közép-Tiszai TK, területek, Ramsari területek)
- nagyszámú, kiemelt értékű műemlék, világörökségi helyszín a régióban
- tározó nagy biztonsággal fenntartható, működése szabályozható
- megőrzött tradíciók, hírneves termékek az iparban és mezőgazdaságban egyaránt, népművészeti hagyományok
- formálódó, önálló arculatú, az ökoturizmusnak teret adó desztinációk
- különleges minőségű, gazdag gyógy- és termálvízkészlet (strandok)
- erősödő, régiós hálózattá fejlődött falusi turizmus
- egyes sikeres termékek (öko, rendezvény, falusi turizmus) iránt markáns érdeklődés
- kiformálódó piaci szegmensek
- a lakosság idegenforgalmi képzettsége folyamatosan nő
- fejlett funkciókkal rendelkező külső vonzásközpontok közelsége (Szolnok, Gyöngyös, Eger, Debrecen, Miskolc)
- M3 autópályához kapcsolódás, debreceni reptér közelsége
- hagyományokon alapuló gazdálkodás jelenléte

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

- a gazdaság fokozódó kapcsolódása a Tisza-tóhoz
- vállalkozói övezet, ipari parkok fejlesztésének lehetősége
- Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács átalakulása és működése
- turisztikai centrumok és intézmények
- egyre gazdagodó halállományból fakadó horgászati lehetőségek
- vonzó természeti adottságok, tájképi látványértékek
- változatos tájegységek és eltérő hagyományok találkozásának helyszíne
- világörökségi területek
- a kiemelt üdülőkörzet fokozódó ismertsége és látogatottsága
- kulturális örökségvédelmi területek és épített környezeti emlékek sokszínűsége
- kedvező környezeti állapot
- folyamatos vízminőség-monitoring
- javuló infrastrukturális alapellátottság
- megújulási törekvések települési és térségi összefogásban
- kedvező vízisportolási lehetőségek
- szabadvízi fürdőzési, strandolási lehetőségek
- vadászati lehetőségek
- Tisza-tó vízminősége

GYENGESÉGEK

- periférikus fekvés, a régió kiesik a főkapcsolati irányokból
- közlekedési „zsák” helyzet, fejletlen közlekedési infrastruktúrák
- alultőkésített idegenforgalmi vállalkozások
- alacsony beruházói aktivitás a régióban és a turizmus szektorban is, különösen a külföldi érdeklődés mérsékelt
- önkormányzatok és vállalkozások között együttműködés alacsony szintű
- a szervezés és marketing non-profit hálózat alulfinanszírozott
- lemaradás a minőségi szálláshelyek és szolgáltatások területén
- az attrakciókat kiegészítő szolgáltatások és programok hiányosak, színvonaluk ingadozó
- előregedő aprófalvak, a képzetlenek magas aránya
- kommunikációs problémák, a nyelvtudás hiányosságai
- képzettségi problémák az ágazatban, különösen a gyakorlat orientált képzések
- az egészségturisztikai bázisok kínálata heterogén és koordinálatlan
- régió- és megyehatár-menti fekvés, térkapcsolatok szempontjából megosztottság

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

- kistérségi kapcsolatok szétszabdaltsága, együttműködés hiánya
- térségi integrációs tevékenység elégtelensége
- a valós és a közigazgatásilag determinált kapcsolatok helyenkénti ellenérdekeltsége
- egyes kistérségek eltérő fejlettségi szintje és fejlesztési érdekei
- adottságoktól eltérő területhasználat
- nem kellő társadalmi igényesség a természeti és művi környezettel szemben
- nagy eltérés a környezeti adottságok és a társadalmi cselekvésszint között
- a Tisza menti területek kedvezőtlen megközelítési lehetőségei
- belső kapcsolatok hiányosságai (települési összekötő utak, tömegközlekedés)
- meglévő utak rendkívül rossz állapota
- a térség településeinek kedvezőtlen gazdasági mutatói
- külföldi tőkebefektetések alacsony részaránya, belső tőkehiány
- vállalkozói övezet, ipari parkok, telephelyek gyenge kihasználtsága
- kis- és középvállalkozások térségi súlyának elégtelensége
- foglalkoztatási lehetőségek szűkössége
- diplomás fiatalok elvándorlása
- magas munkanélküliség és öregségi mutató
- alacsony jövedelmi színvonal
- a települési infrastruktúra kiépítettségének hiánya
- kedvezőtlen, jellegtelen településképek, településközpontok hiánya,
- települések perifériáin elrettentő a településekre érkezés (alacsony szintű desztináció)
- keletkező szennyvizek elégtelen tisztítási aránya
- hulladékgazdálkodás nem megfelelő fejlettsége
- az adottságokhoz képest nem kellőképpen kiépített idegenforgalmi infrastruktúra
- intézményrendszer felkészületlensége a problémák kezelésére
- alacsony általános és speciális képzési szint, idegen nyelvismeret hiánya
- kiépítetlen kistérségi szervező-információs háttér
- külföldön továbbra is kevésbé ismert, és propagált üdülőhely
- szűnyogok
- rövid turisztikai szezon

LEHETŐSÉGEK

- Tisza-tó kiemelt fejlesztése
- a régió imázsának, belső kohéziójának bővítése turisztikai eszközökkel

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

- új és jelentős beruházások a régióban és a turizmus szektorban is
- fokozódó külső érdeklődés, beruházói aktivitás a régió turisztikai fejlesztéseinél
- nagy infrastrukturális fejlesztések kedvező hatásai megjelennek a turizmus szektorban
- a fellendülő gazdaság magával húzza az üzleti turizmus erősödését
- a rendezvényekre, ismert termékekre és területekre koncentráló országos marketing kampányok végrehajtása
- a régiós és megyei, valamint kistérségi, valamint városi megjelenítések, marketing programok összehangolása, felelős intézmények megerősödése és szoros együttműködése
- a konferencia és üzleti, valamint rendezvény turizmus kiépülő bázisai a régióban
- bővülő, minőségi gasztronómiai szolgáltatások
- új vendégkör szegmensek megszerzése a magas presztízsű kulturális és rendezvény, valamint üzleti turizmusban
- stabil kereslet kialakítása a belföldieknél, a bővülő forgalom fenntartása
- a nemzetközi repülőtér segítségével új célpiacok és vendégkör szegmensek megszerzése
- a Tisza-mente integrált területfejlesztésében való aktív részvétel (VTT)
- településrendezési tervek összehangolása, felülvizsgálata
- pályázati lehetőségek bővülése
- pályázati aktivitás és hatékonyság növekedése
- támogatási rendszerek jobb kihasználása
- táji adottságokhoz igazodó gazdasági technológiák elterjedése
- természetközeli turizmus iránti igények növekedése
- turisztikai szezon térbeli és időbeli meghosszabbodása
- települési, térségi együttműködés növekedése
- vállalkozói övezetben, ipari parkokban bővíthető foglalkoztatási lehetőség
- országos úthálózat bővülése, fejlődése
- szelektív hulladékgyűjtés, térségi hulladékgazdálkodás megoldása
- megújuló energiaforrások hasznosításának támogatása
- infokommunikációs technológiák terjedése
- piacképes képzési struktúra kialakítása
- vidéki letelepedés vonzóvá válása
- identitás erősödése
- erősödő kereslet a speciális helyi termékek iránt, népi mesterségek fejlett színvonala
- családi-, wellness-, termál-, horgász-, ökoturizmus
- turisztikai szezon meghosszabbítása

VESZÉLYEK

- a közlekedési periférikus helyzet lassan oldódik
- romló demográfiai viszonyok
- közbiztonság romlása
- Tisza-tó vízminőségének romlása
- elmaradó beruházások leszakadó régió korlátozza a turizmus fejlődését
- tovább fokozódik a preferált turisztikai centrumok és a vendégforgalom által alig érintett területek közötti különbség
- a régió rurális térségeinek, diffúz vonzerőinek turisztikai hasznosítása elmarad
- a turizmusmarketing területi és települési egységei működésükben ellehetetlenülnek
- további pozícióromlás az egészségturizmus vendégkör szegmenseinél
- a gazdasági környezet tartós gyengesége visszafogja a turizmust is
- munkahelyteremtő beruházások elmaradása
- kiszámíthatatlan gazdasági környezet
- VTT-ben előirányzott fejlesztések csúszása, esetleges elmaradása
- a tározó fenntartási forrásainak csökkenése
- infrastrukturális nagyberuházások elhúzódása
- tőkehiány állandósulása
- perifériális helyzet erősödése
- csökkenő pályázati lehetőségek, költségvetési források
- hulladékok kedvezőtlen mértékű növekedése
- szennyvízelvezetés és tisztítás megoldásának időbeni elhúzódása, elmaradása
- talaj- és vízminőség romlása
- személygépkocsik számának növekedése, települések átmenő forgalmának növekedése
- környezetvédelmi beruházások elmaradása
- időjárási szélsőségek gyakori előfordulása, havária események bekövetkezése
- ágazati és térségi érdekek közötti feszültségek fennmaradása
- munkahelyteremtő beruházások elmaradása
- kistelepülések elnéptelenedésének felgyorsulása
- városi agglomerációk elszívó hatása
- egészségügyi és oktatási szektor működőképességének romlása
- fizetőképes kereslet alacsony szintje
- belföldi turizmus visszaesése

A Tisza-tó térségének stratégiai fejlesztési irányai:

1. JÓ KÖRNYEZETI ÉS ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT FENNTARTÁSA ÉS FEJLESZTÉSE

Kiinduló állapot

A tó létrehozása előtti viszonyok

Történeti múlt

A természetes ősi kép, egy vízfolyásokkal gazdagon átszőtt, mocsarakban, lápokban, kiterjedt ártéri rétekben bővelkedő táj lehetett. A magasabb fekvésű hátaikat löszpuszták, a víztől csak ritkábban járt felszíneket szil-kőris-tölgy keményfa ligetek, a folyók partját fűz-nyár ligeterdők boríthatták. Ezek a tájképet is meghatározó élőhelytípusok megváltozott arányokban és eredeti biológia változatosságukból sokat veszítve máig is megmaradtak a mezőgazdasági táj szorításában.

A Tisza szabályozása során a Tokaj Csongrád közötti szakaszt 42 %-kal rövidítették meg. Az átvágásokkal kialakított holtágak egy része a mentett oldalra került, másik része a hullámtéren maradt. Ezek az élőhelyek a közelmúltig menedékhelyeivé váltak az eredeti élővilágnak. Degradációjuk összefüggött természetes feliszapolódásukon túl, az őshonos erdőállományok területének csökkenésével, valamint a vízgyűjtő terület jelentős átalakulásával. Az utóbbiak alapvetően közrejátszottak a folyó vízjárásának kedvezőtlen megváltozásában.

Az egyre kisebb területre zsugorodó természeti rendszerek alkalmatlanná váltak az eredeti biológiai változatosság megőrzésére. A táj korábban összefüggő rendszerei részekre szakadtak, megszűntek a természetes kapcsolatok. A közjük ékelődött kultúrtáj megakadályozta az élőlények rendszeres vándorlását, a menedékhelyek (refugiumok) közötti génkicserélődést. A folyók mint ökológiai folyosók a hullámtéri erdők átalakulásával veszítettek jelentőségükből. Ezeknek a kedvezőtlen hatásoknak a következményei még most is változásban tartják a táj élővilágát. Alapvető feladat tehát a természetes, vagy természetközeli állapotban megmaradt élőhelyeknek a megőrzése, illetve ezek egymástól elszakadt darabjai között a valamikori kapcsolatok újraélesztése. Ebben az erősen átalakított környezetben fontos szerepe lehet természetvédelmi

szempontból - mesterséges volta ellenére is - a Tisza-tónak.

Domborzati és talajviszonyok

A terület természetes felszíni változatossága a Tisza szabályozásával, majd a tározó kialakításával átalakult. A szabályozás után kialakult holtmedrek - Szartos és Nagymorotva, a Háromágú- Hordódi- Csapói- és Óhalászi Holt-Tisza a tározó kialakítása után gyorsan feltöltődött, a tározó mederfenéke kiegyenlítődött. Ma a Tiszát és Kis-Tiszát kísérő magaspartok, valamikori övzátonyok mint szigetek emelkednek ki a vízből. Az élő Tisza medre az öblítőcsatornákkal megszakított partok között megőrizte eredeti nyomvonalát, jellegét.

A tó fennállásának 40 éve alatt bekövetkezett változások, tendenciák

A terület mai képének kialakulása

A Kiskörétől Tiszabábolnáig terjedő folyószakasz a Tisza-tó kialakítása előtt is jelentős természeti értékeket őrzött. Az itt erősen kiszélesedő hullámtéren megmaradtak a morotvák (Hordódi Holt-Tisza, Nagymorotva, Szartos-morotva, Csapói Holt-Tisza, Füredi Holt-Tisza), a folyót és holtágakat kísérő erdők, a kiterjedt ártéri rétek között szántók, gyümölcsösök és legelők terültek el. A Tisza áradásai mindig megakadályozták a hullámtér intenzív gazdasági hasznosítását. A természetes rendszerek maradványai - elsősorban a poroszlói határban - nagy fajgazdagságukkal kiemelkedtek a Középtiszavidék hasonló élőhelyeinek sorából. Talán itt maradtak meg legnagyobb változatosságban a Tisza-völgy jellegzetes, víz által befolyásolt ökológiai rendszerei.

A táj változatossága, biodiverzitása a tározó kialakításával nagymértékben csökkent. A terület természetes erdőállományait szinte maradéktalanul kitermelték. Egyetlen megmaradt keményfa liget a Tiszádi erdő. Sajnos az élő Tisza magasabb fekvésű, a duzzasztás által nem veszélyeztetett erdeit is letermelték. Az őshonos nyár- és fűzligetek is elpusztultak. A tározó feltöltése után szárazon maradt felszíneken sajnos az igénytelenebb fafajok, a zöld juhar, az amerikai kőris, a nem őshonos nyarak és a nedvesebb területeken óriási tömegben terjedő gyalogakác okoztak kedvezőtlen változást. A vízviszonyok stabilizálódása, az időszakos vízborítású felszínek gyors feltöltődése kedvező folyamatokat is elindított. Legnagyobb veszteséget a kiterjedt

mocsárrétek, kaszáló rétek, fajgazdag magaskórós társulások szinte teljes pusztulása jelentett. A tározó feltöltése után teljesen új ökológiai feltételek határozták meg az élővilág fejlődését. Ez a kényszerpálya nem tette lehetővé a korábbi élőhelyek - elsősorban a rétek, magaskórósok, erdők - regenerálódását, hanem egy olyan átalakulás, átstrukturálódás felé irányította a fejlődést, ami az ősi, ármentesítés előtti vízivilág emlékét idézi fel.

A tó létezésének immár 40 éve alatt az élőhelyek és életközösségek átalakulása az új környezeti feltételekhez megtörtént, de természetesen továbbra is egy folyamatos, dinamikus változás figyelhető meg a terület sekély tó jellegének megfelelően. Ezt a folyamatos átalakulást hol erősítik, hol gátolják az árvizek hatásai. A fent leírt negatív tendenciák a rétek, magaskórósok esetében sem tekinthetők totális hatásúnak és végzetesnek.

A sekély vizű tó, terhelve az átfolyásos síkvidéki víztározóhoz, mint vízrendszerhez kapcsolódó hatásokkal nagyon hamar, akár egy-két emberöltő alatt képes feltöltődni, megszüntetni az eredeti élőhelyi viszonyokat. A Tisza-tó esetében mind a természetvédelmi, mind pedig az egyéb funkciók azt kívánják meg, hogy a jelenlegi, vagy még inkább a kilencvenes évekre jellemző állapotában őrizzük meg ezt a Közép-Európában egyedülálló élőhely együttest.

A tározó feltöltését követő átalakulás kettős hatású volt. A biológiai változatosság erőteljes csökkenése mellett a nagy mozgékonyágú élőlényeknél, pl. a madaraknál a fajszám csökkenést - néhány faj esetében - erőteljes egyedszám emelkedés, illetve több korábban nem fészkelő madárfaj megtelepedése követte.

A tartós vízborítást azonban az élőhelyek csak 4-5 évig tudták elviselni, előbb lassan, majd rohamosan pusztulni kezdtek. Először a legérzékenyebb fajok tűntek el, a telep egyedszáma is csökkenni kezdett, s mára csak a kárókatona, a szürkegém, és a bakcsó maradtak meg.

Időközben azonban a tó feltöltése során letermelt erdők egy részének helyén, ahol a vízborítás nem, vagy csak rövid ideig érintette a területet, sarjerdők nőttek fel. Megindult a nádasok, gyékényesek gyors terjedése, de még ezeknél is szembeötlőbb a hínárvegetáció, elsősorban a sulyom és a tündérfátyol erőteljes előretörése. Ez az ökológiai átrendeződés még napjainkban sem állt meg, bár üteme jelentősen csökkent. A tó átalakulásában igen fontos szerepet játszott a feliszapolódás, amely a hínárnövényzet terjedésében is meghatározó tényező volt.

A tavat keresztüljelző 33-as főközlekedési út fölötti területen a Hortobágyi

Nemzeti park (HNP) kialakításával egy időben (1973) a HNP-hoz csatlakozó természetvédelmi területként jött létre a "Tisza-tavi Madárrezervátum". A terület 1979. óta a Ramsari konvenció értelmében is védelmet élvez. 1993-ban a területet nemzeti parki rangra emelték és a HNP-hoz csatolták. A Tiszának döntő szerepe volt a Hortobágy természeti képének formálásában. A védetté nyilvánítás során ezért a szakemberek fontosnak tartották, hogy a táj fejlődésének valamennyi állomásából védelem alá kerüljenek a legértékesebb darabok.

A védetté nyilvánítással szinte egy időben indult meg a tározó kialakítása ami alapvetően meghatározta a természetvédelem tennivalóit. A természetvédelemnek ekkor mindössze azt sikerült elérni, hogy a magasabban fekvő erdők néhány értékesebb foltját és a gémtelepéről híres madárerdőt megkíméljék.

A védetté nyilvánítás a Poroszlói medence legértékesebb részének, a Tisza, Kis-Tisza V. sz. öblítő csatorna, Balázs-fok által határolt területnek a védelem alá helyezésével folytatódott 1996-ban. Ezzel a 3500 ha-os bővítéssel a teljes tározótér közel kétharmadát védik a természetvédelmi jogszabályok. Ezen a bővítésen belül két kiemelkedő értékű területnek, a Csapói- és Óhalászi Holt-Tiszának kell fokozott védelmet biztosítani.

Növénytani értékek

A tó kialakítása előtt a hullámtér 39,5 %-át holtágak, mocsári és magaskórós társulások, ártéri rétek borították. A felsorolt élőhelyeket állandó, vagy időszakos vízborítás jellemezte. Fás vegetáció borította a terület 28 %-át. A holtágakat, Tiszát és Kis-Tiszát természetes puhafaligetek kísérték. A nagyobb összefüggő erdőfoltok elsősorban nyár telepítések voltak. Jelentős területet borítottak a gyümölcsösök is. A természetes keményfa ligetek már ekkor is igen kis területre szorultak vissza. Az ártér 23 %-án szántóföldi művelés folyt, amely gyakran áldozatul esett az áradásoknak. A fennmaradó 9,5 %-ot gyalogakác cserjések töltések, utak foglalták el. A táj eredeti arculatát a morotvák, a morotvákat kísérő puhafaligetek őrizték a tó kialakításáig.

A terület természeti képe a tó kialakításától napjainkig hatalmas átalakuláson ment keresztül. Ez az átalakulás ugyan az utóbbi időben lassult, de határozott irányt mutatva tovább tart. A feltöltés első üteme során a terület legnagyobb részén erőteljes mocsarasodási folyamat indult el. A kaszáló rétek helyén mocsárrétek alakultak ki, a mocsaras részeken a nád és a gyékény előretörése volt jellemző. A feltöltés második

üteme során hatalmas területekről pusztult ki az eredeti vegetáció, s kialakultak a nagyobb növényzet mentes nyílt víztükrök. Ezután a korábban is mélyebb vízű hínárnövényekben gazdag területen, ahol a mélyebb víz és nagyobb nyílt víztükrör erőteljesebb hullámverés kialakulásához vezetett az eredeti hínárnövényzet visszaszorulása, máshol viszont, a sekélyebb vizekben az előretörése volt megfigyelhető. Ennek a változásnak következménye a sulyom és a tündérfátyol erőteljes térhódítása.

Erdők

A tó jelenlegi arculatának elemzése során jól elkülönül az élő Tisza magasabb fekvésű, változó szélességű partjaival, amelyeket kevert, nagyobb részükben a természetes fitocönológiai kategóriákba nem sorolható erdők borítanak. Ezek szinte kivétel nélkül másodlagos, a tó kialakítása után, erdészeti kezelés nélkül felnőtt újulatok. A hazai nyarasok felújulását - ennek lehetőségei adottak voltak - nehezítette a rendkívül agresszív gyalogakác (*Amorpha*) térhódítása, a felnövő újulatot elborító süntők (*Echinocistis*), vadszőlő (*Vitis*) lepel árnyékoló hatása. Az egyes típusok kisebb foltok formájában, sajátos mozaikszerkezetben fordulnak elő.

A letermelt keményfaligetek helyén a gyors növekedésű magas- és magyar kőris alkot nagyobb állományokat. Ennek a típusnak a magyar kőrises (*Fraxinetum pannonicae*) társulás nevet adhatjuk, bár határozottan le kell szögeznünk, hogy természetes terjedésüket antropogén hatásoknak köszönhetik. Ami örömdetes, hogy néhány helyen a sűrű újulat ritkítása során hazai nyárok - mint színező elemek - betelepődése figyelhető meg. A vízborításra és az árnyékolásra sokkal érzékenyebb tölgy teljesen hiányzik, természetes felújulására nem számíthatunk, a szil az utóbbi időszakban kezdett terjedni.

Igen nagy területet borítanak a zöld juhar és az amerikai kőris homogén, vagy kevert állományai. Kisebb, csak rövid ideig vízborított foltokon néhány nemesnyár csoport is fennmaradt. Ezek az erdők természeti értékeiket tekintve silányak, letermelésük, átalakításuk folyamatban van.

Az erdők összképére a folyamatban lévő átalakulás, tájidegen fafajok túlsúlya nyomja rá a bélyegét. A nyíltabb területeken, szegélyzónákban pedig a gyalogakác válik meghatározóvá.

Nyílt területek vegetációja

A *lebegő hínár társulások (Hydrocharition)* a morotvákban, a nádasok, gyékényesek közötti vízterekben meghatározóak. Kisebb-nagyobb foltokban jelenik meg a békalencse hínár (*Lemno-Utricularietum*). Nagyobb területeket csak a tündérfátyol hínárral (*Nymphoidetum*) mozaikkomplexet alkotva borít. Az előző asszociációhoz hasonlóan a vízipáfrány-hínár (*Salvinio-Spirodeletum*) is a csendesebb, hullámzásmentes vizekben elterjed és szintén gyakran mozaikol a tündérfátyol hínárral, vagy a békatutajjal. A békatutaj-kolokán hínárosok is elterjedtek, de erős ingadozást mutat az állományok kiterjedése.

A *hínár (Potamion)* asszociációcsoport több asszociációja változatos kifejlődésben igen nagy területet borítóban. Sajnos az utóbbi időben kedvezőtlen átrendeződések is megfigyelhetők, amit leginkább a tündérrózsa hínár visszaszorulása és a sulyomhínár térhódítása jellemez.

Az öblítő csatornáknál, a Kis-Tisza több szakaszán elterjedtek a folyóvízi hínár társulások (*Potametum nodosi*). Kisebb foltokban jelennek meg az alámerülő nagyhínár társulások (*Myriophyllo-Potametum*, *Potametum lucentis*). A tó legértékesebb hínárosai a tündérrózsa hínárok (*Nyphaetum albo-luteae*). Állományai sajnos zsugorodnak, több helyről az elmúlt években el is tűntek. Azokon a helyeken is, ahol még jelentős állományai figyelhetők meg, kiritkultak, jelentősen csökkent a borításuk. A tündérrózsa foltok közé először a tündérfátyol kezdett benyomulni. A sulyom előretörése már a társulás erőteljesebb degradációját jelenti.

Gyorsan terjedt az elmúlt időszakban a tündérfátyol-hínár (*Nymphoidetum peltatae*), néhány négyzetméterestől több hektáros foltjai ismertek. Évről-évre új lelőhelyeit regisztrálják a szakemberek. A terjedést nem lassítja a tó rendszeres leürítése sem. A teljesen szárazra kerülő foltokon is átvészeli a telet.

Folyamatosan és igen gyorsan terjed - ma már természetvédelmi szempontból is gondot okoz - a sulyom-hínár (*Trapa natantis*) 50 ha fölötti homogén állományai is ismertek ennek az Európa más részein eltűnőben lévő, vörös könyves fajnak. A sulyom helyenként olyan sűrű borítást biztosít, ami szinte teljesen elzárja az alatta lévő vízréteget a napfénytől. Ezek a kiterjedt sulyom-mezők a hullámverés kialakulását is megakadályozzák. A sulyommezők pereméhez békalencse- és vízipáfrány-hínárosok kapcsolódhatnak.

A *nádasok (Phragmition communis)* asszociációcsoportja szintén jelentős - egyre

növekvő - területet borítva teszi változatossá a tájat, terjedése során megtörve, részekre osztva a feltöltődő nyíltvizes területeket. Az asszociációcsoport névadó faja a nád lassabban kezdett terjedni, mint a gyékény. Ami nagyon feltűnő volt, hogy a tó kialakítása után a nádasok egy része elpusztult, vagy területük jelentősen csökkent, s csak az utóbbi időben indult meg ismét a terjedésük. A nádasok (*Scirpo - Phragmitetum*) legértékesebb foltjai a "madárrezervátum" morotváihoz kapcsolódnak.

A tó kialakítása után víz alá került rétek helyén terjedni kezdtek a tavikákás (*Schoenoplectetum lacustris*) állományok. Ezek azóta a tó átalakulásával párhuzamosan visszaszorultak, de kisebb alapterületű, szinte szabályos kör polykormonjaikkal a tóban sok helyén találkozhatunk. A gyékényesek (*Typhetum angustifoliae*) terjedése a nádas asszociációcsoporton belül a leggyorsabb. A nagyobb vízfelületek között, valamint a partot kísérve egyaránt előfordulnak. Előregedő, megritkuló állományai belsejében békalencse és vízipáfrány-hínár társulások jelennek meg. Kisebb foltokat alkotnak, leginkább más társulások (pl. gyékényesek) szegélyzónájában a vízi harmatkása (*Glicerietum maximae*) és a békabuzogány-nyílfű (*Sagittario-Sparganietum*) társulások.

A szikes mocsári (*Bolboschoenion maritimi*) asszociációcsoport névadó faja, a zsióka a tározó feltöltésének I. ütemében terjedésnek indult, de állományai a teljes feltöltés után visszaszorultak. Itt nem találkozhatunk olyan kiterjedt állományokkal, amilyenekkel a közeli hortobágyi mocsarakban. Leginkább a magassásos állományokban és a mocsárréteken jelenik meg színező elemként.

A magassásos (*Magnocarition elatae*) asszociációcsoportba tartozó zsombéksásosok (*Caricetum elatae*), és magassárrétek (*Caricetum acutiformis-ripariae*, *Caricetum gracilis*) a tó kialakítása előtt tipikus kifejlődésben jellegzetes kísérői voltak a morotváknak. Ma kisebb foltjai keverednek mocsárrétek és gyékényesek növényegyütteseivel. Néhány helyen, elsősorban a zavartalan partszakaszokon, a Kis-Tisza partvonalában regenerálódásuk tapasztalható. A "madárrezervátum" területén az elvizesedett mocsárréteken a magassárrétek élessásos változata nagyobb összefüggő területeket borít.

A mocsárrétek (*Agrostion albae*) a tó feltöltése előtt jelentős területet borítottak, s a tájképet, biológiai változatosságot meghatározó szerepük is volt. Ezt az élőhelytípust érte a legnagyobb területi és fajszaám veszteség az eredeti állapothoz képest. Teljesen eltűntek a nedves kaszálórétek (*Festucetum pratensis*), amelyek szárazabb változatát a Poroszló határához tartozó területen legeltették is. A korábban igen nagy területeket borító alföldi mocsárrétek (*Agrostetum albae*) és ártéri mocsárrétek (*Alopecuretum*

pratansis) területe is erősen leszűkült. Területi csökkenésük, illetve átrendeződésük következménye jelentős fajveszteségük, változatosságuk csökkenése. Sajnos természetes regenerálódásukra csak a tó jelentősebb feltöltődése esetén számíthatunk. Ma aktív természetvédelmi kezeléssel gátolhatjuk a réteket leginkább veszélyeztető gyalogakác terjedését. Sajnos területi csökkenésükkel speciális állatviláguk szinte teljesen eltűnt, ugyanis a megmaradt szobányi foltok alkalmatlanok megtartásukra.

Állattani értékek

Gerinctelenek

A gerinctelenek köréből a tó kialakítása óta a vízi élőlénycsoportok körét vizsgálták a szakemberek. Jelentős adatsorok állnak rendelkezésre a villásférgek (Aschelminthes) törzsébe tartozó kerekesszékéről (Rotatoria, 106 faj) a gyűrűsférgek (Annelida), ezen belül a kevéssértékűek (Oligochaeta) osztályába tartozó fajokról (19 faj), az ágascsapú rákokról (Cladocera) 24 faj, az evezőlábú rákok (Copepoda 14 faj) csoportjáról, s az árvaszúnyogok (Chironomida, 31 faj) csoportjáról. Szórványosak az adatok a tározó egyéb vízirovar csoportjairól.

Az utóbbi években gyarapodtak az adatok a terület szitakötő (Odonata) faunájáról. Az előforduló 33 faj (13 Zygoptera, 20 Anisoptera) a teljes hazai faunalista 51 %-a. Ezek alapján természetvédelmi szempontból a területet értékesnek tekintjük. A tó pontvonalának növényegyüttese, a "madárrezervátum" morotvái, illetve a közöttük húzódó mocsaras rétek és a hínármezők a leggazdagabbak. Ezeken a területeken feltűnően nagy az egyedsűrűség. Azok a megállapítások, amelyek a tó szivárgócsatornáinak faunáját tartják leggazdagabbnak, valószínűleg az egyszerűbb, hatékonyabb gyűjtési lehetőségekkel is magyarázhatók. A vizsgálati adatok azt is alátámasztják, hogy az egész térség együttes megőrzése a követendő irány, hiszen az egyes tó részek - s ez mozaikos felépítést is jellemzi - magukban nem kiemelkedő fajgazdagságúak, de az összesített értékük mégis magas. Fontos az a tény is, hogy a hazánkban szórványosan előforduló és ritka fajok is szép számmal fordulnak elő, ami emeli a terület természeti értékét. A tavon belül, mint ahogy ez várható is, fajokban leggazdagabb a Poroszlói-medence, legszegényebb pedig az Abádszalóki-medence.

A szitakötők alkalmasak lehetnek - a lárvák élőhely és táplálék igénye alapján - a vizek biológiai minősítése mellett a víz fölötti tér minősítésére - imágók alapján - is.

A szitakötők ugyanakkor igen fontos táplálékállatai a vízimadaraknak, elsősorban a szerkőknek.

A terület puhatestű faunája szintén kiválóan alkalmas a környezeti változások nyomon követésére. Sajnos eddig nem készültek olyan célzott vizsgálatok, amelyek egymással megbízhatóan összevethetőek lennének. A szórványos adatok alapján (Bába 1977, B. Tóth M, Bába 1981.), valamint B. Tóth M. 1985-ös vizsgálatai szerint a tóhoz tartozó Tisza szakaszra a duzzasztás előtt a kavicscsiga és a vándorkagyló voltak jellemzőek. A duzzasztás megkezdése utáni vizsgálatok fajszegény puhatestű együttest mutatnak. A két előbb említett faj mellett az *Unio* fajok jelenléte érdemel említést. A tó állóvízjellegű területein a feltöltés óta jelentős átalakulás játszódott le. A Tisza medrében, az áramló vízű öblítő csatornában a szilárdabb aljzatot kedvelő kavicscsiga maradt túlsúlyban a tó medencéiben viszont az iszapos medreket kedvelő kerekcsigájú csiga vált meghatározóvá. Egyedszámuk meghaladja az összes egyedszám 50 %-át. A tóban az utóbbi években gyorsan szaporodnak a növényzetben gazdag álló-, vagy lassan folyó vizeket kedvelő csiga fajok, mint a mocsár csiga, vagy a tányércsiga. Az összefüggő hínár állományokban mindenütt megtalálható a hólyagcsiga. A "madárrezervátum" területén gyakorinak ítélték: a festő kagyló és a fialócsiga. Ha a kagyló és csigafauna összetételének változását figyeljük - de ez szűrhető le az egyedszám változások alapján is - megállapítható, hogy a növényzetben gazdag, iszapos medret kedvelő fajok válnak uralkodóvá. A valamikori folyólakó fauna egy tavi mocsári faunává alakulása megindult.

A szárazföldi fauna szegényes, ami nyilvánvaló, ismerve azt a tényt, hogy a tó jelentős része hosszabb-rövidebb időszakra víz alá kerül.

A folyó "zöld folyosó", migrációs csatorna jellegét támasztja alá, hogy a szárazulatokon megjelentek korábban eltűnt fajok, amelyeket valószínűleg a víz sodort oda. A puhatestű fauna folyamatos nyomonkövetése, indikációs szerepük miatt feltétlen indokolt.

Gerincesek

A gerincesek közül elsősorban a halakról, másodsorban a madarokról nagy információ mennyiség áll rendelkezésre. Más gerinces csoportok, kételtűek (*Amphibia*) hüllők (*Reptilia*), emlősök (*Mammalia*) alig ismertek, illetve csak alkalmasszerű vizsgálatokból származó adatok állnak rendelkezésre. Ez az elhanyagoltság talán azzal is magyarázható, hogy ezek a gerinces csoportok viszonylag kis szerepet játszanak a

tározó anyag- és energiaforgalmában, és az ingadozó vízszint, a telelőhelyeket a lecsapolással érő változások, esetleg a feltöltés időpontja kedvezőtlenül hatnak egy állandó fajösszetételű fauna kialakulására. Ez mondható el az egyes fajok populációinak stabilizálódását illetően is.

A halfauna

A Tisza-tó egyben folyó- és állóvíz is, ennek köszönhetően változatos halfaunával rendelkezik. Amíg a hatszorta nagyobb Balatonban 30-35 faj él, a Tiszából kimutatott fajok száma meghaladja az ötvenet (1. táblázat).

Ugyanakkor le kell szögeznünk, hogy Tisza-tavi halfaunáról kizárólag területi értelemben beszélhetünk, mert sajátos, önálló és öfenntartó halközösség kialakulására a nagyrészt csupán időszakos vízborítású terület nem biztosít kellő teret és lehetőséget. Természetesen más fajok dominálnak a tározó lenitikus, nyugodt részein, mint folyómederben, de novembertől márciusig a tározótéri halak nagy része is a Tiszában telel, és egyetlen olyan halfaj sem található itt, amely a Tisza lejjebb vagy följebb eső szakaszán ne fordulna elő. Mivel a Tisza-tavi halfauna kialakulásában és fenntartásában a Tiszának meghatározó szerepe van, a halállomány vizsgálata során is elsősorban a tározó által érintett folyószakaszra koncentráltuk.

1. táblázat.

A Tisza-tóból 1978–2007 között kimutatott halfajok és azok egyedszámbeli gyakorisága (a védett fajok félkövér betűkkel szedve, a fokozottan védettek csillaggal is jelölve) Fajok	Folyómeder	Tározótér
Tiszai ingola – <i>Eudontomyzon danfordi</i> *	(+)	-
Vágótok – <i>Acipenser gueldenstaedtii</i>	(+)	-
Kecsege – <i>Acipenser ruthenus</i>	++	-
<i>Angolna</i> – <i>Anguilla anguilla</i>	+	-
<i>Bodorka</i> – <i>Rutilus rutilus</i>	+++ +	+ ++++
<i>Amur</i> – <i>Ctenopharyngodon idella</i>	+++	+
Vörösszárnyú keszeg – <i>Scardinius erythrophthalmus</i>	++	+ +++

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

<i>Nyúldomolykó – Leuciscus leuciscus</i>	(+)	-
<i>Domolykó – Leuciscus cephalus</i>	++	-
<i>Jászkeszeg – Leuciscus idus</i>	+++	+
<i>Balin – Aspius aspius</i>	+++	++ +
<i>Kurta baing – Leucaspius delineatus</i>	+	+
<i>Küsz – Alburnus alburnus</i>	+++ ++	++ ++++
<i>Karikakeszeg – Abramis bjoerkna</i>	+++ ++	++ +
<i>Dévérkeszeg – Abramis brama</i>	+++ ++	++ +
<i>Laposkeszeg – Abramis ballerus</i>	+++ ++	++ +
<i>Bagolykeszeg – Abramis sapa</i>	+++	-
<i>Szilvaorrú keszeg – Vimba vimba</i>	(+)	-
<i>Garda – Pelecus cultratus</i>	++	-
<i>Paduc – Chondrostoma nasus</i>	+	-
<i>Compó – Tinca tinca</i>	+++	++ +
<i>Márna – Barbus barbus</i>	++	-
<i>Fenekjáró küllő – Gobio gobio</i>	(+)	-
<i>Halványfoltú küllő – Gobio albipinnatus</i>	+++ ++	++ +
<i>Razbóra – Pseudorasbora parva</i>	++	++ +
<i>Szivárványos ökle – Rhodeus sericeus</i>	++	++ +++
<i>Széles kárász – Carassius carassius</i>	+	++ +
<i>Ezüstkárász – Crarassius gibelio</i>	+++ +	++ +++
<i>Ponty – Cyprinus carpio</i>	+++ +	++ +++
<i>Fehér busa – Hypophthalmichthys molitrix</i>	+++ +	++ +
<i>Pettyes busa – Hypophthalmichthys nobilis</i>	+++	+
<i>Réticsík – Misgurnus fossilis</i>	+	+

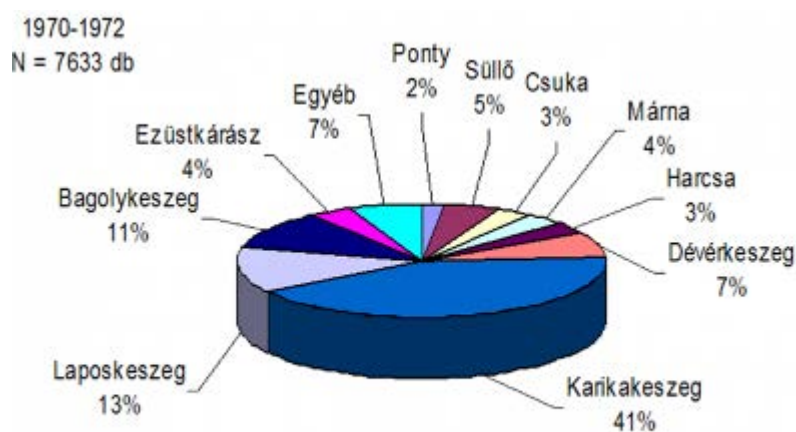
Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

		++
Vágócsík – <i>Cobitis elongatoides</i>	+++	+ +++
Törpecsík – <i>Sabanejewia aurata</i>	+++	+ +++
<i>Törpeharcsa – Ameiurus nebulosus</i>	++	+ +
<i>Fekete törpeharcsa – Ameiurus melas</i>	+++ +	+ ++++
Harcsa – <i>Silurus glanis</i>	+++	+ +
Csuka – <i>Esox lucius</i>	+++	+ +++
Lápi póc – <i>Umbra krameri*</i>	+	-
<i>Sebes pisztráng – Salmo trutta m. fario</i>	(+)	-
<i>Szivárványos pisztráng – Oncorhynchus mykiss</i>	(+)	-
<i>Menyhal – Lota lota</i>	++	-
<i>Naphal – Lepomis gibbosus</i>	++	+ ++
Pisztránsügér – <i>Misgurnus salmoides</i>	-	(+)
Sügér – <i>Perca fluviatilis</i>	++	+ ++
<i>Vágódurbincs – Gymnocephalus cernuus</i>	++	+ +
Széles durbincs – <i>Gymnocephalus baloni</i>	+++	+ +
Selymes durbincs – <i>Gymnocephalus schraetser</i>	+++	-
Süllő – <i>Sander lucioperca</i>	+++ +	+ ++
Kőszüllő – <i>Sander volgensis</i>	++	+
Magyar bucó – <i>Zingel zingel*</i>	+	-
Német bucó – <i>Zingel streber*</i>	(+)	-
Amurgéb – <i>Perccottus glenii</i>	+	+ ++
<i>Folyami géb – Neogobius fluviatilis</i>	+++ +	+ +++
<i>Tarka géb – Proterorhinus marmoratus</i>	+++	+

	+	++++
+++++ igen gyakori, ++++ gyakori, +++ mérsékelt gyakoriságú, ++ ritka, + igen ritka, (+) rendkívül ritka		

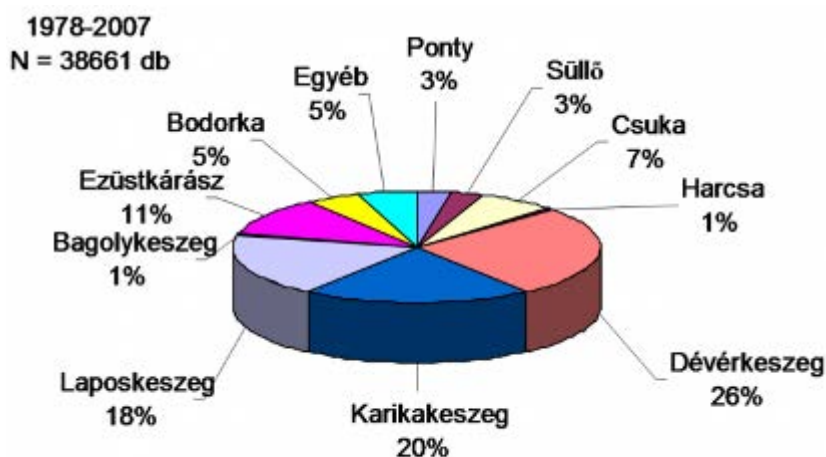
A halközösség összetételének változása

A változások felméréséhez azok a korábbi vizsgálatok szolgáltattak alapot, amelyekre a kiskörei vízlépcső üzembe helyezését megelőző 3 évben, 1970 és 1972 között került sor (Harka & Tóth, 1971; Harka, 1974, 1975). Az ekkor folytatott varsás halászatok során fogott 7633 halpéldány 25 fajt képviselt. Ám a zsákmány zömét (93%) mindössze 10 faj adta, amelyből a dévérkeszeg, a karikakeszeg, a laposkeszeg és a bagolykeszeg együttesen az összes egyedszám közel háromnegyedét (72%) tette ki (4. ábra).

4. ábra. A fogás összetétele a duzzasztást megelőző 3 évben (N%)

A tározótér feltöltése utáni (1978–2007) varsás mintavételek során 35 halfajnak összesen 38.661 példányát azonosítottuk, ami évi átlagban 1289 példányt jelent. Az egyes években észlelt fajok száma 14 és 24 között változott, az átlag 18,5. Tíz olyan faj volt, amely 1978 és 2007 között minden évben előkerült. Közülük a dévérkeszeg, a karikakeszeg, a laposkeszeg és az ezüstkárász bír 10% fölötti gyakorisággal, együttesen az összes egyedszám 75 százalékát adva (5. ábra).

5. ábra. A fogott fajok aránya az utóbbi 30 évben (N%)

Igazán nagy gyakoriságú faj csak négy akadt, a dévérkeszeg, a karikakeszeg, a laposkeszeg és az ezüstkárász. Ezek együttesen a fogott halaknak mintegy háromnegyedét (75%) teszik ki.

A két kördiagramot összehasonlítva a következők tűnnek fel:

1. A karikakeszeg vesztett a korábbi, kiemelkedően magas dominanciájából.
2. A dévérkeszeg aránya közel négyszerese a korábbinak.
3. A duzzasztás előtt gyakori bagolykeszeg fogása jelentéktelenné vált.
4. Az ezüstkárász domináns fajjá lépett elő.
5. A Márna és a harcza kiesett a gyakoribb fajok köréből.
6. A süllőfogások aránya a korábbinak mintegy 60 százaléka.
7. A csuka fogások gyakorisága több mint kétszerese a duzzasztás előttinek.

Ezek alapján megállapítható, hogy a folyószakasz szint-tájjellege – ha alapvetően nem is változott meg – módosult. Míg korábban a dévérzóna felső régiójába tartozott, ahol a reofil (áramláskedvelő) fajok aránya magas, a duzzasztás hatására átkerült a dévérzóna alsó régiójába, ahol a stagnofil (állóvízkedvelő) és az euritóp (igénytelen) fajok túlsúlya elsöprő, a reofil fajok pedig már ritkaságnak számítanak.

Általános tapasztalatok

Az adatsorok néhány általános következtetés levonására is lehetőséget adnak a halpopulációkkal kapcsolatban.

1. Adataink alapján eléggé általánosnak tűnő tendencia, hogy a duzzasztással, illetve a Tisza-tó feltöltésével megindult populációdinamikai változások túlfutnak azon a mértéken, amelyet az ökológiai feltételek hosszabb távon indokolnának. Úgy tűnik tehát, mintha a halak túlreagálnák a bekövetkezett változásokat, populációik mérete szélsőséges kilengést mutat. Ez azonban természetes, ha meggondoljuk, hogy a populációk növekedését és csökkenését az utódok száma határozza meg, ez pedig a halaknak az ivartermékek képződése idején uralkodó környezeti tényezőktől függő fizikai kondícióját tükrözi. Pozitív irányban ilyen kilengés mutatkozott pl. a dévérkeszegnél és a csukánál, negatív irányban a karikakeszegnél vagy a bagolykeszegnél.

2. A kilengés szó tulajdonképpen már utal rá, hogy a populációméret túlzott kitérését egy ellentétes irányú változás követi, amely természetesen kisebb mértékű az előbbinél, de korrigálva a helyzetet, az ökológiailag indokolt szintre hozza vissza az állományt. Példaként ugyanazok a fajok szolgálhatnak, mint az előbbi pontban, de mellettük másokat is említhetnénk. Ugyanakkor természetesen számos egyéb tényező is szerepet játszik az állományváltozásokban (időjárás, vízjárás, a táplálék mennyisége, gradációs folyamatok stb.), de most csupán ezt kívántuk kiemelni.

3. A 2000. évi cianidszennyezés a Tisza-tavon – a tározótér előzetes feltöltésének és a zsilipek lezárásának köszönhetően – gyakorlatilag a folyómederre korlátozódott, de az érzékenyebb fajok körében így is jelentős pusztulást okozott. Egy 20 éves harcsa pótlásához ugyan elméletileg 20 évre lenne szükség, de szerencsére itt nem nulláról kellett indulnia a regenerálódásnak. Adataink azt mutatják, hogy a folyószakasz halközösségének napjainkra sikerült kihevernie a katasztrófa következményeit.

4. Gondot jelent ellenben a tározó biológiai öregedése, ami a feltöltődés és a növényzet elburjánzása mellett a haltermő képesség csökkenését is maga után vonja. Ha megállítani vagy legalább lassítani akarjuk a folyamatot, akkor előbb-utóbb igen komoly összegeket kell fordítanunk a halélőhelyek fenntartására.

5. A Tisza-tó rendkívül labilis, folytonos változásban lévő víztér, amelyen a halastavakon vagy állandó vízborítású tározókon bevált halgazdálkodási módszerek nem használhatók. Ez a különleges élettér egyedi „bánásmódot” igényel, amely mindig az aktuális helyzethez alkalmazkodik. Az eredményesebb halgazdálkodás lehetőségét csak a halállomány folyamatos és az eddigiéknél alaposabb monitorozása teremtheti meg.

6. Megfelelő kezelés mellett a Tisza-tó még évtizedeken át sok örömet

szerezhet a vizek és halak szerelmeseinek.

Kétéltűek

A kétéltűek a hazai faunához viszonyítva, viszonylag nagy egyedszámmal (68 %) fordulnak elő a területen. Ökológiai igényeiknek megfelelően elsősorban a parti zónákban, a valamikori morotvák úszó hínárokból gazdag területén, illetve a szárazulatokkal tarkított tározórészekben gyakoriak. Kiemelkedő egyedszámokkal a tóban nem találkozhatunk. Kivétel ez alól néhány olyan parti zóna, ahol a tavat erdős, gyepes területek övezik, amelyek telelésre alkalmas lehetőséget kínálnak. A területen jól megfigyelhetők azok a vándorlási vonalak (pl. Kis-Tisza, hínármezők) amelyek mentén a kétéltűek a partoktól távol eső tározórészekre is eljutnak. Érdekesnek tarthatjuk, hogy a sekély alföldi tocsogókat kedvelő vöröshasú unka a "madárrezervátum" partoktól, szárazulatoktól távoli mocsaras területéről is előkerült.

Hüllők

A hüllőknek mindössze három faja él a területen: mocsári teknős, vízi- és kockás sikló.

Emlősök

Erősen elhanyagolt csoport. Vizsgálatuk során találkozhatunk néhány meglepő jelenséggel. Ilyen, hogy a parttól nagyobb távolságban, a Kis-Tiszán is figyelhetünk meg őzet, s a "madárrezervátum" területén belül a Tisza magasabb fekvésű partjait borító erdőkben viszonylag gyakori a vadmacska. Mindig találkozhatunk vidrával. A Hordódi és Nagy morotvák, illetve a Tisza part közötti erdőkben sok a vaddisznó, gyakori a róka. A területre 2006-ban került visszatelepítésre a hód, melynek előfordulása azóta stabil, de jelentős állomány az árvizek okozta veszteségek következtében eddig nem tudott kialakulni. A rágcsálók közül gyakori a közönséges kőszapocok és a pénzmapocok.

Madárvilág

A tó védett részének nagyobb összefüggő nádasában, füzeseiben alakultak ki a legjelentősebb természeti értékű madártelepek. A főként gémfélékből álló telepen a kanalasgém, kis- és nagy kócsag és az üstökös gém fészkelése mellett a kis kárókatona megtelepedése érdemel említést. A kisebb nádoltokban a "madárrezervátum" területén több pár bölömbika fészkel. A parti nádszegélyek fészkelője a törpegém. Állománya az

utóbbi években jelentősen növekedett. Az előző évről megmaradt száraz nádfoltokban, a terület méreteihez képest igen alacsony számban fészkel a nyári lúd. A fészeképítés idején, korán tavasszal, február végén, március elején a tározó téli üzemmódban gyakorlatilag szárazon áll. Ez az állapot nem kedvez a nyári lúd megtelepedésének. Sajnos a fészkek egy része a tavaszi feltöltésnek áldozatul esik. A nádasok apró énekes madár állománya az utóbbi években folyamatosan emelkedett. A gyékényesekkel, bár a fitocönológia a nádasok között említi, külön kell foglalkozni. A gyékény, elsősorban a keskenylevelű gyékény rendkívül gyorsan terjed a tóban, jóval nagyobb területet borítva mint a nád. Összefüggő, nagykiterjedésű állományai ornitológiai szempontból helyettesítik a tó több területén hiányzó nádasokat. A tipikus nádaslakó fajok közül megtelepszik bennük a nyári lúd, a barna rétihéja. A Poroszlói medencében egy kisebb vörösgém telep is kialakult az egyik nagyobb kiterjedésű gyékény foltban. A 'madárrezervátum' sekélyebb vízborítású területén kialakult gyékényesekben fészkel a guvat, a pettyes vízicsibe, bölömbika és a cigányréce is. A nagyobb kiterjedés ellenére eddig a nádasokra jellemző, nagy több fajból álló gémtelepeket nem találtunk a tó gyékényeseiben.

Uszadék szigetek

A nyílt vízű területeken időleges fészkelő helyek alakulhatnak ki, a sekélyebb vízben, fák tövéen összegyűlő uszadékokból. Ezek az uszadékszigetek a téli lecsapolás után az iszapba mélyednek, esetleg az erősebb hullámozás veri szét azokat.

Az uszadék szigeteket az áradások hordják össze, fennmaradásuk nem tartós, így az itt fészkelő madarak fészkei, tojásai, fiókái nagyobb részt elpusztulnak. A tó kialakítását követő években ez a fészkelőhely típus nagyobb jelentőségű volt, hiszen a feltöltés miatt kipusztult cserjék, fák ágaiból óriási mennyiségű uszadék képződött. Szerepüket mára a hínármezők vették át.

Hínármezők

Ornitológia szempontból, biológiai változatosságukat tekintve jelentős különbségek vannak a különböző fajokból felépülő hínárállományok, a több faj alkotta hínármezők, és a nádas formációkkal mozaikszerkezetet alkotó típusok között. A hínárosok legfontosabb fészkelő madárfajai:

Sulyommezők

A nagy kiterjedésű homogén sulyommezők igen gyéren lakottak. A fellelhető

kevés fészkelő, leginkább a peremterületeken, a nyílt vizek szegélyén telepszik meg. Vizsgálataink során mindössze három faj fészkelését sikerült regisztrálnunk:

A sulyom homogén állományai hatalmas területet borítanak a Valki- és Poroszlói medencékben is. Terjedésük ornitológiai szempontból nem kívánatos, hiszen igen alacsony faj és egyedszámmal jellemezhetők.

Tündérfátyol, tündérrózsa mezők

Általában kisebb foltokban, nádasok, gyékényesek zugaiban, parti zónában, azaz a hullámvásznak kevésbé kitett helyeken alkotnak homogén állományokat. Terjedőben lévő faj, de terjedése jóval lassúbb mint a sulyomé. Fészkelő fajokban is gazdagabbak, mint a sulyommezők, itt leginkább a kiterjedés a limitáló tényező. Fészkelő fajok:

Igen feltűnő, hogy a nagyobb kiterjedésű tündérfátylasok fontos táplálkozóhelyei a fattyú szerkőknek. Ezeken a néhány hektáros fészkelőhelyeken néha több száz párból álló kolóniák alakulnak ki, sokszor a szárcsák és vöcskők velük közös laza heterotipikus telepeket alkotnak. A szárcsák, vízityúkók inkább a gyékényes, nádas szegélyek közelében, míg a vöcskők a telepek nyílt víz felőli oldalán fészkelnek.

Nádasok

A nádas asszociációsorozatba tartozó asszociációk a tó kialakítása előtt viszonylag kis területet borítottak a morotvák szegélyzónájában. A tározó feltöltése után ez a vegetációtípus gyors terjedésnek indult. Elsősorban a gyékényesek - főként keskenylevelű gyékény - területe növekedett és növekedik ma is igen gyorsan. A kiterjedt homogén nádasok hiányoznak, illetve csak a Valki medence középső részén, a valamikori holtágak között borítanak jelentősebb területet. Kisebb foltokban található a tavi káka és a vízi harmatkása is. Igen ritkák a Hortobágyra jellemző mozaikos felépítésű állományok. A szegélyzónákban szórányosan található a virágkáka és a nyílfű, valamint a védett sárga nőszirm. A Valki medencének a feltöltődő, eredetileg is magasabb fekvésű részein a magassásos (Magnocoricion) asszociációcsoportba tartozó magassásrét társulások térhódítása figyelhető meg.

Az utóbbi években kezd kialakulni a nádasok, gyékényesek mozaikja. Azokon a helyeken, ahol a kiterjedt gyékényes állományok előregedtek, megindult a nád betelepődése, illetve terjedése. Ezek a mozaikos állományok már most kitűnnek nagyobb biológiai változatosságukkal. A tavi kákás (*Schoenoplectetum locustris*) állományok általában kisebb foltokban, illetve a szegélyzónákban jelentkeznek.

Ornitológiai szerepük elhanyagolható. Örvendetes viszont, hogy ez a faj is megjelent a nádasokban, gyékényesekben, mint mozaik alkotó elem, hasonlóan a hortobágyi állandó mocsarakhoz.

A nádas asszociációcsoportba tartozó, elsősorban a partmenti szegélyzónában (pl. Kis-Tisza) megjelenő vízi harmatkásás (*Glycerietum maximae*) és nyílfü-békabuzogány (*Sagittario-Sparganietum*) társulások színezik, gazdagítják az élőhely növényvilágát, de kis kiterjedésük miatt önálló szerepük nincsen.

Partoldalak

A Tisza part, az öblítő csatornák partoldala több madárfaj számára biztosít fészkelési lehetőséget. A duzzasztott vízszint, illetve a vízszint ingadozás a parti fészkelők mennyiségét jelentősen korlátozza.

Az állandóan változó adottságok miatt a fészkelőhelyek rendszeresen változnak, így a pontos állománybecslés nagy nehézségekbe ütközik. A tó fölött igen nagy egyedszámban figyelhetők meg fészkelési időben a parti fecskék, de ezek többsége a tavon kívüli homokbányákban fészkel. A partifecskék költőüregeiben telepszik meg a mezei veréb és a barázdabillegető is.

Magaskórós társulások

Ez az élőhelytípus a tó kialakítása előtt változatos kifejlődésben szegélyezte a morotvákat. A tó feltöltése után szinte teljesen eltűntek, s csak a feltöltődés előrehaladtával indultak ismét terjedésnek. Ma kisebb-nagyobb zsombéksásos (*Caricetum elatae*) és magassásrét (*Caricetum gracilis*) társulások, illetve ezek mozaikjai bírnak ornitológiai szempontból jelentőséggel.

Ennek az élőhelytípusnak a lassú terjedése tovább gazdagítja a tározó biológiai változatosságát.

Mocsárrétek

A mocsárrétek a tó kialakítása előtt hatalmas területet borítottak a mai tározó téren belül. Kiemelkedő változatosságú volt a Hordódi-Holt-Tiszát kísérő mocsárrét, amelynek jelentős részét kaszálóként hasznosították. Ebben az időben közönséges fészkelője volt ennek az élőhelytípusnak a haris. A tó feltöltésével ez az élőhelytípus gyakorlatilag megsemmisült. Néhány kisebb maradványfolt a magasabb fekvésű

területeken ma is megtalálható. Ezeken a maradvány foltokon az ártéri mocsárrétek és az alföldi mocsárrétek (*Agrostetum elbae*) fajai keverednek. Mivel igen kis területet borítanak ornitológiai jelentőségük meg sem közelíti a feltöltés előttit.

A mocsárrétek helyenként a magassárrétek felé mutatnak átmenetet, illetve azokkal alkotnak mozaikot. Ilyen élőhelyen gyanítottuk 1994-ben a haris fészkelését, de ennek bizonyítása nem sikerült. Az áradásoknak erősen kitett élőhelyek, jelentősebb terjedésük, stabilizálódásuk az elkövetkező években nem várható, bár természetvédelmi szempontból igen kívánatos lenne.

Fűzbokros mocsárrétek

A felső tározótérre ("madárrezervátum") jellemző élőhelytípus, bár ez sem borít nagy területet és nem is tekinthető önálló fitocönológiai egységnek, inkább szukcesszió sajátos köztes fázisának. Megfelelő kezelési módszerrel lehetne ezt az egyébként gyorsan változó formát kisebb-nagyobb területen konzerválni. Madárvilága eltér a tipikus mocsárrétektől.

Sajnos ezt az élőhelytípust erősen veszélyezteti a gyalogakác (*Amorpha fruticosa*) erőteljes előretörése, amit csak rendszeres kaszálással lehetne megakadályozni.

Fűz-nyár ligeterdők

A terület erdeit a tó kialakítása során teljesen letermelték. Egyedül a Tiszádi-erdő kis keményfás ligeterdő foltját sikerült megmenteni, illetve itt néhány más hagyásfát. A magasabb fekvésű, csak rövidebb időszakban vízborította területeken a letermelt erdők helyén sűrű sarjerdők növekedtek. Ezek mostanra érték el azt az állapotot, hogy át tudják venni - ha még nem is teljesen - a valamikori erdők madártani szerepét. Természetesen ezekben a sarjállományokban csak mutatóban található a tölgy és a szil, a kőris viszont jelentősen előretört. Sajnos a tájidegen nemes nyárok mellett gyorsan terjed a zöld juhar, az amerikai kőris, s a cserje szintben a gyalogakác. A valamikori morotvák mellett, a Tisza parton szerencsére még megtalálhatók a hazai nyárok és fűzek is. Az erdők rekonstrukciója az elkövetkezőekben fontos természetvédelmi feladat lesz.

Az erdők gyenge minőségük ellenére ornitológiai és természetvédelmi szempontból is nagy jelentőségűek.

Ez a látszólag nagy fajgazdagság messze elmarad a természetes tiszai

erdőállományokra jellemző értékektől, de folyamatos gazdagodása várható. Az erdőknek már most is nagy szerepe van a madárvonulásban, főként az apró énekes madarak mennyisége magas vonulási időben.

A tó tájképet is meghatározó környezeti elemei voltak a Valki és Poroszlói medencében a kiszáradt facsoportok, illetve magányosan álló kiszáradt fák. Az elmúlt évek árvizei ezeket gyakorlatilag teljesen megsemmisítették, régi fészkelőhelyi jelentőségük így sajnos megszűnt.

A tó szerepe a madárvonulásban

A tónak a madárvonulásban betöltött szerepe igen jelentős. A tó kialakítása után rohamosan emelkedett a területet felkereső vonuló madarak száma. Valószínűleg elősegítette ezt a Hortobágnak, Közép-Európa legnagyobb madárvonulási centrumának a közelsége. A tó és a Hortobágy a madárvonulás tekintetében nem különül el egymástól. A két terület között jelentős mozgások, az állományok cserélődése figyelhető meg. Az átvonuló madarak mennyiségét nem ismerjük, de ornitológus szakemberek 80-100 ezerre teszik tavaszi vonulási csúcs idején egyszerre a tavon tartózkodó madarak számát. Adataink az állomány cserélődésének üteméről sincsenek. Valószínű, hogy a tavaszi időszakban átvonuló madarak teljes mennyisége a milliós nagyságot meghaladja.

A madárvonulás sajátosságát a tó rendszeres leürítése határozza meg. Kora tavaszi vonulási periódusban a sekélyvízi élőhelyek, illetve az iszapos tározófenék a jellemzőek. Ezek a környezeti feltételek kedveznek a vonuló parti madaraknak, de vonzzák a lúdidomúakat is. A nagyobb nyílt területek a félénkebb, érzékenyebb, nagytestű ludaknak nyújtanak kedvező feltételeket. A tavaszi vonulás megindulása általában február második felére esik. Az áttelelő gémfélékhez már ekkor csatlakoznak a délről érkező fajtársak is. Erre az időre esik a nyári ludak megérkezése is. Néhány nap múlva már párokra szakadva figyelhetők meg a tó fészkelésre alkalmas területein.

A tavaszi vonulás későbbi időszakában egyedszámukkal a parti madarak (pajzsos cankók, godák, partfutók stb.) emelkednek ki. Dominanciájukat a tó tavaszi feltöltéséig megőrzik.

Nem ritkák az 5-10 ezer egyedből álló, pajzsoscankó csapatok. A tavaszi vonulási periódus és a fészkelési időszak kezdete egybemosódik. Sajnos a tó tavaszi feltöltése komolyan károsítja a korán fészkelő fajokat, pl. nyári ludakat. Fészkeik a feltöltés során

víz alá kerülnek, s elpusztulnak.

A fészkelési időszakban, tavasszal a vonulási periódus után és nyáron is intenzív madármozgások figyelhetők meg. A tó gém- és kormorántelegeinek lakói rendszeresen látogatják a környező, elsősorban a hortobágyi halastavakat. A halastavakra táplálkozni járó kormoránok állandó "légifolyosót" használnak. A tó táplálkozási szempontból kedvező részei is nagy csoportokban vonzzák a halevő madarakat. A nyár közepén, második felében igen gyorsan megemelkedik a récék - elsősorban a tőkés récék - mennyisége.

Az őszi vonulás a területen másképpen zajlik, mint pl. a közeli hortobágyi területeken. Már a nyár végén meginduló madármozgások során a tó még feltöltött állapotban van. Ebben az időszakban így még elkerülnek a területet a sekélyebb vizeket kedvelő fajok. A tavat elsősorban az éjszakázó réce és lúd csapatok látogatják. A tó leürítése általában a vonulási időszak második felére esik, így ilyenkor elmarad a parti madarak tömeges mozgása. Általában az őszi vonulás során lehet megfigyelni nagyobb darucsapatokat. A sekély reziduális vizekben rekedt halak kedvező táplálkozási feltételeket biztosítanak a gémféléknek. Elsősorban a nagykócsag és a szürkegém mennyiségei érdemelnek említést.

Az áttelelők faj- és egyedszáma elsősorban az időjárástól függ. A Tiszán nagy csapatokban figyelhető meg a tőkés réce. Csapataik között búvárok és bukók is feltűnnek. Ezeket a madarakat csak a nagyobb fagyok szorítják délre. Az Eger patak, Kis-Tisza vonalán, ahol Eger város szennyvize érkezik a tóba, a legnagyobb hidegekben is maradnak nyílt vízfelületek. Itt elsősorban szürke gémekeket, nagy kócsagokat, bölömbikákat és guvatokat figyelhattunk meg. Rendszeres téli vendégei a tónak a réti sasok. Enyhébb időben a reziduális vizeken megfigyelhetők a táplálkozni itt gyülekező gémfélék.

A Tisza-tó madarai

Jelmagyarázat

Fészkelő faj

Téli vendég -

Átvonuló

Alkalmi előfordulás

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

Magyar név: Latin név: Előfordulásuk az alábbi hónapokban:

		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Északi búvár	<i>Gavia stellata</i>			○							○	○	○
Sarki búvár	<i>Gavia arctica</i>			○							○	○	○
Kis vöcsök	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Búbos vöcsök	<i>Podiceps cristatus</i>		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Vörösnakú vöcsök	<i>Podiceps grisegena</i>			○	○							○	○
Füles vöcsök	<i>Podiceps auritus</i>										○	○	○
Feketenakú vöcsök	<i>Podiceps nigricollis</i>			○	○				○	○	○	○	○
Kárókatona	<i>Phalacrocorax carbo</i>	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Kis kárókatona	<i>Ph. pygmaeus</i>					+	+	+	+				
Rózsás gödény	<i>Pelecanus onocrotalus</i>									*			
Borzas gödény	<i>Pelecanus crispus</i>					*	*						
Bölömbika	<i>Botaurus stellaris</i>	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Törpegém	<i>Ixobrychus minutus</i>				+	+	+	+	+	+			
Bakcsó	<i>Nycticorax nycticorax</i>			+	+	+	+	+	+	+	+		
Üstökögém	<i>Ardeola ralloides</i>				+	+	+	+	+	+	+		
Kis kócsag	<i>Egretta garzetta</i>			+	+	+	+	+	+	+	+		
Nagy kócsag	<i>Egretta alba</i>	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Szürke gém	<i>Ardea cinerea</i>	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Vörös gém	<i>Ardea purpurea</i>				+	+	+	+	+	+			
Fekete gólya	<i>Ciconia nigra</i>			+	+	+	+	+	+	+	+		
Fehér gólya	<i>Ciconia ciconia</i>			+	+	+	+	+	+	+			
Kanalgém	<i>Platalea leucorodia</i>		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Bütykös hattyú	<i>Cygnus olor</i>	◆	◆	◆						◆	◆	◆	◆
Énekes hattyú	<i>Cygnus cygnus</i>		*										
Vetési lúd	<i>Anser fabalis</i>	◆	◆	◆			*				◆	◆	◆
Nagy lilik	<i>Anser albifrons</i>	◆	◆	◆							◆	◆	◆

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

Kis lilik	Anser erythropus											*	
Nyári lúd	Anser anser	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Apácalúd	Branta leucopsis											*	*
Örvös lúd	Branta bernicla												*
Vörösnnyakú lúd	Branta ruficollis		◆	◆								◆	◆
Bütykös ásólúd	Tadorna tadorna	◆	◆									◆	◆
Fütyülő réce	Anas penelope			○	○						○	○	○
Kendermagos réce	Anas strepera			○	○					○	○	○	
Csörgő réce	Anas crecca	◆	◆	◆	◆					◆	◆	◆	◆
Tőkés réce	Anas platyrhynchos	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Nyílfarkú réce	Anas acuta	◆	◆	◆	◆							◆	◆
Böjti réce	Anas querquedula			○	○	○							
Kanalas réce	Anas clypeata	◆	◆	◆	◆							◆	◆
Üstökös réce	Netta rufina			*									
Barátréce	Aythya ferina	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Cigányréce	Aythya nyroca	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Kontyos réce	Aythya fuligula	◆	◆	◆	◆						◆	◆	◆
Hegyi réce	Aythya marila	◆	◆	◆	◆						◆	◆	◆
Pehelyréce	Somateria mollissima									*	*		
Jegesréce	Clangula hyemalis	◆	◆	◆	◆						◆	◆	◆
Füstös réce	Melanitta fusca			○	○							○	○
Kerceréce	Bucephala clangula	◆	◆	◆	◆							◆	◆
Kis bukó	Mergus albellus	◆	◆	◆								◆	◆
Örvös bukó	Mergus serrator	◆	◆									◆	◆
Nagy bukó	Mergus merganser	◆	◆	◆								◆	◆
Darázsölyv	Pernis apivorus				○				○	○			
Barna kánya	Milvus migrans			+	+	+	+	+	+	+			
Rétisas	Haliaeetus albicilla	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Kígyászölyv	Circaetus gallicus											*	
Barna rétihéja	Circus aeruginosus		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

Kékes rétihéja	Circus cyaneus	◆	◆	◆							◆	◆	◆
Héja	Accipiter gentilis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Karvaly	Accipiter nisus	◆	◆	◆								◆	◆
Egerészölyv	Buteo buteo	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Békászó sas	Aquila pomarina				○	○	○						
Parlagi sas	Aquila heliaca											*	
Halászsas	Pandion haliaetus			○	○			○	○	○	○	○	
Vörös vércse	Falco tinnunculus		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Kék vércse	Falco vespertinus				○					○			
Kabasólyom	Falco subbuteo				+	+	+	+	+	+			
Kerecsensólyom	Falco cherrug	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Vándorsólyom	Falco peregrinus										○	○	○
Fürj	Coturnix coturnix				○	○			○	○	○		
Fácán	Phasianus colchicus	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Guvat	Rallus aquaticus	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Pettyes vízcicsibe	Porzana porzana			○	○	○			○	○	○		
Kis vízcicsibe	Porzana parva				+	+	+	+	+	+			
Vízityúk	Gallinula chloropus				+	+	+	+	+	+	+		
Szárcsa	Fulica atra	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Daru	Grus grus			○							○		
Túzok	Otis tarda			*									
Parti lile	Charadrius hiaticula			*									
Bíbic	Vanellus vanellus		○	○							○	○	○
Havasi partfutó	Calidris alpina											*	
Pajzsoscankó	Philomachus pugnax			*									
Sárszalonka	Gallinago gallinago												*
Erdei szalonka	Scolopax rusticola		○	○	○								
Nagy goda	Limosa limosa			○									
Kis póling	Numenius phaeopus				*								

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

Nagy póling	Numenius arquata				*							*	
Piroslábú cankó	Tringa totanus			*									
Erdei cankó	Tringa ochropus											*	
Réti cankó	Tringa glareola									○	○		
Billegetőcankó	Actitis hypoleucos				○	○	○	○	○	○			
Szélesfarkú halfarkas	Stercorarius pomarinus									*			
Ékfarkú halfarkas	Stercorarius Parasiticus									*			
Halászsirály	Larus ichthyaetus			*				*				*	
Szerecsensirály	Larus melanocephalus						*						
Kis sirály	Larus minutus				○	○							
Dankasirály	Larus ridibundus	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Viharsirály	Larus canus	◆	◆	◆	◆					◆	◆	◆	◆
Heringsirály	Larus fuscus								*	*			
Sárgalábú sirály	Larus cachinnans	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
Lócsér	Sterna caspia						*						
Küszvágó csér	Sterna hirundo				+	+	+	+	+	+	+		
Sarki csér	Sterna paradisaea				*								
Fattyúszerkő	Chlidonias hybrida				+	+	+	+	+	+	+	+	
Kormos szerkő	Chlidonias niger					○		○	○		○		
Fehérszárnyú szerkő	Chlidonias leucopterus					○							
Parlagi galamb	Columba livia f. dom.	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
Örvös galamb	Columba palumbus		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Balkáni gerle	Streptopelia decaocto	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Vadgerle	Streptopelia turtur				+	+	+	+	+	+	+		
Kakukk	Cuculus canorus				+	+	+	+	+	+			
Erdei fülesbagoly	Asio otus	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Réti fülesbagoly	Asio flammeus											*	
Sarlósfecské	Apus apus				○	○	○		○				

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

Jégнадár	Alcedo atthis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Gyurgyalag	Merops apiaster					○	○		○	○			
Nyaktekercs	Jynx torquilla				○	○			○	○			
Zöld küllő	Picus viridis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Fekete harkály	Dryocopus martius	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Nagy fakopáncs	Dendrocopos major	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Közép fakopáncs	Dendrocopos medius	◆	◆									◆	◆
Kis fakopáncs	Dendrocopos minor	◆	◆	◆							◆	◆	◆
Búbospacsirta	Galerida cristata	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Mezei pacsirta	Alauda arvensis		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Partifecske	Riparia riparia				+	+	+	+	+	+			
Füsti fecske	Hirundo rustica				+	+	+	+	+	+			
Molnárfecske	Delichon urbica				○	○	○	○	○	○			
Erdei pityer	Anthus trivialis				+	+	+	+	+	+			
Réti Pityer	Anthus pratensis	◆	◆	◆	◆				◆	◆	◆	◆	◆
Havasi pityer	Anthus spinoletta	◆	◆	◆							◆	◆	◆
Sárga billegető	Motacilla flava			+	+	+	+	+	+	+	+		
Hegyi billegető	Motacilla cinerea			○	○					○	○		
Barázdabillegető	Motacilla alba		+	+	+	+	+	+	+	+	+		
Ökörszem	Troglodytes troglodytes	◆	◆	◆	◆						◆	◆	◆
Erdei szürkebegy	Prunella modularis			○	○					○	○		
Vörösbegy	Erithacus rubecula			○	○					○	○	○	
Nagy fülemüle	Luscinia luscinia							○	○	○			
Fülemüle	Luscinia megarhynchos				+	+	+	+	+	+			
Házi rozsdafarkú	Phoenicurus ochruros		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Kerti rozsdafarkú	Ph. phoenicurus				+	+	+	+	+	+	+	+	
Rozsdás csuk	Saxicola rubetra				○	○			○	○	○		
Cigánycsuk	Saxicola torquata			+	+	+	+	+	+	+	+		
Örvös rigó	Turdus torquatus				*								
Fekete rigó	Turdus merula	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

Fenyőrigó	Turdus pilaris	◆	◆	◆							◆	◆	◆
Énekes rigó	Turdus philomelos			+	+	+	+	+	+	+	+		
Szőlőrigó	Turdus iliacus			○								○	
Léprigó	Turdus viscivorus	◆	◆	◆								◆	◆
Berki tücsökmadár	Locustella fluviatilis				+	+	+	+	+	+			
Nádi tücsökmadár	Locustella luscinioides				+	+	+	+	+	+	+		
Foltos nádiposzáta	A. schoenobaenus				+	+	+	+	+	+	+		
Énekes nádiposzáta	Acrocephalus palustris				+	+	+	+	+	+			
Cserregő nádiposzáta	A. scirpaceus				+	+	+	+	+	+			
Nádirigó	A. arundinaceus				+	+	+	+	+	+			
Kerti geze	Hippolais icterina				+	+	+	+	+	+			
Karvalyposzáta	Sylvia nisoria				+	+	+	+	+	+			
Kis poszáta	Sylvia curruca				+	+	+	+	+	+	+		
Mezei poszáta	Sylvia communis				+	+	+	+	+	+			
Kerti poszáta	Sylvia borin				○	○			○	○	○		
Barátposzáta	Sylvia atricapilla			+	+	+	+	+	+	+	+		
Sisegő füzike	Phylloscopus sibilatrix				○	○			○	○			
Csilpcsalpfüzike	Phylloscopus collybita			+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Fitiszfüzike	Phylloscopus trochilus				○					○			
Sárgafejű királyka	Regulus regulus			○	○					○	○	○	
Tüzesfejű királyka	Regulus ignicapillus			○	○					○	○		
Szürke légykapó	Muscicapa striata				+	+	+	+	+	+	+		
Kis légykapó	Ficedula parva								○				
Örvös légykapó	Ficedula albicollis				○				○	○			
Kormos légykapó	Ficedula hypoleuca				○				○	○			

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

Barkóscinege	Panurus biarmicus	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Őszapó	Aegithalos caudatus	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Kék cinege	Parus caeruleus	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Szécinege	Parus major	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Hegyi fakusz	Certhia familiaris	◆	◆	◆							◆	◆	◆
Rövidkarmú fakusz	Certhia brachydactyla	◆	◆	◆							◆	◆	◆
Függőcinege	Remiz pendulinus	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Sárgarigó	Oriolus oriolus				+	+	+	+	+	+			
Töviszúró gébics	Lanius collurio					+	+	+	+	+	+		
Nagy őrgébics	Lanius excubitor	◆	◆	◆							◆	◆	◆
Szajkó	Garrulus glandarius	◆	◆	◆								◆	◆
Szarka	Pica pica	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Csóka	Corvus monedula	◆	◆	◆	◆						◆	◆	◆
Vetési varjú	Corvus frugilegus	◆	◆	◆								◆	◆
Kormos varjú	Corvus corone corone				*								
Dolmányos varjú	Corvus corone cornix	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Holló	Corvus corax			*									
Seregély	Sturnus vulgaris		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Házi veréb	Passer domesticus	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Mezei veréb	Passer montanus	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Erdei pinty	Fringilla coelebs	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Fenyőpinty	Fringilla montifringilla	◆	◆	◆	◆							◆	◆
Csicsörke	Serinus serinus			+	+	+	+	+	+	+	+		
Zöldike	Carduelis chloris	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Tengelic	Carduelis carduelis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Csíz	Carduelis spinus	◆	◆	◆							◆	◆	◆
Kenderike	Carduelis cannabina	◆	◆	◆								◆	◆

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

Zseze	Carduelis flammea		*										
Süvöltő	Pyrrhula pyrrhula	◆	◆	◆							◆	◆	◆
Meggyvágó	C. coccothraustes	◆	◆	◆								◆	◆
Citromsármány	Emberiza citrinella	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Nádi sármány	Emberiza schoeniculus	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Sordély	Miliaria calandra	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Igénybevétel változása

A Tisza-tó térségében az igénybevételek és terhelések változása folyamatos és jelentős. Környezeti szempontból a változásokat a következő időszakokhoz kapcsolódóan jellemezhetjük:

1. A tó kialakításától az 1990-es évek elejéig terjedő időszak

Ebben a szakaszban az Alföld „közepén” megjelenő tó és az annak kapcsán kialakult kedvező adottságok nagy számban vonzották a horgászokat, akik a tó teljes területén egyenletes, de csak néha károkat okozó terhelést jelentettek. A horgászatban meg kell különböztetni a parti és a csónakos horgászatot, melyek közül ebben az időszakban még inkább a parti volt túlsúlyban. A horgászathoz közvetve kapcsolódó, a tó legjelentősebb terhelését adó használata a vadkempingezés volt, mely a nyaranta több tízezres létszám miatt hihetetlen hulladék, fekália, stb. terhelést jelentett. A vízparti üdülés is gyorsan felívelt, létrejöttek a szabadvízi strandok, melyek totális, de pontszerű terhelést jelentettek mind zaj, mind zavarás, mind pedig a víz és a talaj terhelése (napolaj, autók, stb. szempontjából). Ebben az időszakban még működtek a térség nagy ipari üzemei is, melyek elsősorban légszennyezettség szempontjából voltak terhelő tényezők.

2. Az 1990-es évek elejétől az ezredfordulóig terjedő időszak

Erre a szakaszra a vízparti üdülésre alapozott „tömegturizmus” hatásai tekinthetők meghatározónak. A 6 szabadvízi strandon meleg nyári napokon egyszerre akár 20.000-en fürödtek a tóban, de talán az ebből adódó vízszennyezés hatása volt a legkisebb jelentőségű az ekkorra már jelentős hínárnövényzet szűrő-tisztító hatása következtében.

Ennek az időszaknak a második felében elsősorban a védett természeti területeken megkezdődött a vadkempingezés visszaszorítása. A horgászatban a kikötők számának gyarapodásával és a lakosság vagyoni helyzetének fejlődésével párhuzamosan túlsúlyba került a csónakos horgászat, de ez a természetvédelmi szabályok betartása esetén továbbra sem okozott jelentős károkat. A térségben a nagy ipari üzemekben a termelés szinte kivétel nélkül megszűnt, így a levegő károsanyag terhelése csökkent. A felszín alatt azonban nem lehet tudni mekkora a szennyezettség, hisz az egykori szocialista üzemek területén több – műszaki védelem nélkül létesített – veszélyes hulladék tároló működött, melyekből az ott tárolt jelentős mennyiségű kémiai anyag csurgaléka, az elkorrodálódott gyűjtőedényzetekből a talajfelszínre jutó kőolajszármazékok, iszapszerű anyagok elszennyezték a környezet talaját, és eljuthattak a felszín alatti vízrétegekbe is.

3. 2000-től napjainkig terjedő időszak

Ebben az időszakban kezdődött meg a turizmus spontán fejlődésének tudatos fejlesztéssé alakulása a térségben. A régió imázsát meghatározó turisztikai termékként az ökoturizmus került meghatározásra, s ez hosszú távon meghatározta a környezet terhelésének változását is. Megépült a tó első vonalas bemutató létesítménye, mely több tízezres látogatószáma mellett jelentősen csökkentette a relatív zavarást. Bebizonyosodott, hogy az élővilág a Tisza-tó természeti viszonyai között is jól tud alkalmazkodni a kiszámítható, térben lehatárolható zavaráshoz. A vadkempingezést szinte teljesen sikerült mára felszámolni, már csak a parti horgászat infrastrukturális feltételeit kellene javítani, s a szabályokat finomítani. A Tisza-tó fejlődésének mérföldköve a Tisza-tavi Ökocentrum megépülése, mely jelentősen átalakította a térség vendégforgalmának arányait. A környezeti elemek közül a levegő szennyezettségének és a zajterhelésnek a jelentős csökkentését segítette elő az M3 – M35 autópálya Debrecenig történő megépítése, s ezáltal a közúti átmenőforgalom jelentős csökkenése a térségben.

Természetvédelmi szabályozás

A térség jó környezeti állapotának fenntartásában és fejlesztésében néhány kommunális tényezőn túl alapvetően meghatározó a természet és a természetvédelem, valamint a látogatók, a turizmus viszonya. Ezt figyelembe véve mindenképpen

meghatározók a védett területek kezelésére vonatkozó szabályok, illetve a terhelések átalakulásával azok átdolgozása is szükségessé válhat.

A "Tisza-tavi Madárrezervátum" feladata az alapító határozat (1972/1851 OTvH sz.) értelmében az élővilág megőrzése és gazdagítása. A tó kialakítását követő rendkívül gyors változások kezdetben értelmetlenné tették minden beavatkozást. Az alapvető feladat ebben az időben a változások regisztrálása, a meghatározó jelentőségű környezeti, ökológiai folyamatok nyomonkövetése volt. A tó első elárasztását követően megállapítható volt, hogy a gyors feltöltődés lesz a terület átalakulását meghatározó környezeti hatás. A vizsgálatok ebben az időben kiterjedtek a tó újránépesedésének nyomon követésére, a felnövő sarjerdők természetvédelmi kezelésének lehetőségeire, a hínárvegetáció gyors terjedését okozó folyamatok meghatározására. Az ekkor szerzett tapasztalatok alapozták meg a következő időszakra vonatkozó kezelési elvek kidolgozását.

A természetvédelmi kezelés alapelvei az elmúlt időszakban a következők voltak:

1. A tó természeti képét formáló ökológiai folyamatokat, egy viszonylagos stabilitás kialakulásáig - a tó vízügyi működtetését szolgáló beavatkozások kivételével - zavartalanul meg kell őrizni.
2. A "madárrezervátum" területén belül a halászatot, horgászatot szabályozni, korlátozni kell. A területet kíméleti zónának "halbölcsőnek" kell tekinteni, s megakadályozni a nem őshonos fajok betelepítését.
3. A "rezervátumban" megmaradt, illetve kialakult rét, legelő területek gondozását a tározó kialakítása előtti hagyományos hasznosítási formákkal, kaszálás, legeltetés kell biztosítani.
4. A vízi növényzet irtását, termelését, égetését a természetvédelmi kezelés részének kell tekinteni. A vízminőségvédelmi, vagy más kezelési szempontok alapján szükségessé váló vízi növény (hínár, nád, gyékény, stb.) irtást, a természetvédelmi érdekek figyelembevételével lehet csak engedélyezni.
5. A "madárrezervátumban" a vízivad vadászata tilos, az egyéb vadfajok esetében pedig csak állományszabályozás engedélyezhető, amennyiben azt természetvédelmi szempontok indokolják. Távlatilag a területet a vadászati hasznosításból ki kell vonni.
6. A vízi közlekedés a "madárrezervátum" területén az élő Tisza és a IX-es öblítő csatorna kivételével tilos.

7. A "rezervátum" valamennyi erdőállományát természetvédelmi rendeltetésűnek kell tekinteni, s csak az őshonos fafajokból álló állományokat szabad megtartani. A mélyebb fekvésű területeken fűz-nyár ligeterdők, esetleg égeresek, a magasabb fekvésű területeken a tölgy-kőris-szil keményfa ligetek terjedését kell segíteni. Módszereket kell kidolgozni a gyalogakác visszaszorítására. Az erdők fenntartását a legkevesebb beavatkozással, a kívánatos faj és korcsoport összetételű állományok kialakítása érdekében kell végezni. Minden további beavatkozás, csak biológiai szükségességből, a nemkívánatos mellékhatások következményeinek felszámolását szolgálhatja. Az erdők kezelése csak a vegetációs periódust követően, november elejétől január közepéig végezhető.

8. A tó területén biztosítani kell a környezeti változások nyomonkövetését, a biológiai változatosság alakulásának ellenőrzését szolgáló kutatásokat.

9. A "madárrezervátum" vízkormányzását a tó többi részétől - erre a műszaki feltételek megteremthetők - függetleníteni kell. A IX-es öblítő-csatornának, valamint a tározót keresztülszelő, a "madárrezervátumot" tározó többi részétől elválasztó 33-as főközlekedési út alatti átfolyásnak, megfelelő műtárgyakkal történő lezárása az elkülönített kezelést biztosíthatja. Az elkülönített kezelés előfeltétele az Eger-patak megfelelő vízminőségének a biztosítása.

10. A tó természeti változatosságát fokozhatja, ha - a korábbi tervek szerint - a kotrásokkal kikerült anyagból, a nagyobb nyílt vízfelületeken szigetek kerülnek kialakításra.

A fenti szabályozás több pontja mára nem releváns, részben a kialakult kezelési gyakorlat, részben a jogszabályok változása miatt. A jövőben arra kell törekedni, hogy a sekély vizű élettérként már beálltnak tekinthető, de természetesen folyamatosan változó ökológiai rendszer fenntartása mellett a kezelés biztosítsa az ily módon természetvédelmi értéküket megőrző a tó élőhelyi változatosságát erősítő, valamikor is mélyebb vizű területeken a nyílt vízfelületek megőrzését. A védett természeti területek használata során a jelenleg kialakultnak tekinthető közlekedési szabályozás fenntarthatónak tekinthető, továbbra is elsősorban a fészkelési, szaporodási időszakban indokolt a belépési korlátozások fenntartása.

Törekedni kell arra a szabályozás során, hogy a rendelkezések egyértelműek, egymással összhangoltak és betartathatóak legyenek.

Rekonstrukciós feladatok:

A legsürgetőbb feladatok a valamikori, az év nagy részében a tó nagyobb víztereitől elkülönülő morotvák (pl.: Hordódi-Holt-Tisza, Háromágú, Nagy Morotva, Óhalászi-Holt- Tisza) rehabilitációja. Ezek a területek áradások idején, mint természetes iszapcsapdák működtek. Amennyiben ezeket a tájképileg is igen értékes, nagy biológiai változatosságú élőhelyeket meg akarjuk őrizni folyamatosan gondoskodni kell kotrásukról.

Az erdők esetében az őshonos fajokból álló megfelelő elegyarányú állományok kialakítását meg kell kezdeni. Termőhelyi feltárásokkal meg kell határozni az optimális fajösszetételt, s meg kell próbálni az erősen visszaszorult kocsányos tölgy arányának növelését. A kezelést, rekonstrukciót igénylő élőhelyek közé tartoznak a mocsárrétek, amelyek csak aktív beavatkozással - elsősorban kaszálással - őrizhetők meg.

A tározótérben lévő természetvédelmi rendeltetésű erdők állapotának javítását megcélzó projektek indításának lehetőségét szükséges megvizsgálni. (Intenzíven terjedő idegenhonos fafajok visszaszorítása, őshonos állományokban folyamatos erdőborítású erdőgazdálkodási módszerek bevezetése). Célszerű továbbá megvizsgálni a jelenleg gyalogakácos bozóttal borított, magasabban fekvő felhagyott ártéri területek erdőgazdálkodási hasznosításának lehetőségét is (erdőtelepítés).

A tó kiemelkedő természeti értékű vízterei voltak a holtágak. Mélységük helyenként korábban meghaladta a 6-8 m-t, jelenleg kb. 4 m-t. A tározó kialakítása óta mint iszapcsapdák működnek. El kell kezdeni ezeknek a medreknek a szakaszos kotrását. Megfelelő kimélyítésük esetén telelőhelyet biztosíthatnak a halak számára. A tó egyéb részein is célszerű lenne néhány nagyobb mélységű "halágy" kialakítása. A tó téli üzemmódja idején lehetne ezek optimális helyét kijelölni. A kitermelt iszapot szigetek formájában lehetne elhelyezni. Ezek a szigetek újabb élőhelytípusok kialakításával szintén fokozhatnák a tározó biológiai változatosságát. Megfigyeléseink szerint vonulási időben, s részben fészkelési időben is, több olyan faj fordul elő, amelyek a homokos, kavicsos, kopár partokon, talajokon fészkeltek. Ezek megtelepítése érdekében a mesterséges szigetek egy részét folyamhomokkal, kavicssal kellene borítani és gondoskodni kellene benővényesedésük megakadályozásáról.

A rekonstrukciós munkák körébe tartozik a tó kialakítása után eltűnt élőhelyek, elsősorban ártéri rétek helyreállítása. Ezek érdekében elsősorban a cserjék visszaszorításáról kell gondoskodni. A kedvező állapot elérhető lenne, ha az alkalmas területeket az élőhely kialakításáig évente egyszer szárazúzóznánk és háromszor

kaszálának. A rekonstrukció után már elegendő lenne a szükség szerinti fenntartó kaszálás.

Különösen nagy gondot kell fordítani az erdők rekonstrukciójára. Minden olyan magasabb térszínen, amely csak nagyobb áradások idején kerül víz alá, a várható magasabb telepítési költségek ellenére kísérletezni kell a tölgy telepítésével. Hasonlóan fontos a hazai nyár (szürke, fekete nyár) állományok területi arányának növelése a tájidegen fajok rovására.

A halászat ősi, hagyományos tiszai formáit néprajzi hitelességgel - kapcsolódva az ökoturizmus fejlesztési programhoz - célszerű megőrizni. Elsősorban az ún. "kiseszközös" halászati formák fenntartása fontos. Meg kell határozni a halászatra használható víztereket, korlátozni kell a kihelyezhető varsák számát. Gondoskodni kell arról, hogy a fészkelő madártelepeket ez a tevékenység ne zavarja. Amennyiben védelmi szempontok azt indokolják a részleges vagy teljes tilalom elrendelésének eszközével élni kell.

A horgászat és turizmus a tó területén szorosan összefonódik. A vízi járművek használatát szabályozni kell. A turizmus értékelése során meghatározott zónák szerint kell a korlátozásokat bevezetni. A "madárrezervátum" területén a motorcsónakok használatának szabályozását újra kell gondolni, a területi jellegű szabályozást ki kellene egészíteni a kijelölt (és a területen is táblázandó) túraútvonalak megengedőbb szabályozásával.

Az ökoturizmus fejlesztése érdekében a tavon a túraútvonalakat ki kell jelölni, s szabályozni kell a közlekedés módját, az áthaladó csoportok nagyságát, s a túrázásra alkalmas napszakot.

Vadászat

A Tiszavalki medencében (ún. „madárrezervátum”) területén 1973 óta a vízivad vadászata tilos. Ezt a tilalmat a vadászok kezdetben igen nehezen tudták elfogadni, ismétlődtek az orvvadászatok, s szigorú ellenőrzést kellett bevezetni. Mivel a „madárrezervátum” a Ramsari konvenció értelmében is védett, fontos feladata a vonuló madárvilág nyugalmanak biztosítása. Az egyéb vadfajok vadászatát a védetté nyilvánító határozat nem tiltotta meg. A HNP vadászati szabályzata ezekre a vadászható vadfajora rövidebb vadászszezonot állapít meg, a természetvédelmi szempontoknak megfelelően.

A természetvédelmi jogszabály ugyanakkor lehetővé teszi, hogy természetvédelmi érdekből részleges, vagy teljes tilalmat rendeljen el a hatóság. A

vadászati időszak rövidítése nem vezetett konfliktusokhoz, mivel egyéb vadfajok száma annyira alacsony, hogy vadászati jelentőségük gyakorlatilag nincs. Kivételt képez ez alól a vaddisznó, amelynek állománya gyorsan gyarapszik a rendszeres vadászat ellenére. Mivel természetvédelmi szempontból a vaddisznó jelenléte nem kívánatos, hiszen óriási pusztítást tud okozni a madártelepeken, vadászatát a természetvédelem nem korlátozza.

Halászat, horgászat

A Tiszát kísérő települések lakosságának ősi foglalkozása a halászat, horgászat. A területen a horgászok összesített fogási eredménye az elmúlt évek átlagában 30 kg/ha/év. (A tó 127 km²-nyi területéből csak 6000 hektárnyi terület alkalmas horgászatra, halászára.) Ez a mennyiség az igen kedvező természeti viszonyok ellenére nem haladja meg más, természetes vizeink hozamát. A horgászat - a kifogott hal mennyisége alapján - nem veszélyezteti a tó természeti értékeinek fennmaradását. A tó rendszeres téli leeresztése és tavaszi feltöltése során a terület halállományának jelentős része kicserélődik.

A halászat jelenleg nem végezhető a területen, annak újbóli visszaállítása csak a néprajzi értékek megőrzése, bemutatása céljából néhány kisebb területrészen lehet indokolt.

A nemzeti park a horgászatot a természetvédelmi szempontokhoz igazodva szabályozta. A 'madárrezervátum' területének jelentős részén teljes horgászati és halászati tilalmat rendelt el. A poroszlói területen a legértékesebb fészkelőhelyeken, illetve azok védőzónájában van időszakos tilalom. A horgászat a tavat legerősebben terhelő tömegturizmus meghatározó része. Korlátozása az erőteljes társadalmi igények miatt komoly konfliktusokkal járhat.

Turizmus

A tó természeti sajátosságai meghatározták a terület idegenforgalmi hasznosításának lehetőségeit. Ezek alapján a tó négy nagyobb egységre bontható, de védett természeti terület csak kettőt érint. Fontos azonban megjegyezni, hogy a tó teljes területe a Ramsari Egyezmény hatálya alá tartozik, Natura 2000 terület, de ez a mindennapi igénybevételt nem befolyásolja érezhetően.

1./ A felső tározó tér („Tisza-tavi Madárrezervátum”). Ez a terület korábban az idegenforgalom elől elzárt volt. Csak a tiszavalki csónakkikötő és a Tisza között zajlott

a közlekedés a IX-es öblítőcsatornán keresztül. A terület csak a szakmai turizmus és kutatás számára volt nyitott. Külön engedéllyel, előre meghatározott útvonalon, arra alkalmas időszakban, természetvédelmi szakemberek kíséretében, az ökoturizmus szabályainak betartását vállaló csoportok haladhattak át csónakkal a területen.

Jelenleg a tartózkodási és közlekedési szabályok lehetővé teszik június 16 – január 31. közötti időszakban a teljes terület látogatását és a horgászatot. A közlekedés csak 4 kW-nál kisebb teljesítményű motoros vízijárművekkel és evezős eszközökkel engedélyezett. A fenti időszakban továbbra sem indokolt a belépés és közlekedés korlátozása a területen. Gondoskodni kell arról, hogy a jogszabályok által biztosított üzemeltetési engedéllyel rendelkező kishajók számára a túraútvonalak jogilag is releváns meghatározása és kihirdetése megtörténjen.

2./ Poroszlói-medence védett területrészein gyakorlatilag a fentivel egyező szabályok érvényesek, azzal a különbséggel, hogy itt a vízterek egész évben használhatók, s a térképen jelölt és gyakorlatban is használt túraútvonalak száma és hossza több.

A fentiekben ismertetett szabályok már egy kialakult konszenzusnak tekinthetők, elsősorban az egyértelműsége és a mindenki által történő betartásra kell törekedni.

Beavatkozások:

A környezeti állapotok „jó” minősítése nem csak a kiemelt üdülőkörzet, az itt élő emberek jólétének és a térség vonzerejének egyik meghatározó tényezője, hanem Uniós követelmény is, ezen túlmenően az Észak-magyarországi Régió, az Észak-alföldi Régió, valamint az érintett megyék fejlesztési koncepcióiban meghatározott fejlesztési cél is. Tekintettel a Tisza- tavi térség kiemelt üdülőkörzeti státusára, melyben a tó egyedi természeti értékei mellett úgy a Bükk Nemzeti Park, mint a világörökség részét képező Hortobágyi Nemzeti Park is kiemelten szerepel, a térséget az elnyert „Kiemelt Üdülőkörzet” rangjához méltó szintre kell fejleszteni. Ennek egyik fontos feltétele a természet működőképes ökológiai állapotának fenntartása, a vonzó természetes táj kialakítása és megőrzése, valamint a környezeti elemek- a levegő, víz talaj- jó minőségének megőrzése és fenntartása.

Regionálisan kiemelt térségek olyan speciális térségek – pl. nemzeti parkok, kiemelt üdülőkörzetek, környezeti szempontból veszélyeztetett térségek – amelyek egységes fejlesztési, esetleg szabályozási kezelést igényelnek, több régiót érintenek, és törvényi előírás

nélkül az érintett régiók önkéntes partnerségen alapuló együttműködésével biztosítható integrált fejlesztésük (Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció).

Kiemelt üdülőkörzetek kategóriába a jelenleg hatályos, 2005-ös OTK, valamint az 28/1998. (V.13.) IKIM rendelet szerint az alábbi területek tartoznak:

- Balaton (egyben országos jelentőségű kiemelt térség)
- Velencei-tó - Vértes
- **Tisza-tó (egyben az országos jelentőségű Tisza-térség kiemelt térség része)**
- Mátra-Bükk
- Dunakanyar
- Sopron-Kőszeghegylaj

Környezeti elemek védelme, minőségük javítása

A Tisza-tó környezet és tájvédelmének alapja a térség adottságaiból kiinduló terhelhetőségi vizsgálat. Ez a vizsgálata terület üdülési, idegenforgalmi fejlesztésének becsült maximális befogadóképességére vonatkozik. A fejlesztések nagyságrendjét a természet és környezetvédelmi érdekek, előírások behatárolják.

A „kiemelt üdülőkörzet” kategóriába történt besorolással járó minőségi változásnak mindenekelőtt az életminőség javulását kell jelentenie, melynek egyik alapfeltétele a környezetminőség javulása. Ezt a környezeti elemek, a természeti, táji és épített környezeti értékek védelmével, együttes fejlesztésével kell biztosítani. Ezen felül természetesen nagyon fontos a jó minőségű felszíni és felszín alatti víz, valamint a levegő minőség határérték alatti szennyezőkomponensek alatt tartása.

A prioritásnak megfelelően, a környezeti állapot minőségi mutatóinak javítása kiemelten fontos feladat. Törekedni kell a környezeti elemek - levegő, víz és talaj- kedvező állapotának elérésére. **A jó környezeti állapot megőrzése érdekében érvényt kell szerezni a hatályban lévő jogszabályokban meghatározott határértékek betartásának.** A kifejezetten érzékeny övezetekben (Tisza-tó térsége, nemzeti parkok területei), a környezeti elemek „jó állapota” és ökológiai működésük fenntartása érdekében, meghatározó fontosságú a környezet terhelhetőségének megállapítása és betartása.

A Kiemelt Üdülőkörzet intenzív gazdasági meghatározottságú térségeiben - Budapest-Kassa vonal menti északi agglomerációs zóna (vasút, autópálya, logisztikai és ipari létesítmények, intenzív nagytáblás mezőgazdálkodás), valamint a hasonló adottságú Miskolc-Nyékládháza- Tiszaújváros-Debrecen tengely menti térségekben törekedni kell a szennyezés-kibocsátási határértékek betartására és a törvényben megűrt szennyezés-kibocsátás további csökkentésére.

Környezeti célállapotnak megfelelő levegőtisztaság fenntartása a megelőzés elvének alkalmazásával

Levegőminőség szempontjából a térség szerencsés helyzetben van, mert Tiszaújváros környezetét kivéve komolyabb ipari szennyező forrása nincs. A nagyforgalmú utak mentén gondot okoz a közlekedés légszennyezése (ólom, szénmonoxid, szénhidrogének, nitrogénoxidok, poliaromás szénhidrogének, illékony szerves vegyűletek, por, nikkel, króm, benzol, aldehid, cink, mezőgazdasági művelés, az időnkénti hagyományos és légi vegyszerezés okozhat légszennyezést).

A célállapot elérése érdekében csökkenteni kell a levegő por és más lebegőanyag, elsősorban allergén pollen tartalmát. Ennek érdekében több intézkedés végrehajtása szükséges. Így többek között, az üdülőövezet térségében a területalkalmasság vizsgálatának megfelelően csökkenteni kell az intenzív művelésű földek arányát, ezzel párhuzamosan törekedni kell a zöldfelületek arányának növelésére. A külterületeken növelni kell a szállópor lekötését elősegítő zöld szegélyfelületeket, továbbá növelni kell a nem gazdasági rendeltetésű erdők arányát.

Az üdülési, pihenési céloknak megfelelően a jó levegőminőség, kedvezőbb településkép elérése érdekében belterületen, különösen olyan utak estében, ahol a szabályozási szélélesség, és a közművek elhelyezkedése ezt élıhetővé teszi, növelni kell a fák, zöldfelületek, parkok arányát. Ezt az érintett telepűléseken kertépítészeti, ill. környezetrendezési tervek alapján indokolt elvégezni, továbbá az érintett önkormányzatokat arra sarkalni, hogy a helyi telepűlésrendezési terveikben kerüljenek átvezetésre, kijelölésre a zöldfelületek, fásítások.

Az aktív levegőminőség-javításhoz ki kell alakítani a por, valamint a defláció elleni

védelmet biztosító szegélyfelületeket, utakat kísérő fasorokat, bokorszegélyeket, mezővédő erdősávokat. Növelni kell a védett, illetve extenzív használatú területek és a nem gazdasági rendeltetésű erdők arányát. Mindezek a tevékenységek egyben a táj minőségi javulásához, a jobb közérzet eléréséhez is nagymértékben hozzájárulnak.

A levegőminőség javításának másik fontos komponense a légszennyezést okozó források megszüntetése, illetve kibocsátásuk mérséklése. Ezért fel kell mérni a térségben lévő légszennyező forrásokat és az előírt határértékeknek megfelelő szintre kell csökkenteni az egészségügyi és környezetvédelmi szempontból káros kibocsátás mértékét. A pollenallergének csökkentése érdekében gondozni kell az útmenti szegélyezést, valamint csökkenteni kell a bel- és külterületi parlagon hagyott területek arányát is. A mezőgazdasági hasznosítású területeken is minden eszközzel meg kell akadályozni az allergén gyomnövények – elsősorban a parlagfű - elterjedését.

2014-ben várható – több éves tervezést követően – a 31. és 33. sz. főközlekedési utak 11,5 t-s tengelyterhelésre alkalmas átépítése, mely az új szerkezetű útpályán túl több szakaszon nyomvonal korrekciót is tartalmaz, több kanyarívet enyhébbé téve, amely hatások összessége a zaj okozta környezetterhelés csökkentését hozza magával.

Felszíni és felszín alatti vízkészletek megőrzése, minőségük védelme ill. javítása

A Tisza-tó 127 km² tározó térségében mintegy 150 millió m³ víz tározása történik. Ilyen mennyiségű víz tározása nemcsak a közvetlen környezetre, hanem a Tisza alsó folyására is kihat. A Tisza-tó szempontjából meghatározó a tározott víz mennyisége és minősége, ezért a stratégiai (üzemi) vízkészletek biztosítása a működtető vízügyi szerv egyik alapfeladata. Ez a feladat a változó igények és vízminőségi előírások változása miatt módosulhat. A tározó üzemeltetésének célját és módját kormányrendelet írja elő, ill. szabályozza.

Kiemelt feladat a Tisza-tó víztereiben a vízminőség megőrzése. Egyik potenciális veszélyforrást a Tisza felső vízgyűjtőiről érkező szennyezések (pl. kommunális hulladékkal kevert uszadék), a másikat a tározó területén elburjánzó vízinövények jelentik. A felvízzel érkező szennyezések ellen (amint az a cianidszennyezés kapcsán is kiderült) megfelelő vízkormányzással, az öblítőcsatornák elzárásával lehet védekezni. További gondot okoz a felső szakasz hullámtereiben található, egyszer már felújított

kubikrendszer elhanyagoltsága.

A vízminőségi állapot alakulásának követéséhez rendszeres méréseket kell végezni. A Tisza- tó víztereinek szabályozásához szükséges a vízgyűjtőn levő vízterek és vízfolyások állapotának felmérése és monitorozása. A vizsgálatokat a Tisza-tavon a KÖTIVIZIG laboratóriumában végzik, a monitoring-rendszer működtetése a Tisza-tó fejlesztése szempontjából elengedhetetlen.

A tározó víztereinek vízminőség-megőrzése és javítása érdekében megoldandó a befolyó patakok megfelelő vízminőségének biztosítása, amire legalkalmasabbak a mély fekvésű szikes területek, ahol gyökérvázás szűrőfelületeket lehetne kialakítani.

Part és vízterek terhelhetőségének meghatározása, használatának szabályozása

A kiemelt üdülőkörzet központi részét képező tó és partjának terhelése a turizmus következtében szükségszerűen megnő. A terhelés legnagyobb mértékben a partokat, és a partmenti szegélyeket, továbbá a szabad víztereket érinti. Míg a parti részeket a vadkempingezés és a „tájalakító” horgászhelyek roncsolják elsősorban, a vízterek legégetőbb problémája a feltöltődés, valamint a hínár, de leginkább a sulyom térhódítása. A tározó vízminőség-védelmének érdekében el kell végezni a mederkotrásokat, a szigetek és egyes partszakaszok kontúrozását.

A környezeti károk csökkentése és az ökológiai rendszerek működésének megőrzése érdekében meg kell határozni az egyes területek terhelhetőségének mértékét, majd a vízpartok és vízterek használatának szabályozását.

A vizes élőhelyek, a vízminőség javulása valamint a halállomány növelése érdekében a hullámterek kotrását ki kell terjeszteni azokra a tározó feletti szakaszokra, ahol a tározó kialakítása idején az ott található kubikokat összekotorták és fokokkal az anyamederrel összekötötték.

A vízminőség preventív védelme érdekében a tározó közvetlen környezetében meg kell szüntetni a felszíni és felszín alatti vizeket érintő káros tevékenységeket. Ennek érdekében meg kell határozni, és le kell határolni azt a vízbázis védelmi ökológiai sávot, ahol a természetes ökológiai folyamatok által a tározó térséggel kapcsolatban levő vizek

minősége feljavulhat, és így nem lesz káros hatással a tározó víztereire. A szivárgócsatornák későbbi szerepénél több szempontot is mérlegelés tárgyává kell majd tenni.

A talaj fizikai, kémiai és biológiai védelmének biztosítása

A talaj, valamint a felszíni és felszín alatti vizek közvetlen kapcsolatban állnak egymással, védelmük alapvető fontosságú az egészséges élelem előállításához. Az egészséges talaj kevésbé van kitéve a deflációnak, elszikesedésnek és egyéb lepusztulási folyamatoknak, ezen kívül a maga termőpotenciáljával a lehető legjobb stratégiai befektetés a mezőgazdaság számára.

Az üdülőkörzet egyik fontos mezőgazdasági ága az ökológiai gazdálkodás, amelynek egyik feltétele az egészséges talaj. Az ökológiai gazdálkodás nemcsak egy sajátos, egészséges termékek előállítását és bemutatását szolgáló folyamat, hanem a mezőgazdaság egészének gazdasági potenciálját növelő össznemzeti érdek is.

A talajok javítása érdekében ki kell alakítani az adottságokhoz illeszkedő földhasználatot, az arra alkalmas területeken növelni kell a kisparcellás és az extenzív jellegű környezetbarát művelési formák arányát.

Az elszikesedés, a belvízkárok, a defláció, a talajművelés által okozott taposási, felszínporosítási, valamint kemikális és élővilág-degradáló hatás, illetve az egyéb talajpusztulást előidéző folyamatok megszüntetése érdekében a földhasználatot az adottságokhoz kell illeszteni. Ezért szükséges a talaj fizikai, kémiai, biológiai védelme érdekében körültekintően megválasztani az agrotechnikai módokat, vetésszerkezetet, a tápanyag utánpótlási és növényvédelmi technológiát valamint a biológiai sokféleség megőrzése érdekében kialakítani az ökológiai folyosókat. A magántulajdonosok érdekeltté tételét az AVOP és NVT, valamint a kiegészítő hazai támogatások tehetik lehetővé.

A Tisza-tó ártéri gazdálkodásra, illetve egyéb szociális típusú, extenzív használatra alkalmas területein törekedni kell a kisparcellás művelési mód kiterjesztésére.

Természeti értékek megóvása és fejlesztése

A Tisza-tó – ez az elárasztott hullámtéri tározó – tette lehetővé, hogy a gátak közé szorított, Tisza az eltérő adottságú víztereken kibontakoztatja a még fennmaradt élővilágának gazdagságát. Ezek a természeti értékek nemcsak Magyarországon, de Európában is egyedülálló értékeket képviselnek, aminek léte, megőrzése, bemutatása képezi a térség egyedi természeti adottságát, nemzetközi jelentőségű vonzerejét a Tisza egykori legendásan gazdag élővilágának visszaidézésére.

A tározó mindkét oldalán nemzeti parkok védett területei húzódnak, melyek méginkább kidomborítják a térség természeti értékeinek jelentőségét. **Ezeknek a természeti értékeknek kell képezniük a Tisza-tó térség egyik kiemelt fejlesztést igénylő vonzerejét,** melynek feltárására és megóvására az érintett kistérségek a nemzeti parkokkal közösen agrárkörnyezet fejlesztés keretén belül már eddig is számos programot dolgoztak ki. Az EU természeti értékek megőrzését szorgalmazó Natura 2000 program területeit Magyarországon már kijelölték.

Biodiverzitás megőrzése

A fenntartható tájhasználatot és az életközösségek fennmaradását elősegítő élőhely-rehabilitáció megvalósítása a kiemelt üdülőkörzet egyik alappillére, ennek ellenére ezidáig nem kapott szerepének megfelelő hangsúlyt. A gazdálkodás alapját a fenntarthatóságnak (táji adottságok és feltételek, ökológiai folyamatok) kell képeznie. Ez elsősorban nem nagyüzemi méretekben, hanem körültekintően megszervezett családi gazdálkodás keretein belül képzelhető el.

A táj fenntartása, működőképességének megőrzése a fejlesztés egyik legfontosabb, financiálisan pedig az egyik legnagyobb tételt igénylő feladata. Ide tartozik a tározó víztereinek kotrása, a partvonalak kontúrozása, valamint a tározó feletti szakaszon található kubikok és élőhelyek rekonstrukciója és a duzzasztás következtében víz alá került strandok újjáépítése.

A Vásárhelyi terv továbbfejlesztése eredményeként a kialakuló mentett területeken található holtágak, morotvák, erek és egyéb vizes élőhelyek komoly hálózatot alkotnak. Egységes rendszerbe foglalásuk a Tisza bal oldalán 18 holtággal, 9 morotvával és erek

rendszerével több százmillió köbméter víz befogadását tenné lehetővé. A VTT kapcsán megvalósításra tervezett tározók a térségben lévő mentett oldali holtágak és morotvák vízutánpótlását is biztosítani tudják. E rendszerhez történő csatlakozás megvalósítása a Tisza-tó térségében is összehangolt feladatmegoldást kíván.

Táji és települési környezet védelme, fejlesztése

Egy térségről alkotott első benyomást, értékelést a látogató elé tárult tájkép határozza meg. A rendezett, ápolt táj egy kiemelt üdülőterület esetében alapkövetelmény, ezért, különösen a Tisza-tó vonzáskörzetében (üdülőövezetében) törekedni kell a vonzó tájkép kialakítására és megőrzésére.

A kommunális szilárd hulladék jogszabályi előírásoknak megfelelő színvonalú lerakással történő ártalmatlanítása többnyire megoldódott a Tisza-tavi Regionális Hulladékkezelő Központ használatba vételével, de a hulladékgazdálkodás további erőteljes fejlesztésére van szükség, figyelemmel az új hulladékgazdálkodási törvény hatályba lépését követő szabályozásra, valamint az Európai Unió VII. környezetvédelmi akcióprogramjára, mely 2020-ra a lerakással, ill. égetéssel történő hulladék ártalmatlanítás teljes megszüntetését célozza meg.

Meg kell szüntetni, majd rekultiválni a tájsebeket, és a jogszabályi előírásoknak nem megfelelő hulladéklerakókat, illegális szemétkerakásokat, dögműveket.

A régebbi települési hulladéklerakók műszaki állapota nem felel meg a jogszabályi előírásoknak, ezért környezetvédelmi felülvizsgálatukat követő bezárásuk nagyrészt megtörtént. Jelenleg folyó projekt a települési hulladéklerakók rekultivációja és a volt lerakók területének tájba illesztése. Ez a projekt a Tisza-tavi Regionális Hulladékkezelő Központot igénybe vevő települések tekintetében várhatóan 2014. évben befejeződik.

További probléma a hulladékok minimális újrahasznosítási aránya is. A települések mindegyikén szelektíven gyűjtött a csomagolási hulladék, de a lakosság környezettudatos magatartását e területen jelentősen segíteni szükséges, hiszen a teljes csomagolási hulladék töredéke kerül csak a szelektív gyűjtőedényzetekbe. A folyamatosan növekvő mennyiségű hulladék kezelése döntően a végleges lerakással történő ártalmatlanítást foglalja magában. A térségben ISPA pályázatokból sikeresen megvalósult a korszerű, komplex hulladékkezelő rendszer, mely a szelektíven gyűjtött csomagolási hulladék újrahasznosítása mellett a térségben keletkező zöldhulladék komposztálását is elvégzi. A

Tisza-tavi Regionális Hulladékkezelő Központ 42 település, több mint 100 ezer lakos kommunális hulladékát kezeli.

A szelektív hulladékgyűjtés a Tisza-tó térség többi településén is kialakított, fontos megemlíteni a legnagyobb lakosegyenértéket jelentő Karcagot és vonzáskörzetét, ahol a műanyag csomagolási hulladék újrahasznosítására egy innovációs és újrahasznosító üzem is épül.

Kiemelt környezetvédelmi fejlesztésként kell kezelni a szelektív hulladékgyűjtés következő fázisát, a házhoz menő begyűjtést, a jelenlegi gyűjtőszigetek visszafejlesztése mellett. A ma alkalmazott települési szelektív gyűjtési technológia – épp a fentebb leírtak miatt – nem teljesítette az elvárásokat. Emellett a gyűjtőszigetek környezete gyakran elhanyagolt, sok esetben kommunális hulladékkal terített. A gyűjtőedényzetben nem „odavaló” csomagolási hulladék keveredik a begyűjteni szándékozottal, ez a háztól való szállítással egyszerűen kiszűrhető. A jelenleg gyűjtött csomagolási hulladék-frakciókon túl a fémcsomagoló anyagok gyűjtését is végezni kell. A szennyező fizet elv következetes és méltányos alkalmazása mellett a begyűjtött hasznosítható hulladékok arányában kompenzációs rendszert kell kidolgozni a közszolgáltatás finansziális oldalán.

A nagyobb településeken hulladék udvarokat kell kialakítani a lakossági veszélyes hulladék begyűjtésére, a hulladékudvarral nem ellátott településeken pedig növelni kell a mobil begyűjtések számát.

A levegő és a talaj porszintjének csökkentése és a vonzó táj kialakítása érdekében törekedni kell az út- és csatorna menti fasorok, véderdők telepítésére. Az ipari területek és a környezetvédelmi technológiákat végző üzemek környezetében a környezet- és természetvédelem, valamint az épített környezetről szóló szabályozás értelmében kiemelt figyelmet kell fordítani a védőfásítások kialakítására, és a szükség szerinti folyamatos fapótlásra.

A nagyobb településeket veszélyeztető szmog kialakulásának elkerülésére a beépítés szabályozásánál szem előtt kell tartani az élhető város építési stratégiákat.

Kulturális örökségi, épített környezeti értékek megóvása, funkcionális fejlesztése

A vonzó településkép érdekében fontos a hagyományos jellegű, de felújított, felfrissített utcakép és épületjelleg megőrzése. A települések központjában különböző lehetőségekkel a magánérdekeltségű ingatlan tulajdonosát ösztönözni kell arra, hogy

igyekezzenek saját ingatlanuk tekintetében az épületük állagának fenntartásán és a jókarbantartási munkálatain (amely egyébként minden ingatlantulajdonos feladata) túli homlokzat felújításokat (legalább az utca felőli oldalon) elvégezni. Ennek helyi szabályozására jogilag tiszta útra terelésére kívánatos a helyi értékvédelmi rendeletek megalkotása. A szabályozásban van lehetőség önkormányzati támogatási formákat bevezetni (pl. kamatmentes kölcsön, vagy helyi értékvédelmi alapok létrehozása). De az önkormányzatok polgármestere élhetne azon lehetőségével, hogy településképi eljárásokat folytasson le, melynek adottak általános jogszabályi keretei. Időről időre megjelennek különböző pályázati lehetőségek is az épített környezet védelmére, illetve városrehabilitációs pályázati lehetőségek is adódnak.

Az utcakép védelme is fontos, azon utcákon, utcaszakaszokon, ahol még fellelhetők hagyományos, jellegzetes falusias, vagy kisvárosias épületek, épületcsoportok, lakótömbök (pl. Újlőrincfalván, Sarudon jellegzetes falusias elől tornácos épületek szép számmal, pl. Tiszafüred Fő utcáján jellegzetes kisvárosias épületek megtalálhatók). Ezen épületekben helyi jellegzetes ételek készítésével, népművészeti tárgyak készítésével, árusításával, kézműves mesterségekkel be lehetne kapcsolni a helyi lakosságot az idegenforgalomba, így érdekeltté téve őket az jellegzetes épületek fenntartásában, karbantartásában (erre Poroszlón lehet jó példát látni, friss házi rétes készül a település egyik legrégibb lakóépületében a 33. sz. fő út mellett, amely néhány éve még leromlott állapotú volt).

A két régió, négy megye és hat tájegység igen változatos hagyományok kialakulását tette lehetővé. Az értékeknek ez a gazdagsága nem csak a szokásokban, tájban, hanem az építkezésekben is megmutatkozik (történeti emlékhelyek, kastélyok, kúriák, szülőházak). Ezen értékek bemutatása, az egyes stílusok kihangsúlyozása, megóvása, funkcionális fejlesztése, hasznosításukkal kapcsolatos tervek készítése a jövő egyik kiemelt feladata, a települések történetének feldolgozásával, ill. a jelentős tájképi elemek, egyedi tájértékek felmérésével és megőrzésével együtt.

Vonzó táj- és településkép kialakítása

Az előzőekhez kapcsolódóan az egyedi adottságok mellett esztétikus táj- és településképet kell kialakítani egy térségnek ahhoz, hogy idegenforgalmi vonzerőt képezzen, fontos olyan képet mutatni, ahol a településen élők is szívesen laknak, illetve az

oda látogatók kíváncsiak (lennének) a településre (sokhelyütt, elkerülő utakkal, külső üdülőterületek által eleve kizárta váltak a látogatók a település magjából, fel kell kelteni a látogatók figyelmét, kisebb célzott programokkal). Nagyon fontos elem a települések képét nagyban befolyásolja, ha a településvezetés szabályozza a reklámfelületeket, fontos a közösségi helyek, közlekedési elemek (pl. autóbusz megállók, melyre a térség több településén lehetett jó példákat látni 2012-es beruházás során). Meg kell óvni a táj jellegzetességeit, külterületen és belterület egyaránt. Fontos a település kapujában nem áll halmokban a szemét, illetve lényeges, hogy milyen kép fogadja a városba látogatót (akár átmeneti, akár szálló) vendég, a településekbe érkezve célszerű egy „fogadóhelyet” („kaput”) kijelölni, vagyis szükséges kihangsúlyozni az épített környezeti értékeket. A táj csak akkor harmonikus, ha a benne elvégzett emberi beavatkozások a hagyományosan kialakult gazdálkodási környezethez és a természeti adottságokhoz idomulnak, a bennük elhelyezett építmények, épületek pedig a környezet részét képezik, azzal együtt élnek.

Amíg a települések, utcák, épületek, közterek, nem válnak hangulatossá (fontos, hogy nem hivatkozható!), visszafogottságukban megnyerővé, addig nem lehet számítani komoly európai idegenforgalmi érdeklődésre.

Az üdülőövezetben településközpontokban lehetőség szerint törekedni kell a légvezetékek földkábelvezetésekre történő cseréjére.

A tájképet zavaró tájsebek helyreállítását a rekultivációs tervek alapján el kell végezni.

A településképet nagyban befolyásolja a helyi úthálózat minősége, állapota is, amely a térség minden településén jelentős fejlesztésre, felújításra szorul, de erről bővebben a következő fejezetben.

2. TÉRSÉGI ÉS TELEPÜLÉSI INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE

A Tisza-tó térsége már a vízlépcső-beruházást megelőzően is az ország elmaradott területei közé tartozott. A térséget legnagyobb részére a rendszerváltást követően is az egyfunkciós mezőgazdaság jellemezte, a falusi és mezővárosi térségben az öntözéses mezőgazdaság fejlesztés kevésnek bizonyult, a népességszökkenés és a foglalkoztatottság lokális problémáinak megoldására. Ezt az indulást is figyelembe kell venni akkor, amikor a mai helyzetet értékeljük.

Az ár- és belvízvédelmi, a közlekedési, az infokommunikációs, az ivóvíz ellátási-szennyvízkezelési és az energia ellátási hálózatok megfelelő kiépítettsége egy térség társadalmi-gazdasági biztonságának és fejlődésének alapvető feltétele. Az infrastrukturális ellátottság javításával a periférikus helyzet és a fejlettségbeli lemaradás csökkenthető, a versenyképesség növelhető.

Az ár- és belvízvédelmi rendszerek megfelelő szintű kiépítése és fenntartása a vízkárok által fokozottan veszélyeztetett Tisza-menti térségben alapvető, az élet- és vagyonbiztonságot garantáló egyik legfontosabb feladat.

A közlekedés fejlesztésének célja a hiányzó közlekedési hálózati elemek és közlekedési létesítmények megvalósítása, valamint a meglévő hálózati elemek állapotának javítása. Ez alapvető érdeke a térségben élő lakosságnak, a gazdasági fejlődésnek pedig egyik szükséges feltétele.

A térség globális elérhetőségének másik meghatározó feltétele az infokommunikációs rendszerek kiépítettsége. A gazdasági versenyképesség növelése, a helyi lakosság ill. a turisták megfelelő kiszolgálása ezen a területen gyors, átfogó és területileg kiegyensúlyozott fejlesztést igényel.

Az infrastrukturális ellátottság további sarkalatos pontja a térségben a szennyvízkezelés teljessé tétele, a települési csatornahálózat fejlesztése, valamint a korszerű egyedi szennyvíz- elhelyezés biztosítása a szennyvíztisztítás folyamán keletkező iszap hasznosításával együtt.

Az energiaellátás területén a hiányzó igények mielőbbi teljesítése a feladat korszerű műszaki rendszerek felhasználásával. Az ivóvízminőségi problémák mielőbbi megoldását

jogszabály írja elő. Az üdülőtérsgben cél a teljes vezetékes ivóvízzel való ellátottság elérése, ezzel együtt a térségben már megindult, de nem teljes körű komplex regionális hulladékgazdálkodási rendszerek megvalósítása és működtetése. Cél, hogy ezen rendszerek minden település számára elérhetők legyenek.

Ár- és belvízvédelmi létesítmények fejlesztése

Hazánkban a vizek kártételével (árvizek, belvizek, viharkárok) sújtott területek között a Tisza- völgy kiemelkedik a rendkívüli árvizek és belvizek tekintetében.

Az ár- és belvízvédelem fejlesztése a térségben összehangolt feladat, melynek egyik fontos szegmense a megfelelő létesítményfejlesztés. A feladat jogszabályban is rögzítetten komplex célrendszer mentén felépített árvízvédelmi, terület- és vidékfejlesztési program (VTT) részeként valósítandó meg.

Az árvízvédelmi létesítmények fejlesztésén belül meghatározó volt (fentebb ismertetve a megvalósult beruházásokat) a térséget érintő három árapasztó tározó kiépítése (Tiszaroffi, Nagykunsági, Hanyi-Tiszasúlyi), a nem megfelelő védképességű töltésszakaszok megerősítése, szükség esetén a töltésmagasság emelése, illetve a hullámterek vízlevezető képességének biztosítása.

A belvízelvezető rendszerek főműveinek rekonstrukciója előbb történt meg, mint a földhasználói és közcélú műveké, ezért a belvízrendszerek fejlesztésénél szükséges annak az alapelvnek lehetőség szerinti maximális érvényesítése, mely szerint az alulról építkező földhasználói és közcélú művek által a főművek felé támasztott igényt úgy kell meghatározni, hogy a főművek már meglévő kiépítettségének a teljesítőképességén belül maradjon. (A Tisza-völgy belvízvédelmi koncepciója – VIZITERV CONSULT, 1999.) A belvízelvezető rendszerek feladatukat csak megfelelő állapotban, rendszeresen karbantartva képesek biztosítani.

Árvízvédelmi létesítmények VTT-vel összehangolt megvalósítása

Árvízvédelmi szempontból a szükséges létesítményfejlesztések a Tisza-tó térségében elsősorban

- az I. rendű védvonalak

megerősítése,

- a hullámterek vízelvezető képességének növelése,
- és
- a VTT-ben meghatározott árapasztó tározók további kiépítése.

Elsőrendű árvízvédelmi fővédvonalakkal kapcsolatos fejlesztés a Tisza-tó térségében zömében a Tisza jobb partján, a dél-borsodi és hevesi Tisza-szakaszon a betorkolló vízfolyások (Laskó, Rima, Csincse, Eger patakok) visszatöltésezett szakaszain szükséges.

A VTT keretében tervezett árvízvédelmi beruházások – hullámtérrendezéssel kiegészülő árapasztó tározók létesítése – I. ütemének megvalósulását fentebb bemutattuk. Hat árapasztó tározó közül három érinti a Tisza-tó térségét (Nagykunsági, Tiszaroffi, Hanyi-Tiszasülyi). Ezek a tározók az árvízvédelem szempontjából legkritikusabb helyeken épültek ki.

A hullámtéren fő feladatként jelentkező árvízlevezetéssel együtt biztosítandó a szivárgócsatornák karbantartása.

Többfunkciós folyami műtárgyként – *úgyis, mint a vízkormányzás legfontosabb technológiai eszköze* – az árvízmentesítésben jelentős szerepe van a Tisza II. vízlépcsőnek is Kiskörénél.

A jövőben:

A Tisza-tó (Kiskörei-tározó) maximális duzzasztott vízszintjét a 735+ 5 cm-szinten kell megtartani, és a hasznosítási feltételeket 20 éves távlatban e szinthez kell rendelni.

A Tisza-tó (Kiskörei-tározó) vízbázist teremtő alapfunkciójának megtartása, az öntözővíz-igények és a szolnoki felszíni ivóvízmű vízigényének mindenkor kielégítése mellett, a hasznosítási módok között az idegenforgalom, az üdülés és a természetvédelem prioritást élvez.

A Tisza-tó (Kiskörei-tározó) területe, partjai, szigetei és a műszakilag egy egységet képező védelmi rendszere (töltés, előtér, erdősáv, szivárgó csatorna, karbantartási sáv) kizárólag a nemzeti vagyon része, amit a jövőben is fenn kell tartani, hasznosítása bérleti jogviszony esetében lehetséges.

Meg kell őrizni, illetve biztosítani kell a parthoz jutás szabad lehetőségét a gyalogos horgászok és az ide látogató turisták részére, valamint a tó körbejárhatóságát a kerékpáros

turizmus számára.

A Tisza-tó műszaki létesítményeinek egységének megőrzését és folyamatos üzemképességét biztosítani kell.

A Tisza-tó hosszú távú fenntartásában az összes érdekelt tulajdonosnak és hasznosítónak részt kell vállalni. Az itt keletkező bevételeket minél nagyobb részben kell visszajuttatni és a Tisza-tó műszaki, idegenforgalmi és természetvédelmi fenntartására, fejlesztésére fordítani.

Belvízelvezető rendszerek rekonstrukciójának és fenntarthatóságának biztosítása

A belvízvédelem – a területi vízrendezés és vízkárelhárítás – kettős szemlélet mentén valósítandó meg. A vízrendezés a komplex területi vízgazdálkodáson belül nem egyszerűen a felesleges vizek minél gyorsabb elvezetését jelenti, hanem a termőföldhasználattal összhangban megválasztva a vizek visszatartását, hasznosítását is célul tűzi ki. A belvízrendszerek fejlesztésénél a gazdaságosság és a többcélú hasznosítás szempontjait kell előtérbe állítani, törekedve a vízkormányzási lehetőségek kihasználására. A gazdaságosság mellett a társadalmi elvárásokkal összhangban az ökológiai és jóléti szempontokat is fokozottan meg kell jeleníteni. Feladat a művek megfelelő rekonstrukciója és folyamatos fenntartása. A főművek rekonstrukciója jelentős beavatkozást igényel, az elmaradt rekonstrukciós munkálatok következtében.

A belterületi vízrendezésen belül a hiányzó csapadékvíz-elvezető rendszerek teljes kiépítése, valamint felújítása szükséges.

Külső- és belső közlekedési kapcsolatok fejlesztése

A térség országos és nagytérségi elérhetőségének javítása érdekében a - főúthálózat fejlesztése, valamint a vasúti szolgáltatások fejlesztése egyaránt szükséges. **A térség településeinek egymás közötti kapcsolata, valamint a Tisza-tó illetve a Tisza megközelítése az országos mellékutak, önkormányzati utak és vasúti mellékvonalak fejlesztésével javítandó.** A Tisza-tó térség településeinek régiók, megyék és kistérségek menti határhelyzete, valamint a Tisza elválasztó hatásának feloldása a kiskörei híd korszerűsítésével biztosítható. Belső kapcsolatok javításának érdekében a meglévő utak

korszerűsítése is sürgős feladat. Az utak minősége, állapota mindennel összefügg, gazdaságra, turizmusra, de az egyéb infrastruktúrális elemekre is hatással van, pl. helyi, helyközi buszjáratban fennakadás van, ha a tömegközlekedési járművek a megengedett sebességgel sem tudnak haladni a kátyús utakon, ezáltal tarthatatlan a menetidő (emiat például nem érnek el vonatcsatlakozást a helyi lakosok, vagy a turisták stb.).

A térség külső elérhetőségének javítása a nemzetközi közúti közlekedési folyosók, a kapcsolódó országos közúti főhálózat, valamint a vasúti fővonalak fejlesztésével

Szükséges a területet délről érintő M4 gyorsforgalmi út kiépítése is. Tervek szerint a gyorsforgalmi utak a Tisza-tó térségének peremterületein fognak haladni, mintegy körülveve azt, ami azt a szerencsés helyzetet eredményezi, hogy a térség belső, érzékenyebb területeit nem terhelik, de elérhetőségét minden oldalról jelentősen javítják.

A vasúti közlekedés (minden elemére vonatkozóan) úgy lehet újra népszerű az utasok körében, amennyiben a vasút egyfajta funkcionális újragondolása is megtörténik (pl. a turisták és a helyi lakosok igényeihez maximálisan igazodó menetrend, kerékpárok szállítására alkalmas kocsik, vasúthoz kapcsolódó idegenforgalmi programok stb.). A vasút életképessége szempontjából elengedhetetlen a többi közlekedési infrastruktúrával való összehangolása.

A térség belső kapcsolatainak javítása az alsórendű közúthálózat és a folyami átkelések korszerűsítésével, fejlesztésével, a vasúti mellékvonalak fenntartásával és működtetésével

A szomszédos települések közötti kapcsolatok és a Tisza-tó elérhetőségének javítása döntően az alsóbb rendű úthálózat karbantartásával, valamint a meglévő utak minőségének és paramétereinek javításával érhető el. A települések és a tó között hiányzó közúti kapcsolatok pótlására, az egyes helyeken a településközi kapcsolatok és a zsákfalvak helyzetének megoldására országos mellékutakat szükséges felújítani.

A országos közutak teherbíró képességét az Európai Unió követelményeinek megfelelően a térségben is 11,5 t tengelyterhelésű teherforgalom elvezetésére megfelelővé teszi a 33-as és 31-es utak 2013-2015-ig tartó felújítása.

Tömegközlekedési létesítmények és szolgáltatások színvonalának emelése

A tömegközlekedés javítása egyaránt fontos a térségbe gépkocsi nélkül érkező turisták és a helyi lakosság számára is. A távolsági és helyközi autóbuszjáratok útvonalának módosításával és új, közvetlen járatok indításával kell a Tisza-tó térségének elérését javítani, (pl. Budapest és Poroszló/Tiszafüred között). A Tisza-tó körüli járatok sűrítése a turistaattrakciók látogathatóságát és a települések együttműködését javítja. Közlekedésbiztonsági szempontok miatt az autóbuzsmegállónál autóbuszöblök kialakítása folyamatosan történik, a 2007-2013-as EU tervezési időszakban számos helyen megoldódott, folyamatban van. Az autóbuszvárók, autóbusz-pályaudvarok, vasúti megállók, vasútállomások külső megjelenése a település utcaképére, hangulatára jelentős hatással van és a településre érkező első benyomását is befolyásolja.

Tisza-tó használatát érintő közlekedési állapot, javaslatok:

Közúti és tóparti közlekedés (közlekedés – megközelítés – parkolás), különös tekintettel a töltés koronán történő közlekedésre: gyalogos, kerékpáros, gépjárművel történő közlekedés, egyéb szolgálati és hatósági közlekedés.

Közlekedés

A közlekedés igénye gépkocsival és motorkerékpárral, és az utóbbi években kerékpárral a tározó töltésein folyamatosan jelentkezik. A tározó vize csak a töltés keresztezésével, illetve a töltésen való mozgással érhető el, melynek általában használatos eszköze a gépjármű, de az utóbbi időben egyre gyakrabban és egyre nagyobb számban jelenik meg a kerékpáros forgalom. A töltés tározó körüli elhelyezkedésén túl azért is keresett, mivel annak karbantartottsága, kiemelt voltából származó gyors vízmentesülése, száradása jobb használhatósági lehetőséget biztosít a töltésekhez vezető földutaknál. A tározó mentén tiltott a települések közötti átmenő forgalom és a parkírozás jelenlegi gyakorlata is jobb megoldást, illetve szabályozást kíván. Mivel a tározó töltéseinek rézsúhajlása 1:4-es, a rézsűn is könnyen mozognak gépkocsival, melyek jelentős károkat okoznak esős időben a töltés biológiai védelmében.

A töltésen sorompók vannak elhelyezve (a rézsűn kerékvetők), a szivárgó csatornák átereszei felett is, a KRESZ formai előírásai szerinti táblákkal jelölve. A korábbi

időszakban a szivattyútelepekig kis teherbírású általában 3 m szélességű, burkolt útszakaszok épültek, melyek a kerékpárutak fejlesztésének köszönhetően mára már Kisköre – Tiszafüred, illetve Kisköre – Poroszló 33. számú főút között folyamatosak.

A töltésen való közlekedés gépkocsival korlátozás nélkül nem biztonságos, mivel az árvédelmi töltés nem felel meg a közutak alépítmény és vonalvezetési előírásainak. Az ívek sugara kicsiny, a töltéskorona és a burkolatok építési lehetőségei a kétirányú forgalomhoz keskenyek. A földtöltés koronájának porossága és időszakos felázottsága nehezíti, meg is akadályozza a közlekedést. A tározó töltéseinek nem tartozéka a parkoló hely.

Az illetékes vízügyi igazgatóság engedélye (hozzájárulása) nélkül tilos az árvízvédelmi töltésen járművel közlekedni. Ajánlott maximális sebesség 40 km/óra. A Kiskörei Vízlépcső üzemi hídja szolgálati célból vagy engedéllyel vehető igénybe közlekedésre, melyet a vízlépcső biztonsági szolgálata valamennyi alkalommal ellenőriz. A Jászsági- és Nagykunsági- főcsatornák beeresztő zsilipjén és 50 m-es körzetében megállni tilos.

Jelenleg a vízügyi igazgatóságok a saját működési területükre adnak ki napi, havi és éves gátközlekedési engedélyeket, melyek az igazgatóságok központjaiban (Igazgatási Osztály), szakaszmérnökségeiken, gátórházaiban, horgász egyesületeknél és néhány más forgalmazónál vásárolhatók meg.

A felmerült igények kielégítésére 2011. január hótól a Tisza-tó működési területére (Kisköre- Tiszabábolna, Kisköre-Tiszafüred között) a három vízügyi igazgatóság (KÖTIVIZIG, ÉVIZIG, TIVIZIG) összevont gáton járási engedélyt ad ki.

A VIZIG engedély hátoldalán található rövid tájékoztatóban ismerhetik meg a töltésen való közlekedés legfontosabb előírásait:

TÁJÉKOZTATÓ

“A védtöltésen közlekedő, tartózkodó engedélyes kötelességei, tájékoztató:

10. Esős időben, burkolat nélküli, felázott töltésen közlekedni tilos! Tilos a gátsorompók önhatalmú felnyitása, vagy a sorompó töltésrézsűn történő megkerülése! Tilos a töltésrézsűn, előtereken közlekedni, parkolni, sátorozni! A töltéskoronán megállni, várakozni a vízoldali

koronaélben, a töltéskorona burkolat igénybevétele nélkül a padkán engedélyezett. Vízkár elleni védekezéskor a töltésen csak a védelmi feladatokat ellátók közlekedhetnek!

11. Az engedély a csónakkikötők, szabadvízi strandok és horgászhelyek megközelítésére szolgál. A közlekedési engedély személy-és áruforgalom lebonyolítását szolgáló átmenő célú közlekedésre nem érvényes, ilyen célú közlekedésre az árvízvédelmi töltéskorona igénybevétele tilos! A gátsorompóval, tiltótáblával, vagy egyéb módon lezárt védtöltésre, az engedély kiadásának dátumától, érvényességi idejétől függetlenül az engedély területi hatálya érvényét veszti.

12. Az Igazgatóság jogosult arra, hogy év közben külön bejelentés nélkül a töltések védképességének megőrzése, karbantartási munka, vagy egyéb indokkal a töltésen történő közlekedést korlátozza, megtiltsa.

13. A töltésen való közlekedés során a KRESZ szabályait be kell tartani! A közlekedés fokozott óvatosságot igényel. Mindenkor számítani kell a töltésen lévő bukkánókra, a porképződés miatt korlátozott látási viszonyokra. Az árvízvédelmi töltésen való közlekedés esetében a megengedett legnagyobb sebesség 40 km/h. Az engedélyes csak saját felelősségére közlekedhet a töltésen. Esetleges balesetért, járműben keletkezett kárért, vagy személyi sérülésért az igazgatóság semminemű felelősséget nem vállal. A töltésen közlekedő kerékpárosok részére a gépkocsival elsőbbséget kell biztosítani!

14. Az engedélyes a közlekedésével okozott kárt (árvízvédelmi töltésben és annak tartozékaiban stb.) köteles megtéríteni. Amennyiben károkozása súlyosabb, vagy az a védműként szolgáló állami tulajdonnak szándékos cselekménnyel történő rongálása, akkor ez szabálysértési, illetve büntető eljárást, valamint az engedély visszavonását vonja maga után.

15. Az engedélyes köteles engedélyét a töltésen történő közlekedéskor, parkoláskor magánál tartani, és az őrszemélyzet, vagy az arra illetékes ellenőrzést végző kérésére felmutatni. Abban az esetben, ha ennek nem tud eleget tenni a helyszínen, akkor tevékenysége engedély nélküli közlekedésnek minősül!

16. Amennyiben az engedélyes az engedélyben meghatározott előírásokat nem tartja be, akkor az őrszemélyzet vagy az ellenőrzésre jogosult, az engedélyt bevonhatja, kezdeményezheti a szabálysértési eljárás megindítását, valamint a közlekedési engedély újbóli kiadásának, vásárlásának letiltását.

17. Az engedély visszavonása, továbbá az 1-3. pontokban leírtak esetén, az engedély ára nem igényelhető vissza.

18. Hatósági jelzés (forgalmi rendszám) viselésére kötelezett gépjárművel engedély nélkül a védtöltésen közlekedni, tartózkodni szigorúan tilos!"

A védtöltésen közlekedő, tartózkodó engedélyes köteleességei, tájékoztató:

1. Esős időben, burkolat nélküli, felázott töltésen közlekedni tilos! Tilos a gátsorompók önhatalmú felnyitása, vagy a sorompó töltésrészün történő megkerülése! Tilos a töltésrészün, előtereken közlekedni, parkolni, sátorozni! Atöltéskoronán megállni, várakozni a vízoldali korona elben, a töltéskorona burkolat igénybevétele nélkül a padkán engedélyezett. Vízkár elleni védekezéskor a töltésen csak a védelmi feladatokat ellátók közlekedhetnek!
2. Az engedély a csónakkikötők, szabadvízi strandok és horgászhelyek megközelítésére szolgál. *A közlekedési engedély személy- és áruforgalom lebonyolítását szolgáló átmenő célú közlekedésre nem érvényes, ilyen célú közlekedésre az árvízvédelmi töltéskorona igénybevétele tilos!* A gátsorom-póval, tiltótáblával, vagy egyéb módon lezárt védtöltés-re, az engedély kiadásának dátumától, érvényességi idejétől függetlenül az engedély területi hatálya érvényét veszíti.
3. Az Igazgatóság jogosult arra, hogy év közben külön bejelentés nélkül a töltések védképességének megőrzése, karbantartási munka, vagy egyéb indokkal, a töltésen történő közlekedést korlátozza, megtiltsa.
4. *A töltésen való közlekedés során a KRESZ szabályait be kell tartani!* A közlekedés fokozott óvatosságot igényel. Mindenkor számítani kell a töltésen lévő bukkánókra, a porképződés miatt korlátozott látási viszonyokra. Az árvízvédelmi töltésen való közlekedés esetében a megengedett legnagyobb sebesség 40 km/h. Az engedélyes csak saját felelősségére közlekedhet a töltésen. Esetleges balesetért, járműben keletkezett kárért, vagy személyi sérülésért az igazgatóság semminemű felelősséget nem vállal.
5. Az engedélyes a közlekedésével okozott kárt (árvízvédelmi töltésben és annak tartozékaiban stb.) köteles megtéríteni. Amennyiben károkozása súlyosabb, vagy az a védműként szolgáló állami tulajdonnak szándékos cselekménnyel történő rongálása, akkor ez szabálysértési, illetve büntetőeljárást, valamint az engedély visszavonását vonja maga után.
6. Az engedélyes köteles engedélyét a töltésen történő közlekedéskor, parkoláskor magánál tartani, és az őrszemélyzet, vagy az arra illetékes ellenőrzést végző kérésére felmutatni. Abban az esetben, ha ennek nem tud eleget tenni a helyszínen, akkor *tevékenysége engedély nélküli közlekedésnek minősül!* Ezen cselekmény minősítését nem oldja fel az utólagosan bemutatott engedély!
7. Amennyiben az engedélyes az engedélyben meghatározott előírásokat nem tartja be, akkor az őrszemélyzet vagy az ellenőrzésre jogosult, az engedélyt bevonhatja, kezdeményezheti a szabálysértési eljárás megindítását, valamint a közlekedési engedély újbóli kiadásának, vásárlásának letiltását.
8. Az engedély visszavonása, továbbá az 1-3. pontokban leírtak esetén, az engedély ára nem igényelhető vissza.
9. Hatósági jelzés (forgalmi rendszám) viselésére kötelezett gépjárművel engedély nélkül a védtöltésen közlekedni, tartózkodni, szigorúan tilos!

KÖZÉP-TISZA-VIDÉKI VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG

Mielőtt útnak indul, tájékozódjon a közlekedési feltételekről!
www.kotivizig.hu

A gyalogos és lovas forgalom előtt több változat is lehetséges, gátkorona, mentett oldali töltésláb, véderdőben vagy szivárgón kívül vezetett út, pihenőhelyekkel. Kérdésként vetődik fel, hogy a strandokon áthaladjon-e a kerékpárút - mert ha igen, akkor a strand alakítandó így

- vagy megkerülő szakaszok épüljenek. Ez utóbbit használhatnák a gyalogos, lovas és egyéb arra igényt tartók is, melynek költsége a strandot terheli. Ez elvileg lehetséges, de jelenleg a kerékpárutakon a folyamatos közeledést biztosítani kell.

Mivel nincs a tó körül kiépített közúthálózat, lejárórámpák és őrzött parkolóhelyek, ezek hiányában és a közbiztonsági helyzet miatt a gépkocsi tulajdonosok (horgászok, csónakosok, vadkempingezők) a töltéskoronán, és rézsükön közlekednek, gépkocsijukkal a vízparton követlen felügyeletük alatt parkolnak. A tó körüli közlekedési úthálózat kiépüléséig a jelenlegi helyzet, mely balesetveszélyes, és ezzel a kezelő VIZIGÉK-nek

folyamatos károkozást, indokolatlan költségtöbbletet okozva, fennmarad.

Az országos kerékpár-túraút hálózat kiépítése folyamatban van, és a Tisza-tó körüli töltések koronáját is tervbe vette, úgy gyalogos, mint kerékpár és lovas túrákhoz. Ez azonban, csak kompromisszumokkal egyeztethető össze a gépjárműforgalom jelenlegi helyzetével, tekintettel arra, hogy a töltés gépjármű forgalom előli lezárása, hátrányosan érintene több, olyan idegenforgalom szempontjából meghatározó közösségi használatot, mint a horgász turizmus, vagy egyes kikötők, szabadvízi strandok üzemeltetése.

Javaslat:

Javasolt a kerékpáros turizmus infrastruktúrájának (kiszolgáló elemeinek) továbbfejlesztése, amely szoros kapcsolatban kell, hogy legyen a parti horgászat, vagy a nomád táborozás kiszolgáló létesítményeivel. Jó adottság az ún. kitérőkben eső beálló, pihenő helyek, szemétgyűjtők, valamint WC-k, illemhelyek létesítése, működtetése. Természetesen hivatásos, vagy vállalkozó területkezelők közreműködésével.

Parkolás

Gépjárművel parkolni csak az arra kijelölt helyeken szabad. Amennyiben ilyen létesítmény az adott területen nincs kialakítva, akkor a töltéskorona vízoldali padkán kell parkírozni úgy, hogy az másokat közlekedésükben ne akadályozzon. Tározótéren belüli gépjárműközlekedés, parkolás csak a hivatásos használatokat végző szervezetek részére engedélyezhető, minden egyéb esetben tiltott.

Csónakkikötőkben a kikötői rendben rögzítettek szerinti előírások az irányadók. Ennek hiányában a csónak vízre tétel, vagy kiemelés (ha van sályapálya), illetve ha gépjárműközlekedésre kiépített, a ki- és berakodás időtartamára tartózkodhat gépjármű.

Gépjármű parkoló állandó jelleggel csak a Tisza-tó védelmi rendszerén (szivárgó csatorna) kívül létesíthető (azon belül a műszaki követelmények a létesítését nagyban drágítják). Azon szakaszokon ahol a töltés és a szivárgó közötti sáv széles (> 100 m) és a létesítés nem jár a környezet károsításával, ott parkolók létesíthetők a szivárgó csatornán belül is. A hullámtérben ideiglenes és szezonális parkolók, általában szolgáltatásokhoz kötötten

létesíthetők (csónak- kishajó tárolás, sátorozás stb.).

A létesítés feltételei:

- Burkolt úthoz való csatlakozás lehetősége, minimálisan 60 cm-rel magasabb terepszint a nyári maximális duzzasztási szint felett.
- Természetes esés a vízgyűjtő felé, vagy mesterséges csapadékvíz elvezetés.
- Minimálisan elégséges szilárd burkolatú feltáró útrendszer a gépjárművek minden körülmények közti kiközlekedéséhez. A fás növényzet meghagyásával, csak aljnövényzet tisztítással (irtással) kialakítható parkolóhely úgy, hogy minimum 10 m széles erdősáv a töltés előterében, a 10 m-es védősáv mellett, megmaradjon hullámvédelmi, illetve hullámtörő sávként.
- Célszerű, ha van elektromos energiavételezési lehetőség.
- Gépjárműmosás, szervizelés (olajcsere) nem engedélyezett!
- Hulladékgyűjtés és elszállítás biztosított legyen.
- Zárt tartályú WC és az őrzéshez szolgálati helyiség rendelkezésre álljon. Illeszkedjék az ott végzett szolgáltatáshoz.

Létesítési kérelmet az illetékes vízügyi igazgatósághoz kell benyújtani, mely tartalmazzon részletes műszaki leírást, általános és részletes helyszínrajzot, közmű csatlakozási lehetőségeket. Szükséges még környezetvédelmi szakvélemény és a területkezelővel kötött megállapodás megkötése. Amennyiben ez már megtörtént más jellegű használatra, akkor ennek az engedélynek a kiterjesztése erre a tevékenységre is.

Üzemel
és

Az üzemeltető az üzemelési engedélyben foglaltak szerint saját felelősségére üzemelteti a gépjárműparkolót. A parkolóban csak gátközlekedési engedéllyel rendelkező gépjármű parkolhat.

Vízi közlekedés: hajózás (hajóút, vízút), kikötő, személyhajó kikötő (hajóállomás), kishajózás (sport és kedvtelési célú kishajó kikötő), egyéb vízi-közlekedés (csónak, vízi sporteszközök, úszóművek, stb.)

Általános kérdések

A Tisza-tó a Kiskörei duzzasztómű működésének következtében a folyó medrében és a kétoldali hullámtéren alakult ki. Ezért a vízszinteket a duzzasztómű - téli-nyári üzemeltetése, valamint a folyó vízhozamai határozzák meg. A duzzasztómű hatására a

Tisza folyó a Kiskörei és Tiszalöki vízlépcsők közötti szakaszon - jégmentes időszakokban - folyamatosan hajózható.

A Tisza folyó jelenleg nemzetközi hajóút. A Kisköre-Csongrád közötti szakaszon a mindenkori vízállás figyelembevételével lehet hajózni. A hajózási, vízi sportolási lehetőségeket részleteiben elsősorban a hivatkozott mellékletek, helyszínrajzok és táblázatok tartalmazzák, ezen túlmenően: kívánatos, hogy a főmederben és az engedélyezett területeken - a horgászok, pihenők és természetfigyelőkre tekintettel - a motoros vízi járművek a 30 km/h sebességet ne lépjék túl. Kivételt képeznek azok a vízi sportolásra, vagy szolgáltatásra kijelölt vízfelületek, amelyek ilyen igény kielégítését is szolgálják (pl. az Abádszalóki-öböl, illetve a Sarudi-medence egyes részei). A tó belső területén kishajó közlekedési lehetőség nyílik, a megfelelő feltételek a létesítőt terhelik.

A Tisza-tó teljes vízfelületét a 17/2002. (III. 7.) KöViM rendelet (a hajózásra alkalmas, illetőleg hajózásra alkalmassá tehető természetes és mesterséges felszíni vizek vízi úttá nyilvánításáról) vízi úttá nyilvánította.

A Tisza folyó medrében a 2000. évi XLII. törvény alapján (a vízi közlekedésről) került kijelölésre a hajóút, melynek részét képezi a Kiskörei Vízlépcső hajózsilipje. Hajóút kitűzését a vízügyi hatóságok, a Nemzeti Közlekedési Hatóság jóváhagyása alapján, kitűzési terv alapján végzik és tarják fenn.

Hajóút: a vízi útnak a nagyhajók közlekedésére kijelölt és kitűzött, ennek hiányában a nagyhajók által az adott vízállásnál rendszeresen használt része, továbbá a veszteglőhely vízterülete, valamint a kikötőhöz tartozó vízterület.

A vízfelületek közlekedési rendjének szabályozása az érvényben lévő jogszabályok alapján történik. Ezekben történő változtatásokat egyszerűsítetten a Nemzeti Közlekedési Hatóság bevonásával lehet eszközölni, mivel a NKH KH Stratégiai és Módszertani Főigazgatóságnak van hatásköre hajósoknak szóló hirdetményben a térségek közlekedési rendjét meghatározni.

A vízi közlekedés rendje

A Tisza-tó a Tisza folyónak a 404 és 440 folyamkilométer közé eső szakaszából és annak duzzasztott teréből alakult ki. Szigetekkel, csatornákkal, vízfolyásokkal, holtágakkal szabdalt, szeszélyesen változó mélységű vízterület. A tározótér vízi közlekedés tekintetében csak megfelelő gyakorlattal és helyismerettel rendelkezők számára tekinthető biztonságos

vízi útnak. Ezek hiányában veszélyes vízfelület.

A terület jelentős hányada áll természetvédelmi oltalom alatt. A védelem alatt álló területeken a vízi közlekedést is érintő korlátozások, tiltások vannak életben. A Tisza-tó és az élő folyó szoros kapcsolatban van, mivel a mindenkori vízhozam és vízminőség alapvetően befolyásolja a tó állapotát, a vízi közlekedés lehetőségeit.

Árvízmentes időszakban a Tisza-tó vízszintje április-október hónapok között állandónak tekinthető, míg november-március közötti időszakban csökkentett, úgynevezett téli vízszintet állítanak be a duzzasztóműnél. Vízi közlekedés szempontjából az utóbbi azt jelenti, hogy a nyáron vízi járművel megközelíthető belső vízterekre már nem mindenütt lehet bejutni a kis vízmélység miatt.

Az élő folyót a Tisza-tó belső vízterületeivel összekötő - közlekedési célokat is szolgáló - úgynevezett öblítő csatornák folyóparti szakaszán zsilipek épültek. Csónakkal és kishajóval árvízmentes időszakban, a vízszint változás figyelembevételével zavartalanul lehet közlekedni, azonban árhullám és vízminőségi kárelhárítás esetén a zsilipeket lezárják. A vízügyi szolgálat a lezárást megelőzően idejében tájékoztatja az érdekelteket (kikötőket, önkormányzatokat elektronikus úton, és a www.kotivizig.hu honlapon). A kellő helyismerettel nem rendelkezőknek ajánlatos napnyugta előtt, illetve ködképződés kezdetekor az élő folyóra kijutni.

A parttal rendelkező öblítő csatornákon a megengedett maximális menetsebesség 10 km/h. Parttal rendelkező öblítő csatornák (és egyéb vízfolyások):

- IV-es (teljes hosszában) és mellékága IV-1-es (0 – 300 m-es szelvénye között) számú öblítő csatorna
- Kis-Tisza (teljes hosszban)
- V-ös számú öblítő csatorna (0 – 1+300 m-es szelvénye között)
- VI-os (0 – 1+650 m-es szelvénye között) és mellékága VI-1-es számú öblítő csatorna (0 – 500 m-es szelvénye között)
- VIII-as számú öblítő csatorna (teljes hosszban)
- Kisfüredi-fok (0 – 1+250 m-es szelvénye között)
- X-es számú öblítő csatorna (teljes hosszban)
- IX-es számú öblítő csatorna (0 – 3+200 m-es szelvénye között, teljes hosszban)
- Kiemelten kezelendő vízfolyások:
- Aponyháti csatorna (teljes hosszban veszélyes vízfelület) ahol javasolt az 5 km/h

alatti sebesség.

A Tisza-tó területén kiépített és térképen azonosítható, számozott jelzőtáblák hálózata segíti elő a tájékozódást. Kívánatos, hogy fokozatosan kiépüljön az irányfény-rendszer, amely rossz látási viszonyok esetén útbaigazítja a vízi járműveket.

A partvonal mentén kiépített kishajó kikötők tartós tárolás lehetőségét biztosítanak a csónakok részére. Ezek használata volna kívánatos a tározói rend fenntartása érdekében. A Vízügyi Igazgatóságok és a horgászszövetségek által esetenként kijelölhetők olyan partszakaszok, ahol időszakosan csónakot ki lehet kötni és saját felelősségre tárolni, amennyiben az adott csónak lekötő helynek van kezelője és érvényes területhasználati engedélye. Részletes információkkal a helyi horgászegyesületek szolgálnak.

A vízi közlekedésben be kell tartani a természetvédelmi előírásokat.

Közlekedési korlátozások a Tisza-tavon (lásd. 30/2003. (III. 18.) Korm. rendelet a vízi közlekedés egyes belvízi utakon környezetvédelmi okokból való korlátozásáról és a korlátozás alá eső területeken kiadható üzemeltetési engedélyről):

A Hortobágyi Nemzeti Parknak a Tisza-tóra eső területrészein, a vízi közlekedés 4 kW-nál nagyobb teljesítményű belső égésű motorral hajtott kishajóval és csónakkal - a (3) és (4) – **bekezdésben** foglalt kivételekkel - tilos. Tilos belső égésű motor használata az Óhalászi-holtág, a Porong tava, az Ispán tava, a Hód, a Gaznyilas és a Partos fenék elnevezésű területeken.

Az előző bekezdésben meghatározott korlátozások nem terjednek ki: a Tisza fő medrére, a Tiszavalki kikötőből a IX. öblítő csatornán keresztül a Tisza fő medrébe vezető útvonalra, a Tiszafüredi-Holt-Tiszától a X. öblítő csatornán keresztül a Tisza fő medrébe vezető útvonalra, a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság által kijelölt túraútvonalakra.

A megjelölt túraútvonalakon belső égésű motorral hajtott kishajó és csónak csak a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság által kiadott ökotúra-vezetői jogosítvány birtokában kaphat - legfeljebb 15 kW teljesítményig - üzemeltetési engedélyt. Az ökotúra-vezetői jogosítvány a hajózási hatóság által kiadott üzemeltetési engedéllyel együtt jogosít a megjelölt túraútvonalakon való közlekedésre.

Ajánlások

A Tisza-tó változó vízmélysége, a vízfelszín alatti esetleges akadályok (tuskó, uszadék,

hordalékkúp stb.) miatt minden vízi járművel közlekedő számára ajánlatos az adott vízfelület megismerése, melyet az ott lévő kikötők személyzetétől lehet megszerezni. Ezen túlmenően fontos a körütekintő, óvatos közlekedés és a megfelelő sebességtartomány kiválasztása.

A belső, nagyterjedésű és változatos növényzettel benőtt vízterületen nem könnyű a tájékozódás, ezért ajánlatos túravezető igénybevétele, térkép használata. A túravezetőkéről az utazási irodák és a helyi horgászegyesületek adnak felvilágosítást.

Az élő folyó egyes szakaszain és a tó belső, nagyterjedésű vízfelületein erős szél, illetve vihar esetén méteres nagyságú hullámozás alakulhat ki. Ilyen körülmények között nem tanácsos vízre szállni. Az időjárás kedvezőtlen változása esetén legjobb mielőbb megfelelő védett helyet keresni és kikötni. A vízi jármű terhelésénél feltétlenül figyelembe kell venni az előírt szabad oldalmagasságot.

Téli, jeges időszakban a Tisza-tó belső, lefagyott víz területeit, holt-ágakat számos gyalogos - elsősorban horgász, vadász - keresi fel. A jégen járni rendkívül veszélyes, ezért még megfelelőnek ítélt jégvastagság esetén is ajánlatos csoportosan közlekedni, helyismerettel rendelkező kíséző, túravezető igénybevétele. Feltétlen javasolt, a mentéshez szükséges eszközöket (kötél, csáklya, stb.) a túrázónak magával vinnie.

A Tisza-tó teljes vízterületén, a természetvédelmi előírások figyelembevétele mellett, valamennyi vízi járművet használó saját felelősségére közlekedik, kivéve a kijelölt pályákat, ahol az üzemeltető felelőssége is fennáll. A vezetői engedélyhez kötött vízi járműveknek a Tisza folyó főmedrére, mint megfelelő víziút ajánlott.

Szörfözésre és svertes vitorlás hajók részére az Abádszalóki-öböl és a Sarudi medence vízterülete a legmegfelelőbb, tökesúlyos vitorlás hajók használata a Tisza-tavon nem ajánlott.

Úgy az élő Tiszán, mint az öblözetekben a vízi közlekedésben résztvevőktől - elsősorban a motorcsónakkal járóktól - azt kérjük, hogy a csónakos horgászok és evezősök biztonsága, nyugalma és zavartalan kikapcsolódása érdekében a haladási sebesség megválasztásánál törekedni kell a minél kisebb hullámkeltésre. A közlekedésre alkalmas vízterek egyes részein sebesség korlátozás van érvényben.

A nem beépített csónakmotort ajánlatos megfelelő módon (kötéllel) biztosítani, hogy ne essen bele a vízbe.

A Tisza-tó vízterületén történő közlekedés valamennyi következménye a résztvevőket terheli,

mivel a tározótér ilyen jellegű használatára való kiépítése nem történt meg. Ez a tervekben sem került beállításra, mivel a távlati duzzasztási szintek ezt nem teszik szükségessé.

Különleges feltételek

A 33-as sz. főközlekedési út Poroszlót Tiszafüreddel összekötő szakaszától a Tisza 440 km-éig a folyótól keletre és nyugatra eső védtöltések közötti területen - a Tisza és a IX-es öblítőcsatorna kivételével - tilos a robbanómotorral hajtott vízi járművel való közlekedés. A kijelölt tilalmi területen fekvő Kerek-tó, Hordódi Holt-Tisza, Háromágú vízfészre egész évben tilos a belépés, ott-tartózkodás, következésképpen a horgászat és a halászat is. A Nyárad-ér, az Eger-patak vonala, az 57, 58, 59-es alappontok által meghatározott vonal, illetve a 33-as sz. főút, a Tisza és a IX-es öblítő csatorna által határolt területre február 1-től június 15-ig tilos a belépés, az ott-tartózkodás és a horgászat. A közlekedés június 15-től csak robbanómotor nélkül hajtott (elektromos vagy evezős) csónakkal engedélyezett.

A kijelölt szabadvízi strandokon kívül eső vízterületen a fürdőzés veszélyes és nem engedélyezett. A vízi járművek a bójákkal jelzett strandterületen belül nem közlekedhetnek.

Vízi túrázók, vízi járművel érkező horgászok az engedélyezett éjszakai szállás (tartózkodás) céljából igénybevett part menti területen gondoskodni kötelesek a környezet- és vízminőség- védelmi előírások betartásáról (hulladéktárolás, higiénés feltételek stb.). Tilos a vizet és vízpartot szennyezni, a partvédelmi műveket és növényzetet (füzes, nádas stb.) rongálni.

Bár a vízközlekedés szabályainak betartását a vízi rendészeti szervek rendszeresen ellenőrzik, a vízügyi, természetvédelmi és társadalmi szervek képviselői pedig lehetőségeikhez mérten közreműködnek ebben a feladatban, elsősorban a Tisza-tóra látogató hazai és külföldi vendégek együttműködésére és támogatására számítunk. Közös érdek, hogy e szép tájon minden vizet és természetet szerető ember megtalálja a kedvtelését biztosító lehetőségeket úgy, hogy mások biztonságát és nyugalma a legkevésbé zavarja.

Különös figyelemmel ajánlott megközelíteni az öblítő csatornák szabályozó műtárgyait, mivel a szelvénycsökkenésből sebességnövekedés és pár deciméteres rövidtávú szintkülönbség (vízgrás) is előadódhat. Az áthaladás során fokozott figyelem, felkészülés, kellő teljesítményű motor és manőverezési gyakorlat szükséges. A szabályozó műtárgyak védőtávolsága 50 m, de az alvízi szakaszon javasolt ennél nagyobb, 100 m-es védőtávolság biztosítása, az elsodródás miatt.

A Jászsági-, Nagykunsági-főcsatorna beeresztő (torkolati) zsilipjét a vízszállításoktól

függően - csatornába irányuló áramlás - kellő távolságban kell elkerülni (Jászsági Főcsatorna vízkivételi műtárgyánál 50 m, a Nagykunsági Főcsatorna vízkivételi műtárgyánál, - egyéb hatások miatt, pl. szélhatás - 100 m).

A szivattyútelepeknél szívó (Tiszaörvényi-öntözővízkivétel) vagy be-, illetve feláramló örvénnyel kell számolni.

A Kiskörei Vízlépcsőnél a védőtávolság – amelyen belül tartózkodni tilos – mindkét irányban 300-300 m. A felvízen 200 m-en belül az életvédelmi bójáson belül eső része fokozottan veszélyes.

Ezt a meglévő veszélyforrást tovább növeli:

- a duzzasztómű felső vízbocsátási helyzetben történő működtetése,
- a jelentős mértékben megnövekedő vízhozamok (áradás) esetében a sebességnövekedése és sodorvonal áthelyeződése,
- a kisvizes időszakban a naponta ismétlődő jelenség, a vízi erőmű csúcsra járatása is.

Kikötők, csónakkikötők vízügyi előírásai

(A Tisza-tavi Kódex el lett fogadva 2010 novemberében az önkormányzatok részéről, pl. hogy hol lehet még kikötő, hol nem, hol bővíthető, a kódex szigorú előírásokat tartalmaz.)

Kikötő csak ott létesíthető - a Tisza-tavi Kódexnek megfelelően -, ahol a működés feltételei biztosítottak, vagy kialakíthatók. A jelenleg már üzemelő kikötők esetében ennek a feltételnek a biztosítását záros határidőn belül meg kell teremteni. Azon létesítmények esetében, ahol ezek a feltételek nem teljesülnek, ott üzemeltetési korlátozások bevezetése szükséges.

A kikötők létesítésének kijelölése, illetve a meglévők esetében a fejlesztési igények elbírálása során figyelembe kell venni, illetve meg kell akadályozni, hogy a további közösségi hasznosítások (használatok), illetve part megközelítési lehetőségek ellehetetlenüljenek.

Amennyiben a kikötő, csónakkikötő létesítéséhez vízjogi engedélyes létesítményt terveznek, akkor a vízjogi engedélyezési, vagy építési engedély köteles létesítmény esetében a terveket ennek megfelelően kell elkészíteni és az eljáró hatóság ennek alapján, a kikötő engedélyezése előtt szerzi be ezeket az engedélyeket. A kikötő engedélyező hatósága a Nemzeti Közlekedési Hatóság. A vizek használatával összefüggő fejlesztések egyes típusai környezeti hatás tanulmány (előzetes, vagy részletes) kötelesek, melyet a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló rendelet és annak mellékletei szabályoznak. Javasolt ennek

az eljárásnak az előzetes lefolytatása a tényleges tervezési munkák és engedélyezési eljárás megkezdése előtt.

A töltés töltéslábtól számított 10-10 méteres védősávján belül beavatkozás csak külön engedéllyel végezhető, kivétel a közlekedési sáv, melyet az üzemeltető - bérleti szerződésben szabályozott módon - karbantartási kötelezettség mellett igénybe vehet. A töltésen való közlekedésre az igazgatóságtól külön engedélyt kell kérni.

Ha az igénybevett partszakasz partrendezést igényel, a feltöltést megfelelő tömörítéssel és a víz felé egyirányú eséssel kell kialakítani. A területet rendezni és füvesíteni kell. Fásor az árvízvédelmi fővédvonal töltéslábatól 10 m-en belül nem kerülhet.

Az adott szakasz használatát, illetve a kikötő üzemeltetését az elrendelt árvíz-védekezési időszakra fel kell függeszteni vagy felszólításra szüneteltetni.

A kiszolgáló épületet lehetőség szerint a 10 m-es biztonsági sávon kívül kell kialakítani. Az épület csak ideiglenes jellegű lehet. Amennyiben nem mobil, úgy padlószintjét a mértékadó árvízszint felett kell kialakítani. Az alapozási tervet előzetesen egyeztetni kell. Elektromos energia hálózat és vezetékes ivóvízhálózat közműterv alapján építhető ki.

A csónakkikötő a hajózási hatóság engedélye alapján tehető teleltetésre alkalmassá.

400 m-t meghaladó parthasználat esetén, az üzemeltetőnek biztosítani kell a kikötő területén a part megközelíthetőséget, illetve alkalomszerű használatot.

Úszómű elhelyezés

Csak a kijelölt csónakkikötők, illetve szabadvízi strandok ilyen célra kijelölt területén van lehetőség úszóművek elhelyezésére. Az úszómű engedélyezése a hajózási hatóság hatáskörébe tartozik. A terület használati jogának megszerzése, illetve igazolása feltétele az engedély megadásának.

Az úszóművet június 1. és október 15. között lehet kihelyezni, október 15-e után azt téli tárolásra alkalmas helyre kell szállítani. Az árvízvédelmi töltés részsűje erre nem használható. Az úszóművet a parthoz két ponton drótkötéllel és támrudakkal rögzíteni kell, valamint a bejáróhidat csuklósan kell kialakítani, hogy az úszómű az esetleges vízszintváltozásokat követni tudja.

Az úszóművek helyének pontos kijelölését a Kiskörei Szakaszmérnökség végzi az érvényes hatósági engedély birtokában.

A felhagyott, határidőre el nem távolított, partrongáló úszóművet a KÖTIVIZIG a tulajdonos költségén elszállítja. Az üzemelés során bekövetkező balesetekért, valamint az úszómű, vagy annak használata által okozott károkért mindennemű felelősség az engedélyest terheli.

Az úszóművön fel kell tüntetni az engedélyes nevét, lakcímét, az engedély számát, mely alapján az ellenőrzésre jogosultak azonosítani tudják az üzemelés jogszerűségét. Amennyiben felépítményes úszóművet helyez el, azt a Hajózási Szabályzat szerint kell kialakítani. Az úszóműhöz kapcsolódó parti területen még ideiglenes létesítmény sem helyezhető el. Az úszóműhöz kapcsolódó parti területet lekeríteni tilos.

Lehorgonyzott úszótalp kihelyezése után a horgonyok helyét meg kell jelölni bójával. Egyéb előírások nyílt vízfelületen történő kihelyezéshez:

- Nyílt vízfelületen csak sport, vagy idegenforgalmi közösségi célú használatot kielégítő, jelzésekkel és azonosítással ellátott úszómű helyezhető ki.
- A kihelyezés és a tartós veszteglés alapvető feltétele, hogy csak arra alkalmas, nagy vízfelületre helyezhető ki úgy, hogy az másokat ne zavarjon a tó használatában.
- Kihelyezésének időtartama: 06.15. - 09.15., partéltől mért minimum 300 m-re.
- Az úszómű engedélyezése a Nemzeti Közlekedési Hatóság hatáskörébe tartozik.
- Az üzemeltetés során be kell tartani a Hajózási Szabályzat előírásait.
- Az úszómű biztonságos és balesetmentes üzemeltetéséért az engedélyes a felelős.

Kikötők létesítése, üzemeltetése

A Tisza tó területén (is) a kikötőkről az 50/2002. (XII. 29.) GKM rendelet a kikötő, komp- és révátkelőhely, továbbá más hajózási létesítmény létesítéséről, használatbavételéről, üzemben tartásáról és megszüntetéséről rendelkezik.

A létesítés
feltételei:

Létesítést kérelmező szervezet, magán vagy jogi személy. Engedélyezési terv.

Jogerős terület felhasználási engedély.

Szakhatósági engedélyek és hozzájárulások, közműnyilatkozatok.

A kikötő kiépítése szerint lehet:

a.) medencés
kikötő

b.) nyíltvízi
kikötő

- nyíltvízi hajókikötő;
- nyíltvízi komp-, révkikötő;
- nyíltvízi hajórakodó (célfuvarozásra szolgáló, időszakosan üzemeltetett hajókikötő);
- szükségkikötő (jégveszély ellen menedéket nyújtó természetes öblözet).

Rendeltetés szerint:

a.) közforgalmú
kikötő

b.) üzemi
kikötő

Mindkettő típus
lehet:

- kereskedelmi kikötő;
- komp-, révkikötő;
- téli kikötő (kishajók teleltetése céljából);
- sport és kedvtelési célú kikötő.

Létesítéssel kapcsolatos eljárási

rend:

Létesítési kérelemhez csatolni kell az engedélyezési tervdokumentációt, melynek tartalmi követelményei:

A kikötő létesítésének

célja.

- A kikötő vízterületére vonatkozó legkisebb és legnagyobb hajózási vízszint, mértékadó vízszint (a jeges időszak tartósságára vonatkozó adatokat, továbbá az uralkodó széljárás meghatározását).
- A kikötő vízfelületének, valamint a hozzákapcsolódó vízi út 5-5 km hosszú szakaszának hossz- és keresztmetszelyét.
- A kikötőt használó hajók főbb típusait és méreteit.
- A kikötő várható forgalmát, vízi útra terhelő hatását.
- A kikötő kapcsolatát a hajóúttal, közúti és vasúti forgalommal.
- A kikötő hajózási és egyéb létesítményeinek berendezéseinek műszaki terveit és leírását.

Hajózási tesítmények:

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

- hajózást szolgáló műtárgyak: (kikötőbak, kikötőhorog, kikötőkarika, hídfészek, támaszfenyő fészek, hágcsó, lépcső, terelőkorlát, sorompó);
- kikötőponton, állóhajó, kikötőtutaj, rendezőhajó (bejáróhíd, járópalló korláttal);
- vízi mentőeszközök és berendezések (életvédelmi bójasor);
- parton és vízen elhelyezett hajózási jelzőeszközök és berendezések;
- hajózási hírközlő berendezések;
- medencés kikötők belső hajóútja;
- hajó fordítóhely;
- sólyapálya.

Vízi létesítmények (A vízjogi engedély köteles létesítményekre az ide vonatkozó előírások szerint kell eljárni, tehát valamennyi a víz áramlását, levonulását befolyásoló létesítmény esetében be kell szerezni.):

- partbiztosítás, partburkolat, partvédőmű;
- árvízvédelmi mű;
- hullámtörő, hullámvédő művek;
- kikötőpartfal, kikötőmóló, lejárórámpa;
- kikötőmedence;
- bejárati csatorna, meder (megközelítő vízi út);
- meder, vagy rézsűlépcső.

Parti területen való közlekedés célját szolgáló létesítmények:

- út, átjáró rámpa, járda, térburkolat, sétaút;
- parkoló és várakozó helyek.

Szociális és egészségügyi létesítmények:

- eső, szél ellen védő váróhelyiség, beálló;
- WC;
- hulladékgyűjtő ládák;
- környezetvédelmi tároló hely(tartály) (használt olaj és zsírszármazékok, stb. részére);
- ivóvízellátás.

Kiszolgáló létesítmények:

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

- szerszámos raktár;
- felügyeleti helyiség;
- ellátó létesítmények (büfé, élelmiszer, stb. üzletek, vendéglátó egységek);
- kiszolgáló létesítmények (üzemanyag vételezési hely, stb.);
- elsősegélynyújtó hely, „orvosi ellátás nélkül”;
- havária anyagok és eszközök tárolási hely.

Kikötői közművek:

- villamos elosztó, erőátviteli és világítási létesítmények;
- vízellátó (ivó és használati) hely;
- szennyvíz elhelyezési létesítmények (amennyiben a területen szennyvíz elvezetési lehetőség biztosított, annak használata kötelező);
- hírközlő és tűzvédelmi berendezések.

Biztonsági létesítmények, eszközök:

- sorompók, mobil kerítés (vagyonvédelem);
- mentőeszközök (hajózási előírások szerint).

A létesítmény átnézeti helyszínrajza.

Az engedélyezési eljárásban közreműködő szakhatóságok:

- vízi közlekedésrendészet,
- tűzvédelem,
- népegészségügy,
- polgári védelem,
- vízügy,
- területrendezés és fejlesztés, környezetvédelem,
- eseti szakhatóságok (természet és tájvédelem),
- települési önkormányzat.

A Tisza-tavon (Kiskörei-tározóban) meglévő és létesíthető kishajó kikötők:

A létesítési engedély birtokában lehet megkezdeni a kikötői létesítmények kialakítását az előírásoknak megfelelően. A kikötő használatba vételét is kérvényezni kell, a használatbavételi engedély birtokában történhet az üzemelés. A használatbavételi engedély

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

részét képezi a terület feletti rendelkezési megállapodás is. A bérleti megállapodásban kell rögzíteni a bérlő és terület tulajdonos (kezelő) fenntartási kötelezettség megosztását, az üzemeltető jogait és kötelmeit. Korlátozott számban, a csónakkikötőkben az úszóművek telepítési helyeit is biztosítani kell.

1. Kiskörei kikötő	Kisköre, Tisza jp 134,670 – 134,800 tkm és 135,030 – 135,200 tkm
2. Dinnyésháti kikötő	Tiszanána-Dinnyéshát, Tisza jp 139+485-139+683 (409 fkm)
3. Tündérrózsa kikötő	Sarud, Tisza jp, 148+207 – 148+627 tkm
4. Neptun kikötő	Újlőrincfalva, Tisza jp 0,400 – 0,600 tkm
5. Csicsman kikötő	Poroszló, Tisza jp, 5+950-6+150 tkm,
6. Delfin kikötő	Poroszló, Tisza jp, 6+150-6+350 tkm
7. Poroszló Tisza-tavi Ököcentrum kikötője	Poroszló, Tisza jp, 6+995 tkm
8. Füzfa	Poroszló, Tisza, jp, 7+600-7+980 tkm
9. Nonstop kikötő	Poroszló, Tisza jp, 429,730 – 430,400 fkm
10. Szalók Hajó Klub	Abádszalók, Tisza bp, Attila öböl 145+895 – 146+650 tkm
11. Szalók Yacht Klub	Abádszalók, Tisza bp, Attila öböl 146+650 – 147+000 tkm
12. Wiking Csónak és kishajókikötő	Abádszalók, Tisza bp. 148+860-149+200 tkm
13. Tiszaderzs kikötő	Tiszaderzs, Tisza bp, 414, fkm
14. Tiszaszőlősi kikötő	Tiszaszőlős, Tisza bp, 163+820-164+120 tkm
15. Katamarán kikötő	Tiszaszőlős, Tisza bp, 422,230 – 422,330 fkm
16. Szabics kikötő	Tiszafüred – Örvény, Tisza bp, 167+560 – 168+430 tkm
17. Kormorán kikötő	Tiszafüred – Örvény, Tisza bp, 168+520-168+870 tkm
18. Tisza-tó Horgászegyesület kikötő	Tiszafüred-Örvény Tisza bp, 168+870-169+020 tkm
19. Albatrosz kikötő	Tiszafüred, Tisza bp, 170+700 – 170+950 tkm
20. Horgászcentrum-kikötő	Tiszafüred, Tisza bp. 171+680 - 171+780
21. Városi kikötő	Tiszafüred, Tisza bp 171+950-172+080 tkm

Javaslatok:

Javasolt megteremteni a terv és engedélyezési szinten elkészült Kisköre – Abádszalók közötti hajóút létesítésének és üzemeltetésének anyagi fedezetét.

A Tisza-tó idegenforgalmi attrakcióinak bővítését elősegítő személyhajó állomások létesítését: Kisköre – Abádszalók – Tiszanána – Tiszaderzs – Tiszafüred-Tiszaörvény – Tiszabábolna térségében.

Meg kell vizsgálni annak lehetőségét, hogy komplex nagyhajó kikötő létesüljön Kisköre, Tiszaderzs és Tiszafüred térségében.

Közműrendszerek fejlesztése

A közműrendszerek által nyújtott szolgáltatások köre, minősége és hozzáférhetősége alapvető feltételként jelentkezik a Tisza-tó térségében bármely fejlesztési elképzelés megvalósíthatóságához. A különböző közműrendszerekkel kapcsolatos fejlesztési igények a kiemelt üdülőkörzet területén a kiépítettség, illetve a szükségletek szempontjából nézve nem egyformán hangsúlyosak. Kiemelendő a vízellátás és szennyvízkezelés, a hulladékgazdálkodás és az infokommunikációs rendszerek köre, mely megkülönböztetett figyelmet érdemel. *Szennyvízkezelés és szennyvízcsatorna-hálózat fejlesztése, korszerű egyedi szennyvíz-elhelyezési kislétesítmények alkalmazása, települési folyékony hulladékkezelő rendszerek kialakítása.*

Megoldandó feladat, hogy a tisztított szennyvíz se kerüljön a Tisza-tóba, hanem egy regionális rendszeren keresztül a tó alatti részen a Tisza-folyó főmedrébe kerüljön minden Tisza-tavi település tisztított szennyvize.

Szennyvízkezelés terén legfontosabb feladat a keletkező szennyvizek mielőbbi és lehető legnagyobb arányú ártalmatlanítása, a szennyvízcsatorna-hálózat, illetve a szakszerű egyedi szennyvíz-elhelyezés fejlesztése, valamint a szennyvíztisztítás hiányzó elemeinek pótlása (II. és III. fokozatú tisztítás) és egyéb kezelési problémák megoldása. A szennyvízkezelés fejlesztése főleg a fokozottan érzékeny vízbázisok területén lévő településeknél jelent sürgős feladatot.

A közüzemi csatornahálózattal rendelkező településeknél szorgalmazni kell a hálózatra

kötések növelését, valamint a már régebben, korszerűtlen anyagokból épült, és nem megfelelő kapacitású vezeték-szakaszok cseréjét.

A meglévő, leürítő műtárggyal rendelkező szennyvíztisztító-telepek települési folyékony hulladék leürítő kapacitásának lehető legnagyobb mértékű kihasználását kell preferálni. Ennek hiányában először a leürítő berendezés kialakítása szükséges.

Megvalósítandó a szennyvíztisztítás során keletkezett szennyvíziszap emberi és állati egészséget nem veszélyeztető mezőgazdasági-kertészeti felhasználása, lehetőség szerint minél nagyobb mértékű komposztálással. Középtávon célszerű és szükséges a szennyvízkezelésből és egyéb mezőgazdasági technológiákból származó iszapszerű melléktermékek hasznosítását szolgáló biogáz-erőmű/erőművek megvalósítása.

Települések, településrészek, üdülőterületek ivóvíz-ellátottsági problémáinak kezelése

Cél a térség településeinek 100%-os vezetékes ivóvíz-ellátottsága (azaz minden lakóépületet és közintézményt rá kell kötni az ivóvízhálózatra.) A regionális ivóvízminőség javító programok befejezését követően jelentős előrelépés várható a szennyezők EU-s normák előírásai szerinti értékeinek elérésében, elsősorban a legtöbb település ivóvizében előforduló vas-, arzén-, nitrát komponensek vonatkozásában.

EU normáknak megfelelő komplex regionális hulladékgazdálkodási rendszerek működtetése

A környezetkultúra javítása és az EU normák teljesítése érdekében a települési szilárd hulladék gyűjtését, elszállítását és ártalmatlanítását a leghatékonyabban és legkorszerűbben megoldó, meglévő komplex regionális hulladékgazdálkodási rendszerek fejlesztésével kell a térségben megvalósítani, ahol teljesülhetnek a hulladékgazdálkodásban kitűzött területi célok, mint a keletkező hulladék mennyiségének csökkentése, a szelektív gyűjtés megvalósítása, a végleges lerakással ártalmatlanításra kerülő hulladék mennyiségének minimalizálása és a hasznosítható komponensek esetén lehető legnagyobb hasznosítási arány elérése, kiemelten vonatkoztatva a biológiailag lebomló szerves anyagokra. A jogszabályoknak nem megfelelő, felhagyott hulladéklerakók lezárása folyamatban van,

A hulladékgazdálkodási rendszerbe foglalt tevékenységeket össze kell hangolni a turizmus sajátosságaival, a kiemelt üdülőkörzetre vonatkozó előírásokkal. A vízpartok

karbantartásával a hulladékgyűjtés és tárolás üdülési rendhez való igazításával, megfelelő zárt gyűjtők kialakításával.

A szelektív hulladékgyűjtés lényege a hulladékok termelésbe történő visszaforgatása. Az üdülőjelleg és a településkép javítása érdekében a településeken ki kell alakítani a jól használható és esztétikailag is megfelelő zárt gyűjtőket és tárolóhelyeket.

A hulladék lakosságtól ill. egyéb termelőktől való begyűjtésére az adottságokhoz alkalmazkodó, új gyűjtőszigetek ill. edények kihelyezése és a meglévő gyűjtőhelyek számának növelése szükséges. E műszaki követelmények kielégítése mellett a legnehezebb és leghosszabb folyamat a társadalmi tudatformálás, amelyet elősegítő információközlést, tudatos környezeti nevelést, oktatást és egyéb ismeretterjesztést előtérbe kell helyezni.

A komplex hulladékgazdálkodási rendszereken keresztül kiemelt figyelmet kell kapnia a veszélyes hulladékok és a kiemelt hulladékáramok keletkezésének, elszállításának, ártalmatlanításának és további felhasználásának. A térségben emiatt magas színvonalon kell megvalósítani a veszélyes hulladékok, és a kiemelten kezelendő hulladékáramok kezelését.

A lakosságnál keletkező veszélyes hulladékáramok gyűjtésének és kezelésének egyik lehetséges gyakorlati megvalósítása – legalább a nagyobb településeken – a hulladékudvar kialakítása, ahol a környezetvédelmi hatóság által engedélyezett módon, biztonságosan összegyűjthetők ezek az emberi egészségre és a természeti környezetre veszélyes anyagok.

Növelni kell a komposztálható hulladékok begyűjtési arányát és meg kell oldani az így előállított humusz értékesítését.

Infokommunikációs rendszerek kialakítása

A Tisza-tó térség fejlődési lehetőségeit nagymértékben befolyásolja, hogy mennyire képes kedvező feltételeket kínálni a befektetők számára. A regionális fejlődést fokozott mértékben a globális hálózatok elérhetősége determinálja, amely a hagyományos infrastruktúra (pl. közlekedés) mellett nagymértékben függ az információs és kommunikációs hálózatok kiépítettségétől. Az infokommunikációs technológiák (IKT) legfontosabb szegmensei a telekommunikációs infrastruktúra (telefon, kábeltelevízió), továbbá a számítástechnikai és az internethez kapcsolódó hálózati infrastruktúra. Ebben a tekintetben az ország egyes régiói, megyéi és kistérségei között még jelentős ellátottságbeli különbségek vannak. Az IKT főbb összetevői által meghatározott komplexitás tekintetében a Tisza-tó térsége ellátottsága az országos átlagnak csak 50-75%-a.

3. GAZDASÁGI SZERKEZET MEGÚJÍTÁSA

A térség ipara és agrárszektora problémákkal küzd, mely részben a térségen kívüli nemzetgazdasági, illetve külpiaci folyamatokra, részben a mindkét ágazatra jellemző tőkehiányra vezethető vissza.

Tiszafüred példáján kellőképpen szemléltethető a térségre jellemző és arra jelentősen kiható probléma. A Tisza-tó fővárosában a rendszerváltáskor az ipar, illetve a szolgáltató szektor részesedése volt a legnagyobb a foglalkoztatási szerkezetben. 851 fő a mezőgazdaság területén, 2631 fő az ipar-építőipar, 2513 fő pedig a szolgáltatások terén talált állást magának. Ez az arány nagyjából megfelelt az akkori országos átlagnak. Az aktív keresők közül 5521 fő talált magának munkát Tiszafüreden, míg kb. 500 fő már ekkor is eljárt a városból másfelé dolgozni. Kisebb mértékben a város munkaerő-vonzási központ volt a környező települések számára, ezt jelzi, hogy 558 fő járt be dolgozni a környező településekről.

Az iparban foglalkoztatottak száma a gyárbezárások miatt 1200 fő körülire csökkent. A mezőgazdaságban és a szolgáltató szektorban dolgozók száma is jelentősen visszaesett. 1993-ban a nyilvántartott állás keresők száma 1294 fő volt. Ez a teljes népesség 9,2%-át foglalta magába. A legtöbb nyilvántartott állás kereső 1999-ben volt, 1379 fő, ami a lakosság 9,6 %-át jelentette. 2008-ban a regisztrált munkanélküliek száma 762 fő volt, ez 6,8%-át tette ki a lakosságnak. A településre jellemző, hogy a képzettebb, fiatal korosztály nagy része elvándorol a településről a kedvezőtlen munkaerőpiaci helyzet miatt.

A gazdaság szolgáltató szektor javára történő átrendeződése figyelhető meg. Azonban a területfejlesztés forrásai a strukturális problémák megoldására önmagukban nem voltak elégségesek, a rendelkezésre álló pénzügyi lehetőségek mellé ágazati és piaci forrásokat (állami alapok, kedvezményes hitelek) rendelve, a célterületek világos megjelölésével (projektek) gyorsítható a szervezeti átalakulás folyamata. A jelenlegi tervezési időszak (2014-2020) adta újszerű területfejlesztési lehetőségei megteremthetik a gazdaságfejlesztés közösségvezérelt, helyi döntési jogköröket biztosító módját.

A jövőben elsődleges szempont a foglalkoztatottság növelés, munkahelyteremtés, hiszen a turizmus a térség gazdaságában ugyan kiemelt jelentőséggel van jelen, de a bővülő

forgalom mellett is alacsony bevétel, valamint a szezonális következtében bizonytalan megélhetés miatt további diverzifikált fejlesztése szükséges.

Az utóbbi évek kezdeményezései (ipari parkok, vállalkozási övezet) lehetőséget nyújtanak a befektetések vonzására. Fontos feladat a gazdaságfejlesztést akadályozó információhiány felszámolása. Ezen információhiány alatt elsősorban a befektetői oldal felé gyenge/hiányos kommunikáció kialakulását is érthetjük. Ennek megváltoztatására szemléletformálás és érték (erőforrás alapú) adatbázis összegyűjtése indokolt. Az információáramlás csatornáinak kiépítése során a gazdasági szerkezet megújítására irányuló törekvéseknek kell elsőbbséget kapniuk.

Alapvető feladat a helyi gazdaságfejlesztés (HGF) elindítása, megvalósítása, azt segítő olyan közösség által vezérelt intézményrendszer kialakítása, amely képes összehangolni a HGF különböző tevékenységeit.

A mikro-, kis- és középvállalkozói kör erősítése az elmúlt időszakokban nem történt meg. Szükséges átgondolni a pályázati rendszert, annak hiányosságait figyelembe véve kialakítani egy nem kizárólag ágazati rendszerben gondolkodó támogatáspolitikát, figyelemmel a térség sajátosságaira, problémáira.

Az agrárszférában a földhasználati rendszer adottságokhoz jobban igazodó átalakítása mellett a különböző tevékenységi köröket integráló szervezeti keretek kialakítása nem történt meg, továbbá piaci anomáliákat enyhítő szerveződések (felvásárló raktározási szervezetek, értékesítési szövetségek) ösztönzése sem alakult ki szervezeten és a térségre terjedően. Kíváncsú a megtermelt alapanyagok térségben való feldolgozási arányának növelése.

A turizmus szerepe nőtt a vizsgált időszakban, azonban a Tisza-tó térség gazdasági húzóágazataként az adottságok bővülő igénybevételével, a kínálati elemek programcsomagokba rendezésével és kiajánlásával, a kapcsolódó infrastrukturális elemek mennyiségi és minőségi fejlesztésével kívánatos tovább növelni.

Fentieknek megfelelően az alábbi stratégiai beavatkozási pontok mentén épül fel a gazdaságfejlesztési stratégia:

Térségi adottságokra épülő ipari struktúra fejlesztése

A Tisza-tó térsége jelentős ipari potenciállal nem rendelkezik, de néhány város abból pontszerűen kiemelkedik.

Az ipar munkahelyteremtő, foglalkoztatás növelő szerepének kihasználása szükséges ahhoz, hogy a térség népességmegtartó képessége fokozódjon. Ehhez szükséges, hogy a képzettségében **javítandó humánerőforrás bázisra** alapozó **korszerű vállalkozások** telepedjenek meg, hiszen a korszerű ipari üzemek megjelenése a térségben hozzásegíthet az **innovatív vállalkozói kultúra** és tőke meghonosításához.

Ahhoz, hogy az ipar fejlődésében érezhető javulás következzen be, a helyi lakosság kor- és végzettség szerinti összetételét figyelembe vevő, megfelelő **képzési és átképzési programra** is szükség van.

A nagyobb termelési potenciállal rendelkező és foglalkoztatott létszámú vállalatokat az ipari parkokban, ill. nagyobb kiterjedésű, közművel jól ellátott (elsősorban városi) iparterületeken célszerű elhelyezni, meghatározóan a Tisza-tótól távolabb eső településsávban. A Tisza-tó **partmenti településein** rendelkezésre álló ipari területeken (pl. Abádszalók, Tiszafüred) olyan beruházási, befektetési, iparfejlesztési lehetőségeket kell teremteni, amelyek a **környezeti adottságokat** teljes mértékben figyelembe veszik és a lehető legalacsonyabb szintű zavarással élnek a környezet irányában.

Az ipari fejlesztéseknél alapvetően fontos az üdülőtérségi státusz és az azt megalapozó természeti és táji értékek figyelembevétele.

Az iparfejlesztés – tágabb értelemben a gazdaságfejlesztés – a **kis- és középvállalkozói kör jelentős bővítését** igényli. Ennek egyik feltétele a **helyi gazdaságfejlesztés** elindítása, annak térségi koordinálása.

A térség adottságai, valamint az átalakuló vásárlói szokások és a globális piaci termékeket egyre jobban elutasító, azokat helyi termékekkel kiváltani igyekvő társadalmi mozgások kedveznek a különböző típusú hagyományos vidékiparnak, tájjellegű mezőgazdasági termékfeldolgozó iparnak, könnyű-, építő- és szolgáltató iparnak. Fejleszthető a helyi értéktárak alapján kialakított **térségi értéktár alapú** háziipar, a vízi- és pusztai kultúra tájtermékeinek készítése, az üvegházi, primőr és bionövények termesztésére épülő feldolgozóipar.

A térségben a **megújuló energiaforrásokra** támaszkodó iparágak közül a termál, víz, nap,

és biomassza energiaipar megteremtése ill. fejlesztése látszik megalapozottnak. A kiemelt üdülőkörzeti státuszról is kiindulva indokolt a környezetvédelmi ipar (védelmi technológiák fejlesztése, védelmi berendezések gyártása, hulladékok újrahasznosítása) meghatározó iparággá való fejlesztése.

Térségi agrár és vidékfejlesztési stratégia

A térség környezeti-, természeti-, talaj- és vízgazdálkodási tulajdonságai alapján megállapíthatók a legalkalmasabb gazdálkodási formák. Ennek megfelelően szükséges kialakítani és támogatni a természet- és tájvédelmi meghatározottságú területeken a hagyományos ártéri tájgazdálkodás kereteit, a pusztai gyepegzálkodásra alapozott legeltető állattartás feltételeit őshonos fajták preferálásával, génmegőrzési és turisztikai célok integrálásával, valamint az ökoszociális típusú, tanyás gazdálkodás és az alacsonyabb termőhelyi értékű területek kímélő jellegű, kézimunka- igényes, gyógy-, fűszer- és bionövény termesztésre alkalmas művelési formáit, ártéri gyümölcsösök újraélesztését is összhangban a Nemzeti Vidékstratégia 2012-2020 fejlesztési irányjaival.

A foglalkoztatottság növelés térséghez igazodó formája kell, hogy legyen a háztáji program elindítása, fejlesztése.

Rossz talajadottságú területeken a jelenleginél nagyobb szerepet kell szánni a gazdasági célú erdők, energianövények telepítésének is.

A Tisza-tó és a környező vizes élőhelyek halállománya összetételének és mennyiségének monitoringja és szabályozása szükséges az ökológiai egyensúly fenntartásához, valamint a feldolgozó- és vendéglátóipar által igényelt halhús megtermeléséhez és a horgászturizmus igényeinek kielégítéséhez. Az **eredményes halgazdálkodás** érdekében ki kell dolgozni az orvhalászat elleni hatékony védelmet. Egyik legfontosabb teendő a halak ívőhelyeinek, vermelő helyeinek és életkörülményeinek javítása. Ilyen feladat többek között a holtágak, tározó feletti kubikok revitalizációja, a befolyó vizek medrének kotrása, kiszélesítése, halívásra, haltenyésztésre alkalmassá tétele, valamint az oxigénellátottság javítása. A horgászat mellett a halászat kiegészítő jelleggel, kis létszámú halásztársasággal működtethető. Tevékenységük, skanzenszerű környezetük, a hagyományos halászeszközök bemutatása, halételek kínálata turisztikai programot is teremthet.

Vállalkozási aktivitás, a gazdasági szervezetek struktúrája

A tó környezetének gazdasági helyzetét meghatározza, hogy ezek a települések a megyék közigazgatási határain, perifériális, városhiányos részein helyezkednek el. A terület gazdasági potenciálja a tó kialakulásakor is alapvetően gyenge, az országosnál jóval kedvezőtlenebb volt.

A térségben a vállalkozási aktivitás jóval alacsonyabb, mint az érintett megyék egészének mutatói, és még inkább kisebb az országosnál. A Borsod-Abaúj-Zemplén megyéhez tartozó tóparti településeké a legkedvezőtlenebb. A tó déli részén, a Jász-Nagykun-Szolnok megyei községekben viszonylag nagyobb a vállalkozási intenzitás.

A gazdálkodási forma megválasztása szorosan összefügg a vállalkozás tevékenységének jellegével, és tőkeerejével. A Tisza-tó térségében működő vállalkozások alig több mint egytizedét adják a jogi személyiségű vállalkozások, zömében korlátozott felelősségű társaságok, közel nyolctized részét pedig egyéni vállalkozások. A tőkehiányos térség jogi személyiségű vállalkozásainak további jellemzője, hogy háromnegyedük 11 főnél kevesebb alkalmazottat foglalkoztat.

A vállalkozások között gazdasági ág szerinti megoszlása alapján a kereskedelem, javítás, a szálláshely-szolgáltatás, és a mezőgazdaság súlya a legjelentősebb, ami nyilvánvalóan a mezőgazdaság hagyományosan meghatározó voltával és az idegenforgalom megjelenésével függ össze.

A Tisza-tó térsége iránt a külföldi tőke érdeklődése jelenleg minimálisnak mondható.

A külföldi befektetők elsősorban Tiszafüreden telepedtek le, nagy részük a kereskedelemben és a szálláshely-szolgáltatásban tevékenykedik.

Tiszafüreden nagy múltra tekint vissza a nehéz és könnyűipar, a településen élők és térsége felnőttkorú munkaképes lakosságának zöme ezen üzemekben dolgozott egészen 1990-ig. A rendszerváltáskor az ipar, illetve a szolgáltató szektor részesedése volt a legnagyobb a foglalkoztatási szerkezetben. 851 fő a mezőgazdaság területén, 2631 fő az ipar-építőipar, 2513 fő pedig a szolgáltatások terén talált állást magának. Ez az arány nagyjából megfelelt az akkori országos átlagnak. Az aktív keresők közül 5521 fő talált magának munkát Tiszafüreden, míg kb. 500 fő már ekkor is eljárt a városból másfelé dolgozni. Kisebb mértékben a város munkaerő-vonzási központ volt a környező települések számára, ezt jelzi, hogy 558 fő járt be dolgozni a környező településekről.

Az ipari üzemek azonban nem éltek túl a bekövetkezett szerkezetváltást, ezzel több ezer jól képzett szakember vált munkanélkülivé. Tiszafüreden az iparban foglalkoztatottak száma a

gyárbezárások miatt 1200 fő körülire csökkent. A mezőgazdaságban és a szolgáltató szektorban dolgozók száma is jelentősen visszaesett. 1993-ban a nyilvántartott állás keresők száma 1294 fő volt. Ez a teljes népesség 9,2%-át foglalta magába. A legtöbb nyilvántartott állás kereső 1999-ben volt, 1379 fő, ami a lakosság 9,6 %-át jelentette. 2008-ban a regisztrált munkanélküliek száma 762 fő volt, ez 6,8%-át tette ki a lakosságnak. 2008-ban végzettség alapján Tiszafüreden a szakmunkás. A településre jellemző, hogy a képzetesebb, fiatal korosztály nagy része elvándorol a településről a kedvezőtlen munkaerőpiaci helyzet miatt. A gazdaság szolgáltató szektor javára történő átrendeződése figyelhető meg. A barnamezős területté érett iparterületen kisebb gazdasági társaságok tevékenykedtek a rendszerváltást követően, azonban ezek csak kis létszámot foglalkoztattak, és helyzetük bizonytalan volt, és rövid ideig működtek. 2013-ban egy helyi befektető által - kormányzati támogatottsággal - a volt ipartelep üres üzemeiben ipari park létesítése kezdődött meg, mellyel lehetőség nyílt az elhalt iparágak újraélesztésére, és új iparágak telepítésére a térség számára.

Az agrárszférában a földhasználati rendszer adottságokhoz jobban igazodó átalakítása mellett a különböző tevékenységi köröket integráló szervezeti keretek kialakítása, továbbá piaci anomáliákat enyhítő szerveződések (felvásárló raktározási szervezetek, értékesítési szövetségek) ösztönzése kívánatos a megtermelt alapanyagok térségben való feldolgozási arányának növelésével.

A turizmus szerepét a Tisza-tó térség gazdasági húzóágazataként az adottságok bővülő igénybevétele, a kínálati elemek programcsomagokba rendezésével és kialakításával, a kapcsolódó infrastrukturális elemek mennyiségi és minőségi fejlesztésével kívánatos növelni.

Térségi adottságokra épülő ipari struktúra fejlesztése

Az 1990-es években az ipari szerkezetváltás a térségben is végbement, az ipari termelés nagy része megszűnt, az üzemek egy része átalakult. A Tisza-tó térsége jelentős ipari potenciállal nem rendelkezik, de néhány város – elsősorban Tiszaújváros, majd Füzesabony, Heves, Polgár, Kunhegyes és Tiszafüred – abból pontszerűen kiemelkedik.

Az ipar átfogó fejlesztése szükséges ahhoz, hogy a térség népességmegtartó képessége, több lábon állása megerősödjön. Ehhez szükséges, hogy a képzettségében javítandó humán erőforrás bázisra alapozó korszerű vállalkozások telepedjenek meg, további életképes

ipari parkok jöjjenek létre, hiszen a korszerű ipari üzemek megjelenése a térségben hozzásegíthet az innovatív vállalkozói kultúra és tőke meghonosításához.

Ahhoz, hogy az ipar fejlődésében érezhető javulás következzen be, a helyi lakosság kor- és végzettség szerinti összetételét figyelembevevő, megfelelő képzési és átképzési akciósorozatra is szükség lenne.

A nagyobb termelési értékű és foglalkoztatotti létszámú vállalatokat a vállalkozási övezetben lévő, vagy azon kívül található ipari parkokban, ill. nagyobb kiterjedésű, közművel jól ellátott (elsősorban városi) iparterületeken célszerű elhelyezni, meghatározóan a Tisza-tótól távolabb eső településsávban.

Az iparfejlesztés – tágabb értelemben a gazdaságfejlesztés – a kis- és középvállalkozói kör jelentős bővítését igényli. Ennek egyik feltétele a vállalkozásfejlesztő intézményrendszer kiépülése.

Az ipari fejlesztéseknél alapvetően fontos az üdülőtérségi státusz és az azt megalapozó természeti és táji értékek figyelembevétele, a velük való ütközések elkerülése.

A térség adottságai kedveznek a különböző típusú hagyományos vidékiparnak, tájjellegű és a piac által is igényelt mezőgazdasági termékfeldolgozó iparnak, könnyű-, építő- és szolgáltató iparnak. Fejleszthető az értékmegőrző háziipar, a helyben képződő alapanyagokból készíthető vízi- és pusztai kultúra tájtermékeinek készítése, az üvegházi, primőr és bionövények termesztésére épülő feldolgozóipar.

A térségben a megújuló energiaforrásokra támaszkodó iparágak közül a termál, víz, nap, szél és biomassza energiaipar megteremtése, ill. fejlesztése látszik megalapozottnak.

Jó feltételeket teremt az ipari és logisztikai tevékenységek fejlődéséhez a térség peremterületein vezetett, ill. kiépülő gyorsforgalmi, valamint az ahhoz csatlakozó főúthálózat.

A kiemelt üdülőkörzeti státuszból is kiindulva indokolt a környezetvédelmi ipar (védelmi technológiák fejlesztése, védelmi berendezések gyártása, hulladékok újrahasznosítása) meghatározó iparággá való fejlesztése.

Vállalkozási övezet és ipari parkok fejlesztése

Fejlesztésük gazdasági szempontból meghatározó jelentőségű, hiszen funkciójuknak megfelelően szerepük elsősorban a külső (külföldi) működő tőke térségbe vonzása.

A Kunmadaras és Térsége Vállalkozási Övezet Abádszalók, Berekfürdő, Karcag, Kunhegyes, Kunmadaras és Tiszafüred településekre terjed ki. Az övezet húzóereje és legnagyobb ingatlannal rendelkező objektuma a kunmadarasi repülőtér. Az övezethez tartozó minden település elérhető vasúton, de közúti megközelítése is megfelelő. A Tisza az övezet számára a vízi közlekedés fejlesztésének lehetőségét hordozza magába.

A térség gazdaságában legnagyobb súllyal a mezőgazdasági termelés van jelen, de a mezőgazdasági termékek feldolgozása messze elmarad a lehetőségektől és a szükségéstől. Ezen a területen a fejlesztési és befektetési lehetőségek széles skálája nyitott.

A vállalkozási övezetben Karcag elnyerte az ipari park minősítést, de Abádszalókon, Kunhegyesen és Tiszafüreden is jó fekvésű, ill. infrastruktúrával ellátott iparterületek keresnek befektetőket, akárcsak a Kunmadarason lévő repülőtér területén is. Tiszafüreden a több évtizede bezárt üzemek felújítása elindult 2013-ban az állam támogatásával helyi vállalkozó által, és minden igényt kielégítő, teljes infrastruktúrával ellátott ipari park jön létre.

A Polgári Ipari Park jó elhelyezkedésű, kedvező közlekedési és szállítási adottságokkal, teljes infrastrukturális ellátottsággal és kibővített területtel kiválóan alkalmas kereskedelmi áruelosztó központok, raktárbázisok vagy önálló termelő- (gépipari, mezőgazdasági feldolgozó) és szolgáltató vállalkozások megtelepedésére.

Új ipari parkok létesítése elsősorban Hevesen (adottságai alapján kézmű- és háziipari tevékenységek, kézügyességre alapozott szerelő üzem, elektronikai ipar számára kedvező feltételek biztosításával), továbbá Tiszacsegén (fekvése alapján csak környezetbarát tevékenységekkel öko-ipari park) képzelhető el.

Helyi termékvertikumok kialakítása

Kíváncsú a helyben megtermelt gyümölcs-, hús- és tejtermékekre alapozott, a térségben

hiányos feldolgozóipar letelepítése, hűtőház-, raktározás- és csomagoló üzem létrejöttének (sajt-, bárány) termékek export- és belföldi értékesítésének elősegítése. Brojlercsirke ágazat teljes vertikumának létrehozása (takarmánytermesztés, csirkenevelés, hús- és tojásáru értékesítés), valamint az állattartáshoz kapcsolódó bőrfeldolgozás, export- és belföldi értékesítés fejlesztése javasolt.

A térségben preferálandó a hagyományos zöldség-, gyümölcstermesztésre alapozott (dinnye, szilva, meggy, paprika, paradicsom) feldolgozóipar, szárító-aszaló üzem, konzervipar telepítése, technológiai korszerűsítése, a matyó kézmű- és háziipar termékskálájának, értékesítésének elősegítése, a nád-, gyékény-, vessző, valamint halászati-horgászati termékek (varsa), lószerszámok készítési, értékesítési feltételeinek javítása.

Kis- és középvállalkozások szerepének növelése

A gazdaságban egymást kiegészítve együtt élnek a különböző nagyságrendű vállalatok, de a kis- és középvállalkozások (kkv-k) alapvető szerepet játszanak a gazdasági szerkezetben.

Egyfelől a nagyobb vállalkozásokhoz képest jóval rugalmasabb alkalmazkodó képességgel rendelkeznek, másfelől gazdálkodásukat általában az átlagnál magasabb fajlagos munkaerő felhasználás jellemzi.

A Tisza-tó térség gazdaságfejlesztésében is fokozottabb szerepet kell kapniuk ezeknek a vállalkozásoknak. Egyfelől a foglalkoztatásban játszott pozitív szerepük, másfelől azon jellemzőjüknél fogva, miszerint ezek a vállalkozások elsősorban a szolgáltatások, majd a kereskedelmi és feldolgozóipari tevékenységek területén alakulnak és működnek. Ezért szerepük és részesedésük a térségben a helyi és turisztikai vásárlóerő kiszolgálásában, az ipari parkokba, a nagyobb ipari területekre betelepülő vállalatok beszállítói hálózatában illetve a mezőgazdasági alapanyag termelésben és feldolgozásban növelendő.

A kis- és középvállalkozások fejlesztése fentiekén túl azért is preferálandó, mert ezekben a vállalkozásokban a tulajdonosok általában belföldi magánszemélyek, ill. társaságok, így azok a térségi vállalkozói réteg növekedésében és erősödésében is pozitív szerepet játszanak.

A kkv-k fejlődését megfelelő intézményrendszerrel is alá kell támasztani. A fejlesztéshez –

figyelemmel a térség specifikus környezetvédelmi és turisztikai determinációjára – a jelenlegi hazai és EU-s pályázati rendszerek jó lehetőségeket biztosítanak

Környezeti adottságoknak megfelelő tájgazdálkodás kialakítása

Cél a táj társadalmi és környezeti adottságaira épülő, idegenforgalmi- és ökoszociális célokat is integráló vidékgazdálkodás kialakítása. A térség különböző arculattal megjelenő egységei a természetvédelmi meghatározottságú, idegenforgalmi célokkal kombinált extenzív gazdálkodás térségei, az ökoszociális típusú külterjes gazdálkodás térségei, valamint a gazdasági potenciált adó intenzív, integrált gazdálkodás területei. Az egyes területeken meghonosodó, illetve fejlesztendő gazdálkodási formák működéséhez szükséges az alapfeltételek – mint a képzés, szaktanácsadás, információ-áramlás, térségi integráció- és együttműködés, márkavédelem – biztosítása, a piaci bizonytalanságok-, haváriahelyzetek kezelése, valamint a rendszert fenntartó, beruházási és működési támogatások rendelkezésre állása.

Területalkalmassághoz igazodó földhasználati struktúra kialakítása

A térség környezeti-, természeti-, talaj- és vízgazdálkodási tulajdonságai, vagyis az agroökológiai- és tájpotenciál alapján megállapíthatók a legalkalmasabb gazdálkodási formák. Ennek megfelelően szükséges kialakítani és támogatni a természet- és tájvédelmi meghatározottságú területeken a hagyományos ártéri tájgazdálkodás kereteit, a pusztai gyepgazdálkodásra alapozott legeltető állattartás feltételeit őshonos fajták preferálásával, génmegőrzési és turisztikai célok integrálásával, valamint az ökoszociális típusú, tanyás gazdálkodás és az alacsonyabb termőhelyi értékű területek kímélő jellegű, kézimunka-igényes, gyógy-, fűszer- és bionövény termesztésre alkalmas művelési formáit. Javasolt további lehetőségként számításba venni a korábban virágzó ártéri gyümölcsösök újraélesztését is (ártéri diófások, szilvások és a vizet tűrő őshonos alma- és körtefajták).

Rossz talajadottságú területeken a jelenleginél nagyobb szerepet kell szánni a gazdasági célú erdők, energianövények telepítésének is. A Vásárhelyi terv továbbfejlesztése keretén belül készült „Tisza-térség térszerkezeti tervtanulmánya” erdészeti ágazati megalapozása (ÁESZ, 2004) tárgyú munkával összhangban javasolt a jelenlegi erdősültséget duplájára emelni.

A jó talajadottságokkal rendelkező területeken meg kell teremteni a piacorientált, versenyképes, mezőgazdasági áruterelés feltételeit a környezetkímélő vízhasználat és tápanyagutánpótlás, valamint a növény- és talajszerkezet-védelem figyelembevételével. A működőképesség és az érdekérvényesítés javításához elő kell segíteni a beszerzési-termelési- értékesítési szövetkezesek létrejöttét, a kis- és középvállalkozások erősödését.

Védelmi és rekreációs célú erdők telepítése, fenntartása

A térség ökológiai hálózatának megfelelő kialakulásához és funkciójának betöltéséhez a táji és termőhelyi adottságok figyelembevételével szükséges az idegenforgalmi, rekreációs célokat is szolgáló erdősávok, fasorok, erdőfoltok telepítését és fenntartását előírni. A fafajösszetétel meghatározása során kiemelt figyelmet kell fordítani az őshonos fafajokra, a természetszerű, elegyes erdők létrehozására. Az árterek, partok, valamint a gyenge termőhelyi adottságú területek és pihenőparkok erdőtelepítései elsősorban az élőhelyvédelem, a tájképvédelem, valamint a kiránduló- és természetjáró turizmus céljait támasztják alá.

Termelési, turisztikai és környezetvédelmi szempontokkal összehangolt nádgazdálkodás kialakítása

A tájökológiai adottságokat és természeti egyensúlyt figyelembe véve szükséges a szűrőfunkciókat is ellátó, nádtermelésre alkalmas helyek fölmérése és telepítése. A helyi adottságokra épülő nádtermelés a munkaerő foglalkoztatás mellett a népi építészet és a turizmus számára is vonzó, nádból készült termékek alapanyagát szolgáltatja. A gazdálkodás során elsődleges szempont a természetes ökológiai folyamatok, a biodiverzitás és az élőhelyek igényeinek biztosítása.

A Tisza-tavi halgazdálkodás fejlesztése

A Tisza-tó és a környező vizes élőhelyek halállománya összetételének és mennyiségének monitoringja és szabályozása szükséges az ökológiai egyensúly fenntartásához, valamint a feldolgozó- és vendéglátóipar által igényelt halhús megtermeléséhez és a horgászturizmus

igényeinek kielégítéséhez. Az eredményes halgazdálkodás érdekében ki kell dolgozni az orvhalászat elleni hatékony védelmet. Egyik legfontosabb teendő a halak ívóhelyeinek, vermelőhelyeinek és életkörülményeinek javítása. Ilyen feladat többek között a holtágak, tározó feletti kubikok revitalizációja, a befolyó vizek medrének kotrása, kiszélesítése, halívásra, haltenyésztésre alkalmassá tétele, valamint az oxigénellátottság javítása. A horgászat mellett a halászat kiegészítő jelleggel, kislétszámú halásztársasággal működtethető. Tevékenységük, skanzenszerű környezetük, a hagyományos halászeszközök bemutatása, halételek kínálata turisztikai programot is teremthet.

Természeti és környezeti adottságokhoz alkalmazkodó komplex turisztikai struktúra kialakítása, turisztikai termékcsomagok létrehozása

A jövőkép elérése érdekében olyan sikeres, fenntartható turizmus feltételeit szükséges a térségben kialakítani, amely nem jár negatív hatásokkal a természeti és kulturális környezetre, hozzájárul a gazdasági-társadalmi fejlődéshez, a lakosságnak stabil megélhetést nyújt, a vállalkozások számára rentábilis, a turistáknak pedig kifogástalan utazási-üdülési élményt biztosít.

Cél a Tisza-tó térségének egységes és egyedi arculatú turisztikai fejlesztése turisztikai termékcsomagok létrehozásával, vezértermék és kísérő attrakciók meghatározásával. A Tisza-tó térségére karakteresen jellemző, egyedi turisztikai kínálat kialakítása szükséges, a vendégek idelátogatásának és visszatérésének ösztönzésére. Az egyedi turisztikai termékeket, – melyek sajátos turisztikai szolgáltatásokat is magukba foglalnak – programcsomagokként kell értékesíteni. A programcsomagokat elsősorban a természetközeli (szelíd) turizmusra kell építeni (összefüggésben a vízi és vízparti sportolással), másodsorban a gyógy-és termálturizmusra. A kulturális turizmus lehetőségeit is bővíteni indokolt, mindezeket pedig a szükséges mennyiségű és minőségű szolgáltatásokkal együtt terméké alakítani.

Ezen túlmenően az üdülési és rekreációs célú hasznosítás lehetőségeit a megvalósuló árapasztó tározók differenciált használatával is alá kell támasztani.

Az eladható turisztikai termékek – melyek mögött jelentős termékfejlesztés és marketing áll – megsokszorozhatják a Tisza-tóhoz érkező vendégek számát.

Ökoturizmus kiemelt fejlesztése, vezértermékké alakítása

A tó és térsége jövőjének egyik pillére az ökoturizmus. A fejlesztés célja a térség természeti adottságainak hasznosítása, az ökológiai szemlélet fejlesztése, a tó tehermentesítése, a tópart és a háttértelepülések lehetőségeinek összehangoltabb kihasználása, a turisztikai szezon megnyújtása. A Tisza mente területi kiterjedésével, egyedülálló adottságaival, természeti értékeivel képes egy európai léptékű turisztikai kínálat kialakítására.

A vezértermékké alakítható ökoturizmus („A Tisza-tó, Magyarország ökoturisztikai szigete”) érdekében a feladat elsősorban a nemzeti parkok látogatóbarát fejlesztése, azaz a védett természeti területek látogathatóságának megszervezése természetvédelmi oktatóközpontok, bemutató helyek, tájcentrumok, tanösvények kialakításával és fejlesztésével, valamint az ehhez kapcsolódó tájékoztatási rendszer és ökoturisztikai szálláshelyek (pl. jurta) biztosításával. A kiejánlható programok szervezésénél a különböző korosztályi és társadalmi igények kielégítésére differenciált hangsúlyt kell helyezni. A fiatalok környezettudatos nevelésében fontos szerepet játszó erdei iskolák és nomád táborok kialakítása támogatandó. A térség szempontjából az ökoturizmusban prioritást élvez a madármegfigyelés szabályozott körülmények közötti bevezetése és fejlesztése, ehhez kapcsolódóan ökotúrák szervezése és lebonyolítása. Az elnövényesedési folyamathoz igazodva a labirintus jellegű felfedező túrák szervezése is sikeres lehet. A feladathoz mindenképpen bevonandók az érintett nemzeti parkok igazgatóságai, ill. a környezetvédelmi és természetvédelmi felügyelőségek, valamint vízügyi hatóságok.

Az ökoturizmushoz kapcsolódó egyéb turisztikai termékek a természetjárás, kerékpáros, lovas, lovaskocsis és vízi turizmus lehetnek.

A természeti-, környezeti terhelhetőségnek megfelelő aktív turizmus fejlesztése

A Tisza-tó Kelet-magyarország legnagyobb összefüggő horgászvizeként egy rendkívül egyedi horgászturisztikai kínálatot és élményt képes biztosítani. A horgászat háttérét jelentő infrastruktúra az átlagosnál ugyan magasabb színvonalú, de további fejlesztések éppen a terület kiemelt jellegére tekintettel szükségesek. Mivel a horgászat környezetterhelése

igen nagy, ezért a környezettudatos, fenntartható horgászturisztikai fejlesztéseknek kell előtérbe kerülniük. A vadkempingezés felszámolásával differenciált szálláshelyek kialakítása szükséges (horgásztanyák, horgászfalu, táborhelyek, lakóhajó). Az intézkedésbe a csónakos horgászat lehetőségeinek bővítése, horgásztúrák szervezése, vezetők képzése is beleértendő.

A tó déli része elsősorban vízisportoknak és a fürdőzésnek kedvez. A vízi turizmus fejlesztése mellett a minőségi strandolási lehetőség megteremtését és egyéb vízi sportok biztonságos és szabályos kialakítását és felügyeletét kell megvalósítani.

A lovasturizmus, ezen belül a lovastúrák szervezése a Tisza-tavi szezon hosszabbítását és szélesebb turisztikai célterület bevonását teszi lehetővé. A túraútvonalak kialakítása az országos frekvenciált lovascélpontokkal (Bugac, Hortobágy) való kapcsolatteremtésében is szerepet játszik. A jelenleg még kiaknázatlan vonzerő fejlesztése érdekében a lovasbázisok, istállók, (fedett) lovardák és speciális szálláshelyek kiépítésére indokolt koncentrálni.

A térség kínálatbővítő lehetőségei közé tartozik az apró- és nagyvad vadászat. A erdőterületek tervezett növelésével, az árapasztó-tározókkal egyidejűleg kialakuló vizes élőhelyekkel összefüggésben a vadászat jelentősége is növelhető. Speciális szálláshelyek, vadászházak hálózatának bővítése ehhez igényként jelentkezik.

Kerékpáros turizmus fejlesztése

Jelenleg főleg a jelentős gépjármű forgalmú főutak belterületi szakaszai mentén találhatók kerékpárutak önállóan kiépítve. A turisztikai célú kerékpározás az elmúlt években vált divattá, melynek oka a természeti helyekre irányuló kirándulás növekvő népszerűsége. Nyaranta autóval járható a Tisza-tó, ill. a Tisza gátja Poroszlótól Tiszafüredig, amely kiegészítésekkel rövidesen alkalmas lesz a Tisza-tó körüli kerékpáros nyomvonal kialakítására. Ez a Tisza-tó körüli kerékpárút magában foglalja az EuroVelo 11. sz. útvonalának (Zemplén–Bodrog–Tisza menti kerékpárút) egy részét is. A 33. sz. főút közútfejlesztéssel egyidejűleg, Tiszafüred és Poroszló között mintegy 10 kilométeres kerékpárút kiépítésére kerül sor. A beruházás által a Tisza-tó teljes egészében körbejárhatóvá válik kerékpárral.

A falusi és agroturizmus kínálatának bővítése

A falusi turizmus a térségben jelentősen erősödött az utóbbi tíz évben. Egyes településeken szinte egyedüli jövedelemszerzésnek minősül, kiegészülve az agrártermékek helybeli hasznosításával a vendégek ellátásában. Nagyon fontos az idegenforgalmi vonzerő kínálatban a helyi ízek tálalása családias hangulatú vendégfogadókban, halászcárdákban és magánszállásokon, valamint ezek lehető legszélesebb körű elterjesztése. A házigazdák szakmai segítséget és marketing támogatást kapnak a falusi turizmus helyi egyesületétől. A falusi turizmus kialakítását segíteni, ösztönözni kell olyan településeken, ahol ez még nem indult el, de természeti és környezeti adottságaik révén arra egyébként alkalmasak lennének. Ehhez és az ökoturizmushoz kapcsolódva a fiatalok üdültetése, erdei iskolák, alkotóházak létesítése több településen lenne megoldható. A környezettudatos nevelés lehető legfiatalabb korosztályoknál történő megkezdése nemzeti stratégiai cél, aminek állami támogatása is szükséges lenne.

Kulturális turizmus vonzóképességének növelése

A térség múzeumi, helytörténeti gyűjteményei, tájházai sok értéket őriznek, de országos hírnevű még kevés található közöttük. Egyes településeken jelentős szereppel bírnak a hagyományőrző-, helytörténeti-, művészeti-, zenei- és sportrendezvények, vásárok. A helyi lakosság kulturális, ismeretterjesztő programjait, szabadidős tevékenységét szolgáló intézmények a turizmus számára alkalmi kínálatbővítő lehetőségeket nyújthatnak. A települési programok összekapcsolásával és a háttértelepülések bevonásával rendezvénysorozatok, fesztiválok megrendezésére is sor kerülhet. Illetve múzeumpedagógiai programokkal kézműves foglalkozásokkal lehetne bevonni a célközönséget.

A Tisza-tó és a Hortobágy természeti értékeinek, érintetlen szépségeinek, bemutatása elengedhetetlen cél, továbbá az épített örökség megőrzése témában rekonstruálni lehet az egyes településekre jellemző beépítési formákat falusi turizmus keretében családok, gyerek-, iskolai- és felnőtt csoportok részére (pl. Kiskörén a térségre jellemző kőlábas parasztház), tekintettel arra, hogy a népi építészeti értékeknek a megmentése napjainkban az utolsó utáni pillanatban van. A felújított épületekben, melléképületekben - istállók, ólak - és a hozzájuk kapcsolódó portákon bemutatható a paraszti kultúra értékei - kertkultúra, kisállattenyésztés, hagyományos (kemencés) ételek készítése - a jelenkor emberének.

Egészségutizmus fejlesztése, termál és gyógycentrumok kialakítása

A termál- és gyógyüdülés fejlesztése a meglévő fürdők esetében ezek bővítésével, fedett medencék építésével, vízforgatás megoldásával, gyógyvízzé minősítéssel és komplex gyógyászati szolgáltatások biztosításával érhető el. Például a tiszafüredi termál és strandfürdőben 1959-től hasznosítják az alsópannon rétegekből felszínre hozott 47 °C-os termál ill. gyógyvizet. A víz kémiai összetételének és hőhatásának köszönhetően alkalmas idült mozgásszervi, reumatológiai és porckorongkopásos, nőgyógyászati, izombénulással és -sorvadással járó ideggyógyászati betegségek kezelésére is. 2001 nyarán "Országos jelentőségű gyógyfürdő" minősítést kapott. A termálfürdő szolgáltatásaira az utóbbi időben sok panasz érkezett a vendégek részéről. Poroszlón gyógyfürdő hiányában az egészségturizmus nem jellemző.

A gyógyítás mellett a fitness-wellness (életmódtréningek, biotermékek bemutatása, gasztronómiai terápiák), sportolási (aquapark, élményfürdők) lehetőségek bővítését is célul kell kitűzni. Fontos, hogy a különböző vendégcsoportok számára többféle speciális kínálati programcsomag készüljön különböző árfekvésben.

A térségben – tekintettel a Tisza-tavat körülvevő termálgyűrűre – több, jelenleg is hasznosított kutakkal rendelkező településen van mód termálfejlesztésre. A fejlesztések környezetvédelmi alapfeltétele a használt termálvíz elvezetésének és környezeti ártalommentes elhelyezésének biztosítása.

A termálüdülés-gyógyidegenforgalom fejlesztése a turizmus élénkítése mellett egyes települések esetében egyéb lehetőségeket is kínál. Megfelelő feltételek esetén a termálvíz gazdaságos, komplex felhasználása a cél, melyet azonban csak ágazatközi koordinációval lehet biztosítani (pl. nyáron fürdő, télen lakásfűtés céljára).

4. HUMÁNERŐFORRÁS FEJLESZTÉS

Térségi szellemi és fizikai infrastruktúra, egészségfejlesztés, életképes vidéki települések, helyi közösségek fejlesztése.

A térség településeinek a mezőgazdasági termelésre alapozódott hagyományos gazdasági szerepe az utóbbi évtizedekben megrendült, és a jellemző folyamat az elvándorlás lett. A települések fennmaradásához, fejlődéséhez a gazdasági alapok mellett a társadalmi alapokra is szükség van: jó minőségű lakó és gazdálkodási környezetre, színvonalas intézményekre, elérhető szolgáltatásokra (nevelés, oktatás, kulturális /könyvtári/, egészségügy, közigazgatás). A falvak, vidék sorsa az ott élő emberek szemléletén, tudásán is múlik, kiemelten fontos ezért az oktatás, szakképzés, szakmai tanácsadás, a korszerű gazdálkodási ismeretek terjesztése, valamint a közösségi együttműködési módszerek alkalmazása

Célkitűzések

A térségfejlesztés szellemi, szemléleti megalapozása, tudásátadás.

A térségfejlesztés képzési és szakmai bázisainak kialakítása, megerősítése.

A települések, falvak közösségi szolgáltatásainak, intézményi struktúráinak erősítése.

A lakosság egészségügyi ellátásának fejlesztése.

Város-vidék kapcsolatok helyreállítása.

Képzés, szakoktatás

A települések fennmaradásának, megújításának elengedhetetlen feltétele a jó színvonalú, térben, időben elérhető oktatási lehetőségek biztosítása. A környezeti nevelés nem képezi az oktatás hangsúlyos részét. A cigánygyerekek esetében gond az iskolai beilleszkedés, a nagyfokú lemorzsolódás. A korszerű gazdálkodás is a szakmai tudás folyamatos megújítását teszi szükségessé a gazdálkodók számára.

Stratégiai irányok és teendők

- a környezettudatosság érdekében a környezeti nevelés hangsúlyos kezelése az oktatás minden szintjén,
- az agrárszakképzésben, agrár felsőoktatásban a kisüzemi léptékben is működtethető

termesztés- és tenyésztéstechnológia bemutatása, oktatása, a tájfajták, helyi fajták, fajtakutatók megismertetése, az ökológiai gazdálkodás hangsúlyos képzése,

- iskolakert program,
- helyi ismeret oktatása helyi tantervekkel, a helyi, táji értékek megismertetésével, a helyi, térségi identitást erősítése céljából,
- a gyakorlati igényekhez igazodó, a korszerű fenntartható gazdálkodásra irányuló mezőgazdasági, kertészeti, erdészeti, élelmiszeripari szakképzés erősítése,
- a kézműves, ipari, kereskedelmi szakmák – iskola-rendszerű, nem iskolarendszerű – oktatásának fejlesztése,
- külföldi szakmai gyakorlat, tapasztalatcsere programok támogatása,
- korszerű, gyakorlatban hasznosítható képzés a mezőgazdasági és élelmiszer-feldolgozó vállalkozások vezetői, illetve a mikro-és kisvállalkozások alacsonyabb képzettségű vezetői számára,
- önkormányzati vezetők és szakemberek képzése,
- a felnőttképzés egyéb formáinak támogatása, például nyelvi, informatikai tanfolyamok,
- a nyilvános könyvtári rendszer működésének folyamatos támogatása.

Fogyasztói szemléletformálás

A magyar lakosság jelentős része táplálkozásában és vásárlásában szemléleti és anyagi okok miatt nem figyel az egészséges, illetve a hazai, helyi élelmiszerek fogyasztására. Mindez hozzájárul az egészségügyi problémákhoz és a helyi, hazai gazdaság megerősödését is gátolja.

Stratégiai irányok és teendők

- az óvodai, valamint az alap és középfokú iskolai képzésbe a legfontosabb fogyasztói, táplálkozási, élelmiszerhigiéniai, ételkészítési ismeretek oktatásának beillesztése,
- a fogyasztók egészséges, kiegyensúlyozott étrenddel kapcsolatos felvilágosítása,
- a vásárlói tudatosság kialakulásának segítése a helyi, illetve a környezetbarát termékek irányában,
- korszerű információs rendszer kiépítése és folyamatosan működtetése a fogyasztói visszajelzések, ötletek, észrevételek gyűjtésére, rendszerezésére és hasznosítására.

Népfőiskola program

Magyarországon máig jellemző, hogy az emberek a szakképző iskolából, egyetemről kikerülve befejezik a tanulást, miközben a gyors változások miatt lényegében „élethosszig való tanulásra” vagyunk kényszerítve.

Stratégiai irányok és teendők

- ki kell dolgozni a népfőiskolai, vidéki felnőttképzés és -oktatás hatékony működéséhez leginkább optimális szervezeti kereteket és működési formákat,
- törekedni kell a képzések helyben történő biztosítására, hogy mindenki számára elérhetők legyenek,
- az erre alkalmas épületeket a népfőiskolai oktatás rendelkezésére kell bocsátani,
- népfőiskolai, felnőtt oktatói előadói, szakértői adat-bázist szükséges kialakítani,
- a népfőiskolai oktatásban különböző területi szintű programtípusok megvalósítását kell ösztönözni.

Modellgazdaságok, tájközpontok, agrár-szaktanácsadás program

A tájjellegű gazdálkodási hagyományok megőrzésére, a korszerű gazdálkodás kereteibe illesztésére, mindezek gyakorlati bemutatására bemutató gazdaságok, tájközpontok létesítése és működtetése szükséges.

Stratégiai irányok és teendők

- a tájgazdálkodási hagyományokat feltáró, tájfajtaikat, őshonos fajtaikat termelésben tartó, táji gazdálkodási hagyományokat folytató, bemutató, térség-szervezési szerepet vállaló, fenntartható vidékfejlesztést oktató tájközpontok, tájintézetek létesítése és fejlesztése,
- bemutató gazdaságok létesítése, fejlesztése, szakmai programjaik támogatása, kiemelten az ökológiai gazdálkodás, tájgazdálkodás területén,
- falugazdász hálózat megerősítése,
- korszerű szaktanácsadási rendszer működtetése,
- agrár- és élelmiszer-feldolgozási szaktanácsadói hálózat kiépítése,
- szaktanácsadók rendszeres továbbképzése.

Falufejlesztés, térségi értéktár és örökség

A Tisza-tó térsége gazdag kulturális és épített örökségének megőrzése kiemelkedő fontosságú a települések megújítása, fejlesztése szempontjából. Egyrészt azért, mert helyi, térségi vagy nemzeti jelentőségű történeti és kulturális értéket képviselnek, másrészt azért, mert tapasztalat- és tudástárat (pl. könyvtárak) jelentenek számunkra, amelyből a jelenben és a jövőben is meríteni tudunk. A vidéki építészeti örökség részét képező hagyományos falusi lakóházak, porták, gazdasági épületek, kúriák, kastélyok, egyházi épületek jelentős részének állapota leromlott, megfelelő hasznosításuk sem minden esetben megoldott.

Stratégiai irányok és teendők

- vidéki épített örökség védelme, a népi építészeti örökség megőrzése,
- az örökségértéket képező vidéki épületek, épületegyüttesek szükség esetén funkcióváltással vagy új funkcióval történő megújításának, a helyi közösségi életbe és a turizmusba történő bekapcsolásuknak a támogatása,
- a helyi építészeti értékek felmérésének, örökség- és értékleltárak készítésének, a tulajdonosok örökségvédelemmel kapcsolatos szemléletformálásának támogatása,
- a vidéki szellemi és kulturális örökségkincs gyűjtése, feltárása és bemutatása,
- a települések megújulásának segítése, ezáltal a vidéki lakosság életminőségének növelése, vonzó lakókörnyezetet biztosítva számukra,
- az építészeti környezetkultúra javítása,
- az épített környezet építészeti minőségének a megőrzése, helyreállítása, fejlesztése,
- a közösségi együttlét intézményeinek megerősítése, a különböző korosztályok találkozási és közös időtöltési, szórakozási lehetőségeinek megteremtése, fejlesztése,
- takarékos területhasználat, a barnamezős beruházások előtérbe helyezése a zöldmezős beruházásokkal szemben,
- a településfejlesztési, településüzemeltetési célú közfoglalkoztatás fejlesztése,
- e-közigazgatás bevezetése, elterjesztése,
- a vidéki közbiztonság (vagyon, termés) javítása.

Egészségügyi ellátás, egészségfejlesztés program

Az egészségi állapotot és annak meghatározó tényezőit tekintve jelentős a térség társadalmi-gazdasági tényezők szerinti elmaradottsága. Az életkörülményeken (alapszükségletek, fűtés, élelem, víz, megfelelő lakhatás stb.) túl a szolgáltatások (egészségügy, oktatás, szociális védelem), a munka és munkakörülmények, valamint az egészségmagatartás is meghatározó tényező.

Stratégiai irányok és teendők

- a szociális, oktatási, foglalkoztatási és egészségügyi ellátások összehangolt fejlesztése és alkalmazása szükséges,
- erősíteni szükséges a háziorvosi, házi gyermekorvosi hálózat képességét és érdekeltiségét a helyben befejezett ellátások arányának növelésére, a prevencióban, egészségnevelésben való aktív részvételre,
- a kistérségek gyógyszerellátása meg-felelő szinten legyen biztosított,
- kiszámítható ügyeleti rendszer fenntartása,
- a térségbe látogatók részére is biztosítani szükséges az egészségügyi szolgáltatást,
- a wellness és fitness lehetőségek bővítése is célszerű,
- a sportolás társadalmi és nevelési célú fontosságának érvényesítése,
- a térségi adottságok (Tisza-tó) kihasználását figyelembe véve be kell építeni az oktatásba az adott sportágak üzését (pl. kajak-kenu).

A társadalmi- gazdasági fejlődés ma már egyre fokozódó mértékben épül a lakosság tudásbázisára, mely egyrészt a képességek megszerzését, folyamatos megújítását követeli meg, másfelől a műszaki és humán infrastruktúrák lehető legteljesebb elérhetőségét.

A humán infrastruktúra fejlesztése a térség népességmegtartásának egyik fontos szegmense, mely a térségi és települési szolgáltatói szerep erősítését, ezáltal a társadalom jobb köz- és biztonságérzetét, a kapcsolatok elmélyítését eredményezi. Cél a lakosság szociális és egészségügyi, valamint képzettségi és kulturális színvonalának emelése, ezen szolgáltatások hozzáférhetőségének lehető legszélesebb körben való elérhetősége.

Kiemelten fontos a térségben a halmozottan hátrányba került rétegek, romák, pályakezdők, és fogyatékosok munkaerőpiaci beilleszkedése. A munkaerőpiaci versenyből kiszoruló számára állami, önkormányzati feladatvállalással is ösztönözni kell foglalkoztatásuk fenntartását.

Alap- és középfokú oktatás, valamint szakképzés térségspecifikus fejlesztése

Az alap és középfokú képzés hatékonyabbá tételének, valamint a szakképzés mennyiségi és minőségi színvonalemelésének az oktatásban elsőbbséget kell kapnia. A szakképzés területén kapjanak nagyobb hangsúlyt a természetvédelemmel, környezetvédelemmel és turizmussal kapcsolatos szakterületek. A felsőfokú végzettségű szakemberek számának növelése is alapvető célkitűzés, de képzésük továbbra is térségen kívül képzelhető el.

Az alapképzés, átképzés, felnőttoktatás és a turisztikai szakmai képzés feltételeinek javítása

Az oktatási, képzési rendszer korszerűsítése keretében olyan közoktatási intézményeket kell létrehozni, amelyek belső differenciálással alkalmazkodnak a tanulók egyéni fizikai és mentális sajátosságaihoz, érdeklődéséhez. Széles körben lehetővé kell tenni a tehetséggondozást és a felzárkóztatást. A szakképzésben tapasztalható nagyfokú lemorzsolódás csökkentésére a gyakorlatorientáltabb és a fokozatosabb oktatást kell előnyben részesíteni. A moduláris struktúra kialakítása teremthet lehetőséget a szakok közötti átjárhatóságra és a halasztásra. Az általános iskolai felnőttképzés kiszélesítése is szükséges, melynek infrastrukturális és ösztönző háttérét biztosítani kell.

A térségben a speciális turisztikai képzés, ezen belül a nyelvismeret és a kapcsolódó szakmai ismeretek elsajátítása hangsúlyos feladat.

Az oktatási infrastruktúra fejlesztése a korszerű intézmények, képzési helyszínek kialakítását, az ismeret átadásának és megszerzésének a mai kornak megfelelő műszaki felszereltségű és lehetőség szerint helyben történő biztosítását jelenti. A tantermek, tanműhelyek, laborok, sport és kulturális helyiségek tekintetében településenként és iskolatípusonként nagy különbségek adódnak, ezért ezek mérséklése szükséges. Az esélyegyenlőség jegyében kiemelten fontos a gyógypedagógiai és integrált oktatást folytató intézmények magas színvonalú működtetése a háttér infrastruktúra támogatásával. A kollégiumok és diákotthonok bővítése és felújítása indokolt. Az iskolai és települési könyvtárak, teleházak és sportlétesítmények szükség szerinti helybeni kialakítása és fenntartása az ifjúság képzési színvonalát és a tanulási teljesítményét emeli, ezen kívül eredményesen járul hozzá a felnőtt lakosság ismeretszerzéséhez és az egészséges életmód biztosításához. Az oktatási infrastruktúra fejlesztésén belül az infokommunikációs

infrastruktúrájának kiemelt szerepe van.

A fejlesztésekhez szükséges szellemi tőke biztosítása

Projekt szinten kidolgozandó a fejlesztésekhez szükséges emberi tényező nagyságrendje, struktúrája, és térségben való foglalkoztatásának feltételrendszere. A foglalkoztatás ösztönzéséhez akcióprogramok kialakítása és támogatása szükséges. A szakképzett és jól felkészült munkaerő alapvetően három forrásból nyerhető. Egyik a jelenleg is helyben foglalkoztatottak továbbképzésével, átképzésével, másik a helyben született fiatalok betanításával biztosítható, akik számára megfelelő képzési feltételeket, ösztöndíjakat és vonzó életpályát kell felkínálni. Harmadik a külső forrásból nyerhető munkaerő, akik számára megfelelő bejárasi, letelepedési feltételeket, illetve perspektivikus és versenyképes jövedelmi színvonalat nyújtó munkahelyeket kell biztosítani.

Foglalkoztatást ösztönző programok kidolgozása és támogatása

A térség foglalkoztatási problémáinak orvoslására nincsenek azonnal kész megoldások, többféle eszközt kell együtt alkalmazni annak érdekében, hogy olyan munkaerőpiac működjön a térségben, amely befogadja a munkanélkülieket és a hátrányos helyzetűeket. Ehhez komplex foglalkoztatást ösztönző programokat szükséges kidolgozni, mely a térségi munkaerő struktúrájának és igényeinek leginkább megfelelő foglalkoztatási lehetőségeket és finanszírozási forrásokat kínál.

Szociális és egészségügyi ellátás differenciált fejlesztése

A különböző egészségi állapotú betegek és szociális helyzetű gondozottak differenciált ellátását meg kell valósítani, mely a szervezésben és az intézményrendszer hierarchiájában egyaránt feladatként jelentkezik. Az irányított betegellátás gyorsabbá és gazdaságosabbá, a szociális gondozás kis- és mikrotérségi megszervezése által optimálisabbá teszi az ellátást. Az intézmények kihasználását az igények fokozottabb figyelembevételével és korrekt szabályozással kell megvalósítani.

Stabil egészségügyi alapellátás biztosítása

A 24 órás ügyeleti ellátás számos gonddal küzd a térségben. A finanszírozás nem fedezi a költségeket, az önkormányzatok általában kénytelenek többletforrásokat biztosítani. Az ügyeleti szolgáltatásra jellemző a túlzott igénybevétel, mivel a sürgősségi ellátási standardok hézagosak, így az igénybevételt semmi sem korlátozza.

A szervezett és kiszámítható gyógyszerügyi ügyeleti rendszer létrehozása is szükséges a térségben, mivel a jelenlegi nem elégíti ki az igényeket.

Az egészségügyi alapellátást nem csak a helyben lakók, hanem a turisták számára is biztosítani szükséges.

Idősek szakellátásának és gondozásának fejlesztése

Az idős emberek hatékony egészségügyi ellátásának kialakítása az egészségügyben tapasztalható területi hiányok megszüntetésével érhető el. Célként fogalmazódik meg, hogy a lehető legtöbb beteg járóbeteg ellátás keretében kapjon kezelést, amihez a mozgó szűrőrendszer kiterjesztése és a sürgősségi ellátás bővítése szükséges. A kórházakban az ápolási osztályok iránti igény és a szociális bentlakásos és otthoni ápolás iránti igény is növekszik. Az időskori szociális ellátás minőségi és férőhely problémáinak megszüntetése minden kistérségben megoldandó.

Rekreációs és regenerációs lehetőségek feltételeinek fejlesztése

Az egészséges humánerőforrás biztosítása, az egészséges életmód kialakítása és az életminőség javítása a térség versenyképességét segíti elő. A kikapcsolódást és feltöltődést elősegítő sport- és gyógyintézmények a térségben kis számban fordulnak elő. Tekintettel az üdülőkörzeti jellegre, a turisztikai programcsomagok összeállításával összhangban a wellness és fitness lehetőségek bővítése is célszerű.

A sportolás társadalmi és nevelési célú fontosságának érvényesítése szükséges, tekintettel a térség lakosságának egészségi állapotára és egészségkultúrájára. Az oktatásban a testnevelés szerepének és rangjának emelése szükséges, a háttér infrastruktúrák megteremtésével és az ifjúság ösztönzésével. A korai elhízás és betegségek kialakulása a munkaerőalap csökkenéséhez vezet, az amúgy is fogyatkozó gyereklétszám mellett. Ennek megakadályozására az egészséges életmód megvalósításához az oktatásban a mindennapi testnevelés bevezetésére és az egyének egészségi állapotának felmérésére lenne szükséges. Az oktatáson kívül a településen belüli sportolási lehetőségek bővítése, az ehhez tartozó infrastrukturális háttér megteremtése is szükséges. Uszodák és tornatermek, csarnokok építése mikrotérségenként indokolt. A sporttáborok szervezésében és részvételében nagyobb támogatás szükséges, elsősorban a szociálisan rászoruló gyermekek számára.

Civil szervezetek létrehozásának és működésének elősegítése

A térségfejlesztésbe bekapcsolható civil szervezetek még a legtöbb településen hiányoznak. A meglévő civil szerveződések a hagyományörzés, faluszépítés és faluvédés, sport és iskola támogatás, környezet- és természetvédelem, valamint a roma közösség képviselői terén működnek. Szükséges a közöttük ma még hiányzó térségi kapcsolat erősítése a szakmai tapasztalatok bővítésére és az érdekérvényesítés hatékonyságának növelésére lehetőséget adó hálózatokba való szerveződésük biztosításával.

Helyi társadalmi és szakmai szerveződések elősegítése

A civil szervezetek által végzett munka rendkívüli fontosságú a hivatalos intézmények tevékenységének kiegészítésére. Számuk a térségben jelenleg nem elégséges. Finanszírozási nehézségeik könnyítésére a támogatáson kívül a propagálás és a lakossági szerepvállalás nyújthat segítséget. A térségben a faluszépítő szervezetek, idősklubok, polgárőrségek, pávakörök, iskolai alapítványok a legelterjedtebbek.

A térség fejlődéséhez aktív, vállalkozó kedvű lokálpatriótákra, és általuk indított szerveződésekre van szükség. A gazdasági és társadalmi folyamatokba való tudatos beavatkozás a szakmai érdekképviselőt jegyében jöhet létre, amihez szükség van az állampolgárok motiváltságának kialakítására, a fejlesztési folyamatokban való részvételükre. A nyilvánosság működtetése és a civil szféra bevonása elengedhetetlen. Az érdekképviselők a gazdaság minden ágazatában sikeresen működhetnek, ha alapfeltételként rendelkezésre állnak a lokálpatrióta, szellemi tőkével rendelkező helyi elit és az érdekképviselői vezetők. A bevonható szervezetek a kamarák, egyesületek, szövetségek, alapítványok.

Szabadidős szolgáltatások fejlesztése

A helyi lakosság számára az értékalapú kultúra közvetítése az identitás erősödéséhez járul hozzá, ezáltal népességmegtartó erejű. A szabad idő hasznos, kulturált eltöltésében jelentős szerepet kell játszson a hagyomány alapú rendezvények, kiállítások, előadások szervezése. Ennek infrastrukturális háttere a települési kulturális, szórakoztató, vendéglátó és sport intézményrendszer, melynek települési hiánypótló megteremtésére és további – térségi együttműködéssel való – kínálati és műszaki szempontú fejlesztésére is szükség van.

Kulturális létesítmények alap és kínálatbővítő fejlesztése

A kulturális infrastruktúra fejlesztése a korszerű intézmények, szolgáltatási helyszínek és közösségi terek kialakítását, a kultúra közvetítésének a mai kornak megfelelő műszak felszereltségű és lehetőség szerint helyben biztosítását jelenti. A kulturális létesítmények színvonalában és kapacitásában igen nagy különbségek adódnak kistérségenként és településenként, melynek mérséklése szükséges. Az esélyegyenlőség jegyében fontos az intézmények magas színvonalú működtetése a háttér infrastruktúra támogatásával. A művelődési házak, könyvtárak, mozik, közösségi házak, teleházak lehetőség szerinti helyben való kialakítása és biztonságos fenntartása a lakosság ezen belül kiemelt szerepben az ifjúság szélesebb körű ismeretszerzéséhez, szórakozásához járul hozzá, mely a műveltségi szint emelkedését eredményezi.

5. TURIZMUSFEJLESZTÉS

Helyzetértékelés

A Tisza-tavi turizmus kialakulását és fejlődését bemutató fejezet tárgyalása során nem kerülhető meg az a tény, hogy a Tisza-tó csak nevében és látványában tó, mert valójában egy emberkéz alkotta mesterséges, alapvetően egy többcélú vízgazdálkodási létesítményről - egy ún. átfolyásos, sík vidéki víztározóról - van szó, ami sok tekintetben jelentősen különbözik a valódi tavaktól.

Magyarország területe, elsősorban földrajzi és morfológiai viszonyai következtében, és főleg az Alföld vízellátása, vízpótlása tekintetében, mindig is rendkívül kiszolgáltatott helyzetben volt és van. A Tisza folyó vízjárása rendkívül szélsőséges, a legkisebb és a legnagyobb vízhozamok aránya a 100-szoros különbséget is elérheti, ezért aszályos években a szárazság, csapadékos időszakokban az árvizek okoztak és okoznak még ma is jelentős károkat. A Tisza-völgy gazdasági jelentőségéről, a 19. században megvalósított tiszai folyószabályozás hatásairól, a méltán nagyhírű magyar vízgazdálkodás 20. századi fejlődéséről, a Tisza hajózhatóságát és az érkező vizek mennyiségétől független ipari és mezőgazdasági termelést biztosító folyócsatornázási (folyómeder lépcsőzése) feladatokról számos tanulmány született, ezért itt ezt nem részletezzük. Annyit azért mindenképp célszerű megemlíteni, hogy Tiszalökön, az 1950-es évek elején épült meg az első tiszai vízlépcső, majd az 1960-as években másodikként került megtervezésre és három építési ütemben történő megvalósításra a Tisza középső szakaszán, Kiskörénél az ún. Tisza II. vízlépcső és létesítményrendszere.

A kiskörei vízlépcső és öntözőrendszereinek, mint a Tisza-csatornázás második, de legkiemelkedőbb méretű és egyben legnagyobb jelentőségű létesítményeinek megépítéséről a végleges döntést a III. ötéves tervről szóló, 1966. évi II. törvény tartalmazta. Bár a második ötéves tervről szóló 1961. évi II. törvény 63. § elrendelte, hogy az építési munkálatait már a telvídőszezonban meg kell kezdeni, ehhez az akkor rendelkezésre álló konkrét tanulmányok nem adtak kellő alapot. A végleges döntés meghozatalát elsősorban az 1960-as aszályos évek miatt kialakult vízgazdálkodási helyzet, de a Szovjetunió részéről a magyar mezőgazdasági termékek iránt megnövekedett kereslet kielégítése is indokolta. Mivel Záhony szárazföldi kikötővé vált Európa és a Szovjetunió között, ezért a Tisza folyó hajózhatóságának biztosítása

is sürgette az intézkedést.

Az elkészült tervek szerint három építési ütemben megvalósítandó többcélú és komplex vízügyi létesítményrendszer elsősorban a Közép-Tisza mentének társadalmi-gazdasági helyzetében jelentett alapvető változásokat. A megfogalmazott és elvárt főbb célok az alábbiak voltak:

- vízkészlet-gazdálkodás, a vízkészletek mennyiségi és minőségi védelme,
- ármentesítés, árvízi biztonság növelése,
- mezőgazdasági vízhasznosítás, ipari és ivóvíz ellátás biztonsága,
- belvízrendezés, belvíz,
- a Tisza hajózhatóságának biztosítása,
- megújuló energiatermelés lehetősége,
- a tározó vízfelülete által biztosítható, üdülési és sportolási lehetőségek.

(Megjegyzendő, hogy valamennyi tervben és fellelhető dokumentumban szerepel a vízfelülethez és a vízparthoz köthető üdülési-pihenési célú hasznosítási cél. Igaz viszont az is, hogy a főbb gazdasági célok felsorolásában utolsóként rangsorolva. Az eltelt 30 év tapasztalatai szerint - számos ok miatt - a Tisza-tó idegenforgalmi célú hasznosítása egyre jelentősebb szerepet vállalt a térség társadalmi-gazdasági fejlődésében, lényegesen átírva az eredetileg tervezett fontossági sorrendet.)

A kormányzati döntést követően, 1967-ben megkezdődtek a kivitelezési munkák is. A létesítmény - rendszer megvalósításának első üteme, a vízlépcső átadásával és az I. ütemű, ún. mederduzzasztás megkezdésével, 1973-ban fejeződött be. Mögötte megteremtődött hazánk második legnagyobb vízfelülete, a mai Tisza-tó kialakulásának lehetősége. Az állami nagyberuházás II. építési ütemét a Gazdasági Bizottság 10125/73. számú határozatával hagyta jóvá, a duzzasztási szint 89.00 méter Adria feletti emelésével, 100 millió m³ víztározásával, és a Körös-völgy vízpótlásának megkezdésével. A második ütem fő célja a vízkészlet-tározás és az Alföld vízhiányos területeire (elsősorban a Nagykunságba, a Körösök völgyébe és a Jászságba) történő, gravitációs vízátvétel feltételeinek megteremtése volt. A II. ütemű vízszintemelés 1978-ban, éppen 30 esztendeje történt az ún. tározótér átlagosan 1,5 méteres elárasztásával, és kialakult a mai Tisza-tó vízfelülete. Az eredetileg a következő évekre tervezett III. építési ütem kivitelezését és a további vízszintemelés végrehajtását a kormányzat leállította (általános gazdasági helyzet, beruházási költségek, vízigények mérséklődése stb.), így gyakorlatilag ma az 1978-ban beállított mértékű téli-nyári vízszintek jellemzőek. 15 év elteltével felülvizsgálták a kiskörei vízlépcső és létesítményei aktuális helyzetét. Ekkorra már kialakult egy új és Európában is szinte egyedülálló csodálatos vízi élettér, amelynek növény-,

állat- és madárvilága egyedi és speciális, megfelelő szabályozottsággal, turisztikailag hasznosítható (eladható) természeti értéket képvisel. Ezen okból és az öntözéses gazdálkodás igényeinek visszaesése következtében, a 2048/1993 (XI. 18.) sz. kormány- határozatban döntöttek a hasznosítási prioritásokról (ebben már a turizmus fejlesztése fontos szerepet kapott) és arról, hogy a következő 20 évben nem módosítják a Kiskörei-víztározó (továbbiakban Tisza-tó) kialakult vízszintjét, ezért a III. ütemű vízszint beállítására (további 1,5-2 m-es vízszintemelésre) már nem került sor. A kiskörei vízlépcső megvalósítása lehetőséget nyújtott az üdülési és sportolási lehetőségek megteremtéséhez. Ezt nevezték akkoriban a közjóléti hasznosulás lehetőségének. A Tisza-tó idegenforgalmának fejlesztését az alföldi megyék is támogatták, mert az ország összes szabad és kötött forgalmú szállásférőhelyeinek csak hét százaléka jutott a hat alföldi megyére. A tervezettnél alacsonyabbra duzzasztott vízszint következtében az összefüggő, nyílt vízfelületek helyett egy változó vízmélységű, 40%-ban nyílt, 40%-ban vízi növényzettel fedett vízfelület, és 20%-ban cserjékkel, erdőkkel borított szárazulatok, szigetekkel tarkított táj alakult ki. Létrejött egy tó, amely teret biztosított a vízi turizmus különböző ágainak gyakorlására, de mind emellett egyedülálló természeti érték is egyben. Egy tó, mely eltér a megszokott tavak világától, hiszen felszínét burjánzó ártéri erdők, sárgán aranyló homokpadok, holtágak, szigetek, gazdag flóra és fauna teszik változatossá. Változatos morfológiai viszonyainak köszönhetően egyszerre, egymást nem zavarva fér meg itt a mozgalmas vízi élet kedvelője, a fürdőző, napozó nyaraló s a csendet óhajtó horgász. A tó északi területe, a "Tisza-tavi Madárrezervátum" - a Hortobágyi Nemzeti Park részeként 1999 óta - a világörökség része, kulturális táj kategóriában. Az ornitológusok, de a természet iránt csak amatőrként érdeklődők számára is igazi kincseket rejt ez a terület, hol szervezett csónaktúrák keretében több mint 200 madárfajt figyeltek már meg. A tó középső része Magyarország legnagyobb összefüggő horgászkezelésű vize, igazi horgászparadicsom. A horgászokat az év szinte minden időszakában csábítja ez a táj, hiszen hol a hideg és mély Tisza folyó, hol a sekélyebb, gyorsan melegedő medencék kedvező fogási lehetőséget kínálnak. A napfény, a strandolás kedvelői a tó enyhe lejtésű partjainak szabadvizű strandjain (Abádszalók, Nagykörű, Kisköre, Tiszanána-Dinnyéshát, Sarud, Poroszló, Tiszafüred) találják meg számításaikat. A tó déli (14 négyzetkilométeres) Abádszalóki-öble jó lehetőségeket biztosít a vitorlás sportok, és - Európában egyedülálló módon - engedélyezett édesvízi vízfelület a motoros sporteszközök számára is, így a vízi sportok kedvelőinek kedvelt célterülete. Kijelölt jet-ski és vízisípályák, szervezett vízisítáborok segítik az elméleti és a gyakorlati ismeretek elsajátítását. A Tisza-tó kialakulása előtt a térség üdülési lehetőségei szerények voltak, bár a Tisza egyes szakaszait - aranyosi

kanyar, Tiszafüredi-Holt-Tisza, tiszánánai – rétfürdésre is használták és a horgászati lehetőségek is adottak voltak. Üdülésre is alkalmas létesítmények ekkor még csak Tiszafüreden álltak rendelkezésre. Az 1040/1972-es minisztertanácsi rendelet üdülőterületeket jelölt ki a Tisza-tó mellett, jóváhagyta a „Közép-Tisza vidéki Üdülőkörzet Regionális Rendezési Tervét”, elrendelte a Közép-Tisza vidéki Intéző Bizottság létrehozását (KIB 1974). Az idegenforgalmi hasznosítás érdekében 1974. június 26-án alakult meg a Közép-Tisza vidéki Intéző Bizottság. Három megye (Heves, Hajdú-Bihar, Szolnok) 11 települése csatlakozott a bizottsághoz. A Tisza-tó létesítésekor az üdülőkörzethez tartozó települések infrastrukturális ellátottsága mélyen az országos átlag alatt volt, és hiányoztak a vízpart idegenforgalmi lehetőségeit biztosító létesítmények is. A bizottság elsődleges feladatának tartotta a fejlődés alapjainak megteremtését. Munkáját a fejlesztésekben érintett és illetékes minisztériumok, a megyék, a helyi lakosság képviselői, az idegenforgalmi szak- és a civil társadalmi szervezetek tagjai is segítették, és képviselőket küldtek.

A szolnoki székhelyű Közép-Tisza vidéki Intéző Bizottság 1975-ben tervpályázatot írt ki az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztériummal közösen: „A Közép-Tisza vidéki - Kiskörei - Üdülőkörzet egyes üdülőhelyeinek beépítési és üdülőépületeinek építészeti tervjavaslatai címmel”. A tervpályázat célja az volt, hogy a kiskörei tározó térségében megépülő üdülőépületek létesítéséhez javaslatokat kérjenek. Javaslatokat lehetett tenni az építészeti megoldásokra, az üdülőtelkek beépítésére, a tájba illő arculat biztosítására, az üdülőhelyi területfelhasználás szabályozására, a parti sáv és a tározó vízfelületének üdülési és szabadidő célú hasznosítására. A tervezésnél figyelembe kellett venni az 1040/1972-es minisztertanácsi rendelet előírásait. A határozat szerint elkészült regionális terv 55 ezer fő turistával számolt évente, egy üdülőhelyen átlagosan 3-4000 fő elhelyezését tervezték, és ehhez az infrastrukturális létesítmények mielőbbi fejlesztését irányozták elő. A pályázaton 500 ezer forintot osztottak szét a nyertesek között.

Kidolgozta és jóváhagyta:

- a belkereskedelmi fejlesztési javaslatot,
- a közúti és vasúti közlekedésfejlesztési javaslatot,
- a területrendezési és hasznosítási irányelveket,
- a kisajátítás és kártalanítás menetét, a mezőgazdasági művelés alóli földkivonás feltételeit,
- a terület vízgazdálkodási - fejlesztési koncepció - tervét,
- az idegenforgalmi fejlesztések tervét,
- az üdülőkörzet egészségügyi fejlesztési koncepcióját.

Az 1970-es évek igen kedvező halszaporulata (a gyakori árhullámok idején je lentősen nőtt a

tiszai halállomány) és az 1978-ban frissen elárasztott 127 km² nagyságú korábbi szárazulat elképesztő mértékű „haltermelés” hazai és külföldi horgászok ezreit csalta a vidék re, ezzel mintegy kikényszerítve a fogadóképítés, a különböző szolgáltatások fejlesztését. Az üdülőkörzeti infrastruktúra kiépítése azonban még váratott magára, mivel ebben az időszakban (1980-1985) még alkalmazkodni kellett a vízlépcső és létesítményei építésének jóval magasabb vízszinttel tervezett III. üteméhez. A tervekhez igazodnia kellett a turisztikai célú fejlesztéseknek is, ezért aztán nem épülhettek meg a parti létesítmények mindaddig, amíg a III. ütem végrehajtását nem halasztották el. Az V. ötéves terv során (1975-1980) a tiszafüredi és abádszalóki üdülőterületek feltárása hoz utakat építettek, Tiszafüreden múzeumpark létesült, a Fazekas-házat parkosították, Abádszalókon csónakkikötő épült, Kiskörén arborétumot telepítettek, Poroszlón szabadtéri színpadot és pihenőparkot alakítottak ki, összesen 17 672 000 forint felhasználásával (KIB 1979).

1980-ban elkészült az üdülőkörzet hosszú távú fejlesztési koncepciója (VÁTI 1980). A koncepció öt települést javasolt üdülési, idegenforgalmi célú fejlesztésre: Tiszafüredet, Abádszalókot, Kiskörét, Sarudot és Poroszlót. A VI. ötéves tervnél (1980-85) már látszottak az adósságválság következtében kialakult gazdasági nehézségek. Az ország gazdasági csőd közelébe került, ezért leállították a nagyberuházások egy részét. A csongrádi vízlépcső megépítésének elmaradása (környezetvédelmi okokra hivatkozva döntöttek a vízerőmű építésének a leállításáról) miatt a III. ütem duzzasztását is „későbbre halasztották”, a kialakult vízszintet ezután állandónak fogadták el.

A kiemelt települések eltérő adottságokkal rendelkeztek, ezért eltérő üdülési tevékenységekre rendezkedtek be. A kivételt csak a horgászat rizmusa képviselte, amely az 1970-es és 1980-as években fejlődött legjelentősebben a Tisza-tó mentén (a tó halban való gazdagságáról legendák keringtek). Elterjedt, és nem is alaptalanul, hogy a Tisza-tó páratlanul gazdag csukában, süllőben és harcsában (1. táblázat).

A víz mélysége csak Tiszafüreden és Kiskörén tette lehetővé a vízi sportolási lehetőségeket (kajak, kenu, csónak, szörf), és csak Abádszalókon érte el azt a mélységet, hogy swertes vitorlás hajókkal vitorlázni is lehessen. A 11 település által létrehozott üdülőkörzetben termálfürdő a korábbi időszakban csak Tiszafüreden épült, de történtek előkészületek a kiskörői és az abádszalóki megépítésére is. A part mentén kialakításra kerülő szabad strandok területe többnyire rendezetlen és a több helyen a víz felszín alatti tuskók miatt is, veszélyes volt. Kiskörére, Abádszalókra és Sarudra nehezen lehetett eljutni a rossz minőségű utak miatt. A szükséges műszaki alapinfrastruktúra egyáltalán nem épült ki, az üdülőtellek közművesítése is csak tervbe volt véve. A VI. ötéves tervet egy mondatral értékelte a

Középtiszavidéki Intéző Bizottság , amelynek elnöke ekkor már Bondor József volt, titkára pedig dr. Kővári László: „A Középtiszavidéki Üdülőkörzet nem tartozik a kiemelt üdülőkörzetek közé, a fejlesztések lassú ütemben haladnak, szerény színvonalon valósultak meg" (KIB 1985). Mindemelllett azért a VI. ötéves terv során (1980-85) Tiszafüreden 1100 szállásférőhelyet építettek ki, kiépültek a közművek gerincvezetékei, Abádszalókon 800 szállásférőhely épült, az üdülőtérületen színpad, mozi, szabadvízi strand, tenispálya, lovaspálya, sportszerkölsönző épült, vitorlás és szélsikló szakosztály alakult , Kiskörén és Sarudon a Saturnus Tours megjelenésével kempingek és ifjúsági táborok létesültek (KIB 1985).

A megyék közül leginkább Szolnok megye volt érdekelt a Tisza -tó fejlesztésében , mivel ebben az időszakban Heves megye a Mátra-Bükk üdülőkörzet, Hajdú-Bihar megye a Hortobágyi Nemzeti Park fejlesztésében volt érdekelt. Jellemző, hogy egy 1980-as évek végén készült felmérés szerint a Tisza-tó bal parti és jobb parti települései vendégforgalma 89:11%-os arányt mutatott (KEREKES 1995)

A Hortobágyi Nemzeti Park 1976-ban alakult meg, a Tisza-tó északkeleti részei ("Madárrezervátum") 1980-ban kerültek a ramsari egyezmény védelme alá (1972-től már létezett a Tiszafüredi Természetvédelmi Terület). Heves megye a VII. ötéves tervben (1985-90) kapcsolódott be a fejlesztésekbe, és a tiszánánai Petőfi Termelő Szövetkezet üdülőtelkeket alakított ki a Dinnyésháton. Godó Lajos, a Tisza-tavi RIB elnöke, országgyűlési képviselő közlése szerint a telkeket szövetkezeti tagoknak értékesítették, akik azokat később továbbadták zömmel Budapestről és más városokból érdeklődő horgászoknak, illetve az egyéb Tisza-tavi lehetőségeket kedvelő embereknek, így az üdülőtelkek száma folyamatosan növekedett és 1989-ben a számuk elérte az 530-at. A dinnyésháti üdülőtérületen időközben számos nyaralót emeltek, kiépült a színvonalas szabadvízi strand és kikötő, folyamatosan fejlődött az infrastruktúra , megjelentek a különböző szolgáltatók, és a Dinnyéshát azóta is kedvelt üdülőhelye a Tisza-tónak.

Az Országos Idegenforgalmi Tanács „Üdülés és idegenforgalom hosszú távú területi fejlesztési koncepciójában " előtérbe került a Tisza-tó fejlesztése , mert a Balaton „túlzsúfoltta vált" (VÁTI 1985). A Tisza-tavat a szocialista relációjú idegenforgalom igényeinek kielégítéséhez akarták igazítani. Ezek a gondolatok kerültek át a VII. ötéves tervbe is (1985-1990), a koncepcióhoz azonban pénzt nem rendelt az állam. A Középtiszavidéki Intéző Bizottság elnöksége 1985-ben tiltakozott a VÁTI által készített fejlesztési koncepció miatt, mert „a pénzügyi források nem tisztázottak az anyagban", és a Középtiszavidéki Intéző Bizottság feladatait sem konkretizálták (KIB 1985).

1986. január elsejével a Belkereskedelmi Minisztérium önálló jogi személyiséggel rendelkező állami költségvetési szervként létrehozta a Középtiszavidéki Intéző Bizottság Titkárságát. Ez az intézkedés igen nagy jelentőségű volt a térség számára, hiszen az ország második legnagyobb kiterjedésű vízfelülete mentén alakuló üdülőkörzet így hasonló státusba került, mint az ország kiemelt Üdülő- körzeti Intéző Bizottságai (a balatoni, Budapest - Közép-Duna-vidéki, Sopron-Kőszeg-Hegyaljai, Velencei-tavi és a Mátra-Bükk Intéző Bizottságok mellett a hatodik a Középtiszavidéki Intéző Bizottság). A bizottság elnökének Dr. Papp Ferencet választották meg, a főtitkár dr. Kővári László maradt. 1987. január 1-jétől, az elnök kezdeményezésére Szolnokról Tiszafüredre, az üdülőkörzet egyetlen városi rangú településére került át a Középtiszavidéki Intéző Bizottság székhelye.

Dr. Papp Ferencet, dr. Tóth Albert, a mezőúri főiskola tanára követte az elnöki székben, és Kerekes László maradt a főtitkár. A Tisza-tó körül közmű- építési program kezdődött, amely a szabadvízi strandokkal együtt az 1990-es években nagyrészt kiépült. A 2048/1993-as kormányhatározat kimondta, hogy a hasznosítási módok között a természetvédelem, az üdülés és az idegenforgalom prioritást élvez, azonban a határozatokból alig valósult meg valami (KIB 1996). Bár a Tisza-tavi kerékpárút kiépítése elkezdődött Sarudon, azonban a Tisza-tó kör- be-kerékpározhatóságát biztosító teljes szakasz kiépítése még ma is folyamatban van. Tiszafüreden 1994 óta, az önkormányzat finanszírozásával folyamatosan működik a Tisza -tó első Tourinform Irodája, amelyet az elmúlt időszakban a területileg immár kibővített turisztikai régióban további nyolc iroda létrehozása és működtetése követett. Kerekes László tájékoztatása szerint, a tervezett turisztikai fejlesztések során a „fenntartható turizmus” elveit igyekeztek érvényesíteni, amely nemcsak a környezeti és természeti állapotok rögzítését, hanem a hosszú távú gazdasági fenntarthatóságot is jelentette. Fontosnak tartotta elmondani azt is, hogy a KIB már a kezdetektől arra törekedett, hogy a Tisza-tó ne a Balaton versenytársa és alföldi mintája legyen (mivel jellegében és kínálatában is teljesen különbözik attól), viszont törekedni kell arra, hogy a keleti országrész turizmusában hasonló szerepet töltsön be a Tisza-tó, mint a Dunántúlon a Balaton. Törekedtek arra, hogy lehetőleg ne épüljön körbe a vízpart üdülőházakkal, ezért az egyes vízparti üdülőtérületek méreteit igyekeztek a rendelkezésre álló vízfelület terhelhetőségéhez igazodva korlátozni, és az egyes településeken a hiányzó feltáró utak építését szorgalmazták. Fejlesztették a turisztikai infrastruktúrát, jelzőfény létesítésével támogatták a Tisza-tó belső víztereinek vízi közlekedési biztonságát. A települések közötti kommunikáció elősegítése érdekében CB-rádiós kapcsolatot építettek ki a korábbi tekerős kézi kapcsolású telefonközpontok helyett.

Szorgalmazták a gáton történő szilárd burkolatú utak építését, a kiskörei és tiszafüredi szennyvíztisztító megépítését, a tiszafüredi hulladéklerakó fejlesztését. A szabadvízi strandokat az önkormányzatokkal és a vízügyi igazgatóságokkal közösen igyekeztek rendezett állapotba hozni, támogatták az üdülőterületen lévő holtágak feltöltését, a kulturált környezet kialakítását.

1997-ben elkészült a Tisza-tó Turizmusának Fejlesztési Konceptiója. Az Országos Területfejlesztési Konceptió szerint „a kiemelt üdülőkörzetek, a nemzetközi és a hazai, különleges, minőségi turizmus elsődleges fogadóterületei, a táj és a környezet fokozott védelmével, a sajátos vonzástényezők kiaknázásával, a szükséges infrastruktúra kiépítésével foglalkoznak”. A Tisza-tó Turizmusának Fejlesztési Konceptiójának fő célja a turizmus fenntartható fejlesztésével a Tisza-tó kiemelt üdülőkörzetté tétele és az ökoturizmus megteremtése volt.

Az 1998-ban elfogadott Országos Területfejlesztési Konceptióban találkozunk először a Tisza-tó kiemelt üdülőkörzetsként való meghatározásával (MICHALKÓ 2005). A Tisza-tó Turizmus Fejlesztési Konceptiójának kidolgozását követően a Tisza-tavi térség (országgyűlési határozatban) kiemelt üdülőkörzeti státust kapott. A turizmus új szervezeti rendszerében a kiemelt üdülőkörzeti intézőbizottságok megszüntetésre kerültek, és megalakult az önálló Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság is. A testület első elnökévé Herbály Imre országgyűlési képviselőt nevezték ki, és munkaszervezeteként a korábbi KIB Titkárságot – egy marketinges szakemberral bővített, de változatlan személyi összetétellel – bízta meg a turizmust felügyelő Gazdasági Minisztérium. Ezzel a döntéssel a konceptióban megfogalmazott fő cél (a Tisza-tó Kiemelt Üdülőkörzetté nyilvánítása) legalábbis formálisan megvalósult, az érdemi eredmények eléréséhez azonban még hiányzott a státus tartalommal való megtöltése.

A Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság a Gazdasági Miniszter szakmai tanácsadó szervezeteként azt a feladatot kapta, hogy koordinálja a régió turizmusát, határozza meg fejlesztési irányait és stratégiai tervét. Ennek érdekében a korábban elfogadott konceptió alapján elkészítették a Tisza-tó Középtávú Fejlesztési Programját (TRIB 1999).

Az 1998-as évben teljesen átalakult a magyar turizmus szervezete, igazodva az EU és a területfejlesztési ágazat által szorgalmazott régiós szervezetek rendszeréhez. Magyarországon (az általában három megyét magába foglaló) hét területfejlesztési régióban és a két speciális helyzetben lévő idegenforgalmi térségben (Balaton, Tisza-tó) alakultak meg az Idegenforgalmi Bizottságok, így az összesen létrehozott kilenc RIB az ország teljes területét lefedte.

A Gazdasági Minisztérium 4/2000. (II. 2.) rendelete meghatározta az idegenforgalmi régiókat és illetékességi területüket. Eszerint a Tisza-tavi Regionális Idegenforgalmi Bizottság illetékességi területe kibővült, és jelenleg a két régióhoz (Észak-alföldi és Észak-magyarországi) és négy megye közigazgatási területéhez tartozó 67 településre terjed ki. E településkörön belül található, a korábban a Tisza-tó kiemelt üdülőkörzetbe besorolt 22 közvetlen vízparti település. 1999. december 31-vel - jogutód nélkül - megszüntetésre kerültek a Regionális Idegenforgalmi Bizottságok Titkárságai, így a Tisza-tavi RIB Titkársága is. 2000. január 1-jétől a feladatot kivették az államigazgatási hatáskörből, és a feladatokat a Magyar Turizmus Rt.-hez telepítették. Alapvetően az országos turisztikai marketingfeladatokat irányító és koordináló részvénytársaság a kilenc turisztikai régióban önálló jogi személyiség nélküli területi egységeket (Regionális Marketing Igazgatóságok), illetve a balatoni és a Tisza-tavi régiók speciális helyzetére tekintettel (a Balaton három, a Tisza-tó két területfejlesztési régió illetékességi területéhez tartozik) Regionális Turisztikai Projekt Irodákat hozott létre. A Tisza-tavi Projekt Iroda Tisza-tavi turizmust előmozdító és koordinációs feladatairól és tevékenységéről e kötet külön fejezetében tájékozódhat az olvasó.

A Tisza-tavi térségi gazdasági fejlesztések összehangolására jött létre 2003-ban a Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács (Tisza-tó TFT), amelynek a feladata a térségi települések általános gazdasági-társadalmi felzárkóztatása és ezen belül is a Tisza-tavi turizmus további fejlesztésének előmozdítása volt. Ehhez megfelelő mértékű központi és regionális támogatási pénzeszköz állt a tanács rendelkezésére. Mivel a Tisza-tavi RIB, a 2004-2006 közötti három esztendőben nem rendelkezett önálló turisztikai célleírányzati forrással, így a Tisza-tavi turisztikai fejlesztések és rendezvények támogatására a Tisza-tó TFT biztosított lehetőséget. A TFT és a RIB között szoros munkakapcsolat alakult ki, a tanács a döntés-előkészítés és a döntések meghozatala során teljes mértékben figyelembe vette a Regionális Idegenforgalmi Bizottság szakmai javaslatait. A Tisza-tó TFT által végzett munkáról és az elért eredményekről szintén külön fejezet ad részletes tájékoztatást.

A Tisza-tó térségében illetékes régiók Regionális Operatív Programjai támogatásával az utóbbi években elsősorban minőségi szálláshelyek jöttek létre Tiszafüreden (a kiemelt üdülőkörzet első 4*-os szállodájaként, a Tisza Balneum Thermál Hotel, a Tisza Hercegnője Yachtszálló, a Nádas Panzió és Pihenőpark, a Kormorán kikötő, vendégházak stb.), Berekfürdőn (Touring Hotel felújítása, Termál Kemping korszerűsítése), Abádszalókon (Füzes Kemping fejlesztése). Sajnálatos tény, hogy a több éve tervezett és szorgalmazott poroszlói Öko-Centrum megépítésének ügye továbbra is bizonytalan, bár szerepel az Észak-

magyarországi Regionális Fejlesztési Tanács által elfogadott célok között.

2007 végén Tisza-tavi kormánybiztost neveztek ki (dr. Aradi Csaba személyében), akit a Tisza-tó ökológiai állapota és a különböző célú hasznosítások és fejlesztések közötti összhang koordinálására kértek fel. A Tisza-tavi turizmus kialakulásának és 30 éves fejlődésének rövid összefoglalásában csak a legfontosabb történések említésére volt lehetőség. Mindenképp megállapítható, hogy az ország egyik leghátrányosabb helyzetéből indult térségben a Tisza-tó létrehozása és ezáltal egy új „iparág”, a turizmus kialakulásának és fejlődésének lehetősége új távlatokat adott a vidéknek. Ebben az időszakban a kiemelt üdülőkörzetben a korábbi nagyközségek közül négy város (Tiszafüred, Tiszacsege, Abádszalók és Kisköre) jött létre, amiben nem kis szerepet játszott a turizmus. Összességében kijelenthető, hogy bár a fenntartható Tisza-tavi turizmus ma már rendkívül fontos szerepet játszik a térség gazdaságában, de részben a viszonylagosan rövid szezonnal, részben a vendégforgalmat jelentősen befolyásoló időjárási és vízjárási viszonyok miatt más gazdasági ágazatokat is szükséges fejleszteni.

A turisztikai fejlesztések jövőképében előtérbe került a két-három hónapig tartó üdülési szezonnal meghosszabbítása a rendelkezésre álló termálvizek hasznosításával (Tisza-tó Termálgyűrű). Jelentős és hasznosítható termálvízkinccsel rendelkezik Tiszafüred mellett Abádszalók, Kisköre, Poroszló, Sarud és Tiszanána is. A termálgyűrű kiépítése mellett a vízi és horgászturizmus, az ökoturizmus különböző ágainak továbbfejlesztésében látják a Tisza-tó jövőjét.

A térség jövőjére vonatkozó megállapítások és célok közül a legfontosabbak az alábbiak:

- A Tisza és a Tisza-tó menti településeken legfontosabb attrakció a víz, ezért ennek megőrzése, fenntartása a térség legfontosabb érdeke.
- A nemzetközi érdeklődésre számot tartó "Tisza-tavi Madárrezervátum" a Hortobágyi Nemzeti Park negyedik bemutató területe. E természeti kincsre építeni kívánt turisztikai kínálat teszi egyedivé és jól megkülönböztethetővé a Tisza-tavat más tavaktól.
- A termál- és gyógyvízzel rendelkező települések közül a gyógyvízzel rendelkező települések esetében lehetőség van arra, hogy a települések önálló, egész évben keresett turisztikai célterületté fejlődjenek. A nem gyógyhatású termálfürdők csak szezonális keresletre számíthatnak a térségbe más vonzerő miatt látogató turisták részéről.
- Kisvárosok megerősödése, melyek sajátos vonzerőik függvényében saját turisztikai arculat

megteremtésére is képesek (pl. Tiszaújváros, Karcag, Heves stb.).

- Azok a kis települések, ahol jelentősebb turisztikai vonzerő nem található, legfeljebb néhány jellegzetes szolgáltatás - pl. jó és jellegzetes kínálattal rendelkező éttermek, mezőgazdasági biotermékek, népi hagyományokon alapuló jellegzetes ajándéktárgyak gyártása és értékesítése, túraútvonalak menti egyéb szolgáltatások - kifejlesztésével részesedhetnek a turisztikai vonzerővel rendelkező többi település turistaforgalmából, megfelelő hírveréssel és odairányuló kirándulások szervezésével.

Történelmi távlatban az elmúlt 30 esztendő nem igazán jelentős idő, de az itt élő emberek életében a Tisza-tó léte mindenképp komoly változásokat, új lehetőségeket teremtett, mind a gazdasági életben, mind a gondolkodásmódban. A korábban ismeretlen vendégforgalom megjelenése a településeken ösztönözte a szálláshelyek kialakítását, a különböző szolgáltatások elindítását és bővülését. A lakosság vendégbarát magatartásának erősödése immár gazdasági érdekké vált, hiszen a turizmus munkahelyeket és jövedelmet is jelent. Az elmúlt 30 évben a különböző állami és megyei szervezetek, a térség közösségeinek tanácsai, a rendszerváltás után az önkormányzatok, számtalan helyi és idetelepült kreatív és vállalkozó szellemű ember munkája alapozta meg azokat az eredményeket, amelyeket a mai Tisza-tavi turizmus képes felmutatni. (forrás: Tisza-tavi régió Turizmus Fejlesztési Stratégiája 2007-2013)

A helyzetértékelés a 2000-2012 közötti időszak alatt történt változásokat, azok irányvonalait foglalja össze kínálati és keresleti oldalról. A helyzetértékelés nem vizsgálja a turizmus alakulását jelentősen befolyásoló azon szakterületeket (infrastruktúra, intézményrendszer, természeti környezet stb.) melyek az integrált területfejlesztési koncepció javaslatban önállóan megjelennek.

Kínálat változása

A Tisza-tavi turisztikai régió turisztikai kínálatának bemutatása

A Tisza-tó Magyarország egyre népszerűbb üdülési célterülete, emberléptékű, tömegeket távol tartó, megfizethető, dinamikusan fejlődő vízparti kirándulóhely, mely a természeti értékek egyedi bemutatására építve különleges élménykoktélt jelent az utazóknak. (Magyar Turizmus Zrt. marketing terv 2012.)

A Tisza-tó Magyarország második legnagyobb tava, 127 km²-nyi területével más tóval nem hasonlítható össze: változatos felszíne mozaikos tájával egy igazi vadvízország az Alföld közepén. Számtalan sziget, régi idők holtágai, dinamikusan fejlődő ártéri erdők, érintetlen mocsarak teszik változatossá. Hínármezők, határtalan nyíltvizek, szűk öblítő csatornák, sekély öblözetek és a folyó különleges ötvözete, mely elvarázsolja az idelátogató kirándulót, fotóst, természetjárót, vagy horgászt. A Hortobágyi Nemzeti Park negyedik bemutató területe.

A változatos életterek kedveznek a halaknak, így alakulhatott ki az, hogy a Tisza-tó négy évszakos horgászvíz, melynek Európában kimagasló kikötői infrastruktúrája teremtette meg az ökoturizmus alapjait is a Tisza-tónál. Az eladott horgászjegyek számából becslve, évente mintegy százezer horgásnapot töltenek el a Tisza-tónál.

A gazdag halfauna kedvez a madárvilágnak. A Tisza-tó északi öblözetei, a "Tisza-tavi Madárrezervátummal" a Hortobágyi Nemzeti Park fokozottan védett bemutató területeihez tartozik, melyet időben és térben korlátozásokkal látogathatunk.

A tó középső területe a klasszikus ökoturizmus és horgászturizmus színhelye. Európa legnagyobb tündérrózsa és tündérfátyol mezői, a tavaszi és őszi vonuló madarak ezrei, különlegességek a madárvilágból, felfedezésre váró lagunák, pallóutas tanösvények, kalandpark, ártéri sétaút vár a túrázókra! Áprilistól késő őszig, a Tisza-tó nyári vízszintjénél a 15 kikötő bármelyikéből csónakokkal indulhatunk útnak a Tisza-tó vadregényes vízi világának megismerésére.

Turisztikai attrakciók

A Tisza-tó más magyar vízparti desztinációkhoz képest fiatalos, az elmúlt négy évtizedben egyre dinamikusabban és tudatosabban fejlesztve alakult ki a turisztikai kínálata. A tározótér elöntésekor a természetes halbőségnek köszönhetően a horgászturizmus indult fejlődésnek, s a kereslet hatására Európában is kiemelkedően magas színvonalú horgászturisztikai és kikötői szolgáltatás kínálat alakult ki.

A következő lépés a 6 szabadvízi strand kijelölése és fejlesztése volt Tiszafüreden, Abádszalókon, Kiskörén, Tiszanánán, Sarudon és Poroszlón. A vízparti üdülés tömegeket vonzott a Tisza-tóhoz az 1980-90-es években.

Az 1998-ban készült Tisza-tavi turisztikai fejlesztési koncepció egyértelműen szakított a Magyarország második Balatonja irányvonallal és kijelölte az ökoturisztikai fejlesztési irányt. A 2000-2007 évre szóló fejlesztési stratégia az ökoturizmus fejlesztését jelölte meg prioritásként. Ezzel a tudatos fejlesztési politikával mára a Tisza-tó valóban Magyarország ökoturisztikai szigete, élenjár a természeti értékek professzionális és szórakoztató

bemutatásában.

Ennek a döntésnek a hatására előkészítésre került a régió szezonálisát erősen ellensúlyozó, fő ember alkotta attrakcióként funkcionáló látogatóközpont, a Tisza-tavi Ökocentrum, mely egyben megoldotta a látogatófolyam kontrolálását, a természeti értékek védelme és a környezeti fenntarthatóság érdekében.

2012-ig több tematikus bemutatóhely, tanösvény készült: Tisza-tavi Vízi Sétány, Tiszavirág Ártéri Sétaút, Hód tanösvény, mely utóbbi a Robin Kalandszigeten található. A kalandsziget Magyarország legnagyobb kalandparkja.

Ma a Tisza-tó sokkal inkább egy négyévszakos horgászvíz, egy kerékpáros és természetjáró központ, mint strandokra koncentráló vízparti üdülőhely.

Kiemelt ökoturisztikai programok:

- Tisza-tavi Ökocentrum látogatóközpont és témapark

Európában is egyedülálló látványosság az 1 millió literes édesvízi akváriumrendszer Magyarország teljes vízi élővilágát bemutató témapark, a 7 szintes látogatóközpont, a 3 dimenziós mozi Tisza-tavi természetfilmekkel. Kiváló osztálykirándulási lehetőség, program egész napra a családnak. A Poroszlón található, közvetlen a Tisza-tó partján fekvő 8 hektáros park és épületegyüttes remek szórakozást nyújt az idelátogatóknak. A témaparkba évi 200.000 látogatót várnak.

- Tisza-tavi Vízi Sétány

A Tisza-tó emblemikus ökoturisztikai programjává vált a Poroszlóról elérhető, évi 50 ezer látogatót fogadó Tisza-tavi Vízi Sétány és Tanösvény. Ez a három szigetet összekötő 1500 méter hosszú pallóutas rendszer lehetőséget nyújt arra, hogy a természetbe olvadva az ember a víz felett sétálva érezze a Tisza-tó közelségét. Az áprilistól októberig menetrendszerinti hajóval elérhető kirándulóhely babakocsival és kerekesszékekkel is járható. Kiváló lehetőség a tanulni vágyóknak e vizes élőhely megismerésére, hiszen a Sétányon több ponton garantált idegenvezetést kapunk. A két madárlesből és a 15 méter magas madármegfigyelő toronyból elképesztő rálátást kapunk a mozaikos tájra. Osztályoknak, csoportoknak, családoknak és egyéni vendégeknek egyaránt kiváló pár órás programlehetőség, és jól kombinálható időben és térben a csónaktúrákkal és más sétautakkal.

- Tiszavirág Ártéri Sétaút

Komppal érhető el Tiszafüred-Tiszaörvényből a tematikus sétaút, mely 10 állomáson keresztül mutatja be három nyelven a Tiszavirágzásról szóló ismereteket. A Tisza mellett vezető kis ösvény végállomása a sziget békés, nyugodt Göbe-tava, ahol csónakázhatunk is

egyed. A Tanösvényen két madármegfigyelő tornyot, négy ponton az ősi kézművességet bemutató programelemeket találunk. A Tiszavirág Ártéri Sétaút 2011-ben az év ökoturisztikai létesítménye díjat nyerte el. Évi 8000 látogatót fogad.

- Robin Kalandsziget

Magyarország legnagyobb, legújabb kalandparkja, a Tiszafüredről megközelíthető Robin Kalandsziget. A közel 20 hektár területű ártéri szigeten olyan játékokkal találkozhatnak a kalandkeresők, mint a 140 akadályból álló erdei kötélpálya, 15 méter magas hobbi- és versenymászásra is alkalmas mászófal kilátótoronnyal, 300 és 400 méter hosszú drótkötélcúszda, erdei tornapálya és játszótér, minigolf, íjászpálya, zorb, vízikenguru és még sok egyéb érdekes játék. Évi 20.000 látogatót fogad.

A Tisza-tó attól is különleges, hogy az egyetlen olyan álló édesvíz Európában, ahol megengedett a benzinüzemű motoros csónakok használata. Ezt igazán a vízisport szerelmesei tudják élvezni a tó déli öblözetében, az Abádszalóki- öbölben. A Tisza-tónál 6 szabadvízi strand működik.

- Morotva kerékpáros pihenőpark

Tiszafüreden, a szabadstrandtól északra elhelyezkedő félszigeten 2010 novemberében átadták a Morotva kerékpáros pihenőparkot, melyet az Észak-alföldi Operatív Program keretében valósítottak meg, csaknem 240 millió forintból. A pihenőparkban kerékpártárolók, főzőhelyek, játszótér, és kilátó került kialakításra. A félsziget energiaellátását napkollektorok biztosítják, a hulladék tárolására pedig szelektív hulladékgyűjtő szigeteket helyeztek ki. Az új park alkalmas a szabadtéri rendezvények befogadására, a kiépített horgász helyek pedig a kulturált horgászatot szolgálják.

A Tisza-tó a síkvidéki kerékpározás Európai központjává szeretne válni, a Tisza-tavi Túráközpont Hálózat eszközparkjával és a négy méter magasan futó, folyamatos természetes kilátóként funkcionáló, aszfaltozott gátkoronával páratlan élményeket kínál a profi és amatőr kerékpárosoknak. A Tisza-tavi Túráközpont Hálózatban közel 30 ezer vendéget szolgálnak ki. A Közép-Tiszavidéki Vízügyi Igazgatóság felmérése szerint 2011-ben 30 ezer kerékpáros haladt át a Kiskörei Vízerőműnél, mely „csak” azon kerékpározók száma, akik feltételezhetően megkerülték a tavat!

További vonzerők:

- Kiskörei Vízügyi bemutató terem

KÖTIVIZIG irodaházának legfelső szintjén kialakított bemutatóterem, ahol a Tisza-tó

terepasztala segít megismerni a tó vízrendszerét. A terepasztal megtekintésével éveket ugorhatunk előre a tó működésének megértésében, s úgy érezhetjük magunkat, mintha egy pilóta felülről mutatná meg nekünk a tájat. A tó mellett az erőművel, a vízenergia elektromos árammá alakításának módjával is megismerkedhetünk a működőképes maketten keresztül. A harmadik emeleti ablakokon kinézve elénk tárul az Abádszalóki-öböl és a vízlépcső. Ezek után kipróbálhatjuk mindezt a gyakorlatban: ülünk csónakba, kishajóra és irány a hajózsilip. Az 5-10 métert is meghaladó szintkülönbség leküzdése, a zsilipkamrába áramló víz hatására lassú liftként emelkedő hajóban a víz igazi erejének megérzése különleges élmény, melyet Kiskörén járva bárki megtapasztalhat.

A teljesség igénye nélkül:

Tájházak: Sarud, Kisköre, Poroszló, Tiszafüred,

Múzeumok, kiállítóhelyek: Jászkun kapitányok útja állomásaként Tiszafüred, Kiss Pál múzeum, Abádszalóki Babamúzeum, Gyórfy István Múzeum Karcag, Nagykun látogatóközpont Karcag, Kunkapitány Háza Kunhegyes.

Nagykörűi látogatóközpont, cseresznyés kert, pálinkafőzde

Rendezvénykínálatról:

A térségben évente közel 200 rendezvényt szerveznek. A szervezők turisztikai oldalról általában túlértékelik rendezvényük vonzerejét. A Tisza-tavi régió rendezvényei közül a legtöbb látogatót hagyományőrző rendezvények vonzzák. Ugyanakkor a régió természeti környezetéből adottságaiból adódóan, számos érdekes, máshol nem található réspiaci típusú rendezvényeket kínál a vendégeknek, melyek sokkal versenyképesebbek, és jobban hozzájárulnak a térség imázsának ismertségének növeléséhez: ezek az aktív, kerékpáros, madarász és sport rendezvények.

Országos vonzerejű rendezvények:

Karcagi Birkafőző Fesztivál

Kunmadaras Dragbike Nemzetközi Versenyek.

Tiszaújvárosi Triatlon Fesztivál

Tour de Tisza-tó, kerékpáros rendezvény

Regionális vonzerejű (pl.)

Tiszator Böllér Fesztivál, Abádszalók

Tiszafüredi íjászverseny,

Tisza-tavi Madaras Fesztivál,
Halas Napok

A rendezvényekkel kapcsolatban általában megfogalmazható problémák:

- Időzítési problémák: egymással párhuzamosan szerveződnek események, nincs kommunikáció a rendezvényszervezők között. Időbeli koncentráció jellemző, mely július és augusztus hónapokat érinti, amikor az egész országban hasonló módon – nagyobb, professzionálisabb rendezvények zajlanak.
- Szűkös költségvetés, színvonal, marketing: kevés a rendezvénypályázat, utófinanszírozásúak, egyesületek, önkormányzatok ellehetetlenülnek a támogatások lehívásáig.
- Hiányzó szakember gárda: számos rendezvényt a régió kívül érkező szakemberek szerveznek.
- Alacsony látogatottság
- Karakter hiánya, „falunap” jelleg
- Infrastrukturális problémák mind a régiót, mind a rendezvényt illetően.

A rendezvényszervezés esetén a célok a következők lehetnek

- **Valódi vonzerő** teremtés, olyan rendezvények generálása, mely 200 kilométeren belül nem találhatóak meg.
- olyan tematikájú rendezvények generálása, melyek hosszú távon a **térség**, és/vagy a speciális termék **nevét** köztudatban tartják.
- **Szinergia** a meghatározó turisztikai termékekkel, és az egész desztinációval. A fesztivállátogatók jelentős része a fesztivál jellegét választja ki elsőnek, majd a térség jellegét. Ezért érdemes üdülési csomagokban kínálni meglévő és a jövőbeni rendezvényeinket.
- **Vendégforgalom növelése** (és tartózkodási idő növelése)
- Keresletélénkítés a **helyi termékek** számára

Összességében megállapítható, hogy a Tisza-tó egy dinamikusan fejlődő turisztikai desztináció. A Tisza-tavi Ökocentrum látogatóközpont nyitásával átrendeződtek Kelet-Magyarország turisztikai súlypontjai. 2013-ban elkészül a Tisza-tó Hortobágy közötti kerékpáros út, kiemelt projekt keretében, mely egy újabb nemzetközi turisztikai attrakciót

jelent a térség számára. A Tisza-tó tehát a fejlődés periódusában bővülő keresletet fog generálni, melyre érdemes újabb és újabb turisztikai szolgáltatásokat létrehozni.

Turisztikai szolgáltatások

A szolgáltatások egyre inkább képesek biztosítani a természetjáráshoz kapcsolódó aktív, ökoturisztikai termékek komplettírozását.

2007-ben létrejött a Tisza-tavi Túráközpont Hálózat, egy vállalkozások összefogásában, franchise rendszerben működő gyalogos, vízi, kerékpáros és lovas szolgáltatásokat biztosító együttműködés. Ennek köszönhetően 2010-ben a Tisza-tó elnyerte az ún. Kiváló Európai Desztináció díjat (EDEN).

Megerősödött a kikötői hálózat, jelenleg 15 kikötő áll a vendégek rendelkezésére. Elindult a menetrendszerinti hajózás a Tisza-tavon 2012-ben. A kerékpáros infrastruktúra jelentős fejlődésen ment keresztül, a Tisza-tó (Poroszló-Tiszafüred közötti szakasz kivételével) körbekerékpározható, az Európai síkvidéki kerékpározás középpontjává nőheti ki magát a jövőben.

A szálláshely kínálat nem kellően diverzifikált. 2008-ban nyílt a régió első 4 csillagos szállodája, a Tisza-Balneum. Az adatok jól mutatják, hogy nemcsak átrendeződött a kereslet, hanem új célcsoportok megszólítására is alkalmas volt a Tisza-tónál egy magasabb minőségű kereskedelmi szálláshely megjelenése. Ez az egy négycsillagos, 70 szobával rendelkező szálloda van a Tisza-tó partján, monopolhelyzetben. Berekfürdön találhatóak három csillagos hotelek, Karcagon egy négycsillagos bioszálloda működik. A térségben több, sokszor az elvártnál alacsonyabb szolgáltatásokat nyújtó panzió funkcionál, a magán szálláshelyek aránya jelentős a területen. A kempingek - a sarudi Eurostrand Kemping kivételével- nem prosperálnak, nemzetközi besorolásra alkalmatlanok.

A Tisza-tavi térség szálláskapacitása 2012-ben

	Hevesi Füves Puszták	Hortobágy	Nagykunság	Tisza-tó
Kereskedelmi szálláshelyek száma (db)	3	11	19	90
Kiadható szobák száma (db)	43	91	299	1060
Férőhelyek száma (db)	300	854	1746	15738
Egyéb szálláshelyek száma	15	32	122	923

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

(db)				
Egyéb szobák száma (db)	32	89	364	2627
Egyéb ágyak száma (db)	83	202	830	6534

Forrás: KSH 2012,

megjegyzés

Település lehatárolás:

Hevesi Füves Puszták: Erdőtelek, Füzesabony, Heves, Kömlő, Besenyőtelek, Dormánd, Tarnaszentmiklós, Tenk

Hortobágy: Egyek, Tiszacsege, Nagyiván, Hortobágy

Nagykunság: Berekfürdő, Karcag, Kunhegyes, Kunmadaras

Tisza-tó: Ároktő, Tiszabábolna, Tiszadorogma, Tiszavalk, Borsodivánka, Négyes, Polgár, Folyás, Újszentmargita, Poroszló, Sarud, Újlőrincfalva, Kisköre, Tiszanána, Kőtelek, Nagykőrű, Tisasüly, Abádszalók, Nagyiván, Tiszabura, Tiszaderzs, Tiszagyenda, Tiszaigar, Tiszaörs, Tiszaroff, Tiszaszentimre, Tiszaszőlős, Tomajmonostora, Tiszabő.

A térségben közel 20 ezer férőhely található, melynek a kapacitáskihasználtsága rendkívül alacsony. E mögött jelentős a fekete vendégforgalom, hiszen ilyen alacsony kihasználtság mellett nem tudnak működni szálláshelyek több éven keresztül.

A szálláshelyek minőségi fejlesztése minden szegmensben szükséges.

Alapvető hiányosságok a fogadóbázis területén a superior környezeten túl, a turisztikai vonzerőt jelentő nagy rendezvények, a színvonalas éttermek, vendéglátó helyiségek, a szabadvízi standok minősége, szolgáltatásai, a magasabb színvonalú szálláshelyek (kempingek, ifjúsági táborok, magas színvonalú szolgáltatásokat nyújtó panziók és szálláshelyek), a természetes víz mellett kék vizes felületek, pl. aqvapark, igényes szórakozóhelyek stb.

A turisztikai intézményrendszer

A 2000-ben alakult Magyar Turizmus Zrt. Tisza-tavi Regionális Marketing Igazgatósága biztosít folytonosságot a turisztikai intézményrendszerben, s egyben segíti a létrejövő turisztikai kínálat piacra juttatását, valamint a régió turisztikai imázsának erősítését, népszerűsítését a belföldi üdülőközönség körében.

A Tisza-tavi RMI 2010-ig a Regionális Idegenforgalmi Bizottság munkaszervezeti feladatait

is ellátta. A Bizottság tagjait a tárcát képviselő miniszter kéri fel és nevezi ki, mely 2010 óta nem történt meg.

Az önkormányzatok fenntartásában működő Tourinform Irodák közül 2012-ben Poroszló működik egész éves irodaként. Szezonális irodaként funkcionál Abádszalók, Tiszafüred, Kisköre. Megszűnt Polgár, Karcag irodája, újranyitott Tiszacsege. Mindegyik Tourinform irodáról elmondható, hogy jelentős forráshiánnyal küzdenek, sokszor nem képzett munkaerő áll rendelkezésre, nem képesek biztosítani a folytonosságot a település marketing munkájában, illetve sokszor nem csak turizmussal kapcsolatos feladatokat látnak el. A Tourinform Irodahálózat hatékonysága jelentősen romlott az elmúlt évtizedben.

A Turisztikai Desztinációs Menedzsment rendszer kialakulásának alapjai elindultak a régióban, Berekfüdön és Poroszlón alakult HTDM. Tiszafüreden szintén történt gazdasági szervezet létrehozása a feladatok ellátására, de az önkormányzat sem pénzt sem feladatot nem rendelt hozzá, így az 2014-ben megszűnik. Térségi TDM szervezet nem regisztrált 2012-ig a Tisza-tavi régióban, szakmailag ugyanakkor indokolt lenne.

A Tisza-tavi régióban jelentős turisztikai szervezőerőt jelent a Tisza-tavi Turizmus Fejlesztő Egyesület, a tagállományának jelentős bővítésével a szervezet képes lehet a jövőben TDM típusú feladatok ellátására.

A turisztikai környezet

A Turisztikai környezetet több szempontból vizsgáljuk, összefoglalóan az alábbi helyzetértékelést adjuk:

A természeti környezet viszonylag jó állapotban, a növekvő vendégforgalom ellenére, a jól irányított látogatófolyamnak köszönhetően turizmus fogadására alkalmas. A Tisza-tó Komplex vízügyi beruházás jelentősen megnöveli a tó élettartamát, ezáltal biztosítva a fő vonzerőt (részletesen a koncepció javaslat erre vonatkozó fejezetében).

A gazdasági szempontból a térség forráshiányos, vállalkozói tőke hiányában szenved, az önkormányzatok a turisztikai beruházások gazdái, akik nem feltétlenül tudnak rugalmas piaci szereplőként működni.

Humán erőforrás oldaláról nagy az elvándorlás aránya, öregedő a lakosság, hiányzik a szakképzett fiatal munkaerő.

A turisztikai kereslet változása

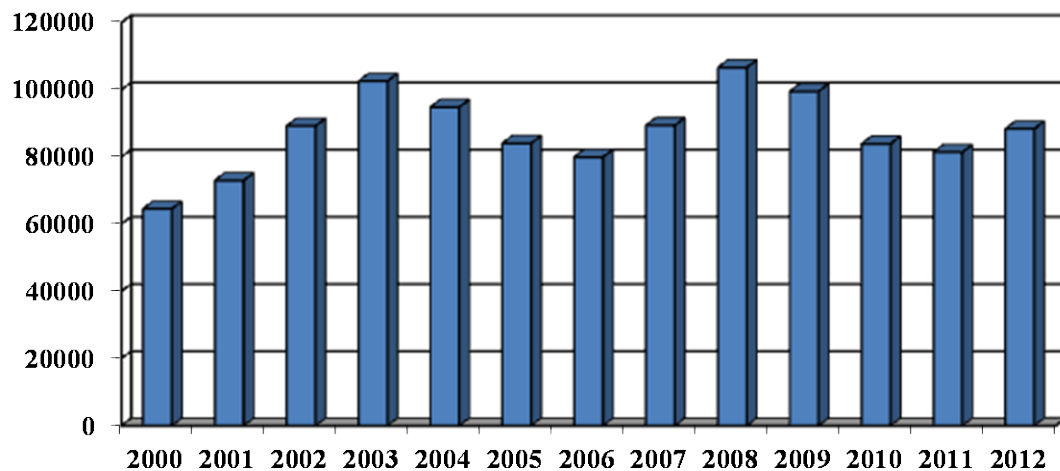
A Tisza-tavi régió az ország legkisebb turisztikai régiója, mindössze 1,2%-os részesedés

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

jellemzi az országos vendégforgalomból. A 4/2000 GM rendeletben településsorosan (67 település) meghatározott régió kereskedelmi szálláshelyein regisztrált vendégforgalom alakulását az alábbi diagram jellemzi.

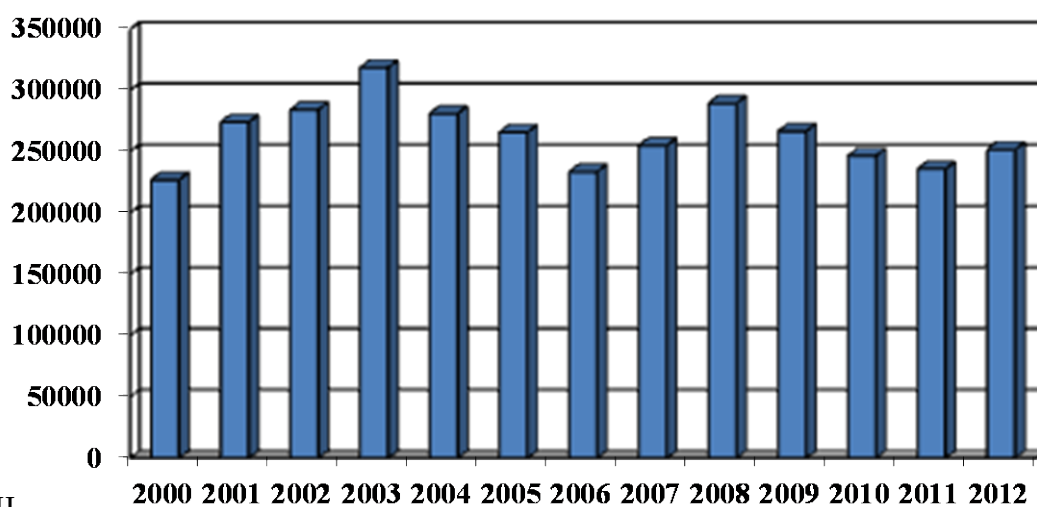
A Tisza-tavi régió vendégforgalmának változása a kereskedelmi szálláshelyeken mért adatok alapján (2000-2012)

Tisza-tavi régió vendégforgalmának változása a kereskedelmi szálláshelyeken mért adatok alapján (2000-2012)

forrás: KSH, RMI

■ vendégek száma (fő)

Forrás: RMI

■ vendégéjszaka (ezer éj)

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

A Tisza-tavi régió kereskedelmi szálláshelyein 2012-ben 85.000 vendég, 250 ezer vendégéjszakát töltött el, mely +2,4%-os és +4%-os bővülést jelent az előző évhez képest. A trendvonalat tekintve lassú emelkedő változásról beszélhetünk a Tisza-tavi régió vendégforgalmát illetően, emelkedő tartózkodási idővel. A tapasztalatok szerint a Tisza-tó egyre inkább kinövi ún. „kirándulóhely” státuszát és képes akár fő, elsődleges utazási desztinációként is funkcionálni a potenciális üdülőközönség körében.

A településsoros adatokat vizsgálva elmondható, hogy a Kisköre-Abádszalók tengelyről a Poroszló-Tiszafüred tengely irányában tevődött át a vendégforgalom. Ennek oka a termékkínálat minőségi és időrendi alakulásában keresendő. A névadó Kisköre település (ti. Kiskörei-Víztározó) volt az első haszonélvezője a turizmusnak, Tisza parti településként ennek a településnek volt rendelkezésre álló turisztikai fogadóbázisa. Abádszalók volt, aki elsőként lépett a vízparti aktív hangos szórakoztató kínálat kialakításában, ezzel évtizedekre meghatározta a Tisza-tó imázsát, kommunikációját. Ezek a települések a fejlesztések hiányában a termék életgörbe érett fázisát is túllépték, vendégforgalmuk drasztikusan lecsökkent. 2007-ben megjelent az első 4 csillagos szálloda Tiszafüreden, majd a Robin Kalandsziget illetve 2012-ben a Tisza-tavi Ökocentrum Poroszlón, mely egy újfajta kínálatot, más, magasabb költségű vendégkört vonz a Tisza-tóhoz. A legfontosabb feladat újra megtalálni a településpárok – egymástól jól megkülönböztethető, ugyanakkor egymás szinergiájában újraéledő – attrakciófejlesztésének és fogadóbázisának fejlesztési stratégiáját. Az elmúlt évtized adataira trendvonalat illesztve elmondható, hogy a vendégek száma és a vendégéjszakák száma nem változott jelentős mértékben az elmúlt 10 évben. A Tisza-tó keresleti görbéjére építve a Tisza-tó termék életciklusa minden bizonnyal még nincs a telítődési szakaszban. A kínálati oldal fejlődése azt eredményezi, hogy ez a keresleti vonal emelkedni fog, így képes a Tisza-tó életgörbéje az érési szakaszba lépni. A projektszempontról ez azt jelenti, hogy viszonylag fix látogatóbázisra lehet építeni a desztináció illetően.

A térség vendégforgalmi változásai

	Hevesi Füves Puszták	Hortobágy	Nagykunság	Tisza-tó
Vendégek száma kereskedelmi szálláshelyeken (fő)	0	4708	30173	80761

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

Vendégéjszakák száma ker. száll. (db)	0	8990	104770	230176
Tartózkodási idő (nap)	0	2,15	2,85	2,79
Vendégek száma magánszálláshelyen (fő)	103	812	4056	35826
Vendégéjszakák száma magán szálláshelyen (db)	249	1364	12442	95501
Tartózkodási idő (nap)	2,4	2,1	2,95	2,9

Forrás: KSH, 2012

A térségben összesen 455 ezer vendégéjszaka realizálódik egy évben, mely a rendelkezésekre álló kapacitások és a vonzerők nagyságrendjéhez képest rendkívül kevés. A térségben hatalmas potenciálok vannak.

A tartózkodási idő a KSH adatok alapján Nagykunság és a Tisza-tó esetében némileg meghaladja a 2,8 napos átlagot. A többi térségben rendkívül alacsony a tartózkodási idő, a rendelkezésre álló programkínálathoz képest.

A településhálózat és a turizmus

A településhálózat jellemzői a térségben

A települések viszonylag egyenletesen 3-5 km távolságra fekszenek egymástól a folyó illetve a tó két oldalán. A települések többsége évszázadok óta lakott hely. Kialakulásuk és helyük gazdaságilag–földrajzilag–társadalmilag felépített. A folyószabályozás és a tó kialakulása hozott szerkezet-átalakító hatásokat a rendszerbe (Tiszahalász, Újlőrincfalva, Dinnyéshát).

A tó szűkebb térségében nincs igazán jelentős, központi funkciókkal rendelkező település. Az egyetlen nagyobb települést a Jász-Nagykun-Szolnok megyéhez tartozó Tiszafüred jelenti. A hosszú évtizedek óta perifériális térség számára a fiatal város nem képes teljes értékű vonzáscentrumként funkcionálni. További városok a tágabb térségben Abádszalók, Kisköre, Heves, Füzesabony, Mezőcsát, Tiszaújváros, Polgár, Tiszacsege, Kunhegyes és Karcag.

A helyi viszonylatban jelentősebb települések az átkelési pontokon fejlődtek ki, a térség számára meghatározó településpárokat alkotva. A szóban forgó területen a legjelentősebbek a tó északi, valamint a déli részén kialakult Poroszló-Tiszafüred és Kisköre-Abádszalók településpárok. Ez a négy település alkotja a szorosan vett Tisza-tavi településhálózat alapjait,

legfontosabb pontjait, s ezek közül mára már három városi ranggal rendelkezik. Az előzőekkel egyenrangú, jelentősebb szolgáltatásokkal bíró településként kell még megemlíteni Tiszacsege városát is, mely földrajzi helyzete, kapcsolatai következtében a Hortobágy, valamint a Borsodi Mezőség települései közötti összekötő szerepet tölti be. Párja a régebben jelentősebb Ároktő súlyos térségi vákuumban és helyi társadalmi-gazdasági válságba csúszott. A Tiszán, az átkelési pontokhoz kapcsolódóan meg kell említeni a Tiszaújváros-Polgár, valamint Fegyvernek-Nagykörű településpárokat.

A korábbi közigazgatási és ellátási rendszerek által kialakított vonzásközpontok többször átalakultak az idők folyamán, miközben a történelmi vonzásirányok csak alig változtak a térségben. Ennek következtében a hagyományos, a Tiszától távolabb fekvő nagyobb települések, mint Füzesabony, Heves, Mezőcsát, Tiszaújváros, Polgár, Tiszacsege, Kunhegyes, Kunmadaras, Karcag valamint Balmazújváros térségi vonzása több település esetében mindmáig megmaradt.

A szűkebb térségben nem voltak jelentősebb, központi szerepkört betöltő települések ezért a térség települései nemcsak egymáshoz kapcsolódnak, hanem szerves összeköttetésben vannak a térség jelentősebb háttértelepüléseivel is. Ez a helyzet indokolta térség kiterjesztését, tágabb rendszerként való kezelését.

Az utóbbi évek változásainak következtében, a térség falvainak arculatában és életében egyre dominánsabb elemekkel jelentkezik a turizmus. Néhány település mezőgazdasági karakterét színesíti a falusi turizmus, hozzájárulva ezáltal a települések arculatának megújulásához, megváltoztatásához.

A településektől elszakadva, közvetlenül a vízhez kapcsolódva, jelentős üdülőterületek alakultak ki a térségben a tömeges vízparti turisztikai igények kielégítésére. Ezek új elemként jelentek meg a térség településhálózatában. Szerepük a turizmus kiszélesedésével egyre jelentősebbé vált, de mára szerepük fokozatosan kezd visszaszorulni. Mindezek a tényezők együttesen határozták meg, hozták létre a mai településszerkezet jellemzőit. Együttesen olyan helyzetet eredményeztek melyek következtében a térség társadalmi-gazdasági szempontból elmaradottnak tekinthető. Ezek következtében a térség fejlődése megakadt, lelassult. Elnéptelenedés, elvándorlás, elöregedés jellemzi a falvak többségét, miközben a térség meghatározó ágazataiban csökkent a foglalkoztatás.

A történelmi léptékű elmaradottság több összetevőn alapul: változó közigazgatási határok, a Tisza elválasztó szerepe, a perifériális helyzet, rossz közlekedési helyzet, városnélküliség, centrumhiány, rossz mezőgazdasági adottságok, társadalmi depresszió.

A településhálózat jövőbeli alakulását befolyásoló tényezők:

A tó mint földrajzi elem.

A Tisza-tó, mint térségszervező táji, földrajzi elem, vadonatúj képződmény az Alföldön. A tó környezetében elhelyezkedő települések számára ez a mesterségesen kialakított táji elem új térségi és gazdasági szerveződési irányokat indított el. A tó létrejötte által kialakult adottságok új helyzetet eredményeztek a térségben, amelyekhez alkalmazkodniuk kellett az itt élőknek. Ezek olyan tényezői a régió társadalmi-gazdasági-környezeti életének, amelyek meghatározzák a térség településhálózatának mai jellegzetességeit, és jövő lehetőségeit.

A tó megjelenése ugyanakkor egy hátrányos tényezőként is jelen van a térségben. A tó ugyanis nemcsak összetartja a térség településeit, de bizonyos mértékig szétválasztó elemként is funkcionál. Legmeghatározóbb településekké a térségben az átkelési pontok mentén lévők alakultak. Az átkelési pontok nem megfelelő kiépítettsége gyenge belső kapcsolatokat eredményezett a települések életében.

A kialakult vízfelület olyan környezeti adottságokat hozott létre, amely kiváló feltételeket biztosít a turizmus egyes szektorai számára. A tó létrejötte után a turizmus megjelenésével kiépültek az első üdülőtelepek a vízpartok mellett a térség településeitől távolabb. A térség településrendszerében megjelent egy újfajta elem – az üdülőtelep.

A víztározó részleges megvalósulásával összefüggő vízterek alakultak, ezáltal jelentős mértékű spontán tájrehabilitáció valósult meg. Kialakult egy új környezet együttes, melynek élővilága egy egyedülálló országos jelentőségű ökológiai egységgé fejlődött. A Tisza, a tó, valamint a holtágak együttes rendszere a Hortobággal és a Bükkalával egy egyedülálló ökológiai rendszerré fejlődött.

Ez a környezet olyan adottságokkal rendelkezik, melyekre építve elindulhatott a hazai nagy tavaktól eltérő turisztikai kínálat kiépítése, s mára már ennek sikerei is érzékelhetők.

Üdülőtelepek

A térség turizmusára az első két évtizedben az alacsony szolgáltatási szint mellett extenzív szezonális üdülés volt a jellemző. Ennek jelentős részét a vízparti strandos turisztika adta. A 70-es évek végétől ennek hatására az itteni felparcellázott területeken kiépültek a kistelkes üdülőtelepek, melyek a vendégforgalom többségét adták. Ezek a turisztikai terek általában a településektől távolabb, a vízpartok mentén alakultak ki.

A felértékelődött táji-kulturális környezet, az üdülési szokások megváltozása, a társadalom differenciálódása az ilyen típusú üdülési formák bizonyos mértékű elavulásához vezetett.

Az ekkor létesített üdülőtelep-beruházások színvonala sok esetben már nem felel meg a mai

turisztika igényeknek. Minőségi jellemzőik messze elmaradnak a kor turisztikai követelményeitől.

A meglévő üdülőtelepek a 80-as évek divatja, lehetőségei, üdülési szokásai, jellege szerint épültek. Ezek mára már jelentősen elavultakká váltak. Az ekkor keletkezett üdülőtelepek a következő jellemzőket mutatják:

Településszerkezeti jellemzők:

a merev úthálózat;

a megfelelő méretű közterületek hiánya, illetve alacsony színvonala;

a kiépítettségük nem megfelelő minősége;

az útburkolatok, a fásítás, a vízelvezetés nem megfelelő színvonala.

Telekállományuk jellemzői:

zsúfolt, kicsi üdülőtelkek kerültek kialakításra;

monoton, túlságosan mérnöki elrendezések.

Jellemző telekméretetek:

általában 300-500 m²-es telkek;

esetenként a vízparton, valamint a hullámtérben kisebb telkek;

az újabb telepeknél 500-700 m² teleknagyságok;

Épületeik jellemzői:

viszonylag jó anyagokból, de rövid távú stratégiák alapján készültek;

nem kellően hőszigeteltek;

funkcionálisan nincsenek kellően megtervezve;

felszereltségük hiányos;

Mindezen meglévő „műszaki adottságok” alapján kell a turisztikai lehetőségeket továbbfejleszteni, megújítani. Középtávon a következő követelményekkel, lehetőségekkel kell számolni.

Ingatlanpiac:

A tó környékén ezekből a telkekből igen jelentős a túlkínálat, egyes üdülőterületek kiépítettsége 50-70 %-os, miközben a települések fejlesztései továbbra is ezt a közép-szerű, bizonytalan karakterű kínálatot bővítik. A csatornázás további hiánya kizárja új üdülőterületek

fejlesztésbe vonását.

Megállapítható, hogy az utóbbi években a kereslet elfordult az üdülőtelepektől és a régi, elfogadható állapotú falusi házak felé tolódott, így ezeknek volt a legnagyobb a keletje és forgalma.

Közművesítés:

Az utóbbi években a vízellátás és gázhálózat kiépítése mellett a telefon és hírközlés is erőteljes fejlődésen ment át. Ezek kínálati piaca mellett a csatornázás-szennyvíz és személtelhelyezés megoldatlansága erőteljes fejlesztési korlátként jelenik meg.

A települések fejlesztési jövőképe

Olyan fejlődési folyamatokat kell megalapozni és szolgálni, melyek révén megőrizhető a térség, a települések és településrészek funkcionális gazdagsága, a lakó-, üdülő-, intézményi-, munkahelyi funkciók egysége. El kell kerülni a további mono-funkcionális területek kialakulását (pl. a településektől elszakadó új üdülőterületeket).

Mindennek érdekében el kell érni, hogy:

nem a meglévő állapot konzerválása, hanem a települési környezet javítása legyen a cél;

a hiányzó infrastrukturális és funkcionális elemek megvalósulása kapjon prioritást;

A területrendezési terv körvonalazza és meghatározza a települések fő fejlesztési irányait. Kidolgozza ezek főbb rendezési szerkezetalakítási szabályait. Ezen belül a középtávú turizmusfejlesztés ennek egyes elemeit konkrét programokkal – projektekkel tölti ki. Helytállónak tűnik, hogy a térségben a 10 éves távlatban a turizmus lesz a legnagyobb fejlesztő erő. Közvetetten ki fogja kényszeríteni a csatornázás, szennyvíz és hulladék elhelyezés megoldását. Közvetlenül pedig számos olyan programot, projektet fog megvalósítani, amelyek egyértelművé teszik a térség turizmussal harmonizáló jövőképét.

Összefoglalva

Súlyozott problémák a turizmus területén a Tisza-tavi régióban

Fogadóbázis hiányosságai

- magas minőségű szálláshelyek hiánya, szinergia hiánya, kapacitáshiány bizonyos célcsoportok és időszakok tekintetében;
- nemzetközi rendszerben minősített kempingek hiánya, speciális célcsoportok igényeinek kielégítetlensége;
- panziók, magánszálláshelyek infrastrukturális és humán erőforrás minőségének kérdése;
- superior környezet (kávézók, éttermek, bárók, sétányok) hiánya (A magas költségi

kategóriába tartozó vendégek megjelennek a különleges élményígéretnek következtében, de nem találunk általuk elvárt vendéglátó szolgáltatásokat.).

Különleges élményígéretnek, attrakciók száma kevés, versenyképességünk csökken.

Lehetséges megoldások, fókuszok:

- az első kerékpáros élményem célcsoport, az európai síkvidéki kerékpározás központja, biztonságos, érdekes, trendi kerékpáros desztináció imázs építése
- az első horgászélményem célcsoport, a biztonságos horgászhelyek, horgászsulik, stb. megteremtése, elindítása
- a diákéveim emlékei: ifjúsági táborozás, a meglévő, de csak kis részben működő mintegy 30 kemping egy részét nem a nemzetközi besorolású kemping, hanem az épített házas ifjúsági táborhely irányába kellene fejleszteni, hiszen egyébként minden adott az élmények megszerzéséhez (víz, evezés, kaland, attrakciók stb.)
- további kiemelt attrakciófejlesztések:

aqvaland, aqvapark kék medencés fejlesztések, kiépített sétányok kialakítása

megújuló energiára épített szórakoztató központ, témásított vidámpark

Kárpátmedence –Halászfalu

Vízisport (síkvidéki és rafting evezős, kajak-kenu pálya) fejlesztések

A fejlesztésekkel az egyes települések/térségek turisztikai termékélet görbéje újraindulhat, az egész régió egy magasabb ívű, nagyobb látogatottságú pályára állítható.

Szezonalitás kérdései

A Tisza-tó a vízparti üdülőhelyek országos összehasonlításában a legjobb helyen áll a szezonáltság kérdésében. Ennek oka elsősorban az, hogy termék szempontból nem a vízparti üdülés a meghatározó, hanem a természetjárás, kerékpározás, horgászat. Ezek a termékek jelenleg mintegy 7 hónapos aktivitást képesek viszonylag nagy vendég számmal generálni, de a lehetőségek predesztinálják a térséget egy valódi 365 napos fogadóterületté. Ennek megvalósításához további attrakciófejlesztésekre van szükség, valamint arra, hogy a meghatározó szolgáltatások egész évben képesek legyenek nyitva tartani.

Az egész éves szolgáltatáskínálat realitását érzékelteti az alábbi táblázat, melyben különösen szembetűnő, hogy 2012-ben a havi adatok legkiugróbb emelkedését április-május és szeptember-október produkálta.

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

Kereskedelmi szálláshelyek vendégszám alakulása a Tisza-tavi régióban 2012.							Kereskedelmi szálláshelyek vendéjszakszám alakulása a Tisza-tavi régióban 2012.						
VENDÉG							VENDÉGÉJSZAKA						
előző év =100%							előző év= 100%						
Hónap	külföldi	belföldi	összes	külföldi	belföldi	összes	külföldi	belföldi	összes	külföldi	belföldi	összes	
2012	2012	2012					2012	2012	2012				
I. hó	378	1 641	2 019	116	90	93,9	895	4 289	5 184	86,6	99,4	96,9	
II.hó	462	2 612	3 074	104,5	118,7	116,3	1114	6 203	7 317	88,3	110	106	
I-II. hó	840	4 253	5 093	109,4	105,7	106,3	2 009	10 492	12 501	87,5	105,4	102	
III. hó	452	2 861	3 313	90,8	104,3	102,2	1 142	6 752	7 894	82	93,4	91,5	
I-III. hó	1 292	7 114	8 406	102,1	105,1	104,6	3 151	17 244	20 395	85,4	100,3	97,7	
IV. hó	855	4 026	4 881	89,3	107,9	104,1	3 411	10 581	13 992	80,7	122,9	109	
I-IV. hó	2 147	11 140	13 287	96,6	106,1	104,4	6 562	27 825	34 387	82,9	107,9	102	
V. hó	1 817	6 030	7 847	103	122,9	117,6	9 918	14 932	24 850	96	126,9	112,5	
I-V. hó	3 964	17 170	21 134	99,4	111,4	109	16 480	42 757	59 237	90,3	113,8	106,1	
VI. hó	2 046	8 993	11 039	97,2	97,1	97,2	6 970	21 053	28 023	82,1	97,7	93,3	
I-VI. hó	6 010	26 163	32 173	98,7	106,1	104,6	23 450	63 810	87 260	87,7	107,9	101,6	
VII. hó	3 997	13 406	17 403	99,4	93	94,4	12 835	40 160	52 995	94,9	99,4	98,3	
I-VII. hó	10 007	39 569	49 576	98,9	101,3	100,8	36 285	103 970	140 255	90,1	104,5	100,4	
VIII. hó	4 919	14 757	19 676	99,8	105,5	104	16 249	43 873	60 122	105,1	110,9	109,3	
I-VIII.hó	14 926	54 326	69 252	99,2	102,4	101,7	52 534	147 843	200 377	94,3	106,3	102,9	
IX. hó	1 710	6 554	8 264	96	127,9	119,7	7 473	16 294	23 767	96	131,6	117,9	
I-IX. hó	16 636	60 880	77 516	98,9	104,6	103,3	60 007	164 137	224 144	94,5	108,4	104,3	
X. hó	765	4 152	4 917	74	113	104,4	3 504	10 080	13 584	92,9	118,4	110,6	
I-X. hó	17 401	65 032	82 433	97,4	105,1	103,4	63 511	174 217	237 728	94,4	108,9	104,6	
XI. hó	415	2 857	3 272	76	97,5	94,1	1 318	6 428	7 746	83,5	89,6	88,5	
I-XI. hó	17 816	67 889	85 705	96,8	104,8	103	64 829	180 645	245 474	94,2	108,1	104	
XII. hó	283	2 400	2 683	87,6	90,8	90,5	826	5 552	6 378	111,6	103,7	104,6	
I-XII. hó	18 099	70 289	88 388	96,6	104,2	102,6	65 655	186 197	251 852	94,4	108	104	

A cél tehát a novembertől áprilisig élvezhető programok fejlesztése, melyeknek természetesen illeszkedniük kell a térség imázsához.

A megoldások az alábbiak lehetnek:

- téli természetjárás feltételeinek megteremtése (speciális eszközök, útvonalak)
- speciális kerékpáros rendezvények elindítása (jégkerékpár versenyek, kombinált szobai és terepi versenyek, stb.)
- téli horgászversenyek, kiemelt kommunikáció

Az érintett településeken a turisztikai szolgáltatások téli működtetésének biztosítása

Területi koncentráció kérdései

A Tisza-tavi Régió Magyarország legkisebb turisztikai régiójaként is küzd a területi koncentráció kérdésével. A térség települései nem egyformán tudják biztosítani a saját turisztikai termékük életgörbéjének emelkedő szakaszban tartását, azaz nem képesek folyamatosan megújítani turisztikai kínálatukat. Ez folyamatos átrendeződést eredményez a térségen belüli vendégforgalomban. Jelenleg a legerősebb átrendeződés a Kisköre-Abádszalók és a Tiszafüred-Poroszló tengely között figyelhető meg. Ennek oka az elmúlt évek utóbbi két települést érintő fejlesztéseiben és az előbbi két településen a fejlesztések hiányában keresendő.

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

A területi egyenlőtlenségeket jól érzékeltetik az alábbi táblázatok:

4. Kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma régióként,kistérségenként,megyénként,településenként 2011. ÉV												
I -XII.HÓ , TISZA - TAVI RÉGIÓ												
	Vendég			Előző év=100,0%			Vendégéjszaka			Előző év=100,0%		
	külföld	belföld	összes	külföld	belföld	összes	külföld	belföld	összes	külföld	belföld	összes
Borsod-Abaúj-Zemplén megye												
Tiszaújvárosi												
Tiszaújváros	8 981	6 175	15 156	104,7	119,6	110,3	25 671	16 536	42 207	113,7	123,9	117,5
Sajószöged	0	53	53	0	33,8	27,6	0	172	172	0	29,5	26,1
Megye összesen												
Tiszaújváros	8 981	6 175	15 156	104,7	119,6	110,3	25 671	16 536	42 207	113,7	123,9	117,5
Sajószöged	0	53	53	0	33,8	27,6	0	172	172	0	29,5	26,1
megye összesen	8 981	6 228	15 209	104,3	117	109,2	25 671	16 708	42 379	113,3	120	115,9
Hajdú-Bihar megye												
Balmazújvárosi												
Tiszacsege	136	661	797	82,4	128,3	117,2	532	2 148	2 680	57,5	131,5	104,7
Polgári												
Polgár	464	974	1 438	112,1	74,1	83,2	1 244	1 712	2 956	120,9	69	84,2
Megye összesen												
Tiszacsege	136	661	797	82,4	128,3	117,2	532	2 148	2 680	57,5	131,5	104,7
Polgár	464	974	1 438	112,1	74,1	83,2	1 244	1 712	2 956	120,9	69	84,2
megye összesen	600	1 635	2 235	103,6	89,3	92,8	1 776	3 860	5 636	90,9	93,8	92,9
Heves megye												
Hevesi												
Tiszanána	26	90	116	136,8	72,6	81,1	85	316	401	223,7	172,7	181,4
Kisköre	33	1 717	1 750	56,9	100,3	98,9	127	4 247	4 374	204,8	72,3	73,7
Erdőtelek	16	1 561	1 577	106,7	86,1	86,3	27	3 460	3 487	61,4	91,9	91,5
Füzesabonyi												
Sarud	45	1 881	1 926	61,6	111,4	109,4	269	4 931	5 200	71,7	123,6	119,1
Poroszló	178	3 284	3 462	62	83,7	82,2	524	7 386	7 910	84,7	88,5	88,3
Dormánd	118	199	317	122,9	68,2	81,7	168	295	463	85,7	59	66,5
Megye összesen												
Tiszanána	26	90	116	136,8	72,6	81,1	85	316	401	223,7	172,7	181,4
Sarud	45	1 881	1 926	61,6	111,4	109,4	269	4 931	5 200	71,7	123,6	119,1
Kisköre	33	1 717	1 750	56,9	100,3	98,9	127	4 247	4 374	204,8	72,3	73,7
Poroszló	178	3 284	3 462	62	83,7	82,2	524	7 386	7 910	84,7	88,5	88,3
Erdőtelek	16	1 561	1 577	106,7	86,1	86,3	27	3 460	3 487	61,4	91,9	91,5
Dormánd	118	199	317	122,9	68,2	81,7	168	295	463	85,7	59	66,5
megye összesen	416	8 732	9 148	75,9	91,4	90,6	1 200	20 635	21 835	90	91,1	91
Jász-Nagykun-Szolnok megye												
Karcagi												
Karcag	935	1 710	2 645	94	72,6	78,9	1 723	3 175	4 898	74,4	68	70,1
Berekfürdő	3 963	22 113	26 076	132,2	94	98,3	24 059	66 896	90 955	114,8	84,4	90,7

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

4. Kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma régióként, kistérségenként, megyénként, településenként 2011. ÉV

I -XII.HÓ , TISZA - TAVI RÉGIÓ

	Vendég			Előző év=100,0%			Vendégéjszaka			Előző év=100,0%		
	külföld	belföld	összes	külföld	belföld	összes	külföld	belföld	összes	külföld	belföld	összes
Jász-Nagykun-Szolnok megye												
Szolnoki												
Kötelek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nagykörű	6	391	397	0	158,3	160,7	12	728	740	0	123	125
Tiszafüredi												
Tiszaszőlős	0	94	94	0	23,4	21,9	0	201	201	0	13,4	12,8
Abádszalók	631	6 384	7 015	382,4	121,9	129,9	1 275	13 435	14 710	400,9	109,5	116,8
Tiszaörs	3	164	167	33,3	82,4	80,3	6	332	338	33,3	53,2	52,6
Tiszaderzs	162	5	167	82,7	29,4	78,4	569	9	578	72,2	23,1	69,9
Tiszafüred	3 031	19 978	23 009	100,8	110,4	109,1	13 295	46 503	59 798	98,7	108,2	105,9
Megye összesen												
Karcag	935	1 710	2 645	94	72,6	78,9	1 723	3 175	4 898	74,4	68	70,1
Tiszaszőlős	0	94	94	0	23,4	21,9	0	201	201	0	13,4	12,8
Kötelek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Abádszalók	631	6 384	7 015	382,4	121,9	129,9	1 275	13 435	14 710	400,9	109,5	116,8
Nagykörű	6	391	397	0	158,3	160,7	12	728	740	0	123	125
Tiszaörs	3	164	167	33,3	82,4	80,3	6	332	338	33,3	53,2	52,6
Tiszaderzs	162	5	167	82,7	29,4	78,4	569	9	578	72,2	23,1	69,9
Tiszafüred	3 031	19 978	23 009	100,8	110,4	109,1	13 295	46 503	59 798	98,7	108,2	105,9
Berekfürdő	3 963	22 113	26 076	132,2	94	98,3	24 059	66 896	90 955	114,8	84,4	90,7
megye összesen	8 731	50 839	59 570	118	101,5	103,6	40 939	131 279	172 218	107,9	92,5	95,7
TISZA - TAVI RÉGIÓ ÖSSZESEN	18 728	67 434	86 162	109,3	101	102,7	69 586	172 482	242 068	108,9	94,4	98,2

Kereskedelmi szálláshelyek vendégszám alakulása Abádszalók 2004-2012.

VENDÉG				előző év =100%			VENDÉGÉJSZAKA			előző év= 100%		
Év	külföldi	belföldi	összes	külföldi	belföldi	összes	külföldi	belföldi	összes	külföldi	belföldi	összes
2004.	420	18 269	18 689	181,8	81,2	82,2	1 342	41 872	43 214	214	82,2	83,8
2005.	246	11 578	11 824	58,6	62,2	62,1	740	28 713	29 453	55,1	67,5	67,2
2006.	254	9 001	9 255	103,3	75,4	75,9	654	20 733	21 387	88,4	71,1	71,5
2007.	248	9 291	9 539	97,6	103,2	103,1	592	22 924	23 516	90,5	110,6	110
2008.	246	7 415	7 661	99,2	79,8	80,3	700	19 062	19 762	118,2	83,2	84
2009.	272	6 247	6 519	110,6	84,2	85,1	716	13 574	14 290	102,3	71,2	72,3
2010.	147	4 957	5 104	54	78,9	77,9	294	11 727	12 021	41,1	86,2	83,9
2011.	631	6 384	7 015	382,4	121,9	129,9	1 275	13 435	14 710	400,9	109,5	116,8
2012.	71	2 390	2 461	11,3	37,4	35,1	153	4 700	4 853	12	35	33

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

Kereskedelmi szálláshelyek vendégszám alakulása Kisköre 2004-2012.

VENDÉG			előző év =100%			VENDÉGÉJSZAKA			előző év= 100%			
Év	külföldi	belföldi	összes	külföldi	belföldi	összes	külföldi	belföldi	összes	külföldi	belföldi	összes
2004.	140	1 616	1 756	74,1	67	67,5	465	4 681	5 146	84,1	52,1	53,9
2005.	255	1 732	1 987	182,1	107,2	113,2	779	3 824	4 603	167,5	81,7	89,4
2006.	225	1 418	1 643	83	78,5	79,1	583	3 044	3 627	70,4	75,5	74,6
2007.	310	2 186	2 496	137,8	154,2	151,9	473	3 914	4 387	81,1	128,6	121
2008.	75	1 551	1 626	24,2	71	65,1	349	3 493	3 842	73,8	89,2	87,6
2009.	118	1 367	1 485	157,3	88,1	91,3	152	2 787	2 939	43,6	79,8	76,5
2010.	58	1 712	1 770	49,2	125,2	119,2	62	5 876	5 938	40,8	210,8	202
2011.	33	1 717	1 750	56,9	100,3	98,9	127	4 247	4 374	204,8	72,3	73,7
2012.	171	949	1 120	518,2	55,3	64	780	3 495	4 275	614,2	82,3	97,7

Kereskedelmi szálláshelyek vendégszám alakulása Tiszafüred 2004-2012.

VENDÉG			előző év =100%			VENDÉGÉJSZAKA			előző év= 100%			
Év	külföldi	belföldi	összes	külföldi	belföldi	összes	külföldi	belföldi	összes	külföldi	belföldi	összes
2004.	3 728	6 203	9 931	90,4	79,4	83,2	21 711	17 577	39 288	73	78	75,2
2005.	3 703	6 126	9 829	99,3	98,9	99,0	18 642	18 483	37 125	85,9	105,3	94,5
2006.	2 302	4 456	6 758	57,9	55,5	56,2	12 552	13 046	25 598	65,3	53,9	58,9
2007.	2 513	8 773	11 286	109,2	196,9	167	12 696	27 038	39 734	101,1	207,3	155,2
2008.	3 453	20 956	24 409	137,4	238,9	216,3	19 445	49 915	69 360	153,2	184,6	174,6
2009.	3 421	20 906	24 327	99,1	99,8	99,7	15 607	50 027	65 634	80,3	100,2	94,6
2010.	2 981	17 761	20 742	87,1	85	85,3	13 456	41 679	55 135	86,2	83,3	84
2011.	3 031	19 978	23 009	100,8	110,4	109,1	13 295	46 503	59 798	98,7	108,2	105,9
2012.	3 518	24 235	27 753	116,1	121,3	120,6	14 611	57 011	71 622	109,9	122,6	119,8

Kereskedelmi szálláshelyek vendégszám alakulása Poroszló 2004-2012.

VENDÉG			előző év =100%			VENDÉGÉJSZAKA			előző év= 100%			
Év	külföldi	belföldi	összes	külföldi	belföldi	összes	külföldi	belföldi	összes	külföldi	belföldi	összes
2004.	464	2 868	3 332	109,2	89,1	91,4	1 192	5 446	6 638	114,5	89,6	93,2
2005.	542	3 390	3 932	116,8	118,2	118,0	1 128	7 810	8 938	94,6	143,4	134,6
2006.	506	3 621	4 127	92,7	105,8	104	1 080	7 662	8 742	95,4	97,2	97
2007.	288	2 974	3 262	56,9	82,1	79	802	8 312	9 114	74,3	108,5	104,3
2008.	319	3 523	3 842	110,8	118,5	117,8	702	9 434	10 136	87,5	113,5	111,2
2009.	248	5 680	5 928	77,7	161,2	154,3	557	12 506	13 063	79,3	132,6	128,9
2010.	287	3 923	4 210	115,7	68,6	70,5	619	8 343	8 962	111,1	66,4	68,3
2011.	178	3 284	3 462	62	83,7	82,2	524	7 386	7 910	84,7	88,5	88,3
2012.	180	5 594	5 774	101,1	170,3	166,8	460	11 884	12 344	87,8	160,9	156,1

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

A fentiekben bemutatott két tengely mellett vannak kevésbé kiszámíthatóan „működő” tóparti települések:

Kereskedelmi szálláshelyek vendégszám alakulása Sarud 2004-2012.												
VENDÉG			előző év =100%			VENDÉGÉJSZAKA			előző év= 100%			
Év	külföldi	belföldi	összes	külföldi	belföldi	összes	külföldi	belföldi	összes	külföldi	belföldi	összes
2004.	31	193	224	110,7	39,3	43,2	69	606	675	116,9	47,7	50,8
2005.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2006.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2007.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2008.	34	1 626	1 660	0	0	0	40	4 660	4 700	0	0	0
2009.	110	2 855	2 965	323,5	175,6	178,6	376	7 136	7 512	940	153,1	159,8
2010.	65	1 390	1 455	59,1	48,7	49,1	344	2 791	3 135	91,5	39,1	41,7
2011.	45	1 881	1 926	61,6	111,4	109,4	269	4 931	5 200	71,7	123,6	119,1
2012.	140	2 412	2 552	311,1	128,2	132,5	250	4 851	5 101	92,9	98,4	98,1

Kereskedelmi szálláshelyek vendégszám alakulása Tiszaszőlős 2004-2012.												
VENDÉG			előző év =100%			VENDÉGÉJSZAKA			előző év= 100%			
Év	külföldi	belföldi	összes	külföldi	belföldi	összes	külföldi	belföldi	összes	külföldi	belföldi	összes
2004.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2005.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2006.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2007.	2	31	33	0	0	0	2	51	53	0	0	0
2008.	1	167	168	50	538,7	509,1	1	368	369	50	721,6	696,2
2009.	6	381	387	600	228,1	230,4	20	1 265	1 285	2000	343,8	348,2
2010.	28	402	430	466,7	105,5	111,1	80	1 495	1 575	400	118,2	122,6
2011.	0	94	94	0	23,4	21,9	0	201	201	0	13,4	12,8
2012.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

A fentiek figyelembevételével cél a leszakadó települések: Abádszalók, Kisköre újrapozicionálása, nagyattrakciókkal történő fejlesztése

További cél a még be nem kapcsolt területek bevonása pl. Tiszaabólina Naturista sziget

Stratégiai partnerek

A Tisza-tó 22 követlen parti települése, mint kiemelt üdülőkörzet nagyon markáns turisztikai kínálattal, egyedi programlehetőségekkel vált az utóbbi 40 évben kedvelt üdülőtérületté. A turisztikai régió megalakulásával olyan települések is az illetékességi területhez kapcsolódtak, mint Berekfürdő, Karcag. Ezek a települések bár földrajzilag közel helyezkednek el a régiónak nevet adó Tisza-tóhoz, de markánsan más – egészségturisztikai kínálattal- vannak jelen a turizmus piacán. A Tisza-tavi Térségi Területfejlesztési Tanács illetékességi területéhez Hortobágy települést is bekapcsolták. Hortobágy nemcsak más kistérséghez, de más – az Észak-alföldi turisztikai régióhoz tartozik. Fejlődésében, történetiségében Debrecenhez kapcsolódik, TDM szerveződései szintén ebben az irányba indultak el. A Tisza-tavi Programterületnek tehát számos más identitással bíró, más történelmi hagyományokkal

rendelkező, más nemzeti parkokhoz tartozó, más turisztikai régióhoz tartozó tájegységeket, településeket kell partnerségben egy speciális ernyő alá hozni, turisztikailag releváns keresletnek releváns kínálatot komplettírozni.

Hortobágy, Hevesi Füves Puszták, Nagykunság be/ összekapcsolása:

- Hortobágy: A település és a tájegység tekintetében fontos rögzíteni, hogy az Észak-alföldi turisztikai régióhoz tartozik, a történelmi szálakkal erősen kapcsolódó Debrecennel és Hajdúszoboszlóval alkotott közös TDM szervezetet. A stratégiai partneri viszonyban a fő cél, hogy a Tisza-tó és a Hortobágy az egyedi természeti és kulturális vonzerőire alapozva váljon nemzetközi ismertségre számot tartó, országos szinten is meghatározó turisztikai vendégforgalmat generáló, a kiépítettség következtében fenntartható, általánosan ismert és elismert turisztikai célterületté. A térség USP-jének megfogalmazásával, a Világörökség részét képező ökoturisztikai mintarégió kialakítása lehet a cél.
- Berekfürdő: a térség legismertebb fürdőhelyeként úgy kell pozicionálni, hogy a Tisza-tavi aktivitások pihenőbázisa, de ehhez a kerékpáros megközelíthetőséget ki kellene építeni, illetve a települést imázsát ez irányban tovább kellene fejleszteni.
- Azokat a településeket, amelyek mind vízen, mind pedig kerékpáron nagyon jól megközelíthetők, de viszonylag nagy távolságra vannak a Tó területétől, a visszatérők és a profik úti céljaként kellene a szolgáltatásaikkal együtt pozicionálni.
- Karcag: a Nagykunság fővárosa egyedi kulturális és gasztronómiai értékekkel rendelkezik, de a tóparttól viszonylag távol esik, s turisztikai szolgáltatásai nem teljes körűen fejlettek. A jövőben a régió egyik unikális térségeként kell pozicionálni.

A települések, térségek vendégforgalmának elmúlt időszakban történő alakulását az alábbi táblázatok mutatják be:

Kereskedelmi szálláshelyek vendégszám alakulása Tiszaújváros 2004-2012.												
VENDÉG			előző év =100%			VENDÉGÉJSZAKA			előző év= 100%			
Év	külföldi	belföldi	összes	külföldi	belföldi	összes	külföldi	belföldi	összes	külföldi	belföldi	összes
2004.	9 619	12 296	21 915	112,5	83	93,8	30 706	35 717	66 423	100	92,4	95,8
2005.	7 960	10 621	18 581	82,6	86,4	84,7	27 659	28 434	56 093	89,8	79,6	84,3
2006.	9 916	10 307	20 223	124,6	97	108,8	27 482	30 197	57 679	99,4	106,4	102,9
2007.	15 345	9 203	24 548	154,7	89,3	121,4	31 874	26 019	57 893	116	86,2	100,4
2008.	16 303	11 351	27 654	106,2	123,3	112,7	32 385	27 099	59 484	101,6	104,2	102,7
2009.	11 439	7 738	19 177	70,2	68,2	69,3	27 599	19 246	46 845	85,2	71	78,8
2010.	8 488	4 835	13 323	74,2	62,5	69,5	22 435	12 685	35 120	81,3	65,9	75
2011.	8 981	6 175	15 156	104,7	119,6	110,3	25 671	16 536	42 207	113,7	123,9	117,5
2012.	8 423	5 362	13 785	93,8	86,8	91	21 062	16 534	37 596	82	100	89,1

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

Kereskedelmi szálláshelyek vendégszám alakulása Berekfürdő 2004-2012.												
VENDÉG			előző év =100%			VENDÉGÉJSZAKA			előző év= 100%			
Év	külföldi	belföldi	összes	külföldi	belföldi	összes	külföldi	belföldi	összes	külföldi	belföldi	összes
2004.	3 202	21 836	25 038	105,8	113,8	112,7	21 705	68 408	90 113	90,4	104,9	101
2005.	2 401	22 769	25 170	75,0	104,3	100,5	18 431	70 435	88 866	84,9	103,0	98,6
2006.	2 780	24 323	27 103	115,8	103,3	104,4	16 662	74 364	91 026	90,4	103,4	100
2007.	3 023	25 272	28 295	108,7	103,9	104,4	19 100	79 349	98 449	114,6	106,7	108,2
2008.	3 564	28 174	31 738	117,9	111,5	112,2	21 333	80 678	102 011	111,7	101,7	103,6
2009.	4 241	26 079	30 320	119	92,6	95,5	20 402	75 759	96 161	95,6	93,9	94,3
2010.	2 973	23 337	26 310	70,1	89,4	86,7	20 882	78 442	99 324	102,4	103,5	103,3
2011.	3 963	22 113	26 076	132,2	94	98,3	24 059	66 896	90 955	114,8	84,4	90,7
2012.	3 850	24 117	27 967	97,1	109,1	107,3	24 066	77 050	101 116	100	115,2	111,2

Kereskedelmi szálláshelyek vendégszám alakulása Karcag 2004-2012.												
VENDÉG			előző év =100%			VENDÉGÉJSZAKA			előző év= 100%			
Év	külföldi	belföldi	összes	külföldi	belföldi	összes	külföldi	belföldi	összes	külföldi	belföldi	összes
2004.	1 063	1 687	2 750	70,3	116,4	92,9	2 172	3 243	5 415	105	150,9	128,4
2005.	592	1 430	2 022	55,3	84,3	73,1	1 669	2 905	4 574	76,6	88,2	83,6
2006.	307	1 174	1 481	33,4	59,2	51,1	1 351	2 343	3 694	63,6	62,8	63,1
2007.	644	1 348	1 992	209,8	114,8	134,5	2 459	2 674	5 133	182	114,1	139
2008.	545	1 909	2 454	84,6	141,6	123,2	1 733	4 779	6 512	70,5	178,7	126,9
2009.	723	1 961	2 684	132,7	102,7	109,4	1 831	3 911	5 742	105,7	81,8	88,2
2010.	995	2 338	3 333	137,6	119,2	124,2	2 315	4 631	6 946	126,4	118,4	121
2011.	935	1 710	2 645	94	72,6	78,9	1 723	3 175	4 898	74,4	68	70,1
2012.	749	1 809	2 558	80,1	105,8	96,7	1 509	3 945	5 454	87,6	124,3	111,4

Hortobágy kereskedelmi szálláshelyeinek vendégforgalma													
Mutatók	Időszak												
	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Vendégek száma a kereskedelmi szálláshelyeken (fő)	14131	14215	13914	13147	10324	12082	11787	13906	11732	10344	9061	9524	3735
Vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken (db)	24674	27151	25489	24318	19949	24584	24864	27691	24218	20660	18328	19743	6474

Stratégiai térségek SWOT analízise

Hevesi Füves Puszták

Erősség	Gyengeség	Lehetőség	Veszélyek
- Csendes, nyugodt környezet - Autentikus kistelepülések - Egyedi természeti értékek (parlagi sas, tűzok)	- Infrastruktúra és szolgáltatások minősége, hiánya - Bemutatóhelyek, attrakciók hiánya - Képzett munkaerő hiánya	- Turisztikailag frekvenciált térségek vesznek körbe (Gyöngyös-Mátra, Eger térsége, Tisza-tó) - Tisza-tavi Ökocentrum közvetlen közelsége	- Kisebbség arányának növekedése a településeken -

Hortobágy

Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
-----------	-------------	-------------	-----------

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

- Magyarország egyik legismertebb kistája - Nemzetközi vonzerő - Világörökségi helyszín 1998 óta - Turisztikai attrakciók megléte - Pusztai Természetes képződmény, több ezer éves múlttal - EDEN	- Nehéz áttörni az „monoton” táj kategórián Szolgáltatások spektrumának aránytalanságai	- Megújulás, Hortobágy brand - Élménylánc - Versenyszövetségek létrehozása - Célcsoport - specifikus marketing együttműködések	- Állami szféra túlsúlyából eredő rugalmatlanság Szinergia hiányának fennmaradása Életgörbe érett szakaszon túl van
--	--	--	---

Nagykunság

Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
- Erős identitás - Erős történelmi alapú összetartozás - Gasztronómia - Hiteles biogazdálkodás	Pontszerű turisztikai szolgáltatások - Turisztikai felkészültség hiánya	Identitás megőrzése mellett nyitás a Hortobágy és Tisza-tó irányába - Jó közlekedési kapcsolatok, fogadókapu szerep	- „Magányos harcos” szerep

Tisza-tó

Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
Kialakult, elfogadott imázs Nagy regisztrált látogatószám Kialakult élménylánc EDEN	Közlekedési infrastruktúra minősége Turisztikai szolgáltatások minőségében nagy szórás viszonylagos ismeretlenség emberalkotta képződmény, mindössze 40 éve	Imázs szélesítése a családbarát szolgáltatásokkal rés piacok professzionális kiszolgálása	Tisza-tó feltöltődése, feliszapolódása Fenntarthatósági problémák, tömegturizmus rombolása

Közös piacok

- 300-500 km távolságról már egy desztinációnak is érzékel a vendég
- Belföldi viszonylatban: Nyugat-Dunántúl
- Nemzetközi viszonylatban a legtöbb küldő terület

Közös Rés piacok, célcsoportok vizsgálata:

- Ökoturizmus
- Kerékpáros turizmus
- Ornitológia
- Biogazdálkodás, bioturizmus
- Gasztronómia
- Lovasturizmus

Közös projektek:

Átjárhatóság javítása:

- Infrastruktúra javítása minden szegmensben

(kerékpárút, vonat, lovaskocsi, transzferbusz, P+R parkolók, menetrend stb.)

Élménylánc kialakítása:

- Közös vonzerőfejlesztések, komplettírozás (Tisza-tó Hortobágy Élménykerékpárút, Hálózatosítás, mobilapplikációs fejlesztés)
- Közös rendezvények (ÉDENből ÉDENbe)
- Közös programcsomagok
- Közös kampányok
- Zöld üzenet

Ki mit nyerhet a versenyszövetséggel:

Hevesi Füves Puszták: bekapcsolódhat a turizmus vérkeringésébe

Hortobágy: új vendégkör, látogatószám megduplázása

Nagykunság: illeszkedés egy működő turisztikai vertikumba

Tisza-tó: programkínálat bővülése, tartózkodási idő növelése

Új életgörbe pályára állítható a rendszer, mellyel a látogatószám jelentősen bővíthető és az életgörbe megnyújtható.

Hangsúlyozni szükséges ugyanakkor, hogy a térségek megőrzik saját nevüket, arculatukat, saját márkát és brandet építenek. Ez az együttműködés bizonyos keretek között zajlik, melyeket rögzíteni szükséges a következő tervezési időszakra.

Együttműködés lépései:

- Munkacsoport felállítása
- Korrekt, releváns helyzetelemzés készítése
- Közös stratégiai gondolkodás, szövegesítés
- Programok megfogalmazása

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

- Finanszírozás megalapozása
- Közös kivitelezés
- Akcióterv

Összefoglalva tehát a térség annak érdekében, hogy jelentősen növelje vendégforgalmát, ezáltal a turizmusban realizálódó bevételek, szükséges az összefogás, tudatos termékfejlesztési politika, szervezeti rendszer megerősítése különös tekintettel a nemzetközi piac keresletváltozásainak figyelembevételével. Azaz a siker kulcsa a keresleti trendeknek megfelelő kínálat és szolgáltatói bővítés az alábbiak szerint:

- Nemzetközi szintű vonzerők
- Professzionális szálláshelyek
- Nagy üzemmérettel rendelkező szálláshelykínálat
- Tökéletes élménylánc
- Innovatív megoldások
- Hitelesség
- Személyesség, személyre szóló kiszolgál

A Tisza-tó imázsa és értékei

Az alábbiakban a Tisza-tó térség turizmusfejlesztésének alapjait is jelenthető kutatás dokumentációja olvasható, amely rendkívül gazdagon tárja fel a Tisza-tó Térség szempontjából mindenképpen meghatározó turizmus üzletág lehetőségeit és jövőjét.

6. TÉRSÉG-MARKETING ÉS INTÉZMÉNYFEJLESZTÉS

Helyzetértékelés

1. Intézményrendszer

A Tisza-tó térsége sok szempontból tekinthető periférikus területnek, de ez a jelző leginkább mégis az intézményrendszerrel kapcsolatban használható. A térség négy megye és két statisztikai régió határán történő elhelyezkedése előre determinálta az összehangolás hiányát. A helyzetet fokozza a négy megye kétféle stratégiája a Tisza-tóra, mint a megye stratégiai jelentőségű vagy kevésbé kiemelt területrészére vonatkozóan:

- Jász-Nagykun-Szolnok és Heves megye kiemelt térségként kezeli a tavat
- Borsod-Abaúj-Zemplén és Hajdú-Bihar megye a kisebb területi érintettség és a más hangsúlyok miatt kevésbé jeleníti meg prioritásai között ezt a térséget

A helyzetet az elmúlt időszakban javította, hogy a fejlesztések koordinálása regionális szinten történt, s mindkét fejlesztési régióban hasonlóan kedvező hangsúllyal jelent meg a Tisza-tó térsége.

A térség különböző szintű **területfejlesztési intézményrendszere** kiépültnek tekinthető, bár továbbra is mozaikos felépítésű. Az érdekképviselő és érdekérvényesítés szintjei erősítendők. A jelenleg a térség fejlesztési koncepciójával foglalkozó Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács elméleti munkája kiváló, gyakorlati szempontból (forráshiányok, lobby tevékenység, érdekérvényesítés megerősítése szükséges) nem eléggé hatékony. A Tisza-tó Fejlesztési Kft. a tanács munkaszervezete, amelyet a program gyakorlati lebonyolítására lehet használni. Az intézmény alapjait tekintve megfelelő, továbbiakban is alkalmassá tehető integrált fejlesztési elképzelések kidolgozására.

Hiányoznak, vagy nem meghatározó jelenlétűek az előkészítésben és a döntések orientálásában a profitorientált szektor képviselői és a szakmai szervezetek. Mivel szerepük a területfejlesztésben nélkülözhetetlen, működési és érdekérvényesítési lehetőségeiket meg kell teremteni.

A Tisza-tónak jellemzően csak a turizmusban és a területfejlesztésben alakultak ki önálló vagy részben önálló intézményei a Magyar Turizmus Zrt. Tisza-tavi Regionális Marketing Igazgatóság és a Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, valamint annak munkaszervezete, a Tisza-tó Fejlesztési Kft. formájában. A térségre kétféle tagoltság jellemző:

- megyei szintű tagozódás a közigazgatásban
- egymástól abszolút eltérő tagozódás a szakmai szervezetek esetében

A fentiek eredménye, hogy:

- általában máshol döntenek a Tisza-tóról
- gyenge az érdekképviselés
- gyenge az érdekérvényesítő képesség

A Tisza-tó sajátos természeti, turisztikai értékei és látogatottsága, valamint kedvező elhelyezkedése következtében Kelet-Magyarország megyeszékhelyeinek sorába illeszkedő, azokhoz hasonló lobby erőt felmutatni képes térsége lehetne.

Az intézményrendszer fejlesztésének a fent felsorolt intézményeken túl van egy nagyon fontos alapja: az egymástól eltérő illetékességi területtel rendelkező szervezetek az elmúlt öt évben nagyon jó informális szakmai együttműködő rendszert alakítottak ki a Tisza-tó Napja programsorozat szinte egész éveket átívelő szervezéséhez kapcsolódó kommunikáció keretében. Ebbe az együttműködésbe az utóbbi időszakban a két meghatározó megye is bekapcsolódott. Ez az együttműködés az elmúlt években nagyon sok tapasztalatot szolgáltatott egy formális, intézményesített kapcsolat kialakításához.

A Tisza-tó együttműködő szervezetei:

- Közép-Tiszavidéki Vízügyi Igazgatóság
- Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság
- Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács
- Tisza-tó Programiroda
- Magyar Turizmus Zrt. Tisza-tavi Regionális Marketing Igazgatóság
- Tisza-tavi Sporthorgász Közhasznú Nonprofit Kft.
- Tiszai Vízügyi Rendőrkapitányság

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

- Tisza-tavi Területfejlesztési Önkormányzati Társulás
- Jász-Nagykun-Szolnok megye
- Heves megye

Az intézményrendszer fejlesztésének átfogó célja:

A közigazgatási intézményrendszerbe illeszkedő, a térség szervezési és működtetési feladatokból a lehető legtöbbet átvállaló, valamint az önálló regionalitást és költségvetést biztosító, összességében a Tisza-tó identitást erősítő intézményrendszer kialakítása

Stratégiai célok:

- Együttműködés és térségi kohézió erősítése
- Az egyes szakterületek fejlesztéseinek és működésének összehangolása
- A térségen belüli egyenlőtlenségek csökkentése

Programok:

1. Tisza-tavi Fejlesztési Tanács intézményesítése, Tisza-tó Programiroda megerősítése, a jelenleg a Tisza-tó érdekében működő szakterületek intézményeinek közös ún. Tisza-tó Ház keretében inkubátorház vagy Tisza-tó „minisztérium” létrehozása.
2. Vidékfejlesztési központok létrehozása..
3. Turisztikai Desztinációs Menedzsment rendszer felépítése, projektek összehangolása.

2. Marketing

A Tisza-tó az elmúlt 10-12 évben a turisztikai marketing tevékenység révén vált országosan ismertté, s ez egy nagyon jó alap a térség kommunikációjának továbbfejlesztéséhez. Fontos azonban azt is figyelembe venni, hogy a fenti tevékenység csak a turizmusban érintett célcsoportokra irányult és csak a régió kívüli térségeket célozta meg. Tehát szinte semmilyen marketing aktivitás nem történt a turizmusban résztvevőkön kívüli célcsoportok (pl. élelmiszer vásárlók) és a helyi közösségek irányába. Az alábbi felsorolás mutatja a legfőbb hibákat, hiányosságokat, fejlesztendő területeket:

- négy megye más prioritások, más kommunikációs tartalom
- települési pozicionálások, egymás kommunikációjának a gyengítése
- Tisza-tó egy és oszthatatlan legyen

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

- Tisza-tavi turisztikai kommunikáció iránya, eszközei, lehetőségei, egysége
- Tisza-tó logó és arculat kérdése
- komoly áttörést nem hozó nemzetközi próbálkozások: Village +, EDEN

Átfogó cél:

A Tisza-tó térség földrajzi, területfejlesztési, turisztikai és identitási egységgé válását elősegítő marketing tevékenység megalapozása és megvalósítása.

Stratégiai célok:

- Tisza-tó, mint márka, mint turisztikai desztináció pozicionálása, népszerűsítése, kedvező imázs kialakítása, annak szinergiahatását kiaknázva kedvező befektetői légkör kommunikálása.
- Tisza-tó, mint területfejlesztési egység kommunikálása, pozicionálása, a Tisza-tavi kommunikációs rendszer kiépítése, megszervezése, a Tisza-tó, mint lehetséges közigazgatási egység kommunikálása egyes szakterületeken a lobbierő növelése érdekében.
- Tisza-tavi „mi-tudat” fejlesztése a lakosság körében, élhető térség, a jövő generációja számára életteret és jövőt jelentő területi egység üzenetének elmélyítése.

Programok:

1. Tisza-tó márka felépítése
2. Tisza-tavi térségi kommunikáció megszervezése
3. A térségben kommunikáló szervezetek üzeneteinek egy irányba hangolása
4. A helyben élők irányába történő belső PR fejlesztése
5. Kutatás és monitoring tevékenység fejlesztése

Az intézményrendszerre vonatkozó javaslat, figyelembe véve az EU és hazai szakpolitikai kereteket, lehetőségeket, az alábbiakban kerül bemutatásra:

A térség fejlesztésének intézmény- és eszközrendszere:

A 2007-2013-as programozási időszak regionális operatív programjainak (ROP) tapasztalatai alapján 2014-2020 között is indokolt területi operatív programokon keresztül támogatni a decentralizáltan kezelendő fejlesztési tématerületek egy részét.

A területi szereplők pályázatos úton megszerezhető, előre nem kiszámítható forrásaival szemben a jövőben a szereplők által felelősen tervezhető és végrehajtható forrásallokációs megoldásokat indokolt előnyben részesíteni.

Az egyes térségekben eltérő, a sajátos térségi adottságokra szabott beavatkozásokra van szükség. A magyar közigazgatás elmúlt években lezajlott reformja éppen a területi egyenlőtlenségek jellegének megváltozásához igazodott. Szükség van egy olyan területi beavatkozási logikára, ami lehetővé teszi, hogy a különféle területi szintekhez a térségi sajátosságoknak megfelelő, eltérő beavatkozási irányokat rendeljünk. Egy ilyen megoldás valóban **térségi igényekre szabott beavatkozásokat valósít meg** (összhangban az Európai Unió Területi Agendája 2020 dokumentumban megfogalmazott hely-alapú megközelítés és szubszidiaritás elvével) és a térségek belső erőforrásainak egymással összekapcsolt („szinergikus”) módon való fejlesztését célozza.

A fentiek megvalósítására az alábbi két lehetőség nyílik 2014-2020 között:

1. ITB (Integrált Területi Beruházás):

- szub-regionális térség
- a térség kiválasztása felülről vezérelt
- a térség integrált stratégiával rendelkezik
- több OP-val valósítható meg, koordinációs igénye jelentős
- tagállami döntés, hogy a végrehajtás mely elemét delegálják
- a végrehajtás bármely kompetens jogi személy részére delegálható
- dedikált, több milliárdos forrás.

2. CLLD (Community-Led Local Development=Közösségi szinten irányított helyi fejlesztés):

- kötött módszertannal alulról szerveződő közösségek
- a közösségi irányítás, mely HACs-on keresztül valósul meg
- üzleti és civil szféra bevonása, megvalósításban közösségi döntéshozatal (szavazatok többsége nem kormányzati, önkormányzati)
- dedikált, kisebb forráskeret.

E két lehetőség közül elsősorban **az ITB típusú területfejlesztési program javasolt** alkalmazni a kiemelt térségekre, mivel a jelenlegi tervezési ütemezésnek könnyebben meg tud

felelni, erősebb az ellenőrzési, irányítási lehetőség, méretét tekintve illeszkedik a térségek elképzeléseihez, az adott térségek ehhez rendelkeznek stratégiával és a végrehajtásuk is delegálható (például: Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács).

Olyan kiemelt térségekre szabott beavatkozások kerülhetnek elsősorban előtérbe, amelyek tervezése megindult a 2011-es ÚSZT-ben, mint ahogy a Kézikönyv is jegyzi: „Nemzeti Programok, Térségi programok:

- Tisza-tó fejlesztése az ökoturizmus jegyében
- Ős-Dráva Program elindítása

valamint a Nemzeti Vidékstratégia **7.8. Térségi komplex vidékfejlesztési nemzeti programok** fejezete által jelzett beavatkozási területek közül BOR-VIDÉK Tokaj – Hegyalja Nemzeti Program 2012-2020.

A feladatot és annak megoldását alátámasztó, elősegítő, biztosító jogszabályok, határozatok:

- **a Kiemelt Nemzeti Programok** meghatározása a Kormány részéről 2011-ben; Magyarország Kormánya meghatározta a sajátos térségeket, amelyeket, mint kiemelt nemzeti program elemeket a rendelkezésre álló legalkalmasabb eszközökkel fejleszteni szükséges
- **EU rendeleterveiben** (KSK alapok közös rendeleterv 99. cikk) megjelenő integrált területi beruházások:

Területfejlesztés 99. cikk, Integrált területi beruházás:

„(1) Amennyiben a(z) ... rendelet [ESZA-rendelet] **12. cikkének (1) bekezdésében** meghatározott városfejlesztési stratégia **vagy más területi stratégia** vagy megállapodás alapján **integrált megközelítés szükséges** egy vagy több operatív program több prioritási tengelyéhez tartozó beruházásokhoz, az intézkedést **integrált területi beruházásként** (a továbbiakban: **ITB**) **kell** végrehajtani.

(2) A megfelelő operatív programoknak meg kell határozniuk a tervezett ITB-ket és meg kell állapítaniuk az egyes prioritási tengelyekből az egyes ITB-k számára juttatott indikatív forráselosztás.

(3) A tagállam vagy az irányító hatóságok az ITB irányítására és végrehajtására kijelölhet egy vagy több közreműködő szervezetet, beleértve a helyi hatóságokat, regionális fejlesztési szervezeteket vagy civil szervezeteket.

(4) A tagállamok vagy a megfelelő irányító hatóságok biztosítják, hogy az operatív program

monitoring rendszere kijelöli az ITB-hez hozzájáruló prioritási tengely műveleteit és kimeneteit.”

Fenti rendelettervnek megfelelően az ESZA rendeletterv 12. cikk (1) bekezdés szerint és a meglévő stratégiák szerint is ITB-t kell alkalmazni az ehhez illeszkedő kiemelt térségeknél.

Példa értékkel szolgál a Balaton Fejlesztési Tanács (BFT), mely megalakításáról az 1059/1997. (V.28.) Korm. határozat rendelkezett, így a régió fejlesztésével kapcsolatos feladatokat a többször módosított 1996. évi XXI. törvény értelmében a BFT látja el. A **Balaton Fejlesztési Tanács (BFT) feladata**, hogy a régió szereplőivel együtt meghatározza a térség fejlesztési irányait, támogassa a fejlesztési programok, projektek kidolgozását a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet (BKÜ) területén, továbbá koordinálja és a rendelkezésre álló fejlesztési források segítségével ösztönözze a térség fejlődését szolgáló vízvédelmi, turisztikai, gazdasági beruházásokat. A **Tanács célja**, hogy egységes ösztönző, támogató rendszer biztosításával önálló programok megvalósításával, a statisztikai-tervezési régiókkal és a kormányzati szereplőkkel együttműködve biztosítani tudja a térség fejlődését. A Tanács – a tervezés és a programok megvalósítása során – tagjai révén a térség fejlesztésében érdekelt szereplők együttes véleményét fogalmazza meg és képviseli.

A szabályozás középpontjában a területfejlesztés, vízgazdálkodás és hulladékgazdálkodás áll. A régiót érintő törvények többek között szabályozzák a területrendezés alapvető feladatait, az épített környezet alakítását, a vízzel kapcsolatos létesítmények működésével kapcsolatos feladatokat, a Balatonon folytatott hajózási tevékenységet, valamint a hulladékkezelő létesítmények kialakításával és üzemeltetésével kapcsolatos tevékenységeket. A szabályozás kiterjed továbbá szülő telepítésére és gondozásra, halgazdálkodásra, és a hozzá fűződő jog megállapítására.

A Tisza-tó térségének fejlesztési elképzeléseit a 1427/2013 (VII.10.) Kormány határozat (forrás biztosítása az NFM TFC-n belül a **Tisza-tó középtávú területfejlesztési programjának** kidolgozására) szolgálja. A Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács fenti kormányhatározatnak megfelelően megkezdte a munkát a területfejlesztési program kidolgozásában, amelyhez az alábbi törvényi felhatalmazások és eljárásrendek segítik:

Az 1996. évi XXI. törvény a területfejlesztésről és a területrendezésről meghatározza a

kiemelt térségeket (5. § f) pont), amelyek esetében meghatározza a középtávú területfejlesztési programot (5. § n) pont). Ezen területfejlesztési programokat a Kormány fogadja el (7. § g pont). A terveket a megye egészére, vagy egy részére, vagy több megye területére kiterjedően a megyei önkormányzatok, vagy a térségi fejlesztési tanácsok (Tisza-tó Térségi Fejlesztési tanács) készítik a **218/2009 (X. 06.)** Kormányrendeletnek (a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól) megfelelően.

Ős-Dráva program tekintetében **2005**-ben a Magyar Terület- és Regionális Fejlesztési Hivatal megbízásából dolgozták ki "Az Ormánság komplex rehabilitációs és területfejlesztési programja" című dokumentumot. **2007**-ben elkészült az Ős-Dráva Program vízellátó rendszerének koncepció-tanulmánya. **Interreg-pályázat segítségével 2007**-ben látott napvilágot a Vízügyi műszaki terv, a Tájgazdálkodási terv és a Területfejlesztési programterv, eredetileg 36 önkormányzat aktív bevonásával (Ős-Dráva Program tervei 2007. Készült az Interreg III/A közösségi kezdeményezés Szlovénia/Magyarország/Horvátország Szomszédsági Program 2004-2006 SL-HU-CR/05/4012- 106/2004/01/HU-103 jelű projekt támogatásával).

A 2011. január 14-én kihirdetett Új Széchenyi Terv Pályázati Kézikönyvének Nemzeti Programjai között az Ős-Dráva Program is szerepelt. A Kormány vállalta, hogy az Ős-Dráva Program elindításával, a természeti-környezeti viszonyokkal összhangban lévő vízgazdálkodás helyreállítása eszközével segíti a gazdasági értelemben súlyosan elmaradott, de természeti adottságokban gazdag, egykor virágzó mezőgazdaságáról és arra épülő gazdag néprajzi hagyományairól híres Ormánság fejlesztését, valamint **Magyarország Kormánya 2012. július 17-én határozatot hozott az Ős-Dráva Programról** (1242/2012. (VII. 17.) Korm. határozat). A kormányzat szándéka szerint az Ős-Dráva Program tervezési területén (ami az Ormánság legnagyobb részét magában foglalja) meg kell teremteni a felszíni vízrendszerre alapozott komplex, a természeti, társadalmi és gazdasági szférát egyaránt érintő, hosszú távon is fenntartható fejlődés feltételeit.

BOR-VIDÉK Tokaj-Hegyalja program megvalósulása folyamatban van, eddig a program előkészületei, tervezése folyt, jelenleg szükség van egy olyan megoldásra ami ezt és a fent említett két programot tovább segíti az elkövetkező időszakban is.

Ezeket figyelembe véve olyan területfejlesztési tervezési munkát kell megvalósítani a térségeknek, amely teljes mértékben illeszkedik a 2014-2020 közötti EU elvekhez és a hazai OP-khoz is. Azonban az EU szabályoknak megfelelően az OP-k tervezésénél is figyelembe kell venni ezen sajátos térségek integrált területfejlesztési elképzeléseit.

Határozati javaslatok a kiemelt térségek működéséhez:

1. javaslat:

Ős-Dráva, Tokaj-Hegyalja és Tisza-tó Térség területfejlesztési programja, amely EU rendelettervnek megfelelően **ITB** (Integrált Területi Beruházás) készüljön el. Erre lehetőséget ad a Tft.:

- **az OP-k tervezésénél vegyék figyelembe a készülő programokat, az OP-kba épüljenek be az elképzelések,**
- **az OP-k elfogadásával kerüljenek megnevezésre (az EU előírásoknak megfelelően!) az OP-n belüli térségi ITB-k.**
- **egy-egy térségi ITB az adott térségfejlesztési igényeihez legjobban illeszkedő OP-n belül legyen megnevezve (gazda-OP).**

Amennyiben nem kivitelezhető az ITB-k elfogadtatása, akkor alternatív javaslatként megfogalmazható:

- „A Kormány 1492/2013. (VII. 29.) Korm. határozata **a közösségvezérelt helyi fejlesztések** alkalmazásának módjáról, valamint az eszköz használatához szükséges feltételekről” megfelelő integrált területfejlesztési elképzelés valósuljon meg, amelyről az EU rendeletterv a következőképpen rendelkezik:

28. cikk

Közösségi szinten irányított helyi fejlesztés (CLLD):

(1) A közösségi szinten irányított helyi fejlesztés, amely az EMVA esetében LEADER helyi fejlesztésnek van kijelölve:

a) konkrét szub-regionális területeket vesz célba;

b) irányítása az adott közösség szintjén történik, a helyi társadalmi-gazdasági érdekek köz- és magánszférabeli képviselőiből álló helyi akciócsoportok révén, ahol döntéshozatali szinten sem a közsféra, sem egyetlen más érdekcsoport nem rendelkezik a szavazati jogok 49 %-ot meghaladó hányadával;

- c) integrált és több ágazati területen alapuló helyi fejlesztési stratégiák révén valósul meg;
 - d) célja a helyi szükségletek és lehetőségek figyelembe vétele és a helyi környezet innovatív jellemzőinek bevonása, hálózatépítés és adott esetben együttműködés.
- (2) A KSK-alapokból a helyi fejlesztésre szánt támogatásnak a KSK-alapok között egységesnek és összehangoltnak kell lennie. Ezt többek között a helyi fejlesztési stratégiák és helyi fejlesztési csoportok összehangolt kapacitásfejlesztése, kiválasztása, jóváhagyása és finanszírozása révén kell biztosítani.
- (3) Amennyiben a 29. cikk (3) bekezdése szerint létrehozott helyi fejlesztési stratégiák döntés-előkészítő bizottsága úgy dönt, hogy a kiválasztott helyi fejlesztési stratégia végrehajtásához több alapból szükséges támogatás, egy vezető alapot lehet kijelölni.
- (4) Amennyiben egy vezető alapot jelölnek ki, a helyi fejlesztési stratégia működési költségeit, szervezési és kapcsolatépítési tevékenységeit csak a vezető alapból lehet finanszírozni.
- (5) A KSK-alapokból támogatott helyi fejlesztést a program egy vagy több prioritásainak keretében valósítják meg.

29. cikk

Helyi fejlesztési stratégiák

(1) Egy helyi fejlesztési stratégia legalább az alábbi elemeket tartalmazza:

- a) a stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása;
- b) a terület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek az elemzése, beleértve az előnyök, hátrányok, lehetőségek és veszélyek elemzését;
- c) a stratégia és a célkitűzései leírása, a stratégia integrált és innovatív jellegének a leírása és a célkitűzések hierarchiája, beleértve a kimenetek vagy eredmények egyértelmű és mérhető céljait. A stratégia koherens valamennyi részt vevő KSK-alap vonatkozó programjaival;
- d) a közösség stratégia kidolgozásába történő bevonásának a leírása;
- e) egy cselekvési terv, amely bemutatja, hogyan történik a célkitűzések alapján az intézkedések meghatározása;
- f) a stratégia irányítási és figyelemmel kíséresi intézkedéseinek a leírása, amely bemutatja, hogyan tudja a helyi akciócsoport végrehajtani a stratégiát, és az értékelésre vonatkozó konkrét intézkedések leírása;
- g) a stratégia pénzügyi terve, beleértve az egyes KSK-alapokból tervezett forráselosztást.

(2) A tagállamok meghatározzák a helyi fejlesztési stratégiák kiválasztási kritériumait. Az alapokra vonatkozó szabályok is meghatározhatnak kiválasztási kritériumokat.

(3) A helyi fejlesztési stratégiákat a programok illetékes irányító hatóságai által erre a célra felállított bizottság választja ki.

(4) Valamennyi helyi fejlesztési stratégia kiválasztását és jóváhagyását legkésőbb 2015. december 31-ig el kell végezni.

(5) A helyi fejlesztési stratégia kiválasztásáról szóló határozatban meghatározzák az egyes KSK-alapokból történő forráselosztást. A határozat megállapítja a vonatkozó programok végrehajtásáért felelős hatóságok szerepkörét is a stratégiához kapcsolódó valamennyi végrehajtási feladat tekintetében.

(6) A Bizottságot fel kell hatalmazni, hogy a 142. cikknek megfelelően felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat fogadjon el az 1(a) bekezdésben említett stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározásáról.”

Ezen alternatív javaslatnál fontos megjegyezni, hogy végrehajtása körülményesebbnek tűnik, mint a 99. cikk szerinti megoldás.

A fentiek tekintetében a tervezett területfejlesztési intézményrendszer:

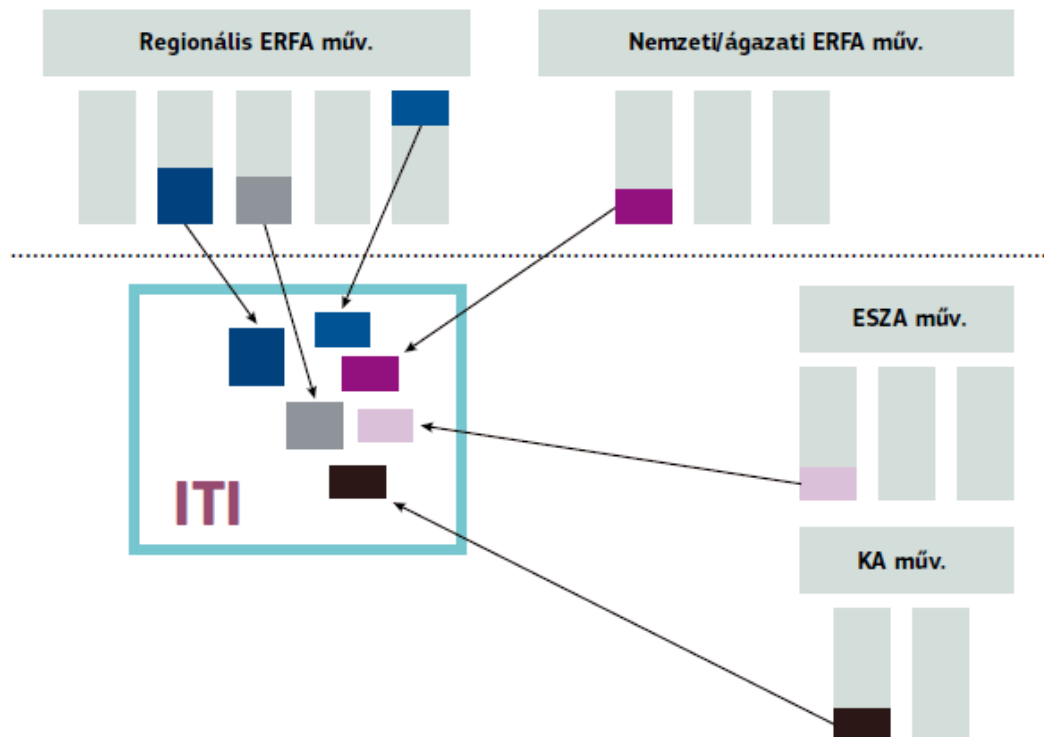
Szempont	ITI	CLLD
Jelleg	végrehajtási mód	fejlesztési megközelítés
Megközelítés	alapvetően top-down	bottom-up (közösségi részvétel, partnerség)
Kapcsolódó stratégia	területi stratégiák (nemcsak városfejlesztés) végrehajtását segítő eszköz	helyi fejlesztési stratégia szükséges
Területi szint	jogszabályban nem meghatározott	kötelezően régió alatti szint, akár régióhatárokon átnyúlóan
Források	ERFA, ESZA, KA + kiegészülhet: ETHA, EMVA	ERFA, ESZA, EMVA, ETHA. A több alap esetén <i>vezér alap</i> kiválasztása lehetséges (nem kötelező)
Prioritások	több OP vagy legalább két prioritástengely	alapesetben az OP egy vagy több prioritástengelye
Intézményi rendelkezés	lehetséges egy vagy több KSZ kijelölése; végrehajtás részben, vagy egészben delegálható	kötelező helyi akciócsoportok létrehozása, elfogadása (pl. „IH” – közti bizottság által)

forrás: NGM - 2013

Fentiek alapján a javasolt eszközrendszer:

Integrált Területi Beruházás (ITB)

Az ITI-k felépítése

forrás: <http://ec.europa.eu>

Ennek alapján a Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program javasolt eszközrendszere a megvalósításhoz:

Az intézményrendszer fejlesztéséhez és térség-marketing erősítéséhez a célok, programok és intézkedések a Célpiramisban kerülnek bemutatásra.

Az intézményrendszer hatékony működéséhez az alábbiakban olvashatók a

Szöveges javaslatok a Tisza-tó Törvény megalkotásához:

. törvény
a Tisza-tó Kiemelt Üdülőkörzetről

Az Országgyűlés - figyelemmel arra, hogy a Tisza-tó Kiemelt Üdülőkörzet területén a táji, természeti és települési környezet minőségének védelme a megelőzés elvének érvényesítésével olyan véges és nehezen megújuló környezeti értékek megóvását szolgálja, amelyek a jelentős gazdasági potenciált képviselő üdülés és idegenforgalom minőségi fejlesztéséhez is szükségesek - a térség kiegyensúlyozottabb fenntartó területi fejlődése érdekében a területhasználat módjáról és szabályairól, valamint az előírások érvényesítésének garanciáiról a következő törvényt alkotja:

I. Fejezet

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

A TÖRVÉNY CÉLJA ÉS HATÁLYA

A törvény célja

(1) a Tisza-tó kiemelt üdülőkörzet területének a térséget érintő egyes területrendezési, területfejlesztési, környezetvédelmi, gazdaságfejlesztési és kulturális szabályzók térség-specifikus szabályainak megállapítása.

A törvény hatálya a Tisza-tó kiemelt üdülőkörzet területére, valamint az azt használókra terjed ki.

A Tisza-tó kiemelt üdülőkörzethez tartozó települések jegyzékét a törvény 1. számú melléklete, a parti és partközeli településeket a törvény 2. számú melléklete tartalmazza.

II. Fejezet

A TÉRSÉGI TERÜLETFELHASZNÁLÁS RENDJÉRE VONATKOZÓ SZABÁLYOK

A Tisza-tó térség használata

A Tisza-tó terület használatának szabályait a mindenkorai Tisza-tó térség területére hatályos

Területrendezési Terv (TT) szabályozza.

A Területrendezési Terv készítésének felelőse a Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács (területfejlesztésről szóló tv. szabályozza)

A TT készítésénél fokozottan figyelemmel kell lenni arra, hogy a közigazgatási határoktól eltérően a táji és természeti adottságoknak megfelelő területi használati zónák kerüljenek kialakításra.

A területi tervek készítése során a Tisza-tó térség területi terveinek szabályaihoz kell igazítani a települési, kistérségi tervezés, a Tisza-tó TT-t a megyei területi tervekkel összhangban kell megalkotni.

A Tisza-tó kiemelt üdülőkörzet partmenti településeinél a gazdasági haszonvétel céljából történő használata esetén a térség egyéb védett természeti területeire vonatkozó szabályozások érvényesíthetők. Ezen szabályok érvényesítése a területileg illetékes hatóságok joga.

A Tisza-tó (Kiskörei-tározó) maximális duzzasztott vízszintjét a 735+ 5 cm-szinten kell megtartani, és a hasznosítási feltételeket 20 éves távlatban e szinthez kell rendelni.

A Tisza-tó (Kiskörei-tározó) vízbázist teremtő alapfunkciójának megtartása, az öntözővíz-igények és a szolnoki felszíni ivóvízmű vízigényének mindenkor kielégítése mellett, a hasznosítási módok között az idegenforgalom, az üdülés és a természetvédelem prioritást élvez.

A Tisza-tó (Kiskörei-tározó) területe, partjai, szigetei és a műszakilag egy egységet képező védelmi rendszere (töltés, előtér, erdősáv, szivárgó csatorna, karbantartási sáv) kizárólag a nemzeti vagyon része, amit a jövőben is fenn kell tartani, hasznosítása bérleti jogviszony esetében lehetséges.

Meg kell őrizni, illetve biztosítani kell a parthoz jutás szabad lehetőségét a gyalogos horgászok és az ide látogató turisták részére, valamint a tó körbejárhatóságát a kerékpáros turizmus számára.

A Tisza-tó műszaki létesítményeinek egységének megőrzését és folyamatos üzemképességét biztosítani kell.

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

A Tisza-tó hosszú távú fenntartásában az összes érdekelt tulajdonosnak és hasznosítónak részt kell vállalni. Az itt keletkező bevételeket minél nagyobb részben kell visszajuttatni és a Tisza-tó műszaki, idegenforgalmi és természetvédelmi fenntartására, fejlesztésére fordítani.

A területi tervek elkészítéséig, módosításáig azok elkészítése alatt a Tisza-tavi Kódexben megfogalmazottakkal összhangban kell eljárni a további fejlesztések és hasznosítások során.

A Tisza-tó kiemelt üdülőkörzet területén területi főépítész működik. A területi főépítész tevékenysége során ellátja a terület

- építésügyi,
- tájképvédelmi
- és kulturális örökségvédelmi feladatait.

III. Fejezet

A Tisza-tó térség használatát biztosító kezelő szerv a Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács.

A TTFT feladatai ennek keretében:

- területi tervezés ellátása
- területi tervek végrehajtása
- ágazati szereplők Tisza-tó térségét érintő tevékenységének koordinálása
- irányítja a területi főépítész munkáját
- a térség marketing, kommunikációs feladatellátás végrehajtása
-

A ... paragrafusban felsorolt feladat ellátásra a Kormány a mindenkori központi költségvetés terhére biztosítja a szükséges forrásokat.

A Tisza-tó TFT a megyehatárokon túl terjedő egyes kiemelt területfejlesztési feladatok tekintetében ellátja a következőket:

- A Tisza-tó és térsége gazdasági erő forrásainak, valamint környezetállapotának fejlesztése.

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program

- A Tisza-tó és térségi fejlesztésben érdekelt állami, önkormányzati, vállalkozói és civil szereplők együttműködésének elősegítése, a területfejlesztési feladatok összehangolása.
- A Tisza-tó térségében élők életfeltételeinek javítása, humán erőforrások fejlesztése, térségi identitás fenntartása.
- A korszerű, nemzetközi területfejlesztési gyakorlat megismerése és a területfejlesztési politika széleskörű alkalmazása.
- A Tisza-tó térségén kívüli térségekkel együttműködések kialakítása, a fenntartható fejlődés biztosítása érdekében.
- A Tisza-tó térsége sajátos adottságainak hatékonyabb felhasználása a területfejlesztési célok elérésében.
- A térségre vonatkozó gazdasági és társadalomszervező döntések irányítása.

A Tisza-tó TFT területfejlesztési koncepciója és programja figyelembevételével dönt

- a hatáskörébe utalt pénzeszközök felhasználásáról,
- pályázati kiírások megalkotásáról és a fejlesztések megvalósításáról,
- jóváhagyja a fejlesztési programok megvalósítását szolgáló pénzügyi tervet,
- megállapodást köt az érintett tárcákkal, országos, *regionális és megyei*,
- *területfejlesztést és területrendezést ellátó szervekkel* a fejlesztési programok
- finanszírozásáról,
- véleményezi az illetékességi területét érintő területfejlesztési koncepciót,
- dönt a Tisza-tó területén túl terjedő egyes területfejlesztési feladatok ellátására készült szerződéstervezetekről, ha az a Tisza-tó TFT döntési hatáskörébe tartozó pénzeszközök felhasználásával valósul meg,
- dönt a Tisza-tó TFT éves költségvetéséről,
- dönt a munkaszervezeti feladatok ellátásának módjáról.

A Tisza-tó TFT feladatainak ellátásában együttműködik az érintett *területfejlesztést és területrendezést ellátó területi szervekkel*, különösen a területfejlesztési önkormányzati társulásokkal, *a regionális és megyei területfejlesztési konzultációs fórumokkal*, illetve a térség fejlesztésében közvetlenül és közvetve közreműködő központi és területi államigazgatási szervekkel és gazdasági kamarákkal.

A törvény elrendeli, hogy a Kormány a feladatok ellátására a központi költségvetésbe tervezze a szükséges forrásokat.

IV. Fejezet

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

Ez a törvény a kihirdetését követő 30. napon lép hatályba.

Ahol e törvény a környezet, a természet, az erdők, a termőföld, az épített környezet, a kulturális javak védelmére és a műemlékvédelemre, valamint a vízgazdálkodásra vonatkozó külön jogszabályokban meghatározottaknál szigorúbb rendelkezéseket tartalmaz, e törvény rendelkezéseit kell alkalmazni.

A Tisza-tó kiemelt üdülőkörzetének területén szabálytalanul megépült építményre, építményrészre fennmaradási engedély csak akkor adható, ha az, az épített környezet alakításáról és védelméről szóló törvény foglaltakon túlmenően e törvény előírásainak is megfelel vagy szabályossá tehető.

Felhatalmazást kap a Kormány, hogy

- a Tisza-tó vízpart-rehabilitációs szabályozási követelményeket,
- a Tisza-tó vízpart-rehabilitációs szabályozási követelményekkel érintett területeken lévő állami tulajdonú ingatlanok vagyongazdálkodására, hasznosítására, valamint értékesítésére vonatkozó követelményeket rendeletben szabályozza.

Felhatalmazást kap a területrendezésért felelős miniszter, hogy a vízpart-rehabilitációs tanulmánytervek elkészítését megelőzően

- vízpart-rehabilitációs szabályozási követelményekkel érintett területeket kijelölje;
- a vízpart-rehabilitációs szabályozási követelmények alapján a településrendezési eszközök felülvizsgálatához szükséges tanulmányterveket rendelettel fogadja el.

Felhatalmazást kap a vízgazdálkodásért felelős miniszter, hogy a vízpart-rehabilitációs tanulmánytervek elkészítését megelőzően a partvonal-szabályozási terveket rendelettel fogadja el.

Felhatalmazást kap a területrendezésért felelős miniszter, hogy a vízgazdálkodásért felelős miniszter egyetértésével kiadott rendeletben a vízpart-rehabilitációs tanulmánytervek elkészítését követően a vízpart-rehabilitációs szabályozási követelményekkel érintett területeket kijelölje, valamint a partvonal-szabályozási és a vízpart-rehabilitációs terveket elfogadja.

A Tisza-tó kiemelt üdülőkörzet parti településeinek a településrendezési eszközöket a vízpart-

rehabilitációs szabályozási követelményeknek megfelelően, a vízpart-rehabilitációval érintett területekre készülő vízpart-rehabilitációs tanulmánytervekkel, első felülvizsgálatukat követően a partvonal-szabályozási és vízpart-rehabilitációs tervekkel összhangban kell felülvizsgálni és módosítani.

A partvonal-szabályozási és vízpart-rehabilitációs terveket szükség szerint, de legalább 10 évenként felül kell vizsgálni, és szükség szerint módosítani.

A Tisza-tó Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervét legalább 10 évente felül kell vizsgálni.

IRODALOMJEGYZÉK

- A Tisza-tó Térség Területfejlesztési Konceptiója (Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Közhasznú Társaság Térségi Tervezési Iroda, 2005)
- Tisza-tavi Kódex a Tisza-tó fenntartható használatának szabálygyűjteménye (Tisza-tó Fejlesztési Kft. 2011)
- Tisza-tavi Régió Turizmusfejlesztési Stratégia 2007-2013 (MTZrt., Aquaprofit Zrt. 2006)
- A Tisza-tó imázsa és értékei a magyar lakosság körében (MTZrt., 2009)
- Nemzeti Vidékstratégia 2012-2020 (VM)
- Területfejlesztési füzetek (2), (NFM, NGM, VÁTI 2010)
- EU KSK rendelet tervezet (2011/0276 (COD))

FÜGGELÉK

1.sz. függelék: Tisza-tó térség és kiemelt üdülőkörzet településsoros lehatárolása

Borsod-Abaúj-Zemplén megye

1. Ároktő
2. Borsodivánka
3. Mezőcsát
4. Négyes
5. Tiszabábolna
6. Tiszadorogma
7. Tiszavalk

Hajdú-Biharmegye

8. Egyek
9. Folyás
10. Hortobágy
11. Polgár
12. Tiszacsege
13. Újszentmargita

Heves megye

14. Heves
15. Kisköre
16. Kömlő
17. Pély
18. Poroszló
19. Sarud
20. Tarnaszentmiklós
21. Tenk
22. Tiszanána
23. Újlőrincfalva

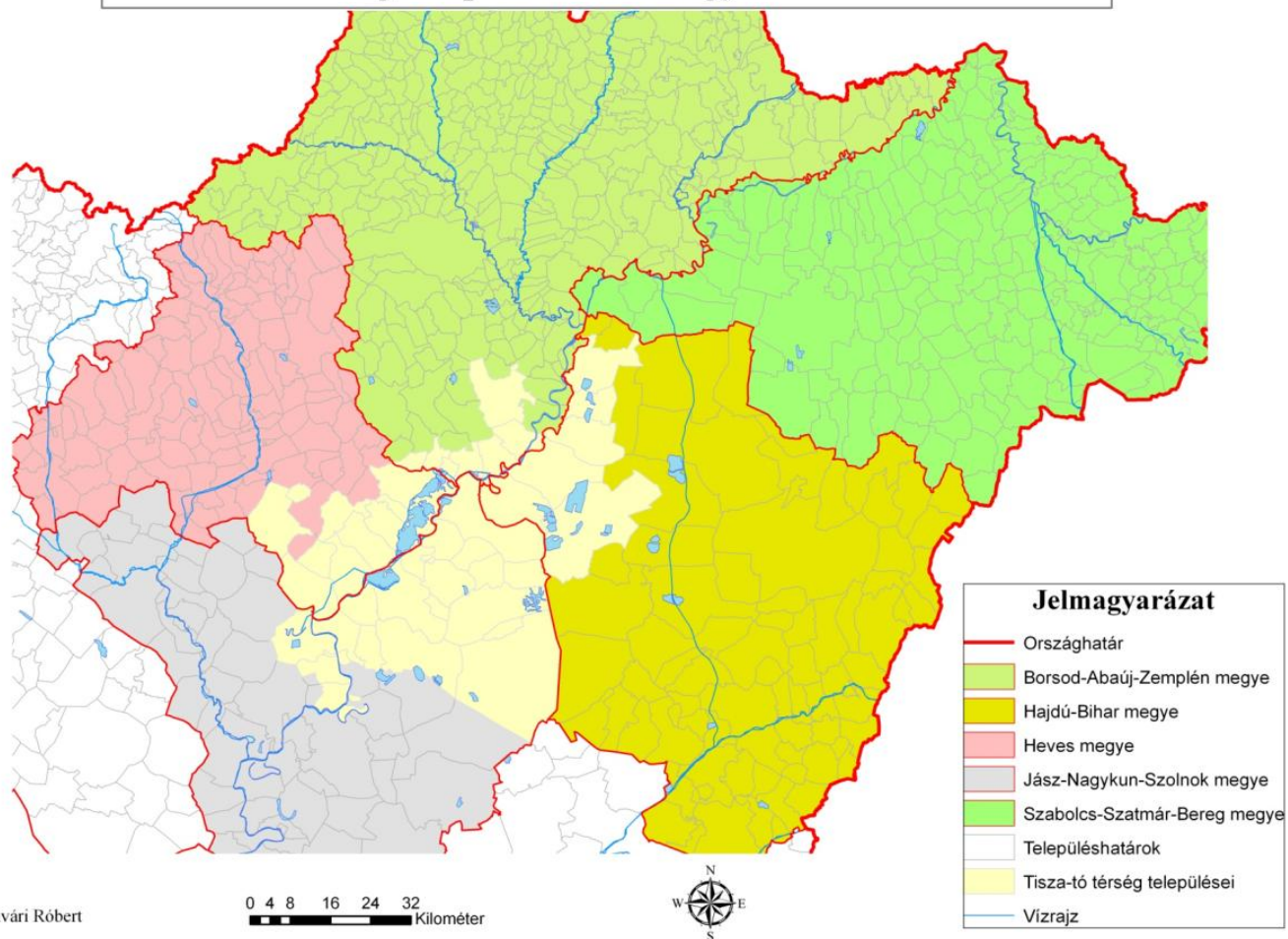
Jász-Nagykun-Szolnok megye

24. Abádszalók
25. Berekfürdő
26. Karcag
27. Kőtelek
28. Kunhegyes
29. Kunmadaras
30. Nagyiván
31. Nagykőrű
32. Tiszabura
33. Tiszaderzs
34. Tiszafüred
35. Tiszagyenda
36. Tiszaigar
37. Tiszaörs
38. Tiszaroff
39. Tiszasüly
40. Tiszaszentimre
41. Tiszaszőlős
42. Tomajmonostora
43. Tiszabő

2. sz. függelék: térképi kimutatások, lehatárolások

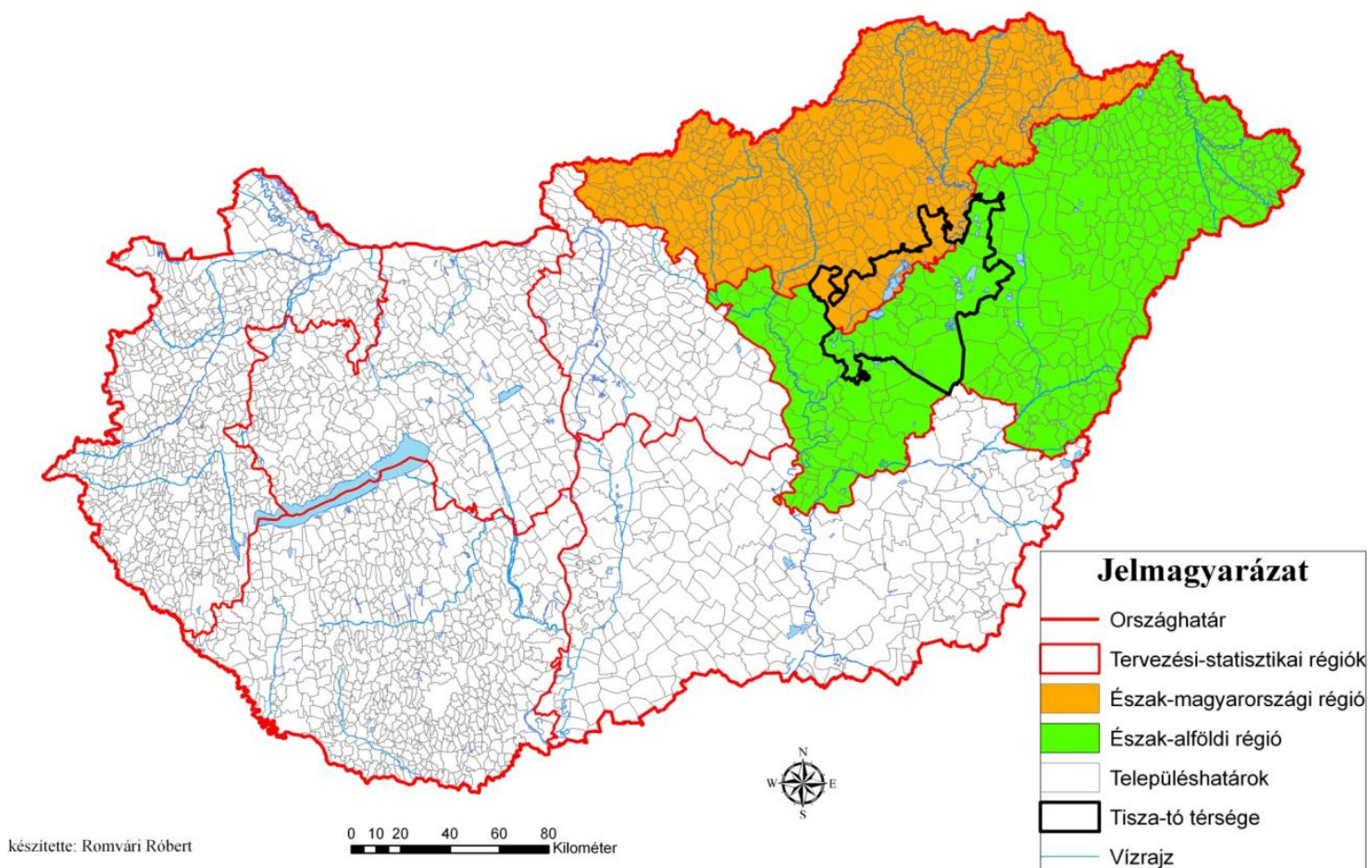

A Tisza-tó térség településeinek megyék szerinti besorolása

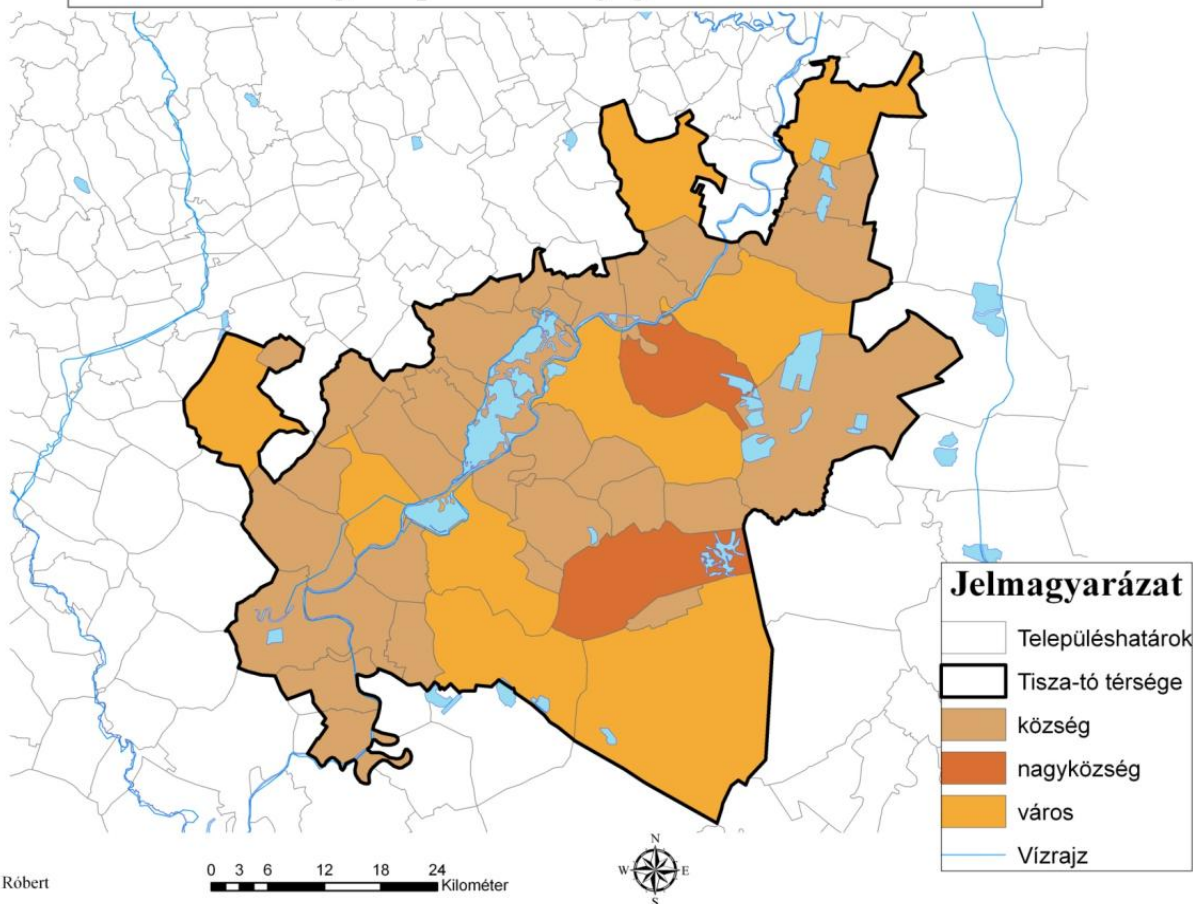

készítette: Romvári Róbert

A Tisza-tó térség településeinek tervezési-statisztikai régiók szerinti besorolása

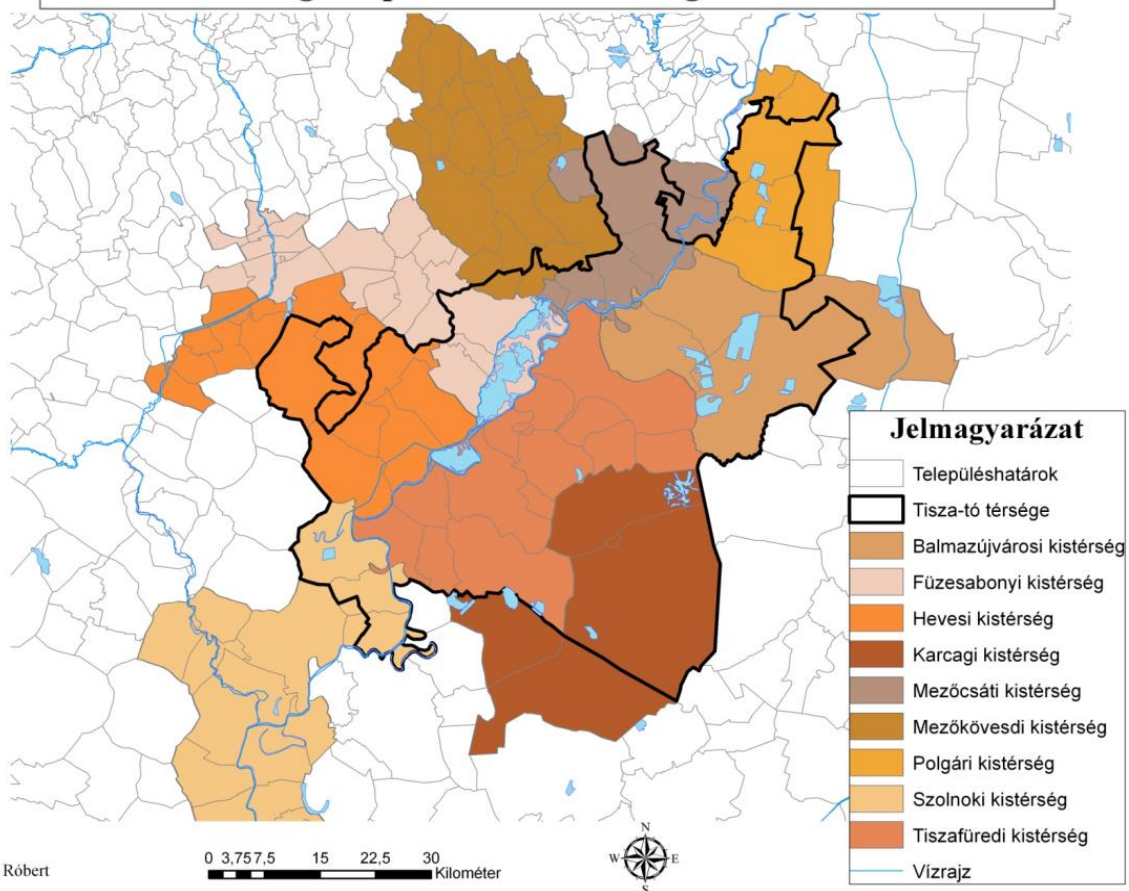

A Tisza-tó térség településeinek jogállás szerinti besorolása

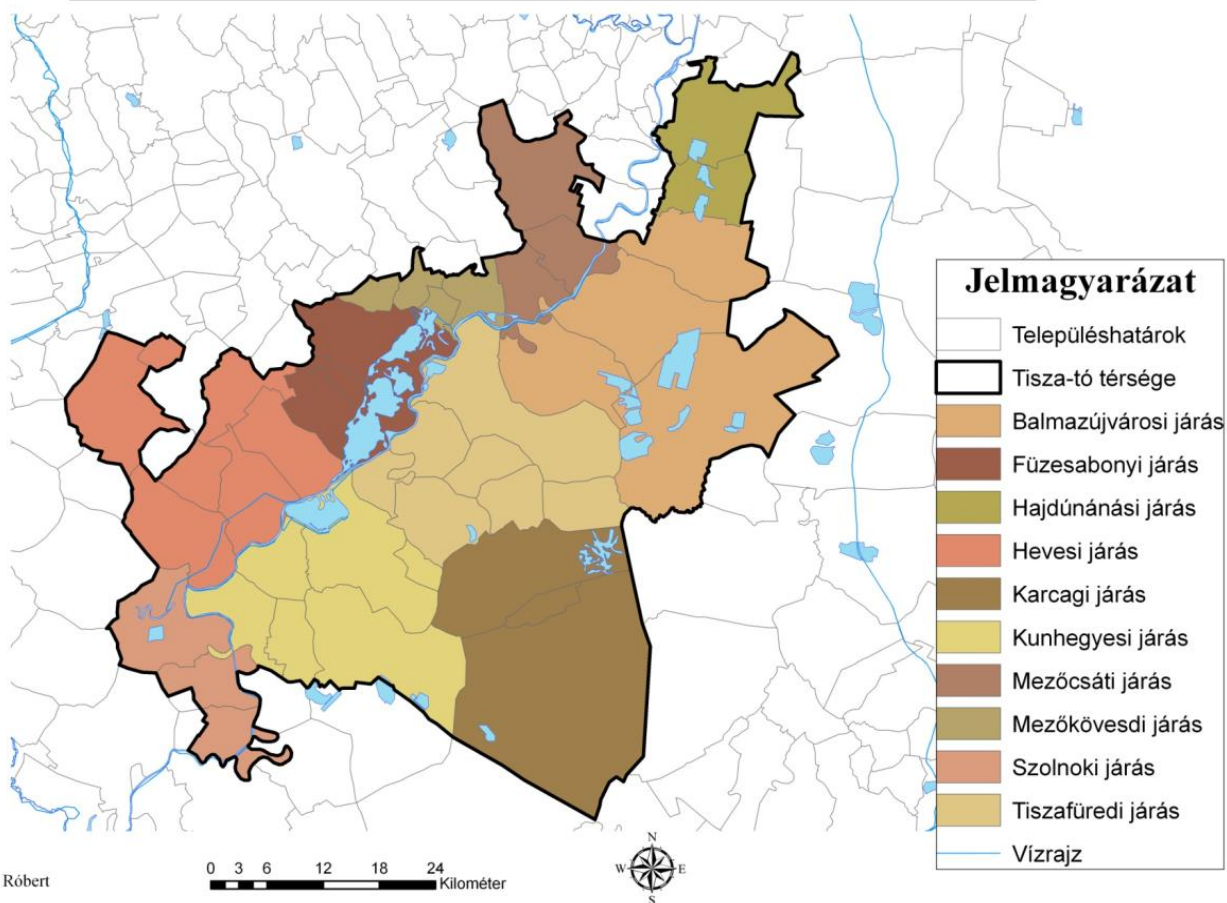
készítette: Romvári Róbert

A Tisza-tó térség településeinek kistérségek szerinti besorolása

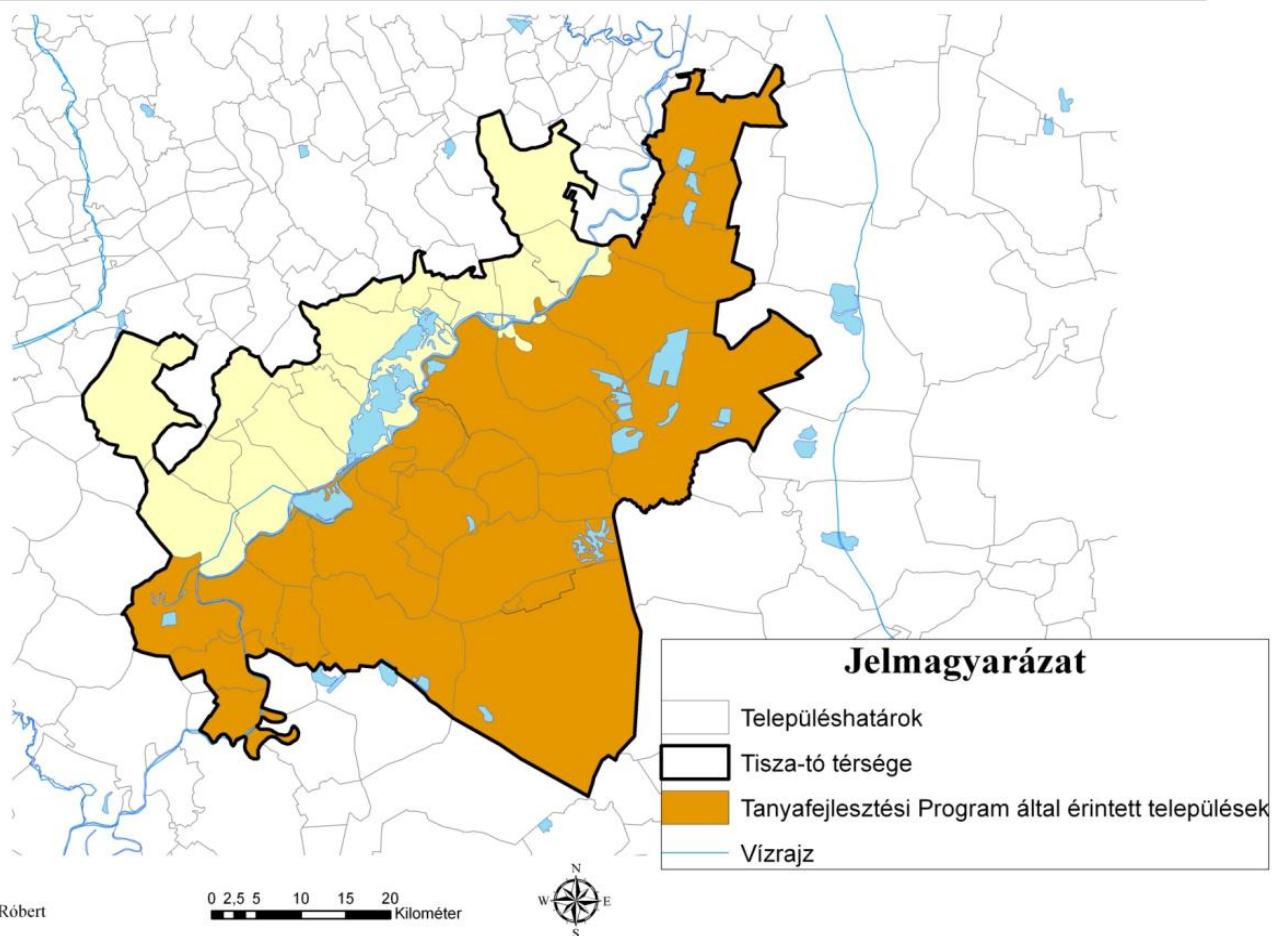

készítette: Romvári Róbert

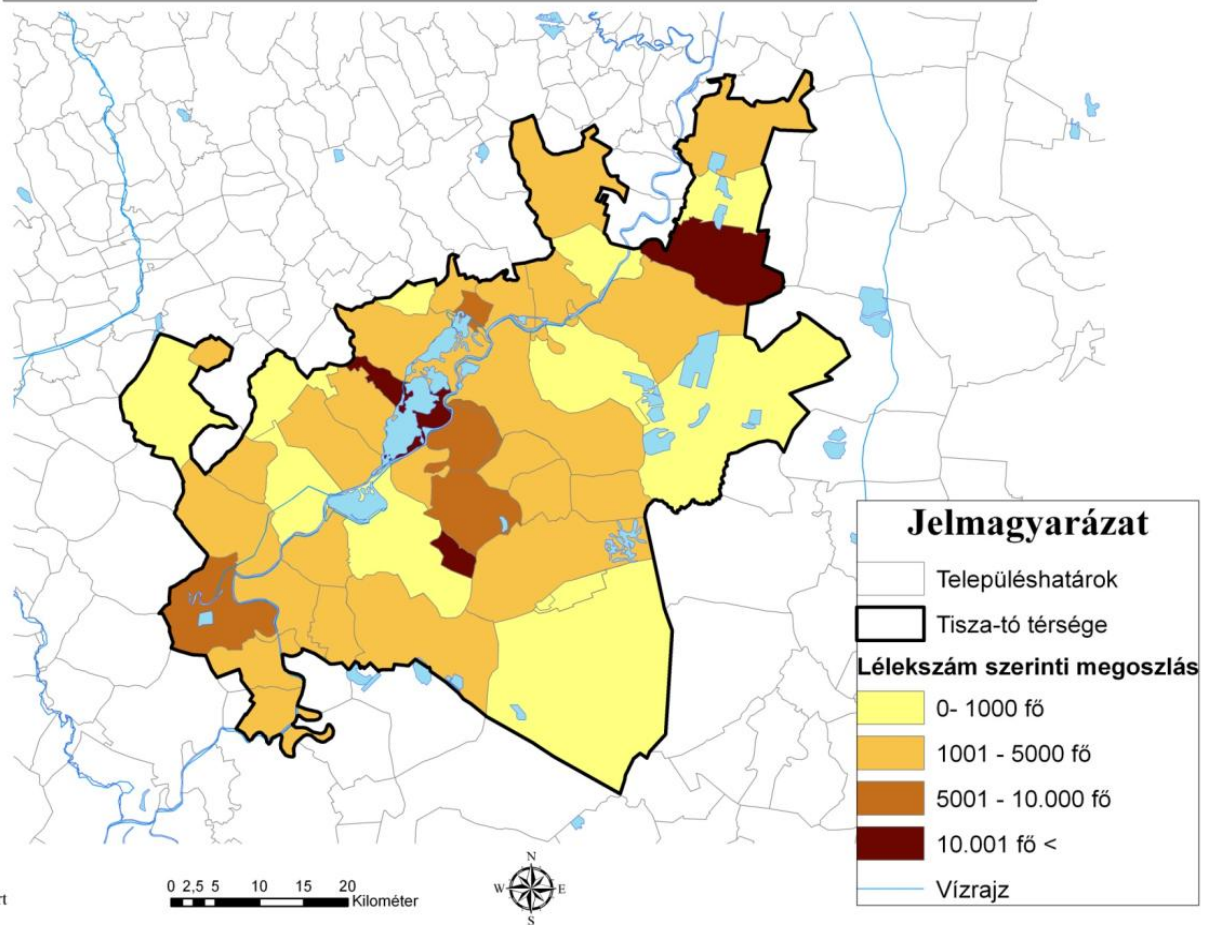
A Tisza-tó térség településeinek járások szerinti besorolása

A Tisza-tó térség érintett települései a 2013.évi Tanyafejlesztési Programban

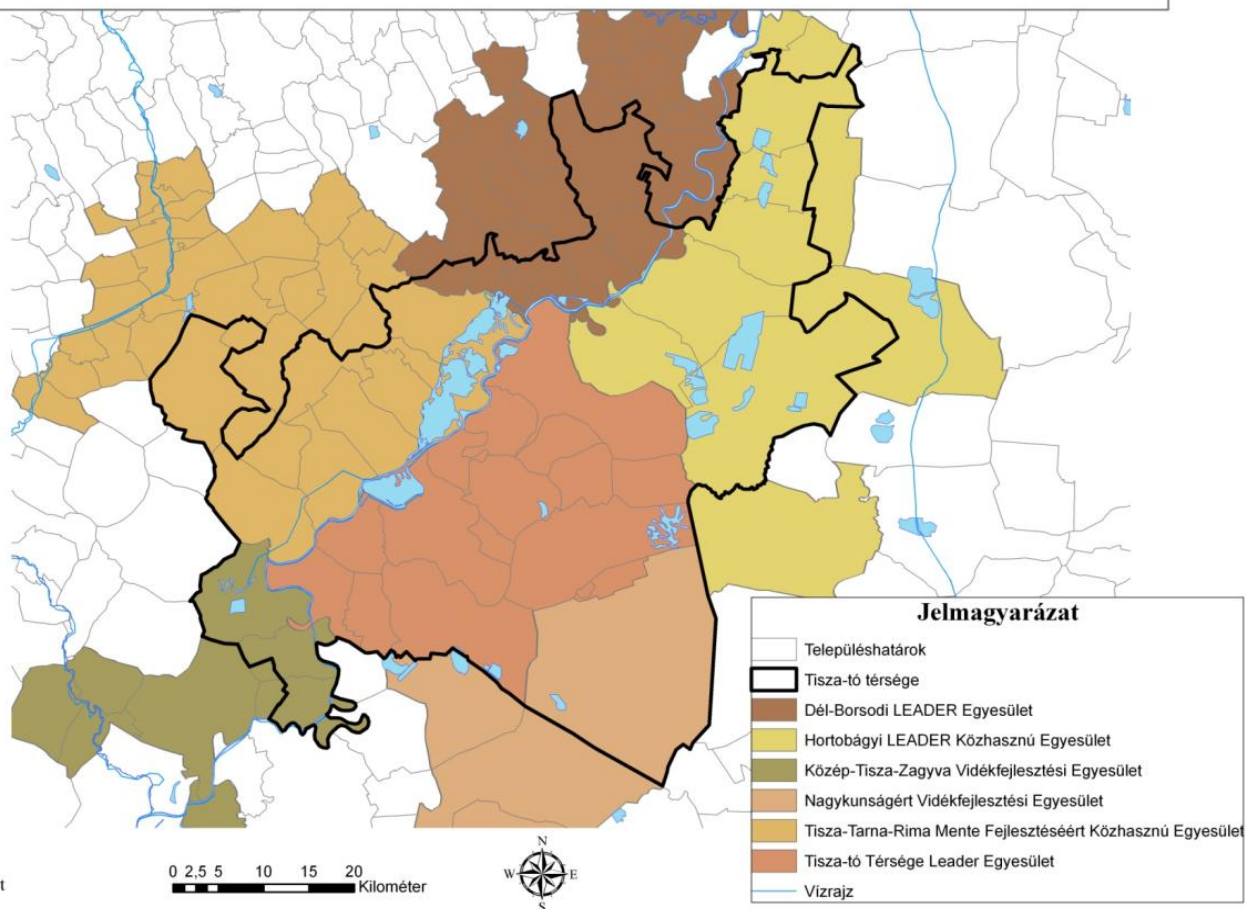

A Tisza-tó térség településeinek lélekszám szerinti megoszlása

készítette: Romvári Róbert

A Tisza-tó térség településeinek LEADER Helyi Akció Csoportok (HACS) szerinti besorolása

készítette: Romvári Róbert

3. sz. függelék: Területi jellemzők táblázatos összefoglalása

Lakónépesség-szám változás (2000-2011)

3/1. sz.
függelék

Tisza-tó térség	2000		2011		Tényleges szaporodás, ill. fogyás 2000-2011	Tényleges szaporodás, ill. fogyás az 2000. évi lakónépesség %-ában
	Lakónépesség (fő)					
	fő	%	fő	%		
Borsod-Abaúj-Zemplén megyei rész	10684	6,43	9671 8961	6,30	-1013	-9,48
Hajdú-Bihar megyei rész	23867	14,37	22057	14,37	-1810	-7,58
Heves megyei rész	52432	31,55	48771	31,77	-3661	-6,98
Jász-Nagykun-Szolnok megyei rész	79175	47,65	72992	47,56	-6183	-7,80
Térség összesen	166158	100,00	153491	100,00	-12667	-7,62

Forrás: KSH évkönyvek

3/2. sz. függelék

Öregségi index (2011)

Tisza-tó térség	Lakónépesség		Öregségi index
	0-14 éves	65-X éves	
Borsod-Abaúj-Zemplén megyei rész	1499	2187	1,46
Hajdú-Bihar megyei rész	3434	4987	1,46
Heves megyei rész	4553	5881	1,30
Jász-Nagykun-Szolnok megyei rész	11182	16259	1,46
Térség összesen	20668	29314	1,42

Forrás: KSH évkönyvek 2011

Országos jelentőségű védett természeti területek a Tisza-tó térségében

Védett terület neve	Térségi területe (ha)	Illetékes nemzeti park igazgatóság
<i>Nemzeti park:</i>		
Hortobágyi NP	54201	HNPI
<i>Tájvédelmi körzet:</i>		
Közép-Tisza TK	4 409	HNPI
Borsodi Mezőség TK	17164	BNPI
Hevesi Füves Puszták TK	7550	BNPI
Kesznyéteni TK	304	BNPI
<i>Természetvédelmi terület:</i>		
Kecskeri-pusztá TT	1255	HNPI
Tiszadorogmai Görbe-erdő TT	151	HNPI
Tiszaigari arborétum TT	22	HNPI
Zádor híd környéke	14	HNPI
Erdőtelki Arborétum TT	9	BNPI
Erdőtelki égerláp TT	5	BNPI

Forrás: Nemzeti Park Igazgatóságok

Gazdasági aktivitás a Tisza-tó térségében (2011)

Megyerész/Megnevezés	Heves megye	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	Hajdú-Bihar megye	Jász-Nagykun-Szolnok	Tisza-tó térsége összesen
1000 lakosra jutó regisztrált vállalkozások száma	59	52	64	66	63
1000 lakosra jutó működő vállalkozások száma	49	43	48	50	49
1000 lakosra jutó működő nonprofit szervezetek száma	5	5	3	5	5
1000 lakosra jutó működő gazdasági szervezetek száma összesen	59	62	53	59	59

Forrás: KSH, 2011

Ipari és kereskedelmi vállalkozások a Tisza-tó térségében (2011)

Megyerész/Megnevezés	Heves megye	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	Hajdú-Bihar megye	Jász-Nagykun-Szolnok megye	Tisza-tó térsége összesen
1000 lakosra jutó kereskedelmi egységek száma	12	8	21	13	13
1000 lakosra jutó ipari, kereskedelmi, szolgáltató vállalkozások száma	46	58	45	51	50

Forrás: KSH, 2011

Mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások a Tisza-tó térségében (2011)

Megyerész/Megnevezés	Heves megye	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	Hajdú-Bihar megye	Jász-Nagykun-Szolnok megye	Tisza-tó térsége összesen
1000 lakosra jutó kereskedelmi egységek száma	7	5	5	6	6
1000 lakosra jutó mezőgazdasági szövetkezetek és vállalkozások száma	6	4	7	5	5
1000 lakosra jutó működő mezőgazdasági szövetkezetek száma	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3
1000 lakosra jutó működő vállalkozások száma a mezőgazdaság, vadgazdálkodás, erdőgazdálkodás, halászat nemzetgazdasági ágakban	5	3	6	6	5

Forrás: KSH, 2012

Vasútvonalak jellemzői

Kategória	Járat	Kétvágányú (2), egyvágányú (1) vonal	Villamosított (V), nem villamosított (N) vonal	Pályára engedélyezett legnagyobb		Járatpár/nap
				menetsebesség km/h	tengelyterhelés kN	
Nemzetközi fővonalak	Budapest-Debrecen	2	V	120	210	26
	Budapest-Miskolc	2	V			39
Egyéb fővonalak	Debrecen-Füzesabony	1	N	80	210	9
	Füzesabony-Eger	1	V			22
	Nyékldháza-Tiszapalkonya	1	V			11
Mellékvonalak	Kál-Kápolna - Kisújszállás	1	N	60	200	5
	Tiszafüred - Karcag	1	N	60	200	2
	Görögszállás-Ohat-Pusztakócs	1	N	50	170	23
	Hejőkeresztúr - Mezőcsát	1	N			-

Forrás: MÁVSTART ZRt., 2013.

Lakásállomány

	Lakások száma (db) (2011)	Épített lakások száma (db) (2005-2011)	Épített üdülőegységek száma (db) (2005- 2011)
Heves megyei rész	10765	167	102
Jász-Nagykun-Szolnok megyei rész	30930	784	128
Hajdú-Bihar megyei rész	9298	160	67
Borsod-Abaúj-Zemplén megyei rész	4188	29	6
Térség összesen	55181	1140	303

Forrás: KSH 2011

Közműolló (2011)

	Közüzem ivóvízvezeték hálózatba bekapcsolt lakásokaránya (%)	Közcsonna-hálózatba bekapcsolt lakásokaránya (%)	Közműolló (I.oszlop-II.oszlop=%)
Heves megyei rész	92,8	39,5	53,3
Jász-Nagykun-Szolnok megyei rész	95,2	35,5	59,7
Hajdú-Bihar megyei rész	94,4	35,8	58,6
Borsod-Abaúj-Zemplén megyei rész	88,6	49,2	39,4
Térség összesen	92,8	36,4	56,4
Ország összesen	92,0	50,2	41,8

Forrás:KSH 2011

**Szennyvízkezelés térségi
rendszere**

	Szennyvíztisztítóval rendelkező település	Csatlakozó település
Heves megyei részen	Füzesabony	Besenyőtelek
	Kisköre	Poroszló Tiszanána Sarud Újlőrincfalva
	Heves	
Jász-Nagykun-Szolnok megyei részen	Abádszalók	Kunhegyes
	Tiszafüred	Tiszaszőlős
	Karcag	
	Berekfürdő	
	Kunmadaras	
	Hunyadfalva (térségen kívüli település)	Kőtelek Nagykörű Tiszasüly
Hajdú-Bihar megyei részen	Polgár	Tiszagyulaháza Újtikos
	Balmazújváros	
	Egyek	
	Hortobágy	
	Tiszacsege	
	Újszentmargita	
Borsod-Abaúj-Zemplén megyei részen	Tiszadorogma	Tiszabábolna Tiszavalk Négyes Borsodivánka
	Mezőcsát	Hejőpapi Igrici
	Tiszaújváros	
	Tiszakeszi	

Kommunális szilárd hulladékgazdálkodás jelenlegi és tervezett térségi rendszere

Térségi lerakó	Csatlakozó települések a Tisza-tó térségéből
Hejőpapi	Miskolc, Alsózsolca, Aszaló, Boldva, Borsodgeszt, Borsodszirák, Bükkaranyos, Bükkszentkereszt, Csincse, Emőd, Felsőzsolca, Gelej, Harsány, Hejőbába, Hejőkeresztúr, Hejőszalonta, Hernádnémeti, Igrici, Kisgyőr, Kistokaj, Mezőcsát, Nemesbikk, Ónod, Oslár, Répáshuta, Sajólád, Sajóörs, Sajópálfalva, Sajópetri, Sajósenye, Sajószöged, Szakáld, Szirmabesenyő, Tiszakeszi, Tiszapalkonya, Vatta
Tiszaújváros	Tiszaújváros (Nemesbikk)
Jásztelek	Átány, Erdőtelek, Heves, Hevesvezekény, Kömlő, Pély, Tarnaszentmiklós, Tenk, Tiszanána,
Hunyadfalva-Kőtelek	Kőtelek, Nagykörű, Tiszasüly
Tiszafüred	Abádszalók, Kunhegyes, Nagyiván, Tiszabura, Tiszaderzs, Tiszagyenda, Tiszaigar, Tiszaörs, Tiszaroff, Tiszaszentimre, Tiszaszőlős, Tomajmonostora, Besenyőtelek, Dormánd, Egerfarmos, Füzesabony, Mezőszemere, Mezőtárkány, Poroszló, Sarud, Szihalom, Újlőrincfalva, Bogács, Borsodivánka, Bükkszérc, Cserépfalu, Cserépváralja, Egerlövő, Mezőkövesd, Mezőnagymihály, Mezőnyárad, Négyes, Tard, Tiszabábolna, Tiszadorogma, Tiszavalk, Sály, Szentistván, Szomolya, Egyek, Tiszacsege

Forrás: Közép-Tisza vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi Felügyelőség
Zoldinfolanc.hu

3/12. sz. függelék

Személygépkocsik száma (2005, 2008, 2011)

	Személygépkocsik száma (2005) db.	Személygépkocsik száma (2008) db.	Személygépkocsik száma (2011) db.
Heves megyei rész	5762	6277	5916
Jász-Nagykun-Szolnok megyei rész			
Hajdú-Bihar megyei rész	4457	4812	4639
Borsod-Abaúj-Zemplén megyei rész	1981	2180	2042
Térség összesen	12200	13269	12597

Forrás: KSH 2011

**Egészségügyi ellátórendszer mutatói
(2011)**

	Heves megyei rész	Jász- Nagykun- Szolnok megyei rész	Hajdú- Bihar megyei rész	Borsod- Abaúj- Zemplén megyei rész	Térség összesen
Háziorvosok száma (fő)	14	33	13	5	65
Működő házi gyermekorvosok száma	2	9	3	1	15
A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (szolgálat)	2	10	3	2	17
A háziorvosi ellátásban a megjelentek és a meglátogatottak száma összesen (eset)	201827	494573	151867	69265	917532
Összes működő kórházi ágyak száma (db)	0	552	0	0	552
Megjelenési esetek száma a járóbeteg szakellátásban (székhely szerinti adat (eset)	10791	362770	36215	21629	431405

Forrás: KSH-TSTAR 2011

Szociális ellátórendszer mutatói (2011)

	Heves megyei rész	Jász- Nagyku n- Szolnok	Hajdú- Bihar megyei rész	Borsod- Abaúj- Zemplén megyei	Térség összesen
Szociális alapú étkeztetésben részesülők (fő)	412	2017	989	325	3743
Házi segítségnyújtásban részesülők (fő)	263	503	687	70	1523
Mindkét formát egyszerre igénybe vevők (fő)	-	-	-	-	-
Az előzőkből valamely gondozási formát működtető települések száma (db)	-	-	-	-	-
Nappali ellátást nyújtó idősök klubjának száma (db)	3	15	4		22
Kihasználtság (%)	-	-	-	-	-
Időskorúak otthonának száma (db)	-	-	-	-	-
- férőhelyszám (fő)	-	-	-	-	-
- gondozottak száma (fő)	-	-	-	-	-
Tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó otthonok száma (db)	-	-	-	-	-
- férőhelyszám (db)	-	-	-	-	-
- gondozottak száma (fő)	-	-	-	-	-
Munkanélküliek jövedelempótló és rendszeres szociális segélyben részesülők - száma (fő)					
- aránya (%)					
Bölcsődei férőhelyszám (fő)	70	168	74	24	336
Bölcsődébe beíratott gyerekszám (fő)	30	188	71	23	312
Kihasználtság (%)	75	111	95,9	96	94,47
Gyógyszertárak száma (db)	9	18	5	3	35

Forrás: KSH-TSTAR 2011

**Oktatási rendszer mutatói
(2011)**

	Heves megyei rész	Jász- Nagykun- Szolnok megyei	Hajdú- Bihar megyei rész	Borsod- Abaúj- Zemplén megyei	Térség összesen
Óvodai férőhely kihasználtsága (%)	94,58	93,6	92,28	92,211	93,16
Általános iskolai átlagos osztálylétszám (fő)	17,4	20	24	18,6	20
Általános iskolák száma (db)	14	32	5	5	56
Gimnáziumok száma (db)	2	5	2	1	10
Szakközépiskolák száma (db)	1	7	1	1	10
Szakiskolák száma (db)	2	8	1	0	11
Összes iskola száma (db)	19	52	9	7	87
Általános iskolai tanulók száma (fő)	2515	6318	1758	892	11483
Gimnáziumban tanulók száma (fő)	404	1067	227	219	1917
Szakközépiskolában tanulók száma	102	978	51	111	1242
Szakiskolában tanulók száma (fő)	359	1295	349	0	2003
Könyvtárral ellátott közoktatási intézmények száma (db)	5	20	6	4	35
Tornateremmel, tornaszobával ellátott közoktatási intézmények száma (db)	7	24	7	4	42
Kollégiumok száma (db)	1	5	1	0	9
Legmagasabb iskolai végzettségűek aránya a 7-x éves korosztályból:					
- felsőfokú okleveles (%)	0	0	0	0	0
- érettségi (%)	3,45	0,46	2,09	3,68	9,68
- általános iskola 8. osztály (%)	9,2	8,73	8,84	11,21	37,97
Általános iskolai felnőttoktatásban tanulók száma (fő)	0	0	0	0	0

Forrás: KSH-TSTAR 2011

**Kulturális ellátottság mutatói
(2011)**

	Heves megyei rész	Jász- Nagykun- Szolnok megyei rész	Hajdú- Bihar megyei rész	Borsod- Abaúj- Zemplén megyei rész	Térség összesen
Települési könyvtár léte (db település)	10	19	5	6	40
Művelődési ház léte (db település)	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	
Kiállítások száma	6	28	2	1	37
Múzeum léte (db település)	1	5	1	1	8
Mozi léte (db település)	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	

Forrás: KSH-TSTAR 2011

4. sz. függelék: egyeztetési eljárás összefoglaló táblázata

Tisza-tó térségfejlesztési stratégia egyeztetések						
TURIZMUSFEJLESZTÉS						
<i>Abádszalók, 2013. május 29.</i>						
sorsz.	szervezet	Területi egység				
1	Tisza-tó Strand N. Kft.	Abádszalók				
2	Abádszalók Város Önkormányzata	Abádszalók				
3	Tisza-tavi Sporthorgász N. Kft.	Tiszafüred				
4	Magyar Turizmus Zrt., Tisza-tavi RMI	Tiszafüred				
5	Kisköre Város Önkormányzata	Kisköre				
6	Tourinform Iroda	Kisköre				
7	Butik Design Rooms	Abádszalók				
8	Tiszaderzs Község Önkormányzata	Tiszaderzs				
9	NORDA	Miskolc				
10	Tisza-tavi Ökocentrum N. Kft.	Poroszló				
11	KÖTIVIZIG	Szolnok				
12	Széchenyi Programiroda, Tisza-tó programiroda	Tisza-tó				
13	ÉMVIZIG Egri SZM.	Eger				

TÉRSÉGI ÉS TELEPÜLÉSI INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE, JÓ KÖRNYEZETI ÉS ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT FENNTARTÁSA						
Tiszafüred, 2013. június 10.						
sorsz.	szervezet	Területi egység				
1	BAZ Megyei Önkormányzat	Miskolc				
2	Füzesabony Kistérség	Füzesabony				
3	NORDA	Miskolc				
4	Tisza-tavi Sporthorgász N. Kft.	Tiszafüred				
5	Berekfürdő Község Önkormányzata	Berekfürdő				
6	Poroszló Község Önkormányzata	Poroszló				
7	Magyar Közút NyRt.	Szolnok				
8	Tiszanána Önkormányzata	Tiszanána				
9	JNSZ Megyei Korm. Hiv. Közlekedési Felügyelőség	Szolnok				
10	Magyar Turizmus Zrt., Tisza-tavi RMI	Tiszafüred				
11	Tisza-tó Regionális Fejlesztési Egyesület	Tiszafüred				
12	Kisköre Város Önkormányzata	Kisköre				
13	Tisza-tó Térsége Leader Egyesület	Abádszalók				
14	Széchenyi Programiroda, Tisza-tó programiroda	Tisza-tó				

TÉRSÉGI INTÉZMÉNYFEJLESZTÉS, ÉS TÉRSÉG-MARKETING						
Tiszafüred, 2013. június 19.						
sorsz.	szervezet	Területi egység				
1	Hortobágyi Község Önkormányzata	Hortobágy				
2	Heves Megyei Önkormányzat	Heves megye				
3	Tiszai Vízügyi Rk.	Tiszafüred				
4	Tisza-tavi Sporthorgász n. Kft.	Tiszafüred				
5	Tisza-tó Regionális Fejlesztési Egyesület	Tiszafüred				
6	Magyar Turizmus Zrt.	Tiszafüred				
7	Széchenyi Programiroda, Tisza-tó programiroda	Tiszafüred				

GAZDASÁGI SZERKEZET MEGÚJÍTÁSA, HUMÁNERŐFORRÁSOK FEJLESZTÉSE						
Kisköre, 2013. június 24.						
	szervezet	Területi egység				
sorsz.	Megbékélés Háza	Berekfürdő				
1	Hotel Ezüst Horgony	Kisköre				
2	Tourinform Iroda	Kisköre				
3	Kisköre Város Önkormányzata	Kisköre				
4	Tisza-tavi Sporthorgász n.Kft.	Tiszafüred				
5	Tiszanána Község Önkormányzata	Tiszanána				
6	Magyar Turizmus Zrt.	Tiszafüred				
7	Széchenyi Programiroda, Tisza-tó programiroda	Tisza-tó				

Szakmai egyeztető fórumok a 9. sz. függelék szerinti Partnerségi Terv alapján: 2014. 02. 03-11. Karcag, Tiszafüred, Poroszló, Tiszaigar, Hortobágy, Kisköre, Borsodivánka településeken.

Záró konferencia 2014. március 7. Karcag

6. sz. függelék szerinti szervek felé megkeresés

5. sz. függelék: CÉLPIRAMIS

JÖVŐKÉP					
A Tisza-tó térségének jövőképe az, hogy hosszú távon, a környezeti adottságokra épülő térségi integrált fejlesztéssel, ezen belül hangsúlyosan a turizmus fejlesztésével természet közeli központként ismert és a térség érdekelteinek hosszú távú megélhetést biztosító kiemelt üdülőkörzet legyen.					
ÁTFOGÓ CÉLOK					
1. Jó környezeti állapot fenntartása és fejlesztése	2. Települési és térségi infrastruktúra fejlesztése	3. Gazdasági szerkezet megújítása	4. Humánerőforrás fejlesztés	5. Turizmusfejlesztés	6. Területi intézményrendszer fejlesztése és térség marketing
PRIORITÁSOK					
1.1. Környezeti elemek védelme, egészséges környezet fenntartása. 1.2. Természet- és tájvédelem	2.1. Ár- és belvízvédelmi létesítmények fejlesztése 2.2. Közműrendszerek fejlesztése. 2.3. Külső és belső közlekedési kapcsolatok fejlesztése.	3.1. Térségi adottságokra épülő ipari struktúra fejlesztése 3.2. Térségi agrár- és vidékfejlesztési stratégia	4.1. A térségfejlesztés szellemi, szemléleti megalapozása, ismeretátadás. 4.2. A térségfejlesztés képzési és szakmai bázisainak fejlesztése, megerősítése. 4.3. A lakosság egészségügyi ellátásának fejlesztése.	5.1. Vonzerőfejlesztés és régió-specifikus komplex termékek kialakítása 5.2. A turistafogadás feltételeinek fenntartható fejlesztése 5.3. A turizmus szervezeti és működési feltételeinek biztosítása	6.1. Térségfejlesztés és működtetés intézményrendszerének kialakítása, fejlesztése. 6.2. Térségi marketing tevékenység fejlesztése.
SPECIFIKUS CÉLOK					
1.1.1. Levegőtisztaság biztosítása 1.1.2. Vízkészlet megőrzése, minőségvédelme. 1.1.3. Vizek és vízpart terhelhetőségének nyomon követése, monitoring rendszer kiépítése. 1.1.4. Talajvédelem. 1.2.1. Új tartózkodási, közlekedési, használati szabályzat kidolgozása 1.2.2. Iránymutató, tiltó, tájékoztató tábla- és eszközrendszer fejlesztése. 1.2.3. Értékek folyamatos figyelemmel kísérése, az oktatás, bemutatás és a megőrzés egyensúlyának fenntartása. 1.2.4. Táj- és települési környezet aktív működtetésen keresztü történő védelme, örökségvédelem.	2.1.1. Árvízvédelmi létesítményfejlesztés 2.1.2. Belvízvédelmi létesítményfejlesztés 2.2.1. Szolgáltatások fejlesztése 2.2.2. Vízellátás és szennyvízkezelés teljessé tétele 2.2.3. Hulladékgazdálkodás fejlesztése. 2.2.4. Infokommunikációs infrastruktúra fejlesztése. 2.3.1. A térség országos elérhetőségének javítása. 2.3.2. A térség településeinek egymás közötti kapcsolata. 2.3.3. A Tisza-tó megközelítésének javítása. 2.3.4. A Tisza elválasztó hatásának feloldása.	3.1.1. KKV-k versenyképességének és hatékonyságának fejlesztése. 3.1.2. Tudásgazdaság fejlesztése. 3.1.3. Munkahelyteremtés, megtartás, társadalmi gazdaságfejlesztés 3.2.1. Fenntartható agrárszerkezet- és termeléspolitika 3.2.2. Hozzáadott érték növelés, biztonságos élelmiszerellátás, biztonságos piac 3.2.3. Helyi termékverikumok kialakítása	4.1.1. Fogyasztói szemléletformálás 4.1.2. Vidékfejlesztés, térségi értéktár és örökség védelem 4.2.1. Képzés, szakotatás fejlesztése 4.2.2. Népfőiskola program 4.3.1. Egészségügyi ellátás fejlesztése 4.3.2. Egészségfejlesztési program	5.1.1. Ökoturizmus 5.1.2. Hortobágy és Tisza-tó desztinációk turisztikai összekapcsolása 5.1.3. Vízi és vízparti aktív turizmus 5.1.4. Regionális vonzerővel rendelkező kínálati elemek fejlesztése 5.1.5. Kínálatot színesítő egyéb vonzerők fejlesztése 5.2.1. Turisztikai közlekedési infrastruktúra fejlesztése 5.2.2. Szálláshelyek fejlesztése 5.2.3. Vendéglátás kínálatának fejlesztése és színvonalának emelése 5.2.4. Környezeti állapot tudatos fejlesztése 5.3.1. Humán erőforrás feltételek javítása 5.3.2. Marketing 5.3.3. Szervezetek és együttműködési hálózatok fejlesztése 5.3.4. Információs rendszerek, telekommunikáció fejlesztése	6.1.1. Tisza-tó Ház virtuális és valóságos intézményi központ létrehozása 6.1.2. Vidékfejlesztési pólus-mentor szervezet létrehozása 6.1.3. Térségi Turisztikai Desztináció Menedzsment szervezet létrehozása 6.1.4. Térségi civil összefogás fejlesztése 6.2.1. Tisza-tó brand létrehozása össz-ágazati szinten 6.2.2. Összehangolt marketing akcióprogram kialakítása 6.2.3. A térségben kommunikáló szervezetek üzeneteinek egy irányba hangolása 6.2.4. A helyben élők irányába történő belső PR fejlesztése 6.2.5. Kutatás és monitoring tevékenység fejlesztése
INTÉZKEDÉSEK					
1.1.1.1. Környezetbarát ipar fejlesztése, a káros anyag kibocsátás általánostól szigorúbb szabályozása 1.1.1.2. Környezetbarát közösségi közlekedés és kerékpárutak fejlesztése, parkolj és „Hajts az élményre” program beindítása. 1.1.1.3. A lakossági légszennyezés csökkentése érdekében a fűtési és hőszigetelési rendszerek modernizálásának támogatása 1.1.1.4. A vízi közlekedésben emissziós korlátozások bevezetése, a négytűtűmi csónakmotorok használatának kizárólagossá tétele. 1.1.2.1. Környezetbarát mezőgazdasági termelés támogatása, vegyszerek használata helyett az ökológiai gazdálkodás fejlesztése 1.1.2.2. A csatornázottság folyamatos fejlesztése, 2020-ig a komfortos lakásoknál és nyaralóházaknál a teljes lefedettség elérése. 1.1.2.3 A Tiszán érkező hulladékok eltávolítására kiemelő műtárgy megépítése a Tiszaölöki	2.1.1.1. Arapasztó tározók többcélú továbbfejlesztése. 2.1.1.2. Töltésszakaszok megerősítése. 2.1.1.3. Vízvezető képesség biztosításának kialakítása. 2.1.2.1. Földhasználati és közlekedési igény kielégítése. 2.1.2.2. Teljesítmőképesség javítása. 2.1.2.3. Belterületi vízzrendezés folyamatos kialakítása. 2.2.1.1. Közműszolgáltatások körének, minőségének, hozzáférhetőségének fejlesztése. 2.2.2.1. Nemzeti Vízstratégia 2.2.2.2. A vízellátás biztonságának növelése a hatályos jogszabályok szerint 2.2.2.3. Korszerű szennyvíziszap-kezelési és felhasználási lehetőségek 2.2.2.4. vízi közmű informatikai rendszerek kialakítása	3.1.1.1. Vállalatok működéséhez szükséges infrastrukturális háttér fejlesztése 3.1.1.2. Vállalkozások hálózatosodásának elősegítése 3.1.1.3. Vállalkozások megújuló energia felhasználásának és energiahatékonyságának növelése 3.1.2.1. A tudásáramlás és a tudásfelhasználás megerősítése 3.1.3.1. Megújuló energiaforrásokra támaszkodó iparági beruházások támogatása 3.1.3.2. Környezetvédelmi ipari fejlesztések megvalósítása 3.1.3.3. Térségi értéktár alapú kisipar meghonosítása, fejlesztés 3.1.3.4. Helyi gazdaságfejlesztés eszközeinek alkalmazása 3.2.1.1. A természet- és tájvédelmi meghatározottságú területeken a hagyományos ártéri tájgazdálkodás kereteinek megteremtése	4.1.1.1. Az óvodai, valamint az alap és középfokú iskolai képzésbe a legfontosabb fogyasztói, táplálkozási, élelmiszerhigiéniai, ételkészítési ismeretek oktatásának beillesztése. 4.1.1.2. A fogyasztók egészséges, kiegyensúlyozott étrenddel kapcsolatos felvilágosítása. 4.1.1.3. A vásárlói tudatosság kialakulásának segítése a helyi, illetve a környezetbarát termékek irányában. 4.1.1.4. Korszerű információs rendszer kiépítése és folyamatosan működtetése a fogyasztói visszajelzések, ötletek, észrevételek gyűjtésére, rendszerezésére és hasznosítására. 4.1.1.5. Tájékoztatás. 4.1.2.1. Az örökségérték képző vidéki épületek, épületeryűttek szükség esetén funkcióváltással vagy új funkcióval történő megújításának, a helyi közösségi életbe és a turizmusba történő bekapcsolásuknak a támogatása,	5.1.1.1. További ökológiai tanósvénynek tematikus kialakítása, megfigyelő pontok és tornyok karbantartása 5.1.1.2. Az ifjúsági turizmus fejlesztését szolgáló speciális öko program kínálat és nagy kapacitású szálláshely kialakítása 5.1.1.3. Az ökológiai állapot fenntartását biztosító szervezeti - gazdálkodási rendszerek kialakítása. 5.1.2.1. Nemzetközi érdeklődésre számot tartó vonzerőfejlesztés, hálózatosodás 5.1.3.1. Vízi turisztikai eszközökhöz alkalmazkodó túráutvonalak, szolgáltatáscsomagok fejlesztése, termékkomplettizozás 5.1.3.2. Szabadtvízi strandok fejlesztése, szolgáltatásainak bővítése 5.1.3.3. Horgászturizmus feltételeinek javítása 5.1.3.4. Vízi tematikus park, szórakoztató központ létrehozása	6.1.1.1. Tisza-tó Háza, mint „kormányhivatal”, inkubátorház létrehozása 6.1.1.2. A tó imázsát erősítő, civil és érintett szervezeti összefogással működő „környezettudatos zöld térség ellenőrző központ” kialakítása 6.1.1.3. Tisza-tavi Tudásközpont létrehozása 6.1.2.1. A pólusok meghatározása, a térséghez illeszkedő pólusfejlesztési tervek kidolgozása. 6.1.2.2. A Tisza-tó Háza szervezetébe tartozó pólusmentorok kiválasztása, képzése, foglalkoztatása. 6.1.2.3. Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács, mint a Tisza-tó kezelője 6.1.2.4. Tisza-tó Térség Területfejlesztési (Integrált Területi Beruházási) Program megalkotása 6.1.3.1. TDM szervezet létrehozása.

Vízlepcsónél vagy egyéb területen, a Tisza-tó feletti folyószakaszon. 1.1.3.1. Fizikai, kémiai és biológiai tényezőkön alapuló monitoring rendszer fejlesztése, „beállítása” 1.1.3.2. A vendégek és járművek számának regisztrálásához mérőpontok kiépítése, a turisztikai jellegű igénybevételek elektronikus kártyarendszer segítségével rögzíthetőségének kiépítése 1.1.3.3. A vízparti sávok zónásítása, a szükséges távolságokon belül infrastrukturális pontok kiépítése, a foglalkozható parti helyek, horgászhelyek számozása és az igénybevétel regisztrálása.	2.2.2.5. csapadékfüggvény felülvizsgálata, korszerű technológiai hazai bevezetése 2.2.2.6. Ipari nyersanyagként használható összetevők selektív eltávolítása és használata. 2.2.3.1. A hulladék környezeti hatásainak csökkentése. 2.2.3.2. A keletkező mennyiség csökkentése. 2.2.3.3. Az újrafeldolgozás kiterjesztése. 2.2.3.4. Szemléletformálás erősítése. 2.2.4.1. Tisza-tó területén IKT elérhetőségek kiépítése. 2.3.1.1. Főúthálózat meglévő elemeinek minőségének javítása. 2.3.1.2. Mellékutak szolgáltatási színvonalának fenntartása, fejlesztése. 2.3.1.3. A vasút funkcionális újragondolása. 2.3.1.4. Kerekpárút fejlesztések. 2.3.2.1. Meglévő mellékutak minőségének javítása. 2.3.2.2. 2.3.2.3. Kerekpárút fejlesztések 2.3.2.4. Tömegközlekedési létesítmények és szolgáltatások fejlesztése. 2.3.3.1. Tisza-tó part menti településeinek vízfelülethez jutását fejleszteni 2.3.3.2. Intermodalitás kialakítása, összehangolt közlekedésfejlesztés. 2.3.4.1. Kiskörei híd fejlesztése. 2.3.4.2. Vízi közlekedés természetbarát fejlesztése, menetrendszerű hajójáratok kialakítása.	3.2.1.2. A pusztai gyeppgazdálkodásra alapozott legeltető állattartás feltételeinek megteremtése, őshonos fajták preferálásával. 3.2.1.3. Génmegőrzési és turisztikai célok integrálása a gazdálkodásba. 3.2.1.4. Az ökoszociális típusú, tanyás gazdálkodás támogatása 3.2.1.5. Gyógy-, fűszer- és bionövény termesztésre alkalmas művelési formák kialakítása 3.2.1.6. Ártéri gyümölcsösök újraélesztése 3.2.1.7. Házitáji Program elindítása 3.2.1.8. Halgazdálkodás fejlesztése 3.2.2.1. Helyi termékekre alapozott feldolgozóipari KKV beruházások 3.2.2.2. Térségi értékesítési központok kialakítása 3.2.2.3. Helyi termelők integrálása az értékesítési láncba 3.2.2.4. Tisza-tavi termék védjegyzrendszer kialakítása 3.2.3.1. Helyi termék vertikum lánc elemeinek felkutatása. 3.2.3.2. Minőségbiztosítási rendszer kialakítása. 3.2.3.3. Turisztikai célú felhasználásra gyártott termékcsoport kialakítása. 3.2.3.4. Termékvertikumra alapozott online marketing és értékesítési IKT kialakítása.	4.1.2.2. A helyi építészeti értékek felmérésének, örökség- és értékleltárak készítésének, a tulajdonosok örökségvédelemmel kapcsolatos szemléletformálásának támogatása. 4.1.2.3. Az építészeti környezetkultúra javítása, 4.1.2.4. A közösségi együttélési intézményeinek megerősítése, a különböző korosztályok találkozási és közös időtöltési, szórakozási lehetőségeinek megteremtése, fejlesztése. 4.1.2.5. Az e-közigazgatás bevezetése, elterjesztése. 4.1.2.6. A közbiztonság javítása. 4.2.1.1. A környezettudatosság érdekében a környezeti nevelés hangsúlyos kezelése az oktatás minden szintjén 4.2.1.2. Az agrárszakképzésben a kisüzemi léptékben is működtethető természeti- és tenyésztéstechnológia bemutatása oktatása, a tájfajták, helyi fajták, fajtakutatók megismertetése az ökológiai gazdálkodás hangsúlyos képzése. 4.2.1.3. Iskolakert program 4.2.1.4. A gyakorlati igényekhez igazodó, a korszerű fenntartható gazdálkodásra irányuló szakképzés erősítése. 4.2.1.5. A kézműves, ipari, kereskedelmi szakmák – iskola-rendszerű, nem iskolarendszerű – oktatásának fejlesztése. 4.2.1.6. Korszerű, gyakorlatban használható képzés a vállalkozások vezetői, illetve a mikro-és kisvállalkozások alacsonyabb képzettségű vezetői számára. 4.2.1.7. A nyilvános könyvtári rendszer működésének folyamatos támogatása. 4.2.2.1. A népfőiskolai, vidéki felnőttképzés és -oktatás hatékony működéséhez leginkább optimális szervezeti keretek és működési formáinak kidolgozása. 4.2.2.2. Az erre alkalmas épületek népfőiskolai oktatás rendelkezésére bocsátása. 4.2.2.3. A népfőiskolai oktatásban különböző területi szintű programtípusok megvalósításának ösztönzése 4.3.1.1. Erősíteni szükséges a háziorvosi, házi gyermekorvosi hálózat képességét és érdekeltségét a helyben befejezett ellátások arányának növelésére, a prevencióban, egészségnevelésben való aktív részvételre, 4.3.1.2. A kistéleplések gyógyszerellátásának megfelelő biztosítása. 4.3.1.3. A kiszámítható ügyeleti rendszer fenntartása. 4.3.2.1. A sportolás társadalmi és nevelési célú fontosságának érvényesítése. 4.3.2.2. A térségi adottságok (Tisza-tó) kihasználását figyelembe véve be kell építeni az oktatásba az adott sportágak üzését (pl. kajak-kenu)	5.1.3.5. Kerekpáros és szolgáltató hálózat kialakítása, csillagtúrák táblázása 5.1.4.1. Egészségsturisztikai kínálat fejlesztése és összehangolása, a régió termálvízkincsének komplex hasznosítása 5.1.4.2. Falusi turizmus szolgáltatásainak fejlesztése, a helyi népi értékek, hagyományok turisztikai terméké formálása 5.1.4.3. Hivatássturizmus regionális kínálatának kialakítása 5.1.4.4. Régióra jellemző, összehangolt rendezvénykínálat megteremtése 5.1.5.1. Vadászturizmus feltételeinek javítása 5.1.5.2. Az épített örökség turisztikai hasznosítása, tematikus utak kidolgozása 5.1.5.3. Gasztroturizmus fejlesztése, tematikus utak kialakítása 5.1.5.4. Lovas szolgáltatások hálózatának kialakítása, komplex csomagok létrehozása 5.1.5.5. A régióban fellelhető unikális termékek előállító műhelyeinek látogathatóvá tétele 5.2.1.1. Kikötőhálózat fejlesztése 5.2.1.2. Vízi útvonalak kijelölése és fenntartása, vízfelületek hasznosításának szabályozása 5.2.1.3. Turisztikai attrakciók megközelíthetőségének javítása 5.2.1.4. Kerekpárút-hálózat fejlesztése 5.2.2.1. Magas minőségű kereskedelmi szálláshelyek fejlesztése, korszerűsítése és kihasználtságának növelése 5.2.2.2. Kempingek és nomád táborhelyek fejlesztése 5.2.2.3. Célcsoport-specifikus egyéb szálláshelyek kialakítása 5.2.3.1. A víz felől (is) megközelíthető vendéglátó egységek mennyiségi és minőségi fejlesztése 5.2.3.2. Tájélellegű és célcsoportonként differenciált vendéglátó infrastruktúra megteremtése 5.2.4.1. Rend és tisztaság megteremtése 5.2.4.2. Zöldfelületek arányának növelése 5.2.4.3. Településközpontok arculatának fejlesztése. 5.3.1.1. Ökoturisztikai szemlélet kialakítása és erősítése az önkormányzati, civil és vállalkozói szférában 5.3.1.2. Iskolarendszeren kívüli speciális képzések (túrávezető, horgászvezető, etikett, protokoll) 5.3.1.3. Önkormányzatok turisztikai szakértői hátterének, referenci biztosítása 5.3.2.1. Önkormányzatok turisztikai szakértői hátterének, referenci biztosítása 5.3.2.2. A régió imázsának növelése, a régióhoz kötődő unikális termékek márkázása 5.3.2.3. Egyedi arculatú marketing tevékenység 5.3.3.1. A regionális turizmusmozshoz kapcsolódó intézményrendszer fenntartása és fejlesztése, más szakmai intézmények és szervezetek átláthatóságának javítása, döntési mechanizmus egyszerűsítése 5.3.3.2. Állami és interregionális kapcsolatok erősítése és hasznosítása 5.3.3.3. Önkormányzatok együttműködési hajlandóságának növelése, a háttértelepülések integrálása 5.3.3.4. Mini-klaszterek, szolgáltatói hálózatok létrehozása, helyi és térségi TDM rendszer felépítése 5.3.3.5. Ökológia és gazdaság érdekeinek összehangolása, eltérő profilú szervezetek együttműködése 5.4.4.1. Tourinform irodák tevékenységének minőségi fejlesztése 5.4.4.2. Digitális hálózatok és átjárható kommunikációs csatornák fejlesztése 5.4.4.3. Segélyhívó és viharjelző rendszerek kialakítása és	6.1.3.2. Az összefogás szélesítése, másodlagos turisztikai szolgáltatók bevonása. 6.1.4.1. A térség szempontjából fontos témák fejlesztését felvállaló civil szervezetek alakulásának segítése. 6.1.4.2. Tisza-tó Klub létrehozása. 6.2.1.1. Az ágazatok igényeinek felmérése a megjelenés, tartalom igényeinek meghatározása céljából. 6.2.1.2. Marketing célcsoportjainak meghatározása. 6.2.1.3. Védett vizuális és tartalmi elemek kialakítása, használati szabályainak elkészítése. 6.2.2.1. Tisza-tó marketing alap létrehozása. 6.2.2.2. Generációkra bontott belső stratégia megvalósítása. 6.2.2.3. Ismert és elismert földrajzi egység képének kialakítása (pl időjárás, tankönyvek). 6.2.2.4. Táblarendszer fejlesztése, elérhetőség javítása a küldőterületek irányából. 6.2.2.5. Országos hatókörű kampányok 6.2.2.6. Budapest elérése. 6.2.2.7. Külföldi kommunikáció. 6.2.3.1. Kommunikációs piramis felépítése 6.2.3.2. EU fejlesztések kommunikációjának összehangolása. 6.2.3.3. Rendezvények kommunikációja. 6.2.3.4. Kommunikáció szabályainak jogszabályban történő rögzítése. 6.2.3.5. Kommunikációs tréningek szervezése. 6.2.4.1. Jövő generációinak irányába történő kommunikáció meghatározása. 6.2.4.2. Közösségfejlesztő, mi tudat erősítő programok beépítése a helyi oktatásba és civil életbe. 6.2.4.3. Tisza-tavi öntudat, mi tudat fejlesztése. 6.2.4.4. A Tisza-tó egy fejlődő, jól prosperáló, élhető terület üzenet hiteles megfogalmazása. 6.2.5.1. A marketing tevékenységet és annak továbbfejlesztését megalapozó, elsősorban elektronikus vendékkártya rendszeren alapuló, de a helyben élők szokásait is felmérő monitoring rendszer fejlesztése.
---	--	---	--	--	--

				működtetése 5.4.4.4. Tájékoztató és tájékoztatást szolgáló információs táblarendszerek kiépítése és továbbfejlesztése (vízterületek, közutak, települések belterületei)	
--	--	--	--	--	--

Nemzeti Közlekedési Hatóság Légügyi Hivatal nyilatkozata:

Tisza-tó Fejlesztési Kft.

Iktatószám: LR/RK/NS/A/2525/1/2013
Hivatkozási szám:
Ügyintéző: Bakró-Nagy Tamás

**Zsoldi Julianna részére
projektmenedzser**

Tárgy: Vélemény Tisza-tó Térségfejlesztési
Stratégia készítésével kapcsolatban

5350 Tiszafüred
Kertész utca 2/d.

email: zsoldij@tiszato.com

Tisztelt Projektmenedzser Asszony!

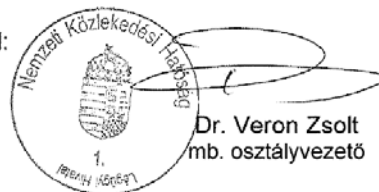
Az **NKH Légügyi Hivatal** (a továbbiakban: a Hatóság) (1675 Budapest Pf.: 41.) a 2013. december 2-án, **Tisza-tó Fejlesztési Kft.** Tisza-tó Térségfejlesztési Stratégia készítése tárgyában érkezett megkeresésével kapcsolatban tájékoztatja, hogy az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) 8. §. alapján a Térségfejlesztési Stratégia készítéséhez **hozzájárul**.

A Hatóság a további egyeztetési eljárásban nem kíván részt venni.

A Hatóság a megkeresés során az Étv. 8. §., valamint az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 9. sz. mellékletének 10. pontja alapján járt el.

Budapest, 2013. december 4.

Tisztelettel:

Dr. Veron Zsolt
mb. osztályvezető

Tiszántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség
4025 Debrecen, Hatvan u. 16.

levélcím: 4001 Debrecen, Pf 27.
e-mail: tiszantuli@zoldhatosag.hu
telefon: 52-511-000, telefax: 52-511-040

Tisza-tó Fejlesztési Kft.

Tiszafüred

Kertész u. 2/d.

5350

Tisztelt Cím!

A 2013. november 29-én érkezett megkeresésében megküldte a Felügyelőségnek a Tisza-tó Térségfejlesztési Stratégiáját, a Kft. Partnerségi Tervét, illetve adatgyűjtő lapot.

Fenti dokumentumok alapján a Felügyelőség illetékességi területére eső településekre vonatkozóan az alábbi észrevételt teszem:

A települések szennyvízkezelésével kapcsolatban a Tisza-tó Térségfejlesztési Stratégiája célként tűzi ki az egyedi szennyvízkezelés elősegítését.

Tájékoztatom, hogy az egyedi szennyvízkezelésről (létesítés, üzemeltetés feltételei) – többek között – a 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet, a 147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet és a 30/2008. (XII. 31.) KvVM rendelet rendelkezik.

A 147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet 24. § (1) pontja szerint:

„Az egyedi szennyvízkezelésre lehatárolt területek közé tartoznak

a) az agglomerációba a Nemzeti Települési Szennyvíz-vezetési és -tisztítási Megvalósítási Programról, valamint a Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és -tisztítási Megvalósítási Programmal összefüggő szennyvízelvezetési agglomerációk lehatárolásáról szóló kormányrendelet szerint nem tartozó települések, illetve településrészek, lakott területek,

b) az agglomerációba tartozó települések azon részei, ahol közműves szennyvízelvezető művek létesítése a Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és -tisztítási Megvalósítási Programmal összefüggő szennyvízelvezetési agglomerációk lehatárolásáról szóló kormányrendelet szerint nem indokolt.”

Kérem fenti tájékoztatás szíves elfogadását!

Debrecen, 2013. december 10.

Kelemen Béla
igazgató
névében és megbízásából

Rózsa László s.k.
általános igazgatóhelyettes

Kapják:

1./ Címzett (csak e-mail: zsoldij@tiszato.com)

2./ TIKTVF - Vizes Irattár

N:\VVO\KARACSONY\Publikus\2013\TÁJÉKOZTATÁS\9878_TISZA_TÓ_TÁJÉKOZTATÁS.DOC

Ügyfélfogadás: Hétfő: 8:30-12:00; Szerda: 8:30-12:00, 13:00-16:00; Péntek: 8:30-12:00

1/1

**Hajdú-Bihar Megyei kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatalának
Állami Főépítésze nyilatkozata:**

"Felhívom szíves figyelmét a Fejlesztési Stratégia véglegesítése során az alábbiakra:

- az EU 2020 Stratégia (területi kohézió szerepe),
- az EU 2014-2020 kohéziós politikájának 11 tematikus célkitűzésére (pl. 1. Kutatás, technológia fejlesztés és innováció erősítése, 2. Információs és kommunikációs technológiákhoz való hozzáférés; 5. Klímaváltozáshoz alkalmazkodás elősegítése...; 7. Fenntartható közlekedés elősegítése ...; 10. Befektetés az oktatásba; 11. Intézményi kapacitások fejlesztése) Ezen célok között azonban a turizmus közvetlenül nem szerepel!
- Területrendezés - fejlesztés/településrendezés - fejlesztés hierarchiája (a Tisza-tavi Stratégiát a Megyei Területrendezési Konceptió és tervhez igazítottan kell készíteni);
- A Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióról szóló 1/2014. (I.3.) OGY határozat,
- a várostérségi integrált programok tervezési térségeinek lehatárolásával kapcsolatos irányelvekről szóló 1181/2013. (IV.5.) Korm határozat,
- az integráció jelentősége a tervezés, beruházás (ITI) és a lebonyolítás során,
- a településrendezési -fejlesztési eszközök településenkénti áttekintése."

MÁV Zrt. nyilatkozata:

"A MÁV Zrt. a Tisza-tavat érintő Debrecen – Füzesabony, Kál–Kápolna – Kisújszállás és Karcag – Tiszafüred vonalakon nem tervez jelentősebb fejlesztést, támogatja azonban a helyi intermodalitás megvalósítására vonatkozó térségi kezdeményezéseket. Figyelmükbe ajánljuk továbbá az „Az Értől az Óceánig” című, a Debrecen – Nagykereki vasútvonal szolgáltatási színvonalának fejlesztését célzó EU támogatást nyert kezdeményezést, javasoljuk e projekt képviselőjét előadóként meghívni a 28-i karcagi konferenciára.

Tisztelettel:

Káldi István "

Agria Volán Zrt. nyilatkozata:

" A helyközi közlekedés szervezője egyre inkább a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium és annak háttérintézménye a Közlekedéstudományi Intézet Személyközlekedési Igazgatósága (KTI-SZI). <http://www.kti.hu/index.php/magunkrol/eljutas-terkep/kti-regionalis-rki-irodai/budapest>, amely szervezet megrendeli a járatok közlekedését, ellenőrzi a szolgáltatás minőségét=megrendelő hatóság.

Egyéb iránt a térség (menetrendszerinti autóbusz) közlekedési helyzetét az alábbi tényezők színvonalemelésével lehetne javítani:

- Kisköre Tisza híd önálló vasúti híddá történő átépítésével párhuzamosan, önálló 2x1 forgalmi sáv, kerékpár úttal, gyalogjárdával ellátott közúti híd építése,
- megfelelő minőségű (szélesség, teherbírás, optikai megvezetés) útburkolatok,
- megálló, végállomások fordulóhelyek autóbusz és utas infrastruktúrájának javítása, újak létesítése
- regionális és országos autóbuszjáratok által nyújtott eljutási lehetőségek ütemes menetrendi kínálat (megrendelői kompetencia),
- autóbusz-állomány átlagéletkorának csökkentése (finanszírozási kérdés, országos)
- Utazási komfort javítása (helyfoglalás, dinamikus utastájékoztás, ülőhelykínálat, poggyász elhelyezés... , finanszírozási kérdés is)

Üdvözléssel:

Völfinger Balázs
közszolgáltatási és üzemeltetési
osztályvezető"

Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság nyilatkozata:

Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság

5000 Szolnok, Boldog Sándor István krt. 4.
Levelezési cím: 5002 Szolnok, Pf.: 63
Tel: (56) 501-900 Fax: (56) 501-951 E-mail: titkarsag@kotivizig.hu

Iktatószám: KP-0731-002/2014

Hivatkozási szám:

Tárgy: Tisza-tó Térségi Fejlesztési Stratégia
véleményezése

Előadó: Kéri Brigitta

Melléklet: 1. sz. melléklet
2. sz. melléklet

**Tisza-tó Fejlesztési Kft.
Lipcsei György Imre úr
ügyvezető**

**Tiszafüred
Kertész u. 2/d
5350**

Tisztelt Ügyvezető Igazgató Úr!

A Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program előkészítésével kapcsolatban megküldött levelükre válaszolva az alábbi észrevételeket tesszük:

A fejlesztéseknek összhangban kell lenni mindazon jogszabályi előírásokkal, amelyek a vízgazdálkodásra, a vízkárelhárításra, az ár- és belvízvédelmi védművekre, a hozzá kapcsolódó létesítményekre, azok létesítésére, üzemeltetésére, fenntartására, használatára vonatkozik.

Korábbi felkérésüknek megfelelően Igazgatóságunk továbbította az Önök részére azon projektötleteinket, amelyek szorosan kapcsolódnak a Tisza-tó fejlesztési elképzeléshez. A mellékletben feltüntetett stratégiai anyag Célpiramisában azonban nem kerültek besorolásra ezen projektjavaslatok. Kérjük ennek hangsúlyosabb megjelenítését. Mellékelten megküldjük újból táblázatos formában fejlesztési elképzeléseinket. (1. sz. melléklet)

A Tisza-tó Térségfejlesztési Stratégiájára vonatkozó tartalmi észrevételeinket felsorolás jelleggel és némi kiegészítéssel a levelünk mellékleteként szintén csatoljuk. (2. sz. melléklet)

Kérem a fenti észrevételek figyelembe vételét és annak felhasználását a Tisza-tó Területfejlesztési Stratégiájában.

Szolnok, 2014. február 11.

Tisztelettel:

Lovas Attila
igazgató

356

Vízügyi vonatkozású észrevételek:

A stratégiai dokumentáció több helyen tartalmaz szó szerinti ismétlést. A Hanyi-Tiszasülyi tározó kétszer került megemlítésre (45 és 47 oldal), valamint a 93-104 oldal között leírtak teljes mértékben megegyeznek a 167-181 oldal közötti szövegrészekkel. Amennyiben nem kiemelt fontosságú az anyag szempontjából a témakör, javasoljuk hivatkozással megfogalmazni a leírtakat.

A fejlesztések között szerepel a Komplex Tisza-tó projekt bemutatása, melyben az szerepel, hogy a kivitelezés 2013-ban befejeződik. (48. oldal). Javasoljuk, hogy a szövegrészbe az alábbi kerüljön beírásra:” *A kivitelezés befejezésének várható időpontja 2014. december.*”

Több, már nem aktuális megfogalmazással is találkozunk a dokumentumban. Ezek közé tartozik az Igazgatóságunk pontos elnevezése. A Környezetvédelmi kifejezés kikerült az Igazgatóság nevéből és csak a Vízügyi Igazgatóság maradt. (56-57;78; 83., 99.; 244. oldal).

2014. január 1-ét követően a jogszabályváltozások miatt Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség helyett Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség, valamint Vízügyi Hatóság jött létre, ezért a dokumentum frissítése érdekében javasoljuk ezen hatóságok pontos elnevezésre történő átírását(60.;69., 115. oldal).

A dokumentáció a Tisza-tavi Ökocentrumot (75. oldal) úgy mutatja be, mint még építés alatt álló létesítmény.

Az árvízvédelmi töltésekre érvényes gátközlekedési engedélyek kiváltásánál kerüljön kihagyásra az Igazgatási Osztály. Javasoljuk, hogy a szövegrészben csak annyi maradjon benne, hogy az Igazgatóságok központjában, szakaszmérnökségeken, gátórházaknál stb., tekintettel arra, hogy az Igazgatóságok szervezeti egységei változnak. (94.; 167. oldal)

A 17/2002 (III. 7.) KöViM rendelet értelmében a Tisza folyó nemzetközileg igénybe vehető

víziút. Továbbá pontosítani szeretnénk, hogy a **Tisza-tó teljes területe nem víziút**, csak a Tisza-tavon belüli Tisza folyó szakasz és az azon belül kijelölt hajóút a 403-440 fkm között. Azonban az igaz, hogy a tározó teljes vízfelületén lehet hajózni az egyéb jogszabályoknak megfelelően, amelyre a stratégia többször is hivatkozik.(97.; 171. oldal)

A Tisza-tó területére vonatkozó vízállással és a műtárgyak zárása illetve nyitásával kapcsolatban Igazgatóságunk a rádiós vízállásjelentés helyett az Igazgatóság honlapján, valamint e-mailben értesíti az érintetteket. (99. oldal). A Petőfi rádió a vízállásjelentést 2007-ben megszünt.

A Tisza-tó területén a vízi közlekedést segítő számozott jelzőtáblákból (99.; 172. oldal) mára már igen kevés található meg a tározón belül. Jelenleg jobban segíti a tájékozódást a 2005-ben a Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács által kezdeményezett Információs táblarendszer kialakítása, amelyeken útirány, helymeghatározó, tiltó és bója táblák kerültek kihelyezésre. A táblák karbantartásáról az Igazgatóságunk gondoskodik.

A Tisza-tavon meglévő kikötők felsorolásában különbség mutatkozik a 108 és a 181. oldalon. Ennek pontosítását szükségesnek tartjuk. Jelenleg az IBSZ Kft kikötője már nem létezik, helyette a Kiskörei kikötő kifejezés jobban helytálló.

A Tisza-tó létesítményei közé tartozik a 10 m-es **védő és parti sávok** (110. oldal), amelyekre külön jogszabályi előírások is vonatkoznak, valamint karbantartási kötelezettsége van a vagyonkezelőnek.

A tározó része, de jelenleg a belvízvédelmi létesítményeink között tartjuk nyilván a **szivárgó csatornát**, amely a Tisza-tó árvízvédelmi művei alatt átszivárgó vizet gyűjti össze, valamint egyes belvízcsatornák befogadjaként is üzemel. A 110. oldalon a létesítmény megnevezése kimaradt a mondatból.

Energiatermelés esetében a Kiskörei Vízlépcsőnél már nem jellemző a csúcsüzem, amely esetenként 1-1,5 m vízszintemelő hatást fejtene ki az alvízi oldalra. (114. oldal) Az erőmű az üzemelés szempontjából az egyenletes vízátbocsájtásra törekszik, hogy az alvizen a

vízszintemelő hatást kiküszöbölje.

A többször módosított 46/2001. (XII. 27) BM rendelet alapján a Balatonon, a Velencei-tavon, a Tisza-tavon és a Fertő tavon minden év április elsejétől október harmincegyedikéig vihar-előrejelző és viharjelző szolgálat működik. A Tisza-tavon az Abádszalóki strandon, valamint Sarudon már működik a viharjelző állomás. Ezzel már 5 helyről figyelmeztetik a vízen közlekedőket az időjárás változásáról (Poroszló, Újlőrincfalva, Sarud, Abádszalók, Nagykunsági főcsatorna). (118. oldal)

A stratégiai dokumentáció SWOT analízisének veszélyei között kétszer került feltüntetésre az időjárási szélsőségek gyakori előfordulása (127-128. oldal)

A Tisza-tó Törvény javaslatában a 258. és a 259. oldalon is szerepel, hogy a feladatok ellátására a Kormány külön forrást biztosít.

Magyar Közút Nonprofit Zrt. Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Igazgatóság nyilatkozata:

Magyar Közút Nonprofit
Zártkörűen Működő Részvénytársaság
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Igazgatóság
5000 Szolnok, Petőfi Sándor u. 7-11.
■ Telefon: 06 (56) 819-440, Fax: 06 (56) 819-449
■ Web: www.kozut.hu, E-mail: info@szolnok.kozut.hu

Tisza-tó Fejlesztési Kft.
Lipcei György Imre
Ügyvezető

5030 Tiszafüred
Kertész u. 2/d.

Iktatószám: 192 – 2 / 2014.
Tárgy: Tisza-tó Térség Fejlesztési
Program
Hiv. szám: 646K / 2014.
Ügyintéző: Csider Dávid

Tisztelt Ügyvezető Úr!

Az elkészült Tisza-tó Térségfejlesztési Stratégiája részeként a készülő Tisza-tó Térség Területfejlesztési Programjának stratégiai programjával kapcsolatos megkeresésükre az alábbi tájékoztatást adjuk.

A mellékletként megküldött Tisza-tó Térségfejlesztési Stratégiája foglalkozik a közlekedési hálózatok és létesítményeivel, melynek megállapításai ma is helytállóak.

A Tisza-tó térségéhez tartozó - legújabb lehatárolt 43 települést érintő – fő- és mellékúthálózat 2007- 2013 tervezési időszak alatti Regionális Operatív Program keretében megvalósult útfelújítások:

- 3216 j. Fegyvernek- Tiszafüred ök. út 32+760- 34+560 szelvény között
- 3219 j. Tiszaszentimre- Kunmadaras ök. út 1+000- 3+000 illetve az 5+000- 6+800 km. szelvény között
- 3217 j. Kunhegyes- Tiszaszőlős ök. út 16+920- 19+000 illetve a 19+000- 21+000 km. szelvény között
- 3221 j. Kunhegyes- Abádszalók ök. út 0+820- 6+120 illetve a 6+104- 11+499 szelvény km. között

A 2014- 2020 tervezési időszak alatt előirányzott felújítások:

- 3216 j. Fegyvernek- Tiszafüred ök. út 15+000- 21+190, 21+191- 32+760 illetve 34+560- 46+850 km. szelvény között
- 3209 j. Heves- Pusztataskony ök. út 27+418- 30+828 km. szelvény között
- 3222 j. Tiszagyenda- Kunhegyes ök. út 0+000- 0+515 illetve 1+400- 10+784 km. szelvény között
- 3224 j. Szolnok- Tiszasüly ök. 0+000- 5+000 km. szelvény között

A középtávú beavatkozási terv szerint felújításra, korszerűsítésre kerülő hidak:

- 3222 j. út 7+155 km. szelvény Tiszagyenda Nagykunsági Főcsatorna- híd
- 3216 j. út 36+726 km. szelvény Abádszalóki Nagykunsági Főcsatorna- híd
- 33 sz. főút 34+685 km. szelvény Tiszafüredi Holt- Tisza- híd

Össességében elmondható, hogy a Tisza-tó térséghez tartozó települések mellék- és főúthálózat koporéteg felújítására 15- 35 éve nem volt lehetőségünk.

Jelen levelünk mellékletként csatoljuk, a lehatárolt 43 települést érintő úthálózat listáját.

Szolnok, 2014. február 4.

Tisztelettel:

Vántsa Zoltán
megyei igazgató

Magyar Közút Nonprofit Zrt.
Jász-Nagykun-Szolnok
Megyei Igazgatóság
5000 Szolnok, Petőfi S. u. 7-11.
9118

Herczegh Géza
megyei fejlesztési és
felújítási osztályvezető

Tisza-tó térséghez tartozó úthálózat

Út	Út megnevezése	Kezdőszelv. km + m formában	Végyszelv. km + m formában	Részzszakasz hossza
Út (KSZAM)				
33	Füzesabony-Debrecen másodrendű főút	33 + 078	59 + 352	26 434,0 m
34	Tiszafüred-Fegyvernek másodrendű főút	0 + 000	53 + 698	53 205,0 m
3209	Heves-Pusztataskony összekötő út	26 + 237	30 + 828	4 226,0 m
3216	Fegyvernek-Tiszafüred összekötő út	0 + 000	63 + 611	63 424,0 m
3217	Kunhegyes-Tiszaszőlős összekötő út	0 + 000	22 + 027	21 932,0 m
3218	Tiszaderzs-Tiszaszentimre összekötő út	0 + 000	7 + 638	7 597,0 m
3219	Tiszaszentimre-Kunmadaras összekötő út	0 + 000	6 + 907	6 910,0 m
3221	Kunhegyes-Abádszalók összekötő út	0 + 000	11 + 507	11 480,0 m
3222	Tiszagyenda-Kunhegyes összekötő út	0 + 000	10 + 784	10 720,0 m
3223	Nagykörű-Fegyvernek összekötő út	0 + 000	11 + 237	11 085,0 m
3224	Szolnok-Tiszasüly összekötő út	18 + 287	37 + 650	19 213,0 m
3234	Tiszasüly-Tiszaroff összekötő út	0 + 000	3 + 1610	4 610,0 m
3315	Tiszafüred-Polgár összekötő út	0 + 000	0 + 531	531,0 m
3401	Karcag-Kunmadaras összekötő út	0 + 000	18 + 238	18 467,0 m
3402	Tiszaörs-Nagyiván-Kócsújfalu összekötő út	0 + 000	17 + 477	17 470,0 m
3403	Kunhegyes-Karcag összekötő út	0 + 000	19 + 150	19 097,0 m
3404	Bánhalma-Kenderes összekötő út	0 + 000	9 + 289	9 289,0 m
4206	Karcag- Füzesgyarmat összekötő út	0 + 000	2 + 816	2 816,0 m
32122	Tiszaabó bekötő út	0 + 000	2 + 979	2 965,0 m
32322	Abádszalók állomáshoz vezető út	0 + 000	0 + 280	280,0 m
34101	Tilalmas bekötő út	0 + 000	9 + 959	9 924,0 m
34106	Berekfürdő bekötő út	0 + 000	2 + 066	2 066,0 m
34107	Tiszaörsfürdő bekötő út	0 + 000	1 + 341	1 343,0 m
Összesen:				325 084,0 m

Magyar Közút Nonprofit Zrt. Heves megyei Igazgatóság nyilatkozata:

Magyar Közút Nonprofit
Zártkörűen Működő Részvénytársaság
Heves Megyei Igazgatóság
3300 Eger, Deák F. u. 49.
■ Telefon: 06 (36) 819-430, Fax: 06 (36) 819-439
■ Web: www.kozut.hu, E-mail: info@heves.kozut.hu

**Tisza-tó Fejlesztési Korlátolt Felelősségű
Társaság**
Lipcsy György Imre
ügyvezető

5350 Tiszafüred
Kertész u. 2/d.

Iktatószám: HEV-1987/2/2013
Tárgy: Nyilatkozat Tisza-tó Területfejlesztési
Programja Szakmai Tanácsadói Kerekasztal
munkájában való részvéte ügyében
Hivatkozási szám: 1.25-12/2013.
Ügyintéző: Stossék Erika

Tisztelt Ügyvezető Úr!

Igazgatóságunk a Tisza-tó Területfejlesztési Programja Szakmai Tanácsadói Kerekasztal munkájában részt kíván venni.

Köszönjük szépen megkeresésüket! Munkájukhoz sok sikert kívánunk!

Eger, 2013. december 18.

Üdvözlettel

Mikesz Csaba
megyei igazgató

Magyar Közút Nonprofit Zrt.
Heves Megyei Igazgatóság
3300 Eger, Deák Ferenc út 49.
1005

Simon Lajos
osztályvezető

Tisza-tó Fejlesztési Kft.

Lipcsey György Imre
ügyvezető

Iktatószám: HEV-258/3/2014

Tárgy: Tisza-tó térség területfejlesztési program
előkészítése

Ügyintéző: Vass András

Hivatkozási szám: 646K/2014

5350 Tiszafüred

Kertész utca 2/d.

Tisztelt Ügyvezető Úr!

A 2014. január 29-én kelt, 646K/2014 iktatószámú levelükben kértük alapján a következő tájékoztatást adjuk:

Heves megyében a Tisza-tó térségében található utak jellemzően a 31. számú, Budapest-Jászberény-Dormánd II. rendű főút és a 33. számú, Füzesabony-Debrecen II. rendű főút valamint a Tisza-tó határolta háromszögben találhatók. Ezen kívül a Tisza-tó megközelítését még segíti a 3208. jelű Kápolna-Tenk összekötő út is, amelyről könnyebben megközelíthető az M3 autópálya.

Az érintett úthálózat teljes hossza hozzávetőlegesen 175 km, a megye úthálózatának 15%-a.

Ebből 2009-ben felújításra került a 3209. jelű Heves-Pusztataksony összekötő valamint 3213. jelű Kisköre-Poroszló összekötő utak egy-egy szakasza összesen 18 km hosszban.

A 2012. évben 32111. jelű Pély bekötőúton több nagyfelületű burkolatjavítás történt 1,5 km hosszban, mely a 2013. évben folytatódott.

2013-ban az "Útfelújítási Munkák az Észak-Magyarországi Régióban, Heves 1" program keretein belül felújításra került a 3208. jelű Kápolna-Tenk összekötő út 3 km-es szakasza.

A 2014. évben az "Útfelújítási Munkák az Észak-Magyarországi Régióban, Heves 3" program keretein belül 32113. jelű Átány bekötőút 5 km-es szakasza kerül felújításra, valamint a 31. számú, Budapest-Jászberény-Dormánd és a 33. számú, Füzesabony-Debrecen II. rendű főutak teljes Heves megyei szakaszai 11,5 tonnás burkolat megerősítést kapnak.

Magyar Közút Nonprofit
Zártkörűen Működő Részvénytársaság
Heves Megyei Igazgatóság
3300 Eger, Deák F. u. 49.
■ Telefon: 06 (36) 819-430, Fax: 06 (36) 819-439
■ Web: www.kozut.hu, E-mail: info@heves.kozut.hu

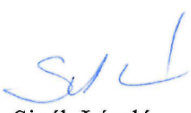
Heves megyében a Tisza-tó térségben található mintegy 175 km hosszú úthálózatból, az elmúlt 4 évben 22 km út újult meg, és várhatóan a 2014. év folyamán további 60 km út kerül felújításra.

Sajnos az Országos Közúti Adatbank adatai alapján a fennmaradó úthálózat minősége jellemzően rossz.

Eger, 2014. február 7.

Üdvözlettel

Simon Lajos
osztályvezető

Sivák László
osztályvezető

Magyar Közút Nonprofit Zrt.
Heves Megyei Igazgatóság
3300 Eger, Deák Ferenc út 49.
1004

Mellékletek:

- A Tisza-tó megközelítésére szolgáló Heves megyei úthálózat adatai
- A Tisza-tó megközelítésére szolgáló Heves megyei úthálózat térképe

ÚTSZÁM	ÚTNÉV	SZELVÉNY	ÁLLAPOT
31	Budapest-Jászberény-Dormánd II. r. főút	106+103-129+159	11,5 tonnás megerősítés közbeszerzés alatt
33	Füzesabony-Debrecen II. r. főút	0+000-32+934	2014-ben 11,5 tonnás megerősítés
3208	Kápolna-Tenk összekötő út	0+000-5+885	A 2013-as OKA Roadmaster mérés alapján jellemzően rossz
3208	Kápolna-Tenk összekötő út	5+885-8+743	2013-ban felújításra került az "Útfelújítási Munkák az Észak-Magyarországi Régióban, Heves 1" program keretein belül (33 Mrd)
3208	Kápolna-Tenk összekötő út	8+743-14+692	A 2013-as OKA Roadmaster mérés alapján jellemzően rossz
3209	Heves-Pusztataskony összekötő út	0+000-10+184	A 2013-as OKA Roadmaster mérés alapján jellemzően rossz
3209	Heves-Pusztataskony összekötő út	10+184-18+047	2009-ben felújításra került a Regionális Operatív Program keretein belül
3209	Heves-Pusztataskony összekötő út	18+047-26+236	A 2013-as OKA Roadmaster mérés alapján jellemzően rossz
3212	Besenyőtelek-Tiszanána összekötő út	0+000-18+401	A 2013-as OKA Roadmaster mérés alapján jellemzően rossz
3213	Kisköre-Poroszló összekötő út	0+000-10+069	2009-ben felújításra került a Regionális Operatív Program keretein belül
3213	Kisköre-Poroszló összekötő út	10+069-23+349	A 2013-as OKA Roadmaster mérés alapján jellemzően rossz
3301	Poroszló-Borsodivánka összekötő út	0+000-5+273	A 2013-as OKA Roadmaster mérés alapján jellemzően nem megfelelő
32111	Pély bekötő út	0+000-13+500	A 2013-as OKA Roadmaster mérés alapján jellemzően rossz
32111	Pély bekötő út	13+500-19+800	2013-ban szakaszos burkolat-, padkafelújítás
32111	Pély bekötő út	12+703-13+379	2012-ben szakaszos burkolat-, padkafelújítás
32111	Pély bekötő út	18+953-19+143	2012-ben szakaszos burkolat-, padkafelújítás
32111	Pély bekötő út	19+286-19+427	2012-ben szakaszos burkolat-, padkafelújítás
32111	Pély bekötő út	19+887 - 20+406	2012-ben szakaszos burkolat-, padkafelújítás
32113	Átány bekötő út	0+000-4+615	A 2013-as OKA Roadmaster mérés alapján jellemzően rossz
32113	Átány bekötő út	4+615-9+125	2014-ben felújításra kerül az "Útfelújítási Munkák az Észak-Magyarországi Régióban, Heves 2" program keretein belül (33 Mrd)
32113	Átány bekötő út	9+125-10+184	A 2013-as OKA Roadmaster mérés alapján jellemzően rossz
32308	Heves állomáshoz vezető út	0+000-0+210	A 2013-as OKA Roadmaster mérés alapján jellemzően tűrhető
32309	Hevesvezekény állomáshoz vezető út	0+000-1+175	A 2013-as OKA Roadmaster mérés alapján jellemzően rossz
32311	Tarnaszentmiklós állomáshoz vezető út	0+000-0+795	A 2013-as OKA Roadmaster mérés alapján jellemzően nem megfelelő
32312	Kisköre állomáshoz vezető út	0+000-1+015	A 2013-as OKA Roadmaster mérés alapján jellemzően tűrhető

Magyar Közút Nonprofit Zrt. Hajdú-Bihar megyei Igazgatóság nyilatkozata:

Magyar Közút Nonprofit
Zártkörűen Működő Részvénytársaság
Hajdú-Bihar Megyei Igazgatóság
4025 Debrecen, Barna utca 15.
■ Telefon: 06 (52) 819-420, Fax: 06 (52) 819-429
■ Web: www.kozut.hu, E-mail: info@hajdu.kozut.hu

Tisza-Tó Fejlesztési Korlátolt Felelősségű Társaság

Iktatószám: HBM-⁷⁵ /2014.

Tiszafüred
Kertész u. 2/d
5350

Tárgy: Tisza-Tó Térség Területfejlesztési
Program előkészítése
Ügyintéző: Loósné Árnas Enikő

Lipcsey György Imre
Ügyvezető Úr részére

Tisztelt Ügyvezető Úr!

A 646K/2014 ikt. sz. a Tisza-Tó Térség Területfejlesztési Program előkészítése tárgyú levelüket köszönettel megkaptuk, azzal kapcsolatban az alábbi tájékoztatást adjuk.

A korábban megküldött stratégiai anyag országos közutakra vonatkozó részait elfogadjuk, azzal kapcsolatosan további kiegészítést nem kívánunk tenni. A levelük mellékleteként megküldött lehatárolás alapján az alábbi országos közúti szakaszok érintettek:

- 33. sz. Füzesabony-Debrecen II. r. főút 59+352 – 79+016 km sz. közötti szakasz
Az utolsó felújítás kb. 15 évvel ezelőtt történt (kivéve Hortobágy település átkelési szakasz), az újabb felújítás 5-6 év múlva válik szükségessé
- 35. sz. Nyékládháza – Debrecen II. r. főút 22+885 – 33+494 km sz. közötti szakasz
Az utolsó felújítás több mint 10 évvel ezelőtt történt, az újabb felújítás 6-8 év múlva válik szükségessé
- 36. sz. Polgár – Nyíregyháza II. r. főút 0+000 – 4+740 km sz. közötti szakasz
Az utolsó felújítás több mint 10 éve történt, az út műszaki állapota alapján szükséges a felújítás
- 3322 j. Hortobágy – Telekháza ök. út 0+000 – 10+285 km sz. közötti szakasz
Az út felújítása a műszaki állapot alapján szükséges
- 3315 j. Tiszafüred – Polgár ök. út 0+531 – 45+619 km sz. közötti szakasz
Tiszacsege belterületi szakaszán 2009-ben, néhány rövidebb szakaszon 2003-ban történt felújítás. A további útszakaszok vonatkozásában a burkolat állapota alapján a felújítás indokolt
- 3316 j. Tiszacsege – Debrecen ök. út. 0+000 – 6+055 km sz. közötti szakasz
Ezen az útszakaszon felújítás nem történt, az út műszaki állapota alapján a felújítás szükséges.
- 3307 j. Nyékládháza – Tiszacsege ök. út 34+693 – 38+815 km sz. közötti szakasz
Ezen az útszakaszon felújítás nem történt, az út műszaki állapota alapján a felújítás szükséges.
- 3501 j. Polgár – Hajdúnánás ök. út 0+000 – 10+720 km sz. közötti szakasz
Ezen az útszakaszon 2004 ill 2009-ben történt felújítás ezért jelen állapotában az útszakasz nem igényel újabb felújítást.

Magyar Közút Nonprofit
Zártkörűen Működő Részvénytársaság
Hajdú-Bihar Megyei Igazgatóság
4025 Debrecen, Barna utca 15.
■ Telefon: 06 (52) 819-420, Fax: 06 (52) 819-429
■ Web: www.kozut.hu, E-mail: info@hajdu.kozut.hu

- 3324 j. Polgár – Görbeháza ök. út 0+000 – 6+086 km sz. között szakasz
Az út felújítása 2004-ben megtörtént, azonban a forgalmi igénybevétel miatt várhatóan 5-6 éven belül újabb felújításra lesz szükség

A felújítási feladatok közül a legszükségesebb a főúti felújítások elvégzése majd ezt követően a 3315 j. ök. út felújítása.

Kérjük tájékoztatásunk szíves elfogadását.

Debrecen, 2014. március 11.

Tisztelettel:

Klenóczki Károly
megyei igazgató

Péter Pál
megyei osztályvezető

Magyar Közút Nonprofit Zrt.
Hajdú-Bihar Megyei Igazgatóság
4025 Debrecen, Barna u. 15.
6901

Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Növény-és Talajvédelmi Igazgatóság nyilatkozata:

BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

NÖVÉNY- ÉS TALAJVÉDELMI IGAZGATÓSÁGA

Ikt.sz.: BOF/01/3399-4/2013.

Tárgy: Tájékoztatás

Hiv.sz.:

Ügyintéző: Simon László

Melléklet:

Tisztelt Tisza-tó Fejlesztési Kft.!

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóságához (továbbiakban: talajvédelmi hatóság), mint elsőfokú talajvédelmi hatósághoz 2013. november 29-én beérkezett a Tisza-tó Fejlesztési Kft. (3550 Tiszafüred, Kertész u. 2/d.) 2013. november 29-ei keltezésű beadványa, melyben tájékoztat róla, hogy elkészült a Tisza-tó Térségfejlesztési Stratégiája, mely a Tisza-tó térség Fejlesztési Programjának alapját képezi, valamint a megküldött dokumentáció alapján a talajvédelmi hatóság véleményét kérte. Kérte továbbá, hogy a 2013. december 12-én tartandó stratégiai egyeztetésen is képviseltesse magát a talajvédelmi hatóság.

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatósága, mint elsőfokú talajvédelmi hatóság a Tisza-tó Fejlesztési Kft. (3550 Tiszafüred, Kertész u. 2/d.) által megküldött Tisza-tó térsége Területfejlesztési Programja (TTP) véleményezése tárgyú beadványa ügyében az alábbi tájékoztatást adja:

A területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet 11. mellékletében *(A területrendezési tervek véleményezésére jogosult szervek)* felsoroltak alapján a talajvédelmi hatóság nem rendelkezik véleményezési jogkörrel.

A termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. tv.(Tfvt.) 43. § alapján a termőföldön történő beruházásokat úgy kell megtervezni és megvalósítani, hogy az érintett és környező termőföldeken a talajvédő gazdálkodás feltételeit ne romoljanak. A beruházások megvalósítása során a beruházó köteles gondoskodni a termőréteg megmentéséről és hasznosításáról. Amennyiben a tervezett beruházás területnagysága meghaladja a 400 m²-t, úgy a beruházás engedélyezése céljából készített engedélyezési tervbe be kell építeni az FVM szakértői névjegyzékében szereplő talajtani-talajvédelmi szakértő által a Tfvt. 50.§ b) pontja szerinti, a talajvédelmi terv készítésének részletes szabályairól szóló 90/2008. (VII.18.) FVM rendelet alapján elkészített humuszos termőréteg mentését megalapozó

3526 Miskolc, Blaskovics u. 24. sz. Pf.: 3501 Miskolc 197. Telefon: (46) 503-401 Fax: (46) 503-404
E-mail: borsod-nu@nebih.gov.hu

talajvédelmi terv megállapításait, melynek alapján a Tftv.44.§ (2) bek. szerint a beruházás megvalósítása során keletkezett mentett humuszos termőréteg teljes mennyiségét a beruházás során igénybe vett földrészekre kell felhasználni úgy, hogy a kialakított felső humuszos termőréteg vastagsága az eredeti humuszos termőréteggel együtt az egy métert ne haladja meg. A nem helyben felhasználásra kerülő mentett humuszos termőréteg mennyiségek után a (Tftv.) 55.§ (1) és (2) bek. szerinti mértékben a beruházónak talajvédelmi járulékot kell fizetnie a talajvédelmi hatóság részére, melyet a majdani beruházás engedélyének jogerőre emelkedése után a talajvédelmi hatóság külön eljárás keretében hozott határozatában állapít meg.

A Területfejlesztési Programja által érintett, a kül- és belterületi termőföldek más célú felhasználásával járó terület felhasználás, illetve azokra hatást gyakorló beruházások engedélyezése esetén hatáskörünk és illetékességünk egyidejű vizsgálata mellett, az egyes építési és környezetvédelmi stb. engedélyezési eljárások során fogjuk a talajvédelmi követelmények teljesítését érvényesíteni.

Fentiekre tekintettel a talajvédelmi hatóság a jelen véleményezési eljárásban nem vesz részt, illetve a 2013.december 12-én tartandó stratégiai egyeztetésen nem áll módjában képviseltetni magát.

Miskolc, 2013. december 11.

Simon László
talajvédelmi felügyelő

A tájékoztatást kapják:

- Tisza-tó Fejlesztési Kft. (3550 Tiszafüred, Kertész u. 2/d.)+tv
- Irattár helyben

Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Közlekedési Felügyelőség nyilatkozata:

BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

KÖZLEKEDÉSI FELÜGYELŐSÉGE

Iktatószám: BOT/02/471-4/2013

Tárgy: Tisza-tó és térsége fejlesztési terv.

Ügyintéző: Győri Zsuzsanna

Telefon: 46/502-055

Melléklet: -.

Telefax: 46/349-045

Tisza-tó Fejlesztési Kft

5350 Tiszafüred, Kertész u. 2/d

Tisztelt Címzett!

A 1.25-12/2013. számú megkeresésben megküldték a Tisza-tó és térsége fejlesztési tervét. A tervezettel elviekben egyetértünk, továbbá az alábbiakat kérjük figyelembe venni, betartani.

- A kialakítandó, áthelyezendő, ideiglenes és végleges közlekedésépítési létesítményekhez, valamint a megszüntetendő közlekedési létesítményekre hatóságunktól engedélyt kell kérni a 93/2012.(V.10.) Kormányrendeletben foglaltaknak megfelelően.
- A rendezési tervet, és a kialakítandó közlekedési létesítmények terveit a vonatkozó Ütügyi műszaki előírások szerint el kell készíteni.
- A területrendezések, a szükséges telekalakítások során valamennyi ingatlan közúti kapcsolatát biztosítani kell.
- A szükséges útlezárások, elterelések végrehajtásához, útcsatlakozások építéséhez a közútkezelőtől engedélyt kell kérni, hatóságunkhoz be kell jelenteni.
- Az országos közutakhoz kapcsolódó létesítendő utak, csomópontok tervezése során, még a tervezési fázisban kérjük, egyeztessenek az országos közutak közútkezelőjével a Magyar Közút Nrt BAZ Megyei Igazgatóságával (3529 Miskolc, Soltész N. K. u. 173.). Az engedélyezési kérelem benyújtásával egyidejűleg meg kell küldeni a Közútkezelő hozzájáruló nyilatkozatát az engedélyezéshez.

A fővárosi és megyei kormányhivatalokról szóló 288/2010. (XII. 21.) Korm. rendelet 28. § (2) bekezdés b) pontja értelmében a Nemzeti Közlekedési Hatóság Észak-magyarországi Regionális Igazgatósága szétválással megszűnt oly módon, hogy a korábbi illetékességi területén működő szervezet megyei szintre tagozódott, és így vált összeolvadással 2011. január 1-jén az adott megye kormányhivatalának – a 288/2010. (XII. 21.) Korm. rendelet 2. § (1) bekezdés 17. pontja alapján – közlekedési hatósági feladatot ellátó szakigazgatási szervévé.

A 288/2010. (XII. 21.) Korm. rendelet 28. § (2) bekezdés b) pontja, 29. § (2) bekezdése, valamint a Nemzeti Közlekedési Hatóságról szóló 263/2006. (XII. 20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) 9. § (2) bekezdése értelmében Borsod-Abaúj-Zemplén megye vonatkozásában a Nemzeti Közlekedési Hatóság Észak-magyarországi Regionális Igazgatósága jogutódja a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal.

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Közlekedési Felügyelősége hatáskörét a Kkt. 29. § (7) bekezdése, a Kormányrendelet 4. § (1) bekezdés c) pontja és (5) bekezdése, a R. 3. § (1) bekezdése, 3. § (2) bekezdés b) pontja, a közutakon végzett munkák elkorlátozási és forgalombiztonsági követelményeiről szóló 3/2001. (I. 31.) KöViM rendelet melléklete 11.4. pontja, illetékességét a 288/2010. (XII. 21.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdése és 2. § (3) bekezdése állapítja meg

Miskolc, 2013. december 16.

Süttő István igazgató nevében és megbízásából:

Tátrai János
útügyi osztályvezető

Egyéb beérkezett vélemények, javaslatok

Javaslatok Molnár János- Megbékélés Háza, Berekfürdő:

- Kerékpárút: A Karcag - Berekfürdő kerékpárutat a Tisza-tó Hortobágy tengellyel összekapcsolni.

Indok: Sok a vendégéjszaka Berekfürdőn.

Felmérés szerint érdeklődnek a Tisza-tó könnyebb elérhetősége felől a Berekfürdőre látogató turisták.

- Fürdő fejlesztés, gyógyászat fejlesztés.
- Kunhalmok látogathatóvá tétele:

Tájékoztató táblákkal és egyszerű útalappal látogathatóvá, esős időben megközelíthetővé tehető a kunhalom.

- Halgazdaság: Fürdő használtvizével működtethető – ez még nincs semmilyen szakemberrel véleményeztetve. Ismert hasonló technológia.(Országos program egészséges táplálkozás)
- Tömegközlekedés: a MÁV járatok és a Volán járatok összehangolása: a térség lakóit csakúgy érinti, mint a turistákat: elsősorban Tiszafüred-Karcag, Budapest-Karcag.
- Üveggyár: munkahely teremtő beruházás, védelem a településnek és munkavállalóknak az újabb sikertelen, gyakorlatban nem megvalósuló pályázat következményei ellen.

Kulturális Örökségvédelmi Kerekasztal Egyesület 3384 Kisköre, Erzsébet út 12.

A Kulturális Örökségvédelmi Kerekasztal Egyesület Tisza-tó Térségfejlesztési Stratégiához tervezett projektje:

Mintaprojekt kialakítása Kiskörén az épített örökség és a Tisza-tó természeti értékeinek megóvása érdekében

Tisztelt Ügyvezető Igazgató Úr és Szakmai Vezető Úr!

A kiskörei székhelyű Kulturális Örökségvédelmi Kerekasztal Egyesület az épített örökség megóvásán alapuló ökoturisztikai mintaprojektet szeretne létrehozni. A településen jelenleg több, romos kőlábas parasztház áll üresen, pusztulásnak ítélve. A épületek felújításával és működtetésével a paraszti kultúra értékeit szeretnénk megőrizni és megismertetni a ma emberével.

- Az Egyesület küldetésének tekinti az építészeti értékes, a település arculatához tartozó parasztházak megóvását és az épületek bekapcsolását a térség vérkeringésébe.
- Az eredetinek megfelelő állapotban felújított parasztházakat és portákat új funkcióval töltjük meg, tesszük élővé. A felújított épületekben ökoturisztikai célokat szeretnénk megvalósítani.
- Az Egyesület kiemelt figyelmet fordít ökoturisztikai táborok szervezésére diákoknak és szakmai csoportoknak egyaránt. A tábor résztvevői elméleti és gyakorlati foglalkozásokon ismerkedhetnek meg a tájtörténettel, a Tisza-tó és környéke élővilágával, a biológiai sokféleség bemutatásával. Csónaktúrák keretében kerülne sor a terepbejárásra. A terepjárások kapcsán a résztvevők megismerkednek a fontosabb életközösségekkel, növénytársulásokkal, állategyüttesekkel, az élőhelyek sokféleségével: pl. mozaik struktúra. Különös figyelmet kapna a Tisza-tó rendkívül gazdag madárvilágának terepi megismerése.
- A felújított udvarokon gyakorlati foglalkozásokra kerülne sor: pl. vízmintavétel, mikroszkópos vizsgálatok. A táborozók megismernék a Tisza-tó szerepét a biológiai sokféleség megőrzésében.
- Az erdei iskolák mintájára falusi életmódkultúra táborokat szerveznénk, amellyel a vidéki élet szépségeit mutatnánk be. A felújított parasztportákon a táborozók megismerkednének a hagyományos gazdálkodás és tájhasználati formák elemeivel. Különös figyelmet fordítanánk a térségre jellemző kismesterségek felelevenítésére: halász-, pásztor-, és parasztkultúra bemutatására.

- Az udvarokon és a melléképületekben alakítanánk ki az iskolai csoportok befogadására is alkalmas kézműves műhelyeket.
- Minden felújított épületnek sajátos arculatot szeretnénk adni. A Fonóházban a szövés-fonás mellett a hagyományos mesemondás, népzene és néptánc kapna helyet. A Kemencés Ételek Háza, amelyben a térségre jellemző autentikus ételekkel ismerkednének meg a látogatók. Halászház stb.
- Az egyik felújítandó (melynek a teljes tervdokumentációja készen áll) épületben alakítanánk ki a Népi Építészet Programirodát, amelynek célja a Tisza-tó térség építészeti értékeinek feltérképezése, összegzése, kiadása, és tanácsadás a felújított épületek hasznosításához. A népi építészet témaköréből állandó kiállítást kívánunk létrehozni.
- Távolabbi céljaink között szerepel a térségben Ökoturisztikai Oktató Központot kialakítása.
- A program magas színvonalú megvalósításához a know-how az Egyesület részéről adott, de a megvalósítás anyagi feltételei nagyrészt hiányoznak. Ebben várjuk a Tisza-tó Fejlesztési Kft. konstruktív együttműködését.
- A sikeres együttműködésben bízva:
- Üdvözlettel:
-
- Sisa Béla Aradi Csaba Bak Józsefné

Budapest, 2014. február 4.

A kiskörei székhelyű Kulturális Örökségvédelmi Közhasznú Kerekasztal Egyesület célja a Tisza-tó természeti környezetének és épített örökségének, a paraszti kultúra értékeinek védelme.

Az Egyesület célja a magyar szellemi és tárgyi kulturális örökség fennmaradásának biztosítása, kapcsolat a természetvédelmi területekkel, kiemelt kulturtájakkal és –tárgyakkal. Általános feladatként kezeli a hungaricumok jelentőséggel bíró értékeinek felkutatását, közzétételét, védelmét, helyreállítását és közkinccsá tételét.

Az Egyesület a Tisza-tó területfejlesztési koncepciójához az alábbi konkrét ötletekkel kíván

kapcsolódni:

Az Egyesület az „épített örökség” témában egy mintaprojekt létrehozásán dolgozik Kiskörén, az Erzsébet utcában, ahol a térségre jellemző kőlábas parasztházakból még több megtalálható romos állapotban és felújítással hasznosítható.

Ezeknek a népi építészeti értékeknek a megmentése napjainkban az utolsó utáni pillanatban van. Az Egyesület dózerolás -, avagy a skanzenekben történő nosztalgiázás helyett az épített örökség megmentésén fáradozik annak autentikus környezetében.

A felújított épületekben, melléképületekben - istállók, ólak... - és a hozzájuk kapcsolódó portákon szeretnénk bemutatni a paraszti kultúra értékeit - kertkultúra, kisállattenyésztés, hagyományos (kemencés) ételek készítése - a ma emberének.

A fentieket falusi turizmus keretében kívánjuk megvalósítani családok, gyerek-, iskolai- és felnőtt csoportok részére.

Ezzel párhuzamosan a Tisza-tó és a Hortobágy természeti értékeinek, érintetlen szépségeinek, bemutatását, megóvását tervezzük Dr Aradi Csaba vezetésével.

Az Egyesület „Népi Építészeti Értékeink” témában kiállításokat szervez Sisa Béla anyagából. Ez a kiállítás már látható volt hazánkban kívül Párizsban, Brüsszelben és az Uffizi Képtárban is.

A fenti témákban az Egyesület előadások tartását, illetve oktatását is vállalja: Dr Aradi Csaba- természet-, környezetvédelem, Sisa Béla - az épített örökség védelme, Dr Szendrőné Dr Font Erzsébet - a falusi kultúra értékei, F. Tóth Mária - hagyományörzés, Dr Vajna Tamásné – kisállattenyésztés, környezetvédelem.

Az Egyesület gondozásában készül tájegységenként „A népi építészet enciklopédiája” című könyvsorozat. Ezekből a Heves- és Szolnok megyei anyag kiadásra kész állapotban van.

Bízunk abban, hogy Egyesületünk szellemi értékeivel hatékonyan hozzájárulhat a térség hagyományörző területfejlesztéséhez.

Az Egyesület képviselőjében:

Bak Józsefné

Tiszabábolna Önkormányzat nyilatkozata

Tiszabábolna Önkormányzat részéről tájékoztatom a jövőbeni elképzeléseinkről.

Tulajdonképpen ezek csak elképzelések, mert kidolgozott terveink nincsenek.

- A Holtágon jelenleg is működő szabad-strand fejlesztése, vízfelület tisztítással, kiegészítő épületek építésével. (vizesblokk, öltöző....)
- Tanösvény, sétány kialakítás, belső tó kialakítása pihenőhellyé.
- A belső és külső kikötő fejlesztése, bővítése
- A strand gát másik oldalán szálloda, rekreációs központ,lovarda, szabadidő központ kialakítása
- kábeltelevíziós hálózat kiépítése.

Terveink között szerepel még az önkormányzati épületek felújítása, fűtés korszerűsítése, megújuló energia kiépítésével.

Ezekről pontos adatokat nem tudunk, majd a pályázati lehetőségeket figyelembe véve tudunk egy-egy projektet kidolgozni.

Üdvözlettel:

Hajdú József

főmunkatárs

Újszentmargita Község Önkormányzat nyilatkozata:

Személyes beszélgetésünkre való hivatkozással csatoltan megküldöm Újszentmargita Község Önkormányzat „fejlesztési-elképzeléseit”, mely fejlesztések megítélésünk szerint térségi kihatással bírnak.

Amennyiben lehetőség van rá, úgy kérjük, a megjelölt fejlesztések elemeit a most készülő 2014-2020. közötti Uniós Fejlesztési Ciklusra vonatkozó Tisza-tó Térségfejlesztési Stratégiájában megjeleníteni szíveskedjen.

A jogszabályok előírásainak megfelelően a szükséges területfejlesztési dokumentumok elkészítéséhez Újszentmargita Község Önkormányzata örömmel nyújt segítséget, hiszen közös érdekünk, hogy mind a településeken, térségben, mind a megyékben, így természetesen az egész országban sikeres fejlesztéseket lehessen végrehajtani az elkövetkező időszakban.

Jelen levelem mellékleteként csatoltan megküldöm továbbá Újszentmargita település rövid bemutatását, a település sajátosságára vonatkozó SWOT analízisünket, illetve a főbb lehetséges fejlesztési irányokat bemutató dokumentációnkat.

Remélem, munkánkkal hasznosan tudjuk segíteni településünk, térségünk felemelkedését.

Újszentmargita, 2014. január 19.

Csetneki Csaba

polgármester

Megújuló Energia Alapú Térségfejlesztés

A „Megújuló energia felhasználásán alapuló modellértékű projekt a Polgári kistérségben” c. projekt a kistérséget alkotó 6 településen, a 6 településért kerül megvalósításra.

A beruházás keretében Újszentmargita község területén megvalósul egy brikettáló üzem, egy távhő- rendszer és egy energiahatékony disszeminációs központ, a „Tudásháza”. Ezenkívül minden településen, Polgár, Görbeháza, Újszentmargita, Újtikos, Tiszagyulaháza és Folyás községben, egy-egy középület kerül teljes körű felújításra.

A kistérség gazdasági-társadalmi- infrastrukturális tulajdonságai miatt hátrányos területnek számít. Itt is jellemző az országos viszonyokhoz hasonlóan az önkormányzatok intézményeinek kiugróan magas energia költségei a fosszilis energiaforrások magas és

kiszámíthatatlan költségvonzata valamint az intézményeik rossz energetikai adottságai miatt.

Fő demográfiai mutatói negatív tendenciát mutatnak: a vándorlási különbözet negatív irányú, természetes fogyás és elöregedés jellemzi a társadalmi folyamatokat. Foglalkoztatottsági mutatói folyamatos romlást mutatnak, a lakosságból egyre többen válnak munkanélkülivé. A térségben élők iskolai végzettségének száma és minősége alacsony. Gazdasági szerkezetében az országos tendenciától elmaradva a mezőgazdaság jelentősége még mindig kiemelkedő, habár hanyatlása folyamatos.

A projekt megvalósulásával egy olyan komplex hatású beruházás láncolat jön létre, amely egy megújuló energiaforrásokra alapozott fellendülést hoz a térség gazdasági aktivitásában, növeli a népességmegtartó erejét, új lehetőségek nyit a foglalkoztatásban, megteremti az intézményi szférában az önálló, környezetbarát és biztonságos energiaellátást, új potenciált hoz a nevelési irányzatokba, valódi érték teremtés történik a településen.

A projekt keretében felépítésre kerül egy brikettgyártó üzem, zöldmezős beruházásként épül Újszentmargitán. Az üzemben biomasszából készülő brikett gyártása történik. A kialakított telephelyen gyártócsarnok épület (szociális fejépületi résszel), portaépület, hídmérleg, kiszolgáló úthálózat és parkoló, továbbá tűzivíz tároló medence, és hulladéktároló építmény kerül megépítésre. A tervezet csarnok épületben alapanyag tároló helyiség, gyártócsarnok, kétszárú raktár kerül kialakításra. Az épület déli oldalán kétszintes fejépületben szociális, karbantartó helyiségek, továbbá irodák kerülnek kialakításra.

A Tudásháza zöldmezős beruházásként épül Újszentmargita központjában. A létesítmény célja felhívni a figyelmet a környezettudatos erőforrás felhasználásra, korszerű, haladó szellemű építészeti és gépészeti technikák felhasználásával. A gépészeti és villamos rendszerek kialakításával szemléletformáló módon kívánunk üzemeltethető házat létrehozni, utalva a rég bevált emberi viselkedésmódokra, mely szerint csak annyit és úgy használunk fel környezetünk erőforrásaiból, amelyre feltétlenül szükségünk van.

A távhő-rendszer Újszentmargitán kerül kialakításra. Központi egységébe egy 550kW teljesítményű alátoló tüzelésű automata apríték és pellet kazán kerül beépítésre. Négy közintézmény épületét látja majd el a rendszer: Újszentmargita Község Önkormányzata,

Hunyadi Mátyás ÁMK Általános Iskola, Művelődési Központ és a Fehér Liliom Gondozási Központ.

Az épületenergetikai fejlesztések során 6 közintézmény kerül bevonásra, amelyek a megfelelő felmérések alapján megfelelő energetikai megoldásokkal és energiaellátó egységekkel kerülnek felszerelésre. A létrejövő egységek és azok üzemeltetése az adott település önkormányzatának tulajdonába kerülnek. A fejlesztéssel alapvetően kiváltásra kerülnek a drága fosszilis energiahordozók, helyettük egy-egy megbízható rendszer kerül kiépítésre, kiszámítható költségekkel, önálló energiaellátás, teljes függetlenség, amely jelentős megtakarításokat eredményez. Megszűnik az ingatag árakkal szembeni kockázat és a magas energiaszámlák.

A Polgári kistérségben megvalósítandó energetikai beruházás alapvető térségi problémákra nyújt megoldást, illetve enyhíti azok negatív irányú folyamatait. A projekt fejlesztési hatásai és értékei a projekt irányoknak, adottságoknak és a kialakított stratégiának köszönhetően rendkívül összetettek és szerteágazóak. Társadalmi szinten csökken a munkanélküliség mértéke, olyan ösztönzőket teremt, amely a népesség egyre rosszabb demográfiai irányait képes mérsékelni, erősödik a térségi összetartás a társadalom szintjei között, az öko-nevelés alapjainak megjelenésével az oktatás minősége javul; a megújuló energiaforrásokkal és a térségi adottságokkal kapcsolatos információk minősége és mennyisége bővül a lakosság körében.

Gazdasági szinten nő az aktivitás, megnő a terület beruházási potenciáljának mértéke, megkezdődik a biztonságos energiaellátás kialakulása intézményi szinten. Erősödik a térség infrastrukturális ellátottsága.

Mindezzel létrejön egy fenntartható fejlődési tendencia a kistérségben, amely elindítja a térség településeit a felzárkózás útján a fejlettebb térségekhez. Egy olyan projekt kerülhet megvalósításra, amely olyan innovatív, valóban újszerű megoldásokat alkalmaz és teremt, amely mint jó gyakorlat segítheti a hasonló nehézségekkel küzdő térségek felzárkózását, szemléletváltását.

Kistérségi keretek között valósul meg egy alternatív megoldásokra alapozott beruházás, amely

hatékonyan és hosszútávon képes kiváltani a fosszilis energiákra alapozott energia ellátást. A rendszerek és azok működtetése külső és belső tulajdonságaiban, funkcióiban olyan egyedi megoldásokat tartalmaz, amelyek nemzetközi szinten is mintaértékűek. Az egész projekt összetettsége, az egyes projektelemek közötti térségi szintű rendszer alapú kapcsolata kivételes tulajdonsággal ruházza fel a beruházást.

Hosszútávon a projektnek köszönhetően egy környezeti szempontú gazdasági fejlődési modell-minta alakul ki a Polgári kistérség területén. Ennek keretében kialakul egy fenntartható fejlődési tendencia elsősorban a gazdasági és társadalmi szférában, megteremtődik egy környezetbarát, biztonságos és teljesen független energiaellátás, a térség és az itt élők életszínvonala megnő a terület természeti erőforrásainak hatékony és takarékos felhasználása illetve a megújuló energiaforrásokat hasznosító technológiák széleskörű alkalmazása révén.

SZENT MARGITOK ÖRÖKSÉGE-VALLÁSI ÉS ÖKOTURIZMUS FEJLESZTÉS **ÚJSZENTMARGITÁN**

Versenyképes turisztikai attrakció életre hívása különösen fontos egy olyan megye számára, amely gazdasági versenyképességét tekintve az ország egyik legelmaradottabb régiójához tartozik. Az elmaradottság a turizmus helyzetére is rányomja a bélyegét Hajdú-Bihar megyében. Az idegenforgalommal szemben támasztott fokozott elvárásokra konkrét lépésekkel kell válaszolni annak érdekében, hogy a megye és a régió turisztika vonzerejének növekedése következtében azok gazdasági versenyképessége is növekedjen, és felgyorsuljon az elmaradott, vidéki települések felzárkózása.

A „Szent Margitok öröksége” vallási tematikus útvonal létrehozásának, valamint a térség ökoturisztikai fejlesztésének átfogó célja, hogy a Hajdú-Bihar megyére jellemző gazdag és sokrétű épített és kulturális emlékanyagra, örökségre alapozva egy korszerű infrastruktúrával és magas minőségű színvonalú turisztikai szolgáltatásokkal rendelkező komplex turisztikai attrakció létrehozásával hozzájáruljon a megye és a régió versenyképességének növekedéséhez.

A projekt további céljai:

- a település, mint üdülési célpont újrapozícionálása a vallási és kulturális, természeti örökség egyedi elemeinek segítségével,
- a térségbe látogató vendégek számának és a vendégéjszakák számának növelése,
- a kistérség, és később a megyehatáron átnyúló turisztikai kistérségi települések összekapcsolása, a vendégek áramoltatásának szervezett úton történő elősegítése,
- a vendégek tartózkodási idejének növelése a túraútvonalra felfűzött, garantált programok alapján.

Várható eredmények:

- Újszentmargita turisztikai vonzerejének és ismertségének erősödése,
- a megyébe, régióba látogató vendégek és a vendégéjszakák számának növekedése,
- összekapcsolt turisztikai kistérségek létrejötte mind a megyében, mind a régióban,
- a turisták megnövekedett tartózkodási ideje a térségben,
- növekvő látogatószám a tematikus túraútvonal állomásain.

A vallási turizmusban részt vevők a kultúrtörténeti, művészettörténeti vagy néprajzi tekintetben jelentős értékeket kívánják megtekinteni vagy ilyen helyszíneken élik meg a számukra fontos lelki eseményeket. Felmérések, becslések bizonyítják, egyre nagyobb azon turistáknak, vendégeknek, utazóknak a száma, akik a vallási turizmus kategóriájába sorolható helyszíneket, eseményeket keresik fel. Lehetnek köztük vallásos, a vallásukat gyakorló személyek és olyanok is, akiket egyszerűen a fennmaradt szakrális, kulturális, művészeti értékek vonzanak. Az első csoportba soroltak utazással kapcsolatos indítéka a hitélethez kötődik, hitüket szeretnék gyakorolni, megélni vagy megerősíteni, ezért keresik fel a szakrális helyszíneket akár zarándokként, akár búcsújáró vagy kegyhelylátogató vendégként. A vallási turizmus és zarándokszállás kialakítása tekintetében az alábbi fejlesztéseket, attrakciókat kívánja a pályázó megvalósítani:

- Tematikus út: *“Szent Margitok öröksége” elnevezésű vallási tematikus út kialakítása.*

A tematikus út tervezett állomásai

1. Újszentmargita Árpád-házi Szent Margit templom, parókia: Szent Margit ereklye

2. Újszentmargita Koponya domb: a középkori templomrom és monostorrom helyszíne
 3. Darassa-pusztá: középkori Szent László templomrom és prépostság helyszíne
 4. Tiszacsege: Magyarok Nagyasszonya templom
 5. Tiszacsege-Nagymajor: Vay kastély
 6. Egyek-Telekháza, Egyek térsége: Kunhalmok
 7. Poroszló: Szent Péter és Pál monostor helyszíne
- **Árpád-házi Szent Margit ereklye kerül elhelyezésre** a templomban, amit az esztergomi kincstár adományoz. Erdő Péter bíboros római katolikus pap, teológus, kánonjogász, egyetemi tanár, az Esztergom-Budapesti főegyházmegye érseke, Magyarország prímása, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia és az Európai Püspöki Konferenciák Tanácsának elnöke jelen újszentmargitai projektet személyesen támogatta azzal, hogy közbenjárásával a Szent Margit ereklye a településre érkezett 2012 szeptemberében.
 - **Műemléki Parókia felújítása, tartalommal való megtöltése:** az épületben programszervezői iroda, egyháztörténeti kiállító terem, foglalkoztató, kápolna, illetve két darab néprajzi kiállító terem kialakítása
 - **Zarándokszállások kialakítása:** nyári elszállásolásra alkalmas, nyitott ún. matracszállást adó épület kialakítása, valamint a szezonális elkerülése érdekében zárt szobákkal rendelkező fogadó épületrész kialakítása
 - **Színpad épület kialakítása:** a tematikus úthoz köthető zarándoklatok, valamint közös nagylétszámú szabadtéri lelkigyakorlatok lebonyolításához elengedhetetlen
 - **Templomkert és Parókia épület körüli terület rendezése:** a szabadtéri hitéleti programok, lelkigyakorlatok színtereként fog funkcionálni a Templom és a Parókia közötti park
 - **Üzleti marketing megvalósítása:** az országban egyedül álló alkalmazásokkal, marketing elemekkel
 - **Eszközbeszerzés:** a műemléki parókia épület berendezési tárgyainak beszerzése
 - **Hitmélyítő találkozások szervezése**
 - **Egyházi továbbképzések szervezése**
 - **Keresztény civil szervezet létrehozása**
 - **Egyéb programok szervezése**

A Természeti és környezeti értékek ökoturisztikai célú fejlesztésén belül a Pályázó célja a minőségi turisztikai igényeknek megfelelő, innovatív, egyedi, nemzetközi szinten is versenyképes turisztikai attrakciók kialakítása, valamint a befektetőket inspiráló, húzó turisztikai attrakciók számának növelése, idényjellegének csökkentése. Ezen projektelemre kifejezett költség nem került beépítésre, ugyanis főként pályázatban kialakítandó együttműködések alapján, alapvetően szervezési feladatokat igényel, kivitelezési munkákat nem érint. Az ökoturisztikai fejlesztés lényege, hogy a településre vallási indíttatásból, illetve a nem vallási célból ideérkező turisták számára is bemutatásra kerüljön Újszentmargita és környékének épített és természeti turisztikai attrakciói. Ezekben belül főként a következő attrakciók kerülnek bemutatásra:

- **Csillagoségbolt park**
- **Tanösvény**
- **Tilos-erdő: erdőrezervátum**
- **Pusztába kihelyezett egyetemi tanszék**
- **növény-ritkaságok, biológiai kutatások. sokszínű növény és állatvilág bemutatása**
- **daruvonulás**
- **eurovelo közelsége** (település központjától kb. 6 km)
- **Betyár-világ bemutatása**
- **„Energia-mező” bemutatása – A Koponya domb**

A projekt közvetlen célcsoportja igen széleskörű: a régió, a belföldi és külföldi csoportos, családi, egyéni turisták, a helyi emberek, a térség lakosai, a katolikus vallás hívei, a természet szerelmesei. Korcsoport szerinti megoszlás alapján a történelmi és vallási szolgáltatások kortól függetlenek, az egészen pici csecsemőtől az idős korúakig mindenki igénybe veheti és igényt is tart a szolgáltatásokra.

A fejlesztés tárgyát képező elemek egész évben, mind a téli mind a nyári időszakokban igénybe vehető „szolgáltatásokkal” várja az érdeklődőket.

Alapvető cél volt egy átfogó, komplex fejlesztés megvalósítása, amely egyszerre több

szolgáltatás nyújtását öleli fel, de ugyanakkor a részcélok szerves egységet alkotnak, és szorosan összefüggve generálják és segítik az egyes részelemek megvalósulását, s a különböző célcsoportok igényeinek teljes körű kielégítését.

A projekt további célja, hogy a hívők megismerjék múltjukat és ugyanakkor minél nagyobb összetartást tudjunk elérni lelkileg, szellemileg és kulturálisan is itt a régióban. Így még inkább lehet képviselni, hogy mit jelent a magyarság számára a katolikus vallás. A mai embernek, akinek a külsőségek is nagyon fontosak, sőt lényegi tartalmat hordoznak, nagy szükség van a katolikus egyház külső szépségének, állapotának megőrzésére, tematikus utak létesítésére, amelyek gazdagítják, színesítik, teljesebbé teszik az egyház azon arcát, mely valójában Krisztus arcát hordozza és mutatja, mely lényegi hozzátartozója a katolikus vallásnak.

A pályázó azt szeretné elérni, hogy a hívek tudatában legyenek annak, hogy a fejlesztés maga nagy kincs, nem mindenki büszkélkedhet például tematikus úttal, e-church alkalmazással, ez erősítheti a hívők hitét és az egyházhoz tartozását, saját értékeinket és ismereteinket erősíthetjük benne.

Olyan projekt kialakítása volt a cél, mely reális üzleti terven alapul, az innovatív elemek és a megújuló erőforrásoknak köszönhetően jelentős anyagi forrást nem igényel, a hosszú távú fenntarthatóság biztosítható. A klímabarát megoldások (külső elemek hőszigetelése, megújuló erőforrások használata, stb.) használata jelentős költségmegtakarítást eredményeznek, sőt a megújuló energia használat kapcsán például elmondható hogy megvalósulást követően fűtési és áram költség nem keletkezik.

Az üzemeltetés kereteinek bemutatása: A fejlesztéssel érintett ingatlan és a rajta elhelyezkedő épületek (pl.: a fejlesztéssel érintett Parókia épület) az egyház tulajdonát képviselik. Az üzemeltetéshez szükséges forrást a pályázó önkormányzat el fogja különíteni a pénzállománya között. A tematikus út megállóinak területei önkormányzati tulajdonokban vannak, melyekből bevétel nem származik.

A fejlesztéssel tervezett pénzügyi eredmények ismertetése: a bevételi és kiadási oldal

egyenlege a vizsgált 15 éves időintervallumban minden évben pozitív, azaz a projekt pénzügyileg is fenntartható. A bevételeket (ami a szállásadásból adódik) úgy kerültek kialakításra, hogy a kiadási oldalt fedezzék, a pályázónak nem célja a magas nyereség elérése, a folyamatos fenntarthatóságra törekszik.

Fenntarthatóság: A megújuló erőforrások használatával (geotermikus energia, napelem) egy korszerű, modern és egyben energiahatékony épületek kialakítása a cél. A tervezői költségbeclésben tervezett költségek reálisak, az ár és a piaci viszonyoknak megfelelőek. Az energiahatékony megoldások alkalmazása lehetővé teszi, hogy a felszabaduló anyagi forrásokat - a projekt lezárulását követően – a felújított és kialakított épületek, illetve a beszerzésre került eszközök állagmegóvására fordítsa az önkormányzat.

7. sz. függelék: A Partnerségi Terv alapján lefolytatott térségi szakmai egyeztetési fórumokon elhangzott javaslatok kivonata:

1. Karcag városi fürdő 3 irányú fejlesztése:
 - Gyógyászat létrehozása, járóbeteg-szakrendelés beindítása
 - A kulturális, és sportéletbe való bekapcsolódás, mindenféle rendezvények szervezése különböző célcsoportok részére.
 - Turisztika, a lehetőségekhez képest szeretnének minél több turistát vendégül látni a fürdő és uszoda területén, őket kiszolgálni, ebben partnerséget kínált minden résztvevőnek a kerekasztalon.
2. Egy régiós Tisza-tavi kártyás kedvezményrendszert lehetne bevezetni – ami az ország más területein már jól működik – az önkormányzatok lennének a kártya kibocsátók és az ő illetékességi területeiken a szolgáltatók bizonyos kedvezményeket adnának.
3. Infrastruktúra fejlesztések, különösen az utak állapota a települések között, nem biztonságos a közlekedés, rendkívül rossz a térség összképe is ezáltal, de a gazdaságra is kedvezőtlen hatással van (befektetők vonzása). A települések és a Tisza-tó ezáltal nehezen megközelíthetőek. Vasútállomás – autóbusz pályaudvarok meghatározó, vasúti közlekedés, tömeg közlekedés, vízi közlekedés.
4. Vasúti közlekedés: járatok sűrítése, célirányos vonat (körbevonatozható a térség). A vonat és az autóbusz járatok összehangolása. Kerékpárszállítással egybekötött turistajáratok.
5. A nagykunsági táj egyedülállóságát megőrizni, fejleszteni. A kunhalmok védettségéből kiindulva ezen helyek feltárása, emlékhelyek kialakítása Kunhegyes térségétől a kerékpárúttal összekötve, jó lehetőség lenne a térség jellegzetességét bemutatni a kunhalmokon keresztül. Az idegenforgalom területén kiemelni azt, ami máshol nincs. Mindezeket összekapcsolni a gasztronómiával, biogazdálkodással. A táj terület jellegzetes növénye lehetne a rizs és a köles program. Gazdasági és ökológiai szempontból egyaránt jó.
6. A fásítási program, a vizes élőhelyek, termálvíz, vadász turizmusra szintén kapcsolódhatnak a fentiekhez.

7. A Karcagi horgászok Tisza vízzel való ellátása. A meglévő művek felújítása és a nem üzemelő művek felélesztése.
8. Turizmus szempontjából szervezeten a Karcag és Tiszafüred között közlekedő kisvasút menetrendje, valamint a kerékpárok szállítása a vonaton úgy a környéken élő lakosok, mint a turisták szempontjából a kerékpárút kapcsán.
9. Halgazdaság kialakítása, gyógynövények termesztése, feldolgozása Berekfürdőn.
10. A fürdő fejlesztéssel Berekfürdőn gyógykezelések, szállás, étkezés, stb.
11. A gasztronómiával kapcsolatosan egymást erősítve lehetne különböző dolgokat bevonni. Gasztronómiai minimum ellátás felállítása, ajánlatok megjelentetése (védjegy rendszer).
12. Kézműves foglalkozások, hagyományok felélesztése. Pl. a fazekasság, kunhímzés, ami csak e tájegység jellegzetessége, máshol nem ismer. Térségben jellemző vonások keresése. A kézi munkák bemutatása múzeumokban, illetve gyakorolt kézművességnek piacit keresni. A kézművesek részére adókedvezmény. Ún. mives Házak kialakítása. Helyi kézművesek bekapcsolása a turizmusba (pl. sajtókészítés).
13. A mozgássérültek életkörülményeinek javítása, segítése - a sérült emberekkel való foglalkozás, a turizmusba történő bevonása. Tisza-tavi fürdők akadálymentesítése.
14. Egyházi épületek felújítása - vallási turizmus, megfelelő szervezéssel.
15. A régió külföldön történő marketingelése, pl. a gyógyvíz egyedülállóságát hangsúlyozva.
16. Idegen nyelv ismerete (nemcsak angol, környező nemzetek nyelve, pl. szlovák, lengyel, román).
17. Gazdaságfejlesztés, a munkanélküliség a turizmus és idegenforgalom gátja. Meglévő szolgáltatások fejlesztése.
18. Épített környezet megóvása. Vannak olyan utcák, ahol még a régi parasztházak vannak, ahol olyan emberek laknak, akiknek nincs munkájuk, viszont tudnak sütni-főzni, megszállhatnának a vendégek, bemutatni őket, de a vállalkozó kedvű népi hagyományőrzők menedzselése is szükséges (foglalkoztatás, turizmus, népi hagyományok összekapcsolása).
19. Táji adottságok, gyümölcsösök rendszerbe állítása, visszaállítása, több családnak megélhetést is jelentene és lehetne idegenforgalmi látványosság, fenntartáshoz is támogatás.

20. A programokkal a református fenntartású iskolákat is meg kellene keresni.
21. Diákokat közelebb vinni a programokhoz, pl. kirándulásokkal, egyházi oktatási intézményeket is bevonva. Különböző szakmák tanulása, hímzés, stb., helyi sajátosságok megismertetése a gyerekekkel. Együtt kell működni az intézmények fenntartóival (KLIK, egyház).
22. Turisztika fejlesztéshez elengedhetetlen: megfelelő infrastruktúra, pihenés, kikapcsolódás, szórakozás, megfelelő programok, a programok települések közötti összehangolása, sport (vízi sport), gasztronómia, kultúra, környezet megóvása, természetvédelem (folyóvíz, állóvíz, termálvíz, nemzeti park), ebben rejlő lehetőségek kiaknázása. Természeti örökség megőrzése. Települési marketing erősítése, a Tiszatavi marketingen túl.
23. Kerékpárturizmusba bevonni természet közeli turista útvonalakként a földutakat, ahol valamiféle látványosság van is (épített és természeti értékek a földutak mellett, pl. kunhalmok stb, melyeket megfelelő térképekkel, táblarendszerrel a turistákkal meg lehet ismertetni). Pl. Tiszafüred-Hortobágy közötti kerékpárút is a régi sóút nyomvonalán halad majd, nem a 33-as sz. főközlekedési úton.
24. A Tisza menti falvakban kiváló lehetőség van a falusi turizmusra, pihenésre, de a térség, a humán erőforrás fejlesztése, képzése, ún. informális tanítása szükséges.
25. Az egészségügyi ellátó rendszer kapacitásának, infrastrukturális állapotának fejlesztése.
26. Skanzen létrehozása.
27. Golfpálya létrehozása.
28. Evezős versenyek a Tiszán, extrém sport, sporthorgászat.
29. Kárpát-medencei halászati, horgászati múzeum létesítése (önmagát is fenntartó módon).
30. Az önkormányzatoknak a gazdasági szféra szereplői segítése. Gazdasági élet szereplőinek kellene lehetőséget kapni. A turizmust is kiszolgáló élelmiszer feldolgozás terén, ipari tevékenység újraélesztése a képességekhez mérten.
31. Horgászturizmus fejlesztése (épített, környezetbe illő horgászhelyeket is, tűzrakó helyekkel, legyen alternatíva a természetes helyek mellett).
32. Középtávon a horgász turizmus – kerékpáros turizmus területén lehet eredményeket elérni. így ezt szükséges fejleszteni.

33. Humánerőforrás képességmegtartás.
34. Felhagyott hulladéklerakók rekultivációja.
35. Szelektív hulladékgyűjtés.
36. Szennyvíztisztítás minden településen. A szennyező elemek kizárása.
37. A Tisza-tó és a települések összekötése zöldfelületileg.
38. Művészetpártoló Alkotóház létrehozása, ahol gyerek csoportokat tudnának fogadni és művész tanárok segítségével.
39. Biológiai szúnyogirtás (betegségeket, vírusokat, baktériumokat terjesztenek a szúnyogok, turistákat, kutatókat, természet szerető embereket riasztanak el).
40. Változatos rovar-, és madárvilág megóvása.
41. *A tiszafüredi hulladék-lerakóban - főleg nyári időszakban - eszméletlen mennyiségű bomlott fehérje fordul elő a szeméttelen, amire rengeteg sirály rárepül, és az ételmérgezést okozó baktériumot elviszik a halak, vadkacsák élőhelyére, sok sirály is elpusztul. Tájéromboló látvány, így lefedése indokolt.*
42. 9 km-es kerékpárút szakasz megvalósítása Poroszló és Tiszafüred között, nagyon veszélyes a közlekedés.
43. Fontos a Tisza-tó bármilyen irányból történő megközelítése a vendégek szempontjából, ill. a Tisza-tó körüli úthálózat fejlesztése, kikötőkhöz, strandokhoz való eljutás, kerékpáros közlekedés, kerékpárút a gáton.
44. Poroszlón kisvasút.
45. Tájékoztató táblák az utak mellett, és a turista útvonal jelző táblák.
46. Hajózás, hogy körbe lehessen vinni a Tisza-tavon a turistákat. Tiszán hajóztatás, a hajó-állomásokat mindenképp bővíteni szükséges.
47. Bemutatni a térség mezőgazdaságát, élelmiszer termékeit, stb. Régebben dohány, cukorrépa, kender termesztés történt. Jó lenne, ha ezeket meg lehetne mutatni a fiataloknak, ha a helybeliek foglalkoznának ezzel. Népi ételek bemutatása.
48. Garantáltan és minőségben szervezett és a meghirdetettek szerint megtartott programok. Programok, szezonok idejének kinyújtása, bővítése (gasztronómiai programok).
49. Fűszerpaprika termesztés, és paprikaőrlő üzem létrehozása (Tiszaszentimre).
50. Rév átkelőhely visszaállítása (Tiszabura).

51. Biomassza, önkormányzat fűtési rendszerének kiváltására, buszmegállók felújítása, rendbetétele, óvoda bővítése, iskola fejlesztés, tanösvény, erdei iskola (Tiszabura). Megújuló energia felhasználás – foglalkoztatás – a térségre kedvező hatása.
52. „Nádház” néven futó innovatív terméket szeretnénk piacra vinni. (öko komposztáló WC 5 km-es szakaszon, teszt üzemmódban üzemeltetni). Modulrendszer nemcsak magát a házat, hanem az őt kiszolgáló belső berendezés, kerti bútor, komposztáló WC, madáretető, kutyaház, stb. (Abádszalók, saját ötlet).
53. Strandok fejlesztése, uszodák építése.
54. Horgászhelyek tisztántartása, meder kitisztítása (tuskók eltávolítása, sulyom) mindenhol.
55. A fejlesztések szinergiában legyenek egymással (ökoturizmus, természet alapú turizmus, az ezeket kiszolgáló egészséges élelmiszert előállító mezőgazdaság, és élelmiszer feldolgozás, mezőgazdasági vállalkozás, a programot biztosító kézművesség hagyomány megőrzése, valamint a környezethez tudatosan kapcsolódó zöld energia ipar mindenféle megújuló energia használata mind a turisztikai, mind általános szolgáltatásban). Mindenhol fejleszteni mindig máshol.
56. Ne településfejlesztés, hanem térségi fejlesztés. Települések összehangolt fejlesztése.
57. Meglévő szálláshelyek, fogadóhelyek fejlesztése (minőségi turizmus), színvonalas vendégfogadásra alkalmas szálláshelyek, illetve éttermek fejlesztése.
58. Településrendezési tervek felülvizsgálata (nem lehet pályázni, mert nem gazdasági övezet stb.).
59. Legeltető állattartás, szakértelem, hagyomány, utánpótlást biztosítása.
60. Kerékpárút az EuroVelo-hoz való csatlakozást bővíteni, az Tisza jobb partja már megfelel ennek az úthálózatnak, Polgár és Tiszaújváros között megvalósuljon ez Polgárnak nagy álma 8 km.
61. Polgár – helyi Tisza szabályozási múzeum létrehozása.
62. Fejlesztések fenntartását biztosítani (pl. kerékpárút, legyen felelőse).
63. Klasterek támogatása – hihetetlen finom ételek, csodálatos hagyományok, bemutatásuk, támogatásuk nagyon fontos.
64. Viharjelző rendszer kiépítése illetve továbbfejlesztése.
65. A bűnmegelőzés (térfigyelő rendszerek).

66. Útfejlesztés csak ha valahol turisztikai attrakció épül, vagy munkahelyteremtő beruházás, akkor közösen lehet pályázni az oda vezető infrastruktúrára is.
67. Kiskörén egy ökoturisztikai minta projektet kialakítani két pillérre építve: az épített örökség megóvására és a Tisza-tó természeti szépségeinek megóvása érdekében. Kisköre környékén gyönyörű régi épületek, parasztházak találhatók, sajnos nagyon romos állapotban, használaton kívül. Szeretnénk ezeket megóvni és hasznosítani. Ezek felújításával, azok portájával együtt lehetne kialakítani falusi életmód kultúra táborokat.
68. Népi építészet programiroda kialakítása Kiskörén. Feladata lenne, hogy a területen lévő értékes épületeket feltérképezni, kialakítani minta utcát, kemencés ételek háza, halász ház, stb.
69. Ökoturisztikai oktató központ. Tisza-tavi barangolások, szakmai csoportok ismerkedhetnének meg a tó élővilágával.

8. sz. függelék: Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat véleménye

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI ÖNKORMÁNYZATI HIVATAL Térségfejlesztési és Külügyi Iroda

5001 Szolnok, Kossuth L. út 2. Pf.41.
Telefon: 56/505-994 E-mail: tfi@inszm.hu

TISZA-TÓ PROGRAMIRODA LIPCSEY GYÖRGY IMRE PROGRAMVEZETŐ ÚR RÉSZÉRE

5350 TISZAFÜRED Fő út 3.

Tisztelt **Programvezető** Úr!

A **Tisza-tó Programjához** készített, részünkre 2014. június 12-én megküldött projektlistához az alábbi észrevételeket tesszük:

- a tervezett projektlistába a Tisza-tó törvény projektjavaslat és a környezettudatos szűnyoggyérítés projektjavaslat szerepeltetése nem releváns, mert a Tisza-tó törvény megalkotása jogalkotási tevékenység, míg a szűnyoggyérítés nem kötelező önkormányzati feladat;
- az Abádszalók-Kunhegyes közötti közút felújítása megvalósult, így jelölése már nem időszerű;
- javasoljuk szerepeltetni a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Közgyűlés Tervezési és Monitoring Bizottságának 11/2014. (VI.02.) és 12/2014. (VI.02.) számú bizottsági határozattal elfogadott Megyei Gazdaságfejlesztési Részprogram és Járási Részprogramok munkaközi anyagában rögzített, területileg illeszkedő úthálózati felújítási projektjavaslatokat: kiemelten a 3216. sz. összekötőút egyes szakaszainak felújítását; 3217. sz. összekötőút egyes szakaszainak felújítását; 34103. sz. bekötőút egy szakaszának felújítását; 34105. sz. bekötőút egy szakaszának felújítását célzó projektjavaslatokat.
- kérjük a projektlistában jelölni Abádszalók Város „Kékmedencés élménypark létrehozása az abádszalóki Füzes Kempingben” és a „Füzes kempingben található faházak felújítását” célzó projektjavaslatát.

Szolnok, 2014. június 13.

Üdvözlettel:

Lákatos István
irodavezető

9. sz. függelék: partnerségi TERV

PARTNERSÉGI TERV

Tisza-tó térség Területfejlesztési Programjához (TTP)

Jogszabályi háttér és annak tartalma:

A területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. r.) 13. § (1) bekezdése alapján a területfejlesztési programok kidolgozásának része az állampolgárok, az érdekképviselők, a társadalmi szervezetek és a vállalkozások tervezésbe való bevonását részletező partnerségi terv.

A Korm. r. 13. § (2) alapján a partnerségi tervben meg kell határozni:

- a bevonandó **célcsoportot**,
- a bevonás **eszközeit** és részvételi **formáit**, a bevonás **céljait**.

A Korm. r. 17. § (2) alapján a területfejlesztési program egyeztetése során tett véleményeket, társadalmi észrevételeket és a tervezői válaszokat az egyes munkafázisok dokumentációjához kell csatolni.

A Korm. r. 18. § (1) és (4) /2/ bekezdés alapján a területfejlesztési programok véleményezésére jogosultak körét a Korm. r. 10. számú melléklete 1–9. és 12–13. pontjai tartalmazzák.

A területi terv egyeztetését a területi terv kidolgozásáért felelős szerv végzi, jelen terv esetén: Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács.

A bevonás céljai:

A Partnerségi Terv alapján történő bevonás céljai: az állampolgárok, az érintett területen működő érdekképviselők, a térség területfejlesztés szereplői, és a véleményezésre jogosult szervek

- térséget érintő **elképzeléseinek áttekintése**,
- **helyzetértékelés és a jelenlegi kihívások bemutatása, tervezésbe való bevonása.**

Az előkészítő szakaszban a kiindulási anyag: „A Tisza-tó Térségfejlesztési Stratégiája”

A bevonandó célcsoportok:

A Partnerségi Terv alapján bevonandó célcsoportok:

A területfejlesztés érintettjei és aktív szereplői:

- az állampolgárok,
- az érdekképviselők,
- a gazdasági, üzleti és vállalkozó szektor szereplői,
- az önkormányzatok,
- a térség társadalmi szervezetei,
- érintett államigazgatási szervek, hatóságok

A jogszabályban megnevezett véleményezésre jogosultak

A hivatalos partnerségi tevékenységet végző szervezetek:

- Észak-Magyarországi Regionális Területfejlesztési Konzultációs Fórum
- Észak-Alföldi Regionális Területfejlesztési Konzultációs Fórum
- Heves Megyei Területfejlesztési Konzultációs Fórum, Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Konzultációs Fórum, Hajdú-Bihar Megyei Területfejlesztési Konzultációs Fórum, Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Területfejlesztési Konzultációs Fórum,
- Tisza-tó Térségfejlesztési Tanács

A bevonás eszközei és részvételi formái:

A Korm. r. szerint lehetséges eszközök: kommunikációs kampány, kiállítások, helyi média, tájékoztató kiadványok, állampolgári vélemények gyűjtése, nyilvános fórumok, konferenciák, eseti bizottság, közvélemény-kutatás (szociológiai kutatás, fókuszcsoportos kutatás, munkacsoport megbeszélések, zsűrik).

Jelen Partnerségi Terv alapján a következő eszközökkel és részvételi formákkal történik a különböző célcsoportok bevonása:

Megalakult a Területfejlesztési és Tervezői Munkacsoport, amely ellátja a partnerségi terv végrehajtásának adminisztratív, kommunikációs és szervezési feladatait.

Összehívásra kerül a Területfejlesztési Egyeztetési Fórum, amelynek résztvevői:

Területfejlesztési és Tervezői Munkacsoport,

- o a tervezési feladattal megbízott tervező és munkatársai,
- o a területfejlesztés érintettjei és aktív szereplői, akik írásbeli állásfoglalásaikkal, illetve szakmai képviselőik útján vesznek részt a fórum munkájában. Az aktív szereplői munkára vállalkozók illetve felkértek csoportja a továbbiakban: Szakmai Tanácsadó Kerekasztal.
- o a véleményezésre jogosultak képviselői, a továbbiakban: Véleményezők Köre.

Megrendezésre kerülnek a Térségi Szakmai Fórumok, amelyeken az adott térséget (kistérséget illetve járást) képviselő minden partnerségi csoport lehetőséget kap elképzeléseik, terveik, észrevételeik és véleményeik dokumentált ismertetésére.

Megrendezésre kerül a Területfejlesztési Konferencia, amely lehetőséget ad minden célcsoport számára észrevételeik, javaslataik szakmai előadásokban történő kifejtésére és közös állásfoglalás megalkotására.

A partnerségi folyamat minden aktusa rendszeres gyakorisággal, és a Tisza-tó Fejlesztési Kft. honlapján folyamatosan frissítésre kerül, amely minden érdeklődő számára hozzáférhető lesz.

A Területfejlesztési Egyeztetési Fórum résztvevői számára elektronikus úton is megküldésre kerülnek a dokumentációk. A résztvevők közötti kapcsolattartás interneten keresztül történik.

A jogszabályban meghatározott véleményezőknek postai úton vagy kézbesítéssel történik a dokumentációk átadása. A kapcsolattartás módja postai úton, illetve interneten történik.

A Területfejlesztési és Tervezési Munkacsoport:

Vezető:	Lipcsey György
Szakmai Vezető:	Kiss György Csaba
Irányító és felügyeletet ellátó:	Kiss György Csaba
Titkár:	Zsoldi Julianna
Felelős vezető:	Lipcsey György
Kapcsolattartó:	Kiss György Csaba

Területfejlesztési feladatok:

Folyamatos kapcsolattartás az érintett államigazgatási szervekkel, valamint részvétel az általuk szervezett rendezvényeken és képzéseken.

A Partnerségi Terv megalkotása, és közgyűlési döntésre való előkészítése.

A megye települési önkormányzatainak társadalmi-gazdasági helyzetét feltáró előzetes KSH adatgyűjtés.

Előzetes kérdőíves felmérés a megye települési önkormányzatainak fejlesztési elképzeléseiről.

A tervezéssel megbízandó Tervezői Munkacsoport kiválasztása, és folyamatos kapcsolattartás a munkavégzés során.

A Tervezői Munkacsoport által összeállított kérdőíves adatgyűjtés által beérkezett anyagok kezelése és továbbítása. A kérdőíves adatok feldolgozását a Tervezői Munkacsoport végzi.

A Területfejlesztési Egyeztetési Fórum, a Térségi Szakmai Fórumok és Területfejlesztési Konferencia megszervezése, lebonyolítása, dokumentálása, a dokumentációk továbbítása és hozzáférhetőségük biztosítása.

A véleményezésre jogosultak hivatalos megkeresése, a dokumentációk megküldése.

Az előkészítő fázis elkészültét és megfelelőségét határozat, valamint a Tisza-tó Területfejlesztési program különböző munkafázisairól, azok elfogadásáról szóló előterjesztések előkészítése.

Az elfogadott Tisza-tó-térség Területfejlesztési Program kihirdetése és dokumentációjának megküldése a jogszabályban meghatározott szerveknek.

A Területfejlesztési és Tervezési Munkacsoport a Tisza-tó-térség Területfejlesztési Program elfogadását követően megkezdí a Program végrehajtásával kapcsolatos előkészítő munkát.

Tervezői feladatok:

A Tisza-tó-térség Területfejlesztési Program elkészítésére, érvényes tervezési szerződéssel rendelkező, a tervezési feladattal megbízott tervező és munkatársainak csoportja. A munkacsoport összeállítását a tervezési feladattal megbízott tervező végzi.

A Tervezői Munkacsoport feladatai:

A Korm. r. előírásai, valamint az NGM, NFM, NTH útmutatói alapján, a Tisza-tó-térség Területfejlesztési Program dokumentációjának elkészítése.

A Partnerségi Terv szerinti partnerségi aktusokban való aktív részvétel.

A tervezési megbízás szerinti további feladatok elvégzése.

Szakmai Tanácsadó Kerekasztal:

A területfejlesztés érintettjeinek és aktív szereplőinek azon csoportja, akik részt vesznek a tervezésbe bevont szakemberek munkájában. A Szakmai Tanácsadó Kerekasztal résztvevőinek köre a következő:

A Partnerségi Terv 2. mellékletében felsorolt, személyes részvételre felkért szervezetek és intézmények képviselői.

A Partnerségi Terv 2. mellékletében felsorolt, írásbeli állásfoglalásra felkért szervezetek és intézmények.

A gazdasági, üzleti és vállalkozói szektor azon szereplői, akik határidőben megküldik hivatalos írásbeli állásfoglalásukat.

A Szakmai Tanácsadó Kerekasztal résztvevőinek feladatai:

A Területfejlesztési Egyeztetési Fórum munkájában való részvétel, az előzetesen megküldött szakmai anyagokhoz írásbeli állásfoglalás készítésével és megküldésével.

A szakmai képviselőre felkértek részéről, a Területfejlesztési Egyeztetési Fórumon történő

személyes részvétel, előzetes írásos állásfoglalásaik szakmai képviselője, esetleges szóbeli kiegészítése.

Közös szakmai álláspont kialakítása a többi résztvevővel, illetve saját álláspontjaik szakmai indoklása.

A Területfejlesztési Konferencián való esetleges előadói részvétel.

A Területfejlesztési Konferencián való részvétel meghívottként, valamint részvétel az esetleg megalkotásra kerülő közös állásfoglalás megalkotásában.

Véleményezők Köre:

A Véleményezők Köre a Korm. r. 18. § (4) bekezdése és 10. melléklete alapján kerül összeállításra és megkeresésre. A Véleményezők Körének részletes összetételét a Partnerségi Terv 3. melléklete tartalmazza.

A Véleményezők Körének feladatai:

A Korm. r. 19. § alapján történő véleményezés elvégzése.

A Partnerségi Terv ütemezésének időrendi folyamatlistája (sávós ütemterv lásd 1. melléklet):
Első végrehajtási ütem, az előkészítő fázis partnerségi aktusai:

A tervezéssel megbízandó Területfejlesztési és Tervezői Munkacsoport kiválasztása

A területfejlesztési programalkotási folyamat elindítását meghirdető dokumentáció összeállítása.

A partnerek értesítése és a területfejlesztési programalkotási folyamat elindításának kihirdetése.

A partnerektől beérkezett kérdőívek, javaslatok és észrevételek összegyűjtése, a Területfejlesztési és Tervezői Munkacsoportnak történő eljuttatása, majd az adatok tervezői feldolgozása.

A Szakmai Tanácsadó Kerekasztal Résztvevőinek megkeresése, a beérkezett állásfoglalások feldolgozása, a Területfejlesztési Egyeztetési Fórum ülésének megtartása és dokumentálása. Az előkészítő fázis végleges dokumentációjának összeállítása. A Partnerségi Terv első ütemének lezárása és értékelése.

Második végrehajtási ütem, a javaslattevő fázis partnerségi aktusai:

A területfejlesztési program tervezői anyagának összeállítása. A tervezői anyagból meghívó tervezet és előzetes dokumentáció összeállítása.

A Területfejlesztési Konferencia ülésének megtartása és dokumentálása.

A Térségi Szakmai Fórumok helyének és időpontjának megszervezése.

A Térségi Szakmai Fórumok lebonyolítása, a javaslatok, észrevételek, vélemények, illetve közös állásfoglalások dokumentálása. A Térségi Szakmai Fórumok dokumentációjának honlapra szerkesztése és partnereknek való megküldése.

A Területfejlesztési Konferencia tervezői és előadói anyagainak összeállítása. A tervezői és előadói anyagokból meghívó tervezet és előzetes dokumentáció összeállítása.

A Területfejlesztési Konferencia helyének és időpontjának megszervezése, a meghívók és az előzetes dokumentáció kiküldése.

A Területfejlesztési Konferencia lebonyolítása, az előadások és az esetleges közös állásfoglalások dokumentálása. A Területfejlesztési Konferencia dokumentációjának honlapra szerkesztése és partnereknek való megküldése.

A Területfejlesztési Egyeztetési Fórum helyének és időpontjának megszervezése, a meghívók és az előzetes dokumentáció kiküldése.

A Területfejlesztési Egyeztetési Fórum lebonyolítása, a javaslatok, észrevételek, vélemények,

illetve közös állásfoglalások dokumentálása. A Területfejlesztési Egyeztetési Fórum dokumentációjának honlapra szerkesztése és partnereknek való megküldése.

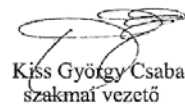
A javaslatok, észrevételek, vélemények feldolgozása, a javaslattevő fázis végleges dokumentációjának összeállítása. A Partnerségi Terv második ütemének lezárása és értékelése.

A 4. melléklet tartalmazza a tervezett szakmai fórumokat, amely rendezvénysorozat keretében a Tisza-tó-térség Területfejlesztési Program adatgyűjtési időszaka zajlik majd, kiindulásként „A Tisza-tó Térségfejlesztési Stratégiája” kerül ismertetésre.

Tiszafüred, 2013.október

Lipcsy György
ügyvezető

Kiss György Csaba
szakmai vezető

SÁVOS ÜTEMTERV

Tisza-tó területfejlesztési programjához

I. ütem Előkészítő fázis	2013. X	2013. XI.	2013. XII.	2014. I.	2014. II.	2014. III.
Tervezési feladat meghatározása						
Adatgyűjtés és meghirdetés						
Tervezői dokumentáció						
Területfejlesztési Konferencia						
NFM döntés						
II. ütem Javaslattevő fázis	2013. X	2013. XI.	2013. XII.	2014. I.	2014. II.	2014. III.
TTP tervezői dokumentáció						
Térségi Szakmai Fórumok						
Területfejlesztési Konferencia						
Véleményezési eljárás						
Program elfogadása						

Jelmagyarázat

Szerződéskötés, adatgyűjtése, véleményezések, egyeztetések

Tervezésre fordítható idő

Tervdokumentáció kiegészítések, a tervezői válaszokra fordítható idő

Tiszafüred, 2013. október

2. melléklet

A Szakmai Tanácsadó Kerekasztal azon szereplői, akik a Területfejlesztési Egyeztetési Fórumon – írásbeli állásfoglalásuk megküldése mellett – képviselőik személyes megjelenésével is részt vesznek, arra felkérésre kerülnek:

Észak-Magyarországi Regionális Területfejlesztési Konzultációs Fórum
Észak-Alföldi Regionális Területfejlesztési Konzultációs Fórum
Heves Megyei Területfejlesztési Konzultációs Fórum, Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Konzultációs Fórum, Hajdú-Bihar Megyei Területfejlesztési Konzultációs Fórum, Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Területfejlesztési Konzultációs Fórum,
Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács
Heves, Jász-Nagykun-Szolnok, Borsod-Abaúj-Zemplén, Hajdú-Bihar Megyei Kereskedelmi és Iparkamara,
Magyar Turizmus Zrt.,
Heves, Jász-Nagykun-Szolnok, Borsod-Abaúj-Zemplén, Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal,
Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság,
Bükki Nemzeti Park Igazgatóság,
NORDA Észak-Magyarországi Regionális Fejlesztési Ügynökség Közhasznú Nonprofit Kft.,
Megyei Önkormányzatok (Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok, Heves, Borsod-Abaúj-Zemplén)
Tiszai Vízügyi Szolgálat Szolnoki Rendőrőrs (Szolnok)
Tiszai Vízügyi Szolgálati Rendőrkapitányság Vízügyi Rendőrőrs Kisköre
KÖTIVIZIG Komplex Tisza-tó Projekt Pályázati Koordinációs Csoport

A Szakmai Tanácsadó Kerekasztal azon szereplői, akik a Területfejlesztési Egyeztetési Fórumon írásbeli állásfoglalásuk megküldésével vesznek részt, arra felkérésre kerülnek: Érintett települési önkormányzatok, de különösen:

Tiszacsege Város Önkormányzata. (várostérségi szerepkörben),
Heves Város Önkormányzata. (várostérségi szerepkörben),
Kisköre Város Önkormányzata. (várostérségi szerepkörben),
Abádszalók Város Önkormányzata. (várostérségi szerepkörben),
Karcag Város Önkormányzata. (várostérségi szerepkörben),
Kunhegyes Város Önkormányzata. (várostérségi szerepkörben),
Tiszafüred Város Önkormányzata. (várostérségi szerepkörben),
Heves, Jász-Nagykun-Szolnok, Borsod-Abaúj-Zemplén, Hajdú-Bihar Megyei Roma Nemzetiségi Önkormányzat, továbbá
Tisza-tó Térségi LEADER Egyesület,
Dél-Borsodi LEADER Egyesület,
Heves / Jász-Nagykun-Szolnok / Borsod-Abaúj-Zemplén / Hajdú-Bihar Megyei Építész Kamara,
Heves / Jász-Nagykun-Szolnok / Borsod-Abaúj-Zemplén / Hajdú-Bihar Megyei Mérnöki Kamara,
Heves, Jász-Nagykun-Szolnok, Borsod-Abaúj-Zemplén, Hajdú-Bihar Megyei Agrárkamara,
Agria Volán Zrt., Jászvolán Zrt., Hajdú Volán Zrt., Borsod Volán Zrt.,
Heves Megyei Területfejlesztési Ügynökség Közhasznú Nonprofit Kft.,
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Ügynökség Közhasznú Nonprofit Kft.,

Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Területfejlesztési Ügynökség Közhasznú Nonprofit Kft.,
 Hajdú-Bihar Megyei Területfejlesztési Ügynökség Közhasznú Nonprofit Kft.,
 MÁV Magyar Államvasutak Zrt.,
 Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Építésügyi Hivatalának Állami Főépítésze,
 Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Építésügyi Hivatalának Állami Főépítésze
 Közép - Tisza - vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség,
 Tiszántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség,
 Észak-magyarországi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség,
 Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Katasztrófavédelmi igazgatóság,
 Heves Megyei Katasztrófavédelmi igazgatóság,
 Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Katasztrófavédelmi igazgatóság,
 Hajdú-Bihar Megyei Katasztrófavédelmi igazgatóság
 Tiszántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság,
 Közép - Tisza - Vidéki Vízügyi Igazgatóság, Kiskörei Szakaszmenedzsment,
 Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Földhivatal,
 Heves Megyei Kormányhivatal Földhivatal,
 Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Földhivatal,
 Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Földhivatal,
 Hajdú - Bihar Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága,
 Heves Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatóság,
 Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatóság,
 Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Növény - és Talajvédelmi Igazgatóság,
 Heves Megyei Kormányhivatal Növény - és Talajvédelmi Igazgatóság,
 Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Növény - és Talajvédelmi Igazgatóság,
 Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Növény - és Talajvédelmi Igazgatóság,
 Nemzeti Közlekedési Hatóság, Légügyi Hivatal,
 Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Közlekedési Felügyelősége,
 Heves Megyei Kormányhivatal Közlekedési Felügyelősége,
 Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Közlekedési Felügyelősége,
 Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kormányhivatal Közlekedési Felügyelősége,
 Magyar Közút Nonprofit Zrt., JNSZM -i. Igazgatósága,
 Magyar Közút Nonprofit Zrt. Heves Megyei Igazgatóság,
 Magyar Közút Nonprofit Zrt. Hajdú-Bihar Megyei Igazgatóság,
 Magyar Közút Nonprofit Zrt. Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Igazgatóság,
 Tiszamenti Regionális Vízművek Zrt. Központja; Szolnok,
 Tiszamenti Regionális Vízművek Zrt. Hajdú-Bihar megyei Üzemigazgatósága,
 Heves, Tiszamenti Regionális Vízművek Zrt., Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzatok Vízmű
 Zrt., Észak-Magyarországi Regionális Vízművek Zrt.,
 Heves Megyei Vízmű Zrt.,
 E.ON Tiszántúli Áramhálózati Zrt.,
 Észak-Magyarországi Áramszolgáltató Zrt. (ÉMÁSZ).
 TIGÁZ - DSO Földgázelosztó Kft.,
 Illetékes járási hivatalok és az elsőfokú építésügyi hatóságok

Tiszafüred, 2013. október

Partnerségi Terv szerint ajánlott, egyedileg megszólítandó véleményezők a kötelezők mellett (civil szervezetek):

Összefogás Heves Városért Egyesület	Hevesi Gazdakör	Civil Kerekasztal 'Alapítvány'	Csillagbójtár Kulturális és Oktatási Nonprofit Kft.
Kisköre Város Fejlesztéséért Közhasznú Közalapítvány	Kisköréért Lokálpatrióta Egyesület	Kiskörei Dózsa Horgászegyesület	Kiskörei Tisza II. Horgászegyesület
Kulturális Örökségvédelmi Kerekasztal Közhasznú Egyesület	Dr. Nagy Gyula Bérklövő Vadásztársaság	Földtulajdonosi Jogközösség (067049)	Kömlői Földtulajdonosok Vadásztársasága
Pély- Községünk, Szülőfalunk Alapítvány	Ezüst Ponty Horgászegyesület; Poroszló	Poroszló Turizmusáért Egyesület	Sarudi Horgászegyesület
Sarudi Egyesülete	Sarud A Tisza-tóért Egyesület	Wesselényi Szabadidős Egyesület	Sarudi Diákokért Alapítvány
Tarnaszentmiklós Község Felemelkedéséért Közalapítvány	Dinnyeshát Fejlesztéséért Közalapítvány	Tiszanánai Polgárőr Egyesület	Tiszanánai Bérklövő Vadásztársaság
Petőfi Horgász Egyesület; Tiszánána	Újlőrincfalva Fejlesztéséért Közalapítvány	Egyek: Egyekért Egyesület	Egyek Fejlesztéséért Közhasznú Közalapítvány
Egyeki Horgász Egyesület	Folyás Község Fejlesztéséért Egyesület	Póni és Gyermeklovas Sportegyesület	Folyás Települését Közhasznú Alapítvány
Madárkórház Alapítvány	Hortobágy Jövőjéért Alapítvány	Polgár: Elet Virága Egészségvédő Egyesület	Polgár: Morotva Vadásztársaság
Polgári Méhész Egyesület	Polgár Városi Sport Egyesület	Polgári Lokálpatrióta Mozgalom	Polgári Huszár és Ljász Hagyományörző Közhasznú Egyesület
Polgár Város Gazdakör	Polgár: Tisza menti Intézmények Szakmai Társulása	Regejárók Kulturális és Hagyományörző Egyesület	Tiszacsegei Hagyományörző Néptánc Egyesület
Tiszacsege Vadásztársaság	Tiszai Morotva Vadásztársaság	Tiszacsegei Horgász és Természetvédelmi Egyesület	Horgászegyesület; Újszentmargita
Újszentmargitai Hagyományörző, Műemlékvédő és Településfejlesztő Alapítvány	Újszentmargitai Roma Egyesület	Abádszalók Idegenforgalmáért és Falusi Turizmusáért Egyesület	Egészségünk Megőrzéséért, Betegségünk Megelőzéséért Alapítvány
HUBERTUS Vadásztársaság	Összefogás Abádszalóért Egyesület	Tisza-tó Régió Ifjúságáért Egyesület	Tisza-tó Térsége Leader Egyesület
Városvédők Társasága	Petőfi Horgász Egyesület	Abádszalók: Tűzvirág Egyesület	Bereki Jázmir Alapítvány
Berekfürdő Község Települési és Idegenforgalom Fejlesztési Alapítvány	Bereki Irodalmi Társaság	Berekfürdőért Faluvédők Egyesülete	Karcagért Közalapítvány
Karcag: "Gyermekünk mosolya - egészséges gyermekekért" Alapítvány	"SZAKI" 2000 Alapítvány	Bencecségyi Határ Tájévalémi Alapítvány	Térségünkért Egyesület Karcag-Berekfürdő-Kunmadaras
PUSZTAI RÓKA NOMAD HAGYOMÁNYÖRZŐ EGYESÜLET	Nagykunsági Népművészek Egyesülete	Karcagi Ipartestület	Nagykun Vadásztársaság
Karcagi Hagyományörző Tulnax Ifjúság Kör Egyesület	Köteletki Cigány Közösségért Egyesület	Kötelek: Szabó János Horgász Egyesület	Kunhegyes Városért Közalapítvány
Kunhegyesi Falusi Turizmusért Egyesület	Kunhegyes Kultúrájáért Alapítvány	Hagyományörző Egyesület Kunhegyes	Zöld Szív Ifjúsági Természetvédő Mozgalom (Helyi Csoportja)
Mesterségek Iskolája - Szakképzési Alapítvány	Közép-Tisza Vidékfejlesztő Alapítvány	Kunhegyesi Sporthorgász Egyesület	Tiszamentiek Összefogása Egyesület
Kunmadaras: A múltat építjük a jövőt Alapítvány	Közösségépítő kör	Egészséges Életmód Klub	Hagyományörző és Lovassport Közhasznú Egyesület
Petőfi Vadásztársaság	Nagykörű Fejlesztéséért Egyesület	Nagykörűért Alapítvány	Tiszabura: Fiatal Romák Országos Szövetsége
Vízközösség Üzemeltetés Esély Innovációs Nonprofit Kft	Tiszavirág Horgász Egyesület	Tiszaderzs: Derzi Szabadidős Egyesület	Tiszafüred: Gróf Széchenyi István Tehetségadó Alapítvány (oktatási)
A Tisza Barátai Horgász Egyesület (sport)	Csírke Orsolya Művészeti-pátróló Alapítvány	Magyar Haltani Társaság (természetvédelem, környezetvédelmi)	Tiszafüredi Földtulajdonosi Vadásztársaság
Tiszafüredi Elit Horgász Egyesület	Magyar Rákellenes Liga Tiszafüredi Alapszervezet	Tiszafüredi Gazdakör	TISZA BALNEUM TISZAFÜREDI KAJAK-KENU SPORTEGYESÜLET
Orvén Horgászegyesület (sport)	Tisza-tavi Horgászegyesületek Szövetsége	Regionális Fejlesztési Egyesület Tiszafüred (egyéb)	Szöke Tisza Népzené Alapítvány (kulturális)
Tisza-tavi Hal-, és Természetvédelmi Egyesület	Tisza-tavi Turizmus Fejlesztő Egyesület	Tisza-tó Faluklub	Tisza - Tó Horgászegyesület
Tűzmadár Ifjúság Egyesület	Tiszavirág Környezet- és Természetvédelmi Egyesület	Tiszagyenda: Kunsági Dózsa Vadásztársaság	Tiszagyenda: Sárközi Alapítvány

Választón Alapítvány	Tiszaörs: Búzakalász Vadásztársaság	Tiszaörsi Balkay Pál Művelődés-Oktatásfejlesztő Alapítvány	Tiszaörsi Perspektíva Egyesület
Ifjúsági Baráti Kör; Tiszaörs	Tiszaroff Gyermekéért Közalapítvány	Szöke Tisza Vadásztársaság; Tiszaroff	Tiszaroffi Aranyhorog Horgászegyesület
Tiszasülyért Egyesület	Tiszasüly Községért Alapítvány	Tiszasülyi Gazdakör	Tiszasüly: "Szöke Tisza" Vadásztársaság
Tiszavirág Sporthorgász Egyesület	Tiszaszentimre: Aranykalász Vadásztársaság	"Tiszaszentimréért" Egyesület	Tiszaszentimre Népművészetért Alapítvány
Tiszaszentimrei Gyermekéért Alapítvány	Tiszaszentimrei Horgász Egyesület	Tiszaszölösi Sport Egyesület	Kende Baranta
Tiszaszölös: "Kínizsi" Sporthorgász Egyesület	Tomajmonostora és Újszentgyörgy gyermekéért Közalapítvány	"Ároktői Helységpártoló" Egyesület	"Ároktői Község Megújulásáért" Alapítvány
Ároktői Roma Érdekvédelmi és Kulturális Egyesület	Borsodivánkai Faluszépitő, Kulturális és Idegenforgalmi Egyesület	Borsodivánkai Gyermekéért Alapítvány	Mezőcsát: ARDAI JÓZSEF - MEZŐCSÁTI HAGYOMÁNYŐRZŐ ÉS VÁROSFEJLESZTŐ - KÖZHASZNÚ EGYESÜLET
BAZ. Megyei Gazdakörök és Gazdaszövetkezetek Szövetsége	Mezőcsát Népművészeti Egyesület	Mezőcsáti Hubertus Vadásztársaság	Mezőcsáti Természetjáró Egyesület
Dél-Borsodi LEADER Egyesület; Mezőcsát	Mezőcsáti Vadász társaság	Faluszépitő Egyesület	Rákóczi Horgász Egyesület
Művelt és Egészséges Gyermekéért Közalapítvány	Dél- Borsodi Földtulajdonosi Közösség Vadásztársaság	Kulturális és Egészséges Gyermekéért Közalapítvány	Tiszadorogma Fejlődésért Egyesület
Ezüstkútás Horgász Egyesület	Tiszavalk Polgárőr Egyesület	Tiszavalki Tavirózsa Egyesület	Négyes Dél-Borsod Kapuja Civil Egyesület
Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete	Falufelújítási Társaság Közhasznú Egyesület		

A területfejlesztési programok véleményezésére jogosult szervek a 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet 18. § (5) bek. és 10. melléklete szerint		
1.	(1.) Országos Területfejlesztési Tanács	
2.	(2.) Miniszterek	Dr. Pintér Sándor - belügyminiszter
3.		Balog Zoltán - emberi erőforrások minisztere
4.		Dr. Hende Csaba - honvédelmi miniszter
5.		Dr. Navracsics Tibor - közigazgatási és igazságügyi miniszter
6.		Dr. Martonyi János - külügyminiszter
7.		Dr. Varga Mihály - nemzetgazdasági miniszter
8.		Dr. Fazekas Sándor - vidékfejlesztési miniszter
9.		Németh Lászlóné - nemzeti fejlesztési miniszter
10.	(3.) kormányhivatalok	Központi Statisztikai Hivatal
11.		Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal
		Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal
		Heves Megyei Kormányhivatal
		Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal
12.		Magyar Energia Hivatal
13.		Országos Atomenergia Hivatal
14.	(4.) Országos Környezetvédelmi Tanács	
15.	(5.) Magyar Tudományos Akadémia	
16.	(6.) országos önkormányzati érdekszövetségek	Magyar Önkormányzatok Szövetsége Megyei Önkormányzatok Országos Szövetsége Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége Megyei Jogú Városok Szövetsége Kisvárosi Önkormányzatok Országos Érdekszövetsége Községek, Kistelepülések és Kistérségek Országos Önkormányzati Szövetsége Magyar Faluszövetség
17.	(8.) az érintett térségi fejlesztési tanácsok	Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács
18.	(13.) az érintett megyei jogú városok önkormányzata	Miskolc, Debrecen, Eger, Szolnok

Tervezett szakmai egyeztető fórumok

Téma: A Tisza-tó Térségfejlesztési Stratégiája ismertetése és továbbfejlesztése, Tisza-tó-térség Területfejlesztési Program készítéséhez adatgyűjtés

Témavezetők: Lipcsey György, Kiss György Csaba

Helyszínek, időpontok:

- 1. Időpont:** 2013. december 12. **Helyszín:** Tiszafüred, Tisza Balneum Hotel

Területfejlesztési Konferencia

- 2. Időpont:** 2014. február 3. **Helyszín:** Karcag

Területfejlesztési Szakmai Fórum

Meghívottak: Berekfürdő, Karcag, Kőtelek, Kunhegyes, Kunmadaras, Nagyiván, Tiszaigar, Tiszaörs települési vezetői (polgármesterek, képviselő-testület tagjai, településfejlesztésért felelős önkormányzati dolgozó/i/)

- 3. Időpont:** 2014. február 4. **Helyszín:** Tiszafüred

Térségi Szakmai Fórum

Meghívottak: Tiszafüred, Abádszalók, Nagykőrös, Tiszabura, Tiszaderzs, Tiszagyenda, Tiszaroff, Tiszasüly, Tiszaszentimre, Tiszaszőlős, Tomajmonostora települési vezetői (polgármesterek, képviselő-testület tagjai, településfejlesztésért felelős önkormányzati dolgozó/i/)

- 4. Időpont:** 2014. február 5. **Helyszín:** Poroszló

Térségi Szakmai Fórum

Meghívottak: települési vezetői (polgármesterek, képviselő-testület tagjai, településfejlesztésért felelős önkormányzati dolgozó/i/)

- 5. Időpont:** 2014. február 6. **Helyszín:** Tiszaigar

Térségi Szakmai Fórum

Meghívottak: Berekfürdő, Karcag, Kőtelek, Kunhegyes, Kunmadaras, Nagyiván, Tiszaigar, Tiszaörs települési vezetői (polgármesterek, képviselő-testület tagjai, településfejlesztésért felelős önkormányzati dolgozó /i/)

6. Időpont: 2014. február 7. Helyszín: Hortobágy

Térségi Szakmai Fórum

Meghívottak: Hortobágy, Egyek, Folyás, Polgár, Tiszacsege, Újszentmargita települési vezetői (polgármesterek, képviselő-testület tagjai, településfejlesztésért felelős önkormányzati dolgozó/i/)

7. Időpont: 2014. február 10. Helyszín: Kisköre

Térségi Szakmai Fórum

Meghívottak: Heves, Kisköre, Kömlő, Pély, Poroszló, Sarud, Tarnaszentmiklós, Tenk, Tiszanána, Újlőrincfalva települési vezetői (polgármesterek, képviselő-testület tagjai, településfejlesztésért felelős önkormányzati dolgozó/i/)

8. Időpont: 2014. február 11. Helyszín: Borsodivánka

Térségi Szakmai Fórum

Meghívottak: Borsodivánka, Ároktő, Mezőcsát, Négyes, Tiszabábolna, Tiszadorogma, Tiszavalk települési vezetői (polgármesterek, képviselő-testület tagjai, településfejlesztésért felelős önkormányzati dolgozó/i/)

9. Időpont: 2014. február 28. Helyszín: Karcag

Területfejlesztési Konferencia

Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program projekt javaslatai

TERVEZETT PROJEKT ADATAI													
Sorszám ⁽¹⁾	Projekt megnevezése	Projekt célja ⁽²⁾	Projekt rövid bemutatása ⁽³⁾	Projekt tervezett összköltsége (millió Ft)	Projekt előkészítettsége ⁽⁴⁾	Kapcsolódó térségfejlesztési tématerület (5)	Projekt területi kihatása ⁽⁶⁾	Projekt fő kedvezményezettje ⁽⁷⁾	Lehetséges partnerek megnevezése ⁽⁸⁾	Projekt tervezett kezdete	Projekt tervezett vége	Finanszírozó Operatív Program és prioritása	Szükséges intézkedés
1	Tisza-tó Törvény	a Tisza-tó kiemelt üdülőkörzet területének a térséget érintő egyes területrendezési, területfejlesztési, környezetvédelmi, gazdaságfejlesztési és kulturális szabályzók térség-specifikus szabályainak megállapítása	Törvény formájában szabályozni a sokszereplős fenntartói, fejlesztői és használói kör érdekeit egyformán kielégítő előírásokat, használati módokat. Egységes területrendezési terv kialakítása és kezelő szerv kijelölése.	n.r.	Kidolgozott koncepcióval rendelkezik	1. JÓ KÖRNYEZETI ÉS ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT FENNTARTÁSA ÉS FEJLESZTÉSE	megyehatáron átnyúló	Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács	Tisza-tó térség teljes lakossága, szervezetei	2014	n.r.	Központi Költségvetés	Parlamenti előterjesztés
2	Komplex Tisza-tó Projekt 2.	A Tisza-tó és a kapcsolódó vízgazdálkodási rendszerek fejlesztése, rekonstrukciója	A Tisza-tó rekonstrukciója § A Tisza-tó medencéinek vízforgalmát, a különböző vízterek állapotát javító beavatkozások § Tisza-tó üzemi és védelmi rendszereinek fejlesztése A Nagykunsági rendszer rekonstrukciója § A vízszállító képesség javítása § Kiegyenlített vízmennyiség biztosítása (szélsőérték előfordulási gyakoriságának csökkentése): § Az Nkfcs., az Nkfcs Keleti-ág, Nk.III.-2. ffcs. – mint kizárólagos állami tulajdonban, a KÖTIVIZIG kezelésében lévő vízpótló és vízsztosztó rendszer – és a Tilalmasi rendszer létesítményeinek felújítása	10 000	Kidolgozott koncepcióval rendelkezik	1. JÓ KÖRNYEZETI ÉS ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT FENNTARTÁSA ÉS FEJLESZTÉSE	megyehatáron átnyúló	KÖTIVIZIG	NR	2014. év	2020. év	KEHOP 1. prioritás	Kormányhatározatban determináció a forrás biztosításáról a megfelelő Operatív Programban, Operatív Programon belül megfelelő konstrukció kialakítása

3	Környezettudatos szúnyoggyérítés	A Tisza-tó térségében jelentősen növelni a térségben élők és a térségbe látogatók komfortérzetét, olyan turisztikai potenciált teremteni, amely külön vonzerőt jelent az idelátogatók számára	Az Európai Szúnyogirtó Szövetség (European MosquitoControlAssociation) EMCA meghirdette tagországi részére és javasolja Európában az Integrált Biológiai Ellenőrzést (IBC). Magyarországon környezettudatos szúnyoggyérítésnek nevezzük. A kémiai szúnyogirtó szerek helyett a környezetbarát eljárásokat javasolja használni az alábbiak szerint: – Környezet rendezése, megőrizve a biodiverzitást, olyan élőhelyek kialakítása, ahol a szúnyogok természetes ellenségei szaporodni képesek, – Fizikai módszerek elterjesztése: szúnyoghálók, szennyvíz csatornák felújítása, – Természetes ellenségek elszaporítása, pl. gerinctelenek – Őshonos szúnyoglárva evő halak elszaporítása – Mikrobiológiai készítmények alkalmazása: Bacillus thuringiensis var. israelensis(Bti) és a Bacillus sphaericus (Bs)	490	Előkészített	1. JÓ KÖRNYEZETI ÉS ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT FENNTARTÁSA ÉS FEJLESZTÉSE	megyehatáron átnyúló	Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács	Országos Katasztrófavédelmi Főfelügyelőség, Települési Önkormányzatok, Turisztikai szolgáltatók	2015	2020	TOP 2A. 2.B prioritás/Központi költségvetés	Kormányhatározatban determináció a forrás biztosításáról a megfelelő Operatív Programban, Operatív Programon belül megfelelő konstrukció kialakítása
4	Kiskörei Vízlépcső Rekonstrukciója IV. ütem	A projekt alapvető célja, hogy a vízlépcső hosszú távú biztonságos üzemét lehetővé téve, annak várható élettartamát meghosszabbítva, növelje az árvízi biztonságot, segítse a mezőgazdasági területek egyre növekvő vízigényének kielégítését és lehetővé tegye, hogy a Tisza-tó továbbra is központi helye legyen a térség turisztikai fejlesztéseinek.	Tervezett műszaki beavatkozások: • Duzzasztómű, hajózsilip, hullámtéri duzzasztómű beton felületeinek felújítása • Kapcsolódó megközelítő utak, útburkolatok, üzemi híd és dilatációk javítása • Gépészeti berendezések, támcsapályák, hidraulikus munkahengerek felújítása, cseréje • Felvízi ideiglenes elrárások felújítása • Alvízi ideiglenes elrárások felújítása • Felvízi vezetőmű bontása, újjáépítése • Duzzasztóművi pillérek és a hajózsilip energiaellátó rendszereinek felújítása • Vezérlő és irányítástechnikai rendszerek korszerűsítése • Bakdaruk felújítása, modernizálása • Üzemi telepi 22 kV-os kapcsolóállomás	8 200	Kidolgozott koncepcióval rendelkezik	2. TÉRSÉGI ÉS TELEPÜLÉSI INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE	megyén belüli	KÖTIVIZIG	NR	2014	2020	KEHOP 5. prioritás	Kormányhatározatban determináció a forrás biztosításáról a megfelelő Operatív Programban, Operatív Programon belül megfelelő konstrukció kialakítása

			rekonstrukciója • Hajózsillip fel- és alvízi várakozótér teljes kotrása										
5	Tiszafüredi rendszer fejlesztése, rekonstrukciója, vízkivétel átépítése, korszerűsítése	A projekt komplex célkitűzése a Tiszafüredi rendszer rendeltetésének (mezőgazdasági célú vízpótlás, halastavak vízellátása) helyreállítása, fejlesztése a Víz Keretirányelv előírásainak megfelelő, jó ökológiai állapot eléréséhez szükséges vízi ökoszisztémák fenntartása, valamint a mezőgazdasági vízhasználatok és a halastavi gazdálkodás vízigényének biztosítása, a természetbiztonság növelése, ezáltal a terület fejlesztésének elősegítése a népesség megtartásának érdekében. További célkitűzés, hogy a felújított rendszer segítse a természeti értékek megővását, revitalizációját. A vízpótló művek műszaki állapotának megőrzésével, műtárgyainak felújításával, korszerűsítésével meg kell teremteni annak lehetőségét, hogy a klímaváltozás következtében jelentkező szélsőséges hidrometeorológiai helyzetek miatt várható összetett igényeknek is meg tudjunk felelni nemcsak a közeljövőben, de	Stabil szivattyús vízkivétel átépítése, korszerűsítése. A csatornahíd vasbeton héjelemeinek javítása, felületkezelése. A főcsatorna és a mellékcsatornák burkolatának helyreállítása a szivárgási veszteségek csökkentése érdekében. A mederben és a parti sávban nőtt fák, cserjék eltávolítása, járóút kialakítása. Meder vízfolyási akadályok, iszapdugók eltávolítása; bújrató és vízszétosztó műtárgyak iszaptalanítása, felújítása, javítása a vízszállító képesség helyreállítása érdekében. Üzemirányító és monitoring rendszer kiépítése.	1 590		2. TÉRSÉGI ÉS TELEPÜLÉSI INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE	megyén belüli	KÖTIVIZIG	NR	2016. év	2020. év	KEHOP 1. prioritás	Kormányhatározatban determináció a forrás biztosításáról a megfelelő Operatív Programban, Operatív Programon belül megfelelő konstrukció kialakítása

		hosszabb távon is, a károk minimalizálására törekedve. A fejlesztés a mezőgazdasági területek biztonságos vízgazdálkodásának kialakításához, illetve a szükség szerinti vízpótlás lehetőségének folyamatos biztosításához is hozzájárul.											
6	Tisza-tavi Viharjelző Rendszer fejlesztése	A Tisza-tó térsége veszélyjelző rendszerének kiépítése	A Tisza tavi viharjelzés jogszabályi háttérének rendezése folyamatban van. Az üzemeltetési feladatokat a jövőben a katasztrófavédelem szervezete látja el. Az ilyen jellegű jelzőberendezések elhelyezése a biztonságot nyújtó kikötőkben javasolt.	300	nem előkészített	1. TÉRSÉGI ÉS TELEPÜLÉSI INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE	megyehatáron átnyúló	Országos Katasztrófavédelmi Főfelügyelőség	Települési Önkormányzatok, Turisztikai szolgáltatók	2014	2015	KEHOP 1. prioritás/Központi Költségvetési forrás	Kormányhatározatban determináció a forrás biztosításáról a megfelelő Operatív Programban, Operatív Programon belül megfelelő konstrukció kialakítása
7	Tiszafüred-Kunhegyes között 34-es út felújítása	Külső közlekedési kapcsolatok erősítése	A közlekedési infrastruktúra olyan mértékű megtermemtése, amely lehetővé teszi a balesetmentes közlekedést a térségben.	4 110	nem előkészített	2. TÉRSÉGI ÉS TELEPÜLÉSI INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE	megyén belüli	MK ZRt.	Települési önkormányzatok	2014	2020	Központi Költségvetési forrás/ IKOP 3. prioritás	Kormányhatározatban determináció a forrás biztosításáról a megfelelő Operatív Programban, Operatív Programon belül megfelelő konstrukció kialakítása
8	Tiszafüred (Tisza-szőlős-Tiszaszentimre összekötővel)-Abádszalók-Kisköre közötti közút felújítása	Belső közlekedési kapcsolatok fejlesztése	A közlekedési infrastruktúra olyan mértékű megtermemtése, amely lehetővé teszi a balesetmentes közlekedést a térségben.	3 225	nem előkészített	2. TÉRSÉGI ÉS TELEPÜLÉSI INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE	megyehatáron átnyúló	MK ZRt.	Települési önkormányzatok	2014	2020	Központi Költségvetési forrás/ IKOP 3. prioritás	Kormányhatározatban determináció a forrás biztosításáról a megfelelő Operatív Programban, Operatív Programon belül megfelelő konstrukció kialakítása
9	Nagyfüged-Heves-Kisköre közötti közút felújítása	Külső közlekedési kapcsolatok erősítése	A közlekedési infrastruktúra olyan mértékű megtermemtése, amely lehetővé teszi a balesetmentes közlekedést a térségben.	5 175	nem előkészített	2. TÉRSÉGI ÉS TELEPÜLÉSI INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE	megyén belüli	MK ZRt.	Települési önkormányzatok	2014	2020	Központi Költségvetési forrás/ IKOP 3. prioritás	Kormányhatározatban determináció a forrás biztosításáról a megfelelő Operatív Programban, Operatív Programon belül megfelelő konstrukció kialakítása
10	Poroszló-Kisköre közötti közút felújítása	Belső közlekedési kapcsolatok fejlesztése	A közlekedési infrastruktúra olyan mértékű megtermemtése, amely lehetővé teszi a balesetmentes közlekedést a térségben.	1 875	nem előkészített	2. TÉRSÉGI ÉS TELEPÜLÉSI INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE	megyén belüli	MK ZRt.	Települési önkormányzatok	2014	2020	Központi Költségvetési forrás/ IKOP 3. prioritás	Kormányhatározatban determináció a forrás biztosításáról a megfelelő Operatív Programban, Operatív Programon belül megfelelő konstrukció kialakítása

11	Tiszacsege-Ároktő-Borsodivánka-Poroszló közötti közút felújítása	Külső közlekedési kapcsolatok erősítése	A közlekedési infrastruktúra olyan mértékű megteremtése, amely lehetővé teszi a balesetmentes közlekedést a térségben.	3 023	nem előkészített	2. TÉRSÉGI ÉS TELEPÜLÉSI INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE	megyehatáron átnyúló	MK ZRt.	Települési önkormányzatok	2014	2020	Központi Költségvetési forrás/ IKOP 3. prioritás	Kormányhatározatban determináció a forrás biztosításáról a megfelelő Operatív Programban, Operatív Programon belül megfelelő konstrukció kialakítása
12	Tiszacsege-Egyek-33-as út közötti szakasz felújítása	Külső közlekedési kapcsolatok erősítése	A közlekedési infrastruktúra olyan mértékű megteremtése, amely lehetővé teszi a balesetmentes közlekedést a térségben.	1 373	nem előkészített	2. TÉRSÉGI ÉS TELEPÜLÉSI INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE	megyehatáron átnyúló	MK ZRt.	Települési önkormányzatok	2014	2020	Központi Költségvetési forrás/ IKOP 3. prioritás	Kormányhatározatban determináció a forrás biztosításáról a megfelelő Operatív Programban, Operatív Programon belül megfelelő konstrukció kialakítása
13	Tisza-tó-Hortobágy kerékpáros hálózat kialakítása	Belső és külső közlekedési kapcsolatok fejlesztése, turisztikai infrastruktúra kiépítése	A Tisza-tó térsége kerékpáros hálózatának kialakítása. Poroszló-Tiszafüred_Hortobágy-Halastó közötti kerékpárutak kiépítése, valamint déli irányban Berekfürdőig a kapcsolat megteremtése, a Tisza-tó part menti településeinek kikötőkhöz, vízfelülethez kapcsolódó kerékpáros fejlesztései. Információs rendszer kiépítése, IKT támogatás kiépítése	5 400	jogerős építési engedélyekkel, engedélyezési, valamint kiviteli tervekkel rendelkezik a Poroszló_Hortobágy közötti szakaszokra, a továbbiak nem előkészítettek.	5. TURIZMUSFEJLESZTÉS	megyehatáron átnyúló	Tisza-tó Fejlesztési Kft.	Hortobágyi Nemzeti Park, Települési önkormányzatok	2014	2018	GINOP 4. prioritás	Kormányhatározatban determináció a forrás biztosításáról a megfelelő Operatív Programban, Operatív Programon belül megfelelő konstrukció kialakítása
14	Kiskörei közúti-vasúti híd felújítása	Belső és külső közlekedési kapcsolatok fejlesztése	A kiskörei Tisza-hídat a MÁV legnagyobb pályaműtárgyai között tartjuk számon, ez ma az ország harmadik leghosszabb vasúti hídja. Az ártéri hidak 1976. évi átépítése, vagyis 36 esztendeje a hídon semmilyen jelentős beavatkozás nem történt. A biztonságos vasúti üzem már csak személyes felelősségvállalás mellett tartható fenn. A fejlesztési elképzelések szerint a kiskörei Tisza-híd hosszú távon kizárólag vasúti funkciót szolgálna, a közös közúti-vasúti funkció már csak középtávon, egy új közúti híd megépítéséig állna fenn. A tervek készítése során olyan műszaki megoldásokat alkalmaztunk, amelyek lehetővé teszik, hogy a közúti funkció megszűnésével maximális vasúti üzemi paraméterek biztosítása minimális beavatkozással legyen elérhető.	3 000	előkészített	2. TÉRSÉGI ÉS TELEPÜLÉSI INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE	megyehatáron átnyúló	MÁV	Települési önkormányzatok	2016	2018	IKOP 4. prioritás	Kormányhatározatban determináció a forrás biztosításáról a megfelelő Operatív Programban, Operatív Programon belül megfelelő konstrukció kialakítása

15	Tisza-tó térségi vasútállomások fejlesztése	Belső közlekedési kapcsolatok fejlesztése, turisztikai infrastruktúra fejlesztése	A térségben található leromlott állapotú vasútállomások építészeti helyreállítása, a közlekedési IKT telepítésével utasbarát környezet kialakítása	400	nem előkészített	2. TÉRSÉGI ÉS TELEPÜLÉSI INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE 5. TURIZMUSFEJLESZTÉS	megyehatáron átnyúló	MÁV-START ZRt.	Települési önkormányzatok	2016	2020	IKOP 4. prioritás	Kormányhatározatban determináció a forrás biztosításáról a megfelelő Operatív Programban, Operatív Programon belül megfelelő konstrukció kialakítása
16	Budapest-Tisza-tó-Hortobágy Intercity járat kialakítása	A turistafogadás feltételeinek fenntartható fejlesztése	A Tisza-tó elérhetőségének javítása, elsősorban a turisztikai szezon idején egy állandó közvetlen vonattal, amely Budapest-Gödöllő-Hatvan-Füzesabony-Poroszló-Tiszafüred-Hortobágy állomásokon áll meg. Egyintercity jellegű járat, amely közszolgáltatás keretei között működik, kerékpárvagonnal kiegészítve.	n.r.	Kidolgozott koncepcióval rendelkezik	5. TURIZMUSFEJLESZTÉS	országhatáron átnyúló	MÁV-START ZRt.	Turisztikai szolgáltatók	2015	n.r.	Központi költségvetés	NFM döntés
17		Külső közlekedési kapcsolatok erősítése				2. TÉRSÉGI ÉS TELEPÜLÉSI INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE	megyehatáron átnyúló						
18	Tisza-tó fővárosa projekt	Tiszafüred a Tisza-tó fővárosa címnek megfelelő környezet kialakítása	A projekt során az épített környezet, az IKT környezet és a turisztikai környezet kialakítása, továbbfejlesztése a cél, három részcéllal: Tiszafüred történelmi városképének felújítása, A lakosságot, a befektetői környezetet és idelátogatókat egyaránt kielégítő IKT kialakítása, Parti Sétány kialakításával a Tisza-tavi turizmus legforgalmasabb helyszínének megfelelő fogadó és kiszolgáló környezet megújítása	2 100	Részben előkészített	2. TÉRSÉGI ÉS TELEPÜLÉSI INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE 5. TURIZMUSFEJLESZTÉS	megyén belüli	Tiszafüred Város	Turisztikai szolgáltatók	2014	2018	GINOP 4. prioritás	Kormányhatározatban determináció a forrás biztosításáról a megfelelő Operatív Programban, Operatív Programon belül megfelelő konstrukció kialakítása

19	Épített örökségünk	A Tisza-tó térség településeinek épített örökségi felmérése, hasznosítás megtervezése és ennek megfelelő felújítása	Az Épített Örökség megóvásán alapuló ökoturisztikai mintaprojekt létrehozásához a Tisza-tó térségében. Előkészítési munkák: A Tisza tó körüli települések kutatása, értékvizsgálata és hasznosításának javaslata. A Tisza-tó közvetlen környékét 43 település öleli körbe melyeknek újszerű egységes településvizsgálata még nem történt meg,- ezért javasoljuk ezt egységes formában elkészíteni. A kutatás magába foglalja a belterületek építészeti emlékanyagának átvizsgálását, továbbá a külterületek vizsgálatát, ahol vannak tanyák és szőlős kertek. Kiemelt módon foglalkozunk más építészeti emlékanyagok feltárásával, a templom romok és a még meglévő kunhalmok pontos helyének meghatározásával is. A kutatási anyag lehetőséget biztosítana az egyes települések újonnan felkutatható értékeire és hasznosítási lehetőségekre tenne javaslatot a műemlékek és látogatható gyűjtemények csak egy-egy képpel és címszavakkal szerepelnek új épületek helyreállítására vagy meglévő épületek javítására,- használatosává tételére.	1 743	Kidolgozott koncepcióval rendelkezik	1. JÓ KÖRNYEZETI ÉS ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT FENNTARTÁSA ÉS FEJLESZTÉSE 5. TURIZMUSFEJLESZTÉS	megyehatáron átnyúló	Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács	Települési önkormányzatok	2014	2020	EGT/Norvég Alap/GINOP 4. prioritás	Kormányhatározatban determináció a forrás biztosításáról a megfelelő Operatív Programban, Operatív Programon belül megfelelő konstrukció kialakítása
20	Háztáji Program	Olyan fejlesztések és beruházások szükségesek, amelyek lehetővé teszik, hogy jó minőségű, egészséges magyar élelmiszer lássa el a hazai piacot	A háztáji gazdálkodás hagyományos gazdálkodási forma volt a rendszerváltás előtt a magyar vidéki településeken. Napjainkban a ház körül rendelkezésre álló erőforrások és eszközök gyakran kihasználatlanok. Ez a folyamat is hozzájárult a vidék népességeltartó képességének romlásához, az elszegényesedéshez. E káros folyamat megállítására a jól szervezett háztáji gazdálkodás újraindítása lehet az egyik eszköz, a legkisebb beruházással adva munkát, jövedelmet,	1 800	Előkészített	3. GAZDASÁGI SZERKEZET MEGÚJÍTÁSA	megyehatáron átnyúló	Tisza-tó Fejlesztési Kft.	Települési önkormányzatok	2014	2020	VP 4. prioritás/EFOP 6. prioritás/HazaiFM/B M forrás	Kormányhatározatban determináció a forrás biztosításáról a megfelelő Operatív Programban, Operatív Programon belül megfelelő konstrukció kialakítása

			együttal élelmiszert a vidéki lakosságnak.										
21	Vállalkozásfejlesztési Alap	Gazdasági szerkezet átalakítása, munkahelyteremtő mikro és kisvállalkozások támogatása.	Ipar, kereskedelem, agrár területen beruházások elindítása a térségben. Olyan speciális finanszírozási konstrukció bevezetése, amelynek segítségével az igazán alacsony beruházási összegből indítható 1-2 fős vállalkozások anyagi lehetőségének megteremtése biztosított. A hátrányos helyzetben, olykor kilátástalan gazdasági körülmények között élő, ám munkára fogékony réteg visszavezetése a munka világába.	700	Nem előkészített	3. GAZDASÁGI SZERKEZET MEGÚJÍTÁSA	országhatáron átnyúló	Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács	Térségi pénzintézetek	2015	2020	GINOP 6. prioritás	Kormányhatározatban determináció a forrás biztosításáról a megfelelő Operatív Programban, Operatív Programon belül megfelelő konstrukció kialakítása
22	Népfőiskolai Program	A képzés, szaktanácsadás, foglalkoztatás szemléletformálás térséghez illeszkedő megteremtése	A kapcsolódó gazdasági szerkezet megújítása alatt végbemenő programokhoz képzés és nevelés segítségével biztosítani a munka iránt motivált népességet. Magyarországon máig jellemző, hogy az emberek a szakképző iskolából, egyetemről kikerülve befejezik a tanulást, miközben a gyors változások miatt lényegében „élethosszig való tanulásra” vagyunk kényszerítve. Teendők: • ki kell dolgozni a népfőiskolai, vidéki felnőttképzés és -oktatás hatékony működéséhez leginkább optimális szervezeti kereteket és működési formákat, • törekedni kell a képzések helyben történő biztosítására, hogy mindenki számára elérhető legyenek, • az erre alkalmas épületeket a népfőiskolai oktatás rendelkezésére kell bocsátani, • népfőiskolai, felnőtt oktatási előadói, szakértői adat-bázist szükséges kialakítani, • a népfőiskolai oktatásban különböző területi szintű programtípusok megvalósítását kell ösztönözni.	690	Nem előkészített	4. HUMÁNERŐFORRÁS FEJLESZTÉS	megyehatáron átnyúló	Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács	Települési önkormányzatok	2015	n.r.	EFOP 3. prioritás	Kormányhatározatban determináció a forrás biztosításáról a megfelelő Operatív Programban, Operatív Programon belül megfelelő konstrukció kialakítása

23	Térségi Tanuszoda kialakítása	A Tisza-tó térség oktatásában részt vevő uszoda kialakítása	A Kormány ... sz. rendeletében határozott a járási tanuszodák fejlesztéséről. A Tisza-tó térségben tiszafüredi helyszín van megadva, mint fejlesztendő uszoda helyszíne. Ehhez rendelkezésre bocsátott a Kormány forrást, a településnek kell kiegészítenie a megfelelő forrás mennyiségét. A megfelelő helyszín kiválasztását követően indulhat a tervezés és építés.	300	Nem előkészített	4. HUMÁNERŐFORRÁS FEJLESZTÉS	megyehatáron átnyúló	Tiszafüred Város	Települési önkormányzatok	2014	2016	Nemzeti Köznevelési Infrastruktúra Fejlesztési Program	n.r.
24	Halászfalu Projekt	Turisztikai vonzerő fejlesztése a természeti értékek és kulturális örökség bemutatására	Kárpát-medence vizes élőhelyeit bemutató, interaktív bemutatóközpont létrehozása, amely a legmagyarabb folyó élőhelyeire, kialakult hagyományos életmódjaira, azok bemutatására helyezi a hangsúlyt. Az ide látogatók és a helyi lakosság életvitel szerűen gyakorolhatja a hagyományos "vizes" foglalkozásokat, valamint a közösségi terek használatát, multifunkcionális konferenciaközponttal.	3 000	Nem előkészített	5. TURIZMUSFEJLESZTÉS	országhatáron átnyúló	Tisza-tavi Sporthorgász KN Kft.	Települési önkormányzatok	2015	2018	GINOP 4. prioritás	Tervezési előg keret jóváhagyása Kormányhatározattal, a projekt teljes előkészítése érdekében
25	Területi intézményrendszer fejlesztése és térség marketing	A fejlesztések és a térség marketing összehangolt megvalósítása, koordinálása, az integrált területfejlesztés megvalósítása	Tisza-tó Ház virtuális és valóságos intézményi központ létrehozása, vidékfejlesztési pólus-mentor szervezet létrehozása, térségi Turisztikai Desztináció Menedzsment szervezet létrehozása, térségi civil összefogás fejlesztése, Tisza-tó brand létrehozása össz-ágazati szinten, összehangolt marketing akcióprogram kialakítása, a térségben kommunikáló szervezetek üzeneteinek egy irányba hangolása, a helyben élők irányába történő belső PR fejlesztése, kutatás és monitoring tevékenység fejlesztése.	684	Előkészítve	6. TÉRSÉG-MARKETING ÉS INTÉZMÉNYFEJLESZTÉS	megyehatáron átnyúló	MT Zrt.	Tisza-tó Térségi Fejlesztési tanács	2014	n.r.	GINOP 3. prioritás	Kormányhatározatban determináció a forrás biztosításáról a megfelelő Operatív Programban, Operatív Programon belül megfelelő konstrukció kialakítása

26	Tisza-tó Turisztikai kártyarendszer kialakítása	A Tisza-tó térségében általános turisztikai kártya bevezetése	A Tisza-tó térségében egyértelműen általános turisztikai kártya bevezetése jöhet szóba, hiszen ennek a legszélesebb körű mind a szolgáltatói, mind pedig a felhasználói oldala. A kártyarendszer technikai kivitelezésével kapcsolatban minden érv az elektronikus rendszer mellett szól, hiszen mind az elszámolás, mind pedig a monitoring adatok szempontjából jóval többet nyújt a bemutatással működő kártyáknál. A kártyával elérhető szolgáltatások körének megválasztásánál - ahhoz, hogy a kártya a márkapozíciót is erősítse - fő elvként a húzóerő, ill. a megkülönböztetés elvét kell szem előtt tartani. A természetesség, természet közelség, környezeti fenntarthatóság, mint általános alapelvek jelennek meg a húzóerőt képviselő szolgáltatók kiválasztásánál, s ezek mellett kell hangsúlyosan a „kíratka tenni” a jellemző motivációkhoz kötődő tevékenységeket: ökoturizmus-természetjárás, kerékpározás, horgászat.	32	Előkészítve	6. TÉRSÉG-MARKETING ÉS INTÉZMÉNYFEJLESZTÉS	megyehatáron átnyúló	Tisza-tó Fejlesztési Kft.	Térségi szolgáltatók	2014	n.r.	GINOP 4. prioritás	Kormányhatározatban determináció a forrás biztosításáról a megfelelő Operatív Programban, Operatív Programon belül megfelelő konstrukció kialakítása
27	Tisza-tó térségi tervezési előleg keret	A nem előkészített projektek teljes körű előkészítése.	A Tisza-tó Térség területfejlesztési Programja számos olyan elemet tartalmaz, amely nem előkészített. Ezen projektjavaslatok előkészítésére, mint ahogy a 2007-2013-as EU időszakban számos helyen előfordult, a projektgazdák nem tudták megteremteni a szükséges forrást. Így projektjük nem lett előkészítve megfelelően, vagy a várható költségek becslése olyan mértékű tévedést tartalmazott, amely meghiúsította ezen projektek megvalósítását. Ennek megelőzésére projekt előkészítés során a projekt teljes körű megvalósításának szintjéig tervezzük meg a folyamatokat, amely tervezési, előkészítési	2 358	Előkészítve	6. TÉRSÉG-MARKETING ÉS INTÉZMÉNYFEJLESZTÉS	megyehatáron átnyúló	Tisza-tó Fejlesztési Kft.	Projektgazdák	2014	2017	Központi költségvetés	Kormányhatározatban determináció a forrás biztosításáról a megfelelő Operatív Programban, Operatív Programon belül megfelelő konstrukció kialakítása

			költségek elszámolható költségek lesznek az EU támogatások igénylése során. Tehát a hazai költségvetési forrás teljes mértékben visszatérítésre kerül a pályázat támogatása esetén.										
Összesen forrásigény				61 567									
Tisza-tó Térség Területfejlesztési Program további projektjavaslatai													
28	Jászság térség többcélú vízgazdálkodási rendszer - Jászsági-főcsatorna Zagyvai-ágának kiépítése	A többcélú vízgazdálkodási rendszer elsődleges célja a térségi vízpótlás megoldása, ökológiai vízigények biztosítása és a Jászság területfejlesztésének elősegítése. Emellett növeli a térség ár- és belvízi biztonságát, segíti a természeti értékek revitalizációját. A rendszernek biztosítania kell a Zagyva és mellékágai (holtágai), valamint az érintett kisvízfolyások alsó szakaszain az ökológiai és frissítővíz igényeket. A Jászsági-főcsatorna meghosszabbításának célja, hogy a térségben kihasználatlanul rendelkezésre álló vízkészlet hasznosításával további jelentős nagyságú mezőgazdasági terület öntözését biztosítsa. A több mint 1200 km ² kiterjedésű Dél-Heves és Jászság területe az aszályos, csapadékszegény tenyészidőszakokban a korszerű mezőgazdasági termeléshez szükséges víz biztosítása	Jfcs. Zagyvai-ág beeresztő műtárgy, szegmens és síktáblás elzárással készül.A Jfcs. Zagyvai-ág 0+000 – 8+300 km között magasvezetésű – mivel ezen a szakaszon terepszint felett helyezkedik el a tervezett vízszint. Itt kétoldali töltés építése szükséges szivárgócsatornával. A további, mélyvezetésű részen nem épül töltés, de a kitermelt földből egy-vagy kétoldali depónia lesz kialakítva. A szelvényt a vízszállítási igény határozza meg. Hidraulikai szempontból a legkedvezőbb megoldásként csésszelvény épül, a 20 m ³ /s vízszállítású a csatorna tengelyvonalából mindkét irányban 1:20 rézsűhajlással, 0,25 m emelkedéssel, majd 1:5 rézsűhajlással 1,25 m emelkedéssel, végül 1:3 rézsűhajlással a szelvény legfelső szakasza. A Bútelki csatorna a Jfcs. Zagyvai-ág 16+502 km szelvényében keresztezi a Bútelki bv. csatorna 6+600 szelvényét. A keresztezésnél bűjtató épül, amelynek kialakítása lehetővé teszi a vízleadás megvalósítását. A belvízcsatorna 0-6+600 km közötti szakaszán fejlesztést szükséges elvégezni, a 4+000-6+000 km szakaszon fenékszint süllyesztés szükséges. A műtárgyak átépítése, illetve felújítása a földmű átépítéséhez kapcsolódva valósul meg. A Bútelki csatormán leadásra kerülő vízmennyiség 0.65 m ³ /s, melynél a csatorna mértékadó belvízhozama (0,72 m ³ /s) több, vagyis a	37 100	Kidolgozott koncepcióval rendelkezik	2. TÉRSÉGI ÉS TELEPÜLÉSI INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE	megyehatáron átnyúló	KÖTIVIZIG	NR	2014. év	2020. év	KEHOP 1. prioritás	Kormányhatározatban determináció a forrás biztosításáról a megfelelő Operatív Programban, Operatív Programon belül megfelelő konstrukció kialakítása

		km szelvényét. A keresztelésnél épülő bűjtatón 3,54 m3/s vízleadás lehetséges. A vízszétosztáshoz a Csátés csatorna 13+450-16+050 km szelvények közötti szakaszán szükséges fejleszteni. Vízkormányzás érdekében tiltó beépítése szükséges. A meglévő Csátés és a meglévő 119. csatornák közötti kapcsolat kialakításához új, 2290 m hosszú, 2,86 m3/s vízszállítási csatorna szakasz építése szükséges. A 119. csatorna vízszétosztáshoz igénybe vett szakasza 4+599-14+090 km között helyezkedik el, ahol 2,36 m3/s vízhozam érkezik. Az igénybevett szakaszon szelvénybővítés és műtárgy építés szükséges. 32. csatorna vízszétosztáshoz igénybe vett szakasza az 5+158-9+614 szelvények között helyezkedik el. A végszelvény a 119. belvízcsatorna 4+599-es szelvényéhez csatlakozik, ahol 1,18 m3/s vízhozam átadás van tervezve. Az igénybevett szakaszon szelvénybővítés és műtárgy építés szükséges. A szakaszon 5 átereszt és 1 bűjtató építése szükséges. Jfcs. Zagyvai-ág beeresztő műtárgy, szegmens és síktáblás elzárással készül. A Jfcs. Zagyvai-ág 0+000 – 8+300 km között magasvezetésű – mivel ezen a szakaszon terepszint felett helyezkedik el a tervezett vízszint. Itt kétoldali töltés építése szükséges szivárgócsatornával. A további, mélyvezetésű részen nem épül töltés, de a kitermelt földből egy-vagy kétoldali depónia lesz kialakítva. A szelvényt a vízszállítási igény határozza meg. Hidraulikai szempontból a legkedvezőbb megoldásként csészeszelvény épül, a 20 m3/s vízszállítási csatorna tengelyvonalából										
--	--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

		mindkét irányban 1:20 rézsűhajlással, 0,25 m emelkedéssel, majd 1:5 rézsűhajlással 1,25 m emelkedéssel, végül 1:3 rézsűhajlással a szelvény legfelső szakasza. A Bútelki csatorna a Jfcs. Zagyvai-ág 16+502 km szelvényében keresztezi a Bútelki bv. csatorna 6+600 szelvényét. A keresztezésnél bűjtató épül, amelynek kialakítása lehetővé teszi a vízleadás megvalósítását. A belvízcsatorna 0-6+600 km közötti szakaszán fejlesztést szükséges elvégezni, a 4+000-6+000 km szakaszon fenékszint süllyesztés szükséges. A műtárgyak átépítése, illetve felújítása a földmű átépítéséhez kapcsolódva valósul meg. A Bútelki csatornán leadásra kerülő vízmennyiség 0.65 m3/s, melynél a csatorna mértékadó belvízhozama (0,72 m3/s) több, vagyis a vízeladás vízszintje alatta marad a belvízlevezetés szintjének. A szakaszon 4 db áteresz és 3 db bűjtató készül.A Jászági-főcsatorna Zagyvai-ág 17+000-34+000 km szelvények között, a 22-2., 22.és 25. sz. belvízcsatornák fejlesztése. A Jászági-főcsatorna 25+955 szelvénytől 13,1 m3/s vízzállításra épül ki (ez a Jfcs. Tarnai-ág kiágazási pontja, a Tarnai-ág 4,8 m3/s kapacitású kiépítésére a Zagyvai-ág elkészülte után kerülhet sor). Itt a csészeszelvény 1:20 rézsűhajlással épül 0,20 emelkedéssel, majd 1:5 rézsűhajlással 1,0 emelkedéssel, végül 1:3 rézsűhajlással a szelvény legfelső szakasza. A 22-2 belvízcsatorna 2+660 szelvénye a Jfcs. Zagyvai-ág 26+144 km szelvényében keresztezi bűjtatóval. A leadásra tervezett vízhozam 0,7 m3/s, szelvényterület fejlesztés és műtárgyépítés szükséges a belvízcsatornán. A 22										
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

		csatorna 9+050 szelvényében csatlakozik a 22-2 csatorna 0 szelvénye, tehát a vízutvonal folytatását képezi 0,7 m3/s vízleadó kapacitással. Kismértékű földmű fejlesztés elvégzése és műtárgy átépítés szükséges. A 25. belvízcsatorna 7+950 szelvénye keresztezi a Jfcs. 31+926 szelvényét. A keresztezésnél épülő bűjtató 1,65 m3/s vízleadásra tervezik. Földmű fejlesztés és műtárgy átépítés szükséges a vízleadás megvalósíthatósága érdekében. A szakaszon 8 db átereszt és 3 db bűjtató épül. Jászszági fcs. Zagyvai-ág 34+000-46+432 km szelvények között, a Csátés, 119, 32 belvízcsatornák, valamint a Zagyva folyón tervezett munkálatok. A Jfcs. Zagyvai-ág 37+801 km szelvényében keresztezi a Csátés csatorna 16+050 km szelvényét. A keresztezésnél épülő bűjtató 3,54 m3/s vízleadás lehetséges. A vízszétosztáshoz a Csátés csatorna 13+450-16+050 km szelvények közötti szakaszán szükséges fejleszteni. Vízkormányzás érdekében tiltó beépítése szükséges. A meglévő Csátés és a meglévő 119. csatornák közötti kapcsolat kialakításához új, 2290 m hosszú, 2,86 m3/s vízszállítású csatorna szakasz építése szükséges. A 119. csatorna vízszétosztáshoz igénybe vett szakasza 4+599-14+090 km között helyezkedik el, ahol 2,36 m3/s vízhozam érkezik. Az igénybevett szakaszon szelvénybővítés és műtárgy építés szükséges. 32. csatorna vízszétosztáshoz igénybe vett szakasza az 5+158-9+614 szelvények között helyezkedik el. A végszelvény a 119. belvízcsatorna 4+599-es szelvényéhez csatlakozik, ahol 1,18 m3/s vízhozam átadás van tervezve. Az										
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

			igénybevett szakaszon szelvénybővítés és műtárgy építés szükséges.A szakaszon 5 átereszt és 1 bűjtató építése szükséges.										
29	Jászsági-rendszer rekonstrukciója I.ütem: a Jfcs. Zagyvai ág kiépítéséhez tartozó közös Jfcs. szakasz fejlesztése	A fejlesztés célja hogy a Kiskörei tározóból a Jfcs. közös szakasza egyidejűleg biztosítsa a meglévő Jászsági rendszer – térségi, ökológiai vízátervezési, mezőgazdasági vízigényeit - valamint a megépülő Jfcs. Zagyvai ág többlet vízigényét. A Jfcs. Zagyvai-ág biztosítja a Zagyva alsó szakaszán az ökológiai és frissítövíz igényeket is. A keresztezett belvízcsatornába történő vízleadással valósul meg a vízszétoztás a Jfcs. Zagyvai ág új hatásterületén lehetővé téve a nagy agroökológiai potenciállal bíró új mezőgazdasági területek ellátását, bevonását. A Jfcs. közös szakasza, a Jfcs.Zagyvai-ág összeköti a Tisza és Zagyva folyókat. A tiszai árhullámok kialakulását általában néhány nappal megelőzi a Zagyván levonuló árvíz, ennél fogva és a vízszintkülönbsége k miatt lehetőség van a két folyó közötti vízátervezésre, amely funkció ellátásához a Jfcs. közös csatornaszakaszt is fel kell készíteni Az így kialakuló rendszer a	A meghatározott célok elérése érdekében tervezett tevékenységek: A Jfcs. közös szakasz vízállító képesség javítása, kiegyenlített vízmennyiség biztosítása. (szélsőérték előfordulási gyakoriságának csökkentése) Tervezett beavatkozások: A Jászsági-főcsatorna mederkotrása a 0+000-4+925 msz. között. A töltéskoronán lévő kiüregelődések feltárása és helyreállítása. Jfcs. bűjtatóhoz kapcsolódó üzemviteli és életvédelmi szempontból szükséges fejlesztések (életvédelmi gereb, ideiglenes elzárás acélhornyának kialakítása, valamint az ideiglenes elzárás acéltábláinak legyártása) kivitelezése.	2 650	Kidolgozott koncepcióval rendelkezik	2. TÉRSÉGI ÉS TELEPÜLÉSI INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE	megyehatáron átnyúló	KÖTIVIZIG	NR	2016. év	2020. év	KEHOP 1. prioritás	Kormányhatározatban determináció a forrás biztosításáról a megfelelő Operatív Programban, Operatív Programon belül megfelelő konstrukció kialakítása

		vízelosztást úgy kívánja megvalósítani, hogy a víztöbblettel rendelkező térségből a vízhiányos térségbe vezeti a vizet, miközben a víztöbblet, vagy vízhiány okozta kártétel megelőzésre kerül.											
30	Jászszági-rendszer rekonstrukciója II.ütem: a Jfcs. további szakaszainak és a meglévő műtárgyainak helyreállítása	A projekt célja az Jászszági - főcsatorna komplex rendeltetésének megőrzése, fejlesztése: az ökológiai célú vízleadás fenntartása és növelése, a terület fejlesztésének elősegítése a népesség megtartásának érdekében. A Víz Keretirányelv előírásainak megfelelő, jó ökológiai állapot eléréséhez szükséges vízi ökoszisztémák fenntartása, a mezőgazdaság, a halászat és horgászat vízigényének biztosítása, a természetbiztonság növelése. További célkitűzés, hogy a felújított rendszer növelje a térség ár- és belvízi biztonságát, segítse a természeti értékek megóvását, revitalizációját. A vízpótló művek műszaki állapotának megőrzésével, műtárgyainak felújításával, korszerűsítésével meg kell teremteni annak lehetőségét, hogy a klímaváltozás következtében	A meghatározott célok elérése érdekében tervezett tevékenységek: A vízzállító képesség javítása, kiegyenlített vízmennyiség biztosítása (szélsőérték előfordulási gyakoriságának csökkentése) A Jászszági-főcsatorna – mint kizárólagos állami tulajdonban, a KÖTIVIZIG kezelésében lévő vízpótló és vízsztosztó rendszer – létesítményeinek felújítása Tervezett beavatkozások: A Jászszági-főcsatorna szakaszos mederkotrása a 4+925-21+285 msz. között, magasságihiányos szakaszokon tervezett töltéskorona szintre (88,92 mBf) történő magasítás, töltésrézsű cserjézése. Övcsatornák kotrása, övcsatorna műtárgyak felújítása. Kiegészítő szerkezetek pótlása (sorompók, tiltó táblák). Szintezési alapponthálózat újramérése, előkészítés (geodéziai felmérés,kiviteli tervek készítése). Műtárgy rekonstrukció a J. II-2, J. III-1, J. III-2, J. X-2 főrtfővízkivételi műtárgyak esetében valamint a J. X-2-1 vkv. mtgy, Besenyszögi vkv. mt, Hanyi bujtató műtárgy rekonstrukciója is. Műtárgyaknál víztelenítés mellett a betonfelületek, dilatációk felújítását és az esetleges csurgási helyek lezárását kell elvégezni. Pótolni kell a hiányzó fedlapokat, korlátokat és a hiányzó lapvízmércéket. Acélszerkezetű elzárások teljes körű felújítása	1 060	Kidolgozott koncepcióval rendelkezik	2. TÉRSÉGI ÉS TELEPÜLÉSI INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE	megyehatáron átnyúló	KÖTIVIZIG	NR	2017. év	2020. év	KEHOP 1. prioritás	Kormányhatározatban determináció a forrás biztosításáról a megfelelő Operatív Programban, Operatív Programon belül megfelelő konstrukció kialakítása

		jelentkező szélsőséges hidrometeorológiai helyzetek miatt várható összetett – gyakran egyidejűleg jelentkező ellentétes – igényeknek is meg tudjunk felelni nemcsak a közeljövőben, de hosszabb távon is, a károk minimalizálására törekedve. A fejlesztés a mezőgazdasági területek biztonságos vízgazdálkodásának kialakításához, illetve a szükség szerinti vízpótlás lehetőségének folyamatos biztosításához is hozzájárul.	szükséges, beleértve a szerkezeti hibák javítását, a tömítések cseréjét, a korrózióvédelmi bevonat felújítását vagy cseréjét. A betétpallós elzárások pallókészletét le kell gyártani. A csőszilipekből ki kell szerelni a működésképtelenné vált automatikus alvízszintszabályzó szegmenstáblás elzárásokat és a vízkormányzást ténylegesen végző felvízi síktáblás elzárásokat fel kell újítani. Az üzemén kívül lévő vízkivételek (J.I-1, J.III-3, J.X-1, J-X-3) állagmegóvó felújítást kapnak.										
31	Ökoipari Park projekt	Környezetvédelmi jellegű gazdaságfejlesztési területek kialakítása	A vállalkozások betelepülését lehetővé tévő neruházások megvalósításával olyan iparterület valósul meg, amely alkalmas a fejlett IKT befogadására és alkalmas terepe pl. elektronikai hulladék hasznosításra, vagy hulladék szelektálással annak feldolgozására, egyéb környezetvédelmi beruházók befogadására	1 500	Kidolgozott koncepcióval rendelkezik	3. GAZDASÁGI SZERKEZET MEGÚJÍTÁSA	megyén belüli	Karcag város Önkormányzata	Vállalkozások	2016	2020	GINOP 2. prioritás	Fő kedvezményezett szándéknyilatkozatát követően projekt előkészítés
32	Környezetvédelmi ipari park kialakítása	Környezetvédelmi jellegű gazdaságfejlesztési területek kialakítása	A vállalkozások betelepülését lehetővé tévő neruházások megvalósításával olyan iparterület valósul meg, amely alkalmas a fejlett IKT befogadására és alkalmas terepe pl. elektronikai hulladék hasznosításra, vagy hulladék szelektálással	500	Kidolgozott koncepcióval rendelkezik	3. GAZDASÁGI SZERKEZET MEGÚJÍTÁSA	megyehatáron átnyúló	Tiszafüred város Önkormányzata	Vállalkozások	2015	2017	GINOP 2. prioritás	Fő kedvezményezett szándéknyilatkozatát követően projekt előkészítés

			annak feldolgozására, egyéb környezetvédelmi beruházók befogadására										
33	Tisza-tavi Operafesztivál	Turisztikai vonzerő fejlesztése a természeti értékek és kulturális örökség bemutatására	A Jelmez-Art Kft vezetésével, a cég számos európai operaházzal kialakított partnerkapcsolatának felhasználásával egy olyan nivós nemzetközi operafesztivál megvalósítása a cél, mellyel nemcsak a Tisza-tó, de az ország keleti régiója is (Debrecen-Miskolc) az igényes, kulturális turizmus célpontja lehet. A projekt keretében az abádszalóki kikötő mellett egy, az ausztriai Bregenzhez hasonlóan kialakított látvány vízi színpad valósulna meg, melyhez egy 3000 fős, lépcsőzetes elrendezésű nézőtér épülne a parton.	3 600	Nem előkészített	5. TURIZMUSFEJLESZTÉS	megyehatáron átnyúló	Abádszalók	Vállalkozások	2015	2018	GINOP 4. prioritás	Fő kedvezményezett szándéknyilatkozatát követően projekt előkészítés
34	rEnergy Park	Turisztikai vonzerő fejlesztése a természeti értékek és kulturális örökség bemutatására	megújuló energiaközpont és élménypark kialakítása. megújuló energiafajták bemutatása, mozgással energiát termelő játékpark, interaktív környezetvédelmi játékpark, FUTUROBI házigazda robotok, a természet erőinek felhasználásával működő szerkezetek, bontóbázis-újra hasznosíthatunk!, bérelhető környezetbarát járművek, Pazar-lak (energiafogyasztás tudatosan), digi bázis- a tudatos energiahasználat szolgálatában, törpe erőművek, SUMMER PARK- VIZES ENERGIABÁZIS.	2 160	Nem előkészített	5. TURIZMUSFEJLESZTÉS	megyehatáron átnyúló	Sarud	Vállalkozások	2015	2016	GINOP 4. prioritás	Fő kedvezményezett szándéknyilatkozatát követően projekt előkészítés

35	PARAdicsom (Esélyegyenlőségi) Élménysziget	Turisztikai vonzerő fejlesztése a természeti értékek és kulturális örökség bemutatására	Esélyegyenlőség, fogyatékkal élők integrációja – (meg)élhető módon. PARAdicsom (Esélyegyenlőségi) Élménysziget – ahol mindenki egyformán süt a nap. Funkciók: para akadálypálya (fogyatékkal élők szerkezetei), ismeretterjesztés, szimulációk (képzeld el magad), para kikötő, para játészótér (minden játék fogyatékkal élőknek), tematikus „korlát” ösvények (hang,mozgás, látás stb.), Paralimpia bázis, ParaPark - kizárólag kerekeszékben bejárható tanösvény, Para porta fogyatékkal élők alkotóműhelye, mezőga zdasági mintagazdaság, helyi termények, helyben tenyésztett állatok és Tiszai halak feldolgozásából készülő „BÜFÉ” jellegű ételek, Para kikötő új kikötő létrehozása az Aranyosi- sziget mellett (ez vízitaxiként lehetővé teszi a kerékpárút lerövidítését), Küldetés: fogyatékkal élő személyzet!	930	Nem előkészített	5. TURIZMUSFEJLESZTÉS	megyehatáron átnyúló	Sarud	Vállalkozások	2015	2016	GINOP 4. prioritás	Fő kedvezményezett szándéknyilatkozatát követően projekt előkészítés
36	3216 sz. összekötőút egyes szakaszainak felújítása	Belső közlekedési kapcsolatok fejlesztése, munkaerőmozgás elősegítő közútfejlesztés.	útfelújítás Tiszaroff- Tiszabura között 9m3 km és Abádszalók külterületén 4,8 km hosszan	1 410	nem előkészített	2. TÉRSÉGI ÉS TELEPÜLÉSI INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE	megyén belüli	Tiszaroff, Tiszabura, Abádszalók	Települési önkormányzatok	2016	2018	Központi Költségvetési forrás/ IKOP 3. prioritás/TOP 2.C. prioritás	TOP döntési kompetencia
37	3217 sz. összekötőút egyes szakaszainak felújítása,	Belső közlekedési kapcsolatok fejlesztése, munkaerőmozgás elősegítő közútfejlesztés.	útfelújítás a legrosszabb szakaszokon 10,0 km hosszon	1 000	nem előkészített	2. TÉRSÉGI ÉS TELEPÜLÉSI INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE	megyén belüli	Kunhegyes, Tomajmonostor a, Tiszaszentimre, Tiszaszőlős	Települési önkormányzatok	2016	2018	Központi Költségvetési forrás/ IKOP 3. prioritás/TOP 2.C. prioritás	TOP döntési kompetencia
38	34105 sz. bekötőút egy szakaszának felújítása	Belső közlekedési kapcsolatok fejlesztése, munkaerőmozgás elősegítő közútfejlesztés.	Berekfürdő bekötőút felújítása 3 km hosszon	300	nem előkészített	2. TÉRSÉGI ÉS TELEPÜLÉSI INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE	megyén belüli	Berekfürdő	Települési önkormányzatok	2016	2018	Központi Költségvetési forrás/ IKOP 3. prioritás/TOP 2.C. prioritás	TOP döntési kompetencia
39	34103 sz. betkötőút egy szakaszának felújítása,	Belső közlekedési kapcsolatok fejlesztése, munkaerőmozgás elősegítő közútfejlesztés.	Karcag bekötőútja 2,4 km- es szakaszának felújítása	240	nem előkészített	2. TÉRSÉGI ÉS TELEPÜLÉSI INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE	megyén belüli	Karcag	Települési önkormányzatok	2016	2018	Központi Költségvetési forrás/ IKOP 3. prioritás/TOP 2.C. prioritás	TOP döntési kompetencia

40	Abádszalók Város "Kékmedencés élménypark létrehozása az abádszalóki Füzes Kempingben" és a "Füzes kempingben található faházak felújítása"	Gazdasági szerkezet átalakítása, munkahelyteremtő mikro és kisvállalkozások támogatása.	2001-ben megépült melegített vizű fürdő medencéinek, valamint gépészeti létesítményeinek felújításával, illetve további medencék létesítésével csúszdaparkkal bővített élménypark létrehozása. A projekt keretében egy termálkút fűtése is tervezett, mely szintén bővítené a város turisztikai szolgáltatási palettáját. A használt termálvíz alkalmassá válik az ingatlanon elhelyezkedő panzió fűtésére is.	650	Nem előkészített	3. GAZDASÁGI SZERKEZET MEGÚJÍTÁSA	megyehatáron átnyúló	Abádszalók	Vállalkozások	2014	2015	GINOP 4. prioritás	Fő kedvezményezett szándéknyilatkozatát követően projekt előkészítés
41	Abádszalókon cukorfeldolgozó és cukorgyár létesítése	Gazdasági szerkezet átalakítása, munkahelyteremtő mikro és kisvállalkozások támogatása.	Meglévő barmamezős, ill. zöldmezős, iparterületi besrololású, állami, önkormányzati tulajdonú, kb. 35 ha területen, közúti csatlakozással, térséget kiszolgáló új építésű cukorgyár kialakítása a cél.	100 000	Nem előkészített	3. GAZDASÁGI SZERKEZET MEGÚJÍTÁSA	megyehatáron átnyúló	Abádszalók	Vállalkozások	2015	2018	GINOP 2. prioritás	Fő kedvezményezett szándéknyilatkozatát követően projekt előkészítés
Összesen forrásigény				153 100									

(1) = A Program célját tekintve javasolt fejlesztések 1-27-ig, a Program céljához illeszkedő további beérkezett javaslatok, amelyek további előkészítést követően támogatandók.
(2) = Határozza meg a tervezett beavatkozás egy-két fontosabb célját, amelyhez később mérhető indikátorok, mérőszámok (pl. teremtetett új munkahelyek száma, stb.) kapcsolhatók.
(3) = Ismertesse felsorolásszerűen a projekt azon tartalmi elemeit, amelyek a projekt későbbi támogatási elemeit képezheti (pl. beruházások, szolgáltatási elemek, stb.).
(4) = Ötlet szintjén áll / Kidolgozott koncepcióval rendelkezik / Megvalósíthatósági tanulmánnyal vagy üzleti tervvel rendelkezik / Engedélyes vagy kiviteli tervvel rendelkezik /Előkészített
(5) = A Tisza-tó Térségfejlesztési Stratégiában bemutatott tématerületekből van lehetőség választani, az ott részletezett tartalomnak megfelelően.
(6) = Amennyiben a projektbe megye, illetve országhatáron túli partnert tervez bevonni jelezze a megfelelő menüpont kiválasztásával.
(7) = Jelölje meg a tervezett fejlesztés esetleges megvalósítóját, aki a támogatás fő kedvezményezettje lesz.
(8) = Amennyiben a projekt megvalósítását partnerségben tervezi, jelölje meg a bevonandó partnereket is.